КОРАН

Русиньскый переклад зведеного анґліцького выкладу

Зія Г. Шаг, доктор медицины

Вступне слово

Тот переклад є плодом цїлого жывота, прожытого при чітаню Славного Корану, і смілость пустити ся до нёго мі дала якраз тота довга близкость.

Так як Ісаак Нютон, і я стою на плечах великанів. Спер єм ся на силны сторонкы веце як вісемдесятёх єствуючіх анґліцькых перекладів Корану, доступных на інтернетї, і можу з чістым свідомём повісти, же єм собі при передаваню тексту не дозволив веце вольности як іншы знамы і шыроко чітаны перекладателї – М. А. С. Абдел-Галім, Мугаммад Асад і Мугаммад Мармадюк Піктгол, жебы єм спомянув лем трёх.

В зоскупёваню аятів до одставцїв ішов єм за М. А. С. Абдел-Галімом – скоро цалком, з барз малым чіслом вынятків.

Єдна зо силных сторін того перекладу є в тім, же быв написаный сучасным америцькым анґліцькым языком. Архаічны „thee“ і „thou“ давнїшых перекладів, при вшыткій їх достойности, днесь стоять міджі чітателём і текстом; я єм ся снажыв дати Корану говорити простым, жывым языком, котрый чітателї – главно молоды – наісто хоснують. В інтересї повной отвореності є на місцї і єдно признаня. Мій материньскый язык є урду, і за жывот єм собі здобыв немалый запас арабскых слов; но моє знаня арабской ґраматікы є обмеджене. Вірю, же тото обмеджіня достаточно выровнює то, же єм ся обертав ку нераховано многым перекладам до анґліцького языка і до урду.

Друга силна сторона є в тім, же до свого порозумлїня Корану приношу цїлый жывот, венованый штудію наукы. Нияке правдиве научне одкрытя нїґда не было таємством про Вшыткознаючого Бога, і Ёго дословны слова тоту скуточность многыма способами одзеркалюють. Но не снажыв єм ся науку силов втиснути до самого перекладу. Намісто того буду і надале придавати короткы спостережіня у формі позначок під чаров.

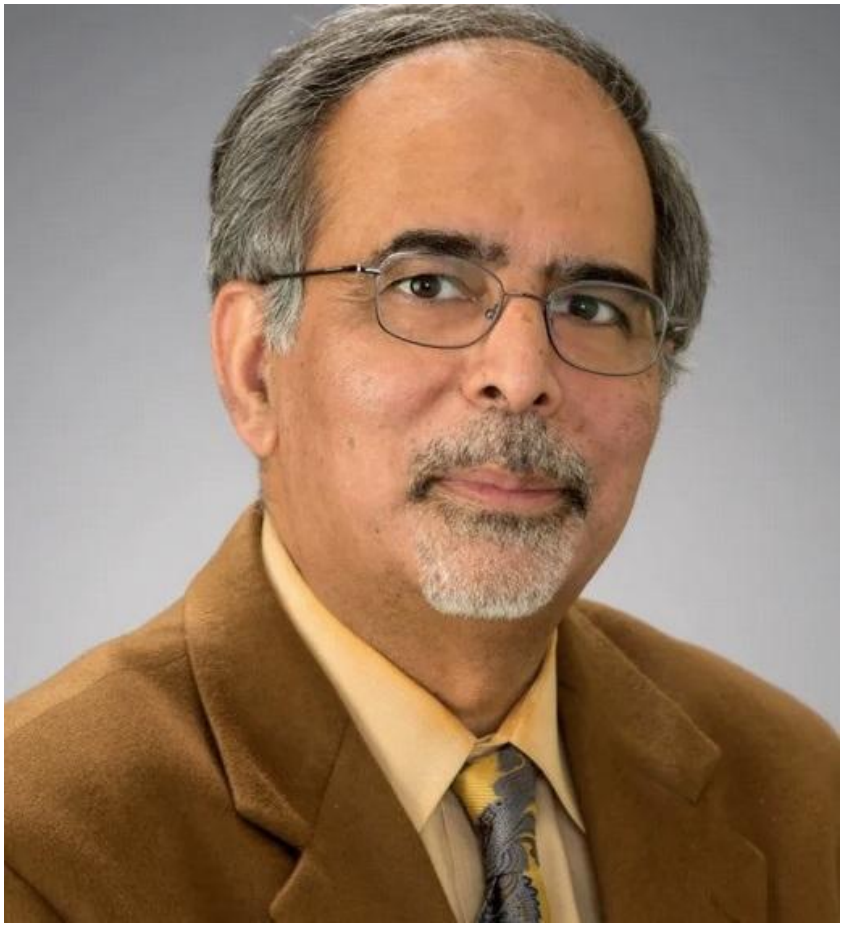
Помістив єм ту свою фотоґрафію, жебы про вас переклад быв менше неособный і жебы сьте мали дяку чітати го попри многых іншых знамых перекладах.

Тот переклад буде скоро переложеный до 32 іншых росшыреных языків: шпанєльского, французького, нїмецького, таліяньского, портуґальского, голандьского, російского, польского, украіньского, чеського, ґрецького, шведского, норьского, даньского, фіньского, румуньского, мадярьского, турецького, гебрейского, перьского (фарсі), урду, гінді, бенґальского, панджабского, кітайского (зъєднодушеного і традічного), японьского, корейского, індонезского, малайского, вєтнамского, тайского і філіпіньского/таґалоґу.

Анґліцькый переклад є мій, а вшыткы іншы переклады были зроблены з мого анґліцького перекладу з помочов умелой інтеліґенції. Зато ся при хоцьякім сумнїві, прошу, оберните ку арабскому оріґіналу або ку мому анґліцькому перекладу.

Анґліцькый переклад ся буде обновляти і вылїпшовати скоро каждый день, а іншы переклады каждый місяць. Іншаллаг

І можете хосновати файлы Word, жебы сьте го вылїпшовали і придавали властны позначкы, покы будете дале порозумляти Божому посланю.

Зія Г. Шаг, доктор медицины: практікуючій пулмонолоґ і шпеціаліста на порухы сну, северна часть штату Ню Йорк

Обсяг

Обсяг

Вступне слово 2
Обсяг 5
1. Отворяюча (Ал-Фатіга) 9
2. Корова (Ал-Бакара) 10
3. Родина Імрана (Ал Імран) 32
4. Жены (Ан-Ніса) 44
5. Стіл (Ал-Маіда) 57
6. Статок (Ал-Анам) 67
7. Высоты (Ал-Араф) 78
8. Воєнна корысть (Ал-Анфал) 90
9. Каяня (Ат-Тавба) 95
10. Йона (Юнус) 104
11. Гуд (Гуд) 111
12. Йосиф (Юсуф) 118
13. Грім (Ар-Рад) 124
14. Абрагам (Ібрагім) 128
15. Ал-Гіджр (Ал-Гіджр) 132
16. Пчола (Ан-Нагл) 135
17. Нічне путованя (Ал-Ісра) 142
18. Печера (Ал-Кагф) 148
19. Марія (Марям) 154
20. Та Га (Та Га) 158
21. Пророци (Ал-Анбія) 163
22. Путованя (Ал-Гаджж) 168
23. Віруючі (Ал-Мумінун) 173
24. Світло (Ан-Нур) 177
25. Розрізнїня (Ал-Фуркан) 182
26. Поеты (Аш-Шуара) 186
27. Мурянкы (Ан-Намл) 191
28. Розповідь (Ал-Касас) 195
29. Павук (Ал-Анкабут) 200

30. Візантійці (Ар-Рум) 204
31. Лукман (Лукман) 208
32. Поклін (Ас-Саджда) 211
33. Союзны войска (Ал-Агзаб) 213
34. Саба (Саба) 218
35. Творитель (Фатір) 222
36. Йа Сін (Йа Сін) 225
37. Тоты, што стоять у рядах (Ас-Саффат) 228
38. Сад (Сад) 232
39. Заступы (Аз-Зумар) 235
40. Тот, што одпущать (Ґафір) 240
41. Высвітлены (Фуссілат) 245
42. Порада (Аш-Шура) 248
43. Золоты оздобы (Аз-Зухруф) 251
44. Дим (Ад-Духан) 255
45. На колінах (Ал-Джасія) 257
46. Пісковы горбы (Ал-Агкаф) 259
47. Могамед (Мугаммад) 262
48. Перемога (Ал-Фатг) 264
49. Світлиці (Ал-Гуджурат) 266
50. Каф (Каф) 268
51. Вітры, што розвівають (Аз-Заріят) 270
52. Гора (Ат-Тур) 272
53. Звізда (Ан-Наджм) 274
54. Місяць (Ал-Камар) 276
55. Мілостивый (Ар-Рагман) 278
56. Падія (Ал-Вакіа) 280
57. Желїзо (Ал-Гадід) 282
58. Спор (Ал-Муджадала) 285
59. Зобраня (Ал-Гашр) 287
60. Спробована (Ал-Мумтагана) 289
61. Ряды (Ас-Сафф) 291
62. День сполочной молитвы (Ал-Джумуа) 292
63. Лицеміры (Ал-Мунафікун) 293

64. Взаємна страта (Ат-Таґабун) 294
65. Розвод (Ат-Талак) 296
66. Заказ (Ат-Тагрім) 298
67. Влада (Ал-Мулк) 299
68. Перо (Ал-Калам) 301
69. Неминуча Година (Ал-Гакка) 303
70. Ступні (Ал-Мааридж) 304
71. Ной (Нуг) 305
72. Джіны (Ал-Джінн) 306
73. Загорненый (Ал-Муззамміл) 307
74. Закрытый плащом (Ал-Муддассір) 308
75. Воскресїня (Ал-Кіяма) 310
76. Чоловік (Ал-Інсан) 311
77. Посланы (Ал-Мурсалат) 313
78. Вість (Ан-Наба) 314
79. Тоты, што вырывають (Ан-Назіат) 315
80. Замрачів ся (Абаса) 316
81. Звинутя (Ат-Таквір) 317
82. Розорваня (Ал-Інфітар) 318
83. Тоты, што укорочують на мірї (Ал-Мутаффіфін) 319
84. Розпукнутя (Ал-Іншікак) 320
85. Сузвіздя (Ал-Бурудж) 321
86. Тот, што приходить вночі (Ат-Тарік) 322
87. Найвысшый (Ал-Ала) 323
88. Закрываюча подія (Ал-Ґашія) 324
89. Свитаня (Ал-Фаджр) 325
90. Місто (Ал-Балад) 326
91. Сонце (Аш-Шамс) 327
92. Ніч (Ал-Лайл) 328
93. Ранїшнє світло (Ад-Дуга) 329
94. Отворїня груди (Аш-Шарг) 330
95. Фіґа (Ат-Тін) 331
96. Згусток (Ал-Алак) 332
97. Ніч славы (Ал-Кадр) 333

98. Ясный доказ (Ал-Байййна) 334
99. Землетрясїня (Аз-Залзала) 335
100. Конї, што женуть (Ал-Адіят) 336
101. Ударяюча біда (Ал-Каріа) 337
102. Змаганя о вече (Ат-Такасур) 338
103. Час, што минать (Ал-Аср) 339
104. Обговорювач (Ал-Гумаза) 340
105. Слон (Ал-Філ) 341
106. Курайшы (Курайш) 342
107. Мала поміч (Ал-Маун) 343
108. Множество (Ал-Кавсар) 344
109. Тоты, што одкыдають правду (Ал-Кафірун) 345
110. Поміч (Ан-Наср) 346
111. Пальмовы волокна (Ал-Масад) 347
112. Щіра віра (Ал-Іхлас) 348
113. Ранїшня зоря (Ал-Фалак) 349
114. Люде (Ан-Нас) 350

1. Отворяюча (Ал-Фатіга)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного. Вшытка хвала належить Богу, Господу світів, Мілостивому, Милосердному, Панови Судного дня. Лем Тобі ся поклоняме і лем Тебе просиме о поміч. Ведь нас правов дорогов – дорогов тых, котрым єсь дав Свою ласку, не тых, на котрых упав гнїв, ани тых, што заблудили. (1–7)

2. Корова (Ал-Бакара)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. (1)

То є Писмо, в котрім нїт сумнїву, – веджіня про богобойных, котры вірять у невидиме, выконують молитву і дають з того, чім сьме їх обдарили; котры вірять у то, што было зослане тобі, Пророче, і в то, што было зослане перед тобов, і суть певны будучім жывотом. Тоты стоять на веджіню од свого Господа, і тоты будуть мати успіх. А тым, што одкыдають віру, є вшытко єдно, ці їх остерігаш, ці їх не остерігаш: они не увірять. Бог запечатав їх сердця і їх слух, а на їх очах є заслона. Чекать їх велика кара. (2–7)

Міджі людми суть такы, што говорять: „Віриме в Бога і в Послїднїй день“, – але они зовсім не суть віруючі. Хотїли бы ошмарити Бога і тых, што увірили, але ошмарюють лем самых себе – і не чують того. В їх сердцях є хворота, і Бог дав тій хвороті рости; чекать їх болестна кара за лож, котру говорили. Кідь ся їм повість: „Не шырьте зопсутя на земли“, – они говорять: „Мы лем направляме“. Наісто, они суть тоты, што шырять зопсутя, але не чують того. Кідь ся їм повість: „Увірте так, як увірили другы люде“, – они говорять: „Ці маме увірити так, як увірили нерозумны?“ Наісто, они самы суть нерозумны, але не знають того. Кідь стрітять тых, што увірили, говорять: „Мы сьме увірили“; але кідь зістануть самы зо своїма злыма товарішами, говорять: „Мы сьме з вами; мы сьме ся лем высмівали“. Бог обертать їх посміх проти них самых і охаблять їх блукати наослїп у їх непослушности. То суть тоты, што купили блуд за цїну веджіня: їх торговля не принесла їм хосен, і не нашли дорогу. Суть подобны чоловікови, котрый роспалив огень: кідь освітив вшытко доокола нёго, Бог забрав їх світло і охабив їх у темнотах, і они не видять, – глухы, нїмы і слїпы, та не можуть ся вернути. Або суть подобны тым, на котрых іде з неба хмара з бурёв, а в нїй темнота, гром і блискавка: они сі запыхають пальцями уха перед ударами грому зо страху перед смертёв, – а Бог обнимать тых, што одкыдають правду, з каждого боку. Блискавка мало не забере їм зрак; все, кідь їм засвітить, ідуть при нїй, а кідь над нима потемнїє, стануть. Кібы Бог хотїв, забрав бы їм слух і зрак: Бог має міць над каждов річов. (8–20)

Люде, поклоняйте ся свому Господу, котрый створив вас і тых, што были перед вами, – може будете богобойны, – Тому, котрый зробив про вас землю місцём одпочінку, а небо стрїхов, і зослав з неба воду, і вывів нёв плоды як пожыву про вас.

Зато не ставляйте Богу рівных, кідь знаєте. А кідь мате сумнїв о тім, што сьме зослали Нашому слузї, та принесьте єдну суру подобну тій і покличте своїх свідків окрем Бога, кідь говорите правду. Але кідь то не зробите – а нїґда то не зробите, – та бійте ся Огня, про котрый суть паливом люде і камінї і котрый є приготовленый про тых, што одкыдають правду. (21–24)

Оголось радостну вість тым, што увірили і робили добры дїла, же їх чекають Загороды, під котрыма течуть рікы. Все, кідь їм там дадуть плоды як пожыву, повідять: „То є тото, што сьме дістали перед тым“, – бо дістануть подобне тому. Там будуть мати чісты подружа і там зістануть навікы.[1] (25)

Бог ся не ганьбить привести як приклад комаря, ани дашто іщі меншого. Тоты, што увірили, знають, же то є правда од їх Господа, а тоты, што одкыдають, просять ся: „Што хотїв Бог повісти такым прикладом?“ Ним Він многых охаблять у блудї і ним многых веде правов дорогов – а охаблять ним у блудї лем непослушных: тых, што рушать завіт з Богом по тім, як быв утвердженый, што розривають то, што Бог приказав споїти, і шырять зопсутя на земли. Они суть тоты, што стратили. Як можете одкыдати Бога, кідь сьте были без жывота, а Він вам дав жывот? Потім вам дасть умерти, потім вас знова оживить, і потім будете вернуты ку Нёму. Він є Тот, котрый створив про вас вшытко, што є на земли; потім ся обернув ку небу і упорядковав го в сїм небес. Він знає о каждій речі. (26–29)

Пророче, кідь твій Господь повів ангелам: „Поставлю на земли наступника“, – они повіли: „Ці поставиш там того, хто буде на нїй шырити зопсутя і проливати кров, кідь мы Тя славиме хвалов і оголошуєме Твою святость?“ Він повів: „Я знаю то, што вы не знаєте“. І научів Адама мена – вшыткы. Потім їх указав ангелам і повів: „Повіджте Мі мена тых, кідь говорите правду“. Они повіли: „Слава Тобі! Мы не маме знаня окрем того, чого єсь нас научів. Наісто, Ты єсь Вшыткознаючій, Мудрый“. Він повів: „Адаме, повідж їм їх мена“. А кідь їм повів їх мена, Він повів: „Ці єм вам не говорив, же знаю скрыте небес і землї і знаю, што указуєте і што сьте затаёвали?“ (30–33)

А кідь сьме повіли ангелам: „Поклоньте ся перед Адамом“, – они ся поклонили, вшыткы окрем Іблиса. Він одмітнув, спышнїв і став ся єдным з тых, што одкыдають правду. Мы сьме повіли: „Адаме, бывай ты і твоя жена в Загородї, і їджте з нёй довольно, де лем хочете; але не приближуйте ся ку тому строму, бо будете міджі

[1] Тот аят ясно указує, же рай буде в певнім змыслї тїлесный, подобный нашому теперїшнёму світу, а не лем духовный.

кривдниками“. Но Сатан довів їх там до упадку і вывів їх з того, в чім были. Мы сьме повіли: „Зыйдьте долов, єден другому неприятель! На земли будете мати бываня і пожыву до часу“. Потім Адам прияв од свого Господа слова, і Він прияв ёго каяня: наісто, Він є Тот, што приїмать каяня, Милосердный. Мы сьме повіли: „Зыйдьте одты вшыткы. А кідь ку вам прийде веджіня од Мене, та тоты, што підуть за Моїм веджінём, не будуть мати страх і не будуть смутити; а тоты, што одкынуть правду і не узнають Нашы знакы, – тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы“. (34–39)

Сынове Ізраіля, памятайте на Мою ласку, котру єм вам дав. Дотримуйте завіт зо Мнов, і Я дотримам завіт з вами; і лем Мене ся бійте. Увірте в то, што єм ослав на потверджіня того, што є при вас, і не будьте першыма, што то одкынуть. Не продавайте Моїзнакы за нужденну ціну і лем Мене ся бійте. Не закрывайте правду ложов і не затаюйте правду, кідь єй знаєте. Выконуйте молитву, давайте алмужну і клоньте ся з тыма, што ся клонять. Ці будете людём приказовати справедливость, а на самых себе забывати, кідь чітате Писмо? Ці не маєте розум? Глядайте поміч у терпезливости і в молитві – наісто, то є тяжке, але не про покірных, котры знають, же стрітять свого Господа і же ся ку Нёму вернуть. (40–46)

Сынове Ізраіля, памятайте на Мою ласку, котру єм вам дав, і на то, же єм вам дав перевагу над світами. І бійте ся Дня, коли ниєдна душа не поможе другій нічім, коли ся од нёй не прийме заступництво, не возьме ся од нёй выкуп і нихто їм не поможе. І спомяньте, як сьме вас захранили од людей Фараона, котры вас мучіли страшныма муками, різали вашых сынів і охабляли при жывотї вашы жены, – в тім была велика проба од вашого Господа; і як сьме про вас роздїлили море, і захранили вас, і потопили людей Фараона, а вы сьте ся на то позерали; і як сьме Мойсеёви назначіли сорок ночей, а потім сьте собі в ёго неприсутности взяли теля і стали сьте ся кривдниками. Но і по тім сьме вам пробачіли – може будете вдячны. (47–52)

І спомяньте, як сьме дали Мойсеёви Писмо і Розрізнїня – може підете правов дорогов; і як Мойсей повів свому народу: „Народе мій, скривдили сьте самых себе тым, же сьте собі взяли теля. Зато ся з каянём оберньте ку свому Творцёви і забийте самых себе: то є про вас лїпше перед вашым Творцём“. І Він прияв ваше каяня: наісто, Він є Тот, што приїмать каяня, Милосердный. А кідь сьте повіли: „Мойсею, не увіриме ті, покы не увидиме Бога явно“, – ударив вас гром, а вы сьте ся на то позерали. Потім сьме вас воскресили по вашій смерти – може будете вдячны. І прикрыли сьме вас хмарами, і зослали сьме вам манну і перепелиці: „Їджте з добрых річей, котрыма сьме вас обдарили“. Они не скривдили Нас – скривдили лем самых себе. (53–57)

А кідь сьме повіли: „Войдьте до того міста і їджте там довольно, де лем хочете; войдьте до брамы з поклоном і повіджте: ‚Зойми з нас нашу тяръху‘, – і Мы вам одпустиме вашы гріхы і придаме тым, што роблять добро“. Але кривдници замінили слово іншым, як їм было повіджене, і Мы сьме зослали на кривдників кару з неба за їх непослушность. (58–59)

А кідь Мойсей просив воду про свій народ, Мы сьме повіли: „Удар своёв палицёв до скалы“. І вытекло з нёй дванадцять жерел, і каждый рід знав своє місце, де має пити. „Їджте і пийте з пожывы Божой і не ходьте по земли, шырячі зопсутя“. А кідь сьте повіли: „Мойсею, не вытерпиме єден сорт їдла. Зато поклич за нас свого Господа, жебы нам вывів то, што родить земля, – єй зеленину, огуркы, чеснок, сочовицю і цибулю“. Він повів: „Ці хочете замінити лїпше гіршым? Зыйдьте до даякого міста, і там будете мати то, о што сьте просили“. І упало на них пониженя і біда, і стягли на себе гнїв Божый. То зато, же одкыдали знакы Божы і без права забивали пророків; то зато, же были непослушны і переступляли границї. (60–61)

Наісто, тоты, што увірили, і Жыды, і хрістіане, і сабіїцї – каждый, хто увірив у Бога і в Послїднїй день і робив добро, – будуть мати свою нагороду у свого Господа; не будуть мати страх і не будуть смутити.[2] (62)

А кідь сьме з вами заключіли завіт і підняли над вами Гору: „Тримайте міцно то, што сьме вам дали, і памятайте, што в тім є, – може будете богобойны“. Но по тім сьте ся одвернули, і кібы не ласка Божа і Ёго милосердя ку вам, были бы сьте міджі тыма, што стратили. Вы добрї знаєте тых з вас, што переступили суботу, і як сьме їм повіли: „Будьте малпами, згорджеными!“ І зробили сьме з того научіня про їх час і про тых, што пришли по них, і напомянутя про богобойных. (63–66)

А кідь Мойсей повів свому народу: „Бог вам приказує принести в жертву корову“, – они повіли: „Ці ся з нас высміваш?“ Він повів: „Глядам охрану у Бога, жебы єм не быв такый нерозумный“. Они повіли: „Поклич за нас свого Господа, жебы нам высвітлив, яка она є“. Він повів: „Він говорить, же то є корова ани стара, ани молода, але середнёго віку міджі тым. Теперь зробте то, што вам є приказане“. Они повіли: „Поклич за нас свого Господа, жебы нам высвітлив, якой є фарбы“. Він повів: „Він говорить, же то є жовта корова ясной фарбы, котра тїшить тых, што ся на ню позерають“. Они повіли: „Поклич за нас свого Господа, жебы нам высвітлив, яка она є; про нас суть вшыткы коровы подобны. А кідь Бог буде хотїти, наісто підеме

[2] Тот основный аят говорить много о плюралізмі в ісламі.

правов дорогов“. Він повів: „Він говорить, же то є корова, котра не є приучена орати землю ани поливати поле, здорова і без хыбы“. Они повіли: „Теперь єсь принїс правду“. І принесли єй в жертву, хоць мало хыбило, же бы то не зробили. І спомяньте, як сьте забили чоловіка і вадили сьте ся про то міджі собов, – а Бог мав вынести на світло то, што сьте затаёвали. Мы сьме повіли: „Ударьте го частёв з нёй“. Так Бог оживлює мертвых і указує вам Свої знакы – може будете розуміти. Но по тім вшыткім вашы сердця затвердли, та были як скалы або іщі твердшы, – бо суть скалы, з котрых вытїкають рікы, і суть такы, што ся росколюють і выходить з них вода, і суть такы, што падають долов зо страху перед Богом. А Бог не є без увагы к тому, што робите. (67–74)

Ці вы, віруючі, чекате, же они вам увірять, кідь часть з них слухала слово Боже, а потім, порозумівшы го, свідомо го перекручала? Кідь стрітять тых, што увірили, говорять: „Мы сьме увірили“, – але кідь зістануть самы міджі собов, говорять: „Ці їм росповідате о тім, што вам одкрыв Бог, жебы ся тым з вами споперали перед вашым Господом? Ці не маєте розум?“ Ці не знають, же Бог знає, што затаюють і што указують? Міджі нима суть неписьменны, котры не знають з Писма ніч окрем пустых надїй; они лем думають. Зато біда тым, што пишуть Писмо своїма руками, а потім говорять: „То є од Бога“, – жебы то продати за нужденну цїну. Біда їм за то, што написали їх рукы, і біда їм за то, што собі здобывають! Они говорять: „Огень ся нас не дотулить, лем на пару почітаных днїв“. Повідж: „Ці сьте дістали од Бога обіцяня – бо Бог нїґда не зрушить Своє обіцяня, – або говорите о Богу то, што не знаєте?“ Нї так: тоты, што здобыли зло і котрых обняв їх грїх, – тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы; а тоты, што увірили і робили добры дїла, – тоты суть обывателї Загороды і зістануть там навікы. (75–82)

А кідь сьме заключіли завіт зо сынами Ізраіля: „Не поклоняйте ся нікому окрем Бога; будьте добры ку родічам і родинї, ку сиротам і бідным; говорьте людём добре слово; выконуйте молитву і давайте алмужну“. Потім сьте ся одвернули, окрем немногых з вас, і одвертате ся. А кідь сьме з вами заключіли завіт: „Не проливайте кров єден другого і не выганяйте єден другого з вашых домів“. Вы сьте то узнали і самы сьте тому свідками. А теперь вы сьте тоты, што забивають єден другого і выганяють часть своїх людей з їх домів, помагаючі собі проти них у грїху і неприятельстві, – а кідь ку вам прийдуть як плїнници, выкупуєте їх, хоць уж само їх выгнаня было вам заказане. Ці вірите в часть Писма, а другу часть одкыдате? Яка є одплата про тых з вас, што так роблять, окрем ганьбы в земнім жывотї, а в День воскресїня будуть оддані найтяжшій карї? Бог не є без увагы к тому, што робите. То

суть тоты, што купили земный жывот за ціну будучого жывота: їх кара не буде полегчена і нихто їм не поможе. (83–86)

Мы сьме дали Мойсеёви Писмо і по нїм сьме посылали послів єдного за другым; дали сьме Ісусови, сынови Марії, ясны доказы і скріпили сьме го Святым Духом. Ці не было так, же все, кідь ку вам пришов посол з тым, што сьте собі не желали, вы сьте спышнїли – єдных сьте называли кламарями, а другых сьте забивали? Они говорять: „Нашы сердця суть закрыты“. Нї – Бог їх прокляв за їх невіру, і так мало вірять. А кідь ку ним пришло Писмо од Бога, котре потверджує то, што є при них, – хоць перед тым просили о побіду над тыма, што одкыдають правду, – кідь ку ним пришло то, што спознали, одкынули то. Зато є прокляте Боже на тых, што одкыдають. Плане є тото, за што продали свої душі: же одкыдають то, што зослав Бог, зо зависти, же Бог зосылать Свою ласку тому зо Своїх слуг, кому хоче. І так стягли на себе гнїв за гнївом; а тых, што одкыдають правду, чекать понижуюча кара. Кідь ся їм повість: „Увірте в то, што зослав Бог“, – они говорять: „Мы віриме в то, што было зослане нам“, – і одкыдають то, што пришло по тім, хоць то є правда, котра потверджує то, што є при них. Повідж: „Чом сьте тогды перед тым забивали пророків Божых, кідь сьте были віруючі?“ Мойсей пришов ку вам з ясныма доказами, но вы сьте собі в ёго неприсутности взяли теля і стали сьте ся кривдниками. (87–92)

А кідь сьме з вами заключіли завіт і підняли над вами Гору: „Тримайте міцно то, што сьме вам дали, і слухайте“. Они повіли: „Чуєме і не послухаме“, – і про їх невіру были їх сердця напоєны телятём. Повідж: „Плане є тото, што вам приказує ваша віра, кідь сьте віруючі“. Повідж: „Кідь Послїднїй дім у Бога є лем про вас, а не про другых людей, та желайте сі смерть – кідь говорите правду“. Але они сі єй нїґда не будуть желати про то, што приготовили їх рукы. Бог добрї знає кривдників. Наісто найдеш, же они суть з вшыткых людей найлакомнїшы на жывот – веце як тоты, што придавають Богу сполочників. Каждый з них бы хотїв жыти тісяч років; але довгый жывот бы го не оддалив од кары. Бог видить вшытко, што роблять. (93–96)

Повідж: „Хто є неприятелём Гавріїла – а то він зослав го на твоє сердце з дозволу Божого на потверджіня того, што было перед ним, як веджіня і радостну вість про віруючіх, – хто є неприятелём Бога, Ёго ангелів і Ёго послів, Гавріїла і Михаіла, – та наісто Бог є неприятелём тых, што одкыдають правду“. Мы сьме ті зослали ясны знакы, і одкыдають їх лем непослушны. Ці не є так, же все, кідь заключать завіт, часть з них го одшмарить? Наісто, векшына з них не вірить. (97–100)

А кідь ку ним пришов посол од Бога, котрый потверджує то, што є при них, часть з тых, котрым было дане Писмо, шмарила Писмо Боже за свої хырбеты, якбы ніч не знали, і пішли за тым, што чітали чорты за царёваня Соломона. Соломон не одкынув правду; то чорты єй одкынули, учачі людей чарам і тому, што было зослане двом ангелам у Вавілонї, Гарутови і Марутови. Але тоты двоми нїґда нікого не учіли, покы не повіли: „Мы сьме лем проба, зато не одкыдай правду“. Од них ся люде учіли, як роздїлити мужа і ёго жену, – хоць тым не могли нікому пошкодити без дозволу Божого, – і учіли ся тому, што їм шкодило і не приносило хосен, хоць добрї знали, же тот, хто то купить, не буде мати долю в будучім жывотї. Плане є тото, за што продали свої душі, кібы лем знали. Кібы были увірили і были богобойны, нагорода од Бога бы была лїпша, кібы лем знали. (101–103)

Вы, што сьте увірили! Не говорьте Пророкови: „Зважай на нас“, – але говорьте: „Позерай на нас“, – і слухайте; а тых, што одкыдають правду, чекать болестна кара. Ани тоты з людей Писма, што одкыдають правду, ани многобожници не хотять, жебы вам было зослане даяке добро од вашого Господа; але Бог выберать про Своє милосердя, кого хоче, і Бог є Пан великой ласкы. Кідь даякый знак зрушиме або дасьме му забыти ся, принесеме лїпшый або подобный ёму. Ці не знаєш, же Бог має міць над каждов річов? Ці не знаєш, же Богу належить влада над небесами і землёв і же окрем Бога не маєте ани покровителя, ани помічника? Або ці хочете выпросовати свого Посла так, як быв перед тым выпросованый Мойсей? Хто замінить віру невіров, тот зышов з рівной дорогы. Многы з людей Писма бы хотїли вернути вас ку невірї по вашій вірї, зо зависти у своїх душах, по тім, як ся їм правда стала ясна. Але пробачте і не зважайте, покы Бог не принесе Свій приказ: Бог має міць над каждов річов. Выконуйте молитву і давайте алмужну; кажде добро, котре приготовите про свої душі, найдете у Бога. Бог видить вшытко, што робите. (104–110)

Они говорять: „До Загороды не войде нихто, лем тот, хто є Жыд або хрістіан“. То суть їх пусты надії. Повідж: „Принесьте свій доказ, кідь говорите правду“. Нї так: хто ся цїлый оддасть Богу і робить добро, тот буде мати свою нагороду у свого Господа; не будуть мати страх і не будуть смутити. Жыды говорять: „Хрістіане не стоять на нічім“, – а хрістіане говорять: „Жыды не стоять на нічім“, – хоць єдны і другы чітають Писмо. Так само говорять і тоты, што не мають знаня. Бог їх розсудить у День воскресїня в тім, у чім ся розходили. (111–113)

Хто є несправедливіший як тот, што боронить споминати мено Боже в Ёго місцях поклоніня і снажить ся їх зруйновати? Такы бы не мали до них входити інакше, лем

зо страхом. Чекать їх ганьба на тім світї і велика кара в будучім жывотї. Богу належить выход і запад: де бы сьте ся не обернули, там є Лице Боже. Наісто, Бог є Всеобнимаючій, Вшыткознаючій. (114–115)

Они говорять: „Бог собі взяв сына“. Слава Ёму! Нї – Ёму належить вшытко, што є на небесах і на земли; вшыткы суть Ёму покірны, Творцёви небес і землї. Кідь о дачім рїшить, лем повість тому: „Будь“, – і оно є. Тоты, што не мають знаня, говорять: „Чом з нами Бог не говорить або чом ку нам не прийде знак?“ Так говорили і тоты, што были перед нима, слова подобны їх словам: їх сердця суть подобны. Мы сьме высвітлили знакы про людей, котры мають певну віру. Мы сьме тя, Пророче, послали з правдов як вістника радостной вісти і остерігателя; і не будуть ся тя просити о обывателїв Поломеня. Жыды з тебе нїґда не будуть спокійны, ани хрістіане, покы не підеш за їх віров. Повідж: „Веджіня Боже – то є правдиве веджіня“. Кібы єсь пішов за їх желанями по знаню, котре ку тобі пришло, не мав бы єсь проти Бога ани покровителя, ани помічника. Тоты, котрым сьме дали Писмо і котры го чітають так, як ся має чітати, – тоты в нёго вірять. А тоты, што го одкыдають, – тоты суть тоты, што стратили. (116–121)

Сынове Ізраіля, памятайте на Мою ласку, котру єм вам дав, і на то, же єм вам дав перевагу над світами. І бійте ся Дня, коли ниєдна душа не поможе другій нічім, коли ся од нёй не прийме выкуп, не поможе їй заступництво і нихто їм не поможе. А кідь Абрагама спробовав ёго Господь даякыма словами і він їх сповнив, Він повів: „Зроблю тя водцём про людей“. Абрагам ся спросив: „А з моїх потомків?“ Він повів: „Мій завіт ся не односить на кривдників“. (122–124)

А кідь сьме зробили Дім місцём навернутя про людей і безпечным місцём: „Возьмийте собі місце Абрагама за місце молитвы“. І приказали сьме Абрагамови і Ізмаілови: „Очістьте Мій Дім про тых, што ходять доокола нёго, што там перебывають і што ся клонять і падають ниць“. А кідь Абрагам повів: „Господи мій, зроб тото місто безпечным і обдаруй ёго жителїв плодами – тых з них, што увірять у Бога і в Послїднїй день“. Він повів: „А тому, хто одкыне правду, дам кус ся потїшыти, а потім го прижену до кары Огня – і яке плане є тото місце!“ (125–126)

А кідь Абрагам і Ізмаіл піднимали основы Дому: „Господи наш, прийми то од нас; наісто, Ты єсь Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Господи наш, зроб нас оддаными Тобі, а з нашых потомків громаду оддану Тобі; укаж нам нашы обряды і прийми наше каяня: наісто, Ты єсь Тот, што приїмать каяня, Милосердный. Господи наш,

пошли міджі них посла з них самых, котрый їм буде чітати Твої знакы, учіти їх Писму і мудрости і очіщати їх: наісто, Ты єсь Могутный, Мудрый“. (127–129)

Хто бы ся одвернув од віры Абрагама, окрем того, хто робить зо себе нерозумного? Мы сьме го выбрали на тім світї, а в будучім жывотї буде наісто міджі праведныма. Кідь му ёго Господь повів: „Оддай ся“, – він повів: „Оддав єм ся Господу світів“. І Абрагам то приказав своїм сынам, і Яков тыж: „Сынове мої, Бог про вас выбрав віру; зато не умерайте інакше, лем як тоты, што ся Ёму оддали“. (130–132)

Або ці сьте были свідками, кідь ку Яковови пришла смерть, кідь повів своїм сынам: „Чому ся будете поклоняти по мі?“ Они повіли: „Будеме ся поклоняти твому Богу і Богу твоїх отців Абрагама, Ізмаіла і Ісаака – Богу єдиному, – і Ёму сьме ся оддали“. То была громада, котра уж перешла: їй належить то, што здобыла, а вам то, што сьте здобыли вы; і не будуть ся вас просити о тім, што робили они. (133–134)

Они говорять: „Станьте ся Жыдами або хрістіанами, і підете правов дорогов“. Повідж: „Нї – віра Абрагама, чоловіка чістой віры; він не быв з тых, што придавають Богу сполочників“. Повіджте: „Мы сьме увірили в Бога, і в то, што было зослане нам, і в то, што было зослане Абрагамови, Ізмаілови, Ісаакови, Яковови і поколїням, і в то, што было дане Мойсеёви і Ісусови, і в то, што было дане пророкам од їх Господа. Не робиме роздїл міджі ниякым з них, і Ёму сьме ся оддали“. Кідь увірять так, як сьте увірили вы, та ідуть правов дорогов; але кідь ся одвернуть, та суть лем у роздорї. Бог ті буде стачіти проти них: Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Наша є фарба Божа – а хто дасть лїпшу фарбу як Бог? Лем Ёму ся поклоняме. (135–138)

Повідж: „Ці ся будете з нами споперати о Богу, кідь Він є наш Господь і ваш Господь? Нам нашы дїла, а вам вашы дїла; і мы сьме Ёму щіро оддані. Або ці говорите, же Абрагам, Ізмаіл, Ісаак, Яков і поколїня были Жыды або хрістіане?“ Повідж: „Ці вы знаєте лїпше, або Бог?“ А хто є несправедливіший як тот, што затаює свідоцтво, котре має од Бога? Бог не є без увагы к тому, што робите. То была громада, котра уж перешла: їй належить то, што здобыла, а вам то, што сьте здобыли вы; і не будуть ся вас просити о тім, што робили они. (139–141)

Нерозумны з людей повідять: „Што їх одвернуло од напрямку молитвы, котрого ся тримали?“ Повідж: „Богу належить выход і запад; Він веде, кого хоче, на праву дорогу“. Так сьме вас зробили громадов середнёй дорогы, жебы сьте были свідками о людёх, а Посол жебы быв свідком о вас. Напрямок, котрого єсь ся тримав, сьме назначіли лем на то, жебы сьме розознали тых, што підуть за Послом, од тых, што ся обернуть назад. Наісто, было то тяжке, але не про тых, котрых Бог вів правов

дорогов; і Бог бы нїґда не дав пропасти вашій вірї. Наісто, Бог є ку людём Ласкавый, Милосердный. Мы сьме видїли, Пророче, як оберташ своє лице ку небу; зато тя наісто оберниме ку напрямку молитвы, з котрым будеш спокійный. Оберний же своє лице ку Святій мешітї; і де бы сьте были вы, віруючі, обертайте свої лиця ку нїй. Тоты, котрым было дане Писмо, добрї знають, же то є правда од їх Господа; і Бог не є без увагы к тому, што роблять. І кібы єсь тым, котрым было дане Писмо, принїс каждый знак, не пішли бы за твоїм напрямком молитвы, ани ты не підеш за їх; ани они не ідуть єдны за напрямком другых. Кібы єсь пішов за їх желанями по знаню, котре ку тобі пришло, наісто бы єсь быв міджі кривдниками. Тоты, котрым сьме дали Писмо, знають то так, як знають своїх сынів; но часть з них свідомо затаює правду. Правда є од твого Господа, зато нїґда не будь міджі тыма, што сумнївають ся. Каждый має напрямок, ку котрому ся обертать; зато ся передбігуйте в добрых дїлах. Де бы сьте были, Бог вас приведе вшыткых довєдна: Бог має міць над каждов річов. (142–148)

Одкы бы єсь вышов, обертай своє лице ку Святій мешітї; наісто, то є правда од твого Господа. Бог не є без увагы к тому, што робите. І одкы бы єсь вышов, обертай своє лице ку Святій мешітї; і де бы сьте были, обертайте свої лиця ку нїй, жебы люде не мали проти вас доказ – окрем кривдників міджі нима; тых ся не бійте, але бійте ся Мене, – і жебы єм довершыв Свою ласку ку вам і жебы сьте ішли правов дорогов; так, як сьме міджі вас послали Посла з вас самых, котрый вам чітать Нашы знакы, очіщать вас, учіть вас Писму і мудрости і учіть вас тому, што сьте не знали. Зато памятайте на Мене, і Я буду памятати на вас; дякуйте Мі і не будьте невдячны. (149–152)

Вы, што сьте увірили! Глядайте поміч у терпезливости і в молитві: наісто, Бог є з терпезливыма. Не говорьте о тых, што были забиты на дорозї Божій: „Суть мертвы“. Нї – суть жывы, хоць вы то не чуєте. Мы вас наісто спробуєме дачім зо страху і голоду і стратов маєтку, жывотів і уроды. Але оголось радостну вість терпезливым – тым, што повідять, кідь їх постигне нещастя: „Наісто, мы належиме Богу і ку Нёму ся вернеме“. На них є благословлїня од їх Господа і милосердя; і они суть тоты, што ідуть правов дорогов. (153–157)

Сафа і Марва суть з обрядных знаків Божых. Зато тот, хто іде на путованя ку Дому або на мале путованя, не має грїх, кідь міджі нима обходить; а хто з властной волї зробить добро – наісто, Бог є Вдячный, Вшыткознаючій. Тых, што затаюють ясны доказы і веджіня, котры сьме зослали, по тім, як сьме їх высвітлили людём у Писмі, – тых проклинать Бог і проклинають вшыткы, што проклинають, окрем тых, што

ся покаяли, направили ся і высвітлили правду: їх каяня Я прийму, бо Я єм Тот, што приїмать каяня, Милосердный. А тоты, што одкынули правду і умерли як невіруючі, – на них є прокляте Бога, ангелів і вшыткых людей. Зістануть у нїм навікы; кара їм не буде полегчена і не дістануть одклад. (158–162)

Ваш Бог є Бог єдиный: нїт бога окрем Нёго, Мілостивого, Милосердного. Наісто, у створїню небес і землї; у змінї ночі і дня; в кораблях, што плавають по морю з тым, што приносить людём хосен; у водї, котру Бог зосылать з неба і оживлює нёв землю по єй смерти і розсївать по нїй вшыткы жывы створїня; у змінї вітрів і в хмарах, підряджених міджі небом і землёв, – суть знакы про людей, котры розумлять. Но суть люде, што собі беруть іншых як рівных Богу і люблять їх так, як ся має любити Бог; але тоты, што увірили, люблять Бога веце. Кібы кривдници видїли – а увидять, кідь увидять кару, – же вшытка сила належить Богу і же Бог є строгый у карї. Кідь ся тоты, за котрыма ішли, зречуть тых, што ішли за нима, і увидять кару, і порвуть ся вшыткы звязкы міджі нима, тоты, што ішли за нима, повідять: „Кібы сьме ся могли вернути, зрекли бы сьме ся їх так, як ся они зрекли нас“. Так їм Бог укаже їх дїла як гіркый жаль; і з Огня не выйдуть. (163–167)

Люде, їджте з того, што є на земли дозволене і добре, і не ходьте слїдами Сатана: наісто, він є вам явный неприятель. Він вам приказує лем зло і мерзоту і жебы сьте говорили о Богу то, што не знаєте. Кідь ся їм повість: „Ідьте за тым, што зослав Бог“, – они говорять: „Нї, мы ідеме за тым, на чім сьме нашли своїх отцїв“. Ці і тогды, кідь їх отцёве ніч не розуміли і не ішли правов дорогов? Тоты, што одкыдають правду, суть подобны тому, на кого кричать, а він не чує ніч окрем закликаня і крику: глухы, нїмы і слїпы, они не розумлять. Вы, што сьте увірили! Їджте з добрых річей, котрыма сьме вас обдарили, і дякуйте Богу, кідь ся поклоняте Ёму. Він вам заказав лем здохлину, кров, свиньске мясо і то, над чім было закликане мено іншого як Бога. Але кідь є дахто принученый, не желаючі того і не переступуючі міру, та на нїм не є грїх: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (168–173)

Тоты, што затаюють то, што Бог зослав з Писма, і продають то за нужденну цїну, – тоты не їдять до своїх брух ніч, лем огень. Бог з нима не буде говорити в День воскресїня і не очістить їх; чекать їх болестна кара. То суть тоты, што купили блуд за цїну веджіня і кару за цїну одпущіня. Якы суть они вытримны перед Огнём! То зато, же Бог зослав Писмо з правдов; а тоты, што ся розходять о Писмі, суть у глубокім роздорї. (174–176)

Праведность не є в тім, жебы сьте обертали свої лиця на выход або на запад. Праведный є тот, хто увірив у Бога, в Послїднїй день, в ангелів, у Писмо і в пророків; хто давав з маєтку, з любови ку Нёму, родинї, сиротам, бідным, подорожному і тым, што просять, і на выслободжіня рабів; хто выконовав молитву і давав алмужну; тоты, што сповняють свої обіцяня, кідь їх дали, і суть терпезливы в бідї, в нещастю і в часї небезпекы. То суть тоты, што суть правдивы, і тоты суть богобойны. (177)

Вы, што сьте увірили! Є вам приписана справедлива одплата за забитых: слободный за слободного, раб за раба, жена за жену. Але кідь є дакому дашто пробачене ёго братом, та няй ся домагать справедливо, а тот няй му заплатить по доброму. То є полегшіня од вашого Господа і милосердя; а хто по тім переступить границї, того чекать болестна кара. У справедливій одплатї є про вас жывот, обдарованы розумом, – може будете богобойны. Є вам приписане, кідь ку дакому з вас приближує ся смерть і охаблять по собі маєток, зробити завіщаня про родічів і близку родину по справедливости: то є повинность про богобойных. А кідь то дахто змінить по тім, як то чув, та грїх є лем на тых, што то змінять: наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Але кідь ся дахто боїть, же тот, што завіщав, ся помылив або згрїшыв, і помирить їх, та на нїм не є грїх: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (178–182)

Вы, што сьте увірили! Є вам приписаный піст так, як быв приписаный тым, што были перед вами, – може будете богобойны, – на почітаны днї. А хто з вас є хворый або на дорозї, тот няй ся постить тілько само іншых днїв; а тоты, што го можуть тримати лем барз тяжко, мають выкуп – накормити бідного. Хто з властной волї зробить веце добра, та то є про нёго лїпше; але постити ся є про вас лїпше, кібы сьте знали. Місяць рамадан є тот, у котрім быв зосланый Коран як веджіня про людей і як ясны доказы веджіня і Розрізнїня. Зато хто з вас застане тот місяць, няй ся в нїм постить; а хто є хворый або на дорозї, няй ся постить тілько само іншых днїв. Бог про вас хоче полегшіня, а не хоче про вас тяжкость; і жебы сьте доповнили чісло і славили Бога за то, же вас вів правов дорогов, – може будете вдячны. А кідь ся тя Мої слугы просять о Мі – наісто, Я єм близко. Одповідам на закликаня того, хто кличе, кідь кличе ку Мі. Зато няй одповідають Мі і няй вірять у Мене – може підуть справнов дорогов. (183–186)

Є вам дозволене в ніч посту приходити ку своїм женам: они суть одїв про вас, а вы сьте одїв про них. Бог знав, же сьте зраджали самых себе, і прияв ваше каяня і пробачів вам. Теперь же будьте з нима і глядайте то, што вам Бог приписав. Їджте і пийте, покы ся вам не розлишить біла нитка зорї од чорной ниткы; потім доповньте

піст аж до ночі. І не будьте з нима, кідь перебываєте в мешітах. То суть границї Божы, зато ся ку ним не приближуйте. Так Бог высвітлює Свої знакы людём – може будуть богобойны. Не пожерайте маєток єден другого неправом і не давайте го судцям, жебы сьте свідомо і в грїху пожерали часть маєтку другых людей. (187–188)

Просять ся тя, Пророче, о новы місяцї. Повідж: „Они суть на то, жебы люде раховали час, і про путованя“. Праведность не є в тім, жебы сьте входили до домів од заду; праведный є тот, хто є богобойный. Зато входьте до домів дверями і бійте ся Бога – може будете мати успіх. Боюйте на дорозї Божій проти тых, што боюють проти вас, але не переступуйте границї: наісто, Бог не любить тых, што переступують. Забивайте їх, де їх стрітите, і выганяйте їх одты, одкы они выгнали вас, бо переслїдованя є гірше як забитя. Але не боюйте проти них при Святій мешітї, покы они там не будуть боёвати проти вас; а кідь будуть боёвати проти вас, та їх забивайте – така є одплата тых, што одкыдають правду. А кідь перестануть, та наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. Боюйте проти них, покы не перестане переслїдованя і віра не буде належати Богу; а кідь перестануть, та няй не є неприятельства, лем проти кривдників. Святый місяць за святый місяць, і за святы річі є справедлива одплата. Зато кідь на вас дахто нападе, нападьте на нёго так само, як він напав на вас; і бійте ся Бога і знайте, же Бог є з богобойныма. Давайте на дорозї Божій і не шмаряйте ся властныма руками до загыбели; і робте добро: наісто, Бог любить тых, што роблять добро. (189–195)

Довершуйте путованя і мале путованя про Бога. А кідь вам буде заборонено, та пошлийте жертовный дар, якый можете, і не гольте свої головы, покы жертовный дар не дійде на своє місце. А кідь є дахто з вас хворый або має болесть на голові, та няй дасть выкуп постом, милостинёв або жертвов. А кідь будете в безпечности, та тот, хто по малім путованю чекать до путованя, няй принесе жертовный дар, якый може; а хто го не найде, няй ся постить три днї почас путованя і сїм, кідь ся вернете, – то є цїлых десять. То є про того, чія родина не жыє при Святій мешітї. Бійте ся Бога і знайте, же Бог є строгый у карї. (196)

Путованя є у знамых місяцях. Хто ся в них підойме путованя, няй не має почас путованя ани близкость із женов, ани грїх, ани сварку. Кажде добро, котре зробите, Бог знає. І берьте собі на дорогу пожыву – але найлїпша пожыва є богобойность. Зато ся Мене бійте, обдарованы розумом. Не є на вас грїх, кідь глядате щедрость свого Господа. А кідь будете сходити з Арафату, споминайте Бога при Святім знаку; споминайте Го за то, же вас вів правов дорогов, хоць перед тым сьте были міджі тыма, што заблудили. Потім сходьте одты, одкы сходять люде, і просьте Бога о

одпущіня: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. А кідь докінчіте свої обряды, споминайте Бога так, як споминате своїх отців, або іщі веце. Міджі людми суть такы, што говорять: „Господи наш, дай нам на тім світї“, – і не будуть мати долю в будучім жывотї; а суть такы, што говорять: „Господи наш, дай нам добро на тім світї і добро в будучім жывотї і охрань нас од кары Огня“. Тоты будуть мати долю з того, што здобыли: Бог є скорый у рахунку. (197–202)

Споминайте Бога в почітаны днї. Хто ся поспішить одыйти за два днї, не має грїх, і хто ся забавить, не має грїх, – кідь є богобойный. Бійте ся Бога і знайте, же ку Нёму будете зобраны. Міджі людми є такый, же ёго бісїда о земнім жывотї ся ті любить і він кличе Бога за свідка того, што є в ёго сердцю, – а він є найзавзятїшый противник. Кідь ся одверне, снажить ся шырити на земли зопсутя і нищіти уроду і потомство; а Бог не любить зопсутя. Кідь ся му повість: „Бій ся Бога“, – пыха го веде до грїха. Стачіть му Пекло – і яке плане є тото ложе! А міджі людми є такый, што продасть самого себе, глядаючі спокійность Божу; а Бог є ласкавый ку Своїм слугам. Вы, што сьте увірили! Войдьте вшыткы до покірности Богу і не ходьте слїдами Сатана: наісто, він є вам явный неприятель. А кідь ся пошмыкнете по тім, як ку вам пришли ясны доказы, та знайте, же Бог є Могутный, Мудрый. (203–209)

Ці чекають на то, же ку ним прийде Бог у тїни хмар з ангелами – і дїло буде рїшене? Ку Богу ся вертають вшыткы дїла. Спросий сынів Ізраіля, кілько ясных знаків сьме їм дали. А хто змінить ласку Божу по тім, як ку нёму пришла, – наісто, Бог є строгый у карї. Тым, што одкыдають правду, є земный жывот прикрашеный, і они ся высмівають з тых, што увірили; але богобойны будуть над нима в День воскресїня. Бог обдаровує, кого хоче, без рахунку. Люде были єдна громада; потім Бог послав пророків як вістників радостной вісти і остерігателїв і зослав з нима Писмо з правдов, жебы розсудило людей у тім, у чім ся розходили. А розышли ся о нїм лем тоты, котрым было дане, по тім, як ку ним пришли ясны доказы, зо зависти міджі собов. І Бог зо Свого дозволу привів тых, што увірили, ку правдї, о котрій ся розходили: Бог веде, кого хоче, на праву дорогу. (210–213)

Або ці думате, же войдете до Загороды, покы на вас не прийде подобне тому, што пришло на тых, што перешли перед вами? Дотулила ся їх біда і нещастя, і были так потрясены, же посол і тоты, што увірили з ним, говорили: „Коли прийде поміч Божа?“ Наісто, поміч Божа є близко. Просять ся тя, Пророче, што мають давати. Повідж: „Тото добро, што даєте, няй є про родічів і родину, про сироты, бідных і подорожного. Кажде добро, котре зробите, Бог добрї знає“. (214–215)

Є вам приписаный бой, хоць він є вам немилый. Але може быти, же вам є немиле то, што є про вас добре, і може быти, же любите то, што є про вас зле: Бог знає, а вы не знаєте. Просять ся тя о бою у святім місяцю. Повідж: „Бой у нїм є великый грїх; але одвертати людей од дорогы Божой, не вірити в Нёго, боронити Святу мешіту і выганяти з нёй єй людей – то є перед Богом іщі векше, і переслїдованя є векше як забитя“. Они не перестануть з вами боёвати, покы вас не одвернуть од вашой віры, кідь бы могли. А хто з вас ся одверне од своёй віры і умре як невіруючій – дїла такых будуть марны на тім світї і в будучім жывотї; тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы. Наісто, тоты, што увірили, і тоты, што ся переселили і снажили ся на дорозї Божій, – тоты мають надїю на милосердя Боже; а Бог є Одпущаючій, Милосердный. (216–218)

Просять ся тя о вінї і газардных грах. Повідж: „В обидвох є великый грїх і даякый хосен про людей; але їх грїх є векшый як їх хосен“. І просять ся тя, што мають давати. Повідж: „То, што вам зістає“. Так вам Бог высвітлює знакы – може будете роздумовати о тім світї і о будучім жывотї. І просять ся тя о сиротах. Повідж: „Направляти їх дїла є найлїпше; а кідь злучіте свої дїла з їх, та они суть вашы братя“. Бог розознає того, хто шырить зопсутя, од того, хто направлять; і кібы Бог хотїв, быв бы вам то утяжив: наісто, Бог є Могутный, Мудрый. (219–220)

Не женьте ся з многобожницями, покы не увірять: віруюча рабыня є лїпша як многобожниця, хоць бы ся вам і любила. І не выдавайте свої жены за многобожників, покы не увірять: віруючій раб є лїпшый як многобожник, хоць бы ся вам і любив. Тоты кличуть до Огня, а Бог кличе до Загороды і ку одпущіню зо Свого дозволу; і высвітлює Свої знакы людём – може возьмуть собі научіня. (221)

Просять ся тя о місячнім чіщіню. Повідж: „То є терпіня; зато ся тримайте далеко од жен почас чіщіня і не приближуйте ся ку ним, покы ся не очістять. А кідь ся очістять, приходьте ку ним так, як вам приказав Бог“. Наісто, Бог любить тых, што ся кають, і любить тых, што ся очіщають. Вашы жены суть про вас ролёв; зато приходьте на свою ролю, як хочете, і приготовте добро про самых себе. Бійте ся Бога і знайте, же Го стрітите; і оголось радостну вість віруючім. (222–223)

Не робте з Бога своїма присягами перешкоду тому, жебы сьте робили добро, были богобойны і мирили людей: наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Бог вас не покарать за то, што є у вашых присягах ненароком, але покарать вас за то, што здобыли вашы сердця: Бог є Одпущаючій, Терпезливый. Тоты, што присягнуть, же ся не приближать ку своїм женам, мають чекати штири місяцї; а кідь ся вернуть, та

наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. А кідь ся рїшать на розвод, та наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Розведены жены мають чекати самы три місячны чіщіня; і не є їм дозволене затаёвати то, што Бог створив у їх лонах, кідь вірять у Бога і в Послїднїй день. Їх мужове мають векше право взяти їх назад у тім часї, кідь хотять помиріня. Жены мають права подобны повинностям, котры на них суть, по справедливости, але мужове мають над нима ступінь. Бог є Могутный, Мудрый. (224–228)

Розвод може быти два раз; потім або затримати жену по доброму, або пустити єй з добротов. Не є вам дозволене брати назад дашто з того, што сьте їм дали, окрем того, кідь ся обоє боять, же не дотримають границї Божы. А кідь ся боїте, же не дотримають границї Божы, та не є на них грїх у тім, чім ся она выкупить. То суть границї Божы, зато їх не переступуйте; а хто переступить границї Божы – тоты суть кривдници. А кідь ся з нёв розведе третїй раз, та она му по тім не є дозволена, покы ся не оддасть за іншого мужа. А кідь ся тот з нёв розведе, та не є на них грїх, кідь ся вернуть єдно ку другому, кідь думають, же дотримають границї Божы. То суть границї Божы, котры Він высвітлює людём, што знають. (229–230)

Кідь ся розводите зо женами і они дійдуть до кінця свого часу чеканя, та їх або затримайте по доброму, або їх пустьте по доброму. Не затримуйте їх на шкоду, жебы сьте їм чінили кривду; хто так робить, скривдив самого себе. Не берьте знакы Божы на посміх. Памятайте на ласку Божу ку вам і на то, што вам зослав з Писма і мудрости, чім вас напоминать. Бійте ся Бога і знайте, же Бог знає о каждій речі. Кідь ся розводите зо женами і они дійдуть до кінця свого часу чеканя, та їм не бороньте оддати ся за своїх мужів, кідь ся міджі собов згодять по доброму. Тым ся напоминать тот з вас, хто вірить у Бога і в Послїднїй день: то є про вас чістїше і лїпше. Бог знає, а вы не знаєте. (231–232)

Матери мають кормити свої дїти грудёв два цїлы рокы – про того, хто хоче довершыти кормлїня. А отець дїтины має старати ся о їх пожыву і одїв по справедливости. На ниєдну душу ся не накладать веце, як може знести: мати няй не терпить про свою дїтину, ани отець про свою дїтину; і така сама повинность є на наслїдникови. А кідь ся обоє по взаємній згоді і порадї рїшать одлучіти дїтину, та не є на них грїх. А кідь хочете дати свої дїти кормити іншій женї, та не є на вас грїх, кідь оддасьте то, што сьте обіцяли, по справедливости. Бійте ся Бога і знайте, же Бог видить вшытко, што робите. (233)

А тоты з вас, што умруть і охаблять по собі жены, – тоты жены мають чекати самы штири місяці і десять днів. А кідь дійдуть до кінця свого часу, та не є на вас грїх за то, што зо собов зроблять по справедливости. Бог добрї знає, што робите. Не є на вас грїх, кідь такым женам натякнете о сватаню або то затаїте в собі: Бог знає, же на них будете думати. Але не давайте їм потайкы обіцяня, окрем того, же повісте чесне слово; і не рїшайте ся на подружа, покы не перейде приписаный час. Знайте, же Бог знає, што є у вашых душах, зато ся Го бійте; і знайте, же Бог є Одпущаючій, Терпезливый. (234–235)

Не є на вас грїх, кідь ся розведете зо женами, покы сьте ся їх не дотулили або не назначіли їм свадьбяный дар. Але обдаруйте їх – богатый подля своїх можностей, а бідный подля своїх – обдарованём по справедливости: то є повинность про тых, што роблять добро. А кідь ся з нима розведете перед тым, як сьте ся їх дотулили, але уж сьте їм назначіли свадьбяный дар, та дайте половину того, што сьте назначіли, окрем того, кідь ся они того зречуть або зрече ся того тот, у чиїй руцї є подружный звязок. А зречі ся – то є ближе ку богобойности. Не забывайте на щедрость міджі собов: наісто, Бог видить вшытко, што робите. Дотримуйте молитвы, а окреме середню молитву; і стійте перед Богом покірно. А кідь мате страх, та ся молте пішо або на конї; а кідь будете в безпечности, та споминайте Бога так, як вас научів тому, што сьте не знали. (236–239)

Тоты з вас, што умруть і охаблять по собі жены, мають зробити про свої жены завіщаня: пожыву на рік без того, жебы їх выгнали. А кідь одыйдуть самы, та не є на вас грїх за то, што зо собов зроблять по справедливости: Бог є Могутный, Мудрый. І розведены жены мають мати обдарованя по справедливости: то є повинность про богобойных. Так вам Бог высвітлює Свої знакы – може будете розуміти. (240–242)

Ці єсь не видїв тых, што вышли зо своїх домів – а было їх тісячі – зо страху перед смертёв? Бог їм повів: „Умрийте“, – а потім їх оживив. Наісто, Бог є щедрый ку людём, але векшына людей не дякує. Боюйте на дорозї Божій і знайте, же Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Хто пожычіть Богу добру пожычку, жебы му єй Він много раз помножив? Бог затримує і щедро дає, і ку Нёму будете вернуты. (243–245)

Ці єсь не видїв старшин сынів Ізраіля по Мойсеёви, кідь повіли єдному свому пророкови: „Постав нам царя, і будеме боёвати на дорозї Божій“? Він повів: „Ці ся не стане, же кідь вам буде приписаный бой, не будете боёвати?“ Они повіли: „Чом бы сьме не боёвали на дорозї Божій, кідь сьме были выгнаны з нашых домів і од нашых

дїтей?“ Но кідь їм быв приписаный бой, одвернули ся, окрем немногых з них. Бог добрї знає кривдників. Їх пророк їм повів: „Бог вам поставив Саула за царя“. Они повіли: „Як може він над нами царёвати, кідь мы маме на царёваня векше право як він і ёму не є даный великый маєток?“ Він повів: „Бог го выбрав над вами і придав му много знаня і силы тїла. Бог дає Своє царьство, кому хоче: Бог є Всеобнимаючій, Вшыткознаючій“. Їх пророк їм повів: „Знаком ёго царёваня є то, же ку вам прийде ковчег, у котрім є покій од вашого Господа і позосталость того, што охабив рід Мойсея і рід Аарона; понесуть го ангелы. Наісто, в тім є знак про вас, кідь сьте віруючі“. (246–248)

Кідь Саул вышов з войском, повів: „Бог вас спробує ріков. Хто ся з нёй напє, тот не є зо мнов, а хто єй не скоштує, тот є зо мнов, – окрем того, хто собі набере єдну пригорщу“. Но они ся з нёй напили, окрем немногых з них. А кідь єй перешов він і тоты, што увірили з ним, повіли: „Днесь не маме силу проти Ґоліата і ёго войска“. Але тоты, што были певны, же стрітять Бога, повіли: „Кілько раз мала громадка побідила велику з дозволу Божого! Бог є з терпезливыма“. А кідь вышли проти Ґоліата і ёго войска, повіли: „Господи наш, вылий на нас терпезливость, утверь нашы ногы і поможи нам проти людей, што одкыдають правду“. І з дозволу Божого їх розбили, і Давид забив Ґоліата; і Бог му дав царьство і мудрость і научів го тому, чому хотїв. Кібы Бог не стримовав єдных людей другыма, земля бы была зопсута; але Бог є щедрый ку світам. (249–251)

То суть знакы Божы, котры ті, Пророче, чітаме по правдї; і наісто, ты єсь єден з послів. З тых послів сьме єдным дали перевагу над другыма: міджі нима быв такый, з котрым Бог говорив, а дакотрых підняв о ступнї высше; і Ісусови, сынови Марії, сьме дали ясны доказы і скріпили сьме го Святым Духом. Кібы Бог хотїв, тоты, што были по них, бы не боёвали міджі собов по тім, як ку ним пришли ясны доказы; але розышли ся – єдны з них увірили, а другы одкынули правду. Кібы Бог хотїв, не боёвали бы міджі собов; але Бог робить то, што хоче. (252–253)

Вы, што сьте увірили! Давайте з того, чім сьме вас обдарили, покы не прийде День, коли не буде ани торговля, ани приятельство, ани заступництво. А тоты, што одкыдають правду, – тоты суть кривдници. (254)

Бог – нїт бога окрем Нёго, Жывого, Вічно Сущого. Не бере Го ани дрїмота, ани сон. Ёму належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. Хто ся буде перед Ним заступати без Ёго дозволу? Він знає, што є перед нима і што є за нима, а они не

обнимуть з Ёго знаня ніч окрем того, што Він хоче. Ёго Престол обнимать небеса і землю, і охрана їх Го не обтяжує. Він є Найвысшый, Великый.[3] (255)

Нїт принучіня у вірї: права дорога ся ясно одлишыла од блуду. Зато хто одкыне фалошных богів і увірить у Бога, тот ся хопив найміцнїшой опоры, котра ся не зломить. Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Бог є Покровитель тых, што увірили: Він їх выводить з темнот до світла. А покровителї тых, што одкыдають правду, суть фалошны богове, котры їх выводять зо світла до темнот. Тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы. (256–257)

Ці єсь не видїв того, што ся споперав з Абрагамом о ёго Господї зато, же му Бог дав царьство? Кідь Абрагам повів: „Мій Господь є Тот, котрый дає жывот і смерть“, – він повів: „Я даю жывот і смерть“. Абрагам повів: „Бог приводить сонце з выходу; та ты го приведь зо западу“. І тот, што одкыдав правду, зістав заражженый. Бог не веде правов дорогов людей несправедливых. (258)

Або того, што ішов коло міста, котре было зруйноване аж до основ, і повів: „Як то Бог оживить по ёго смерти?“ І Бог му дав умерти на сто років, а потім го воскресив. Він повів: „Як довго єсь ту пробыв?“ Тот повів: „Пробыв єм день або часть дня“. Він повів: „Нї – пробыв єсь сто років. Позерай на своє їдло і питя: не зопсули ся. І позерай на свого сомаря. Зробили сьме то, жебы сьме з тебе зробили знак про людей. І позерай на кости, як їх піднимаме, а потім їх покрываме мясом“. А кідь ся му то стало ясным, повів: „Знаю, же Бог має міць над каждов річов“. (259)

А кідь Абрагам повів: „Господи мій, укаж мі, як оживлюєш мертвых“. Він повів: „Ці не вириш?“ Тот повів: „Вірю, але жебы ся моє сердце успокоїло“. Він повів: „Возьмий штири птахы і приучій їх ку собі; потім поклад часть з них на каждый верьх, потім їх поклич: прилетять ку тобі скоро. І знай, же Бог є Могутный, Мудрый“. (260)

Тоты, што дають свій маєток на дорозї Божій, суть подобны зерну, з котрого выросло сїм колосів, а в каждім колосї сто зерен. Бог множить тому, кому хоче; Бог є Всеобнимаючій, Вшыткознаючій. Тоты, што дають свій маєток на дорозї Божій, а потім за тым, што дали, не посылають выгварькы ани кривду, – будуть мати свою нагороду у свого Господа; не будуть мати страх і не будуть смутити. Добре слово і одпущіня суть лїпшы як милостиня, за котров іде кривда; а Бог є Самостачный, Терпезливый. Вы, што сьте увірили! Не нищте свої милостинї выгварьками і кривдов, як тот, што дає свій маєток напоказ людём і не вірить у Бога і в Послїдній

[3] Тот аят ся має за коруну Святого Корану. Оказіоналізм – Славный Коран і наука

день. Він є подобный гладкій скалї, на котрій є земля: упаде на ню прудкый додж і охабить єй голу. Не мають міць над нічім з того, што здобыли; Бог не веде правов дорогов людей, што одкыдають правду. А тоты, што дають свій маєток, глядаючі спокійность Божу і скріплюючі свої душі, суть подобны загородї на вывышынї: упаде на ню прудкый додж, і она дасть свої плоды двойнасобно; а кідь на ню не упаде прудкый додж, та дрібный. Бог видить вшытко, што робите. Ці бы хотїв дахто з вас мати загороду з пальмами і виничом, під котров течуть рікы, і мав бы в нїй вшыткы плоды, – а пришла бы на нёго старость, і мав бы слабе потомство, і ударив бы на ню вихор з огнём і спалив бы єй? Так вам Бог высвітлює знакы – може будете роздумовати. (261–266)

Вы, што сьте увірили! Давайте з добрых річей, котры сьте здобыли, і з того, што сьме про вас вывели зо землї. І не выберайте з того плане, жебы сьте з нёго давали, кідь бы сьте то самы не взяли, лем зо запертыма очами. І знайте, же Бог є Самостачный, Достойный хвалы. Сатан вас страшить бідов і приказує вам мерзоту, а Бог вам обіцять одпущіня од Себе і щедрость; і Бог є Всеобнимаючій, Вшыткознаючій. Він дає мудрость, кому хоче, а кому є дана мудрость, тому є дане велике добро; але научіня собі беруть лем обдарованы розумом. Што бы сьте дали і яку бы сьте дали обітницю – наісто, Бог то знає; а кривдници не будуть мати помічників. Кідь даєте милостиню явно, є то добре; але кідь єй затаїте і дасьте єй бідным, та то є про вас лїпше, і Він вам зотре дашто з вашых злых дїл. Бог добрї знає, што робите. Не є на тобі, Пророче, вести їх правов дорогов; то Бог веде правов дорогов, кого хоче. Кажде добро, котре дасьте, є про вас самых, кідь даєте лем глядаючі Лице Боже; і кажде добро, котре дасьте, буде вам сповна вернуте, і не будете скривджены. Давайте бідным, котры суть затриманы на дорозї Божій і не можуть ходити по земли; тот, хто їх не знає, тримле їх за богатых про їх здержливость. Спознаш їх по їх знаку: не просять од людей настирливо. А кажде добро, котре дасьте, – наісто, Бог о нїм знає. (267–273)

Тоты, што дають свій маєток уночі і в днї, потайкы і явно, будуть мати свою нагороду у свого Господа; не будуть мати страх і не будуть смутити. Тоты, што пожерають лихву, не встануть інакше, лем так, як встає тот, кого Сатан своїм дотыком привів до шаленства. То зато, же говорять: „Торговля є така сама, як лихва“, – а Бог дозволив торговлю і заказав лихву. Ку кому прийде напомянутя од ёго Господа і він перестане, тому зістане то, што было перед тым, і ёго дїло є у Бога; а хто ся ку тому верне – тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы. Бог нищіть лихву і множить милостиню; Бог не любить ниякого невдячного грїшника. Наісто,

тоты, што увірили і робили добры дїла, выконовали молитву і давали алмужну, будуть мати свою нагороду у свого Господа; не будуть мати страх і не будуть смутити. Вы, што сьте увірили! Бійте ся Бога і охабте то, што зістало з лихвы, кідь сьте віруючі. А кідь то не зробите, та знайте, же вам Бог і Ёго Посол оголошують войну. Але кідь ся покаєте, та вам зістане ваш основный маєток: не будете кривдити і не будете скривджены. А кідь є довжник у тяжкости, та няй має одклад до полегшіня; а кідь то одпустите як милостиню, та то є про вас лїпше, кібы сьте знали. І бійте ся Дня, коли будете вернуты ку Богу; потім буде каждій души сповна вернуте то, што здобыла, і не будуть скривджены. (274–281)

Вы, што сьте увірили! Кідь собі єден другому пожычате на назначеный час, запиште то. Няй то міджі вами справедливо запише писарь; і няй писарь не одмітне писати так, як го научів Бог. Няй же пише, а няй діктує тот, на кім є довг; і няй ся боїть Бога, свого Господа, і няй з того ніч не убере. А кідь є тот, на кім є довг, слабого розуму або слабый, або не може діктовати сам, та няй справедливо діктує ёго опікун. І покличте за свідків двох з вашых мужів; а кідь не суть двоми мужове, та єдного мужа і дві жены з тых, з котрыма сьте спокійны як зо свідками, жебы, кідь ся єдна з них помылить, друга єй припомянула. І няй свідкове не одмітають, кідь суть покликаны. Не лїнуйте ся записати то, ці є то мале, ці велике, вєдно з ёго терміном: то є перед Богом справедливіше, міцнїше про свідоцтво і ближе ку тому, жебы сьте не мали сумнївы, – окрем того, кідь є то готова торговля, котру міджі собов робите на місцї: тогды не є на вас грїх, кідь то не запишете. І берьте собі свідків, кідь міджі собов торгуєте; і няй ся не чінить шкода ани писарёви, ани свідкови; а кідь то зробите, та то є з вашого боку грїх. Бійте ся Бога: Бог вас учіть, і Бог знає о каждій речі. А кідь сьте на дорозї і не найдете писаря, та няй ся дасть до рук залога. А кідь єден з вас довірить другому, та няй тот, кому было довірене, верне довірене і няй ся боїть Бога, свого Господа. І не затаюйте свідоцтво; а хто го затаїть, того сердце є грїшне. Бог знає вшытко, што робите. Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. Ці укажете то, што є у вашых душах, ці то затаїте – Бог вас за то покличе на рахунок; потім одпустить, кому хоче, і покарать, кого хоче. Бог має міць над каждов річов. (282–284)

Посол увірив у то, што му было зослане од ёго Господа, і віруючі тыж. Каждый увірив у Бога, Ёго ангелів, Ёго Писма і Ёго послів: „Не робиме роздїл міджі ниякым з Ёго послів“. І говорять: „Чуєме і слухаме. Одпусть нам, Господи наш; ку Тобі є навернутя“. Бог не накладать на душу веце, як може знести: про ню є то, што здобыла, і проти нёй то, што на себе стягла. „Господи наш, не карай нас, кідь сьме

забыли або ся помылили. Господи наш, не накладай на нас тярьху, яку єсь наклав на тых, што были перед нами. Господи наш, не накладай на нас то, на што не маме силу. Пробач нам, одпусть нам і помілуй нас. Ты єсь наш Покровитель, зато нам поможи проти людей, што одкыдають правду“. (285–286)

3. Родина Імрана (Ал Імран)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. Бог – нїт бога окрем Нёго, Жывого, Вічно Сущого. Він ті, Пророче, зослав Писмо з правдов на потверджіня того, што было перед ним; і зослав Тору і Євангеліє перед тым як веджіня про людей, і зослав Розрізнїня. Наісто, тых, што одкыдають знакы Божы, чекать строга кара: Бог є Могутный, Пан одплаты. Наісто, перед Богом ся не скрыє ніч на земли ани на небі. Він є Тот, котрый вас формує в лонах так, як хоче. Нїт бога окрем Нёго, Могутного, Мудрого. (1–6)

Він є Тот, котрый ті зослав Писмо. В нїм суть аяты і знакы ясны і певны – они суть основа Писма, – а другы суть такы, што їх мож розуміти розлично. Тоты, в чиїх сердцях є кривота, ідуть за тым, што в нїм мож розуміти розлично, глядаючі роздор і глядаючі властный выклад; але ёго правдивый выклад не знає нихто окрем Бога і тых, што суть твердо закорінены в знаню. Они говорять: „Віриме в нёго; вшытко є од нашого Господа“. А научіня собі беруть лем обдарованы розумом.[4] (7)

„Господи наш, не дай нашым сердцям зыйти з дорогы по тім, як єсь нас вів правов дорогов, і даруй нам милосердя од Себе: наісто, Ты єсь Щедрый Даритель. Господи наш, наісто, Ты зобереш людей на День, о котрім нїт сумнїву: Бог не зрушить Своє обіцяня“. (8–9)

Наісто, тым, што одкыдають правду, не поможе проти Бога нічім ани їх маєток, ани їх дїти: они суть паливо Огня – так, як люде Фараона і тоты, што были перед нима, котры одкыдали Нашы знакы. Бог їх хопив за їх грїхы; Бог є строгый у карї. Повідж тым, што одкыдають правду: „Будете побіджены і зобраны до Пекла – і яке плане є тото ложе!“ Быв про вас знак у двох войсках, што ся стрїтили при Бадрї: єдно войско боёвало на дорозї Божій, а друге одкыдало правду і видїло їх своїма очами як два раз векшых. Бог скріплює Своёв помочов, кого хоче: наісто, в тім є научіня про тых, што мають зрак. (10–13)

Людём є прикрашена любов ку тому, чого жадають: ку женам, сынам, нагромадженым купам золота і срібла, значеным коням, статку і роли. То суть утїхы земного жывота; але у Бога є найлїпше місце навернутя. Повідж: „Ці вам повім о

[4] То є єден з основных аятів Корану. Указує, же каждый чоловік бере з Корану подля свого погляду. Припоминать мі єден з выроків славного нїмецького мыслителя Ґете: „Кілько раз бы сьме ку Корану приступили, все нас спершу одпыхать; але помалы притягує, дивує і наконець будить обдив“. – Йоган Волфґанґ фон Ґете

дачім лїпшім, як тото? Про богобойных суть у їх Господа Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы, і чісты подружа, і спокійность Божа“. Бог видить Своїх слуг – тых, што говорять: „Господи наш, мы сьме увірили, зато нам одпусть нашы грїхы і охрань нас од кары Огня“, – терпезливых, правдивых, покірных, тых, што дають, і тых, што просять о одпущіня перед зорями. (14–17)

Бог свідчіть, же нїт бога окрем Нёго, і ангелы, і тоты, што мають знаня, – Він тримле справедливость. Нїт бога окрем Нёго, Могутного, Мудрого. Наісто, віра перед Богом – то є оддати ся Ёму. Тоты, котрым было дане Писмо, розышли ся лем по тім, як ку ним пришло знаня, зо зависти міджі собов. А хто одкыдать знакы Божы – наісто, Бог є скорый у рахунку. А кідь ся з тобов будуть споперати, повідж: „Я єм ся цїлый оддав Богу, і тоты, што ідуть за мнов, тыж“. І повідж тым, котрым было дане Писмо, і неписьменным: „Ці сьте ся оддали?“ Кідь ся оддали, та ідуть правов дорогов; а кідь ся одвернуть, та на тобі є лем донести посолство. Бог видить Своїх слуг. (18–20)

Тым, што одкыдають знакы Божы, і без права забивають пророків, і забивають тых з людей, што приказують справедливость, – оголось болестну кару. То суть тоты, чії дїла суть марны на тім світї і в будучім жывотї, і не будуть мати помічників. Ці єсь не видїв тых, котрым была дана часть Писма? Кличуть їх ку Писму Божому, жебы їх розсудило, а потім ся часть з них одвертать і одходить, – то зато, же говорять: „Огень ся нас не дотулить, лем на пару почітаных днїв“. У їх вірї їх ошмарило то, што собі вымыслили. А як буде, кідь їх зобереме на День, о котрім нїт сумнїву, і каждій души буде сповна вернуте то, што здобыла, і не будуть скривджены? (21–25)

Повідж: „Боже, Пане царьства! Ты даєш царьство, кому хочеш, і береш царьство, кому хочеш; Ты вывышуєш, кого хочеш, і понижуєш, кого хочеш. У Твоїй руцї є добро: наісто, Ты маєш міць над каждов річов. Ты вводиш ніч до дня і вводиш день до ночі; Ты выводиш жыве з мертвого і выводиш мертве зо жывого; і обдаровуєш, кого хочеш, без рахунку“. (26–27)

Няй собі віруючі не беруть тых, што одкыдають правду, за союзників намісто віруючіх, – а хто то зробить, тот не має з Богом ніч сполочне, – окрем того, кідь ся перед нима будете хранити з обережности. Бог вас остерігать перед Собов: ку Богу є навернутя. Повідж: „Ці затаїте то, што є у вашых грудях, ці то укажете – Бог то знає; Він знає вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. Бог має міць над каждов річов“. В тот День, коли кажда душа найде перед собов добро, котре зробила, і зло, котре зробила, – буде собі желати, жебы міджі нёв і тым была велика

далечінь. Бог вас остерігать перед Собов; а Бог є ласкавый ку Своїм слугам. Повідж: „Кідь любите Бога, та ідьте за мнов: Бог вас буде любити і одпустить вам вашы гріхы. Бог є Одпущаючій, Милосердный“. Повідж: „Слухайте Бога і Посла“. А кідь ся одвернуть – наісто, Бог не любить тых, што одкыдають правду. (28–32)

Наісто, Бог выбрав Адама і Ноя, рід Абрагама і рід Імрана над світами – потомство єдных од другых. Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Спомянь, як жена Імрана повіла: „Господи мій, обітую Ті то, што є в моїм лонї, посвячене Твоїй службі; зато то од мене прийми. Наісто, Ты єсь Вшыткочуючій, Вшыткознаючій“. А кідь єй породила, повіла: „Господи мій, породила єм дївча“, – а Бог добрї знав, што породила; а хлопець не є як дївча, – „і назвала єм єй Марія, і оддаю єй і єй потомство під Твою охрану перед Сатаном, прогнаным“. І єй Господь єй красно прияв, і дав їй красно вырости, і довірив єй Захарії. Все, кідь ку нїй Захарія вошов до святынї, нашов при нїй пожыву. Він повів: „Маріё, одкы то маєш?“ Она повіла: „То є од Бога: Бог обдаровує, кого хоче, без рахунку“. Там Захарія покликав свого Господа. Повів: „Господи мій, даруй мі од Себе добре потомство: наісто, Ты чуєш просьбу“. І ангелы го закликали, кідь стояв і молив ся у святыни: „Бог ті оголошує радостну вість о Йоанови, котрый потвердить Слово од Бога і буде благородный, здержливый і пророк з праведных“. Він повів: „Господи мій, як буду мати сына, кідь мене уж постигла старость і моя жена є неплодна?“ Він повів: „Так: Бог робить то, што хоче“. Тот повів: „Господи мій, дай мі знак“. Він повів: „Твій знак є, же три днї не будеш говорити з людми, лем знаками. І много споминай свого Господа і слав Го вечур і рано“. (33–41)

А кідь ангелы повіли: „Маріё, наісто, Бог тя выбрав і очістив тя, і выбрав тя над женами світів. Маріё, будь покірна свому Господу, падай ниць і клонь ся з тыма, што ся клонять“. То є з вістей о невидимім, котры ті, Пророче, зъявуєме. Ты єсь не быв при них, кідь шмаряли свої пера, жебы ся рїшыло, котрый з них ся має старати о Марію, і не быв єсь при них, кідь ся споперали. (42–44)

Кідь ангелы повіли: „Маріё, наісто, Бог ті оголошує радостну вість о Слові од Нёго, котрого мено буде Месія, Ісус, сын Марії; буде шанованый на тім світї і в будучім жывотї і буде з приближеных. Буде говорити з людми в колысцї і в дозрїлім віку і буде з праведных“. Она повіла: „Господи мій, як буду мати сына, кідь ся ня не дотулив ниякый муж?“ Він повів: „Так: Бог творить то, што хоче. Кідь о дачім рїшить, лем повість тому: ‚Будь‘, – і оно є“. І научіть го Писму і мудрости, Торї і Євангелію, і зробить го послом ку сынам Ізраіля: „Пришов єм ку вам зо знаком од вашого Господа. Зроблю вам з глины подобу птаха; потім на ню дыхну, і она ся стане

птахом з дозволу Божого. Вылїчу слїпого і прокаженого і оживлю мертвых з дозволу Божого; і повім вам, што їсте і што собі одкладате у своїх домах. Наісто, в тім є знак про вас, кідь сьте віруючі. І приходжу на потверджіня того, што было передо мнов з Торы, і жебы єм вам дозволив дашто з того, што вам было заказане. Пришов єм ку вам зо знаком од вашого Господа, зато ся бійте Бога і слухайте мене. Наісто, Бог є мій Господь і ваш Господь, зато ся Ёму поклоняйте: то є права дорога". (45–51)

Кідь Ісус почув їх невіру, повів: „Хто буде моїма помічниками на дорозї ку Богу?" Апостолы повіли: „Мы сьме помічници Божы: увірили сьме в Бога; і свідч, же сьме ся Ёму оддали. Господи наш, увірили сьме в то, што єсь зослав, і пішли сьме за послом, зато нас запиш міджі свідків". І они хытровали, і Бог хытровав; а Бог є найлїпшый з тых, што хытрують. (52–54)

Кідь Бог повів: „Ісусе, возьму тя ку Собі, і підойму тя ку Собі, і очіщу тя од тых, што одкыдають правду, і поставлю тых, што пішли за тобов, над тых, што одкыдають правду, аж до Дня воскресїня. Потім ся ку Мі вшыткы вернете, і Я вас розсуджу в тім, у чім сьте ся розходили. А тых, што одкыдають правду, покараю строгов каров на тім світї і в будучім жывотї, і не будуть мати помічників". А тым, што увірили і робили добры дїла, Він сповна дасть їх нагороду. Бог не любить кривдників. (55–57)

Тото ті, Пророче, чітаме зо знаків і мудрого Припомнїня. Наісто, Ісус є перед Богом подобный Адамови: Він го створив з пороху, потім му повів: „Будь", – і він быв. То є правда од твого Господа, зато не будь міджі тыма, што сумнївають ся. А кідь ся з тобов о тім дахто буде споперати по знаню, котре ку тобі пришло, повідж: „Подьте, покличме нашых сынів і вашых сынів, нашы жены і вашы жены, нас самых і вас самых; потім ся щіро помолме і закличме прокляте Боже на кламарїв". Наісто, то є правдива розповідь; нїт бога окрем Бога, і наісто, Бог є Могутный, Мудрый. А кідь ся одвернуть – наісто, Бог добрї знає тых, што шырять зопсутя. Повідж: „Люде Писма, подьте ку слову сполочному про нас і про вас: же ся не будеме поклоняти нікому окрем Бога, же Му не будеме придавати ниякых сполочників і же собі єдны з нас не будуть брати другых за панів окрем Бога". А кідь ся одвернуть, повіджте: „Свідчте, же мы сьме тоты, што ся оддали Богу". (58–64)

Люде Писма, чом ся споперате о Абрагамови, кідь Тора і Євангеліє были зосланы аж по нїм? Ці не розумієте? Вы сьте тоты, што ся споперали о тім, о чім мате знаня, – но чом ся споперате о тім, о чім не маєте знаня? Бог знає, а вы не знаєте. Абрагам не быв ани Жыд, ани хрістіан; быв чоловіком чістой віры, котрый ся оддав Богу, і не

быв з тых, што придавають Богу сполочників. Наісто, найближшы ку Абрагамови суть тоты, што пішли за ним, і тот Пророк, і тоты, што увірили; а Бог є Покровитель віруючіх. (65–68)

Часть людей Писма бы вас хотїла звести з дорогы; але зводять лем самых себе і не чують того. Люде Писма, чом одкыдате знакы Божы, кідь сьте самы їх свідками? Люде Писма, чом закрываєте правду ложов і затаюєте правду, кідь знаєте? Часть людей Писма говорить: „Увірте в то, што было зослане віруючім, на початку дня, а одкыньте то на ёго кінцю – може ся вернуть; і не вірте нікому, лем тому, хто іде за вашов віров“. Повідж, Пророче: „Наісто, правдиве веджіня – то є веджіня Боже“, – они ся боять, же дакому буде дане подобне тому, што было дане вам, або же ся з вами будуть споперати перед вашым Господом. Повідж: „Наісто, щедрость є в руцї Божій: Він єй дає, кому хоче. Бог є Всеобнимаючій, Вшыткознаючій; Він выберать про Своє милосердя, кого хоче, і Бог є Пан великой щедрости“. (69–74)

Міджі людми Писма є такый, же кідь му довіриш купу золота, верне ті єй; а є міджі нима такый, же кідь му довіриш єден дінарь, не верне ті го, лем кідь над ним будеш стояти. То зато, же говорять: „Мы не маєме повинность перед неписьменныма“, – і свідомо говорять о Богу лож. Але нї! Хто дотримує своє обіцяня і є богобойный – наісто, Бог любить богобойных. Наісто, тоты, што продають завіт з Богом і свої присягы за малу цїну, не будуть мати долю в будучім жывотї. Бог з нима не буде говорити, ани на них не попозерать у День воскресїня, ани їх не очістить; і чекать їх болестна кара. І наісто, міджі нима є часть такых, што перекручають язык при чітаню Писма, жебы сьте думали, же то є з Писма, хоць то не є з Писма; і говорять: „То є од Бога“, – хоць то не є од Бога, – і свідомо говорять о Богу лож. (75–78)

Не належить чоловікови, котрому Бог дав Писмо, мудрость і пророцтво, жебы потім говорив людём: „Будьте слугами мі наміcто Бога“. Але він бы повів: „Будьте оддаными слугами Господа, бо учіте Писмо і бо го штудуєте“. І не приказав бы вам брати собі ангелів і пророків за панів. Ці бы вам приказав невіру по тім, як сьте ся оддали Богу? (79–80)

Кідь Бог заключів завіт з пророками: „Што бы єм вам дав з Писма і мудрости, а потім ку вам прийде посол, котрый потвердить то, што є при вас, – наісто в нёго увірите і поможете му“. Він повів: „Ці то узнаваєте і приїмате на то Мій завіт?“ Они повіли: „Узнаваме“. Він повів: „Та свідчте, і Я єм з вами міджі свідками“. А хто ся по тім одверне – тоты суть непослушны. Ці глядають іншу віру як віру Божу, кідь ся Ёму

оддали вшыткы, што суть на небесах і на земли, з волї або з принучіня, і ку Нёму будуть вернуты? (81–83)

Повідж: „Увірили сьме в Бога, і в то, што было зослане нам, і в то, што было зослане Абрагамови, Ізмаілови, Ісаакови, Яковови і поколїням, і в то, што было дане Мойсеёви, Ісусови і пророкам од їх Господа. Не робиме роздїл міджі ниякым з них, і Ёму сьме ся оддали“. А хто глядать іншу віру як оддати ся Богу, од того то нїґда не буде прияте, і в будучім жывотї буде міджі тыма, што стратили. Як бы Бог вів правов дорогов людей, што одкынули правду по своїй вірї і по тім, як свідчіли, же Посол є правдивый, і як ку ним пришли ясны доказы? Бог не веде правов дорогов людей несправедливых. Їх одплатов є, же на них є прокляте Бога, ангелів і вшыткых людей, і зістануть у нїм навікы. Кара їм не буде полегчена і не дістануть одклад – окрем тых, што ся по тім покаяли і направили ся: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. Наісто, тоты, што одкынули правду по своїй вірї, а потім у невірї росли, – їх каяня не буде прияте: тоты суть тоты, што заблудили. Наісто, тоты, што одкынули правду і умерли як невіруючі, – ани од єдного з них не буде прияте тілько золота, кілько ся змістить на земли, кібы ся ним хотїв выкупити. Чекать їх болестна кара, і не будуть мати помічників. Не досягнете праведность, покы не будете давати з того, што любите; а што бы сьте дали – наісто, Бог о тім знає. (84–92)

Вшытко їдло было дозволене сынам Ізраіля, окрем того, што Ізраіль заказав сам собі перед тым, як была зослана Тора. Повідж: „Принесьте Тору і чітайте єй, кідь говорите правду“. А хто по тім вымыслить о Богу лож – тоты суть кривдници. Повідж: „Бог повів правду. Зато ідьте за віров Абрагама, чоловіка чістой віры; він не быв з тых, што придавають Богу сполочників“. Наісто, першый Дім, поставленый про людей, є тот, што є в Баккі, – благословленый і веджіня про світы. В нїм суть ясны знакы – місце Абрагама, – і хто до нёго войде, є в безпечности. Путованя ку Дому є повинность людей перед Богом – тых, што можуть ку нёму найти дорогу. А хто одкыне – наісто, Бог не потребує світы. Повідж: „Люде Писма, чом одкыдате знакы Божы, кідь Бог є свідком того, што робите?“ Повідж: „Люде Писма, чом одвертате тых, што увірили, од дорогы Божой, глядаючі єй скривити, кідь сьте самы свідками? Бог не є без увагы к тому, што робите“. (93–99)

Вы, што сьте увірили! Кідь послухате часть тых, котрым было дане Писмо, вернуть вас по вашій вірї ку невірї. А як бы сьте могли одкынути правду, кідь ся вам чітають знакы Божы і міджі вами є Ёго Посол? Хто ся міцно тримле Бога, тот быв приведеный на праву дорогу. Вы, што сьте увірили! Бійте ся Бога так, як ся Го належить бояти, і не умерайте інакше, лем як тоты, што ся Ёму оддали. Тримайте

ся вшыткы міцно мотуза Божого і не роздїляйте ся. Памятайте на ласку Божу ку вам: як сьте были неприятелї і Він споїв вашы сердця, та сьте ся з Його ласкы стали братами; і як сьте были на краю огняной ямы і Він вас од нёй захранив. Так вам Бог высвітлює Свої знакы – може підете правов дорогов. Няй є з вас громада, котра кличе ку добру, приказує добре і заказує зле: тоты будуть мати успіх. І не будьте як тоты, што ся роздїлили і розышли ся по тім, як ку ним пришли ясны доказы; тых чекать велика кара в тот День, коли єдны лиця збіліють, а другы лиця счорнїють. Тым, чиї лиця счорнїють: „Ці сьте одкынули правду по своїй вірї? Та скоштуйте кару за то, же сьте одкыдали“. А тоты, чиї лиця збіліють, будуть у милосердю Божім і зістануть там навікы. То суть знакы Божы, котры ті чітаме по правдї; а Бог не хоче кривду про світы. Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, і ку Богу ся вертають вшыткы дїла. (100–109)

Вы сьте найлїпша громада, яка была выведена про людей: приказуєте добре, заказуєте зле і вірите в Бога. Кібы люде Писма были увірили, было бы то про них лїпше; міджі нима суть віруючі, але векшына з них суть непослушны. Не пошкодять вам, лем малов кривдов; а кідь будуть з вами боёвати, обернуть ся ку вам хырбетами, і потім їм нихто не поможе. Упало на них пониженя, де бы їх нашли, окрем тых, што мають звязок з Богом і звязок з людми. Стягли на себе гнїв Божый, і упала на них біда: то зато, же одкыдали знакы Божы і без права забивали пророків; то зато, же были непослушны і переступляли границї. Не суть вшыткы єднакы: міджі людми Писма є справедлива громада, котра чітать знакы Божы в ночных годинах і падать ниць. Вірять у Бога і в Послїднїй день, приказують добре і заказують зле і поспішають ся в добрых дїлах: тоты суть з праведных. Яке бы добро зробили, не буде їм одоперта нагорода за нёго; Бог добрї знає богобойных. (110–115)

Наісто, тым, што одкыдають правду, не поможе проти Бога нічім ани їх маєток, ани їх дїти: тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы. То, што дають у тім земнім жывотї, є подобне вітру з лютым морозом: ударить на засїяте поле людей, што скривдили самых себе, і знищіть го. Бог їх не скривдив – они кривдять самых себе. (116–117)

Вы, што сьте увірили! Не берьте собі за близкых приятелїв тых, што не суть з вас: они не перестануть вам шкодити і хотїли бы, жебы сьте терпіли. Ненависть ся уж указала з їх уст, а то, што затають їх груди, є іщі векше. Мы сьме вам высвітлили знакы, кідь розумієте. Вы сьте тоты, што їх люблять, а они вас не люблять, хоць вы вірите в цїле Писмо. Кідь вас стрітять, говорять: „Мы сьме увірили“, – але кідь зістануть самы, кусають собі кінцї пальцїв зо злости на вас. Повідж: „Умрийте у

своїй злости!“ Наісто, Бог знає, што є в грудях. Кідь ся вам стане дашто добре, засмутить їх то; а кідь вас постигне зле, радують ся тому. Але кідь будете терпезливы і богобойны, їх хытрость вам не пошкодить нічім: наісто, Бог обнимать то, што роблять. (118–120)

Пророче, спомянь, як єсь рано вышов од своёй родины, жебы єсь розоставив віруючіх на місця до бою, – Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій, – кідь дві громадкы з вас мало не стратили одвагу, хоць Бог быв їх Покровитель; і на Бога няй ся споляглють віруючі. Бог вам уж поміг при Бадрї, кідь сьте были слабы; зато ся бійте Бога – може будете вдячны. Кідь єсь говорив віруючім: „Ці вам не стачіть, же вас ваш Господь скріпить трёма тісячами зосланых ангелів?“ Гей – кідь будете терпезливы і богобойны, а они на вас нараз нападуть, ваш Господь вас скріпить пятёма тісячами означеных ангелів. Бог то зробив лем як радостну вість про вас і жебы ся тым успокоїли вашы сердця, – а поміч є лем од Бога, Могутного, Мудрого, – і жебы одтяв часть тых, што одкыдають правду, або їх понижыв, жебы ся вернули без успіху. Ты не маєш на тім дїлї ниякый подїл: ці Він прийме їх каяня, ці їх покарать, бо они суть кривдници. Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли: Він одпущать, кому хоче, і карать, кого хоче. Бог є Одпущаючій, Милосердный. (121–129)

Вы, што сьте увірили! Не пожерайте лихву, много раз помножену; і бійте ся Бога – може будете мати успіх. Бійте ся Огня, приготовленого про тых, што одкыдають правду, і слухайте Бога і Посла – може будете помілованы. Поспішайте ся ку одпущіню од свого Господа і ку Загородї, шырокій як небеса і земля, приготовленій про богобойных, – котры дають у добрім і в злім часї, стримують гнїв і пробачають людём; а Бог любить тых, што роблять добро, – і котры, кідь зроблять мерзоту або скривдять самых себе, спомянуть на Бога і просять о одпущіня своїх грїхів, – а хто одпущать грїхы окрем Бога? – і свідомо не зіставають при тім, што зробили. Їх нагородов є одпущіня од їх Господа і Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы. Яка красна є нагорода тых, што роблять! (130–136)

Перед вами перешли многы приклады; зато ходьте по земли і позерайте, якый быв конець тых, што одкыдали правду. То є ясне высвітлїня про людей і веджіня і напомянутя про богобойных. Не слабнийте і не смутьте: вы будете высше, кідь сьте віруючі. Кідь ся вас дотулила рана, та подобна рана ся дотулила і тых людей. Такы днї чергуєме міджі людми, жебы Бог спознав тых, што увірили, і взяв собі з вас свідків, – а Бог не любить кривдників, – і жебы Бог очістив тых, што увірили, і знищів тых, што одкыдають правду. Або ці сьте думали, же войдете до Загороды,

покы Бог не спознав тых з вас, што снажили ся, і не спознав терпезливых? Вы сьте сі желали смерть перед тым, як сьте єй стрїтили: теперь сьте єй видїли на властны очі. (137–143)

Могамед є лем посол; перед ним уж перешли послы. Ці ся обернете назад, кідь умре або буде забитый? Хто ся оберне назад, тот Богу нічім не пошкодить, а Бог нагородить вдячных. Ниєдна душа не умре інакше, лем з дозволу Божого, в записаный час. Хто хоче нагороду того світа, тому з нёй дасьме; а хто хоче нагороду будучого жывота, тому з нёй дасьме; і нагородиме вдячных. Кілько было пророків, коло котрых боёвало много одданых людей! Они не ослабли про то, што їх постигло на дорозї Божій, не знеміцнїли і не піддали ся. Бог любить терпезливых. Їх слова были лем: „Господи наш, одпусть нам нашы грїхы і то, чім сьме переступили в нашых дїлах; утверь нашы ногы і поможи нам проти людей, што одкыдають правду“. І Бог їм дав нагороду того світа і красну нагороду будучого жывота. Бог любить тых, што роблять добро. (144–148)

Вы, што сьте увірили! Кідь послухате тых, што одкыдають правду, обернуть вас назад, і вернете ся як тоты, што стратили. Нї: Бог є ваш Покровитель, і Він є найлїпшый з помічників. Мы вшмариме страх до сердець тых, што одкыдають правду, зато, же придавають Богу то, о чім Він не зослав ниякый доказ. Їх прибытком є Огень – і яке плане є тото бываня кривдників! Бог сповнив Своє обіцяня вам, кідь сьте їх з Ёго дозволу розбивали, – аж покы сьте не стратили одвагу, не зачали сьте ся вадити о приказї і не послухали сьте по тім, як вам указав то, што любите. Єдны з вас хотїли тот світ, а другы з вас хотїли будучій жывот. Потім вас од них одвернув, жебы вас спробовав; і уж вам пробачів, бо Бог є щедрый ку віруючім. Спомяньте, як сьте выходили на горбок і не обзерали сьте ся на нікого, а Посол вас кликав зо заду. І Він вам одплатив смутком за смутком, жебы сьте не жалїли за тым, што вам утекло, ани за тым, што вас постигло. Бог добрї знає, што робите. Потім, по смутку, зослав на вас покій – дрїмоту, котра взяла часть з вас, а друга часть, котра ся старала лем о себе, думала о Богу неправдиво, думками поганьского незнаня, і говорили: „Ці маме мы в тім дїлї дашто?“ Повідж: „Цїле дїло належить Богу“. Они затаюють у своїх душах то, што ті не укажуть. Говорять: „Кібы сьме в тім дїлї дашто мали, не были бы сьме ту забиты“. Повідж: „І кібы сьте были у своїх домах, тоты, котрым была приписана смерть, были бы вышли на місця, де мали лягнути“, – і то зато, жебы Бог спробовав то, што є у вашых грудях, і очістив то, што є у вашых сердцях. Бог знає, што є в грудях. Наісто, тых з вас, што ся одвернули в тот день, коли ся стрїтили два войска, – то Сатан їх довів до упадку за

дашто з того, што зробили; але Бог їм уж пробачів. Наісто, Бог є Одпущаючій, Терпезливый. (149–155)

Вы, што сьте увірили! Не будьте як тоты, што одкыдають правду і говорять о своїх братах, кідь тоты ходять по земли або ідуть до бою: „Кібы были зістали з нами, не были бы умерли і не были бы забиты“, – жебы Бог з того зробив жаль у їх сердцях. Бог дає жывот і смерть; Бог видить вшытко, што робите. А кідь будете забиты на дорозї Божій або умрете, та одпущіня од Бога і милосердя є лїпше як то, што они згромаджують. І ці умрете, ці будете забиты – ку Богу будете зобраны. (156–158)

З милосердя Божого єсь быв, Пророче, ку ним лагідный. Кібы єсь быв грубый і твердого сердця, были бы ся од тебе розышли. Зато їм пробач, проси про них одпущіня і радь ся з нима в дїлї; а кідь ся рїшыш, та ся споляглий на Бога. Наісто, Бог любить тых, што ся на Нёго споляглють. Кідь вам Бог поможе, нихто вас не побідить; а кідь вас охабить, та хто вам по Нїм поможе? Зато няй ся на Бога споляглють віруючі. (159–160)

Не належить пророкови, жебы собі дашто потайкы взяв з добытого; а хто собі дашто потайкы возьме, тот принесе то, што взяв, у День воскресїня. Потім буде каждій души сповна вернуте то, што здобыла, і не будуть скривджены. Ці тот, хто ішов за спокійностёв Божов, є як тот, хто на себе стяг гнїв Божый і чиїм прибытком є Пекло? І яке плане є тото місце! Они мають у Бога розличны ступнї; і Бог видить вшытко, што роблять. (161–163)

Наісто, Бог указав ласку віруючім, кідь міджі них послав посла з них самых, котрый їм чітать Ёго знакы, очіщать їх і учіть їх Писму і мудрости; хоць перед тым были в явнім блудї. Ці, кідь вас постигло нещастя, – хоць вы сьте своїм неприятелям причінили два раз векше, – повіли сьте: „Одкы то є?“ Повідж: „То є од вас самых“. Наісто, Бог має міць над каждов річов. То, што вас постигло в тот день, коли ся стрїтили два войска, было з дозволу Божого і жебы Він спознав віруючіх і жебы спознав лицемірів, котрым было повіджено: „Подьте, боюйте на дорозї Божій або ся бодай бороньте“. Они повіли: „Кібы сьме знали, же буде бой, наісто бы сьме пішли за вами“. В тот день были ближе ку невірї як ку вірї; говорять своїма устами то, што не є в їх сердцях. А Бог найлїпше знає, што затають. (164–167)

То суть тоты, што самы зістали дома і говорили о своїх братах: „Кібы нас были послухали, не были бы забиты“. Повідж: „Та одверньте смерть од самых себе, кідь говорите правду“. Не думай о тых, што были забиты на дорозї Божій, же суть мертвы: нї, суть жывы і мають пожыву у свого Господа; радують ся тому, што їм Бог

дав зо Своёй щедрости, і тїшать ся про тых, што ся ку ним іщі не придали і зістали по них, же не будуть мати страх і не будуть смутити; тїшать ся з ласкы і щедрости Божой і з того, же Бог не дасть пропасти нагородї віруючіх. Тоты, што одповіли Богу і Послови по тім, як їх постигла рана, – тых з них, што робили добро і были богобойны, чекать велика нагорода; тоты, котрым люде повіли: „Люде ся проти вас зобрали, зато ся їх бійте“, – але то їм лем придало віры, і повіли: „Стачіть нам Бог, і якый Він добрый Опікун!“ І вернули ся з ласков і щедростёв од Бога; не дотулило ся їх зло, і пішли за спокійностёв Божов. Бог є Пан великой щедрости. То лем Сатан вас страшить своїма сторонниками; зато ся їх не бійте, але бійте ся Мене, кідь сьте віруючі. (168–175)

Няй тя не смутять тоты, што ся поспішають до невіры: они Богу нічім не пошкодять. Бог хоче не дати їм ниякый подїл у будучім жывотї; чекать їх велика кара. Наісто, тоты, што купили невіру за ціну віры, Богу нічім не пошкодять; чекать їх болестна кара. Няй тоты, што одкыдають правду, не думають, же то, же їм даєме одклад, є про них добре: Мы їм даєме одклад лем на то, жебы росли в грїху. Чекать їх понижуюча кара. Бог бы не охабив віруючіх у тім станї, в якім сьте, покы не оддїлить плане од доброго; і Бог бы вам не одкрыв невидиме. Але Бог выберать зо Своїх послів, кого хоче. Зато вірте в Бога і в Ёго послів: кідь увірите і будете богобойны, чекать вас велика нагорода. Няй тоты, што ся скуплять на то, што їм Бог дав зо Своёй щедрости, не думають, же то є про них добре; нї, то є про них зле. То, на што ся скупили, буде їм завішене на шыю в День воскресїня. Богу належить наслїдство небес і землї; і Бог добрї знає, што робите. (176–180)

Бог наісто чув слова тых, што повіли: „Бог є бідный, а мы сьме богаты“. Запишеме то, што повіли, і то, же без права забивали пророків, і повіме: „Скоштуйте кару палячого Огня! То за то, што приготовили вашы рукы, – а Бог не є несправедливый ку слугам“. То суть тоты, што говорять: „Бог з нами заключів завіт, же не увіриме ниякому послови, покы нам не принесе жертву, котру пожере огень“. Повідж: „Передо мнов ку вам приходили послы з ясныма доказами і з тым, о чім говорите; та чом сьте їх забивали, кідь говорите правду?“ А кідь тя, Пророче, называють кламарём, та кламарями называли і послів перед тобов, котры пришли з ясныма доказами, з Писмами і з Писмом, што освічує. Кажда душа скоштує смерть, і аж у День воскресїня вам буде сповна дана ваша нагорода. Хто буде оддаленый од Огня і введеный до Загороды, тот досяг успіх; а земный жывот є лем оманлива утїха. Наісто будете пробованы у вашім маєтку і в самых собі і наісто учуєте много кривдного од тых, котрым было дане Писмо перед вами, і од многобожників. Але

кідь будете терпезливы і богобойны – наісто, то є з дїл, котры хотять рїшучость. (181–186)

Кідь Бог заключів завіт з тыма, котрым было дане Писмо: „Наісто го высвітлите людём і не затаїте го“. Але они го шмарили за свої хырбеты і продали го за малу цїну – і яке плане є тото, што купили! Не думай, же тоты, што ся тїшать з того, што зробили, і люблять, кідь їх хвалять за то, што не зробили, – не думай, же суть у безпечности перед каров: чекать їх болестна кара. (187–188)

Богу належить влада над небесами і землёв; і Бог має міць над каждов річов. Наісто, у створїню небес і землї і в змінї ночі і дня суть знакы про обдарованых розумом – про тых, што споминають Бога стоячі, сидячі і лежачі на боках і роздумують о створїню небес і землї: „Господи наш, Ты єсь то не створив надармо. Слава Тобі! Охрань же нас од кары Огня. Господи наш, кого введеш до Огня, того єсь наісто зганьбив; а кривдници не будуть мати помічників. Господи наш, чули сьме того, хто кличе ку вірї: ‚Увірте у свого Господа‘, – і увірили сьме. Господи наш, одпусть нам нашы грїхы, зотри нашы злы дїла і дай нам умерти з праведныма. Господи наш, дай нам то, што єсь нам обіцяв через Своїх послів, і не зганьб нас у День воскресїня: наісто, Ты не рушиш обіцяня“. І їх Господь їм одповів: „Я не дам пропасти дїлу ниякого з вас, хто робить, – мужа ани жены: вы сьте єдны з другых. Тым, што ся переселили, і были выгнаны зо своїх домів, і терпіли на Моїй дорозї, і боёвали, і были забиты, – наісто зотру їх злы дїла і введу їх до Загород, під котрыма течуть рікы: нагорода од Бога, а у Бога є найлїпша нагорода“. (189–195)

Няй тя, Пророче, не ошмарить то, як тоты, што одкыдають правду, ходять слободно по земли: то є мала утїха, а потім їх прибытком буде Пекло – і яке плане є тото ложе! Але тых, што ся бояли свого Господа, чекають Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы, – гостина од Бога; а то, што є у Бога, є лїпше про праведных. (196–198)

Наісто, міджі людми Писма суть такы, што вірять у Бога, і в то, што было зослане вам, і в то, што было зослане їм, покірны перед Богом: не продають знакы Божы за малу цїну. Тоты будуть мати свою нагороду у свого Господа; наісто, Бог є скорый у рахунку. Вы, што сьте увірили! Будьте терпезливы, передбігуйте ся в терпезливости, стійте твердо і бійте ся Бога – може будете мати успіх. (199–200)

4. Жены (Ан-Ніса)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Люде, бійте ся свого Господа, котрый вас створив з єдной душі, і з нёй створив єй пару, і з обидвох розшырив много мужів і жен. Бійте ся Бога, чиїм меном просите єден другого, і шануйте родинны звязкы: наісто, Бог над вами все чує.[5] (1)

Давайте сиротам їх маєток; не заміняйте добре планым і не пожерайте їх маєток вєдно зо своїм – наісто, то є великый гріх. А кідь ся боїте, же не будете справедливы ку сиротам, та ся женьте з тыма женами, котры ся вам любять, – з двома, трёма або штирёма; але кідь ся боїте, же не будете справедливы, та лем з єднов або з рабынями. То є ближе ку тому, жебы сьте не чінили кривду. І давайте женам їх свадьбяный дар як дарунок; але кідь вам они самы з доброй волї дашто з нёго охаблять, та то хоснуйте на здоровя і на хосен. (2–4)

Не давайте слабым на розум маєток, котрый вам Бог зробив опоров жывота; але кормте їх з нёго, одївайте їх і говорьте їм добре слово. Пробуйте сироты, покы не досягнуть вік про женячку; а кідь у них увидите здоровый розум, та їм оддайте їх маєток. Не пожерайте го надміру і наскоро, покы не выростуть. Хто є богатый, няй ся здержить; а хто є бідный, няй їсть по справедливости. А кідь їм оддаєте їх маєток, та собі при них покличте свідків, – і стачіть Бог як Тот, што рахує. (5–6)

Мужам належить часть з того, што охаблять родічі і близка родина, і женам належить часть з того, што охаблять родічі і близка родина, ці є того мало, ці много, – часть приписана. А кідь суть при ділїню іншы родаци, сироты і бідны, та їм з того дашто дайте і говорьте їм добре слово. Няй ся боять тоты, котры, кібы по собі охабили слабе потомство, бояли бы ся о нёго: няй ся боять Бога і няй говорять справедливе слово. Наісто, тоты, што несправедливо пожерають маєток сирот, пожерають до своїх брух лем огень; і будуть горїти в Поломени. (7–10)

Бог вам приказує о вашых дїтях: сынови належить тілько, кілько двом дочкам. А кідь суть лем дочкы, веце як дві, та їм належать дві третины того, што охабив; а кідь є лем єдна, та їй належить половина. А ёго родічам – каждому з них шестина того, што охабив, кідь мав дїтину; а кідь не мав дїтину і ёго наслїдниками суть родічі, та

[5] То є основный кораньскый аят, котрый ся все чітать при нікагу – мусулманьскій свадьбі. В аятї є тонкый, але барз выразный натяк на веджену еволуцію. На роздїл од біблійного твердїня, же Єва походить з ребра Адама, Коран говорить, же перша пара походить од створїня женьского роду, і так натякує на то, як у ранїй еволуції першый раз взникло полове розмножованя.

ёго матери належить третина; а кідь мав братів, та ёго матери належить шестина, – по завіщаню, котре зробив, або по довгу. Вашы родічі і вашы дїти – вы не знаєте, котры з них суть вам ближе хосном. То є приказ од Бога; наісто, Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Вам належить половина того, што охаблять вашы жены, кідь не мають дїтину; а кідь мають дїтину, та вам належить четвертина того, што охабили, – по завіщаню, котре зробили, або по довгу. А їм належить четвертина того, што охабите вы, кідь не маєте дїтину; а кідь мате дїтину, та їм належить осмина того, што сьте охабили, – по завіщаню, котре сьте зробили, або по довгу. А кідь муж або жена не має прямых наслїдників, але має брата або сестру, та каждому з них належить шестина; а кідь є їх веце, та суть сполочниками у третинї, – по завіщаню, котре было зроблене, або по довгу, без шкоды. То є приказ од Бога; Бог є Вшыткознаючій, Терпезливый. То суть границї Божы. Хто слухать Бога і Ёго Посла, того Він введе до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы; і то є великый успіх. А хто не слухать Бога і Ёго Посла і переступує Ёго границї, того Він введе до Огня, де зістане навікы; і чекать го понижуюча кара. (11–14)

А тоты з вашых жен, што зроблять мерзоту, – покличте проти них штирёх свідків з вас; а кідь будуть свідчіти, та їх тримайте в домах, покы їх не забере смерть або покы їм Бог не назначіть дорогу. А кідь то зроблять двоє з вас, та їх покарайте; але кідь ся покають і направлять ся, та їх охабте. Наісто, Бог є Тот, што приїмать каяня, Милосердный. Бог приїмать каяня лем од тых, што роблять зло з незнаня, а потім ся скоро покають; каяня такых Бог прийме. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Але каяня ся не приїмать од тых, што роблять злы дїла, аж покы, кідь ку дакотрому з них прийде смерть, не повість: „Теперь ся каю“, – ани од тых, што умерають як невіруючі: про тых сьме приготовили болестну кару. (15–18)

Вы, што сьте увірили! Не є вам дозволене дїдити жены проти їх волї; і не тискайте на них, жебы сьте забрали часть з того, што сьте їм дали, окрем того, кідь зроблять явну мерзоту. Жыйте з нима по доброму; а кідь суть вам немилы, та може быти, же вам є немиле дашто, до чого Бог вложыв много добра. А кідь хочете замінити єдну жену другов і єдній з них сьте дали велике богатство, та з нёго не берьте ніч. Ці бы сьте то взяли неправдов і явным грїхом? І як бы сьте то могли взяти, кідь сьте были єдно з другым і они од вас дістали міцный завіт? (19–21)

Не женьте ся з тыма женами, з котрыма были женаты вашы отцёве, – окрем того, што уж перешло: наісто, то была мерзота, огыдна річ і плана дорога. Заказаны суть вам вашы матери, вашы дочкы, вашы сестры, сестры вашого отця, сестры вашой матери, дочкы брата, дочкы сестры, вашы матери, што вас кормили грудёв, вашы

сестры по молоці, матери вашых жен і вашы пасторкы, што суть під вашов опіков, од вашых жен, з котрыма сьте были, – але кідь сьте з нима не были, та не є на вас грїх, – і жены вашых сынів, што суть з вашой крови; і жебы сьте мали дві сестры нараз, окрем того, што уж перешло. Наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. І выданы жены, окрем вашых рабынь: то є припис Божый про вас. А вшыткы іншы суть вам дозволены, кідь їх глядате своїм маєтком у чеснім подружу, а не в блудї. А за то, што сьте з них мали утїху, дайте їм їх дар як повинность; і не є на вас грїх у тім, на чім ся взаємно згодите по назначіню повинности. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. (22–24)

А хто з вас не має можность оженити ся зо слободныма віруючіма женами, няй ся оженить з віруючіма рабынями. Бог найлїпше знає вашу віру: вы сьте єдны з другых. Зато ся з нима женьте з дозволу їх родины і давайте їм їх свадьбяный дар по справедливости, як чеснотным женам, не блудницям і не такым, што собі беруть потайных любовників. А кідь по тім, як ся оддадуть, зроблять мерзоту, та їм належить половина кары, приписаной слободным женам. То є про того з вас, хто ся боїть грїха; але быти терпезливый є про вас лїпше. Бог є Одпущаючій, Милосердный. Бог вам хоче высвітлити, і вести вас дорогами тых, што были перед вами, і прияти ваше каяня: Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Бог хоче прияти ваше каяня, а тоты, што ідуть за своїма жадостями, хотять, жебы сьте ся далеко одхылили. Бог вам хоче полегчіти, бо чоловік быв створеный слабый. (25–28)

Вы, што сьте увірили! Не пожерайте маєток єден другого неправом, лем кідь є то торговля по взаємній згоді; і не забивайте самых себе. Наісто, Бог є ку вам Милосердный. А хто то зробить з неприятельства і несправедливости, того вшмариме до Огня; і то є про Бога легке. Кідь ся будете хранити великых грїхів, котры суть вам заказаны, зотреме вашы злы дїла і введеме вас почестным входом. Не жадайте то, чім Бог дав єдным з вас перевагу над другыма: мужам належить часть з того, што здобыли, і женам належить часть з того, што здобыли. Просьте Бога о Ёго щедрость; наісто, Бог знає о каждій речі. Каждому сьме назначіли наслїдників того, што охаблять родічі і близка родина; а тым, з котрыма сьте звязаны присягами, дайте їх часть. Наісто, Бог є свідком каждой речі. (29–33)

Мужове ся старають о жены зато, же Бог дав єдным перевагу над другыма, і зато, же дають зо свого маєтку. Праведны жены суть покірны і хранять в неприсутности мужів то, што Бог приказав хранити. А тоты, котрых непослушности ся боїте, – напоминайте їх, потім їх охабте самых на ложу, потім ся од них оддїльте; але кідь вас послухають, та не глядайте проти них дорогу. Наісто, Бог є Найвысшый,

Великый. А кідь ся боїте роздору міджі нима двома, та пошлийте судцю з ёго родины і судцю з єй родины; кідь будуть хотїти помиріня, Бог їх помирить. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Добрї знаючій. (34–35)

Поклоняйте ся Богу і не придавайте Му ніч як сполочника. Будьте добры ку родічам, ку родині, ку сиротам, ку бідным, ку сусїдови близкому і сусїдови чуджому, ку товаришови коло вас, ку подорожному і ку рабам. Наісто, Бог не любить пышных і хвалиплентів – тых, што ся скуплять, і приказують людём скупость, і затаюють то, што їм Бог дав зо Своёй щедрости. Про тых, што одкыдають правду, сьме приготовили понижуючу кару – і про тых, што дають свій маєток напоказ людём і не вірять ани в Бога, ани в Послїднїй день. Кому є Сатан товаришом – який то планый товариш! Што бы їм пошкодило, кібы были увірили в Бога і в Послїднїй день і давали з того, чім їх Бог обдарив? Бог їх добрї знає. Наісто, Бог не скривдить ани на вагу порошинкы; а кідь є то добре дїло, помножить го і дасть од Себе велику нагороду. А як буде, кідь приведеме з каждой громады свідка і приведеме тебе, Пророче, як свідка о тых? В тот День тоты, што одкыдали правду і не слухали Посла, будуть собі желати, жебы ся над нима зрівнала земля; і не затаять перед Богом ани слово. (36–42)

Вы, што сьте увірили! Не приближуйте ся ку молитві, кідь сьте пяны, покы не будете знати, што говорите; ани кідь сьте нечісты – окрем того, кідь лем переходите дорогов, – покы ся не умыєте. А кідь сьте хворы або на дорозї, або дахто з вас пришов з потребы, або сьте ся дотулили жен і не найдете воду, та возьмийте чісту землю і обтрийте нёв свої лиця і рукы. Наісто, Бог є Пробачаючій, Одпущаючій. (43)

Ці єсь не видїв тых, котрым была дана часть Писма? Купують блуд і хотять, жебы сьте і вы стратили дорогу. Бог найлїпше знає вашых неприятелїв; стачіть Бог як Покровитель, і стачіть Бог як Помічник. Міджі Жыдами суть такы, што переставляють слова з їх місць і говорять: „Чуєме і не послухаме“, і „Слухай, жебы єсь не чув“, і „Раіна“, – перекручаючі языком і нападаючі на віру. Кібы были повіли: „Чуєме і слухаме“, і „Слухай“, і „Унзурна“, – было бы то про них лїпше і справнїше; але Бог їх прокляв за їх невіру, і вірять лем мало. (44–46)

Вы, котрым было дане Писмо! Увірте в то, што сьме зослали на потверджіня того, што є при вас, покы не зотреме лиця і не оберниме їх назад або їх не прокленеме так, як сьме прокляли людей суботы. Приказ Божый ся все сповнить. Наісто, Бог не одпущать, кідь ся Ёму придають сполочници, але одпущать то, што є менше як

тото, кому хоче. А хто придає Богу сполочників, тот вымыслив великый грїх. Ці єсь не видїв тых, што вважають самых себе за чістых? Нї – то Бог очіщать, кого хоче, і не будуть скривджены ани о нитку з датлёвой кісткы. Позерай, як вымышляють о Богу лож; і уж то стачіть як явный грїх. Ці єсь не видїв тых, котрым была дана часть Писма? Вірять у ідолы і фалошных богів і говорять о тых, што одкыдають правду: „Тоты ідуть справнїшов дорогов як тоты, што увірили“. То суть тоты, котрых Бог прокляв; а кого Бог прокляв, тому не найдеш помічника. Або ці мають подїл у царьстві? Тогды бы людём не дали ани плямку з датлёвой кісткы. Або ці завидять людём то, што їм Бог дав зо Своёй щедрости? Мы сьме дали роду Абрагама Писмо і мудрость і дали сьме їм велике царьство. Єдны з них у нёго увірили, а другы ся од нёго одвернули; і стачіть Пекло як горячій огень. Наісто, тых, што одкыдають Нашы знакы, вшмариме до Огня: все, кідь ся їх скора спече, замініме їм єй іншов скоров, жебы коштовали кару. Наісто, Бог є Могутный, Мудрый. А тых, што увірили і робили добры дїла, введеме до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы; там будуть мати чісты подружа, і введеме їх до густой тїни. (47–57)

Наісто, Бог вам приказує вертати довірене тым, кому належить, а кідь судите міджі людми, судити справедливо. Яке красне є тото, чім вас Бог напоминать! Наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. Вы, што сьте увірили! Слухайте Бога, і слухайте Посла, і тых з вас, што мають власть. А кідь ся в дачім не згодите, та то верньте ку Богу і Послови, кідь вірите в Бога і в Послїднїй день: то є лїпше і має красшый конець. Ці єсь не видїв тых, што твердять, же увірили в то, што было зослане тобі, і в то, што было зослане перед тобов? Хотять іти про суд ку фалошным богам, хоць їм было приказане одкынути їх; а Сатан їх хоче звести до далекого блуду. Кідь ся їм повість: „Подьте ку тому, што зослав Бог, і ку Послови“, – видиш, як ся лицеміры од тебе з нехутёв одвертають. А як буде, кідь їх постигне нещастя за то, што приготовили їх рукы? Потім ку тобі прийдуть і будуть присягати на Бога: „Мы сьме хотїли лем добро і згоду“. То суть тоты, о котрых Бог знає, што є в їх сердцях; зато ся од них одвернь, напоминай їх і говорь їм о них самых слово, котре дійде до сердця. (58–63)

Мы сьме посылали каждого посла лем на то, жебы го слухали з дозволу Божого. Кібы они, кідь скривдили самых себе, были пришли ку тобі, Пророче, і просили Бога о одпущіня, і Посол бы просив о одпущіня про них, – были бы нашли, же Бог є Тот, што приїмать каяня, Милосердный. Але нї, присягам на твого Господа, они не увірять, покы тя не зроблять судцём у тім, о што ся міджі собов вадять, а потім не найдуть у своїх душах ниякый одпор проти того, што єсь рїшыв, і не піддадуть ся

цалком. Кібы сьме їм были приписали: „Забийте самых себе“, або: „Выйдьте зо своїх домів“, – зробили бы то лем немногы з них. А кібы были зробили то, чім суть напоминаны, было бы то про них лїпше і міцнїше утверджіня; і тогды бы сьме їм дали од Себе велику нагороду і вели бы сьме їх правов дорогов. А хто слухать Бога і Посла, тоты будуть з тыма, котрым Бог дав Свою ласку: з пророками, правдивыма, мучениками і праведныма – і якы то красны товаришы! То є щедрость од Бога; і стачіть, же Бог знає. (64–70)

Вы, што сьте увірили! Будьте обережны; потім выходьте по громадках або выходьте вшыткы вєдно. Міджі вами є такый, што ся забавлять; а кідь вас постигне нещастя, говорить: „Бог мі дав ласку, же єм з нима не быв“. Але кідь ку вам прийде щедрость од Бога, наісто повість – якбы міджі вами і ним не было ниякого приятельства: „Кібы єм быв з нима, быв бы єм досяг великый успіх!“ Няй же боюють на дорозї Божій тоты, што продають земный жывот за будучій жывот; а хто боює на дорозї Божій, ці буде забитый, ці побідить, – тому дасьме велику нагороду. Чом бы сьте не боёвали на дорозї Божій і за слабых мужів, жен і дїтей, котры говорять: „Господи наш, выведь нас з того міста, жителї котрого суть кривдници, і постав нам од Себе покровителя, і постав нам од Себе помічника“? Тоты, што увірили, боюють на дорозї Божій, а тоты, што одкыдають правду, боюють на дорозї фалошных богів. Зато боюйте проти сторонників Сатана: наісто, хытрость Сатана є слаба. (71–76)

Ці єсь не видїв тых, котрым было повіджено: „Стримайте свої рукы, выконуйте молитву і давайте алмужну“? А кідь їм быв приписаный бой, часть з них ся бояла людей так, як ся має бояти Бога, або іщі веце, і повіли: „Господи наш, чом єсь нам приписав бой? Кібы єсь нам быв дав іщі кус часу!“ Повідж: „Утїха того світа є мала, а будучій жывот є лїпшый про того, хто є богобойный; і не будете скривджены ани о нитку з датлёвой кісткы“. Де бы сьте были, смерть вас найде, хоць бы сьте были і у высокых вежах. Кідь їх постигне добре, говорять: „То є од Бога“; а кідь їх постигне зле, говорять: „То є од тебе, Пророче“. Повідж: „Вшытко є од Бога“. Што є з тыма людми, же мало не розумлять ниякому слову? Што доброго тя постигне, то є од Бога, а што злого тя постигне, то є од тебе самого. Мы сьме тя послали людём як посла; і стачіть Бог як свідок. Хто слухать Посла, тот послухав Бога; а хто ся одвернув – Мы сьме тя не послали як їх стражника. Они говорять: „Слухаме“, – але кідь од тебе выйдуть, часть з них уночі задумує інше, як ты говориш; а Бог записує то, што уночі задумують. Зато ся од них одвернь і споляглий ся на Бога; стачіть Бог як Опікун. (77–81)

Ці не роздумують о Коранї? Кібы быв од дакого іншого як од Бога, были бы в нїм нашли много противорїч.[6] (82)

Кідь ку ним прийде даяка вість о безпечности або о страху, розшырять єй; але кібы єй были оддали Послови і тым з них, што мають власть, спознали бы єй тоты з них, што з нёй годны выбрати смысел. І кібы не щедрость Божа ку вам і Ёго милосердя, были бы сьте пішли за Сатаном, окрем немногых. (83)

Зато боюй на дорозї Божій, Пророче; одповідаш лем сам за себе. І заохочуй віруючіх: може Бог стримать силу тых, што одкыдають правду. Бог є силнїшый у моци і силнїшый у карї. (84)

Хто ся заступить за добре дїло, буде з нёго мати долю, а хто ся заступить за зле дїло, понесе з нёго тярьху; Бог чує над каждов річов. А кідь вас поздравлять поздравом, та поздравте красшым або одповіджте таксамо; наісто, Бог рахує кажду річ.[7] (85–86)

Бог – нїт бога окрем Нёго. Наісто вас зоберe на День воскресїня, о котрім нїт сумнїву; а чіє слово є правдивіше як слово Боже? (87)

Чом сьте ся роздїлили на дві громадкы про лицемірів, кідь їх Бог вернув назад за то, што здобыли? Ці хочете вести правов дорогов того, кого Бог охабив у блудї? Кого Бог охабить у блудї, тому не найдеш дорогу. Они бы хотїли, жебы сьте одкынули правду так, як єй одкынули они, і были сьте єднакы. Зато собі з них не берьте союзників, покы ся не переселять на дорозї Божій; а кідь ся одвернуть, та їх хапайте і забивайте, де їх найдете, і не берьте собі з них ани союзника, ани помічника, – окрем тых, што ся придадуть ку людём, з котрыма мате договор, або што ку вам прийдуть зо сердцями, котры не хотять боёвати ани проти вас, ани проти своїх людей. Кібы Бог хотїв, быв бы їм дав над вами власть, і были бы з вами боёвали. Зато кідь ся од вас оддалять, і не будуть з вами боёвати, і понукнуть вам мір, та вам Бог не дає проти них ниякый путь. Найдете іншых, што хотять быти безпечны перед вами і безпечны перед своїма людми; все, кідь суть вернуты ку покушіню, упадуть до нёго. Зато кідь ся од вас не оддалять, і не понукнуть вам мір, і не

---

[6] **Основный аят: Славный Коран є без научных, філозофічных, історічных і теологїчных протиріч**
Коран 3:7 і 4:82 – зведеный коментарь у світлї наукы, філозофії і теологїї
Роздумы над Кораном 4:82 – психологія, філозофія і теологія Божой згоды

[7] Тоты основны аяты будять у віруючіх щедрость духа, бо твердо вірять, же ани найменше з їх добрых дїл не згыне надармо. Тоты дїла ся записують і будуть одмінены. Так само маме быти осторожны і стеречі ся гріха, жебы сьме не были винны.

стримають свої рукы, та їх хапайте і забивайте, де їх стрітите: проти такых сьме вам дали ясне право. (88–91)

Не належить віруючому забити віруючого, лем з помылкы. А хто забє віруючого з помылкы, має выслободити віруючого раба і заплатити выкуп за кров родині забитого, окрем того, кідь то они одпустять як милостиню. А кідь быв з людей, што суть вашыма неприятелями, і быв віруючій, та треба выслободити віруючого раба; а кідь быв з людей, з котрыма мате договор, та треба заплатити выкуп ёго родині і выслободити віруючого раба. А хто не має з чого, тот ся має постити два місяці за собов: то є каяня од Бога. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. А хто забє віруючого нароком, того одплатов є Пекло, де зістане навікы: Бог ся на нёго розгнівав, прокляв го і приготовив про нёго велику кару. Вы, што сьте увірили! Кідь выходите на дорогу Божу, та добрї розознавайте і не говорьте тому, хто вам понукать мір: „Ты не єсь віруючій“, – глядаючі минущі добра земного жывота, – а у Бога є много добытку. Такы сьте были перед тым і вы, і Бог вам указав Свою ласку; зато добрї розознавайте. Наісто, Бог добрї знає, што робите. (92–94)

Не суть рівны тоты з віруючіх, што сидять дома, – окрем тых, што мають ушкоджіня, – і тоты, што снажать ся на дорозї Божій своїм маєтком і собов. Бог підняв тых, што снажать ся своїм маєтком і собов, о ступінь над тых, што сидять дома. Каждому Бог обіцяв найлїпше; але Бог дав тым, што снажать ся, перевагу над тыма, што сидять дома, великов нагородов – ступнями од Себе, одпущінём і милосердём. Бог є Одпущаючій, Милосердный. (95–96)

Наісто, тым, котрым ангелы заберуть душі, кідь кривдили самых себе, повідять: „В якім сьте были станї?“ Они одповідять: „Были сьме утискованы на земли“. Тоты повідять: „Ці не была земля Божа шырока, жебы сьте ся на нїй переселили?“ Їх прибытком є Пекло – і яке плане є тото місце! – окрем слабых мужів, жен і дїтей, котры не мають можность і не найдуть дорогу; тым може Бог пробачіть: Бог є Пробачаючій, Одпущаючій. А хто ся переселить на дорозї Божій, найде на земли много прибытків і шыроту. А хто выйде зо свого дому, переселяючі ся ку Богу і Ёго Послови, а потім го постигне смерть, – ёго нагорода є уж у Бога; Бог є Одпущаючій, Милосердный. (97–100)

А кідь путуєте по земли, та не є на вас грїх, кідь скоротите молитву, кідь ся боїте, же на вас нападуть тоты, што одкыдають правду: наісто, тоты, што одкыдають правду, суть вашы явны неприятелї. А кідь єсь ты, Пророче, міджі нима і ведеш їм молитву, та няй з тобов стане часть з них і няй собі возьмуть зброю. А кідь упадуть ниць, та

няй одыйдуть за вас і няй прийде друга часть, котра ся іщі не молила, і няй ся молять з тобов, і няй суть обережны і возьмуть собі зброю. Тоты, што одкыдають правду, бы хотїли, жебы сьте забыли на свою зброю і свої річі, і тогды бы на вас упали єдным ударом. І не є на вас грїх, кідь одложыте зброю, кідь вам перешкоджать додж або сьте хворы; але будьте обережны. Наісто, Бог приготовив про тых, што одкыдають правду, понижуючу кару. А кідь докінчіте молитву, та споминайте Бога стоячі, сидячі і лежачі на боках. А кідь будете в безпечности, та выконуйте молитву сповна: наісто, молитва є віруючім приписана на назначены часы. І не слабнийте в переслїдованю тых людей: кідь терпите вы, та і они терплять так, як терпите вы, але вы чекате од Бога то, што они не чекають. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. (101–104)

Наісто, Мы сьме ті, Пророче, зослали Писмо з правдов, жебы єсь судив міджі людми подля того, што ті указав Бог; зато не будь заступником зрадників. І проси Бога о одпущіня: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. І не заступай ся за тых, што зраджають самых себе: наісто, Бог не любить того, хто є зрадник і грїшник. Скрывають ся перед людми, але не скрыють ся перед Богом: Він є з нима, кідь уночі задумують слова, з котрыма Він не є спокійный; і Бог обнимать вшытко, што роблять. Вы сьте тоты, што ся за них заступали в земнім жывотї; але хто ся буде за них заступати перед Богом у День воскресїня, або хто буде їх опікуном? А хто зробить зло або скривдить самого себе, а потім попросить Бога о одпущіня, тот найде, же Бог є Одпущаючій, Милосердный. А хто здобуде грїх, тот го здобывать лем проти самого себе; Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. А хто зробить хыбу або грїх, а потім то шмарить на невинного, тот на себе взяв неправду і явный грїх. (105–112)

Кібы не щедрость Божа ку тобі, Пророче, і Ёго милосердя, часть з них бы тя хотїла звести з дорогы; але зводять лем самых себе і нічім ті не пошкодять. Бог ті зослав Писмо і мудрость і научів тя тому, што єсь не знав: щедрость Божа ку тобі є велика. Нїт добра у многых їх потайных розмовах, окрем того, хто приказує милостиню, або добре дїло, або помиріня міджі людми; а хто то робить, глядаючі спокійность Божу, тому дасьме велику нагороду. А хто ся поставить проти Посла по тім, як ся му веджіня стало ясным, і піде іншов дорогов як дорогов віруючіх, того обернеме ку тому, ку чому ся обернув сам, і вшмариме го до Пекла – і яке плане є тото місце! (113–115)

Наісто, Бог не одпущать, кідь ся Ёму придавають сполочници, але одпущать то, што є менше як тото, кому хоче; а хто придає Богу сполочників, тот заблудив далеко. Намісто Нёго кличуть лем ку женьскым божствам; і кличуть лем ку непослушному

Сатанови, котрого Бог прокляв. А він повів: „Наісто собі возьму з Твоїх слуг назначену часть; і зведу їх з дорогы, і наповню їх пустыма жадостями; і прикажу їм, і будуть різати уха статку; і прикажу їм, і будуть міняти створїня Боже“. А хто собі возьме Сатана за покровителя намісто Бога, тот стратив явнов стратов. Він їм обіцять і наповнює їх пустыма жадостями; але то, што їм Сатан обіцять, є лем омана. Їх прибытком є Пекло, і не найдуть з нёго выход. А тых, што увірили і робили добры дїла, введеме до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы: то є правдиве обіцяня Боже – а чіє слово є правдивіше як слово Боже? Не буде то подля вашых желань ани подля желань людей Писма: хто зробить зло, тому буде за нёго одплачено і не найде собі окрем Бога ани покровителя, ани помічника. А хто робить добры дїла, муж або жена, і є віруючій, – тоты войдуть до Загороды і не будуть скривджены ани о плямку з датлёвой кісткы. А хто має красшу віру як тот, што ся цїлый оддав Богу, робить добро і іде за віров Абрагама, чоловіка чістой віры? А Бог собі взяв Абрагама за приятеля. Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; і Бог обнимать кажду річ. (116–126)

Просять тя, Пророче, о рїшіня о женах. Повідж: „Бог вам дає рїшіня о них, і то, што ся вам чітать у Писмі о дївчатах-сиротах, котрым не даєте то, што є їм приписане, а хочете ся з нима оженити, і о слабых дїтях, і же ся мате ку сиротам тримати справедливо. А кажде добро, котре зробите, – наісто, Бог о нїм знає“. (127)

А кідь ся жена боїть од свого мужа планого обходжіня або охабліня, та не є на них грїх, кідь ся міджі собов помирять; а помирїня є лїпше. Душі суть склонны ку лакомству; але кідь будете робити добро і будете богобойны, та наісто, Бог добрї знає, што робите. Нїґда не будете годны быти єднако справедливы міджі женами, хоць бы сьте о то барз старали ся; але не склоняйте ся цалком ку єдній, жебы сьте другу охабили якбы завішену. А кідь то направите і будете богобойны, та наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. А кідь ся розыйдуть, Бог каждого обдарує зо Своёй шыроты: Бог є Всеобнимаючій, Мудрый. Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. Мы сьме приказали тым, котрым было дане Писмо перед вами, і вам: бійте ся Бога. А кідь одкынете правду – та Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; Бог є Самостачный, Достойный хвалы. Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; і стачіть Бог як Опікун. Кібы хотїв, одстранив бы вас, люде, і привів бы іншых: Бог має на то міць. Хто хоче нагороду того світа – та у Бога є нагорода того світа і будучого жывота; Бог є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. (128–134)

Вы, што сьте увірили! Стійте твердо за справедливость як свідкове про Бога, хоць бы то было проти вас самых, або родічів, або близкой родины; ці є то богатый, ці бідный – Бог є ближе ку обидвом. Зато не ідьте за жадостёв, жебы сьте не зышли зо справедливости; а кідь будете кривити або ся одвернете, та наісто, Бог добрї знає, што робите. Вы, што сьте увірили! Вірте в Бога і в Ёго Посла, і в Писмо, котре зослав Свому Послови, і в Писмо, котре зослав перед тым. А хто одкыдать Бога, Ёго ангелів, Ёго Писма, Ёго послів і Послїднїй день, тот заблудив далеко. Наісто, тым, што увірили, потім одкынули правду, потім знова увірили, потім знова одкынули, а потім у невірї росли, – тым Бог не одпустить і не поведе їх ниякым путём. Оголось лицемірам, же їх чекать болестна кара, – (135–138)

тым, што собі беруть за союзників тых, што одкыдають правду, намісто віруючіх. Ці у них глядають честь? Наісто, вшытка честь належить Богу. Він вам уж зослав у Писмі, же кідь учуєте, як ся знакы Божы одкыдають і высмівають, не маєте з нима сидїти, покы не перейдуть до іншой бісїды, – інакше бы сьте были як они. Наісто, Бог зоберe лицемірів і тых, што одкыдають правду, вшыткых вєдно до Пекла – тых, што на вас чекають: кідь ку вам прийде побіда од Бога, говорять: „Ці сьме не были з вами?“ А кідь мають подїл тоты, што одкыдають правду, говорять: „Ці сьме над вами не мали верьх і не боронили сьме вас перед віруючіма?“ Бог вас розсудить у День воскресїня, і Бог нїґда не дасть тым, што одкыдають правду, путь проти віруючіх. (139–141)

Лицеміры хотять ошмарити Бога, але то Він їх ошмарює. Кідь стануть до молитвы, стануть лїниво, напоказ людём, і споминають Бога лем мало, – вагаючі ся міджі тым і тым, ани ку тым, ани ку тамтым. Кого Бог охабить у блудї, тому не найдеш дорогу. Вы, што сьте увірили! Не берьте собі за союзників тых, што одкыдають правду, намісто віруючіх. Ці хочете дати Богу ясный доказ проти самых себе? Наісто, лицеміры будуть на найнизшім днї Огня, і не найдеш їм помічника, – окрем тых, што ся покаяли, направили ся, міцно ся тримали Бога і щіро оддали свою віру Богу: тоты будуть з віруючіма, а Бог дасть віруючім велику нагороду. Чом бы вас Бог карав, кідь сьте вдячны і вірите? Бог є Вдячный, Вшыткознаючій. Бог не любить, кідь ся голосно говорить зле слово, окрем того, хто быв скривдженый; Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Ці укажете добро, ці го затаїте, ці пробачіте зло – наісто, Бог є Пробачаючій, Всемогучій. (142–149)

Наісто, тоты, што одкыдають Бога і Ёго послів, і хотять робити роздїл міджі Богом і Ёго послами, і говорять: „В єдных вірime, а другых одкыдаме“, – і хотять собі взяти дорогу помеджі тым, – тоты суть правдивы невіруючі; а про невіруючіх сьме

приготовили понижуючу кару. А тым, што увірили в Бога і Ёго послів і не робили роздїл міджі ниякым з них, – тым Він дасть їх нагороду; Бог є Одпущаючій, Милосердный. (150–152)

Люде Писма тя просять, жебы єсь їм зослав писмо з неба. Они просили Мойсея о іщі векше: повіли: „Укаж нам Бога явно“, – і ударив їх гром за їх кривду. Потім собі взяли теля по тім, як ку ним пришли ясны доказы; но Мы сьме то пробачіли і дали сьме Мойсеёви ясну власть. І підняли сьме над нима Гору при їх завітї, і повіли сьме їм: „Войдьте до брамы з поклоном“, – і повіли сьме їм: „Не переступуйте суботу“, – і взяли сьме од них міцный завіт. І так за то, же зрушили свій завіт, і одкыдали знакы Божы, і без права забивали пророків, і говорили: „Нашы сердця суть закрыты“, – нї, то Бог їх запечатав за їх невіру, і вірять лем мало, – і за їх невіру, і за то, же повіли проти Марії велику неправду, і за їх слова: „Мы сьме забили Месію, Ісуса, сына Марії, посла Божого“. Но они го не забили і не розопяли, лем ся їм так видїло. А тоты, што ся о нїм розходять, суть о тім у сумнїві: не мають о тім знаня, лем ідуть за домыслом; і наісто го не забили. Нї: Бог го підняв ку Собі; Бог є Могутный, Мудрый. І нїт нікого з людей Писма, хто бы в нёго не увірив перед своёв смертёв; а в День воскресїня він буде свідком проти них. І так за кривду Жыдів сьме їм заказали добры річі, котры їм были дозволены, і за то, же многых одвертали од дорогы Божой, і за то, же брали лихву, хоць їм была заказана, і же неправом пожерали маєток людей. А про тых з них, што одкыдають правду, сьме приготовили болестну кару. Але тоты з них, што суть твердо закорінены в знаню, і віруючі вірять у то, што было зослане тобі, Пророче, і в то, што было зослане перед тобов; і тоты, што выконують молитву, дають алмужну і вірять у Бога і в Послїднїй день, – тым дасьме велику нагороду. (153–162)

Наісто, Мы сьме ті, Пророче, дали зъявлїня так, як сьме дали зъявлїня Ноёви і пророкам по нїм; і дали сьме зъявлїня Абрагамови, Ізмаілови, Ісаакови, Яковови і поколїням, Ісусови, Йовови, Йонови, Ааронови і Соломонови; і Давидови сьме дали Псалмы. І были послы, о котрых сьме ті уж росповіли, і послы, о котрых сьме ті не росповіли, – а з Мойсеём Бог говорив прямо. Послы – вістници радостной вісти і остерігателї, жебы люде по послах не мали проти Бога доказ: Бог є Могутный, Мудрый. Але Бог свідчіть о тім, што ті зослав: зослав то зо Своїм знанём; і ангелы свідчать тыж – а стачіть Бог як свідок. Наісто, тоты, што одкыдають правду і одвертають іншых од дорогы Божой, заблудили далеко. Наісто, тым, што одкыдають правду і чінять кривду, – тым Бог не одпустить і не поведе їх ниякым путём, окрем дорогы до Пекла, де зістануть навікы; і то є про Бога легке. (163–169)

Люде, Посол ку вам пришов з правдов од вашого Господа, зато увірте: то є про вас лїпше. А кідь одкынете – та Богу належить вшытко, што є на небесах і на земли; Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Люде Писма, не переступуйте міру у своїй вірї і не говорьте о Богу ніч, лем правду. Месія, Ісус, сын Марії, є лем посол Божый, і Ёго Слово, котре вложыв до Марії, і дух од Нёго. Зато вірте в Бога і в Ёго послів і не говорьте: „Троє“. Перестаньте: то є про вас лїпше. Бог є лем Бог єдиный; слава Ёму – жебы Він мав сына! Ёму належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; і стачіть Бог як Опікун. Месія нїґда не погордить тым, же є слугов Божым, ани приближены ангелы. А хто погордить поклонїнём Ёму і спышнїє – тых Він вшыткых зобере ку Собі. Тым, што увірили і робили добры дїла, Він сповна дасть їх нагороду і придасть їм зо Своёй щедрости; а тых, што погордили і спышнїли, покарать болестнов каров, і не найдуть собі окрем Бога ани покровителя, ани помічника. (170–173)

Люде, пришов ку вам доказ од вашого Господа, і Мы сьме вам зослали ясне світло. Тых, што увірили в Бога і міцно ся Го тримали, Він введе до Свого милосердя і щедрости і поведе їх ку Собі правов дорогов. (174–175)

Просять тя, Пророче, о рїшіня. Повідж: „Бог вам дає рїшіня о тім, хто по собі не охабить ани родічів, ани дїти: кідь умре чоловік, котрый не має дїтину, але має сестру, та їй належить половина того, што охабив; і він дїдить по нїй, кідь она не має дїтину. А кідь суть дві сестры, та їм належать дві третины того, што охабив; а кідь суть братя і сестры, та мужови належить тілько, кілько двом женам. Бог вам то высвітлює, жебы сьте не заблудили; і Бог знає о каждій речі“. (176)

5. Стіл (Ал-Маіда)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Вы, што сьте увірили! Дотримуйте договоры. Дозволена є вам худоба, окрем того, што ся вам чітать; але не є вам дозволене полёваня, кідь сьте у святім станї путника. Наісто, Бог рїшать то, што хоче. Вы, што сьте увірили! Не рушайте обрядны знакы Божы, ани святый місяць, ани жертовны звірята, ани їх означіня, ани тых, што ідуть ку Святому Дому, глядаючі щедрость і спокійность свого Господа. А кідь выйдете зо святого стану путника, та можете полёвати. І няй вас ненависть ку людём, котры вам заборонили путь ку Святій мешітї, не веде до того, жебы сьте переступили границї. Помагайте собі в праведности і богобойности і не помагайте собі в грїху і неприятельстві. Бійте ся Бога: наісто, Бог є строгый у карї. (1–2)

Заказана є вам здохлина, кров, свиньске мясо, то, што было посвячене іншому як Богу, задушене, забите ударом, забите упадком, забите рогами, і то, што зачав їсти дравець, – окрем того, што стигнете зарізати, – і то, што было принесене в жертву на камінных олтарях; і жебы сьте дїлили жеребом стріл: то є непослушность. Днесь тоты, што одкыдають правду, стратили надїю проти вашой віры, зато ся їх не бійте, але бійте ся Мене. Днесь єм про вас довершыв вашу віру, доповнив єм Свою ласку ку вам і выбрав єм про вас оддати ся Богу як віру. А хто є принученый голодом, без склонности ку грїху, – та наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (3)

Просять ся тя, што є їм дозволене. Повідж: „Дозволены суть вам добры річі і то, што про вас зловлять ловчі звірята, котры сьте выцвічіли, – учіте їх тому, чому вас научів Бог, – зато їджте то, што про вас зловлять, і споминайте над тым мено Боже. І бійте ся Бога: наісто, Бог є скорый у рахунку“. Днесь суть вам дозволены добры річі. Їдло тых, котрым было дане Писмо, є вам дозволене, і ваше їдло є дозволене їм. І дозволены суть вам чеснотны жены з віруючіх і чеснотны жены з тых, котрым было дане Писмо перед вами, кідь їм дасьте їх свадьбяный дар, у чеснім подружу, не в блудї і не як потайны любовници. А хто одкыне віру, того дїло є марне, і в будучім жывотї буде міджі тыма, што стратили. (4–5)

Вы, што сьте увірили! Кідь ставате до молитвы, та сі умыйте лиця і рукы аж по локтї, обтрийте собі головы і умыйте ногы аж по косточкы. А кідь сьте нечісты, та ся очістьте. А кідь сьте хворы або на дорозї, або дахто з вас пришов з потребы, або сьте ся дотулили жен і не найдете воду, та возьмийте чісту землю і обтрийте нёв свої лиця і рукы. Бог не хоче на вас накладати тяжкость; Він вас хоче очістити і

довершыти Свою ласку ку вам – може будете вдячны. Памятайте на ласку Божу ку вам і на завіт, котрым вас звязав, кідь сьте повіли: „Чуєме і слухаме“. Бійте ся Бога: наісто, Бог знає, што є в грудях. (6–7)

Вы, што сьте увірили! Стійте твердо про Бога як свідкове справедливости, і няй вас ненависть ку людём не веде до того, жебы сьте не были справедливы. Будьте справедливы: то є ближе ку богобойности. І бійте ся Бога: наісто, Бог добрї знає, што робите. Бог обіцяв тым, што увірили і робили добры дїла, же їх чекать одпущіня і велика нагорода; а тоты, што одкынули правду і не узнавали Нашы знакы, – тоты суть обывателї Горячого Огня. (8–10)

Вы, што сьте увірили! Памятайте на ласку Божу ку вам, кідь єдны люде хотїли простерти на вас свої рукы, а Він стримав їх рукы од вас. Бійте ся Бога, і на Бога няй ся споляглють віруючі. (11)

Бог заключів завіт зо сынами Ізраіля, і поставили сьме з них дванадцять старшин. І Бог повів: „Я єм з вами. Кідь будете выконовати молитву і давати алмужну, вірити Моїм послам і помагати їм і пожычіте Богу добру пожычку, наісто зотру вашы злы дїла і введу вас до Загород, під котрыма течуть рікы. А хто з вас по тім одкыне правду, тот зышов з рівной дорогы“. І за то, же зрушили свій завіт, сьме їх прокляли і зробили сьме їх сердця твердыма. Перекручають слова з їх місць і забыли часть того, што їм было припомянуте. Не перестанеш находити у них зраду, окрем немногых з них; зато їм пробач і не зважай: наісто, Бог любить тых, што роблять добро. І з тыма, што говорять: „Мы сьме хрістіане“, – сьме заключіли завіт, але і они забыли часть того, што їм было припомянуте; зато сьме міджі нима розбудили неприятельство і ненависть аж до Дня воскресїня, і Бог їм оголосить то, што робили. (12–14)

Люде Писма, пришов ку вам Наш Посол, котрый вам высвітлює много з того, што сьте затаёвали з Писма, і много оминать. Пришло ку вам од Бога світло і ясне Писмо, котрым Бог веде тых, што ідуть за Ёго спокійностёв, на дорогы міру, і выводить їх зо Свого дозволу з темнот до світла, і веде їх на праву дорогу. Наісто, одкынули правду тоты, што говорять: „Бог – то є Месія, сын Марії“. Повідж: „Хто бы міг дашто зробити проти Бога, кібы хотїв знищіти Месію, сына Марії, і ёго матїрь, і вшыткых, што суть на земли?“ Богу належить влада над небесами, землёв і вшыткым, што є міджі нима: Він творить, што хоче, і Бог має міць над каждов річов. Жыды і хрістіане говорять: „Мы сьме сынове Божы і Ёго любимцї“. Повідж: „Та чом вас карать за вашы грїхы? Нї – вы сьте люде з тых, котрых Він створив. Він одпущать, кому хоче,

і карать, кого хоче“. Богу належить влада над небесами, землёв і вшыткым, што є міджі нима, і ку Нёму є навернутя. Люде Писма, пришов ку вам Наш Посол, котрый вам высвітлює по перерві міджі послами, жебы сьте не говорили: „Не пришов ку нам ани вістник радостной вісти, ани остерігатель“. Теперь ку вам пришов вістник радостной вісти і остерігатель. Бог має міць над каждов річов. (15–19)

І спомянь, як Мойсей повів свому народу: „Народе мій, памятайте на ласку Божу ку вам, кідь міджі вами поставив пророків, зробив вас царями і дав вам то, што не дав нікому зо світів. Народе мій, войдьте до святой землї, котру вам Бог приписав, і не обертайте ся назад, бо ся вернете як тоты, што стратили“. Они повіли: „Мойсею, в нїй суть люде великой силы, і мы до нёй не войдеме, покы они з нёй не выйдуть. Кідь з нёй выйдуть, та мы войдеме“. Двоми мужове з тых, што ся бояли Бога і котрым Бог дав Свою ласку, повіли: „Войдьте на них брамов; кідь нёв войдете, наісто побідите. І на Бога ся споляглийте, кідь сьте віруючі“. Они повіли: „Мойсею, мы до нёй нїґда не войдеме, покы они там суть. Ідь ты і твій Господь і боюйте – мы ту зістанеме сидїти“. Він повів: „Господи мій, я мам власть лем над собов і своїм братом; зато роздїль нас і тых людей непослушных“. Він повів: „Та она буде їм заказана сорок років, і будуть блукати по земли. Зато не смуть за людми непослушныма“. (20–26)

І прочітай їм по правдї розповідь о двох сынах Адама: як обидвоми принесли жертву, і од єдного з них была прията, а од другого не была прията. Тот повів: „Наісто тя забю“. А першый повів: „Бог приїмать лем од богобойных. Кідь на мене простреш руку, жебы єсь мене забив, я на тебе руку не простру, жебы єм тебе забив: я ся бою Бога, Господа світів. Хочу, жебы єсь нїс мій грїх і свій грїх і быв міджі обывателями Огня, – бо така є одплата кривдників“. І його душа го довела до того, же забив свого брата, і забив го, і став ся єдным з тых, што стратили. І Бог послав ворона, котрый грїб у земли, жебы му указав, як скрыти тїло свого брата. Він повів: „Біда мі! Ці не можу быти ани як тот ворон і скрыти тїло свого брата?“ І став ся єдным з тых, што жалують. Про то сьме приписали сынам Ізраіля: хто забє чоловіка – не за забитя і не за шыріня зопсутя на земли, – тот якбы забив вшыткых людей; а хто захранить жывот, тот якбы захранив жывот вшыткым людём. Нашы послы ку ним приходили з ясныма доказами, но і по тім многы з них переступують міру на земли. Одплата тых, што боюють проти Бога і Ёго Посла і снажать ся шырити зопсутя на земли, є лем то, жебы были забиты, або розопяты, або жебы їм были одтяты рукы і ногы навхрест, або жебы были выгнаны з краю. То є про них ганьба на тім світї, а в будучім жывотї їх чекать велика кара, – окрем тых, што ся покають

перед тым, як над нима достанете власть. Знайте же, же Бог є Одпущаючій, Милосердный. (27–34)

Вы, што сьте увірили! Бійте ся Бога, глядайте путь ку Нёму і снажте ся на Ёго дорозї – може будете мати успіх. Наісто, кібы тоты, што одкыдають правду, мали вшытко, што є на земли, і іщі раз тілько, жебы ся тым выкупили од кары Дня воскресїня, не было бы то од них прияте: чекать їх болестна кара. Будуть хотїти выйти з Огня, але не выйдуть з нёго: чекать їх тырвала кара. (35–37)

Злодїёви і злодїйцї одтяйте рукы як одплату за то, што здобыли, – як научіня од Бога. Бог є Могутный, Мудрый. Але хто ся покає по своїй кривдї і направить ся, того каяня Бог прийме: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. Ці не знаєш, же Богу належить влада над небесами і землёв? Він карать, кого хоче, і одпущать, кому хоче, і Бог має міць над каждов річов. (38–40)

После, няй тя не смутять тоты, што ся поспішають до невіры, з тых, што говорять своїма устами: „Увірили сьме“, – а їх сердця не увірили, і з Жыдів – тых, што охотно слухають лож і охотно слухають іншых людей, котры ку тобі не пришли. Перекручають слова з їх місць і говорять: „Кідь вам буде дане тото, возьмийте то; а кідь вам то не буде дане, та ся стережте“. Кого хоче Бог спробовати, про того не зробиш проти Бога ніч. То суть тоты, чії сердця Бог не хотїв очістити: чекать їх ганьба на тім світї, а в будучім жывотї велика кара. Охотно слухають лож і пожерають заказане. Кідь ку тобі прийдуть, та міджі нима суди або ся од них одвернь; кідь ся од них одвернеш, нічім ті не пошкодять. А кідь будеш судити, та міджі нима суди справедливо: наісто, Бог любить справедливых. Але як тя можуть брати за судцю, кідь мають Тору, в котрій є суд Божый, а потім ся по тім одвертають? Такы не суть віруючі. Наісто, Мы сьме зослали Тору, в котрій є веджіня і світло. Подля нёй судили Жыдів пророци, котры ся оддали Богу, і раввіны і ученї – подля того, што їм было довірене з Писма Божого і чого были свідками. Зато ся не бійте людей, але бійте ся Мене і не продавайте Мої знакы за нужденну цїну. А хто не судить подля того, што зослав Бог, – тоты суть невіруючі. І приписали сьме їм у нїй: жывот за жывот, око за око, ніс за ніс, ухо за ухо, зуб за зуб, а за раны – справедлива одплата. Але хто то одпустить як милостиню, тому то буде выкупом за ёго грїхы. А хто не судить подля того, што зослав Бог, – тоты суть кривдници. (41–45)

І по їх слїдах сьме послали Ісуса, сына Марії, на потверджіня Торы, котра была перед ним. Дали сьме му Євангеліє, в котрім є веджіня і світло, і котре потверджує Тору,

што была перед ним, – як веджіня і напомянутя про богобойных. Няй люде Євангелія судять подля того, што в нїм зослав Бог. А хто не судить подля того, што зослав Бог, – тоты суть непослушны. (46–47)

І тобі, Пророче, сьме зослали Писмо з правдов на потверджіня Писма, што было перед ним, і як стражника над ним. Зато міджі нима суди подля того, што зослав Бог, і не ідь за їх жадостями од правды, котра ку тобі пришла. Каждому з вас сьме назначіли закон і дорогу. Кібы Бог хотїв, быв бы вас зробив єднов громадов, але хотїв вас спробовати в тім, што вам дав; зато ся передбігуйте в добрых дїлах. Ку Богу ся вшыткы вернете, і Він вам оголосить то, в чім сьте ся розходили. І суди міджі нима подля того, што зослав Бог, і не ідь за їх жадостями; і стереж ся їх, жебы тя не одвели од части того, што ті Бог зослав. А кідь ся одвернуть, та знай, же Бог їх хоче постигнути за дакотры їх грїхы; і наісто, многы з людей суть непослушны. Ці глядають суд часів незнаня? А хто є лїпшый у судї як Бог про людей, што мають певность? (48–50)

Вы, што сьте увірили! Не берьте собі Жыдів і хрістіан за союзників: они суть союзници єдны другым. А хто з вас собі їх возьме за союзників, тот є з них. Наісто, Бог не веде правов дорогов людей несправедливых. Видиш, як тоты, в чиїх сердцях є хворота, ся ку ним поспішають і говорять: „Боїме ся, жебы нас не постигла зміна щастя“. Но може Бог принесе побіду або даякый приказ од Себе, і тогды будуть жаловати за тым, што затаёвали у своїх душах. А тоты, што увірили, повідять: „Ці то суть тоты, што присягали на Бога своїма найміцнїшыма присягами, же суть з вами?“ Їх дїла суть марны, і стали ся тыма, што стратили. (51–53)

Вы, што сьте увірили! Кідь ся дахто з вас одверне од своёй віры, та Бог приведе людей, котрых Він любить і котры люблять Ёго, – покірных ку віруючім, твердых ку тым, што одкыдають правду, котры снажать ся на дорозї Божій і не боять ся ничіёй ганы. То є щедрость Божа, котру Він дає, кому хоче; Бог є Всеобнимаючій, Вшыткознаючій. Вашым покровителём є лем Бог, Ёго Посол і тоты, што увірили, – котры выконують молитву, дають алмужну і клонять ся. А хто собі возьме за покровителїв Бога, Ёго Посла і тых, што увірили, – наісто, сторонници Бога побідять. (54–56)

Вы, што сьте увірили! Не берьте собі за союзників тых, што роблять з вашой віры посміх і забаву, – з тых, котрым было дане Писмо перед вами, і з тых, што одкыдають правду; і бійте ся Бога, кідь сьте віруючі. Кідь кличете на молитву, роблять з нёй посміх і забаву: то зато, же суть то люде, котры не розумлять. Повідж:

„Люде Писма, ці ся на нас гнівaєте за дашто інше, як за то, же сьме увірили в Бога, і в то, што было зослане нам, і в то, што было зослане перед тым, і же векшына з вас є непослушна?“ Повідж: „Ці вам повім о дачім гіршім, як тото, – як о одплатї у Бога? Тоты, котрых Бог прокляв і на котрых ся розгнівав, і з дакотрых зробив малпы і свинї, і тоты, што ся поклоняють фалошным богам, – тоты мають гірше місце і далше заблудили з рівной дорогы“. (57–60)

Кідь ку вам прийдуть, говорять: „Увірили сьме“, – але вошли з невіров і з нёв і вышли; а Бог найлїпше знає, што затаюють. Видиш, як ся многы з них поспішають у грїху і неприятельстві і в пожераню заказаного. Плане є тото, што роблять. Чом їм раввіны і ученї не заказують грїшны слова і пожераня заказаного? Плане є тото, што чінять. Жыды говорять: „Рука Божа є звязана“. То їх рукы суть звязаны, і суть прокляты за то, што говорять. Нї – обидві Ёго рукы суть шыроко отворены; Він дає, як хоче. То, што ті было зослане од твого Господа, наісто придасть многым з них непослушности і невіры. Мы сьме міджі них вшмарили неприятельство і ненависть аж до Дня воскресїня. Все, кідь роспалять огень войны, Бог го загасить. Снажать ся шырити на земли зопсутя, а Бог не любить тых, што шырять зопсутя. Кібы люде Писма были увірили і были богобойны, были бы сьме зотерли їх злы дїла і ввели бы сьме їх до Загород роскошї. Кібы были дотримовали Тору, і Євангеліє, і то, што їм было зослане од їх Господа, были бы їли з того, што є над нима, і з того, што є під їх ногами. Міджі нима є громада, котра ся тримле середнёй дорогы; але многы з них – плане є тото, што роблять. (61–66)

После, оголось то, што ті было зослане од твого Господа; а кідь то не зробиш, та єсь не донїс Ёго посолство. Бог тя охранить перед людми: наісто, Бог не веде правов дорогов людей, што одкыдають правду. Повідж: „Люде Писма, вы не стоїте на нічім, покы не будете дотримовати Тору, і Євангеліє, і то, што вам было зослане од вашого Господа“. То, што ті, Пророче, было зослане од твого Господа, наісто придасть многым з них непослушности і невіры; зато не смуть за людми, што одкыдають правду. Наісто, тоты, што увірили, і Жыды, і сабіїцї, і хрістіане – каждый, хто увірив у Бога і в Послїднїй день і робив добро, – не будуть мати страх і не будуть смутити. (67–69)

Мы сьме заключіли завіт зо сынами Ізраіля і послали сьме ку ним послів. Все, кідь ку ним пришов посол з тым, што їх душі не желали, єдных называли кламарями, а другых забивали. Думали, же не буде проба, і зістали слїпы і глухы. Потім Бог прияв їх каяня; але потім многы з них знова зістали слїпы і глухы. Бог видить вшытко, што роблять. Наісто, одкынули правду тоты, што говорять: „Бог – то є Месія, сын Марії“.

А Месія повів: „Сынове Ізраіля, поклоняйте ся Богу, мому Господу і вашому Господу“. Хто придає Богу сполочників, тому Бог заказав Загороду, і ёго прибытком є Огень; а кривдници не будуть мати помічників. (70–72)

Наісто, одкынули правду тоты, што говорять: „Бог є третїй з трёх“, – нїт бога окрем Бога єдиного. А кідь не перестануть з тым, што говорять, та тых з них, што одкыдають правду, постигне болестна кара. Ці ся не обернуть ку Богу і не попросять Го о одпущіня? Бог є Одпущаючій, Милосердный. Месія, сын Марії, быв лем посол; перед ним уж перешли послы. А ёго мати была правдива жена. Обоє їли їдло. Позерай, як їм высвітлюєме знакы, а потім позерай, як суть одвернуты! Повідж: „Ці ся поклоняте окрем Бога тому, што не має міць вам ани пошкодити, ани помочі, кідь Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій?“ Повідж: „Люде Писма, не переступуйте у своїй вірї границї правды і не ідьте за жадостями людей, котры заблудили уж перед тым, і многых звели з дорогы, і зышли з рівной дорогы“. (73–77)

Тоты зо сынів Ізраіля, што одкынули правду, были прокляты языком Давида і Ісуса, сына Марії, зато, же не слухали і переступляли границї. Не стримовали єден другого од зла, котре робили. Плане было тото, што робили. Видиш, як собі многы з них беруть за союзників тых, што одкыдають правду. Плане є тото, што про них приготовили їх душі, же ся на них Бог розгнївав, і в карї зістануть навікы. Кібы были вірили в Бога, і в Пророка, і в то, што му было зослане, не были бы собі їх брали за союзників; але многы з них суть непослушны. (78–81)

Наісто найдеш, же найвекшыма неприятелями віруючіх з людей суть Жыды і многобожници; і наісто найдеш, же найближшы в любови ку віруючім суть тоты, што говорять: „Мы сьме хрістіане“. То зато, же міджі нима суть священици і монахы і же ся не пышать. А кідь учують то, што было зослане Послови, видиш, як їх очі течуть слызами про правду, котру спознали. Говорять: „Господи наш, увірили сьме, зато нас запиш міджі свідків. Чом бы сьме не вірили в Бога і в правду, котра ку нам пришла, кідь жадаме, жебы нас наш Господь ввів міджі людей праведных?“ І Бог їх за то, што повіли, нагородив Загородами, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы. То є нагорода тых, што роблять добро; а тоты, што одкынули правду і не узнавали Нашы знакы, – тоты суть обывателї Горячого Огня. (82–86)

Вы, што сьте увірили! Не заказуйте добры річі, котры вам Бог дозволив, і не переступуйте границї: наісто, Бог не любить тых, што переступують. Їджте з дозволеного і доброго, чім вас Бог обдарив, і бійте ся Бога, в котрого вірите. Бог вас не покарать за присягы, котры сьте повіли ненароком, але покарать вас за присягы,

котрыма сьте ся звязали. Выкупом за то є накормити десятёх бідных середнїм з того, чім кормите свої родины, або їх одїти, або выслободити раба; а хто не має з чого, няй ся постить три днї. То є выкуп за вашы присягы, кідь сьте присягли. Але дотримуйте свої присягы. Так вам Бог высвітлює Свої знакы – може будете вдячны. (87–89)

Вы, што сьте увірили! Опойны напої, газардны гры, ідолы і стрілы на жеребкованя суть мерзота з дїла Сатана; зато ся їх храньте – може будете мати успіх. Сатан хоче лем засїяти міджі вами неприятельство і ненависть через опойны напої і газардны гры і одвернути вас од споминаня Бога і од молитвы. Ці же перестанете? Слухайте Бога, слухайте Посла і будьте обережны. А кідь ся одвернете, та знайте, же на Нашім Послови є лем ясно донести посолство. Не є грїх на тых, што увірили і робили добры дїла, за то, што їли перед тым, кідь суть богобойны, вірять і роблять добры дїла, потім суть богобойны і вірять, потім суть богобойны і роблять добро. Бог любить тых, што роблять добро. (90–93)

Вы, што сьте увірили! Бог вас наісто спробує дачім з дичіны, котру досягнуть вашы рукы і вашы копії, жебы Бог спознав, хто ся Го боїть, хоць Го не видить. А хто по тім переступить границї, того чекать болестна кара. Вы, што сьте увірили! Не забивайте дичіну, кідь сьте у святім станї путника. А хто з вас єй забє нароком, того выкупом є звіря зо статку рівне тому, што забив, – як рїшать двоми справедливы мужове з вас, – як жертовный дар, котрый дійде до Каабы; або як выкуп накормити бідных, або рівне тому в постї, жебы скоштовав наслїдок свого дїла. Бог пробачів то, што перешло; але хто то повторить, тому Бог одплатить. Бог є Могутный, Пан одплаты. Дозволена є вам дичіна з моря і їдло з нёго як пожыва про вас і про подорожных; але заказана є вам дичіна зо суходолу, покы сьте у святім станї путника. Бійте ся Бога, ку котрому будете зобраны. (94–96)

Бог зробив Каабу, Святый Дім, опоров про людей, і святый місяць, жертовны звірята і їх означіня. То зато, жебы сьте знали, же Бог знає вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, і же Бог знає о каждій речі. Знайте, же Бог є строгый у карї і же Бог є Одпущаючій, Милосердный. На Послови є лем донести посолство; а Бог знає, што указуєте і што затаюєте. (97–99)

Повідж: „Плане і добре не суть рівны, хоць бы тя множество планого і дивило. Зато ся бійте Бога, обдарованы розумом, – може будете мати успіх“. Вы, што сьте увірили! Не звідайте ся о річах, котры, кібы вам были одкрыты, засмутили бы вас; а кідь ся о них будете звідати тогды, кідь ся зосылать Коран, будуть вам одкрыты.

Бог то пробачів; Бог є Одпущаючій, Терпезливый. Перед вами ся о них звідали єдны люде, а потім про них стали ся невіруючіма. Бог не установив ани багіру, ани саібу, ани васілу, ани гам; але тоты, што одкыдають правду, вымышляють о Богу лож, і векшына з них не розуміє. А кідь ся їм повість: „Подьте ку тому, што зослав Бог, і ку Послови“, – они говорять: „Стачіть нам то, на чім сьме нашли своїх отців“. Ці і тогды, кідь їх отцёве ніч не знали і не ішли правов дорогов? Вы, што сьте увірили! Старайте ся о самых себе; тот, хто заблудив, вам не пошкодить, кідь вы ідете правов дорогов. Ку Богу ся вшыткы вернете, і Він вам оголосить то, што сьте робили. (100–105)

Вы, што сьте увірили! Кідь ся ку дакому з вас приближить смерть і він робить завіщаня, няй суть міджі вами свідками двоми справедливы мужове з вас або двоми іншы, не з вас, кідь сьте на дорозї по земли і постигне вас нещастя смерти. Затримайте їх обидвох по молитві, і кідь мате сумнїв, няй присягнуть на Бога: „Не продаме то за нияку цїну, хоць бы то быв і близкый родак, і не затаїме свідоцтво Боже, бо тогды бы сьме были міджі грїшниками“. А кідь ся найде, же они двоми ся провинили грїхом, та няй на їх місце стануть двоми іншы з тых, котрых право было першыма двома скривджене, і няй присягнуть на Бога: „Наше свідоцтво є правдивіше як їх свідоцтво, і мы сьме не переступили, бо тогды бы сьме были міджі кривдниками“. Так є ближе ку тому, же принесуть свідоцтво таке, яке є, або ся будуть бояти, же по їх присягах прийдуть іншы присягы. Бійте ся Бога і слухайте: Бог не веде правов дорогов людей непослушных. (106–108)

В тот День, коли Бог зоберe послів і повість: „Яку сьте дістали одповідь?“ – они повідять: „Не маєме знаня; наісто, Ты знаєш вшытко скрыте“. Тогды Бог повість: „Ісусе, сыну Марії, спомянь на Мою ласку ку тобі і ку твоїй матери: як єм тя скріпив Святым Духом, і ты говорив з людми в колысцї і в дозрїлім віку; як єм тя научів Писму і мудрости, Торї і Євангелію; як єсь з Мого дозволу робив з глины подобу птаха, і дыхав єсь на ню, і она ся з Мого дозволу ставала птахом; як єсь з Мого дозволу лїчів слїпого і прокаженого; як єсь з Мого дозволу выводив мертвых; і як єм стримав сынів Ізраіля од тебе, кідь єсь ку ним пришов з ясныма доказами, а тоты з них, што одкыдали правду, повіли: ‚То суть лем явны чары‘“. І кідь єм вдыхнув апостолам: „Увірте в Мене і в Мого посла“, – они повіли: „Увірили сьме; свідч, же сьме ся оддали Богу“. (109–111)

А кідь апостолы повіли: „Ісусе, сыну Марії, ці може твій Господь зослати нам з неба стіл з їдлом?“ Він повів: „Бійте ся Бога, кідь сьте віруючі“. Они повіли: „Хочеме з нёго їсти, жебы ся успокоїли нашы сердця, і жебы сьме знали, же єсь нам говорив правду, і жебы сьме о тім были свідками“. Ісус, сын Марії, повів: „Боже, Господи наш, зошли

нам з неба стіл з їдлом, жебы быв про нас святом – про першых з нас і про послїднїх з нас – і знаком од Тебе. І обдаруй нас, бо Ты єсь найлїпшый з тых, што обдаровують“. Бог повів: „Я вам го зошлю; але хто з вас по тім одкыне правду, того покараю каров, яков не покараю нікого зо світів“. (112–115)

А кідь Бог повість: „Ісусе, сыну Марії, ці єсь ты повів людём: ‚Возьмийте собі мене і мою матїрь за двох богів окрем Бога‘?“ – він повість: „Слава Тобі! Не належить мі говорити то, на што не мам право. Кібы єм то быв повів, Ты бы єсь то знав. Ты знаєш, што є в моїй души, а я не знаю, што є в Твоїй. Наісто, Ты знаєш вшытко скрыте. Я їм повів лем то, што єсь мі приказав: ‚Поклоняйте ся Богу, мому Господу і вашому Господу‘. Быв єм над нима свідком, покы єм быв міджі нима; а кідь єсь ня взяв ку Собі, Ты єсь над нима чув. Ты єсь свідком каждой речі. Кідь їх покараш, та они суть Твої слугы; а кідь їм одпустиш, та наісто, Ты єсь Могутный, Мудрый“. Бог повість: „То є День, коли правдивым поможе їх правдивость. Чекають їх Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы. Бог є з нима спокійный, і они суть спокійны з Ним: то є великый успіх“. Богу належить влада над небесами, землёв і вшыткым, што в них є, і Він має міць над каждов річов. (116–120)

6. Статок (Ал-Анам)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Хвала Богу, котрый створив небеса і землю і зробив темноты і світло; но тоты, што одкыдають правду, ставлять свому Господу рівных. Він є Тот, котрый вас створив з глины, потім назначів термін – і є термін назначеный у Нёго; а вы іщі сумнїваєте ся. Він є Бог на небесах і на земли. Знає, што затаюєте і што указуєте, і знає, што здобываєте. Не прийде ку ним ниякый знак зо знаків їх Господа, жебы ся од нёго не одвернули. Одкынули правду, кідь ку ним пришла; але скоро ку ним прийдуть вісти о тім, з чого ся высмівали. (1–5)

Ці не видять, кілько поколїнь сьме перед нима знищіли? Утвердили сьме їх на земли так, як сьме не утвердили вас, і зосылали сьме на них з неба рясный додж, і зробили сьме рікы, што текли під нима; потім сьме їх знищіли за їх грїхы і створили сьме по них іншы поколїня. І кібы сьме ті, Пророче, были зослали писмо на перґаменї і они бы ся го дотулили своїма руками, тоты, што одкыдають правду, бы повіли: „То суть лем явны чары“. Говорять: „Чом ку нёму не быв зосланый ангел?“ Кібы сьме были зослали ангела, дїло бы было рїшене, і потім бы не дістали одклад. І кібы сьме го были зробили ангелом, были бы сьме го зробили в подобі чоловіка і были бы сьме їм замотали то, што собі мотають самы. (6–9)

І перед тобов ся высмівали з послів; але тых, што ся з них насмівали, обняло то, з чого ся высмівали. Повідж: „Ходьте по земли і позерайте, якый быв конець тых, што одкыдали“. Повідж: „Кому належить то, што є на небесах і на земли?“ Повідж: „Богу“. Він Сам собі приписав милосердя. Наісто вас зобере на День воскресїня, о котрім нїт сумнїву. Тоты, што стратили самых себе, не увірять. Ёму належить вшытко, што перебывать в ночі і в днї, і Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Повідж: „Ці собі возьму за покровителя іншого як Бога, Творця небес і землї, котрый кормить, а Ёго не кормлять?“ Повідж: „Є мі приказане быти першым з тых, што ся оддали Богу, і нїґда не быти з многобожників“. Повідж: „Кідь не послухам свого Господа, бою ся кары великого Дня“. Од кого буде в тот День одвернута, того Він помілував; і то є явный успіх. (10–16)

Кідь ся тя Бог дотулить нещастём, та го нихто не одстранить окрем Нёго; а кідь ся тя дотулить добром – та Він має міць над каждов річов. Він є Пан над Своїма слугами, і Він є Мудрый, Добрї знаючій. Повідж: „Котре свідоцтво є найвекше?“ Повідж: „Бог є свідком міджі мнов і вами. Тот Коран мі быв зъявленый, жебы єм ним

остерігав вас і каждого, до кого дійде. Ці наісто свідчіте, же суть окрем Бога іншы богове?“ Повідж: „Я то не свідчу“. Повідж: „Він є лем Бог єдиный, і я не мам ніч з тым, што Му придаєте“. Тоты, котрым сьме дали Писмо, знають то так, як знають своїх сынів; але тоты, што стратили самых себе, не увірять. Хто є несправедливіший як тот, што вымышлять о Богу лож або одкыдать Ёго знакы? Наісто, кривдници не будуть мати успіх. В тот День, коли їх вшыткых зобереме, повіме многобожникам: „Де суть вашы сполочници, о котрых сьте твердили?“ Потім не будуть мати іншу вымолву, лем повідять: „Присягаме на Бога, нашого Господа, мы сьме не были многобожници“. Позерай, як кламуть самы о собі і як їх охабило то, што вымышляли. (17–24)

Міджі нима суть такы, што тя слухають; але Мы сьме на їх сердця положыли покрывала, жебы го не розуміли, а до їх ух глухоту. І кібы видїли каждый знак, не увірили бы в нёго, – аж так, же кідь ку тобі прийдуть споперати ся з тобов, тоты, што одкыдають правду, говорять: „То суть лем байкы давных людей“. Они од нёго одвертають іншых і самы ся од нёго оддалюють; але нищать лем самых себе і не чують того. Кібы єсь видїв, як будуть поставлены перед Огень і повідять: „Кібы сьме могли быти вернуты! Не одкыдали бы сьме знакы нашого Господа і были бы сьме міджі віруючіма“. Нї – указало ся їм то, што перед тым затаёвали; і кібы были вернуты, вернули бы ся ку тому, што їм было заказане: наісто, они суть кламарї. Говорять: „Є лем наш земный жывот, і не будеме воскрешены“. Кібы єсь видїв, як будуть поставлены перед свого Господа! Він повість: „Ці то не є правда?“ Они повідять: „Гей, присягаме на нашого Господа“. Він повість: „Та скоштуйте кару за то, же сьте одкыдали правду“. Стратили тоты, што одкыдали стрїчу з Богом, аж покы, кідь на них нараз прийде Година, не повідять: „Біда нам за то, же сьме єй занедбали!“ І понесуть свої тярьхы на хырбетах – і яке плане є тото, што несуть! Земный жывот є лем гра і забава; а дім будучого жывота є лїпшый про богобойных. Ці не розумієте? (25–32)

Мы знаме, же тя, Пророче, смутить то, што говорять. Они не называють кламарём тебе, але кривдници одкыдають знакы Божы. І перед тобов называли послів кламарями, но они терпезливо зношали то, же їх называли кламарями і кривдили їх, покы ку ним не пришла Наша поміч. Нихто не змінить слова Божы, і уж ку тобі пришли вісти о послах. А кідь є ті тяжке, же ся одвертають, та кідь можеш найти дїру до землї або драбину до неба і принести їм знак – зроб то. Кібы Бог хотїв, быв бы їх вшыткых зобрав на правій дорозї; зато не будь з тых, што не знають.

Одповідають лем тоты, што слухають; а мертвых Бог воскресить, і потім будуть вернуты ку Нёму. (33–36)

Говорять: „Чом му не быв зосланый знак од ёго Господа?“ Повідж: „Бог має міць зослати знак“, – але векшына з них не знає. Нїт звіряти на земли ани птаха, што лїтать на двох крылах, жебы не были громадами подобныма вам. Мы сьме в Писмі не вынехали ніч; потім будуть зобраны ку свому Господу. Тоты, што одкыдають Нашы знакы, суть глухы і нїмы, в темнотах. Кого Бог хоче, охаблять у блудї, а кого хоче, ставлять на праву дорогу. Повідж: „Повіджте мі: кібы на вас пришла кара Божа або пришла на вас Година, ці бы сьте кликали ку дакому іншому як ку Богу, кідь говорите правду?“ Нї – лем ку Нёму бы сьте кликали, і Він бы одстранив, кібы хотїв, то, про што сьте ку Нёму кликали, і забыли бы сьте на то, што Му придаєте. (37–41)

Мы сьме посылали послів ку громадам перед тобов і хапали сьме їх бідов і нещастём – може ся упокорять. Кібы ся были упокорили, кідь на них пришла Наша кара! Але їх сердця затвердли, і Сатан їм прикрасив то, што робили. А кідь забыли то, што їм было припомянуте, отворили сьме їм брамы каждой речі, аж покы, кідь ся тїшыли з того, што їм было дане, не хопили сьме їх нараз, і были в роспуцї. І так быв одтятый послїднїй з людей, што чінили кривду. Хвала Богу, Господу світів. (42–45)

Повідж: „Повіджте мі: кібы Бог забрав ваш слух і ваш зрак і запечатав вашы сердця, котрый бог окрем Бога бы вам то вернув?“ Позерай, як розлично указуєме знакы; а они ся іщі одвертають. Повідж: „Повіджте мі: кібы на вас пришла кара Божа нараз або явно, ці бы быв знищеный дахто окрем людей несправедливых?“ Мы посыламе послів лем як вістників радостной вісти і остерігателїв. Хто увірить і направить ся – тоты не будуть мати страх і не будуть смутити; а тых, што одкыдають Нашы знакы, – тых ся дотулить кара за їх непослушность. Повідж: „Я вам не говорю, же мам скарбы Божы, ани не знаю невидиме, ани вам не говорю, же єм ангел. Я іду лем за тым, што мі є зъявлене“. Повідж: „Ці суть рівны слїпый і тот, што видить? Ці не роздумуєте?“ (46–50)

Остерігай ним тых, што ся боять, же будуть зобраны ку свому Господу і не будуть мати окрем Нёго ани покровителя, ани заступника, – може будуть богобойны. І не одганяй тых, што кличуть ку свому Господу рано і вечур, глядаючі Ёго Лице. Ты за них не одповідаш нічім і они не одповідають нічім за тебе, жебы єсь їх одганяв і став ся єдным з кривдників. Так сьме спробовали єдных з них другыма, жебы говорили: „Ці то суть тоты з нас, котрым Бог указав ласку?“ Ці не знає Бог найлїпше вдячных? (51–53)

А кідь ку тобі прийдуть тоты, што вірять у Нашы знакы, повідж: „Мір вам. Ваш Господь Сам собі приписав милосердя: хто з вас зробить зло з незнаня, а потім ся покає і направить ся, – та Він є Одпущаючій, Милосердный“. Так подробно высвітлюєме знакы і жебы ся указала дорога грїшників. Повідж: „Є мі заказане поклоняти ся тым, ку котрым кличете окрем Бога“. Повідж: „Не піду за вашыма жадостями, бо тогды бы єм заблудив і не быв бы єм з тых, што ідуть правов дорогов“. Повідж: „Я стою на яснім доказї од свого Господа, а вы го одкыдате. Не є в моїй моци то, што хочете прискорити; рїшіня належить лем Богу. Він говорить правду, і Він є найлїпшый з тых, што рїшають“. Повідж: „Кібы было в моїй моци то, што хочете прискорити, дїло міджі мнов і вами бы было рїшене; але Бог найлїпше знає кривдників“. (54–58)

У Нёго суть ключі од невидимого; не знає їх нихто окрем Нёго. Він знає вшытко, што є на суходолї і в морю. Не упаде ани лист, жебы Він о нїм не знав; і нїт зерна в темнотах землї, ани нічого свіжого ани сухого, што бы не было в яснім Писмі.[8] (59)

Він є Тот, котрый бере вашы душі в ночі і знає, што сьте здобыли в днї; потім вас в нїм будить, жебы ся сповнив назначеный термін. Потім є ку Нёму ваше навернутя, і потім вам оголосить то, што сьте робили. Він є Пан над Своїма слугами. (60)

Він посылать над вами стражників, аж покы, кідь ку дакому з вас прийде смерть, не заберуть го Нашы послы, і они ніч не занедбають. Потім суть вернуты ку Богу, свому правдивому Панови. Наісто, Ёму належить рїшіня, і Він є найскоршый з тых, што рахують. (61–62)

Повідж: „Хто вас хранить з темнот суходолу і моря, кідь ку Нёму кличете покірно і потайкы: ‚Кідь нас з того захранить, наісто будеме міджі вдячныма‘?“ Повідж: „Бог вас хранить з того і з каждой біды; а вы потім придаєте Му сполочників“. Повідж: „Він має міць послати на вас кару згоры або з-під вашых ніг або замотати вас у громадкы і дати вам скоштовати насилство єдных од другых“. Позерай, як розлично указуєме знакы – може порозуміють. Твій народ то одкынув, хоць то є правда. Повідж: „Я не єм вашым опікуном. Кажда вість має свій час, і вы ся дізнаєте“. (63–67)

А кідь увидиш тых, што ся пущають до пустой бісїды о Нашых знаках, та ся од них одверни, покы не перейдуть до іншой бісїды. А кідь бы ті Сатан дав забыти, та по тім, як собі спомянеш, не сидь з людми несправедливыма. Богобойны за них не

[8] Оказіоналізм – Славный Коран і наука

одповідають нічім; мають лем припоминати – може і они будуть богобойны. Охаб тых, што собі взяли свою віру за гру і забаву і котрых ошмарив земный жывот; але припоминай ним, жебы душа не была выдана на загыбель за то, што здобыла. Не буде мати окрем Бога ани покровителя, ани заступника, і кібы понукла якый бы лем выкуп, не буде од нёй приятый. То суть тоты, што были выданы на загыбель за то, што здобыли: чекать їх питя з кыпячой воды і болестна кара за то, же одкыдали правду. (68–70)

Повідж: „Ці будеме кликати окрем Бога ку тому, што нам ани не поможе, ани не пошкодить, і оберниме ся назад по тім, як нас Бог вів правов дорогов, – як тот, кого чорты звели на земли, заблудженого, хоць має товаришів, котры го кличуть на праву дорогу: ‚Подь ку нам'?" Повідж: „Наісто, веджіня Боже – то є правдиве веджіня, і є нам приказане оддати ся Господу світів, выконовати молитву і бояти ся Го. Він є Тот, ку котрому будете зобраны". Він є Тот, котрый створив небеса і землю по правдї. В тот День, коли повість: „Будь", – оно буде. Ёго слово є правда, і Ёму належить влада в тот День, коли затрублять до Трубы. Він знає невидиме і видиме, і Він є Мудрый, Добрї знаючій. (71–73)

А кідь Абрагам повів свому отцёви Азарови: „Ці собі береш ідолы за богів? Виджу, же ты і твій народ сьте в явнім блудї". Так сьме указали Абрагамови царьство небес і землї, жебы быв з тых, што мають певность. Кідь го прикрыла ніч, увидїв звізду. Повів: „То є мій Господь". Але кідь зашла, повів: „Не люблю то, што заходить". Потім, кідь увидїв, як выходить місяць, повів: „То є мій Господь". Але кідь зашов, повів: „Кідь ня мій Господь не поведе правов дорогов, наісто буду з людей, што заблудили". Потім, кідь увидїв, як выходить сонце, повів: „То є мій Господь; то є векше". Але кідь зашло, повів: „Народе мій, я не мам ніч з тым, што придаєте Богу. Обернув єм своє лице, як чоловік чістой віры, ку Тому, котрый створив небеса і землю, і я не єм з многобожників". (74–79)

Ёго народ ся з ним споперав. Він повів: „Ці ся зо мнов споперате о Богу, кідь Він мене вів правов дорогов? Не бою ся того, што Му придаєте, лем кібы мій Господь дашто хотїв. Мій Господь обнимать кажду річ Своїм знанём. Ці собі не возьмете научіня? І як бы єм ся бояв того, што Му придаєте, кідь вы ся не боїте, же сьте придали Богу то, о чім вам не зослав ниякый доказ? Котра з двох сторон має векше право на безпечность, кідь знаєте?" Тоты, што увірили і не змішали свою віру з кривдов, – тоты мають безпечность, і они ідуть правов дорогов. То быв Наш доказ, котрый сьме дали Абрагамови проти ёго народа. Мы піднимаме о ступнї, кого хочеме; наісто, твій Господь є Мудрый, Вшыткознаючій. (80–83)

І дали сьме му Ісаака і Якова; каждого сьме вели правов дорогов; і Ноя сьме вели перед тым, а з ёго потомства Давида, Соломона, Йова, Йосифа, Мойсея і Аарона – так нагороджаме тых, што роблять добро, – і Захарію, Йоана, Ісуса і Ілію – каждый з них быв з праведных, – і Ізмаіла, Єлісея, Йону і Лота – каждому сьме дали перевагу над світами, – і дакотрых з їх отців, їх потомків і їх братів. Выбрали сьме їх і вели сьме їх на праву дорогу. То є веджіня Боже, котрым Він веде, кого хоче зо Своїх слуг. А кібы были придавали Му сполочників, было бы марне вшытко, што робили. То суть тоты, котрым сьме дали Писмо, мудрость і пророцтво. А кідь їх тоты люде одкынуть, та Мы сьме їх довірили людём, котры їх не одкыдають. То суть тоты, котрых Бог вів правов дорогов, зато ідь за їх веджінём. Повідж: „Я од вас за то не прошу нагороду: то є лем припомніня про світы“. (84–90)

Не оцінили Бога так, як ся належить, кідь повіли: „Бог не зослав ниякому чоловікови ніч“. Повідж: „Хто зослав Писмо, котре принїс Мойсей як світло і веджіня про людей і котре кладете на перґамены, дашто з нёго указуючі, а много затаюючі, – хоць сьте были научены тому, што сьте не знали ани вы, ани вашы отцёве?“ Повідж: „Бог“. Потім їх охаб бавити ся в їх пустій бісїдї. То є Писмо, котре сьме зослали, благословлене, на потверджіня того, што было перед ним, і жебы єсь остерігав Матїрь міст і тых, што суть коло нёй. Тоты, што вірять у будучій жывот, вірять у нёго і дотримують свої молитвы. Хто є несправедливіший як тот, што вымышлять о Богу лож або говорить: „Было мі зъявлене“, – хоць му не было зъявлене ніч, або тот, што говорить: „Зошлю подобне тому, што зослав Бог“? Кібы єсь видїв, як будуть кривдници в муках смерти, а ангелы простеруть рукы: „Выдайте свої душі! Днесь вам буде одплачено каров пониженя за то, же сьте о Богу говорили неправду і з пыхов сьте ся одвертали од Ёго знаків. Пришли сьте ку Нам самы, так, як сьме вас створили першый раз, і охабили сьте за собов то, чім сьме вас обдарили. Не видиме з вами вашых заступників, о котрых сьте твердили, же суть при вас сполочниками Бога. Звязок міджі вами є порваный, і охабило вас то, о чім сьте твердили“. (91–94)

Наісто, Бог росколює зерно і кістку. Выводить жыве з мертвого і выводить мертве зо жывого. Такый є Бог – та як сьте одвернуты? Він росколює зорю; зробив ніч на одпочінок, а сонце і місяць на рахунок часу. То є рїшіня Могутного, Вшыткознаючого. Він є Тот, котрый про вас зробив звізды, жебы сьте ся подля них вели в темнотах суходолу і моря. Мы сьме подробно высвітлили знакы про людей, котры знають. Він є Тот, котрый вас створив з єдной душі, а потім вам дав місце перебываня і місце схованя. Мы сьме подробно высвітлили знакы про людей, котры

розумлять. Він є Тот, котрый зосылать з неба воду, і нёв выводиме ростлины каждого роду: выводиме з нёй зелень, з котрой выводиме зерна зложены єдно на другім; а з пальмы, з єй квіту, – низко звисаючі струнки датлїв; і загороды з виничом, і оливы, і ґранатовы яблока, подобны і неподобны. Позерайте на їх плоды, кідь родять, і на їх дозрїваня: наісто, в тім суть знакы про людей, котры вірять. Но они придали Богу як сполочників джінів, хоць Він їх створив; і без знаня Му вымыслили сынів і дочкы. Слава Ёму! Він є высшый над тым, што Ёму придавають. Творець небес і землї – як бы Він мав сына, кідь не має жену? Він створив кажду річ, і Він знає о каждій речі. Такый є Бог, ваш Господь: нїт бога окрем Нёго, Творця каждой речі, зато ся Ёму поклоняйте. Він є Опікун над каждов річов. Зрак Го не обниме, а Він обнимать зрак; і Він є Проникливый, Добрї знаючій. (95–103)

„Пришли ку вам ясны доказы од вашого Господа. Хто видить, та то є про нёго самого; а хто є слїпый, та то є проти нёго самого. А я не єм вашым стражником“. Так розлично указуєме знакы, і жебы повіли: „Ты єсь штудовав“, – і жебы сьме то высвітлили людём, котры знають. Ідь за тым, што ті было зъявлене од твого Господа, – нїт бога окрем Нёго, – і одвернь ся од многобожників. Кібы Бог хотїв, не были бы Му придавали сполочників. Мы сьме тя не зробили їх стражником, і ты не єсь їх опікуном. (104–107)

Не ганьте тых, ку котрым они кличуть окрем Бога, жебы они з неприятельства і без знаня не ганили Бога. Так сьме каждій громадї прикрасили єй дїла; потім є ку їх Господу їх навернутя, і Він їм оголосить то, што робили. Присягали на Бога своїма найміцнїшыма присягами, же кібы ку ним пришов знак, наісто бы в нёго увірили. Повідж: „Знакы суть лем у Бога“. А одкы знаєте, же кібы пришов, не увірили бы? Мы одвертаме їх сердця і їх очі так, як не увірили в нёго першый раз, і охабляме їх блукати наослїп у їх непослушности. І кібы сьме ку ним зослали ангелів, і говорили бы з нима мертвы, і зобрали бы сьме перед нима кажду річ, не были бы увірили, лем кібы Бог хотїв; але векшына з них не знає. Так сьме каждому пророкови зробили неприятеля – чортів з людей і джінів, котры єдны другым внукають прикрашены слова оманы. Кібы твій Господь хотїв, не были бы то робили; зато охаб їх і то, што вымышляють. То зато, жебы ся ку тому склонили сердця тых, што не вірять у будучій жывот, і жебы з тым были спокійны, і жебы здобывали то, што здобывають. (108–113)

Повідж: „Ці буду глядати іншого судцю як Бога, кідь Він є Тот, котрый вам зослав Писмо подробно высвітлене?“ Тоты, котрым сьме дали Писмо, знають, же є зослане од твого Господа з правдов; зато не будь з тых, што сумнївають ся. Слово твого

Господа ся сповнило в правдї і справедливости; нихто не змінить Ёго слова. Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Кібы єсь послухав векшыну тых, што суть на земли, звели бы тя з дорогы Божой. Ідуть лем за домыслом і лем думають.[9] Наісто, твій Господь найлїпше знає, хто сходить з Ёго дорогы, і найлїпше знає тых, што ідуть правов дорогов. (114–117)

Їджте же з того, над чім было спомянуте мено Боже, кідь вірите в Ёго знакы. І чом бы сьте не їли з того, над чім было спомянуте мено Боже, кідь вам Він подробно высвітлив, што вам заказав, окрем того, ку чому сьте принучены? Наісто, многы зводять іншых своїма жадостями без знаня. Наісто, твій Господь найлїпше знає тых, што переступують. Охабте грїх явный і потайный: наісто, тым, што здобывають грїх, буде одплачено за то, што робили. І не їджте з того, над чім не было спомянуте мено Боже, бо то є непослушность. Наісто, чорты внукають своїм приятелям, жебы ся з вами споперали; а кібы сьте їх послухали, наісто бы сьте были многобожниками. Ці тот, хто быв мертвый і Мы сьме го оживили і дали сьме му світло, з котрым ходить міджі людми, є як тот, хто є в темнотах і не выйде з них? Так є тым, што одкыдають правду, прикрашене то, што роблять. І так сьме в каждім містї поставили ёго найвекшых грїшників, жебы в нїм хытровали; але хытрують лем проти самых себе і не чують того. А кідь ку ним прийде знак, говорять: „Не увіриме, покы нам не буде дане подобне тому, што было дане послам Божым“. Бог найлїпше знає, де положыти Своє посолство. Грїшників постигне пониженя перед Богом і строга кара за то, же хытровали. Кого хоче Бог вести правов дорогов, тому отворить груди про покірность Богу; а кого хоче охабити в блудї, тому зробить груди тїсны і стиснуты, якбы выходив до неба. Так Бог кладе мерзоту на тых, што не вірять. (118–125)

То є дорога твого Господа, права. Мы сьме подробно высвітлили знакы про людей, котры собі беруть научіня. Чекать їх дім міру у їх Господа, і Він є їх Покровитель за то, што робили. (126–127)

В тот День, коли їх вшыткых зобере: „Громадо джінів, звели сьте много людей“. А їх приятелї з людей повідять: „Господи наш, мали сьме хосен єдны з другых і дішли сьме до терміну, котрый єсь нам назначів“. Він повість: „Огень є вашым прибытком, де зістанете навікы, – окрем того, што буде хотїти Бог“. Наісто, твій Господь є Мудрый, Вшыткознаючій. Так даєме єдным кривдникам власть над другыма за то, што здобывали. „Громадо джінів і людей, ці ку вам не пришли послы з вас самых,

[9] **Атеізм стоїть на догадах (занн): научный, філозофічный і теолоґічный коментарь**

котры вам росповідали Мої знакы і остерігали вас перед стрїчов того вашого Дня?“ Они повідять: „Свідчіме проти самых себе“. Ошмарив їх земный жывот, і будуть свідчіти проти самых себе, же были невіруючі. То зато, же твій Господь бы не знищів міста несправедливо, кідь їх жителї не знали. Про вшыткых суть ступнї подля того, што робили; і твій Господь не є без увагы к тому, што роблять. Твій Господь є Самостачный, Пан милосердя. Кібы хотїв, одстранив бы вас і по вас бы поставив, кого хоче, так, як вас створив з потомства іншых людей. Наісто, то, што вам є обіцяне, прийде, і вы тому не утечете. Повідж: „Народе мій, робте подля свого стану; і я роблю. Дізнаєте ся, кому буде належати послїднїй дім. Наісто, кривдници не будуть мати успіх“. (128–135)

Оддїляють Богу часть з того, што Він створив з уроды і статку, і говорять: „То є про Бога“, – так твердять, – „а то є про нашых сполочників“. То, што є про їх сполочників, не дійде ку Богу, але то, што є про Бога, дійде ку їх сполочникам. Плане є тото, як судять. Так само многым многобожникам їх сполочници прикрасили забиваня їх дїтей, жебы їх знищіли і замотали їм їх віру. Кібы Бог хотїв, не были бы то робили; зато охаб їх і то, што вымышляють. І говорять: „Тот статок і урода суть заказаны; не буде їх їсти нихто, лем тот, кого мы хочеме“, – так твердять, – „і є статок, хырбет котрого є заказаный, і статок, над котрым не споминають мено Боже“, – вымышляючі о Нїм лож. Він їм одплатить за то, што вымышляли. І говорять: „То, што є в лонах того статку, є лем про нашых мужів і заказане нашым женам; але кідь ся народить мертве, та суть в тім сполочниками“. Він їм одплатить за то, што твердять. Він є Мудрый, Вшыткознаючій. Стратили тоты, што забивають свої дїти з нерозуму, без знаня, і заказують то, чім їх Бог обдарив, вымышляючі о Богу лож. Заблудили і не ідуть правов дорогов. (136–140)

Він є Тот, котрый створив загороды з підпорами і без підпор, і пальмы, і засївы з розличныма плодами, і оливы, і ґранатовы яблока, подобны і неподобны. Їджте з їх плодів, кідь родять, і дайте то, што з них належить, у день жнив; і не марните: наісто, Він не любить тых, што марнять. А зо статку – єдны на ношіня і другы на зарізаня. Їджте з того, чім вас Бог обдарив, і не ходьте слїдами Сатана: наісто, він є вам явный неприятель. Вісем у парах: двоє з овець і двоє з кіз. Повідж: „Ці заказав двох самців, або дві самиці, або то, што є в лонах двох самиць? Повіджте мі то зо знанём, кідь говорите правду“. І двоє з верблюдів і двоє з волів. Повідж: „Ці заказав двох самців, або дві самиці, або то, што є в лонах двох самиць? Або ці сьте были свідками, кідь вам то Бог приказав?“ Хто є несправедливіший як тот, што

вымышлять о Богу лож, жебы без знаня зводив людей? Наісто, Бог не веде правов дорогов людей несправедливых. (141–144)

Повідж: „У тім, што мі было зъявлене, не находжу ніч заказане про того, хто то хоче їсти, окрем здохлины, або пролятой крови, або свиньского мяса – бо то є нечісте, – або грїшной жертвы, посвяченой іншому як Богу. Але хто є принученый, не желаючі того і не переступуючі міру, – та твій Господь є Одпущаючій, Милосердный“. А Жыдам сьме заказали кажде звіря з пазурами; а з волів і овець сьме їм заказали їх лій, окрем того, што є на їх хырбетах або на черевах або што є змішане з костёв. Так сьме їм одплатили за їх непослушность; і Мы наісто говориме правду. А кідь тя назвуть кламарём, повідж: „Ваш Господь є Пан шырокого милосердя, але Ёго кара не буде одвернута од людей грїшных“. Многобожници повідять: „Кібы Бог хотїв, не были бы сьме придавали Му сполочників ани мы, ани нашы отцёве, і не были бы сьме ніч заказали“. Так само одкыдали і тоты, што были перед нима, аж покы не скоштовали Нашу кару. Повідж: „Ці мате даяке знаня, котре бы сьте нам могли указати? Ідете лем за домыслом і лем думате“. Повідж: „Богу належить рїшаючій доказ. Кібы хотїв, быв бы вас вшыткых вів правов дорогов“. Повідж: „Приведьте своїх свідків, котры посвідчать, же Бог то заказав“. А кідь будуть свідчіти, та ты з нима не свідч і не ідь за жадостями тых, што одкыдають Нашы знакы, і не вірять у будучій жывот, і ставлять свому Господу рівных. (145–150)

Повідж: „Подьте, прочітам вам то, што вам заказав ваш Господь: не придавайте Му ніч як сполочника; будьте добры ку родічам; не забивайте свої дїти про біду – Мы обдаруєме вас і їх; не приближуйте ся ку мерзотам, явным ани потайным; і не забивайте душу, котру Бог зробив недотыканов, лем по праву. Тото вам Він приказав – може будете розуміти. І не приближуйте ся ку маєтку сироты, лем найлїпшым способом, покы не досягне дозрїлость. Давайте повну міру і вагу по справедливости – Мы не накладаме на душу веце, як може знести. А кідь говорите, будьте справедливы, хоць бы то быв і родак. І дотримуйте завіт з Богом. Тото вам Він приказав – може собі возьмете научіня. І то є Моя дорога, права, зато за нёв ідьте; і не ідьте іншыма дорогами, бо вас одведуть од Ёго дорогы. Тото вам Він приказав – може будете богобойны“. (151–153)

Потім сьме дали Мойсеёви Писмо, довершуючі ласку тому, хто робив добро, як подробне высвітлїня каждой речі, веджіня і милосердя – може увірять у стрїчу зо своїм Господом. І то є Писмо, котре сьме зослали, благословлене; зато за ним ідьте і бійте ся Бога – може будете помілованы, – жебы сьте не говорили: „Писмо было зослане лем двом громадам перед нами, і мы сьме не знали о тім, што они

штудовали“, – або жебы сьте не говорили: „Кібы Писмо было зослане нам, были бы сьме ішли справнїшов дорогов як они“. Теперь ку вам пришов ясный доказ од вашого Господа, і веджіня, і милосердя. Хто є несправедливіший як тот, што одкыдать знакы Божы і одвертать ся од них? Тым, што ся одвертають од Нашых знаків, одплатиме тяжков каров за то, же ся одвертали. Ці чекають лем на то, же ку ним прийдуть ангелы, або прийде твій Господь, або прийдуть дакотры знакы твого Господа? В тот День, коли прийдуть дакотры знакы твого Господа, не поможе души єй віра, кідь не вірила перед тым або у своїй вірї не здобыла добро. Повідж: „Чекайте; і мы чекаме“. (154–158)

Наісто, з тыма, што роздїлили свою віру і стали ся громадками, не маєш ніч сполочне; їх дїло є лем у Бога, і Він їм потім оголосить то, што робили. Хто принесе добре дїло, тому буде десять раз тілько; а хто принесе зле дїло, тому буде одплачено лем подобным, і не будуть скривджены. Повідж: „Наісто, мій Господь мене вів на праву дорогу, ку справній вірї, вірї Абрагама, чоловіка чістой віры; він не быв з многобожників“. Повідж: „Наісто, моя молитва, моя жертва, мій жывот і моя смерть належать Богу, Господу світів; Він не має сполочника. То мі є приказане, і я єм першый з тых, што ся оддали Богу“. Повідж: „Ці буду глядати іншого пана як Бога, кідь Він є Господь каждой речі? Кажда душа здобывать лем проти себе, і ниєдна, што несе тярьху, не понесе тярьху другой. Потім є ку вашому Господу ваше навернутя, і Він вам оголосить то, в чім сьте ся розходили“. Він є Тот, котрый вас зробив наступниками на земли і підняв єдных з вас над другых о ступнї, жебы вас спробовав у тім, што вам дав. Наісто, твій Господь є скорый у карї, і наісто, Він є Одпущаючій, Милосердный. (159–165)

7. Высоты (Ал-Араф)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. Сад. (1)

Писмо, котре ті, Пророче, было зослане, – зато няй не є у твоїх грудях про нёго тїснота, – жебы єсь ним остерігав і як припомнїня про віруючіх. Ідьте за тым, што вам было зослане од вашого Господа, і не ідьте за іншыма покровителями окрем Нёго. Як мало собі берете научіня! (2–3)

Кілько міст сьме знищіли! Наша кара на них пришла в ночі або кідь спали на полудне. Кідь на них пришла Наша кара, їх єдиным закликанём было: „Наісто, мы были кривдници“. Наісто ся спросиме тых, ку котрым были посланы послы, і наісто ся спросиме послів. Потім їм то росповіме зо знанём, бо Мы сьме не были неприсутны. Важіня в тот День буде правдиве. Тоты, чія вага буде тяжка, – тоты будуть мати успіх; а тоты, чія вага буде легка, – тоты стратили самых себе за то, же кривдили Нашы знакы. (4–9)

Мы сьме вас утвердили на земли і дали сьме вам на нїй средства про жывот. Як мало дякуєте! Мы сьме вас створили, потім сьме вам дали подобу, потім сьме повіли ангелам: „Поклоньте ся перед Адамом“. І поклонили ся – вшыткы окрем Іблиса; він не быв міджі тыма, што ся поклонили. Він повів: „Што тя стримало од поклону, кідь єм ті приказав?“ Тот повів: „Я єм лїпшый як він: Ты єсь мене створив з огня, а ёго єсь створив з глины“. Він повів: „Зыйдь одты! Не належить ті ту ся пышыти. Выйдь: наісто, ты єсь з понижених“. Тот повів: „Дай мі одклад до Дня, коли будуть воскрешены“. Він повів: „Ты єсь з тых, котрым є даный одклад“. Тот повів: „За то, же єсь мене звів з дорогы, буду на них чекати на Твоїй правій дорозї. Потім на них прийду спереду і зо заду, справа і злїва, і не найдеш векшыну з них вдячну“. Він повів: „Выйдь одты, згорджений і прогнаный! Хто з них піде за тобов – наісто наповню Пекло вами вшыткыма. А ты, Адаме, бывай ты і твоя жена в Загородї, і їджте, де лем хочете; але не приближуйте ся ку тому строму, бо будете міджі кривдниками“. (10–19)

І Сатан їм шептав, жебы їм одкрыв то, што было перед нима скрыте з їх наготы. Повів: „Ваш Господь вам заказав тот стром лем зато, жебы сьте ся не стали ангелами або не стали сьте ся вічныма“. І присягнув їм: „Наісто, я єм вам щірый порадник“. І так їх звів оманов. Кідь скоштовали зо строму, указала ся їм їх нагота, і зачали ся закрывати листём із Загороды. І їх Господь їх закликав: „Ці єм вам не заказав тот

стром і не повів єм вам, же Сатан є вам явный неприятель?“ Они повіли: „Господи наш, скривдили сьме самых себе. Кідь нам не одпустиш і не помілуєш нас, наісто будеме міджі тыма, што стратили“. Він повів: „Зыйдьте долов, єден другому неприятель! На земли будете мати быванѣ і пожыву до часу“. Повів: „На нїй будете жыти, на нїй будете умерати і з нёй будете выведены“. (20–25)

Сынове Адама, Мы сьме вам зослали одїв, жебы закрывав вашу наготу, і як окрасу; але одїв богобойности – тот є найлїпшый. То є зо знаків Божых – може собі возьмуть научіня. Сынове Адама, няй вас Сатан не зведе так, як вывів вашых родічів із Загороды, зоймаючі з них їх одїв, жебы їм указав їх наготу. Він і ёго рід вас видять одты, одкы вы їх не видите. Мы сьме зробили чортів союзниками тых, што не вірять. (26–27)

А кідь зроблять мерзоту, говорять: „Нашли сьме на тім своїх отцїв, і Бог нам то приказав“. Повідж: „Наісто, Бог не приказує мерзоту. Ці говорите о Богу то, што не знаєте?“ Повідж: „Мій Господь приказав справедливость. Обертайте свої лиця ку Нёму на каждім місцї поклонїня і кличте ку Нёму, щіро оддаючі Ёму віру. Як вас створив на початку, так ся вернете“. Єдных вів правов дорогов, а другы заслужыли блуд: они собі взяли чортів за союзників намісто Бога і думають, же ідуть правов дорогов. Сынове Адама, берьте собі свою окрасу на каждім місцї поклонїня; їджте і пийте, але не марните: наісто, Він не любить тых, што марнять. Повідж: „Хто заказав окрасу Божу, котру Він вывів про Своїх слуг, і добры річі з пожывы?“ Повідж: „Они суть про тых, што увірили, в земнім жывотї, а в День воскресїня лем про них“. Так подробно высвітлюєме знакы про людей, котры знають. (28–32)

Повідж: „Мій Господь заказав лем мерзоты, явны і потайны, і грїх, і неправе утискованя, і жебы сьте придавали Богу то, о чім Він не зослав ниякый доказ, і жебы сьте говорили о Богу то, што не знаєте“. Кажда громада має свій термін. А кідь прийде їх термін, не одложать го ани о годину, ани го не прискорять. (33–34)

Сынове Адама, кідь ку вам прийдуть послы з вас самых і будуть вам росповідати Мої знакы, – та тоты, што будуть богобойны і направлять ся, не будуть мати страх і не будуть смутити; а тоты, што одкынуть Нашы знакы і будуть ся перед нима пышыти, – тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы. Хто є несправедливіший як тот, што вымышлять о Богу лож або одкыдать Ёго знакы? Такы дістануть свою часть з Писма; аж покы, кідь ку ним прийдуть Нашы послы, жебы забрали їх душі, не повідять: „Де суть тоты, ку котрым сьте кликали окрем Бога?“ Они повідять: „Охабили нас“, – і будуть свідчіти проти самых себе, же были

невіруючі. Він повість: „Войдьте до Огня міджі громады джінів і людей, што перешли перед вами“. Все, кідь войде даяка громада, проклинать свою сестру; аж покы, кідь ся там вшыткы зыйдуть, послїднї з них не повідять о першых: „Господи наш, тоты нас звели з дорогы, зато їм дай двойнасобну кару Огня“. Він повість: „Каждому є двойнасобна, але вы не знаєте“. А першы з них повідять послїднїм: „Вы сьте не были ніч лїпшы як мы; зато скоштуйте кару за то, што сьте здобыли“. (35–39)

Наісто, тым, што одкыдали Нашы знакы і пышыли ся перед нима, не отворять ся брамы неба і не войдуть до Загороды, покы верблюд не перейде через ухо іглы. Так одплачаме грїшникам. Їх ложом буде Пекло, а над нима покрывала з огня. Так одплачаме кривдникам. А тоты, што увірили і робили добры дїла, – Мы не накладаме на душу веце, як може знести, – тоты суть обыватели Загороды і зістануть там навікы. Одстраниме злобу, котра є в їх грудях. Під нима будуть течі рікы, і повідять: „Хвала Богу, котрый нас ку тому привів. Не были бы сьме нашли праву дорогу, кібы нас Бог не вів. Послы нашого Господа наісто принесли правду“. І буде їм оголошено: „То є Загорода, котру сьте дістали в наслїдство за то, што сьте робили“. Обывателї Загороды закличуть на обывателїв Огня: „Мы сьме нашли, же то, што нам обіцяв наш Господь, є правда. Ці сьте і вы нашли, же то, што обіцяв ваш Господь, є правда?“ Они повідять: „Гей“. І оголошователь міджі нима оголосить: „Прокляте Боже є на кривдниках, котры одвертають іншых од дорогы Божой, і глядають єй скривити, і не вірять у будучій жывот“. (40–45)

Міджі обидвома є переділ, а на Высотах суть мужове, котры спознають каждых по їх знаках. Закличуть на обывателїв Загороды: „Мір вам“. Они до нёй не вошли, хоць того жадають. А кідь ся їх очі обернуть ку обывателям Огня, повідять: „Господи наш, не клад нас ку людём несправедливым“. Мужове на Высотах закличуть на мужів, котрых спознають по їх знаках: „Не помогло вам то, што сьте громадили, ани то, же сьте ся пышыли. Ці то суть тоты, о котрых сьте присягали, же їм Бог не укаже милосердя?“ Буде їм повіджено: „Войдьте до Загороды: не будете мати страх і не будете смутити“. (46–49)

Обывателї Огня закличуть на обывателїв Загороды: „Вылийте на нас кус воды або дашто з того, чім вас Бог обдарив“. Они повідять: „Наісто, Бог заказав обоє тым, што одкыдають правду, – тым, што собі взяли свою віру за забаву і гру і котрых ошмарив земный жывот“. Днесь на них забудеме так, як они забыли на стрїчу того свого Дня і як одкыдали Нашы знакы. (50–51)

Мы сьме їм принесли Писмо, котре сьме подробно высвітлили зо знанём, як веджіня і милосердя про людей, котры вірять. Ці чекають лем на ёго сповнїня? В тот День, коли прийде ёго сповнїня, тоты, што на нёго перед тым забыли, повідять: „Послы нашого Господа наісто принесли правду. Ці маме заступників, котры бы ся за нас заступили? Або ці можеме быти вернуты, жебы сьме робили інакше, як сьме робили?“ Стратили самых себе, і охабило їх то, што вымышляли. (52–53)

Наісто, ваш Господь є Бог, котрый створив небеса і землю за шість епох, а потім ся утвердив на Тронї. Прикрывать ночов день, котрый за нёв скоро біжить; і сонце, місяць і звізды суть підряджены Ёго приказу. Наісто, Ёму належить створїня і приказ. Благословленый є Бог, Господь світів! Кличте ку свому Господу покірно і потайкы: наісто, Він не любить тых, што переступують границї. Не шырьте зопсутя на земли по тім, як была направлена, і кличте ку Нёму зо страхом і надїёв: наісто, милосердя Боже є близко ку тым, што роблять добро. Він є Тот, котрый посылать вітры як радостну вість перед Своїм милосердём; аж покы, кідь піднимуть тяжкы хмары, не поженеме їх ку мертвій земли, і зошлеме нима воду, і выведеме нёв вшыткы плоды. Так выведеме і мертвых – може собі возьмете научіня. Добра земля выводить свої ростлины з дозволу свого Господа; а з планой выходить лем мало. Так розлично указуєме знакы про людей, котры дякують. (54–58)

Мы сьме послали Ноя ку ёго народу, і він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте іншого бога окрем Нёго. Наісто, бою ся про вас кары великого Дня“. Старшины ёго народа повіли: „Мы видиме, же єсь у явнім блудї“. Він повів: „Народе мій, не є во мі блуд; я єм посол од Господа світів. Доношу вам посолства свого Господа і раджу вам добрї, і знаю од Бога то, што вы не знаєте. Ці ся дивуєте, же ку вам пришло припомнїня од вашого Господа через мужа з вас, жебы вас остерігав і жебы сьте были богобойны – може будете помілованы?“ Але они го назвали кламарём; і Мы сьме захранили ёго і тых, што были з ним у ковчезї, і потопили сьме тых, што одкыдали Нашы знакы. Наісто, были то люде слїпы. (59–64)

А ку адітам сьме послали їх брата Гуда. Він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте іншого бога окрем Нёго. Ці не будете богобойны?“ Старшины ёго народа, што одкыдали правду, повіли: „Мы видиме, же єсь нерозумный, і думаме, же єсь єден з кламарїв“. Він повів: „Народе мій, не є во мі нерозум; я єм посол од Господа світів. Доношу вам посолства свого Господа і єм вам порадник достойный довіры. Ці ся дивуєте, же ку вам пришло припомнїня од вашого Господа через мужа з вас, жебы вас остерігав? Памятайте, як вас зробив наступниками по народї Ноя і придав вам росту. Памятайте на ласкы Божы – може будете мати успіх“. Они повіли: „Ці єсь

ку нам пришов, жебы сьме ся поклоняли лем Богу і охабили то, чому ся поклоняли нашы отцёве? Та принесь нам то, чім нам грозиш, кідь говориш правду“. Він повів: „Уж на вас упала кара і гнїв од вашого Господа. Ці ся зо мнов споперате о менах, котры сьте вымыслили вы і вашы отцёве і о котрых Бог не зослав ниякый доказ? Чекайте; і я чекам з вами“. І Мы сьме захранили ёго і тых, што были з ним, з Нашого милосердя і одтяли сьме послїднёго з тых, што одкыдали Нашы знакы і не были віруючі. (65–72)

А ку самудянам сьме послали їх брата Саліга. Він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте іншого бога окрем Нёго. Пришов ку вам ясный доказ од вашого Господа: то є верблюдиця Божа, знак про вас. Охабте єй пасти ся на земли Божій і не робте їй зло, бо вас хопить болестна кара. Памятайте, як вас зробив наступниками по адітах і оселив вас на земли: на єй ровинах собі ставляте палаты, а в горах собі вытїсуєте домы. Памятайте на ласкы Божы і не ходьте по земли, шырячі зопсутя“. Старшины ёго народа, што ся пышыли, повіли тым, котрых тримали за слабых, – тым з них, што увірили: „Ці знаєте, же Саліг є посланый од свого Господа?“ Они повіли: „Мы віриме в то, з чім быв посланый“. Тоты, што ся пышыли, повіли: „Мы одкыдаме то, в што вы вірите“. І підрїзали верблюдицю, і зухвало переступили приказ свого Господа, і повіли: „Саліге, принесь нам то, чім нам грозиш, кідь єсь з послів“. І хопило їх землетрясіня, і рано зістали лежати ниць у своїх домах. Він ся од них одвернув і повів: „Народе мій, донїс єм вам посолство свого Господа і радив єм вам добрї, але вы не любите тых, што радять добрї“. (73–79)

І Лота – кідь повів свому народу: „Ці робите мерзоту, яку перед вами не робив нихто зо світів? Приходите з жадостёв ку мужам намісто жен. Вы сьте люде, котры переступують вшыткы границї“. Єдинов одповідёв ёго народа было, же повіли: „Выженьте їх з вашого міста: то суть люде, котры ся тримлють чістыма“. І Мы сьме захранили ёго і ёго родину – окрем ёго жены, котра была з тых, што зістали, – і зослали сьме на них додж з каміня. Позерай же, якый быв конець грїшників! (80–84)

А ку жытелям Мадіану сьме послали їх брата Шуайба. Він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте іншого бога окрем Нёго. Пришов ку вам ясный доказ од вашого Господа. Зато давайте повну міру і вагу, не уберайте людём з того, што є їх, і не шырьте зопсутя на земли по тім, як была направлена. То є про вас лїпше, кідь сьте віруючі. І не сидьте на каждій дорозї, грозячі і одвертаючі од дорогы Божой тых, што в Нёго увірили, і глядаючі єй скривити. Памятайте, як вас было мало і Він вас помножив; і позерайте, якый быв конець тых, што шырили зопсутя. А кідь часть

з вас увірила в то, з чім єм быв посланый, а часть не увірила, та будьте терпезливы, покы нас Бог не розсудить: Він є найлїпшый зо судців“. (85–87)

Старшины ёго народа, што ся пышыли, повіли: „Шуайбе, наісто выженеме з нашого міста тебе і тых, што увірили з тобов, або ся вернете ку нашій вірї“. Він повів: „Ці і тогды, кідь є нам огыдна? Вымыслили бы сьме о Богу лож, кібы сьме ся вернули ку вашій вірї по тім, як нас Бог од нёй захранив. Не належить нам вернути ся ку нїй, лем кібы то хотїв Бог, наш Господь. Наш Господь обнимать кажду річ Своїм знанём; на Бога сьме ся сполягли. Господи наш, розсудь по правдї міджі нами і нашым народом, бо Ты єсь найлїпшый з тых, што рїшають“. Старшины ёго народа, што одкыдали правду, повіли: „Кідь підете за Шуайбом, наісто будете тыма, што стратили“. І хопило їх землетрясіня, і рано зістали лежати ниць у своїх домах. Тоты, што назвали Шуайба кламарём, – якбы там нїґда не жыли. Тоты, што назвали Шуайба кламарём, – они были тыма, што стратили. Він ся од них одвернув і повів: „Народе мій, донїс єм вам посолства свого Господа і радив єм вам добрї. Як бы єм смутив за людми, што одкыдають правду?“ (88–93)

Не послали сьме до ниякого міста пророка без того, жебы сьме ёго жытелїв не хопили бідов і нещастём – може ся упокорять. Потім сьме замінили зле добрым, аж покы ся не розмножыли і не повіли: „І нашых отців ся дотуляло нещастя і щастя“. І хопили сьме їх нараз, кідь то не чули. Кібы жытелї міст были увірили і были богобойны, были бы сьме на них отворили благословлїня з неба і землї; але они одкынули, і Мы сьме їх хопили за то, што здобывали. (94–96)

Ці суть жытелї міст у безпечности перед тым, же на них прийде Наша кара в ночі, кідь будуть спати? Або ці суть жытелї міст у безпечности перед тым, же на них прийде Наша кара за дня, кідь ся будуть бавити? Ці суть у безпечности перед хытростёв Божов? Перед хытростёв Божов ся чують безпечно лем люде, што стратили. Ці не є научінём про тых, што дїдять землю по єй давнїшых жытелях, же кібы сьме хотїли, постигли бы сьме їх за їх грїхы і запечатали бы сьме їх сердця, та бы не чули? То суть міста, з повістей котрых ті росповідаме. Їх послы ку ним пришли з ясныма доказами, але они не хотїли увірити в то, што перед тым одкынули. Так Бог запечатує сердця тых, што одкыдають правду. У векшыны з них сьме не нашли вірность завіту; і нашли сьме, же векшына з них є непослушна. (97–102)

Потім сьме по них послали Мойсея з Нашыма знаками ку Фараонови і ёго вельможам, але они їх скривдили. Позерай же, який быв конець тых, што шырили зопсутя! Мойсей повів: „Фараоне, я єм посол од Господа світів і мам говорити о Богу

лем правду. Пришов єм ку вам з ясным доказом од вашого Господа, зато пусть зо мнов сынів Ізраіля“. Він повів: „Кідь єсь пришов зо знаком, та го указ, кідь говориш правду“. І він шмарив свою палицю, і нараз то быв явный гад; і вытяг руку, і нараз была біла про тых, што ся позерали. Вельможы з народа Фараона повіли: „Наісто, то є ученый чародій, котрый вас хоче выгнати з вашой землї. Што же радите?“ Они повіли: „Затримай ёго і ёго брата і пошли до міст зберачів, жебы ті привели каждого ученого чародія“. (103–112)

Чародії пришли ку Фараонови і повіли: „Наісто будеме мати нагороду, кідь побідиме?“ Він повів: „Гей, і будете з тых, што суть мі близкы“. Они повіли: „Мойсею, ці будеш шмаряти ты, або будеме шмаряти мы?“ Він повів: „Шмаряйте вы“. А кідь шмарили, зачаровали очі людей, настрашили їх і привели великы чары. І Мы сьме вдыхнули Мойсеёви: „Шмарь свою палицю“, – і нараз она пролыгала то, што вымыслили. І так ся указала правда, і марне было то, што робили. Там были побіджены і вернули ся понижены. І чародії упали ниць. Повіли: „Увірили сьме в Господа світів, Господа Мойсея і Аарона“. Фараон повів: „Ці сьте в нёго увірили перед тым, як єм вам дозволив? Наісто, то є хытрость, котру сьте вымыслили в містї, жебы сьте з нёго выгнали ёго жытелїв. Але дізнаєте ся. Наісто вам одотну рукы і ногы навхрест, а потім вас вшыткых розопну“. Они повіли: „Наісто, мы ся вернеме ку нашому Господу. Ты ся нам метиш лем за то, же сьме увірили в знакы нашого Господа, кідь ку нам пришли. Господи наш, вылий на нас терпезливость і дай нам умерти як тым, што ся Тобі оддали“. (113–126)

Вельможы з народа Фараона повіли: „Ці охабиш Мойсея і ёго народ, жебы шырили зопсутя на земли і охабили тебе і твоїх богів?“ Він повів: „Будеме забивати їх сынів і охабляти при жывотї їх жены; наісто, мы маме над нима власть“. Мойсей повів свому народу: „Просьте Бога о поміч і будьте терпезливы. Наісто, земля належить Богу; Він єй дає в наслїдство, кому хоче зо Своїх слуг, а добрый конець є про богобойных“. Они повіли: „Терпіли сьме перед тым, як єсь ку нам пришов, і по тім, як єсь ку нам пришов“. Він повів: „Може ваш Господь знищіть вашого неприятеля і зробить вас наступниками на земли, і попозерать, як будете робити“. (127–129)

Мы сьме постигли людей Фараона роками сухоты і недостатком плодів – може собі возьмуть научіня. Але кідь ку ним пришло добре, говорили: „То належить нам“; а кідь їх постигло зле, тримали то за лихый знак од Мойсея і тых, што были з ним. Наісто, їх лихый знак є лем у Бога, але векшына з них не знає. Они повіли: „Якый бы єсь нам принїс знак, жебы єсь нас ним зачаровав, мы ті не увіриме“. І послали сьме на них потопу, саранчу, вошы, жабы і кров – ясны знакы; але они ся пышыли і были

то люде грїшны. А кідь на них упала кара, повіли: „Мойсею, поклич за нас свого Господа про завіт, котрый з тобов заключів. Кідь од нас одстраниш кару, наісто ті увіриме і пустиме з тобов сынів Ізраіля“. Але кідь сьме од них одстранили кару до терміну, котрого мали досягнути, нараз зрушили слово. І так сьме їм одплатили і потопили сьме їх у морю за то, же одкыдали Нашы знакы і не зважали на них. І дали сьме в наслїдство людём, котрых тримали за слабых, выходны і западны стороны землї, котру сьме благословили. І сповнило ся добре слово твого Господа про сынів Ізраіля за то, же были терпезливы; і знищіли сьме то, што робив Фараон і ёго народ і што ставляли. (130–137)

Мы сьме перевели сынів Ізраіля через море, і пришли ку людём, котры ся оддавали своїм ідолам. Они повіли: „Мойсею, зроб нам бога, як мають богів они“. Він повів: „Наісто, вы сьте люде, котры не знають. Наісто, то, чому ся тоты оддавають, буде знищене, і марне є то, што роблять“. Повів: „Ці вам буду глядати іншого бога як Бога, кідь Він вам дав перевагу над світами?“ І спомяньте, як сьме вас захранили од людей Фараона, котры вас мучіли найгіршыма муками, забивали вашых сынів і охабляли при жывотї вашы жены, – в тім была велика проба од вашого Господа. (138–141)

Мы сьме назначіли Мойсеёви тридцять ночей і доповнили сьме їх десятёма, і так ся сповнив час назначеный ёго Господом – сорок ночей. Мойсей повів свому братови Ааронови: „Заступ ня міджі моїм народом; роб добрї і не ідь дорогов тых, што шырять зопсутя“. А кідь Мойсей пришов на Наш назначеный час і ёго Господь з ним говорив, він повів: „Господи мій, укаж ся мі, жебы єм ся на Тебе попозерав“. Він повів: „Не увидиш ня; але позерай на гору: кідь зістане на своїм місцї, та ня увидиш“. А кідь ся ёго Господь указав горї, обернув єй на порох, і Мойсей упав без памяти. А кідь пришов ку собі, повів: „Слава Тобі! Каю ся перед Тобов, і я єм першый з віруючіх“. Він повів: „Мойсею, Я єм тя выбрав над людми Своїма посолствами і Своїм словом. Зато возьмий то, што єм ті дав, і будь з вдячных“. (142–144)

І написали сьме му на таблицях напомянутя о каждій речі і высвітлїня каждой речі: „Тримай їх міцно і прикаж свому народу, жебы ся тримав найлїпшого в них. Укажу вам дім непослушных“. Одверну од Своїх знаків тых, што ся без права пышать на земли. І кідь увидять каждый знак, не увірять в нёго; і кідь увидять дорогу справного веджіня, не возьмуть собі єй за дорогу; але кідь увидять дорогу блуду, возьмуть собі єй за дорогу. То зато, же одкыдали Нашы знакы і не зважали на них. А тоты, што одкыдали Нашы знакы і стрїчу в будучім жывотї, – їх дїла суть марны. Ці їм буде одплачено за дашто інше, як за то, што робили? (145–147)

Народ Мойсея собі в ёго неприсутности зробив зо своїх окрас теля – тїло, котре бучало. Ці не видїли, же з нима не говорить і не веде їх ниякым путём? Взяли собі го і были кривдници. А кідь їх взяв жаль і увидїли, же заблудили, повіли: „Кідь нас наш Господь не помілує і не одпустить нам, наісто будеме міджі тыма, што стратили“. А кідь ся Мойсей вернув ку свому народу, нагнїваный і засмученый, повів: „Плане є тото, што сьте по мі зробили! Ці сьте хотїли прискорити приказ свого Господа?“ І шмарив таблиці, і хопив свого брата за голову, і тягав го ку собі. Аарон повів: „Сыну моёй матери, тоты люде ня тримали за слабого і мало ня не забили. Не дай, жебы ся неприятелї з мене тїшыли, і не рахуй ня ку людём несправедливым“. Він повів: „Господи мій, одпусть мі і мому братови і введь нас до Свого милосердя, бо Ты єсь наймилосерднїшый з милосердных“. Наісто, тых, што собі взяли теля, постигне гнїв од їх Господа і пониженя в земнім жывотї. Так одплачаме тым, што вымышляють лож. А тоты, што робили злы дїла, а потім ся покаяли і увірили, – наісто, твій Господь є по тім Одпущаючій, Милосердный. (148–153)

А кідь Мойсеёви перешов гнїв, взяв таблиці, а в тім, што на них было написане, было веджіня і милосердя про тых, што ся боять свого Господа. І Мойсей выбрав зо свого народа сїмдесят мужів на Наш назначеный час; а кідь їх хопило землетрясіня, повів: „Господи мій, кібы єсь хотїв, быв бы єсь їх знищів уж перед тым, і мене тыж. Ці нас знищіш за то, што зробили нерозумны з нас? То є лем Твоя проба, котров охабляш у блудї, кого хочеш, і ведеш правов дорогов, кого хочеш. Ты єсь наш Покровитель, зато нам одпусть і помілуй нас: Ты єсь найлїпшый з тых, што одпущають. І запиш нам добро на тім світї і в будучім жывотї: наісто, мы сьме ся обернули ку Тобі“. Він повів: „Своёв каров постигну, кого хочу; але Моє милосердя обнимать кажду річ. Запишу го про тых, што суть богобойны і дають алмужну, і про тых, што вірять у Нашы знакы, – про тых, што ідуть за Послом, неписьменным Пророком, котрого находять записаного у себе в Торї і Євангелію. Він їм приказує добре і заказує їм зле; дозволює їм добры річі і заказує їм планы; і зоймать з них їх тярьху і оковы, котры на них были. Тоты, што в нёго увірили, шанують го, помагають му і ідуть за світлом, котре было з ним зослане, – тоты будуть мати успіх“. Повідж: „Люде, я єм Посол Божый ку вам вшыткым – Того, котрому належить влада над небесами і землёв. Нїт бога окрем Нёго; Він дає жывот і смерть. Зато вірте в Бога і в Ёго Посла, неписьменного Пророка, котрый вірить у Бога і в Ёго слова, і ідьте за ним – може підете правов дорогов“. (154–158)

Міджі народом Мойсея є громада, котра веде по правдї і подля нёй чінить справедливо. І роздїлили сьме їх на дванадцять родів, на громады. А кідь го ёго

народ просив о воду, вдыхнули сьме Мойсеёви: „Удар своёв палицёв до скалы“, – і вытекло з нёй дванадцять жерел; каждый рід знав своє місце, де має пити. І прикрыли сьме їх хмарами, і зослали сьме їм манну і перепелиці: „Їджте з добрых річей, котрыма сьме вас обдарили“. Они не скривдили Нас – скривдили лем самых себе. А кідь їм было повіджено: „Бывайте в тім містї, і їджте з нёго, де лем хочете, і повіджте: ‚Зойми з нас нашу тярьху‘, – і войдьте до брамы з поклоном: Мы вам одпустиме вашы гріхы і придаме тым, што роблять добро“, – та тоты з них, што чінили кривду, замінили слово іншым, як їм было повіджене; і Мы сьме на них зослали кару з неба за то, же чінили кривду. (159–162)

Спросий ся їх о містї, котре было при морю, кідь переступляли суботу: їх рыбы ку ним приходили явно в день їх суботы, а в день, коли не тримали суботу, не приходили. Так сьме їх спробовали за їх непослушность. А кідь єдна громадка з них повіла: „Чом напоминате людей, котрых Бог знищіть або покарать строгов каров?“ – они повіли: „Жебы сьме ся оправдали перед вашым Господом і може будуть богобойны“. А кідь забыли то, што їм было припомянуте, захранили сьме тых, што заказовали зло, а тых, што чінили кривду, сьме хопили тяжков каров за їх непослушность. А кідь зухвало переступили то, што їм было заказане, повіли сьме їм: „Будьте малпами, згордженыма!“ І спомянь, як твій Господь оголосив, же на них аж до Дня воскресїня буде посылати тых, што їм будуть чінити тяжкы мукы. Наісто, твій Господь є скорый у карї, і наісто, Він є Одпущаючій, Милосердный. (163–167)

І роздїлили сьме їх по земли на громады; єдны з них суть праведны, а другы іншы; і пробовали сьме їх добрым і злым – може ся вернуть. По них пришли наступници, котры дістали в наслїдство Писмо: беруть минущі добра того низкого світа і говорять: „Буде нам одпущено“; а кідь ку ним прийдуть подобны добра, возьмуть їх знова. Ці не быв з нима заключеный завіт Писма, же будуть о Богу говорити лем правду? А они штудовали то, што в нїм є. Дім будучого жывота є лїпшый про богобойных. Ці не розумієте? А тоты, што ся міцно тримлють Писма і выконують молитву, – наісто, Мы не дасьме пропасти нагородї тых, што направляють. А кідь сьме над нима підняли гору, якбы то была стрїха, і думали, же на них упаде: „Тримайте міцно то, што сьме вам дали, і памятайте, што в тім є, – може будете богобойны“. (168–171)

А кідь твій Господь вывів зо сынів Адама, з їх бедер, їх потомство і дав їм свідчіти о самых собі: „Ці не єм Я ваш Господь?“ Они повіли: „Гей, свідчіме“. То зато, жебы сьте в День воскресїня не говорили: „Мы о тім не знали“, – або жебы сьте не говорили: „То нашы отцёве придавали Богу сполочників перед нами, а мы сьме были лем

потомство по них. Ці нас знищіш за то, што робили сторонници неправды?“ Так подробно высвітлюєме знакы – може ся вернуть. (172–174)

Прочітай їм розповідь о тім, кому сьме дали Нашы знакы, але він ся з них зволїк; і пішов за ним Сатан, і став ся єдным з тых, што заблудили. Кібы сьме хотїли, были бы сьме го нима підняли; але він ся притулив ку земли і пішов за своёв жадостёв. Він є подобный псови: кідь го одганяш, вывішує язык, і кідь го охабиш, вывішує язык. Такы суть люде, што одкыдають Нашы знакы. Росповідай же тоту розповідь – може будуть роздумовати. Планый є приклад людей, што одкыдають Нашы знакы; они кривдили самых себе. Кого Бог веде, тот іде правов дорогов; а кого охабить у блудї – тоты суть тоты, што стратили. Мы сьме створили про Пекло много джінів і людей: мають сердця, котрыма не розумлять, очі, котрыма не видять, і уха, котрыма не чують. Суть як статок – нї, іщі веце заблудили. Тоты суть без увагы. (175–179)

Богу належать найкрасшы мена, зато ку Нёму нима кличте і охабте тых, што збочують у Ёго менах: буде їм одплачено за то, што робили. Міджі тыма, котрых сьме створили, є громада, котра веде по правдї і подля нёй чінить справедливо. А тых, што одкыдають Нашы знакы, поведеме крок за кроком одты, одкы не знають. Даю їм одклад; наісто, Мій замір є міцный. Ці не роздумовали? В їх товаришови не є шаленство; він є лем явный остерігатель. Ці не позерали на царьство небес і землї і на вшытко, што Бог створив, і на то, же може ся уж приближив їх термін? В яку розповідь по тій увірять? Кого Бог охабить у блудї, тому нїт провідника; Він їх охаблять блукати наосліп у їх непослушности. (180–186)

Просять ся тя, Пророче, о Годину: „Коли настане?“ Повідж: „Знаня о нїй є лем у мого Господа; нихто окрем Нёго єй не одкрыє в єй час. Она є тяжка на небесах і на земли; прийде на вас лем нараз“. Просять ся тя, якбы єсь о нїй добрї знав. Повідж: „Знаня о нїй є лем у Бога, але векшына людей не знає“. Повідж: „Не мам міць ани собі помочі, ани собі пошкодити, лем кідь хоче Бог. Кібы єм знав невидиме, быв бы єм здобыв много добра і не было бы ся ня дотулило зло. Я єм лем остерігатель і вістник радостной вісти про людей, котры вірять“. (187–188)

Він є Тот, котрый вас створив з єдной душі і зробив з нёй єй пару, жебы при нїй нашов покій. А кідь єй прикрыв, она понесла легку тярьху і ходила з нёв; потім, кідь отяжіла, обоє покликали Бога, свого Господа: „Кідь нам даш здорову дїтину, наісто будеме міджі вдячныма“. Але кідь їм дав здорову дїтину, придали Му сполочників у тім, што їм дав. Высшый є Бог над тым, што Му придавають! Ці Му придавають тых,

што не створять ніч, а самы суть створены, і не можуть їм помочі ани помочі самым собі? (189–192)

А кідь їх кличете на праву дорогу, не підуть за вами. Є вам єдно, ці їх кличете, ці мовчіте. Наісто, тоты, ку котрым кличете окрем Бога, суть слугы подобны вам. Кличте же ку ним, і няй вам одповідять, кідь говорите правду. Ці мають ногы, котрыма ходять, або рукы, котрыма хапають, або очі, котрыма видять, або уха, котрыма чують? Повідж: „Кличте своїх сполочників, потім проти мене хытруйте і не давайте мі одклад. Наісто, мій Покровитель є Бог, котрый зослав Писмо; і Він хранить праведных. А тоты, ку котрым кличете окрем Нёго, не можуть помочі вам ани помочі самым собі“. А кідь їх кличете на праву дорогу, не чують. Видиш, як ся на тебе позерають, але не видять. Тримай ся пробачіня, приказуй добре і одвертай ся од тых, што не знають. А кідь ся тя дотулить намовлїня Сатана, та глядай охрану у Бога: наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Наісто, богобойны, кідь ся їх дотулить навщіва Сатана, спомянуть собі – і нараз видять ясно. Але їх братя чорты тягнуть їх іщі глубше до блуду і не перестають. (193–202)

А кідь їм не принесеш знак, говорять: „Чом єсь го не выбрав?“ Повідж: „Я іду лем за тым, што мі є зъявлене од мого Господа. То суть ясны доказы од вашого Господа, веджіня і милосердя про людей, котры вірять“. А кідь ся чітать Коран, та го слухайте і мовчте – може будете помілованы. І споминай свого Господа в собі покірно і зо страхом, не голосно, рано і вечур; і не будь з тых, што суть без увагы. Наісто, тоты, што суть у твого Господа, не суть пышны на то, жебы ся Ёму поклоняли: славлять Го і падають перед Ним ниць. (203–206)

8. Воєнна корысть (Ал-Анфал)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Просять ся тя, Пророче, о добыте в бою. Повідж: „Добыте в бою належить Богу і Послови. Зато ся бійте Бога, направте односины міджі собов і слухайте Бога і Ёго Посла, кідь сьте віруючі“. Віруючі суть лем тоты, чії сердця ся затрясуть, кідь ся спомяне Бог, а кідь ся їм чітають Ёго знакы, придасть їм то віры, і споляглють ся на свого Господа; котры выконують молитву і дають з того, чім сьме їх обдарили. То суть правдивы віруючі. Чекають їх ступнї у їх Господа, одпущіня і щедра пожыва. (1–4)

Так, як тя твій Господь вывів з твого дому про правду, хоць часть віруючіх тому была нерада, – споперали ся з тобов о правдї по тім, як ся стала ясна, якбы їх гнали на смерть і они ся на то позерали. І спомяньте, як вам Бог обіцяв, же єдна з двох громад буде ваша, а вы сьте хотїли, жебы вам припала тота без зброї; але Бог хотїв утвердити правду Своїма словами і одтяти тых, што одкыдають правду, до послїднёго, – жебы утвердив правду і знищів неправду, хоць бы то было грїшникам і немиле. Кідь сьте просили свого Господа о поміч, Він вам одповів: „Скріплю вас тісячов ангелів, што ідуть єдны за другыма“. Бог то зробив лем як радостну вість і жебы ся тым успокоїли вашы сердця, – а поміч є лем од Бога. Наісто, Бог є Могутный, Мудрый. Спомяньте, як вас прикрыв дрїмотов як покоём од Себе і зослав на вас з неба воду, жебы вас нёв очістив, і одстранив од вас нечістоту Сатана, і скріпив вашы сердця, і утвердив нёв вашы ногы. Кідь твій Господь внукнув ангелам: „Я єм з вами, зато утвердьте тых, што увірили. Вшмарю страх до сердець тых, што одкыдають правду. Бийте же по шыях і бийте їх по каждім пальцю“. То зато, же ся поставили проти Бога і Ёго Посла; а хто ся поставить проти Бога і Ёго Посла – наісто, Бог є строгый у карї. „То є про вас – та то скоштуйте!“ А тых, што одкыдають правду, чекать кара Огня.[10] (5–14)

Вы, што сьте увірили! Кідь стрітите тых, што одкыдають правду, як ідуть войском, не обертайте ся ку ним хырбетами. А хто ся в тот день оберне ку ним хырбетом – окрем того, хто ся обертать до нового бою або ся придавать ку іншій громадї, – тот на себе стяг гнїв Божый, і ёго прибытком є Пекло: і яке плане є тото місце! (15–16)

[10] Оказіоналізм – Славный Коран і наука

Не вы сьте їх забили, але Бог їх забив; і кідь єсь ты, Пророче, шмарив пісок на невіруючіх, не шмарив єсь ты, але Бог шмарив, – і жебы спробовав віруючіх добров пробов од Себе. Наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій.[11] (17)

Так то є; і Бог ослаблює хытрость тых, што одкыдають правду. Кідь сьте просили о рїшіня, вы, што одкыдате правду, та рїшіня ку вам уж пришло. Кідь перестанете, буде то про вас лїпше; але кідь ся вернете, вернеме ся і Мы, і ваше войско вам нічім не поможе, хоць бы было і велике. Бог є з віруючіма. (18–19)

Вы, што сьте увірили! Слухайте Бога і Ёго Посла і не одвертайте ся од нёго, кідь чуєте. І не будьте як тоты, што говорять: „Чуєме“, – а не чують. Наісто, найгіршы зо звірят суть перед Богом глухы і нїмы, котры не розумлять. Кібы Бог знав у них даяке добро, быв бы їм дав чути; а кібы їм быв дав чути, іщі бы ся были одвернули з нехутёв. Вы, што сьте увірили! Одповідайте Богу і Послови, кідь вас кличе ку тому, што вам дасть жывот. (20–23)

І знайте, же Бог стає міджі чоловіка і ёго сердце і же ку Нёму будете зобраны.[12] (24)

І бійте ся пробы, котра не постигне лем тых з вас, што чінили кривду; і знайте, же Бог є строгый у карї. (25)

Спомяньте, як вас было мало і тримали вас на земли за слабых, і бояли сьте ся, же вас люде похапають; а Він вам дав прибыток, скріпив вас Своёв помочов і обдарив вас добрыма річами – може будете вдячны. Вы, што сьте увірили! Не зраджайте Бога і Посла і свідомо не зраджайте то, што вам было довірене. І знайте, же ваш маєток і вашы дїти суть лем проба і же у Бога є велика нагорода. Вы, што сьте увірили! Кідь будете богобойны, Він вам дасть розрізнїня, зотре вашы злы дїла і одпустить вам. Бог є Пан великой щедрости. (26–29)

І спомянь, як проти тебе хытровали тоты, што одкыдали правду, жебы тя увязнили, або забили, або выгнали. Они хытровали, і Бог хытровав; а Бог є найлїпшый з тых, што хытрують. А кідь ся їм чітають Нашы знакы, говорять: „Уж сьме чули. Кібы сьме хотїли, повіли бы сьме подобне, – то суть лем байкы давных людей“. А кідь повіли: „Боже, кідь то є правда од Тебе, та зошли на нас з неба додж каміня або нам принесь болестну кару“. Але Бог бы їх не карав, покы єсь быв міджі нима, і Бог бы їх не карав, покы просили о одпущіня. Але што мають, жебы їх Бог не покарав, кідь не пущають людей до Святой мешіты, хоць не суть єй опікунами? Єй опікунами суть лем

[11] Оказіоналізм – Славный Коран і наука
[12] Оказіоналізм – Славный Коран і наука

богобойны – але векшына з них не знає. Їх молитва при Домі была лем свистаня і плесканя руками. „Скоштуйте же кару за то, же сьте одкыдали правду“. Наісто, тоты, што одкыдають правду, дають свій маєток на то, жебы одвертали людей од дорогы Божой. Будуть го давати, потім їм буде жалём, потім будуть побіджены; а тоты, што одкыдають правду, будуть зобраны до Пекла, – жебы Бог оддїлив плане од доброго, і поклав плане єдно на друге, і згромадив то вшытко, і шмарив то до Пекла. Тоты суть тоты, што стратили. Повідж тым, што одкыдають правду, же кідь перестануть, буде їм одпущено то, што перешло; але кідь ся вернуть, та приклад давных людей уж перешов. І боюйте проти них, покы не перестане переслїдованя і віра не буде цїла належати Богу. А кідь перестануть, та Бог видить вшытко, што роблять; а кідь ся одвернуть, та знайте, же Бог є ваш Покровитель: якый то добрый Покровитель і якый добрый Помічник! (30–40)

І знайте, же з вшыткого, што здобудете в бою, пятина належить Богу, і Послови, і близкій родинї, сиротам, бідным і подорожному, – кідь сьте увірили в Бога і в то, што сьме зослали Нашому слузї в день розрізнїня, в день, коли ся стрїтили два войска. Бог має міць над каждов річов. Спомяньте, як сьте были на ближшім боцї долины, а они на далшім боцї, і караван быв низше вас. Кібы сьте ся были договорили на стрїчі, не были бы сьте ся на нёй зышли; але стало ся то, жебы Бог сповнив дїло, котре уж было рїшене, – жебы тот, хто мав загынути, загынув по яснім доказї, і жебы тот, хто мав жыти, жыв по яснім доказї. Наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. (41–42)

Спомянь, як ті їх Бог указав у твоїм снї як немногых. Кібы ті їх быв указав як многых, были бы сьте стратили одвагу і вадили бы сьте ся о тім дїлї; але Бог вас охранив. Наісто, Він знає, што є в грудях. А кідь сьте ся стрїтили, указав вам їх у вашых очах як немногых і вас зробив немногыма в їх очах, жебы Бог сповнив дїло, котре уж было рїшене. Ку Богу ся вертають вшыткы дїла. (43–44)

Вы, што сьте увірили! Кідь стрітите войско, стійте твердо і много споминайте Бога – може будете мати успіх. Слухайте Бога і Ёго Посла і не вадьте ся міджі собов, бо стратите одвагу і одыйде ваша сила. Будьте терпезливы: наісто, Бог є з терпезливыма. І не будьте як тоты, што вышли зо своїх домів з пыхов і напоказ людём і одвертають іншых од дорогы Божой. Бог обнимать вшытко, што роблять. І спомянь, як їм Сатан прикрасив їх дїла і повів: „Днесь вас нихто з людей не побідить, бо я єм при вас“. Але кідь ся обидва войска увидїли, обернув ся назад і повів: „Я з вами не мам ніч. Я виджу то, што вы не видите. Я ся бою Бога – а Бог є строгый у карї“. (45–48)

Лицеміры і тоты, в чіїх сердцях є хворота, повіли: „Тых людей ошмарила їх віра“. Але хто ся споляглить на Бога – наісто, Бог є Могутный, Мудрый. Кібы єсь видїв, як ангелы беруть душі тых, што одкыдають правду, і бють їх по лицях і по хырбетах: „Скоштуйте кару палячого огня! То є за то, што приготовили вашы рукы, – а Бог не є несправедливый ку слугам“. Так, як было з людми Фараона і тыма, што были перед нима: одкыдали знакы Божы, і Бог їх хопив за їх грїхы. Наісто, Бог є Силный, строгый у карї. То зато, же Бог не змінить ласку, котру дав людём, покы они не змінять то, што є в них самых; і Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Так, як было з людми Фараона і тыма, што были перед нима: одкыдали знакы свого Господа, і Мы сьме їх знищіли за їх грїхы і потопили сьме людей Фараона. Вшыткы были кривдници. (49–54)

Наісто, найгіршы зо звірят суть перед Богом тоты, што одкыдають правду і не увірять: тоты, з котрыма єсь заключів договор, а они потім каждый раз рушать свій договор і не суть богобойны. Зато кідь їх застанеш у войнї, роспудь їх прикладом тых, што суть за нима, – може собі возьмуть научіня. А кідь ся боїш зрады од даякых людей, та їм шмарь їх договор назад, на рівных условіях: наісто, Бог не любить зрадників. Няй тоты, што одкыдають правду, не думають, же Нас выпередили; они Бога не ослаблять. Приготовте проти них силу, яку лем можете, і привязаных коней, жебы сьте нима настрашили неприятеля Божого і вашого неприятеля і іншых окрем них, котрых не знаєте, але Бог їх знає. Што бы сьте дали на дорозї Божій, буде вам сповна вернуте, і не будете скривджены. А кідь ся они склонять ку міру, та ся склонь ку нёму і ты і споляглий ся на Бога: наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. А кідь тя будуть хотїти ошмарити, та ті стачіть Бог. Він є Тот, котрый тя скріпив Своёв помочов і віруючіма і споїв їх сердця. Кібы єсь быв дав вшытко, што є на земли, не быв бы єсь споїв їх сердця; але Бог їх споїв. Наісто, Він є Могутный, Мудрый. Пророче, стачіть ті Бог і тым з віруючіх, што ідуть за тобов. Пророче, заохочуй віруючіх до бою. Кідь буде з вас двадцять терпезливых, побідять дваста; а кідь буде з вас сто, побідять тісяч з тых, што одкыдають правду, бо суть то люде, котры не розумлять. Теперь вам Бог полегчів, бо знав, же є у вас слабость. Кідь буде з вас сто терпезливых, побідять дваста; а кідь буде з вас тісяч, побідять дватісяч з дозволу Божого. Бог є з терпезливыма. (55–66)

Не належить пророкови, жебы мав плїнників, покы цалком не побідить на земли. Вы хочете минущі добра того світа, а Бог хоче про вас будучій жывот. Бог є Могутный, Мудрый. Кібы не было припису од Бога, котрый быв перед тым, постигла бы вас велика кара за то, што сьте взяли. Зато їджте з того, што сьте

здобыли в бою, як дозволене і добре, і бійте ся Бога: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (67–69)

Пророче, повідж плїнникам, котры суть у вашых руках: „Кідь Бог знає у вашых сердцях даяке добро, дасть вам лїпше, як то, што вам было взяте, і одпустить вам. Бог є Одпущаючій, Милосердный“. А кідь тя будуть хотїти зрадити, та они уж перед тым зрадили Бога, і Він ті дав над нима власть. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. (70–71)

Наісто, тоты, што увірили, і переселили ся, і снажили ся своїм маєтком і собов на дорозї Божій, і тоты, што дали прибыток і поміч, – тоты суть покровителями єдны другым. А тым, што увірили, але не переселили ся, не сьте повинны ниякой охраны, покы ся не переселять; але кідь вас попросять о поміч у вірї, та сьте повинны помочі, окрем проти людей, з котрыма мате договор. Бог видить вшытко, што робите. (72)

Тоты, што одкыдають правду, суть покровителями єдны другым. Кідь то не зробите і вы, буде на земли переслїдованя і велике зопсутя. А тоты, што увірили, і переселили ся, і снажили ся на дорозї Божій, і тоты, што дали прибыток і поміч, – тоты суть правдивы віруючі. Чекать їх одпущіня і щедра пожыва. А тоты, што увірили потім, і переселили ся, і снажили ся вєдно з вами, – тоты суть з вас. Але кровны родаци мають єдны на другых векше право в Писмі Божім. Наісто, Бог знає о каждій речі. (73–75)

9. Каяня (Ат-Тавба)

Оголошіня выслободжіня од Бога і Ёго Посла з договору, котрый сьте заключіли з многобожниками: „Ходьте слободно по земли штири місяці, але знайте, же Бога не ослабите і же Бог зганьбить тых, што одкыдають правду“. І оголошіня од Бога і Ёго Посла людём у день Великого путованя: же Бог не має повинность перед многобожниками і Ёго Посол тыж. Кідь ся покаєте, буде то про вас лїпше; але кідь ся одвернете, та знайте, же Бога не ослабите. І оголось тым, што одкыдають правду, болестну кару, – окрем тых многобожників, з котрыма сьте заключіли договор і котры вам потім ніч не убрали і нікому не помогли проти вас. Дотримайте договор з нима аж до їх терміну: наісто, Бог любить богобойных. (1–4)

А кідь перейдуть святы місяці, та забивайте многобожників, де їх найдете; хапайте їх, обляжте їх і чекайте на них на каждім чекаліску. Але кідь ся покають, будуть выконовати молитву і давати алмужну, та їх пустьте їх дорогов: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. А кідь тя дахто з многобожників попросить о охрану, та му дай охрану, жебы чув слово Боже; потім го одведь на місце, де буде в безпечности. То зато, же суть то люде, котры не знають. Як бы могли мати многобожници договор з Богом і Ёго Послом – окрем тых, з котрыма сьте заключіли договор при Святій мешітї? Покы суть они справедливы ку вам, будьте і вы справедливы ку ним: наісто, Бог любить богобойных. Як, кідь они, кібы над вами взяли верьх, не дотримали бы ку вам ани родинный звязок, ани договор? Тїшать вас своїма устами, а їх сердця одмітають, і векшына з них суть непослушны. Продали знакы Божы за малу цїну і одвертали од Ёго дорогы. Плане є тото, што робили. Не дотримують ку віруючому ани родинный звязок, ани договор. Тоты суть тоты, што переступують. Але кідь ся покають, будуть выконовати молитву і давати алмужну, та суть вашыма братами у вірї. Мы подробно высвітлюєме знакы про людей, котры знають. А кідь зрушать свої присягы по своїм договорї і будуть нападати на вашу віру, та боюйте проти водцїв невіры – бо про них присягы не значать ніч, – може перестануть. Ці не будете боёвати проти людей, котры зрушили свої присягы, і хотїли выгнати Посла, і зачали проти вас першы? Ці ся їх боїте? Бог має векше право на то, жебы сьте ся Го бояли, кідь сьте віруючі. Боюйте проти них: Бог їх покарать вашыма руками, і зганьбить їх, і поможе вам проти них, і вылїчіть груди віруючіх людей, і одстранить злость з їх сердець. Бог приїмать каяня того, кого хоче: Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Або ці сьте думали, же будете охаблены, покы Бог не спознав тых з вас, што снажили ся і не взяли собі близкого приятеля окрем Бога, Ёго Посла і віруючіх? Бог добрї знає, што робите. (5–16)

Не належить многобожникам, жебы ся старали о мешіты Божы, кідь самы проти себе свідчать о невірї. Їх дїла суть марны, і в Огни зістануть навікы. О мешіты Божы ся старать лем тот, хто увірив у Бога і в Послїднїй день, выконовав молитву, давав алмужну і не бояв ся нікого окрем Бога. Може тоты будуть з тых, што ідуть правов дорогов. Ці рахуєте напаваня путників і старостливость о Святу мешіту за рівне дїлам того, хто увірив у Бога і в Послїднїй день і снажив ся на дорозї Божій? Не суть рівны перед Богом. Бог не веде правов дорогов людей несправедливых. Тоты, што увірили, і переселили ся, і снажили ся на дорозї Божій своїм маєтком і собов, мають у Бога высшый ступінь. Тоты суть тоты, што досягли успіх. Їх Господь їм оголошує радостну вість о милосердю од Себе, і спокійности, і Загородах, у котрых про них буде тырвала роскіш і де зістануть навікы. Наісто, у Бога є велика нагорода. (17–22)

Вы, што сьте увірили! Не берьте собі своїх отцїв і своїх братів за союзників, кідь мають радше невіру як віру. А хто з вас собі їх возьме за союзників – тоты суть кривдници. Повідж: „Кідь суть вам вашы отцёве, вашы сынове, вашы братя, вашы жены, ваша родина, маєток, котрый сьте здобыли, торговля, о котру ся боїте, же ослабне, і бываня, котры ся вам любять, милшы як Бог і Ёго Посол і снажіня на Ёго дорозї, та чекайте, покы Бог не принесе Свій приказ“. Бог не веде правов дорогов людей непослушных. Бог вам поміг на многых місцях і в день Гунайну, кідь вас тїшыло ваше велике чісло, але не помогло вам нічім, і земля ся вам стала тїсна, хоць яка шырока, і обернули сьте ся і втїкли. Потім Бог зослав Свій покій на Свого Посла і на віруючіх, і зослав войска, котры сьте не видїли, і покарав тых, што одкыдали правду: така є одплата невіруючіх. Потім по тім Бог прийме каяня того, кого хоче: Бог є Одпущаючій, Милосердный. (23–27)

Вы, што сьте увірили! Наісто, многобожници суть нечісты, зато няй ся по тім їх роцї не приближують ку Святій мешітї. А кідь ся боїте біды, та вас Бог збогатить зо Своёй щедрости, кідь буде хотїти: наісто, Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Боюйте проти тых з людей Писма, што не вірять ани в Бога, ани в Послїднїй день, не заказують то, што заказав Бог і Ёго Посол, і не ідуть за віров правды, – покы не заплатять данину властнов руков, покорены. Жыды говорять: „Ездра є сын Божый“, – а хрістіане говорять: „Месія є сын Божый“. То суть їх слова з їх уст, подобны словам тых, што одкыдали правду перед нима. Няй їх Бог знищіть! Як суть одвернуты! Взяли собі своїх раввінів і своїх монахів за панів окрем Бога, і Месію, сына Марії, тыж; хоць їм было приказане поклоняти ся лем Богу єдиному – нїт бога окрем Нёго. Слава Ёму – Він є высшый над тым, што Му придавають! Хотять загасити світло Боже своїма устами, але Бог не хоче інше, лем довершыти Своє світло, хоць бы то было тым, што

одкыдають правду, і немиле. Він є Тот, котрый послав Свого Посла з веджінём і віров правды, жебы єй підняв над кажду віру, хоць бы то было многобожникам і немиле. Вы, што сьте увірили! Наісто, многы з раввінів і монахів пожерають маєток людей неправом і одвертають од дорогы Божой. А тым, што громадять золото і срібло і не дають го на дорозї Божій, – оголось болестну кару в тот День, коли буде роспалене в огни Пекла і будуть ним выпалены їх чела, їх бокы і їх хырбеты: „То є тото, што сьте громадили про самых себе, – та скоштуйте то, што сьте громадили!“ (28–35)

Наісто, чісло місяців у Бога є дванадцять, записане в Писмі Божім у тот день, коли створив небеса і землю; штири з них суть святы. То є справна віра, зато в них не кривдьте самых себе. І боюйте проти многобожників вшыткы вєдно так, як они боюють проти вас вшыткы вєдно, і знайте, же Бог є з богобойныма. Одкладаня святого місяця є лем придаток у невірї, котрым суть зведены тоты, што одкыдають правду: єден рік го роблять дозволеным, а другый рік го заказують, жебы зрівняли чісло того, што Бог зробив святым, і так дозволюють то, што Бог заказав. Є їм прикрашене зло їх дїл. Бог не веде правов дорогов людей, што одкыдають правду. (36–37)

Вы, што сьте увірили! Што є з вами, же кідь ся вам повість: „Выйдьте на дорогу Божу“, – тяжко ся тулите ку земли? Ці сьте спокійны зо земным жывотом намісто будучого? Утїха земного жывота є проти будучого жывота лем мала. Кідь не выйдете, Він вас покарать болестнов каров і замінить вас іншыма людми, і нічім Му не пошкодите. Бог має міць над каждов річов. Кідь му не поможете, та му уж поміг Бог: кідь го выгнали тоты, што одкыдали правду, як єдного з двох, кідь оба были в печері, кідь повів свому товаришови: „Не смуть; наісто, Бог є з нами“. І Бог зослав на нёго Свій покій, і скріпив го войсками, котры сьте не видїли, і зробив слово тых, што одкыдали правду, найнизшым, а слово Боже є найвысше. Бог є Могутный, Мудрый. Выходьте, легкы ці тяжкы, і снажте ся своїм маєтком і собов на дорозї Божій. То є про вас лїпше, кібы сьте знали. Кібы то быв близкый добыток і легка дорога, были бы пішли за тобов; але далечінь ся їм видїла довга. І будуть присягати на Бога: „Кібы сьме могли, были бы сьме вышли з вами“, – нищать самых себе; а Бог знає, же суть кламарї. (38–42)

Няй ті Бог пробачіть, Пророче! Чом єсь їм дозволив зістати перед тым, як ся ті указало, котры говорять правду, і спознав єсь кламарїв? Тоты, што вірять у Бога і в Послїднїй день, не просять тя о дозвіл, жебы не мусили снажити ся своїм маєтком і собов. Бог добрї знає богобойных. О дозвіл тя просять лем тоты, што не вірять у

Бога і в Послїднїй день і чиї сердця сумнївають ся, та ся у своїм сумнїві вагають. Кібы были хотїли выйти, были бы ся на то приготовили. Але Богу было немиле, жебы вышли, і стримав їх, і было повіджено: „Сидьте з тыма, што сидять“. Кібы были вышли з вами, были бы вам придали лем заміша і были бы ся поспішали міджі вами, глядаючі про вас роздор; а міджі вами суть такы, што їх слухають. Бог добрї знає кривдників. Они глядали роздор уж перед тым і перевертали ті дїла, покы не пришла правда і не указав ся приказ Божый, хоць їм то было немиле. Міджі нима є такый, што говорить: „Дозволь мі і не ведь ня до покушіня“. Наісто, они уж упали до покушіня! І наісто, Пекло обнимать тых, што одкыдають правду. Кідь тя постигне добре, смутить їх то; а кідь тя постигне нещастя, говорять: „Мы сьме ся уж перед тым постарали“, – і одвертають ся з радостёв. Повідж: „Не постигне нас ніч, лем то, што нам приписав Бог. Він є наш Покровитель; і на Бога няй ся споляглють віруючі“. Повідж: „Ці чекате, же нас постигне дашто інше, як єдно з двох найлїпшых? А мы чекаме, же вас Бог постигне каров од Себе або нашыма руками. Чекайте же – і мы чекаме з вами“. Повідж: „Давайте з волї або з принучіня – не буде то од вас прияте, бо вы сьте люде непослушны“. А не боронить їм ніч, жебы їх дары были прияты, лем то, же одкыдають Бога і Ёго Посла, приходять на молитву лем лїниво і дають лем нерады. Зато няй тя не дивить ани їх маєток, ани їх дїти. Бог їх хоче лем нима покарати в земнім жывотї і жебы їх душі одышли, кідь одкыдають правду. (43–55)

Присягають на Бога, же суть з вас, але не суть з вас; суть то люде, котры ся боять. Кібы нашли прибыток, або печеры, або даяку дїру, де ся скрыти, обернули бы ся і втїкали бы там. Міджі нима суть такы, што ті дорікають про алмужну: кідь їм з нёй дадуть, суть спокійны, а кідь їм з нёй не дадуть, нараз ся гнївають. Кібы были спокійны з тым, што їм дав Бог і Ёго Посол, і повіли: „Стачіть нам Бог; Бог нам дасть зо Своёй щедрости, і Ёго Посол тыж; наісто, мы жадаме Бога“. Алмужна є лем про бідных і нужденных, про тых, што ся о ню старають, про тых, чиї сердця мають быти здобыты, на выслободжіня рабів, про довжників, на дорогу Божу і про подорожного – як повинность од Бога. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. (56–60)

Міджі нима суть такы, што кривдять Пророка і говорять: „Він є само ухо“. Повідж: „Ухо доброго про вас: вірить у Бога, вірить віруючім і є милосердём про тых з вас, што увірили“. А тых, што кривдять Посла Божого, чекать болестна кара. Присягають вам на Бога, жебы вас потїшыли; але Бог і Ёго Посол мають векше право, жебы тїшыли Ёго, кідь суть віруючі. Ці не знають, же того, хто ся ставлять проти Бога і Ёго Посла, чекать огень Пекла, де зістане навікы? То є велика ганьба. (61–63)

Лицеміры ся боять, же проти них буде зослана сура, котра їм оголосить то, што є в їх сердцях. Повідж: „Высмівайте ся: наісто, Бог выведе то, чого ся боїте“. А кідь ся їх спросиш, повідять: „Мы сьме ся лем так бісїдовали і бавили“. Повідж: „Ці сьте ся высмівали з Бога, Його знаків і Його Посла?“ Не вымовляйте ся: одкынули сьте правду по своїй вірї. Кідь єдній части з вас пробачіме, другу покараме за то, же были грїшници. Лицеміры і лицемірниці суть єдны з другых: приказують зле і заказують добре і заперають свої рукы. Забыли на Бога, і Він забыв на них. Наісто, лицеміры – то суть непослушны. Бог обіцяв лицемірам і лицемірницям і тым, што одкыдають правду, огень Пекла, де зістануть навікы. Стачіть їм він. Бог їх прокляв, і чекать їх тырвала кара. Так, як тоты, што были перед вами: были силнїшы як вы і мали веце маєтку і дїтей. Натїшыли ся своёв долёв, і вы сьте ся натїшыли своёв долёв так, як ся тоты перед вами натїшыли своёв; і пущали сьте ся до пустой бісїды так, як ся пущали они. Їх дїла суть марны на тім свїтї і в будучім жывотї, і они суть тоты, што стратили. Ці ку ним не дішла вість о тых, што были перед нима, – о народї Ноя, адітах і самудянах, о народї Абрагама, о жителях Мадіану і о перевернутых містах? Їх послы ку ним пришли з ясныма доказами. Бог бы їх не скривдив – они кривдили самых себе. (64–70)

Віруючі мужове і віруючі жены суть покровителями єдны другым: приказують добре і заказують зле, выконують молитву, дають алмужну і слухають Бога і Його Посла. Тых Бог помілує. Наісто, Бог є Могутный, Мудрый. Бог обіцяв віруючім мужам і віруючім женам Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы, і красны бываня в Загородах Едену; а спокійность Божа є іщі векша. То є великый успіх. (71–72)

Пророче, снаж ся проти тых, што одкыдають правду, і лицемірів і будь ку ним твердый. Їх прибытком є Пекло – і яке плане є тото місце! Присягають на Бога, же ніч не повіли, але они повіли слово невіры і одкынули правду по тім, як ся оддали Богу; і хотїли то, што не досягли. А гнївали ся лем за то, же їх Бог і Його Посол збогатили з Його щедрости. Кідь ся покають, буде то про них лїпше; але кідь ся одвернуть, Бог їх покарать болестнов каров на тім свїтї і в будучім жывотї, і не будуть мати на земли ани покровителя, ани помічника. (73–74)

Міджі нима суть такы, што заключіли з Богом завіт: „Кідь нам дасть зо Своёй щедрости, наісто будеме давати милостиню і будеме з праведных“. Але кідь їм дав зо Своёй щедрости, скупили ся на ню і одвернули ся з нехутёв. І Він їм за то дав до сердець лицемірство аж до Дня, коли Го стрітять, за то, же не дотримали то, што Богу обіцяли, і за то, же кламали. Ці не знають, же Бог знає їх таємства і їх потайны

розмовы і же Бог знає вшытко скрыте? Тоты, што дорікають віруючім, котры з властной волї дають милостиню, і тым, што не мають ніч окрем своёй роботы, і высмівають ся з них, – з тых ся высміє Бог, і чекать їх болестна кара. Проси про них одпущіня або не проси про них одпущіня: кідь бы єсь про них просив одпущіня і сїмдесят раз, Бог їм не одпустить. То зато, же одкынули Бога і Його Посла; а Бог не веде правов дорогов людей непослушных. (75–80)

Тоты, што были охаблены, тїшыли ся, же сидять дома за хырбетом Посла Божого, і было їм немиле снажити ся своїм маєтком і собов на дорозї Божій. Повіли: „Не выходьте в горячаві“. Повідж: „Огень Пекла є горячішый“, – кібы лем розуміли. Няй ся же сміють мало; будуть плакати много – як одплату за то, што здобывали. А кідь тя Бог верне ку части з них і попросять тя о дозвіл выйти, повідж: „Нїґда зо мнов не выйдете і не будете зо мнов боёвати проти неприятеля. Были сьте спокійны з тым, же сидите, першый раз, та сидьте теперь з тыма, што зіставають“. (81–83)

Нїґда ся не моль над никым з них, хто умре, і не стій при його гробі: они одкынули Бога і Його Посла і умерли як непослушны. Няй тя не дивить ани їх маєток, ани їх дїти. Бог їх хоче лем нима покарати на тім світї і жебы їх душі одышли, кідь одкыдають правду. А кідь є зослана сура: „Увірте в Бога і снажте ся вєдно з Його Послом“, – богаты з них тя просять о дозвіл і говорять: „Охаб нас з тыма, што сидять“. Суть спокійны з тым, же суть з женами, што зіставають. Їх сердця были запечатаны, і не розумлять. Але Посол і тоты, што увірили з ним, снажать ся своїм маєтком і собов. Тых чекають добры річі, і тоты будуть мати успіх. Бог про них приготовив Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы. То є великый успіх. (84–89)

Дакотры з бедуінів пришли з вымолвами, жебы їм было дозволено, а тоты, што кламали Богу і Його Послови, зістали сидїти. Тых з них, што одкыдають правду, постигне болестна кара. Не є грїх на слабых, ани на хворых, ани на тых, што не мають што дати, кідь суть щіры ку Богу і Його Послови. Нїт путя проти тых, што роблять добро: Бог є Одпущаючій, Милосердный. Ани проти тых, што ку тобі пришли, жебы єсь їм дав на чім їхати, а ты єсь повів: „Не мам, на чім бы єм вас повіз“, – і вернули ся, а їх очі текли слызами зо смутку, же не мають што дати. Путь є лем проти тых, што тя просять о дозвіл, хоць суть богаты. Суть спокійны з тым, же суть з женами, што зіставають. Бог запечатав їх сердця, і не знають. (90–93)

Будуть ся перед вами вымовляти, кідь ся ку ним вернете. Повідж: „Не вымовляйте ся; не увіриме вам. Бог нам уж оголосив вісти о вас. Бог увидить вашы дїла, і Його

Посол тыж; потім будете вернуты ку Тому, што знає невидиме і видиме, і Він вам оголосить то, што сьте робили“. Будуть вам присягати на Бога, кідь ся ку ним вернете, жебы сьте їх охабили. Охабте їх же: они суть нечістота, і їх прибытком є Пекло – як одплата за то, што здобывали. Присягають вам, жебы сьте з нима были спокійны; але кідь вы з нима будете спокійны, та Бог не є спокійный з людми непослушныма. (94–96)

Бедуіны суть найзавзятїшы в невірї і лицемірстві і найскорше не знають границї того, што Бог зослав Свому Послови. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Міджі бедуінами суть такы, што тримлють то, што дають, за покуту і чекають на зміны щастя проти вас. На них няй упаде зла зміна! Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. А міджі бедуінами суть і такы, што вірять у Бога і в Послїднїй день і тримлють то, што дають, за приближіня ку Богу і за молитвы Посла. Наісто, то є про них приближіня: Бог їх введе до Свого милосердя. Наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (97–99)

А з першыма, найпереднїшыма з переселенцїв і помічників і з тыма, што за нима пішли в добрі, є Бог спокійный, і они суть спокійны з Ним. Він про них приготовив Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы. То є великый успіх. (100)

Міджі бедуінами коло вас суть лицеміры, і міджі жытелями Медіны тыж; затвердли в лицемірстві. Ты їх не знаєш; Мы їх знаме. Покараме їх два раз, а потім будуть вернуты ку великій карї. А суть іншы, што узнали свої гріхы: змішали добре дїло з іншым, злым. Може Бог прийме їх каяня: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. Возьмий з їх маєтку милостиню, жебы єсь їх нёв очістив і зробив чістыма, і моль ся за них: наісто, твоя молитва є про них покоём. Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Ці не знають, же Бог приїмать каяня од Своїх слуг і бере милостинї і же Бог є Тот, што приїмать каяня, Милосердный? Повідж: „Робте! Бог увидить вашы дїла, і Ёго Посол, і віруючі. Потім будете вернуты ку Тому, што знає невидиме і видиме, і Він вам оголосить то, што сьте робили“. А суть іншы, што чекають на приказ Божый: ці їх покарать, ці прийме їх каяня. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. (101–106)

А суть такы, што поставили мешіту на шкоду і невіру, на роздїлїня віруючіх і як чекалиско про того, хто перед тым боёвав проти Бога і Ёго Посла. Наісто будуть присягати: „Хотїли сьме лем добро“; але Бог свідчіть, же суть кламарї. Нїґда в нїй не стій. Мешіта, заложена на богобойности од першого дня, має векше право, жебы єсь в нїй стояв. В нїй суть мужове, котры люблять очіщати ся; а Бог любить тых, што ся

очіщають. Хто є лїпшый: тот, хто заложыв свою будову на богобойности і спокійности Божій, або тот, хто заложыв свою будову на краю підмытого берега, і тот ся з ним звалив до огня Пекла? Бог не веде правов дорогов людей несправедливых. Будова, котру поставили, не перестане быти сумнївом у їх сердцях, покы ся їх сердця не розорвуть. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. (107–110)

Наісто, Бог купив од віруючіх їх жывоты і їх маєток за то, же їх чекать Загорода: боюють на дорозї Божій, забивають і суть забиваны, – правдиве обіцяня, котрым ся Він звязав у Торї, Євангелію і Коранї. А хто є вірнїшый свому завіту як Бог? Радуйте ся же з торговлї, котру сьте з Ним зробили: то є великый успіх. Суть то тоты, што ся кають, поклоняють ся, хвалять, путують про Нёго, клонять ся, падають ниць, приказують добре і заказують зле і дотримують границї Божы. Оголось радостну вість віруючім. (111–112)

Не належить Пророкови і тым, што увірили, просити одпущіня про многобожників, хоць бы то были і близкы родаци, по тім, як ся їм стало ясным, же суть обывателями Поломеня. Абрагам просив одпущіня про свого отця лем про обіцяня, котре му дав; але кідь ся му стало ясным, же він є неприятель Божый, зрїк ся го. Наісто, Абрагам быв мягкого сердця і терпезливый. Бог бы не охабив людей у блудї по тім, як їх вів правов дорогов, покы їм не высвітлить, чого ся мають хранити. Наісто, Бог знає о каждій речі. Наісто, Богу належить влада над небесами і землёв; Він дає жывот і смерть. Не маєте окрем Бога ани покровителя, ани помічника. (113–116)

Бог прияв каяня Пророка, переселенцїв і помічників, котры за ним пішли в годинї тяжкости, по тім, як ся сердця части з них мало не одхылили. Потім прияв їх каяня: наісто, Він є ку ним Ласкавый, Милосердный. І тых трёх, што были охаблены: кідь ся їм земля стала тїсна, хоць яка шырока, і їх душі ся їм стали тїсны, і порозуміли, же нїт прибытку перед Богом, лем у Нёго, – потім прияв їх каяня, жебы ся покаяли. Наісто, Бог є Тот, што приїмать каяня, Милосердный. (117–118)

Вы, што сьте увірили! Бійте ся Бога і будьте з правдивыма. Не належало жытелям Медіны і бедуінам коло них зістати за Послом Божым ани мати радше свої жывоты як ёго. То зато, же їх на дорозї Божій не постигне ани смяд, ани знемога, ани голод, і не зроблять крок, котрый гнївать тых, што одкыдають правду, і не здобудуть ніч над неприятелём, жебы їм за то не было записане праведне дїло. Наісто, Бог не дасть пропасти нагородї тых, што роблять добро. І не дадуть ніч, мале ці велике, і не перейдуть ниякы долины, жебы їм то не было записане, – жебы їх Бог нагородив за найлїпше з того, што робили. (119–121)

Не належить віруючім, жебы вышли вшыткы нараз. Чом бы з каждой громады не вышла часть, жебы ся глубше научіла вірї і жебы остерігала свій народ, кідь ся ку нёму верне, – може будуть обережны? Вы, што сьте увірили! Боюйте проти тых з невіруючіх, што суть вам близко, і няй у вас найдуть твердость. І знайте, же Бог є з богобойныма. (122–123)

А все, кідь є зослана сура, дакотры з них говорять: „Котрому з вас тота придала віры?“ Тым, што увірили, придала віры, і они ся радують. А тым, в чіїх сердцях є хворота, придала нечістоту ку їх нечістотї, і умерли як невіруючі. Ці не видять, же суть каждый рік раз або два раз пробованы? А потім ся не кають і не беруть собі научіня. А все, кідь є зослана сура, позерають єден на другого: „Ці вас дахто видить?“ Потім ся одвернуть. Бог одвернув їх сердця за то, же суть то люде, котры не розумлять. (124–127)

Пришов ку вам Посол з вас самых. Тяжке є про нёго то, што терпите; старать ся о вас, і ку віруючім є ласкавый і милосердный. А кідь ся одвернуть, повідж: „Стачіть мі Бог. Нїт бога окрем Нёго. На Нёго єм ся споляглив, і Він є Господь великого Трону“. (128–129)

10. Йона (Юнус)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Ра. То суть аяты і знакы мудрого Писма. Ці є про людей дивне, же сьме дали зъявлїня мужови з них: „Остерігай людей і оголось радостну вість тым, што увірили, же мають у свого Господа певне місце правды“? Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Наісто, то є явный чародїй“. (1–2)

Наісто, ваш Господь є Бог, котрый створив небеса і землю за шість епох, а потім ся утвердив на Тронї і управлять вшыткым. Нїт заступника, лем по Ёго дозволї. То є Бог, ваш Господь: зато ся Ёму поклоняйте. Ці собі не возьмете научіня? Ку Нёму є навернутя вас вшыткых – обіцяня Боже є правдиве. Він зачінать створїня, а потім го повторює, жебы справедливо нагородив тых, што увірили і робили добры дїла. А тых, што одкыдали правду, чекать питя з кыпячой воды і болестна кара за то, же одкыдали. (3–4)

Він є Тот, котрый зробив сонце сяйвом, а місяць світлом і назначів му стоянкы, жебы сьте знали чісло років і рахунок часу. Бог то створив лем по правдї. Він подробно высвітлює знакы про людей, котры знають. Наісто, у змінї ночі і дня і в тім, што Бог створив на небесах і на земли, суть знакы про людей богобойных. Наісто, тоты, што не чекають стрїчу з Нами, суть спокійны зо земным жывотом і нашли в нїм покій, і тоты, што не зважають на Нашы знакы, – їх прибытком є Огень за то, што здобывали. Наісто, тых, што увірили і робили добры дїла, – їх Господь поведе за їх віру; під нима будуть течі рікы в Загородах роскоші. Їх закликанём там буде: „Слава Тобі, Боже!“ – а їх поздравом там: „Мір!“; а конець їх закликаня: „Хвала Богу, Господу світів“. (5–10)

Кібы Бог прискорив людём зло так, як они хотять прискорити добро, быв бы ся їх термін уж скінчів. Але Мы охабляме тых, што не чекають стрїчу з Нами, блукати наосліп у їх непослушности. А кідь ся чоловіка дотулить нещастя, кличе ку Нам, лежачі на боцї, або сидячі, або стоячі; але кідь од нёго одстраниме ёго нещастя, іде далей, якбы ку Нам нїґда не кликав про нещастя, котре ся го дотулило. Так є тым, што переступують міру, прикрашене то, што роблять. Мы сьме знищіли поколїня перед вами, кідь чінили кривду: їх послы ку ним пришли з ясныма доказами, але они не хотїли увірити. Так одплачаме людём грїшным. Потім сьме вас по них зробили наступниками на земли, жебы сьме видїли, як будете робити. (11–14)

А кідь ся їм чітають Нашы ясны знакы, тоты, што не чекають стрїчу з Нами, говорять: „Принесь іншый Коран, як тот, або го змінь“. Повідж: „Не належить мі змінити го з властной волї. Я іду лем за тым, што мі є зъявлене. Наісто, бою ся, кібы єм не послухав свого Господа, кары великого Дня“. Повідж: „Кібы Бог хотїв, не чітав бы єм вам го і Він бы вам о нїм не дав знати. Я міджі вами перед тым прожыв цїлый жывот. Ці не розумієте?“ (15–16)

Хто є несправедливіший як тот, што вымышлять о Богу лож або одкыдать Ёго знакы? Наісто, грїшници не будуть мати успіх. Поклоняють ся окрем Бога тому, што їм ани не шкодить, ани не помагать, і говорять: „То суть нашы заступници у Бога“. Повідж: „Ці оголошуєте Богу то, што Він не знає на небесах ани на земли?“ Слава Ёму! Він є высшый над тым, што Му придавають. Люде были лем єдна громада; потім ся розышли. І кібы не слово, котре было перед тым од твого Господа, было бы міджі нима уж рїшене то, в чім ся розходять. Говорять: „Чом му не быв зосланый знак од ёго Господа?“ Повідж: „Невидиме належить лем Богу. Чекайте же: і я чекам з вами“. А кідь даме людём скоштовати милосердя по бідї, котра ся їх дотулила, нараз хытрують проти Нашых знаків. Повідж: „Бог є скоршый у хытрости“. Наісто, Нашы послы записують то, што хытруєте. (17–21)

Він є Тот, котрый вам дає путовати по суходолї і по морю, аж покы, кідь сьте на кораблях і они з нима плавлють з добрым вітром і они ся му радують, не прийде на них бурливый вітор, і зо вшыткых сторон прийдуть на них волны, і они думають, же суть обколесены. Тогды кличуть ку Богу, щіро оддаючі Ёму віру: „Кідь нас з того захараниш, наісто будеме міджі вдячныма“. Но кідь їх захранить, нараз без права чінять на земли зухвалство. Люде, ваше зухвалство є лем проти вас самых – утїха земного жывота; потім є ку Нам ваше навернутя, і Мы вам оголосиме то, што сьте робили. (22–23)

Земный жывот є подобный водї, котру зосыламе з неба: змішають ся з нёв ростлины землї, котры їдять люде і статок, аж покы, кідь собі земля возьме свою окрасу і прикрасить ся і єй жителї думають, же мають над нёв власть, не прийде на ню Наш приказ в ночі або в днї, і зробиме єй покошенов, якбы вчера не цвила. Так подробно высвітлюєме знакы про людей, котры роздумують. (24)

Бог кличе до Дому міру і веде, кого хоче, на праву дорогу. Тых, што робили добро, чекать найлїпше і іщі веце. Їх лиця не покрыє ани темнота, ани пониженя. Тоты суть обывателї Загороды і зістануть там навікы. А тым, што здобыли злы дїла, – одплата за зле дїло є подобне ёму, і покрыє їх пониженя. Не будуть мати нікого, хто бы їх

охранив перед Богом: якбы їх лиця были покрыты кусами темной ночі. Тоты суть обывателї Огня і зістануть там навікы. (25–27)

В тот День, коли їх вшыткых зобереме, повіме тым, што придавали Богу сполочників: „Зістаньте на своїм місцї, вы і вашы сполочници“. Потім їх роздїлиме, і їх сполочници повідять: „Вы сьте ся не поклоняли нам. Стачіть Бог як свідок міджі нами і вами: мы сьме о вашім поклонїню не знали“. Там кажда душа спознає то, што зробила перед тым. Будуть вернуты ку Богу, свому правдивому Покровителёви, і охабить їх то, што вымышляли. (28–30)

Повідж: „Хто вас обдаровує з неба і землї? Хто має власть над слухом і зраком? Хто выводить жыве з мертвого і выводить мертве зо жывого? І хто управлять вшыткым?“ Они повідять: „Бог“. Та повідж: „Ці не будете богобойны?“ То є Бог, ваш правдивый Господь. А што є по правдї, окрем блуду? Та як сьте одвернуты? Так ся сповнило слово твого Господа над тыма, што суть непослушны: же не увірять. Повідж: „Ці є міджі вашыма сполочниками такый, што зачінать створїня, а потім го повторює?“ Повідж: „Бог зачінать створїня, а потім го повторює. Та як сьте зведены?“ Повідж: „Ці є міджі вашыма сполочниками такый, што веде ку правдї?“ Повідж: „Бог веде ку правдї. Ці є достойнїшый, жебы ся за ним ішло, Тот, котрый веде ку правдї, або тот, хто не найде дорогу, лем кідь го поведуть? Што є з вами? Як судите?“ Векшына з них іде лем за домыслом; а домысел нічім не замінить правду. Наісто, Бог знає, што роблять.[13] (31–36)

Тот Коран не є такый, жебы го міг вымыслити дахто окрем Бога. Він є потверджінём того, што было перед ним, і подробным высвітлїнём Писма, в котрім нїт сумнїву, – од Господа світів. Або ці говорять: „Він го вымыслив“? Повідж: „Та принесьте суру подобну тій і покличте, кого можете, окрем Бога, кідь говорите правду“. Нї: одкынули то, што не обняли своїм знанём і чого выклад ку ним іщі не пришов. Так само одкыдали і тоты, што были перед нима; позерай же, якый быв конець кривдників. (37–39)

Міджі нима суть такы, што в нёго вірять, і такы, што в нёго не вірять; і твій Господь найлїпше знає тых, што шырять зопсутя. А кідь тя назвуть кламарём, повідж: „Мі моє дїло, а вам ваше дїло. Вы не одповідате за то, што роблю я, і я не одповідам за то, што робите вы“. Міджі нима суть такы, што тя слухають. Але ці ты даш чути глухым, хоць бы і не розуміли? І міджі нима суть такы, што на тебе позерають. Але

[13] **Атеізм стоїть на догадах (занн): научный, філозофічный і теолоґічный коментарь**

ці ты поведеш слїпых, хоць бы і не видїли? Наісто, Бог не кривдить людей нічім; то люде кривдять самых себе. (40–44)

В тот День, коли їх зоберe, буде то так, якбы пробыли лем годину з дня, і будуть ся взаємно спознавати. Стратили тоты, што одкыдали стрїчу з Богом і не ішли правов дорогов. Ці ті укажеме дашто з того, што їм обіцяме, ці тя возьмеме ку Собі – ку Нам є їх навернутя; і Бог є свідком того, што роблять. Кажда громада має посла; а кідь прийде їх посол, є міджі нима справедливо розсуджено, і не суть скривджены. Говорять: „Коли ся сповнить тото обіцяня, кідь говорите правду?“ Повідж: „Не мам міць ани собі пошкодити, ани собі помочі, лем кідь хоче Бог. Кажда громада має термін; кідь прийде їх термін, не одложать го ани о годину, ани го не прискорять“. Повідж: „Повіджте мі: кібы на вас пришла Ёго кара в ночі або в днї, што з нёй бы хотїли грїшници прискорити?“ Ці аж тогды, кідь ся стане, в ню увірите? „Теперь? А перед тым сьте єй хотїли прискорити“. Потім буде повіджено тым, што чінили кривду: „Скоштуйте вічну кару! Ці вам є одплачено за дашто інше, як за то, што сьте здобывали?“ (45–52)

Просять ся тя: „Ці є то правда?“ Повідж: „Гей, присягам на свого Господа, наісто то є правда – і вы тому не утечете“. Кібы кажда душа, што чінила кривду, мала вшытко, што є на земли, наісто бы ся тым хотїла выкупити. І затаять жаль, кідь увидять кару; і буде міджі нима справедливо розсуджено, і не будуть скривджены. Наісто, Богу належить вшытко, што є на небесах і на земли. Наісто, обіцяня Боже є правдиве – але векшына з них не знає. Він дає жывот і смерть, і ку Нёму будете вернуты. (53–56)

Люде, пришло ку вам напомянутя од вашого Господа, і лїк на то, што є в грудях, і веджіня і милосердя про віруючіх. Повідж: „Із щедрости Божой і з Ёго милосердя – з того няй ся радують: то є лїпше, як то, што громадять“. Повідж: „Ці сьте видїли пожыву, котру вам Бог зослав і з котрой сьте часть зробили заказанов, а часть дозволенов?“ Повідж: „Ці вам Бог дозволив, або вымышляте о Богу лож?“ А што собі будуть думати тоты, што вымышляють о Богу лож, у День воскресїня? Наісто, Бог є щедрый ку людём, але векшына з них не дякує. (57–60)

У якім бы єсь быв дїлї, і што бы єсь чітав з Корану, і яке бы сьте робили дїло – Мы сьме над вами свідками, кідь ся до нёго пущате. Не скрыє ся перед твоїм Господом ани вага порошинкы на земли ани на небі, ани дашто менше як тото, ани векше, жебы то не было в яснім Писмі. Наісто, приятелї Божы не будуть мати страх і не будуть смутити: тоты, што увірили і были богобойны. Про них є радостна вість у земнім жывотї і в будучім жывотї. Слова Божы ся не міняють. То є великый успіх.

Няй тя не смутять їх слова. Наісто, вшытка сила належить Богу: Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Наісто, Богу належать вшыткы, што суть на небесах, і вшыткы, што суть на земли. А за чім ідуть тоты, што кличуть окрем Бога ку сполочникам? Ідуть лем за домыслом і лем думають. Він є Тот, котрый про вас зробив ніч, жебы сьте в нїй одпочівали, і день, жебы сьте видїли. Наісто, в тім суть знакы про людей, котры слухають. (61–67)

Говорять: „Бог собі взяв сына“. Слава Ёму! Він є Самостачный; Ёму належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. Не маєте на то ниякый доказ. Ці говорите о Богу то, што не знаєте? Повідж: „Наісто, тоты, што вымышляють о Богу лож, не будуть мати успіх“. Утїха на тім світї; потім є ку Нам їх навернутя; потім їм даме скоштовати строгу кару за то, же одкыдали правду. (68–70)

Прочітай їм розповідь о Ноёви, кідь повів свому народу: „Народе мій, кідь є про вас тяжке то, же єм міджі вами і припоминам вам знакы Божы, та я єм ся сполягливб на Бога. Рїште же своє дїло, вы і вашы сполочници, і няй вам ваше дїло не є неясне; потім то зробте проти мене і не давайте мі одклад. А кідь ся одвернете, та я єм вас не просив о нагороду. Моя нагорода є лем у Бога, і є мі приказане быти з тых, што ся оддали Богу“. Але они го назвали кламарём; і Мы сьме захранили ёго і тых, што были з ним у ковчезї, і зробили сьме їх наступниками, і потопили сьме тых, што одкыдали Нашы знакы. Позерай же, якый быв конець тых, што были остерігані! (71–73)

Потім сьме по нїм послали послів ку їх народам, і принесли їм ясны доказы; але они не хотїли увірити в то, што перед тым одкынули. Так запечатуєме сердця тых, што переступують. Потім сьме по них послали Мойсея і Аарона з Нашыма знаками ку Фараонови і ёго вельможам; але они ся пышыли і были то люде грїшны. А кідь ку ним пришла правда од Нас, повіли: „Наісто, то суть явны чары“. Мойсей повів: „Ці тото говорите о правдї, кідь ку вам пришла? Ці то суть чары? А чародії не мають успіх“. Они повіли: „Ці єсь ку нам пришов, жебы єсь нас одвернув од того, на чім сьме нашли своїх отців, і жебы вам двом належала велич на земли? Мы вам не увіриме“. Фараон повів: „Приведьте мі каждого ученого чародїя“. А кідь пришли чародії, Мойсей їм повів: „Шмарьте то, што маєте шмарити“. А кідь шмарили, Мойсей повів: „То, што сьте принесли, суть чары; наісто, Бог їх знищіть. Наісто, Бог не направлять дїло тых, што шырять зопсутя. І Бог утверджує правду Своїма словами, хоць бы то было грїшникам і немиле“. Но Мойсеёви не увірив нихто, лем потомство ёго народа, зо страху перед Фараоном і їх вельможами, жебы їх не переслїдовали, – бо Фараон быв на земли пышный і быв з тых, што переступують вшыткы границї. (74–83)

Мойсей повів: „Народе мій, кідь сьте увірили в Бога, та ся на Нёго споляглийте, кідь сьте ся Ёму оддали“. Они повіли: „На Бога сьме ся споляглили. Господи наш, не роб з нас пробу про людей несправедливых і захрань нас зо Свого милосердя од людей, што одкыдають правду“. І вдыхнули сьме Мойсеёви і ёго братови: „Приготовте про свій народ домы в Еґіптї, і зробте зо своїх домів місця поклоніня, і выконуйте молитву; і оголось радостну вість віруючім“. Мойсей повів: „Господи наш, Ты єсь дав Фараонови і ёго вельможам окрасу і маєток у земнім жывотї, Господи наш, жебы зводили з Твоёй дорогы. Господи наш, знищ їх маєток і затвердь їх сердця, жебы не увірили, покы не увидять болестну кару“. Він повів: „Ваша просьба є выслухана. Зато стійте обидвоми твердо і не ідьте дорогов тых, што не знають“. (84–89)

Мы сьме перевели сынів Ізраіля через море, і Фараон зо своїма войсками ішов за нима з неприятельством і зухвалством, аж покы, кідь го постигло топлїня, не повів: „Увірив єм, же нїт бога окрем Того, в котрого увірили сынове Ізраіля, і я єм з тых, што ся Ёму оддали“. „Теперь? А перед тым єсь не слухав і быв єсь з тых, што шырять зопсутя. Днесь же захраниме твоє тїло, жебы єсь быв знаком про тых, што прийдуть по тобі“. А наісто, многы з людей не зважають на Нашы знакы. Мы сьме оселили сынів Ізраіля в добрім місцї і обдарили сьме їх добрыма річами. І не розышли ся, покы ку ним не пришло знаня. Наісто, твій Господь їх розсудить у День воскресїня в тім, у чім ся розходили. (90–93)

А кідь маєш сумнїв о тім, што сьме ті зослали, та ся спросий тых, што чітають Писмо перед тобов. Наісто, пришла ку тобі правда од твого Господа, зато не будь з тых, што сумнївають ся. І не будь з тых, што одкыдають знакы Божы, бо будеш міджі тыма, што стратили. Наісто, тоты, над котрыма ся сповнило слово твого Господа, не увірять, хоць бы ку ним пришов і каждый знак, покы не увидять болестну кару. Кібы было бодай єдно місто, котре увірило і ёго віра му помогла, – окрем народа Йоны: кідь увірили, одстранили сьме од них кару ганьбы в земнім жывотї і дали сьме їм тїшыти ся до часу. Кібы твій Господь хотїв, были бы увірили вшыткы, што суть на земли, до єдного. Ці ты будеш нутити людей, жебы были віруючі? Ниєдна душа не може увірити, лем з дозволу Божого; і Він кладе мерзоту на тых, што не розумлять. Повідж: „Позерайте на то, што є на небесах і на земли“. Але знакы і остерігателї не помагають людём, котры не вірять. Ці чекають на дашто інше, як на днї подобны дням тых, што перешли перед нима? Повідж: „Чекайте же – і я чекам з вами“. Потім захраниме Нашых послів і тых, што увірили. Так є Нашов повинностёв захранити віруючіх. (94–103)

Повідж: „Люде, кідь мате сумнїв о моїй вірї, та я ся не поклоням тым, котрым ся поклоняте вы окрем Бога; але поклоням ся Богу, котрый забере вашы душі, і є мі приказане быти з віруючіх, і: обернь своє лице ку вірї як чоловік чістой віры і не будь з многобожників“. І не клич окрем Бога ку тому, што ті ани не поможе, ани не пошкодить; бо кідь то зробиш, будеш міджі кривдниками. А кідь ся тя Бог дотулить нещастём, та го нихто не одстранить окрем Нёго; а кідь про тебе хоче добро, та нихто не одверне Ёго щедрость. Він нёв обдаровує, кого хоче зо Своїх слуг. Він є Одпущаючій, Милосердный. Повідж: „Люде, пришла ку вам правда од вашого Господа. Хто іде правов дорогов, іде нёв лем про себе, а хто заблудить, заблудить лем на властну шкоду. Я не єм вашым опікуном“. Ідь за тым, што ті є зъявлене, і будь терпезливый, покы Бог не розсудить: Він є найлїпшый зо судцїв. (104–109)

11. Гуд (Гуд)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Ра. То є Писмо, аяты і знакы котрого были утверджены, а потім подробно высвітлены, – од Мудрого, Добрї знаючого: жебы сьте ся не поклоняли нікому окрем Бога. Повідж: „Я єм про вас остерігатель і вістник радостной вісти од Нёго; і жебы сьте просили свого Господа о одпущіня, а потім ся ку Нёму з каянём обернули. Він вам дасть красно ся тїшыти до назначеного терміну і дасть Свою щедрость каждому, хто єй заслужыв. А кідь ся одвернете, та бою ся про вас кары великого Дня. Ку Богу є ваше навернутя, і Він має міць над каждов річов“. (1–4)

Позерай, як згынають свої груди, жебы ся перед Ним скрыли! Але і тогды, кідь ся закрывають своїм одївом, Він знає, што затаюють і што указують. Наісто, Він знає, што є в грудях. Нїт звіряти на земли, жебы ёго пожыва не была на Богу; Він знає ёго місце перебываня і місце схованя. Вшытко є в яснім Записї. Він є Тот, котрый створив небеса і землю за шість епох – а Ёго Трон быв на водї, – жебы вас спробовав, котрый з вас є найлїпшый у дїлах. А кідь повіш: „Будете воскрешены по смерти“, – тоты, што одкыдають правду, наісто повідять: „То суть лем явны чары“. А кідь од них одложыме кару до почітаного часу, наісто повідять: „Што єй стримує?“ Але в тот День, коли на них прийде, не буде од них одвернута, і обниме їх то, з чого ся высмівали. А кідь даме чоловікови скоштовати милосердя од Нас, а потім му го одоймеме, він є в роспуцї і невдячный. А кідь му даме скоштовати ласку по бідї, котра ся го дотулила, наісто повість: „Зло одо мене одышло“, – і радує ся і хвалить ся, – окрем тых, што были терпезливы і робили добры дїла: тых чекать одпущіня і велика нагорода. (5–11)

Може бы єсь ты, Пророче, охабив часть того, што ті є зъявлене, і стискать ся тым твоя грудь, бо говорять: „Чом му не быв зосланый скарб або чом з ним не пришов ангел?“ Ты єсь лем остерігатель, а Бог є Опікун над каждов річов. Або ці говорять: „Він го вымыслив“? Повідж: „Та принесьте десять вымысленых сур подобных тій і покличте, кого можете, окрем Бога, кідь говорите правду“. А кідь вам не одповідять, та знайте, же было зослане зо знанём Божым і же нїт бога окрем Нёго. Ці ся же оддасьте Ёму? Хто хоче земный жывот і ёго окрасу, тым в нїм сповна заплатиме за їх дїла, і не буде їм в нїм убрано. То суть тоты, што в будучім жывотї не будуть мати ніч окрем Огня: марне буде то, што ту зробили, і надармо є то, што робили. Ці є такый рівный тому, хто стоїть на яснім доказї од свого Господа, і чітать го свідок од Нёго, а перед ним было Писмо Мойсея як провідник і милосердя? Тоты в нёго

вірять; а хто з громад го одкыне, тому є обіцяным місцём Огень. Зато о нїм не май сумнїв: наісто, то є правда од твого Господа, але векшына людей не вірить. (12–17)

Хто є несправедливіший як тот, што вымышлять о Богу лож? Тоты будуть поставлены перед свого Господа, і свідкове повідять: „То суть тоты, што кламали о своїм Господї“. Наісто, прокляте Боже є на кривдниках, котры одвертають іншых од дорогы Божой, і глядають єй скривити, і не вірять у будучій жывот. Они Бога на земли не ослаблять і не мають окрем Бога покровителїв. Кара їм буде подвоєна: не могли чути і не видїли. То суть тоты, што стратили самых себе, і охабило їх то, што вымышляли. Без сумнїву, в будучім жывотї они стратять найвеце. Наісто, тоты, што увірили, і робили добры дїла, і упокорили ся перед своїм Господом, – тоты суть обывателї Загороды і зістануть там навікы. Тоты дві громады суть як слїпый і глухый і тот, што видить і чує: ці суть рівны в прикладї? Ці собі не возьмете научіня? (18–24)

Мы сьме послали Ноя ку ёго народу, і він повів: „Наісто, я єм про вас явный остерігатель: не поклоняйте ся нікому окрем Бога. Наісто, бою ся про вас кары болестного Дня“. Старшины ёго народа, што одкыдали правду, повіли: „Мы в тобі видиме лем чоловіка, такого як мы, і видиме, же за тобов ідуть лем найнизшы з нас, без роздуму. І не видиме у вас ниякой переваги над нами; нї, думаме, же сьте кламарї“. Він повів: „Народе мій, повіджте: кідь стою на яснім доказї од свого Господа і Він мі дав милосердя од Себе, котре є про вас скрыте, ці вас маме ку нёму нутити, кідь є вам немиле? Народе мій, я од вас за то не прошу маєток: моя нагорода є лем у Бога. І не одожену тых, што увірили, – они стрітять свого Господа, – але виджу, же сьте люде, котры не знають. Народе мій, хто бы мі поміг проти Бога, кібы єм їх одогнав? Ці собі не возьмете научіня? Не говорю вам, же мам скарбы Божы, ани же знаю невидиме, ани не говорю, же єм ангел; і не говорю о тых, котрыма вашы очі гордять, же їм Бог не дасть добро, – Бог найлїпше знає, што є в їх душах. Бо тогды бы єм быв міджі кривдниками“. Они повіли: „Ною, споперав єсь ся з нами і довго єсь ся з нами споперав. Принесь нам же то, чім нам грозиш, кідь говориш правду“. Він повів: „Лем Бог вам то принесе, кідь буде хотїти, і вы Го не ослабите. І моя рада вам не поможе, хоць бы єм вам і хотїв радити, кідь вас Бог хоче охабити в блудї. Він є ваш Господь, і ку Нёму будете вернуты“. (25–34)

Або ці говорять: „Він го вымыслив“? Повідж: „Кідь єм го вымыслив, та на мі є мій грїх; а я не мам ніч з грїхами, котры робите вы“. (35)

І было зъявлене Ноёви: „З твого народа не увірить нихто, окрем тых, што уж увірили, зато не смуть за тым, што робили. І став ковчег перед Нашыма очами і подля Нашого зъявлїня і не говорь зо Мнов о тых, што чінили кривду: они будуть потоплены“. І ставив ковчег, а все, кідь коло нёго ішли старшины ёго народа, высмівали ся з нёго. Він повів: „Кідь ся высміваєте з нас, та і мы ся будеме высмівати з вас так, як ся высміваєте вы, і дізнаєте ся, на кого прийде кара, котра го зганьбить, і на кого зыйде тырвала кара“. Аж покы, кідь пришов Наш приказ і з пеца вытекла вода, не повіли сьме: „Набер до нёго з каждого роду по парї і свою родину – окрем тых, над котрыма уж перешло слово, – і тых, што увірили“. Але увірили з ним лем немногы. Він повів: „Сїдайте до нёго! В імени Бога няй пливе і няй стане. Наісто, мій Господь є Одпущаючій, Милосердный“. І плив з нима на волнах, якы были як горы. І Ной закликав на свого сына, котрый стояв боком: „Сыну мій, сядь з нами і не будь з тыма, што одкыдають правду!“ Тот повів: „Скрыю ся на горї, котра ня охранить перед водов“. Ной повів: „Днесь нїт охранителя перед приказом Божым, окрем того, кого Він помілує“. І стала міджі нима волна, і быв міджі потопленыма. І было повіджено: „Земле, проглыний свою воду! Небо, перестань!“ І вода спала, дїло ся довершыло, і ковчег став на ал-Джуді. І было повіджено: „Преч з людми несправедливыма!“ І Ной закликав ку свому Господу і повів: „Господи мій, мій сын є з моёй родины, і наісто, Твоє обіцяня є правда, і Ты єсь найсправедливішый зо судцїв“. Він повів: „Ною, він не є з твоёй родины: то є дїло неправедне. Зато ся ня не проси о то, о чім не маєш знаня. Напоминам тя, жебы єсь не быв з тых, што не знають“. Тот повів: „Господи мій, глядам у Тебе охрану, жебы єм ся Тя не просив о то, о чім не мам знаня. А кідь мі не одпустиш і не помілуєш ня, буду міджі тыма, што стратили“. Было повіджено: „Ною, зыйдь з міром од Нас і з благословлїнями над тобов і над громадами з тых, што суть з тобов. А будуть громады, котрым даме тїшыти ся, а потім ся їх дотулить болестна кара од Нас“. То суть вісти о невидимім, котры ті, Пророче, зъявуєме: не знав єсь їх ани ты, ани твій народ перед тым. Зато будь терпезливый: наісто, добрый конець належить богобойным. (36–49)

А ку адітам сьме послали їх брата Гуда. Він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте іншого бога окрем Нёго. Вы лем вымышляте лож. Народе мій, я од вас за то не прошу нагороду: моя нагорода є лем у Того, котрый ня створив. Ці не розумієте? Народе мій, просьте свого Господа о одпущіня, потім ся ку Нёму з каянём оберньте: Він на вас зошле з неба рясный додж і придасть вам силу ку вашій силї. І не одвертайте ся як грїшници“. Они повіли: „Гуде, не принїс єсь нам ясный доказ. Мы не охабиме своїх богів про твоє слово і не увіриме ті. Говориме лем то, же дакотрый з нашых богів тя постиг злом“. Він повів: „Кличу Бога за свідка – і свідчте

і вы, – же не мам ніч з тым, што Му придаєте окрем Нёго. Хытруйте же проти мене вшыткы і не давайте мі одклад. Я єм ся споляглив на Бога, мого Господа і вашого Господа. Нїт звіряти, жебы го Він не тримав за чуприну. Наісто, мій Господь є на правій дорозї. А кідь ся одвернете, та я єм вам донїс то, з чім єм быв ку вам посланый; і мій Господь поставить на ваше місце іншых людей, і нічім Му не пошкодите. Наісто, мій Господь є Опікун над каждов річов“. А кідь пришов Наш приказ, захранили сьме Гуда і тых, што увірили з ним, з милосердя од Нас і захранили сьме їх од тяжкой кары. То были адіты: одкыдали знакы свого Господа, не слухали Ёго послів і ішли за приказом каждого завзятого тирана. І ішло за нима прокляте на тім світї і в День воскресїня. Наісто, адіты одкынули свого Господа: преч же з адітами, народом Гуда! (50–60)

А ку самудянам сьме послали їх брата Саліга. Він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте іншого бога окрем Нёго. Він вас створив зо землї і оселив вас на нїй, зато Го просьте о одпущіня, а потім ся ку Нёму з каянём оберньте. Наісто, мій Господь є Близкый і одповідать“. Они повіли: „Саліге, перед тым єсь быв міджі нами тым, на кого сьме мали надїю. Ці нам заказуєш поклоняти ся тому, чому ся поклоняли нашы отцёве? Наісто, мы маме великый сумнїв о тім, ку чому нас кличеш“. Він повів: „Народе мій, повіджте: кідь стою на яснім доказї од свого Господа і Він мі дав милосердя од Себе, хто бы мі поміг проти Бога, кібы єм Го не послухав? Вы бы сьте мі придали лем страту. Народе мій, то є верблюдиця Божа, знак про вас. Охабте єй же пасти ся на земли Божій і не робте їй зло, бо вас хопить близка кара“. Але они єй підрїзали. І він повів: „Тїште ся у своїх домах три днї: то є обіцяня, котре не скламе“. А кідь пришов Наш приказ, захранили сьме Саліга і тых, што увірили з ним, з милосердя од Нас і од ганьбы того дня. Наісто, твій Господь є Силный, Могутный. А тых, што чінили кривду, хопив страшный крик, і рано зістали лежати ниць у своїх домах, якбы там нїґда не жыли. Наісто, самудяне одкынули свого Господа: преч же зо самудянами! (61–68)

Нашы послы пришли ку Абрагамови з радостнов вістёв. Повіли: „Мір“. Він повів: „Мір“, – і не забавив ся і принїс печене теля. Але кідь увидїв, же їх рукы ся ку нёму не простерають, видїли ся му чуджі і почув перед нима страх. Они повіли: „Не бій ся: мы сьме посланы ку народу Лота“. А ёго жена стояла і засміяла ся. І оголосили сьме їй радостну вість о Ісаакови, а по Ісаакови о Яковови. Она повіла: „Біда мі! Ці буду родити, кідь єм стара жена, а тот мій муж є старець? Наісто, то є дивна річ!“ Они повіли: „Ці ся дивуєш приказу Божому? Милосердя Боже і Ёго благословлїня няй суть над вами, люде того дому! Наісто, Він є Достойный хвалы, Славный“. А кідь од

Абрагама одышов страх і пришла ку нёму радостна вість, зачав ся з Нами споперати о народї Лота. Наісто, Абрагам быв терпезливый, мягкого сердця і все ся обертав ку Богу. „Абрагаме, одвернь ся од того! Наісто, уж пришов приказ твого Господа, і приходить на них кара, котру не мож одвернути“. (69–76)

А кідь Нашы послы пришли ку Лотови, засмутив ся про них і чув, же їх не може охранити, і повів: „То є тяжкый день“. І ёго народ ку нёму прибіг, а уж перед тым робили злы дїла. Він повів: „Народе мій, ту суть мої дочкы: они суть про вас чістїшы. Зато ся бійте Бога і не ганьбте ня перед моїма гостями. Ці не є міджі вами ани єден розумный муж?“ Они повіли: „Ты добрї знаєш, же не маєме право на твої дочкы, і наісто знаєш, што хочеме“. Він повів: „Кібы єм мав проти вас силу або бы єм ся міг оперти о міцну опору!“ Они повіли: „Лоте, мы сьме послы твого Господа: они ку тобі не дійдуть. Выйдь зо своёв родинов в части ночі, і няй ся нихто з вас не обзерать – окрем твоёй жены: наісто, постигне єй то, што постигне їх. Їх назначеный час є рано. Ці не є рано близко?“ А кідь пришов Наш приказ, перевернули сьме тото місто горі дном і зослали сьме на нёго додж каміня з печеной глины, верству за верствов, означеного у твого Господа. І оно не є далеко од кривдників. (77–83)

А ку жытелям Мадіану сьме послали їх брата Шуайба. Він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте іншого бога окрем Нёго. І не уберайте з міры і вагы. Виджу вас у добробытї, але бою ся про вас кары Дня, котрый обниме вшытко. Народе мій, давайте повну міру і вагу по справедливости; не уберайте людём з того, што є їх, і не ходьте по земли, шырячі зопсутя. То, што зістає у Бога, є про вас лїпше, кідь сьте віруючі. А я не єм вашым стражником“. Они повіли: „Шуайбе, ці ті твоя молитва приказує, жебы сьме охабили то, чому ся поклоняли нашы отцёве, або жебы сьме не робили зо своїм маєтком то, што хочеме? Наісто, ты єсь терпезливый, розумный!“ Він повів: „Народе мій, повіджте: кідь стою на яснім доказї од свого Господа і Він мене обдарив од Себе красным обдарованём, – я не хочу за вашыма хырбетами робити то, што вам заказую. Хочу лем направити, кілько можу, і мій успіх є лем у Бога. На Нёго єм ся споляглив і ку Нёму ся обертам. Народе мій, няй вас неприятельство ку мі не доведе до того, жебы вас постигло подобне тому, што постигло народ Ноя, або народ Гуда, або народ Саліга, – а народ Лота не є од вас далеко. Просьте свого Господа о одпущіня, потім ся ку Нёму з каянём оберньте. Наісто, мій Господь є Милосердный, Люблячій“. (84–90)

Они повіли: „Шуайбе, не розуміме много з того, што говориш, і видиме, же єсь міджі нами слабый. Кібы не твій рід, были бы сьме тя вкаменовали; ты над нами не маєш силу“. Він повів: „Народе мій, ці є про вас мій рід важнїшый як Бог, же сьте Го

шмарили за свої хырбеты? Наісто, мій Господь обнимать то, што робите. Народе мій, робте подля свого стану; і я роблю. Дізнаєте ся, на кого прийде кара, котра го зганьбить, і хто є кламарь. Чекайте же; і я чекам з вами“. А кідь пришов Наш приказ, захранили сьме Шуайба і тых, што увірили з ним, з милосердя од Нас, а тых, што чінили кривду, хопив страшный крик, і рано зістали лежати ниць у своїх домах, якбы там нїґда не жыли. Преч же з Мадіаном, так, як пішли преч самудяне! (91–95)

І послали сьме Мойсея з Нашыма знаками і ясным доказом ку Фараонови і ёго вельможам; але они пішли за приказом Фараона, а приказ Фараона не быв справный. В День воскресїня піде перед своїм народом і заведе їх до Огня – і яке плане є тото напоїско, ку котрому будуть приведены! І ішло за нима прокляте на тім світї і в День воскресїня: якый планый є тот дар, котрый дістануть! (96–99)

То є з вістей о містах, котры ті, Пророче, росповідаме: дакотры з них іщі стоять, а дакотры суть покошены. Мы сьме їх не скривдили – они скривдили самых себе. Їх богове, ку котрым кликали окрем Бога, не помогли їм нічім, кідь пришов приказ твого Господа; придали їм лем загыбель. Так хапать твій Господь, кідь хапать міста, што чінять кривду: наісто, Ёго хопіня є болестне і строге. Наісто, в тім є знак про того, хто ся боїть кары будучого жывота. То є День, на котрый будуть зобраны люде; то є День, котрый увидять вшыткы. І одкладаме го лем до почітаного терміну. В тот День, коли прийде, не буде говорити ниєдна душа, лем з Ёго дозволу; єдны з них будуть нещастны, а другы щастливы. Тоты, што будуть нещастны, будуть в Огни, де будуть стогнати і взлыкати, і зістануть там, покы тырвають небеса і земля, окрем того, што буде хотїти твій Господь: наісто, твій Господь робить то, што хоче. А тоты, што будуть щастливы, будуть у Загородї і зістануть там, покы тырвають небеса і земля, окрем того, што буде хотїти твій Господь, – дар без перерваня. (100–108)

Зато не май сумнїв о тім, чому ся тоты поклоняють: поклоняють ся лем так, як ся перед тым поклоняли їх отцёве. І наісто, Мы їм сповна даме їх часть, без убраня. Мы сьме дали Мойсеёви Писмо, але розышли ся о нїм; і кібы не слово, котре было перед тым од твого Господа, было бы міджі нима рїшено. Наісто, они мають о нїм великый сумнїв. І наісто, каждому з них твій Господь сповна заплатить за їх дїла: Він добрї знає, што роблять. Зато стій твердо, як ті є приказане, і тоты, што ся покаяли з тобов, і не переступуйте границї. Наісто, Він видить вшытко, што робите. І не склоняйте ся ку тым, што чінять кривду, бо ся вас дотулить Огень; не маєте окрем Бога покровителїв, і потім вам нихто не поможе. (109–113)

І выконуй молитву на обидвох кінцях дня і в першых годинах ночі. Наісто, добры дїла одганяють злы дїла: то є припомнїня про тых, што памятають. І будь терпезливый, бо Бог не дасть пропасти нагороді тых, што роблять добро. Кібы міджі поколїнями перед вами были люде зо зістатком розуму, котры бы заказовали зопсутя на земли, – але было їх лем мало, тых, котрых сьме захранили. А тоты, што чінили кривду, ішли за роскошов, котра їм была дана, і были грїшниками. Твій Господь бы не знищів міста несправедливо, кібы їх жителї направляли. Кібы твій Господь хотїв, быв бы зробив людей єднов громадов; але не перестануть ся розходити, окрем тых, котрых твій Господь помілує, – і про то їх створив. І сповнило ся слово твого Господа: „Наісто наповню Пекло джінами і людми вєдно“. (114–119)

Вшытко, што ті росповідаме з вістей о послах, є то, чім утверджуєме твоє сердце. В тім ку тобі пришла правда, і напомянутя, і припомнїня про віруючіх. Повідж тым, што не вірять: „Робте подля свого стану; і мы робиме. І чекайте; і мы чекаме“. Богу належить скрыте небес і землї, і ку Нёму ся вертать цїле дїло. Зато ся Ёму поклоняй і споляглий ся на Нёго: твій Господь не є без увагы к тому, што робите. (120–123)

12. Йосиф (Юсуф)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Ра. То суть аяты і знакы ясного Писма. Наісто, Мы сьме го зослали як Коран по арабскы – може порозумієте. (1–2)

Мы ті, Пророче, росповідаме найкрасшу розповідь тым, же ті зъявуєме тот Коран, хоць перед тым єсь быв з тых, што о тім не знали. Кідь Йосиф повів свому отцёви: „Отче мій, я видїв єденадцять звізд, і сонце, і місяць: видїв єм, як ся передо мнов клонять“, – він повів: „Сыну мій, не росповідай свій сон своїм братам, бо проти тебе задумають хытрость. Наісто, Сатан є чоловікови явный неприятель. Так тя твій Господь выбере, і научіть тя выкладати події, і довершыть Свою ласку ку тобі і ку роду Якова так, як єй перед тым довершыв ку двом твоїм отцям, Абрагамови і Ісаакови. Наісто, твій Господь є Вшыткознаючій, Мудрый“. (3–6)

Наісто, в Йосифови і ёго братах суть знакы про тых, што ся звідають. Кідь повіли: „Йосиф і ёго брат суть нашому отцёви милшы як мы, хоць нас є цїла громада. Наісто, наш отець є в явнім блудї. Забийте Йосифа або го шмарьте до даякой землї, жебы лице вашого отця было лем про вас; а потім будете праведныма людми“. Єден з них повів: „Не забивайте Йосифа; але кідь уж дашто маєте зробити, шмарьте го на дно студнї, і возьме го даякый караван“. (7–10)

Они повіли: „Отче наш, чом нам не довіриш Йосифа? Наісто, мы му желаме добро. Пошли го завтра з нами, няй ся потїшыть і побавить, а мы го наісто будеме хранити“. Він повів: „Смутить ня, же го возьмете, і бою ся, же го зъїсть вовк, кідь на нёго не будете зважати“. Они повіли: „Кібы го зъїв вовк, кідь нас є цїла громада, та бы сьме были наісто тыма, што стратили!“ (11–14)

А кідь го одвели і згодили ся, же го дадуть на дно студнї, вдыхнули сьме му: „Наісто їм оголосиш тото їх дїло, кідь не будуть знати, хто єсь“. І вечур пришли ку свому отцёви з плачом. Повіли: „Отче наш, мы сьме ся пішли передбігати і охабили сьме Йосифа при нашых річах, і зъїв го вовк. Але ты нам не увіриш, хоць говориме правду“. І принесли ёго кошелю з фалошнов кровлёв. Він повів: „Нї; вашы душі вас на дашто звели. Зато – красна терпезливость; і в Бога треба глядати поміч проти того, што росповідате“. (15–18)

І пришов караван, і послали свого водоноса, і він спустив своє ведро. Повів: „Радостна вість! Ту є хлопець!“ І скрыли го як товар – але Бог добрї знав, што

роблять. І продали го за малу ціну, за пару срібных пінязів, бо собі го мало цінили. (19–20)

Тот з Еґіпту, што го купив, повів своїй женї: „Зроб му добре бываня; може нам буде на хосен або собі го возьмеме за сына“. Так сьме утвердили Йосифа на земли і жебы сьме го научіли выкладати події. Бог має власть над Своїм дїлом, але векшына людей не знає. (21)

А кідь досяг повну силу, дали сьме му мудрость і знаня: так нагороджаме тых, што роблять добро. А тота, в чиїм домі быв, хотїла го звести. Заперла дверї і повіла: „Подь ту!“ Він повів: „Боже хрань! Він є мій пан, зробив мі добре бываня. Наісто, кривдници не мають успіх“. Она го жадала; і він бы єй быв жадав, кібы не быв увидїв доказ свого Господа. Так было, жебы сьме од нёго одвернули зло і мерзоту: наісто, він быв з Нашых выбраных слуг. І обоє бігли ку дверям, і она му зо заду розорвала кошелю; і при дверях стрїтили єй пана. Она повіла: „Яка є одплата про того, хто хотїв зло твоїй женї, окрем вязниці або болестной кары?“ Він повів: „То она мене хотїла звести“. І свідок з єй родины посвідчів: „Кідь є ёго кошеля розорвана спереду, та она говорить правду, а він є кламарь; а кідь є ёго кошеля розорвана зо заду, та она скламала, а він говорить правду“. А кідь увидїв, же ёго кошеля є розорвана зо заду, повів: „То є з вашой женьской хытрости; наісто, ваша хытрость є велика. Йосифе, охаб тото. А ты, жено, проси одпущіня за свій грїх: наісто, ты єсь была з тых, што згрїшыли“. (22–29)

Жены в містї говорили: „Жена вельможы хоче звести свого слугу! Він наповнив єй сердце любовлёв. Наісто, видиме, же є в явнім блудї“. Кідь учула їх злы речі, послала про них, і приготовила про них гостину, і дала каждій з них ніж. Потім повіла: „Выйдь ку ним!“ А кідь го увидїли, были ним зачудованы, і порїзали собі рукы, і повіли: „Боже хрань! То не є чоловік; то є лем благородный ангел!“ Она повіла: „То є тот, про котрого сьте мі дорікали. Я го хотїла звести, але він ся здержав. А кідь не зробить то, што му приказую, наісто буде увязненый і буде міджі пониженыма“. Він повів: „Господи мій, вязніця є мі милша як то, ку чому ня кличуть; і кідь одо мене не одвернеш їх хытрость, можу ся ку ним склонити і буду з тых, што не знають“. І ёго Господь му одповів і одвернув од нёго їх хытрость. Наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. (30–34)

Потім ся їм по тім, як видїли знакы, видїло добре увязнити го на даякый час. І вошли з ним до вязниці двоми молоды мужове. Єден з них повів: „Я ся видїв, як тискам вино“. Другый повів: „Я ся видїв, як несу на голові хлїб, з котрого їдять птахы“. Повіли: „Оголось нам выклад того; наісто, видиме, же єсь з тых, што роблять добро“. (35–36)

Він повів: „Не прийде ку вам їдло, котрым вас кормлять, жебы єм вам не оголосив ёго выклад перед тым, як ку вам прийде. То є з того, чому ня научів мій Господь. Наісто, я охабив віру людей, котры не вірять у Бога і одкыдають будучій жывот, і пішов єм за віров своїх отців Абрагама, Ісаака і Якова. Не належить нам придавати Богу дашто як сполочника: то є із щедрости Божой ку нам і ку людём, але векшына людей не дякує. Мої двоми товаришы з вязниці, ці суть лїпшы розличны панове, або Бог, Єдиный, Вшыткопереможный? То, чому ся поклоняте окрем Нёго, суть лем мена, котрыма сьте їх назвали вы і вашы отцёве: Бог о них не зослав ниякый доказ. Рїшіня належить лем Богу. Він приказав, жебы сьте ся не поклоняли нікому окрем Нёго. То є справна віра, але векшына людей не знає. Мої двоми товаришы з вязниці: єден з вас буде наливати свому панови вино; а другый буде розопятый, і птахы будуть їсти з ёго головы. Дїло, о котре сьте ся просили, є рїшене“. І повів тому з двох, о котрім думав, же ся захранить: „Спомянь ня перед своїм паном“. Але Сатан му дав забыти спомянути го перед своїм паном, і так зістав у вязниці пару років. (37–42)

Царь повів: „Я видїв сїм тучных коров, котры їло сїм худых, і сїм зеленых колосів і іншы сухы. Вельможы, выкладьте мі мій сон, кідь знаєте выкладати сны“. Они повіли: „Замотаны сны! А мы не знаме выкладати сны“. І тот з двох, што ся захранив і по довгім часї собі спомянув, повів: „Я вам оголошу выклад того; пошлийте ня же“. (43–45)

„Йосифе, правдивый! Выкладь нам сїм тучных коров, котры їсть сїм худых, і сїм зеленых колосів і іншы сухы, жебы єм ся вернув ку людём – може будуть знати“. Він повів: „Сїм років будете сїяти, як звыкнете; а то, што зожнете, охабте в колосї, окрем немногого, што будете їсти. Потім по тім прийде сїм тяжкых років, котры зъїдять то, што сьте про них одложыли, окрем немногого, што захраните. Потім по тім прийде рік, у котрім люде дістануть додж і в котрім будуть тискати“. (46–49)

Царь повів: „Приведьте го ку мі“. Але кідь ку нёму пришов посол, Йосиф повів: „Вернь ся ку свому панови і спросий ся го, што было з женами, котры собі порїзали рукы. Наісто, мій Господь знає о їх хытрости“. Він повів женам: „Што было з вами, кідь сьте хотїли звести Йосифа?“ Они повіли: „Боже хрань! Не знаме о нїм ніч зле“. Жена вельможы повіла: „Теперь ся указала правда. То я го хотїла звести, а він є наісто з правдивых“. Йосиф повів: „То зато, жебы знав, же єм го не зрадив у ёго неприсутности і же Бог не веде хытрость зрадників. І не оправдую самого себе: наісто, душа все приказує зло, окрем того, кого мій Господь помілує. Наісто, мій Господь є Одпущаючій, Милосердный“. (50–53)

Царь повів: „Приведьте го ку мі; возьму го лем про себе“. А кідь з ним поговорив, повів: „Наісто, ты єсь днесь у нас утвердженый і достойный довіры“. Він повів: „Постав ня над складами землї: наісто, я єм добрый стражник і знаю“. Так сьме утвердили Йосифа на земли, жебы ся на нїй оселив, де хоче. Мы даєме Своє милосердя, кому хочеме, і не даме пропасти нагороді тых, што роблять добро. А нагорода будучого жывота є лїпша про тых, што увірили і были богобойны. (54–57)

Братя Йосифа пришли і вошли ку нёму. Він їх спознав, але они го не спознали. А кідь їм приготовив їх запасы, повів: „Приведьте мі свого брата по отцёви. Ці не видите, же даю повну міру і же єм найлїпшый з господарїв? А кідь мі го не приведете, та про вас у мене не буде міра і не приближуйте ся ку мі“. Они повіли: „Попробуєме го выпросити у ёго отця; наісто то зробиме“. І повів своїм слугам: „Положте їх товар до їх мішків – може го спознають, кідь ся вернуть ку своїй родинї, і може ся вернуть“. (58–62)

А кідь ся вернули ку свому отцёви, повіли: „Отче наш, была нам одоперта міра. Зато пошли з нами нашого брата, жебы сьме дістали міру; і наісто го будеме хранити“. Він повів: „Ці вам го довірю інакше, як єм вам перед тым довірив ёго брата? Але Бог є найлїпшый стражник, і Він є наймилосерднїшый з милосердных“. А кідь отворили свої річі, нашли, же їх товар быв їм вернутый. Повіли: „Отче наш, што бы сьме іщі хотїли? То є наш товар, вернутый нам. Принесеме пожыву про нашу родину, будеме хранити нашого брата і придаме собі міру єдного верблюда: то є легка міра“. Він повів: „Не пошлю го з вами, покы мі не дасьте міцну обітницю перед Богом, же мі го наісто приведете, окрем того, кідь будете обколесены“. А кідь му дали свою обітницю, повів: „Бог є Опікун над тым, што говориме“. І повів: „Сынове мої, не входьте єднов брамов, але входьте розличныма брамами. Но я вам проти Бога не поможу нічім: рїшіня належить лем Богу. На Нёго єм ся споляглив, і на Нёго няй ся споляглют тоты, што ся споляглют“. А кідь вошли так, як їм приказав їх отець, не помогло їм то проти Бога нічім; была то лем потреба в души Якова, котру сповнив. Наісто, він мав знаня, бо сьме го научіли; але векшына людей не знає. (63–68)

А кідь вошли ку Йосифови, взяв ку собі свого брата і повів: „Я єм твій брат; зато не смуть за тым, што робили“. А кідь їм приготовив їх запасы, вложыв чашу до мішка свого брата. Потім оголошователь закликав: „Караване, вы сьте злодії!“ Они повіли, обернувшы ся ку ним: „Што вам хыбить?“ Тоты повіли: „Хыбить нам чаша царя. Хто єй принесе, тому буде міра єдного верблюда, і я за то ручу“. Они повіли: „Присягаме на Бога, вы добрї знаєте, же сьме не пришли шырити зопсутя на земли і же не сьме злодії“. Тоты повіли: „А яка буде за то одплата, кідь сьте кламарї?“ Они повіли:

„Одплата за то: тот, у чиїм мішку ся найде, сам буде одплатов. Так одплачаме кривдникам“. І зачав їх мішками перед мішком свого брата, а потім єй вытяг з мішка свого брата. Так сьме то задумали про Йосифа: подля закона царя бы не міг взяти свого брата, лем кібы то хотїв Бог. Мы піднимаме о ступнї, кого хочеме; а над каждым, хто має знаня, є Тот, котрый знає веце. (69–76)

Они повіли: „Кідь украв, та перед тым украв і ёго брат“. Але Йосиф то затаїв у собі і не указав їм то. Повів собі: „Вы сьте в гіршім станї; і Бог найлїпше знає то, што твердите“. Они повіли: „Вельможо, він має отця, барз старого чоловіка; зато возьмий єдного з нас намісто нёго. Наісто, видиме, же єсь з тых, што роблять добро“. Він повів: „Боже хрань, жебы сьме взяли іншого як того, у кого сьме нашли нашу річ: тогды бы сьме были кривдници“. А кідь над ним стратили надїю, одышли набік на пораду. Найстаршый з них повів: „Ці не знаєте, же ваш отець од вас взяв обітницю перед Богом і як сьте перед тым занедбали Йосифа? Я не одыйду з той землї, покы мі не дозволить мій отець або Бог про мене не розсудить: Він є найлїпшый зо судцїв. Верньте ся ку свому отцёви і повіджте: ‚Отче наш, твій сын украв. Мы свідчіме лем о тім, што знаме, і не могли сьме хранити невидиме. Спросий ся міста, в котрім сьме были, і каравану, з котрым сьме пришли: наісто, говориме правду‘“. (77–82)

Він повів: „Нї; вашы душі вас на дашто звели. Зато – красна терпезливость. Може мі їх Бог приведе вшыткых. Наісто, Він є Вшыткознаючій, Мудрый“. І одвернув ся од них і повів: „О, мій жаль за Йосифом!“ І ёго очі збіліли од смутку, котрый в собі стримовав. Они повіли: „Присягаме на Бога, ты не перестанеш споминати Йосифа, покы не ослабнеш або не загынеш!“ Він повів: „Свою болесть і свій смуток жалую ся лем Богу, і знаю од Бога то, што вы не знаєте. Сынове мої, ідьте і глядайте Йосифа і ёго брата і не страчайте надїю на милосердя Боже: надїю на милосердя Боже страчають лем люде, што одкыдають правду“. (83–87)

А кідь ку нёму вошли, повіли: „Вельможо, нас і нашу родину постигла біда, і пришли сьме з планым товаром. Дай нам же повну міру і будь ку нам щедрый: наісто, Бог нагороджать щедрых“. Він повів: „Ці знаєте, што сьте зробили з Йосифом і ёго братом, кідь сьте не знали?“ Они повіли: „Ці ты єсь наісто Йосиф?“ Він повів: „Я єм Йосиф, а то є мій брат. Бог нам указав ласку. Наісто, хто є богобойный і терпезливый – Бог не дасть пропасти нагороді тых, што роблять добро“. Они повіли: „Присягаме на Бога, Бог ті наісто дав перевагу над нами, а мы сьме были грїшны“. Він повів: „Днесь на вас не є ганы. Няй вам Бог одпустить: Він є наймилосерднїшый з милосердных. Ідьте з тов моёв кошелёв і шмарьте єй на лице мого отця; верне ся му зрак. І приведьте мі цїлу свою родину“. (88–93)

А кідь караван вышов, їх отець повів: „Наісто, чую запах Йосифа, хоць бы сьте мене тримали за здїтиненого“. Они повіли: „Присягаме на Бога, ты єсь іщі у своїм старім блудї!“ А кідь пришов вістник радостной вісти, шмарив єй на ёго лице, і вернув ся му зрак. Він повів: „Ці єм вам не говорив, же знаю од Бога то, што вы не знаєте?“ Они повіли: „Отче наш, проси про нас одпущіня нашых грїхів; наісто, мы были грїшны“. Він повів: „Буду про вас просити одпущіня у свого Господа. Наісто, Він є Одпущаючій, Милосердный“. (94–98)

А кідь вошли ку Йосифови, взяв ку собі своїх родічів і повів: „Войдьте до Еґіпту, кідь буде хотїти Бог, у безпечности“. І підняв своїх родічів на трон, і упали перед ним ниць. І повів: „Отче мій, то є выклад мого давного сну: мій Господь го зробив правдов. Быв ку мі добрый, кідь ня вывів з вязніцї і привів вас із пустынї по тім, як Сатан посїяв роздор міджі мнов і моїма братами. Наісто, мій Господь є проникливый у тім, што хоче: Він є Вшыткознаючій, Мудрый. Господи мій, Ты єсь мі дав з царьства і научів єсь ня выкладати події. Творче небес і землї, Ты єсь мій Покровитель на тім світї і в будучім жывотї. Дай мі умерти як тому, што ся Тобі оддав, і придай ня ку праведным“. (99–101)

То є з вістей о невидимім, котры ті, Пророче, зъявуєме. Ты єсь не быв при них, кідь ся згодили на своїм дїлї і хытровали. А векшына людей не увірить, хоць бы єсь о то і барз старав ся. І не просиш од них за то нагороду: то є лем припомнїня про світы. А кілько є знаків на небесах і на земли, коло котрых ходять і одвертають ся од них! І векшына з них не вірить у Бога без того, жебы Му придавали сполочників. Ці суть у безпечности перед тым, же на них прийде кара Божа, котра вшытко покрыє, або же на них нараз прийде Година, кідь то не будуть чути? Повідж: „То є моя дорога: кличу ку Богу з ясным доказом я і тоты, што ідуть за мнов. Слава Богу! І я не єм з многобожників“. (102–108)

І перед тобов сьме посылали лем мужів, котрым сьме давали зъявлїня, з жителїв міст. Ці не путовали по земли і не видїли, якый быв конець тых, што были перед нима? Наісто, дім будучого жывота є лїпшый про богобойных. Ці не розумієте? Аж покы, кідь послы стратили надїю і думали, же были названы кламарями, не пришла ку ним Наша поміч, і быв захраненый тот, кого сьме хотїли; а Наша кара не буде одвернута од людей грїшных. Наісто, в їх розповідях є научіня про обдарованых розумом. То не є вымыслена розповідь, але потверджіня того, што было перед нёв, подробне высвітлїня каждой речі і веджіня і милосердя про людей, котры вірять. (109–111)

13. Грім (Ар-Рад)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. Ра. То суть аяты і знакы Писма; і то, што ті было зослане од твого Господа, є правда, але векшына людей не вірить. Бог є Тот, котрый підняв небеса без стовпів, котры бы сьте видїли, а потім ся утвердив на Тронї. Підрядив сонце і місяць – кажде біжить до назначеного терміну. Управлять цїлым дїлом і подробно высвітлює знакы – може будете певны стрїчов зо своїм Господом.[14] Він є Тот, котрый простер землю і поставив на нїй твердо стоячі горы і рікы; і з каждого плоду на нїй зробив по парї. Прикрывать ночов день. Наісто, в тім суть знакы про людей, котры роздумують. А на земли суть сусїдны кускы, і загороды з виничом, і засївы, і пальмы, што ростуть з єдного коріня і окреме, і вшытко є поливане єднов водов; а дакотрым з них даєме перевагу над другыма в плодах. Наісто, в тім суть знакы про людей, котры розумлять. (1–4)

А кідь ся дивуєш, та дивны суть їх слова: „Ці кідь будеме порохом, наісто будеме в новім створїню?“ То суть тоты, што одкынули свого Господа; то суть тоты, што будуть мати на шыях оковы; то суть обывателї Огня і зістануть там навікы. Просять тя, жебы єсь прискорив зло перед добром, хоць перед нима уж перешли приклады кары. Наісто, твій Господь є повный одпущіня про людей попри їх кривдї, і наісто, твій Господь є строгый у карї. Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Чом му не быв зосланый знак од ёго Господа?“ Ты єсь лем остерігатель; а каждый народ має провідника. (5–7)

Бог знає, што носить кажда жена і о кілько ся лона зменшують або звекшують: кажда річ має у Нёго міру. Він знає невидиме і видиме, Великый, Найвысшый. Є єднако, ці дахто з вас затає слово, ці го говорить голосно, і ці ся скрывать в ночі, ці ходить явно в днї: каждый має тых, што ідуть єден за другым перед ним і за ним і хранять го з приказу Божого. Наісто, Бог не змінить то, што є з людми, покы они не змінять то, што є в них самых. А кідь хоче Бог людём зло, та го нихто не одверне, і не мають окрем Нёго покровителя. (8–11)

[14] В тім аятї і в єднім з аятів суры „Лукман“ (31:10) Бог указує ґравітацію, на котрій стоїть наш космос, як знак Своёй творчой силы і прояв Своїх атрібутів Ал-Халік, Ал-Барі і Ал-Мусаввір. Аллаг го ту называть тыж знаком нашого будучого жывота, бо на многых місцях Аллаг приводить перше створїня нашого світа як свідоцтво і доказ того, што настане в будучім жывотї, – як наприклад на кінцю суры „Йа Сін“.

Він є Тот, котрый вам указує блискавку на страх і на надїю і піднимать тяжкы хмары. Гром Го славить хвалов, і ангелы тыж зо страху перед Ним. Він посылать громы і бє нима, кого хоче, – а они ся іщі споперають о Богу, хоць Він є силный у моци. Ёму належить правдиве закликаня. А тоты, ку котрым кличуть окрем Нёго, не одповідять їм нічім, – лем так, як тому, хто простерать обидві рукы ку водї, жебы дішла до ёго уст, а она до них не дійде. Закликаня тых, што одкыдають правду, є лем блуд. Богу ся клонять вшыткы, што суть на небесах і на земли, з волї або з принучіня, і їх тїни тыж рано і вечур. (12–15)

Повідж: „Хто є Господь небес і землї?“ Повідж: „Бог“. Повідж: „Ці сьте собі взяли окрем Нёго покровителїв, котры не мають міць помочі ани пошкодити ани самым собі?“ Повідж: „Ці суть рівны слїпый і тот, што видить? Або ці суть рівны темноты і світло?“ Або ці придали Богу сполочників, котры створили так, як створив Він, і створїня ся їм видить подобне? Повідж: „Бог є Творець каждой речі, і Він є Єдиный, Вшыткопереможный“. (16)

Він зосылать з неба воду, і долины течуть, кажда подля своёй міры, і потік несе піну, што ся піднимать; і з того, што розпалюють в огни, жебы здобыли окрасы або знарядя, є подобна піна. Так Бог указує правду і неправду: піна одходить як непотрібна; а то, што помагать людём, зіставать на земли.[15] (17)

Так Бог приводить приклады. Тых, што одповіли свому Господу, чекать найлїпше. А тоты, што Му не одповіли, – кібы мали вшытко, што є на земли, і іщі раз тілько, наісто бы ся тым хотїли выкупити. Тых чекать планый рахунок; їх прибытком буде Пекло, і яке плане є тото ложе! (18)

Ці тот, хто знає, же то, што ті было зослане од твого Господа, є правда, є як тот, хто є слїпый? Научіня собі беруть лем обдарованы розумом: тоты, што дотримують завіт з Богом і не рушать обітницю; тоты, што споюють то, што Бог приказав споїти, боять ся свого Господа і боять ся планого рахунку; тоты, што суть терпезливы, глядаючі Лице свого Господа, выконують молитву, дають з того, чім сьме їх обдарили, потайкы і явно, і одганяють зло добром. Тых чекать послїднїй Дім: Загороды Едену, до котрых войдуть вєдно з праведныма зо своїх отців, подружій і потомків; і ангелы ку ним будуть входити з каждой брамы: „Мір вам за то, же сьте были терпезливы! Якый красный є послїднїй Дім!“ А тоты, што рушать завіт з Богом по тім, як быв утвердженый, розривають то, што Бог приказав споїти, і шырять

[15] **Атеізм стоїть на догадах (занн): научный, філозофічный і теолоґічный коментарь**

зопсутя на земли, – на тых є прокляте, і чекать їх планый Дім. Бог щедро дає пожыву, кому хоче, і одмірює. Они ся радують земному жывоту, але земный жывот є проти будучого лем минуща утїха. (19–26)

Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Чом му не быв зосланый знак од ёго Господа?“ Повідж: „Наісто, Бог охаблять у блудї, кого хоче, і веде ку Собі того, хто ся ку Нёму обертать: тых, што увірили і чії сердця находять покій у споминаню Бога, – наісто, у споминаню Бога находять сердця покій, – тых, што увірили і робили добры дїла: чекать їх блаженство і красне місце навернутя“. Так сьме тя послали до громады, перед котров уж перешли іншы громады, жебы єсь їм чітав то, што сьме ті зъявили; а они одкыдають Мілостивого. Повідж: „Він є мій Господь; нїт бога окрем Нёго. На Нёго єм ся споляглив, і ку Нёму є моє навернутя“. Кібы быв Коран, котрым бы ся рушали горы, або ся росколёвала земля, або говорили мертвы, – быв бы то тот. Нї; цїле дїло належить Богу. Ці не знають тоты, што увірили, же кібы Бог хотїв, быв бы вів правов дорогов вшыткых людей? А тых, што одкыдають правду, не перестане постиговати нещастя за то, што зробили, або буде сходити близко їх домів, покы не прийде обіцяня Боже. Наісто, Бог не зрушить обіцяня. (27–31)

І перед тобов ся высмівали з послів, і Я єм дав одклад тым, што одкыдали правду; потім єм їх хопив – і яка была Моя кара! Ці Тот, котрый стоїть над каждов душов і знає, што здобыла, є як дахто іншый? А они придали Богу сполочників. Повідж: „Назвийте їх! Або ці Му оголошуєте то, што Він на земли не знає? Або ці то суть лем пусты слова?“ Нї; тым, што одкыдають правду, была прикрашена їх хытрость, і были одвернуты од дорогы. А кого Бог охабить у блудї, тому нїт провідника. Чекать їх кара в земнім жывотї, а кара будучого жывота є іщі тяжша; і не будуть мати нікого, хто бы їх охранив перед Богом. (32–34)

Образ Загороды, обіцяной богобойным: течуть під нёв рікы; єй плоды суть вічны і єй тїнь тыж. Такый є конець богобойных, а конець тых, што одкыдають правду, є Огень. Тоты, котрым сьме дали Писмо, радують ся тому, што ті было зослане; але міджі громадами суть такы, што одкыдають часть з нёго. Повідж: „Є мі приказане лем поклоняти ся Богу і не придавати Му сполочників. Ку Нёму кличу, і ку Нёму є моє навернутя“. І так сьме го зослали як рїшіня по арабскы. А кібы єсь пішов за їх жадостями по знаню, котре ку тобі пришло, не мав бы єсь проти Бога ани покровителя, ани охранителя. Мы сьме посылали послів перед тобов і дали сьме їм жены і потомство; і не належало ниякому послови принести знак, лем з дозволу Божого. Каждый термін має своє Писмо. Бог зотерать, што хоче, і утверджує, што хоче, і у Нёго є Мати Писма. Ці ті укажеме дашто з того, што їм обіцяме, ці тя

возьмеме ку Собі – на тобі є лем донести посолство, а на Нас є рахунок. Ці не видять, же приходиме на землю і зменшуєме єй з єй країв? Бог рїшать, і нихто не змінить Ёго рїшіня; і Він є скорый у рахунку. Хытровали і тоты, што были перед нима, але вшытка хытрость належить Богу: Він знає, што здобывать кажда душа. І тоты, што одкыдають правду, ся дізнають, кому належить послїднїй Дім. Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Ты не єсь посол“. Повідж: „Стачіть Бог як свідок міджі мнов і вами, і тот, хто має знаня о Писмі“. (35–43)

14. Абрагам (Ібрагім)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Ра. То є Писмо, котре сьме ті зослали, жебы єсь вывів людей з темнот до світла з дозволу їх Господа, на дорогу Могутного, Достойного хвалы, – Бога, котрому належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. І біда тым, што одкыдають правду, од строгой кары: тым, што люблять земный жывот веце як будучій, одвертають іншых од дорогы Божой і глядають єй скривити. Тоты суть у далекім блудї. Мы сьме не послали ниякого посла інакше, лем з языком ёго народа, жебы їм высвітлив. Потім Бог охаблять у блудї, кого хоче, і веде правов дорогов, кого хоче; і Він є Могутный, Мудрый. (1–4)

Мы сьме послали Мойсея з Нашыма знаками: „Выведь свій народ з темнот до світла і припомянь їм днї Божы“. Наісто, в тім суть знакы про каждого терпезливого і вдячного. А кідь Мойсей повів свому народу: „Памятайте на ласку Божу ку вам, кідь вас захранив од людей Фараона, котры вас мучіли страшныма муками, різали вашых сынів і охабляли при жывотї вашы жены. В тім была велика проба од вашого Господа. І кідь ваш Господь оголосив: ‚Кідь будете вдячны, наісто вам придам; але кідь будете невдячны, та Моя кара є наісто строга‘“. І Мойсей повів: „Кібы сьте были невдячны вы і вшыткы, што суть на земли, та Бог є наісто Самостачный, Достойный хвалы“. (5–8)

Ці ку вам не дішла вість о тых, што были перед вами, – о народї Ноя, адітах і самудянах і о тых, што были по них, котрых не знає нихто окрем Бога? Їх послы ку ним пришли з ясныма доказами, але они собі вложыли рукы до уст і повіли: „Мы одкыдаме то, з чім сьте были посланы, і маме великый сумнїв о тім, ку чому нас кличете“. Їх послы повіли: „Ці є сумнїв о Богу, Творцёви небес і землї? Він вас кличе, жебы вам одпустив вашы грїхы і дав вам одклад до назначеного терміну“. Они повіли: „Вы сьте лем люде, такы як мы. Хочете нас одвернути од того, чому ся поклоняли нашы отцёве. Принесьте нам же ясный доказ“. Їх послы їм повіли: „Мы сьме наісто лем люде, такы як вы, але Бог указує ласку, кому хоче зо Своїх слуг. Не належить нам принести вам доказ, лем з дозволу Божого; і на Бога няй ся споляглють віруючі. І чом бы сьме ся не споляглили на Бога, кідь Він нас вів нашыма дорогами? І наісто будеме терпезливо зношати кривду, котру нам чініте; і на Бога няй ся споляглють тоты, што ся споляглють“. (9–12)

Тоты, што одкыдали правду, повіли своїм послам: „Наісто вас выженеме з нашой землї, або ся вернете ку нашій вірї“. І їх Господь їм вдыхнув: „Наісто знищіме кривдників і наісто вас по них оселиме на земли. То є про того, хто ся боїть стати передо Мнов і боїть ся Моёй грозьбы“. І просили о рїшіня, і каждый завзятый тиран зістав без успіху. За ним є Пекло, і буде поєный гнойовов водов, котру буде хлиптати, але ледва єй проглыне. Смерть на нёго приходить з каждого боку, але він не умре; і за ним є тяжка кара. Образ тых, што одкынули свого Господа: їх дїла суть як попіл, на котрый прудко дує вітор у бурливый день. Не мають міць над нічім з того, што здобыли. То є далекый блуд. (13–18)

Ці не видиш, же Бог створив небеса і землю по правдї? Кібы хотїв, одстранив бы вас і привів бы нове створіня: то не є про Бога тяжке. І выйдуть перед Бога вшыткы; і слабы повідять тым, што ся пышыли: „Мы сьме ішли за вами. Ці од нас одвернете дашто з кары Божой?“ Они повідять: „Кібы нас Бог вів правов дорогов, были бы сьме вели і вас. Є нам єдно, ці ся будеме жаловати, ці будеме терпезливы: не маєме де утечі“. А кідь буде дїло рїшене, Сатан повість: „Наісто, Бог вам дав правдиве обіцяня; і я вам обіцяв, але не дотримав єм. Не мав єм над вами нияку власть, лем же єм вас кликав і вы сьте мі одповіли. Зато не ганьте мене, але ганьте самых себе. Я вам не поможу, і вы не поможете мі. Одкыдам то, же сьте ня перед тым придавали Богу як сполочника“. Наісто, кривдників чекать болестна кара. А тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть введены до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навікы з дозволу свого Господа; їх поздравом там буде: „Мір!“ (19–23)

Ці не видиш, як Бог привів приклад? Добре слово є як добрый стром: ёго корінь є твердый, а ёго голузя є в небі; дає свої плоды в каждім часї з дозволу свого Господа. Бог приводить людём приклады – може собі возьмуть научіня. А зле слово є як злый стром, вырваный зо землї, котрый не має нияку опору. Бог утверджує тых, што увірили, твердым словом у земнім жывотї і в будучім жывотї; а кривдників Бог охаблять у блудї. Бог робить то, што хоче. (24–27)

Ці єсь не видїв тых, што замінили ласку Божу невдячностёв і довели свій народ до дому загыбели – до Пекла, в котрім будуть горїти? І яке плане є тото місце перебываня! Поставили Богу рівных, жебы зводили з Ёго дорогы. Повідж: „Тїште ся; ваша дорога ся скінчіть в Огни“. Повідж Моїм слугам, што увірили, няй выконують молитву і дають з того, чім сьме їх обдарили, потайкы і явно, покы не прийде День, коли не буде ани торговля, ани приятельство. (28–31)

Бог є Тот, котрый створив небеса і землю, і зослав з неба воду, і вывів нёв плоды як пожыву про вас; і підрядив вам кораблї, жебы плавали по морю з Ёго приказу, і підрядив вам рікы. Підрядив вам сонце і місяць, котры не перестають іти своёв дорогов, і підрядив вам ніч і день. І дав вам з вшыткого, о што сьте Го просили. А кібы сьте раховали ласкы Божы, не пораховали бы сьте їх. Наісто, чоловік є барз несправедливый і невдячный. (32–34)

А кідь Абрагам повів: „Господи мій, зроб тото місто безпечным і оддаль мене і моїх сынів од поклоніня ідолам. Господи мій, наісто, они звели з дорогы много людей. Хто піде за мнов, тот є зо мнов; а хто ня не послухать – наісто, Ты єсь Одпущаючій, Милосердный. Господи наш, оселив єм часть свого потомства в долині без засївів, при Твоїм Святім Домі, – Господи наш, жебы выконовали молитву. Зроб же, жебы ся ку ним склоняли сердця людей, і обдаруй їх плодами – може будуть вдячны. Господи наш, наісто, Ты знаєш, што затаюєме і што указуєме; перед Богом ся не скрыє ніч на земли ани на небі. Хвала Богу, котрый мі в старости дав Ізмаіла і Ісаака. Наісто, мій Господь чує просьбу. Господи мій, зроб, жебы єм выконовав молитву я і моє потомство. Господи наш, прийми мою просьбу. Господи наш, одпусть мі, і моїм родічам, і віруючім у тот День, коли буде рахунок“.[16] (35–41)

Не думай, же Бог є без увагы к тому, што роблять кривдници. Він їм лем дає одклад до Дня, коли очі зістануть стояти од страху, – будуть ся поспішати з піднятыма головами, їх погляд ся ку ним не верне, а їх сердця будуть порожнї. Остерігай людей перед Днём, коли на них прийде кара, і тоты, што чінили кривду, повідять: „Господи наш, дай нам одклад на куртый час: одповіме на Твоє закликаня і підеме за послами“. „Ці сьте перед тым не присягали, же про вас не буде кінця? І бывали сьте в бываню тых, што скривдили самых себе, і стало ся вам ясным, як сьме з нима зробили, і приводили сьме вам приклады“. Они хытровали своёв хытростёв, але їх хытрость є у Бога, – хоць бы їх хытрость была така, же бы ся нёв рушали горы. (42–46)

Зато не думай, же Бог зрушить Своє обіцяня Своїм послам. Наісто, Бог є Могутный, Пан одплаты. В тот День, коли буде земля замінена іншов землёв і небеса тыж і они выйдуть перед Бога, Єдиного, Вшыткопереможного, – в тот День увидиш грїшників

[16] **„Господи мій, зроб тото місто беспечным“: історічный і теологічный коментарь ку Корану 14:35–41 з історіёв беспечности Меккы столїтя за столїтём – од Абрагама аж по Оборонный союз Меккы з року 2026**
Облягнутя Джідды, 1517: Португалія, Червене море і оборона святых міст

звязаных в оковах, їх одїв буде зо смолы, а їх лиця покрыє Огень, – жебы Бог одплатив каждій души за то, што здобыла. Наісто, Бог є скорый у рахунку. (47–51)

То є посолство про людей, і жебы нёв были остерігані, і жебы знали, же Він є Бог єдиный, і жебы собі обдарованы розумом взяли научіня. (52)

15. Ал-Гіджр (Ал-Гіджр)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Ра. То суть аяты і знакы Писма і ясного Корану. Може бы тоты, што одкыдають правду, раз хотїли, жебы ся были оддали Богу. Охаб їх, няй їдять і тїшать ся, і няй їх бавить надія: они ся дізнають. Мы сьме не знищіли ниякого міста, жебы не мало знамый припис, і ниєдна громада не выпередить свій термін ани го не одложыть. Говорять: „Ты, котрому было зослане Припомнїня, – наісто, ты єсь шаленый! Чом нам не приведеш ангелів, кідь єсь з правдивых?“ Мы зосыламе ангелів лем з правдов, і тогды бы не дістали одклад. Наісто, Мы сьме зослали Припомнїня, і наісто, Мы го будеме хранити. Мы сьме посылали послів перед тобов міджі давны громады, і не пришов ку ним посол, жебы ся з нёго не высмівали. Так го вводиме до сердець грїшників: не вірять у нёго, хоць приклад давных уж перешов. І кібы сьме їм отворили браму з неба і они бы нёв выходили горі, наісто бы повіли: „Нашы очі были лем омамены; нї, мы сьме люде зачарованы“. (1–15)

Мы сьме поставили на небі сузвіздя, і прикрасили сьме го про тых, што ся позерають, і охранили сьме го перед каждым прогнаным чортом – окрем того, хто крадьмо слухать, і іде за ним ясна поломінь. А землю – Мы сьме єй простерли, і поставили сьме на нїй твердо стоячі горы, і дали сьме на нїй вырости каждій речі у справній мірї; і зробили сьме на нїй средства про жывот про вас і про тых, котрых вы не кормите. Нїт речі, жебы у Нас не были єй склады, і зосыламе єй лем у знамій мірї. І посыламе запліднюючі вітры, потім зосыламе з неба воду і напаваме вас нёв; і не вы єй складате. Наісто, Мы даєме жывот і смерть, і Мы сьме наслїдници. І наісто, знаме тых з вас, што были скорше, і наісто, знаме тых, што прийдуть пізнїше. І наісто, твій Господь їх зобере: Він є Мудрый, Вшыткознаючій.[17] (16–25)

Мы сьме створили чоловіка зо звучной глины, з чорного формованого болота, а джінів сьме створили перед тым з огня палячого вітру. А кідь твій Господь повів ангелам: „Створю чоловіка зо звучной глины, з чорного формованого болота. А кідь му дам подобу і вдыхну до нёго зо Свого духа, упадьте перед ним ниць“, – ангелы упали ниць, вшыткы вєдно, окрем Іблиса: він одмітнув быти з тыма, што упали ниць. Він повів: „Іблисе, што є з тобов, же не єсь з тыма, што упали ниць?“ Тот повів: „Не буду падати ниць перед чоловіком, котрого єсь створив зо звучной глины, з

[17] **Научный, філозофічный і теологічный коментарь ку Корану 15:16–25**
Чом є в Корані сура названа подля сузвіздь?

чорного формованого болота“. Він повів: „Та выйдь одты, бо ты єсь прогнаный, і наісто, на тобі буде прокляте аж до Судного дня“. Тот повів: „Господи мій, дай мі одклад до Дня, коли будуть воскрешены“. Він повів: „Ты єсь з тых, котрым є даный одклад до Дня назначеного часу“. Тот повів: „Господи мій, за то, же єсь мене звів з дорогы, наісто їм прикрашу зло на земли і наісто їх вшыткых зведу з дорогы – окрем Твоїх щірых слуг міджі нима“. Він повів: „То є дорога, што веде прямо ку Мі: наісто, над Моїма слугами не будеш мати нияку власть, окрем тых заблудженых, што підуть за тобов; і наісто, Пекло є обіцяным місцём про них вшыткых. Має сїм брам, і каждій брамі належить часть з них“. Наісто, богобойны будуть міджі Загородами і жерелами. „Войдьте до них з міром, у безпечности!“ Одстраниме злобу, котра є в їх грудях; як братя будуть сидїти на ложах єдны проти другых. Не дотулить ся їх там знемога і не будуть одты выведены. Оголось Моїм слугам, же Я єм Одпущаючій, Милосердный і же Моя кара є болестна кара. (26–50)

І оголось їм о гостях Абрагама, кідь ку нёму вошли і повіли: „Мір“. Він повів: „Мы ся вас боїме“. Они повіли: „Не бій ся: оголошуєме ті радостну вість о хлопцёви обдарованім знанём“. Він повів: „Ці мі оголошуєте радостну вість, хоць ня уж постигла старость? Яку же радостну вість оголошуєте?“ Они повіли: „Оголошуєме ті радостну вість по правдї; зато не будь з тых, што страчають надїю“. Він повів: „А хто страчать надїю на милосердя свого Господа окрем тых, што заблудили?“ Повів: „Яке є ваше дїло, послы?“ Они повіли: „Мы сьме посланы ку людём грїшным – окрем роду Лота: тых наісто вшыткых захраниме, окрем ёго жены; рїшыли сьме, же она буде з тых, што зістануть“. (51–60)

А кідь послы пришли ку роду Лота, він повів: „Вы сьте люде незнамы“. Они повіли: „Нї; пришли сьме ку тобі з тым, о чім они сумнївали ся. Пришли сьме ку тобі з правдов, і наісто говориме правду. Выйдь зо своёв родинов в части ночі і ідь за нима; няй ся нихто з вас не обзерать, і ідьте там, де вам є приказане“. І оголосили сьме му тото рїшіня: же послїднїй з тых людей буде рано одтятый. І пришли жителї міста з радостёв. Він повів: „То суть мої гостї, зато ня не ганьбте. Бійте ся Бога і не понижуйте ня“. Они повіли: „Ці сьме ті не заказали приїмати людей?“ Він повів: „Ту суть мої дочкы, кідь уж хочете дашто зробити“. Присягам на твій жывот, они блукали наосліп у своїм опяню, – і при выходї сонця їх хопив страшный крик. Перевернули сьме місто горі дном і зослали сьме на них каміня з печеной глины. Наісто, в тім суть знакы про тых, што знають чітати знакы. І оно лежить при дорозї, котра іщі стоїть: наісто, в тім є знак про віруючіх. (61–77)

І жителї Гущавы были кривдници, і Мы сьме їм одплатили; і обидвоє лежать при ясній дорозї. І жителї ал-Ґіджру называли послів кламарями. Дали сьме їм Нашы знакы, але они ся од них одвертали. Вытїсовали собі в горах домы і чули ся безпечно; але рано їх хопив страшный крик, і не помогло їм то, што здобывали. (78–84)

Мы сьме створили небеса, землю і вшытко, што є міджі нима, лем по правдї. Наісто, Година прийде, зато пробач красным пробачінём. Наісто, твій Господь є Творець, Вшыткознаючій. Мы сьме ті дали сїм часто повторюваных аятів і знаків і славный Коран. Не обертай свої очі ку тому, чім сьме дали тїшыти ся дакотрым з них, і не смуть за нима; і склонь своє крыло над віруючіма і повідж: „Наісто, я єм явный остерігатель“, – так, як сьме зослали на тых, што дїлили, што зробили з Корану кускы. Присягам на твого Господа, наісто ся їх вшыткых спросиме о тім, што робили. Зато оголось явно то, што ті є приказане, і одвернь ся од многобожників. Наісто, Мы ті стачіме проти тых, што ся высмівають, што ставлять коло Бога іншого бога: они ся дізнають. Мы знаме, же твоя грудь ся стискать про то, што говорять. Зато слав свого Господа хвалов, і будь з тых, што падають ниць, і поклоняй ся свому Господу, покы ку тобі не прийде певность. (85–99)

16. Пчола (Ан-Нагл)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Пришов приказ Божый, зато го не хотьте прискорити. Слава Ёму! Він є высшый над тым, што Му придавають. Він зосылать ангелів з духом зо Свого приказу на того зо Своїх слуг, на кого хоче: „Остерігайте, же нїт бога окрем Мене, зато ся Мене бійте“. Створив небеса і землю по правдї; Він є высшый над тым, што Му придавають. Створив чоловіка з каплї – а нараз він є явный противник! І статок створив про вас: є в нїм тепло і іншый хосен, і з нёго їсте. І є в нїм про вас краса, кідь го вечур приганяте домів і кідь го рано выганяте на пашу. І носять вашы тярьхы до землї, до котрой бы сьте не дішли, лем з великов тяжкостёв про себе. Наісто, ваш Господь є Ласкавый, Милосердный. І конї, мулы і сомарї, жебы сьте на них їздили і як окрасу. І творить то, што не знаєте. На Богу є указати праву дорогу, а суть і такы дорогы, што ся од нёй одхыляють. Кібы хотїв, быв бы вас вшыткых вів правов дорогов. (1–9)

Він є Тот, котрый про вас зосылать з неба воду: з нёй є питя і з нёй суть стромы, міджі котрыма пасете. Нёв про вас вырощує засївы, оливы, пальмы, винич і вшыткы плоды. Наісто, в тім є знак про людей, котры роздумують. І підрядив вам ніч і день, сонце і місяць; і звізды суть підряджены Ёго приказу. Наісто, в тім суть знакы про людей, котры розумлять. І то, што про вас розмножыв на земли в розличных фарбах: наісто, в тім є знак про людей, котры собі беруть научіня. Він є Тот, котрый підрядив море, жебы сьте з нёго їли свіже мясо і вытягали з нёго окрасы, котры носите; і видиш, як го кораблї росколюють, і жебы сьте глядали Ёго щедрость – може будете вдячны. І поставив на земли твердо стоячі горы, жебы ся з вами не хвіяла, і рікы і дорогы – може найдете дорогу, – і знакы; і подля звізд ся они ведуть. Ці Тот, котрый творить, є як тот, хто не творить? Ці собі не возьмете научіня? (10–17)

А кібы сьте раховали ласкы Божы, не пораховали бы сьте їх. Наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. Бог знає, што затаюєте і што указуєте. А тоты, ку котрым кличуть окрем Бога, не створять ніч; они самы суть створены: мертвы, не жывы, і не знають, коли будуть воскрешены. Ваш Бог є Бог єдиный. А тоты, што не вірять у будучій жывот, – їх сердця одкыдають, і они ся пышать. Без сумнїву, Бог знає, што затаюють і што указують: наісто, Він не любить пышных. (18–23)

А кідь ся їм повість: „Што зослав ваш Господь?“ – говорять: „Байкы давных людей“, – жебы в День воскресїня несли сповна свої тярьхы і дашто з тярьх тых, котрых

звели без знаня. Яке плане є тото, што понесуть! Хытровали і тоты, што были перед нима; і Бог пришов на їх будову од основ, і упала на них згоры стріха, і кара на них пришла одты, одкы то не чули. Потім їх у День воскресіня зганьбить і повість: „Де суть Мої сполочници, про котрых сьте ся вадили?“ Тоты, котрым было дане знаня, повідять: „Наісто, ганьба і біда суть днесь на тых, што одкыдали правду“, – на тых, котрых ангелы беруть, кідь кривдять самых себе. Потім понукнуть покірность: „Мы сьме не робили ніч зле“. Гей! Наісто, Бог знає, што сьте робили. Войдьте же до брам Пекла, де зістанете навікы. Яке плане є прибыток пышных! (24–29)

А кідь ся повість богобойным: „Што зослав ваш Господь?“ – говорять: „Добро“. Тых, што роблять добро на тім світї, чекать добро, а дім будучого жывота є іщі лїпшый. Який красный є дім богобойных: Загороды Едену, до котрых войдуть і під котрыма течуть рікы; там будуть мати вшытко, што хотять. Так Бог нагороджать богобойных – тых, котрых ангелы беруть чістых і говорять: „Мір вам. Войдьте до Загороды за то, што сьте робили“. Ці чекають на дашто інше, як же ку ним прийдуть ангелы або прийде приказ твого Господа? Так робили і тоты, што были перед нима. Бог їх не скривдив – они кривдили самых себе. І постигло їх зло їх дїл, і обняло їх то, з чого ся высмівали. (30–34)

Многобожници говорять: „Кібы Бог хотїв, не были бы сьме ся поклоняли нічому окрем Нёго ани мы, ани нашы отцёве, і не были бы сьме без Нёго ніч заказали“. Так робили і тоты, што были перед нима. Ці є на послах дашто інше, як ясно донести посолство? Мы сьме до каждой громады послали посла: „Поклоняйте ся Богу і храньте ся фалошных богів“. Міджі нима были такы, котрых Бог вів правов дорогов, і такы, што заслужыли блуд. Ходьте же по земли і позерайте, який быв конець тых, што одкыдали. Хоць бы єсь барз хотїв, жебы ішли правов дорогов, Бог не веде тых, котрых охабив у блудї, і не будуть мати помічників. Присягали на Бога своїма найміцнїшыма присягами, же Бог не воскресить того, хто умре. Нї – то є Ёго правдиве обіцяня, але векшына людей не знає, – жебы їм высвітлив то, в чім ся розходили, і жебы тоты, што одкыдали правду, знали, же были кламарї. Кідь дашто хочеме, Наше слово ку тому є лем: „Будь“, – і оно є. А тых, што ся переселили про Бога по тім, як были скривджены, – наісто їх красно оселиме на тім світї, а нагорода будучого жывота є векша, кібы лем знали, – тых, што были терпезливы і споляглили ся на свого Господа. (35–42)

Пророче, і перед тобов сьме посылали лем мужів, котрым сьме давали зъявлїня, – спросьте людей Припомнїня, кідь не знаєте, – з ясныма доказами і писмами. І тобі

сьме зослали Припомнїня, жебы єсь высвітлив людём то, што їм было зослане, – і може будуть роздумовати. (43–44)

Ці суть тоты, што задумують злы хытрости, в безпечности перед тым, же їх Бог дасть проглынути земли, або же на них прийде кара одты, одкы то не чують, або же їх хопить в їх ходжіню і не утечуть, або же їх хопить помалы? Наісто, ваш Господь є Ласкавый, Милосердный. Ці не видїли річі, котры Бог створив, як ся їх тїни обертають направо і налїво і клонять ся Богу покірно? Богу ся клонить вшытко, што є на небесах, і каждый жывый твор на земли, і ангелы тыж, і не пышать ся: боять ся свого Господа над собов і роблять то, што їм є приказане. (45–50)

Бог повів: „Не берьте собі двох богів: Він є лем Бог єдиный. Зато ся бійте лем Мене“. Ёму належить вшытко, што є на небесах і на земли, і Ёму належить вічна покірность. Ці ся будете бояти дакого іншого як Бога? Кажда ласка, котру мате, є од Бога. Потім, кідь ся вас дотулить біда, кличете о поміч ку Нёму; а кідь од вас біду одстранить, нараз часть з вас придає свому Господу сполочників, невдячна за то, што сьме їм дали. Тїште ся же – скоро ся дізнаєте. (51–55)

Оддїляють тому, о чім ани не знають, часть з того, чім сьме їх обдарили. Присягам на Бога, наісто ся вас спросять о тім, што сьте вымышляли. І придавають Богу дочкы – слава Ёму! – а собі то, што жадають. А кідь ся дакому з них оголосить вість о дївчатю, ёго лице потемнїє і він в собі стримує жаль; скрывать ся перед людми про злу вість, котра му была оголошена: ці собі єй має охабити в ганьбі, або єй загребсти до пороху? Яке плане є тото, як судять! Тоты, што не вірять у будучій жывот, мають планый приклад, а Богу належить найвысшый приклад: Він є Могутный, Мудрый. Кібы Бог карав людей за їх кривду, не охабив бы на земли ани єдно жыве створїня; але дає їм одклад до назначеного терміну, а кідь прийде їх термін, не одложать го ани о годину, ани го не прискорять. Придавають Богу то, што їм самым є немиле, а їх языкы говорять лож, же їх чекать найлїпше. Без сумнїву, чекать їх Огень, і будуть до нёго гнаны першы. (56–62)

Присягам на Бога, Мы сьме посылали послів ку громадам перед тобов, але Сатан їм прикрасив їх дїла; і він є днесь їх покровитель, і чекать їх болестна кара. Мы сьме ті зослали Писмо лем на то, жебы єсь їм высвітлив то, в чім ся розышли, і як веджіня і милосердя про людей, котры вірять. (63–64)

Бог зосылать з неба воду і оживлює нёв землю по єй смерти. Наісто, в тім є знак про людей, котры слухають. І в статку є про вас научіня: напаваме вас тым, што є в їх брухах, – з-міджі гною і крови – чістым молоком, приємным про тых, што пють. А з

плодів пальм і винича собі робите опойный напій і добру пожыву. Наісто, в тім є знак про людей, котры розумлять. І твій Господь вдыхнув пчолї: „Роб собі домы в горах, і на стромах, і в тім, што ставляють люде; потім їдж з каждого плоду і ходь дорогами свого Господа, котры ті суть легкы“. З їх брух выходить питя розличных фарб, у котрім є лїк про людей. Наісто, в тім є знак про людей, котры роздумують. (65–69)

Бог вас створив; потім вам дасть умерти. А дакотры з вас будуть вернуты до найслабшого віку, жебы по знаню не знали ніч. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Всемогучій. Бог дав єдным з вас перевагу над другыма в пожыві; але тоты, котрым была дана перевага, не оддадуть свою пожыву своїм рабам, жебы в нїй были рівны. Ці одкыдають ласку Божу? Бог вам дав подружа з вас самых, і з вашых подружій вам дав дїти і внуків, і обдарив вас добрыма річами. Ці вірять у неправду і одкыдають ласку Божу? І поклоняють ся окрем Бога тому, што не має міць дати їм ниякой пожывы з небес ани зо землї і нїґда не буде мати. Зато не приводьте Богу приклады. Бог знає, а вы не знаєте. (70–74)

Бог приводить приклад: раб, котрый комусь належить і не має міць над нічім, і чоловік, котрого сьме од Себе обдарили добров пожывов, і він з нёй дає потайкы і явно. Ці суть рівны? Хвала Богу – але векшына з них не знає. І Бог приводить приклад двох мужів: єден з них є нїмый, не має міць над нічім і є тярьхов про свого пана – де бы го послав, не принесе ніч добре. Ці є рівный тому, хто приказує справедливость і сам є на правій дорозї? Богу належить скрыте небес і землї. А дїло Годины є лем як мигнутя ока або іщі ближе: наісто, Бог має міць над каждов річов. Бог вас вывів з лон вашых матерей, кідь сьте ніч не знали, і дав вам слух, зрак і сердця – може будете вдячны. Ці не видять птахів, підряджених у воздусї неба? Не тримле їх нихто окрем Бога. Наісто, в тім суть знакы про людей, котры вірять. Бог про вас зробив з вашых домів місце покою і зробив про вас зо скоры статку домы, котры суть про вас легкы в день, коли путуєте, і в день, коли стоїте; а з їх вовны, срсти і волося – річі і хосен до часу. Бог про вас зробив з того, што створив, тїнь; і зробив про вас у горах прибыткы; і зробив про вас одїв, котрый вас хранить перед горячавов, і одїв, котрый вас хранить у вашім бою. Так довершує Свою ласку ку вам – може ся Ёму оддасьте. А кідь ся одвернуть, та на тобі, Пророче, є лем ясно донести посолство. Знають ласку Божу, а потім єй одкыдають: векшына з них суть невдячны. (75–83)

В тот День, коли з каждой громады поставиме свідка, не буде дозволено тым, што одкыдали правду, вымовляти ся, ани їм не буде дозволено направити ся. А кідь

тоты, што чінили кривду, увидять кару, не буде їм полегчена і не дістануть одклад. А кідь тоты, што придавали Богу сполочників, увидять своїх сполочників, повідять: „Господи наш, то суть нашы сполочници, ку котрым сьме кликали окрем Тебе“. Але тоты їм шмарять слово: „Наісто, вы сьте кламарї!“ В тот День понукнуть Богу покірность, і охабить їх то, што вымышляли. Тым, што одкыдали правду і одвертали од дорогы Божой, придаме кару ку карї за то, же шырили зопсутя. (84–88)

В тот День, коли в каждій громадї поставиме свідка проти них з них самых, приведеме тебе, Пророче, як свідка проти тых. Мы сьме ті зослали Писмо як высвітлїня каждой речі і як веджіня, милосердя і радостну вість про тых, што ся оддали Богу. (89)

Наісто, Бог приказує справедливость, добро і щедрость ку родинї; і заказує мерзоту, зло і утискованя. Напоминать вас – може собі возьмете научіня. Дотримуйте завіт з Богом, кідь сьте го заключіли, і не рушайте присягы по тім, як сьте їх потвердили і зробили сьте Бога своїм ручітелём: наісто, Бог знає, што робите. І не будьте як тота, што роспустила свою пряжу на ниткы по тім, як єй міцно спряла, – беручі свої присягы за способ оманы міджі собов зато, же єдна громада є векша як друга. Бог вас тым лем пробує; і в День воскресїня вам наісто высвітлить то, в чім сьте ся розходили. (90–92)

Кібы Бог хотїв, быв бы вас зробив єднов громадов; але охаблять у блудї, кого хоче, і веде правов дорогов, кого хоче; і наісто ся вас спросять о тім, што сьте робили. Не берьте свої присягы за способ оманы міджі собов, бо ся пошмыкне нога по тім, як стояла твердо, і скоштуєте зло за то, же сьте одвертали од дорогы Божой, і чекать вас велика кара. Не продавайте завіт з Богом за малу цїну: то, што є у Бога, є про вас лїпше, кібы сьте знали. То, што маєте вы, скінчіть ся, а то, што є у Бога, тырвать. І наісто дасьме тым, што были терпезливы, їх нагороду подля найлїпшого з того, што робили. Хто робить добро, муж або жена, і є віруючій, – тому наісто дасьме добрый жывот і наісто їм дасьме їх нагороду подля найлїпшого з того, што робили. (93–97)

А кідь чіташ Коран, та глядай охрану у Бога перед Сатаном, прогнаным: наісто, він не має власть над тыма, што увірили і сполягглили ся на свого Господа; ёго власть є лем над тыма, што собі го беруть за покровителя і што придавають Богу сполочників. А кідь замініме єден аят іншым – а Бог найлїпше знає, што зосылать, – говорять: „Ты лем вымышляш!“ Нї: векшына з них не знає. Повідж: „Зослав го Святый Дух од твого Господа з правдов, жебы утвердив тых, што увірили, і як веджіня і радостну вість про тых, што ся оддали Богу“. Мы знаме, же говорять:

„Учіть го лем чоловік“. Язык того, на кого вказують, є чуджій, а то є ясный арабскый язык. Наісто, тых, што не вірять у знакы Божы, Бог не поведе правов дорогов, і чекать їх болестна кара. Лож вымышляють лем тоты, што не вірять у знакы Божы; і тоты суть кламарї. Хто одкыне Бога по своїй вірї – окрем того, хто быв принученый, а ёго сердце зістало спокійне у вірї, – але хто отворить свою грудь невірї, на тых є гнїв Божый, і чекать їх велика кара. То зато, же мали радше земный жывот як будучій і же Бог не веде правов дорогов людей, што одкыдають правду. То суть тоты, котрым Бог запечатав сердця, слух і зрак; і тоты суть без увагы. Без сумнїву, в будучім жывотї они будуть тыма, што стратили. А тым, што ся переселили по тім, як были переслїдованы, а потім снажили ся і были терпезливы, – наісто, твій Господь є по тім вшыткім Одпущаючій, Милосердный. В тот День, коли кажда душа прийде і буде ся заступати сама за себе, буде каждій души сповна вернуте то, што зробила, і не будуть скривджены. Бог приводить приклад: місто, котре было безпечне і спокійне, і ёго пожыва ку нёму приходила обфіто з каждого місця; але не дяковало за ласкы Божы, і Бог му дав скоштовати одїв голоду і страху за то, што робили. І пришов ку ним посол з них самых, але они го назвали кламарём, і хопила їх кара, кідь чінили кривду. (98–113)

Їджте же з того, чім вас Бог обдарив, дозволене і добре, і дякуйте за ласку Божу, кідь ся поклоняте Ёму. Він вам заказав лем здохлину, кров, свиньске мясо і то, што было посвячене іншому як Богу. Але хто є принученый, не желаючі того і не переступуючі міру, – та наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. І не говорьте про лож, котру говорять вашы языкы: „То є дозволене, а то є заказане“, – жебы сьте вымышляли о Богу лож: наісто, тоты, што вымышляють о Богу лож, не будуть мати успіх, – мала утїха, а чекать їх болестна кара. А Жыдам сьме заказали то, о чім сьме ті росповіли перед тым. Мы сьме їх не скривдили – они кривдили самых себе. Потім, наісто, твій Господь є ку тым, што зробили зло з незнаня, а потім ся покаяли і направили ся, – наісто, твій Господь є по тім Одпущаючій, Милосердный. (114–119)

Наісто, Абрагам быв сам громадов, покірный Богу, чоловік чістой віры, і не быв з многобожників; вдячный за Ёго ласкы. Він го выбрав і вів го на праву дорогу. І дали сьме му добро на тім світї, і в будучім жывотї буде наісто міджі праведныма. Потім сьме ті, Пророче, зъявили: „Ідь за віров Абрагама, чоловіка чістой віры; він не быв з многобожників“. Субота была установлена лем про тых, што ся о нїй розышли; і наісто, твій Господь їх розсудить у День воскресїня в тім, у чім ся розходили. (120–124)

Клич на дорогу свого Господа з мудростёв і добрым напомянутём і споперай ся з нима способом, котрый є найлїпшый. Наісто, твій Господь найлїпше знає, хто зышов з Ёго дорогы, і найлїпше знає тых, што ідуть правов дорогов. А кідь одплачате, та одплачайте так, як было зроблене вам; але кідь будете терпезливы, та то є наісто лїпше про терпезливых. Будь терпезливый – а твоя терпезливость є лем з помочі Божой, – і не смуть за нима, і няй тя не стискать то, што хытрують: наісто, Бог є з тыма, што суть богобойны, і з тыма, што роблять добро. (125–128)

17. Нічне путованя (Ал-Ісра)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Слава Тому, котрый в ночі перенїс Свого слугу зо Святой мешіты до Найдалшой мешіты, околїцю котрой сьме благословили, жебы сьме му указали дакотры з Нашых знаків. Наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. Мы сьме дали Мойсеёви Писмо і зробили сьме го веджінём про сынів Ізраіля: „Не берьте собі опікуна окрем Мене, вы, потомкове тых, котрых сьме несли з Ноём! Наісто, він быв вдячный слуга“. (1–3)

І оголосили сьме сынам Ізраіля в Писмі: „Два раз будете шырити зопсутя на земли і піднимете ся до великой пыхы“. А кідь пришов час першого з двох обіцянь, послали сьме проти вас Нашых слуг великой силы, і они перешли вашы домы; і было то сповнене обіцяня. Потім сьме вам вернули верьх над нима, і помогли сьме вам маєтком і сынами, і зробили сьме вас чісленнїшыма. „Кідь робите добро, робите добро самым собі; а кідь робите зло, та проти себе“. А кідь пришов час другого обіцяня, послали сьме іншых, жебы засмутили вашы лиця, і вошли до Храму так, як до нёго вошли першый раз, і цалком знищіли вшытко, што ся їм дістало до рук. Може вас ваш Господь помілує; але кідь ся вернете, вернеме ся і Мы. І зробили сьме Пекло вязніцёв про тых, што одкыдають правду. (4–8)

Наісто, тот Коран веде ку тому, што є найправше, і оголошує радостну вість віруючім, котры роблять добры дїла, же їх чекать велика нагорода, і же про тых, што не вірять у будучій жывот, сьме приготовили болестну кару. Чоловік просить о зло так, як просить о добро: чоловік є все поспішный. Мы сьме зробили ніч і день двома знаками. Знак ночі сьме затемнили, а знак дня сьме зробили ясным, жебы сьте глядали щедрость свого Господа і жебы сьте знали чісло років і рахунок часу. І кажду річ сьме подробно высвітлили. Каждому чоловікови сьме привязали ёго судьбу на шыю, і в День воскресїня му выведеме запис, котрый найде отвореный: „Чітай свій запис. Днесь стачіть твоя властна душа як тот, што рахує проти тебе“. (9–14)

Хто іде правов дорогов, іде нёв лем про себе, а хто заблудить, заблудить лем на властну шкоду. Ниєдна душа не понесе тярьху другой, і Мы не караме, покы не пошлеме посла. А кідь хочеме знищіти місто, приказуєме тым в нїм, што жыють у роскоші, але они в нїм чінять непослушность; і так ся над ним справедливо сповнить слово, і цалком го знищіме. Кілько поколїнь сьме знищіли по Ноёви! І стачіть твій Господь як Тот, што знає о грїхах Своїх слуг і видить їх. Хто хоче тот

скорый жывот – тому в нїм прискориме то, што хочеме, тому, кому хочеме; потім му назначіме Пекло, в котрім буде горїти, зганьбленый і прогнаный. А хто хоче будучій жывот і снажить ся о нёго так, як ся належить, і є віруючій, – снажіня такых буде оцїнене. Каждому помагаме – тым і тамтым – з дару твого Господа, і дар твого Господа не є нікому одопертый. Позерай, як сьме дали єдным з них перевагу над другыма; а будучій жывот має векшы ступнї і векшу перевагу. (15–21)

Не став коло Бога іншого бога, бо зістанеш сидїти зганьбленый і охабленый. Твій Господь приказав, жебы сьте ся не поклоняли нікому окрем Нёго і жебы сьте были добры ку родічам. Кідь єден з них або обоє досягнуть при тобі старость, не повідж їм ани „Ух!“, і не крич на них, але говорь їм шляхетне слово, і з милосердя склонь перед нима крыло покоры, і повідж: „Господи мій, помілуй їх так, як они ня выховали, кідь єм быв малый“. Ваш Господь найлїпше знає, што є у вашых душах. Кідь будете праведны, та наісто, Він є Одпущаючій про тых, што ся ку Нёму все вертають. Давай родакови то, што му належить, і бідному, і подорожному і не марни надміру: наісто, тоты, што марнять, суть братя чортів, а Сатан є невдячный свому Господу. А кідь ся од них мусиш одвернути, глядаючі милосердя од свого Господа, на котре маєш надїю, та їм повідж лагідне слово. Не тримай свою руку привязану ку шыї ани єй цалком не отваряй, бо зістанеш сидїти ганеный і бідный. Наісто, твій Господь щедро дає пожыву, кому хоче, і одмірює; наісто, Він добрї знає Своїх слуг і видить їх. (22–30)

Не забивайте свої дїти зо страху перед бідов: Мы обдаруєме їх і вас. Наісто, забивати їх є великый грїх. І не приближуйте ся ку перелюбству: наісто, то є мерзота і плана дорога. І не забивайте душу, котру Бог зробив недотыканов, лем по праву. А кідь є дахто забитый несправедливо, та ёго наслїднику сьме дали власть; але няй не переступує міру в забиваню, бо му буде помочено. І не приближуйте ся ку маєтку сироты, лем найлїпшым способом, покы не досягне дозрїлость. І дотримуйте завіт: наісто, о завітї ся будуть звідати. Давайте повну міру, кідь міряте, і важте справнов вагов: то є лїпше і має красшый конець. І не ідь за тым, о чім не маєш знаня: наісто, слух, зрак і сердце – о тім вшыткім ся будуть звідати. І не ходь по земли пышно: наісто, землю не роздереш і не досягнеш высоту гір. Зло того вшыткого є немиле твому Господу. (31–38)

То є з мудрости, котру ті, Пророче, зъявив твій Господь. І не став коло Бога іншого бога, бо будеш шмареный до Пекла, ганеный і прогнаный. Ці вам ваш Господь выбрав сынів, а Собі взяв з ангелів дочкы? Наісто, говорите страшне слово! (39–40)

Мы сьме в тім Коранї розлично высвітлёвали, жебы собі взяли научіня, але придавать їм то лем нехутї. Повідж: „Кібы были з Ним іншы богове, як они говорять, наісто бы были глядали дорогу ку Панови Трону“. Слава Ёму! Він є высоко высшый над тым, што говорять! Славить Го сїм небес, і земля, і вшыткы, што в них суть. Нїт речі, жебы Го не славила хвалов, але вы не розумієте їх славлїню. Наісто, Він є Терпезливый, Одпущаючій. (41–44)

А кідь чіташ Коран, кладеме міджі тебе і тых, што не вірять у будучій жывот, скрыту заслону, і кладеме на їх сердця покрывала, жебы го не розуміли, а до їх ух глухоту. А кідь у Коранї спомянеш лем свого Господа, обертають ся хырбетом з нехутёв. Мы найлїпше знаме, з чім слухають, кідь тя слухають, і кідь ся потайкы радять, кідь кривдници говорять: „Ідете лем за зачарованым чоловіком“. Позерай, якы ті приводять приклады! Заблудили і не можуть найти дорогу. І говорять: „Ці кідь будеме костями і порохом, наісто будеме воскрешены як нове створїня?“ Повідж: „Будьте каміня, або желїзо, або даяке створїня, котре є у вашых грудях іщі векше“. Потім повідять: „Хто нас верне?“ Повідж: „Тот, котрый вас створив першый раз“. Потім на тебе покывають головами і повідять: „Коли то буде?“ Повідж: „Може то буде скоро – в тот День, коли вас покличе і вы одповісте Ёго хвалов і будете думати, же сьте пробыли лем кус“. (45–52)

Повідж Моїм слугам, няй говорять то, што є найлїпше. Наісто, Сатан сїє міджі нима роздор; наісто, Сатан є чоловікови явный неприятель. Ваш Господь вас знає найлїпше. Кідь хоче, помілує вас, а кідь хоче, покарать вас. І Мы сьме тя, Пророче, не послали як їх опікуна. Твій Господь найлїпше знає тых, што суть на небесах і на земли. Мы сьме дали єдным пророкам перевагу над другыма, і Давидови сьме дали Псалмы. Повідж: „Кличте тых, о котрых твердите, же суть богове окрем Нёго: не мають міць ани одстранити од вас біду, ани єй змінити“. Тоты, ку котрым они кличуть, самы глядають путь ку свому Господу – котрый з них буде найближе, – і мають надїю на Ёго милосердя, і боять ся Ёго кары. Наісто, кары твого Господа ся треба бояти. Нїт міста, жебы сьме го не знищіли перед Днём воскресїня або го не покарали строгов каров; то є записане в Писмі. (53–58)

Не стримало Нас ніч од посыланя знаків, лем то, же їх давны люде одкынули. Мы сьме дали самудянам верблюдицю як видимый знак, але они єй скривдили. Мы посыламе знакы лем на то, жебы ся бояли. А кідь сьме ті, Пророче, повіли: „Наісто, твій Господь обнимать людей“. І видїня, котре сьме ті указали, сьме зробили лем пробов про людей, і стром, проклятый у Коранї, тыж. Мы їх страшиме, але придавать їм то лем великой непослушности. (59–60)

А кідь сьме повіли ангелам: „Поклоньте ся перед Адамом“, – они ся поклонили, вшыткы окрем Іблиса. Він повів: „Ці ся мам поклонити тому, кого єсь створив з глины?“ Повів: „Ці видиш того, кого єсь пошановав над мене? Кідь мі даш одклад до Дня воскресїня, наісто собі підряджу ёго потомство, окрем немногых“. Він повів: „Ідь! Хто з них піде за тобов – наісто, Пекло буде вашов одплатов, повнов одплатов. І розрушуй своїм голосом, кого з них можеш, і нападай на них своёв їздов і своёв пішотов, і будь їх сполочником у маєтку і дїтях, і обіцяй їм“, – а Сатан їм обіцять лем оману. „Наісто, над Моїма слугами не будеш мати власть; і стачіть твій Господь як Опікун“. (61–65)

Ваш Господь є Тот, котрый про вас жене кораблї по морю, жебы сьте глядали Ёго щедрость. Наісто, Він є ку вам Милосердный. А кідь ся вас на морю дотулить біда, охаблять вас вшыткы, ку котрым кличете, окрем Нёго; але кідь вас захранить на суходіл, одвертате ся. Чоловік є невдячный. Ці сьте в безпечности перед тым, же дасть, жебы вас проглынула часть суходолу, або на вас пошле бурю з камінём? Потім собі не найдете опікуна. Або ці сьте в безпечности перед тым, же вас до нёго верне другый раз, і пошле на вас ламаючій вітор, і потопить вас за то, же сьте были невдячны? Потім собі не найдете нікого, хто бы ся за вас проти Нас заступив. Мы сьме пошановали сынів Адама; носили сьме їх по суходолї і по морю, обдарили сьме їх добрыма річами і дали сьме їм велику перевагу над многыма з тых, котрых сьме створили. (66–70)

В тот День, коли покличеме вшыткых людей з їх водцём, – тоты, котрым буде їх запис даный до правой рукы, будуть чітати свій запис і не будуть скривджены ани о нитку з датлёвой кісткы. А хто быв слїпый на тім світї, буде слїпый і в будучім жывотї і іщі далше зыйде з дорогы. Мало тя не одвели од того, што сьме ті зъявили, жебы єсь о Нас вымыслив дашто інше; і тогды бы собі тя были взяли за приятеля. І кібы сьме тя не утвердили, быв бы єсь ся ку ним кус склонив; тогды бы сьме ті дали скоштовати двойнасобну кару в жывотї і двойнасобну в смерти, і потім бы єсь собі не нашов помічника проти Нас. І мало тя не выстрашили зо землї, жебы тя з нёй выгнали; але тогды бы по тобі зістали лем на куртый час, – так было з тыма з Нашых послів, котрых сьме послали перед тобов. І не найдеш зміну в Нашім звыку. (71–77)

Выконуй молитву од склоніня сонця аж до темноты ночі і чітаня на зорях: наісто, чітаня на зорях має свідків. І в части ночі при нїм чуй – як придаток про тебе; може тя твій Господь підойме на хвалене місце. І повідж: „Господи мій, дай мі войти входом правды і дай мі выйти выходом правды і дай мі од Себе власть, котра

помагать“. І повідж: „Пришла правда і згынула неправда: наісто, неправда мусить згынути“. (78–81)

Мы зосыламе з Корану то, што є лїком і милосердём про віруючіх, але кривдникам придає лем страту. А кідь укажеме чоловікови ласку, одвертать ся і одходить набік; а кідь ся го дотулить зло, є в роспуцї. Повідж: „Каждый робить подля свого способу, а ваш Господь найлїпше знає, хто іде найправшов дорогов“. (82–84)

Просять ся тя, Пророче, о Духа. Повідж: „Дух є з приказу мого Господа, а вам было дано зо знаня лем мало“. Кібы сьме хотїли, наісто бы сьме одобрали то, што сьме ті зъявили; потім бы єсь собі не нашов нікого, хто бы ся за тебе проти Нас заступив, – окрем милосердя од твого Господа. Наісто, Ёго щедрость ку тобі є велика. Повідж: „Кібы ся зышли люде і джіны, жебы принесли подобне тому Корану, не принесли бы подобне ёму, хоць бы єдны другым і помагали“. Мы сьме людём у тім Коранї розлично привели каждый приклад, але векшына людей одмітать вшытко окрем невіры. І говорять: „Не увіриме ті, покы нам зо землї не даш вытечі жерело, або покы не будеш мати загороду з пальмами і виничом і не даш через ню обфіто течі рікы, або покы не даш на нас упасти небо по кусках, як твердиш, або не приведеш Бога і ангелів перед нас, або покы не будеш мати дім із золота, або не выйдеш на небо, – і не увіриме твому выходу, покы нам не зошлеш писмо, котре будеме чітати“. Повідж: „Слава мому Господу! Ці єм дашто інше, як чоловік, посол?“ А людём не боронило увірити, кідь ку ним пришло веджіня, ніч, лем то, же повіли: „Ці послав Бог чоловіка як посла?“ Повідж: „Кібы на земли были ангелы, котры бы по нїй спокійно ходили, были бы сьме їм з неба зослали ангела як посла“. Повідж: „Стачіть Бог як свідок міджі мнов і вами: наісто, Він добрї знає Своїх слуг і видить їх“. (85–96)

Кого Бог веде, тот іде правов дорогов, а кого охабить у блудї – тым не найдеш покровителїв окрем Нёго. В День воскресїня їх зобереме на їх лицях, слїпых, нїмых і глухых. Їх прибытком є Пекло: все, кідь буде гаснути, придаме їм огня. То є їх одплата за то, же одкыдали Нашы знакы і говорили: „Ці кідь будеме костями і порохом, наісто будеме воскрешены як нове створїня?“ Ці не видять, же Бог, котрый створив небеса і землю, має міць створити подобных їм? Назначів їм термін, о котрім нїт сумнїву, але кривдници одмітають вшытко окрем невіры. Повідж: „Кібы сьте вы мали скарбы милосердя мого Господа, наісто бы сьте їх стримовали зо страху, же ся минуть; чоловік є скупый“. (97–100)

Мы сьме дали Мойсеёви девять ясных знаків – спросий ся сынів Ізраіля. Кідь ку ним пришов, Фараон му повів: „Мойсею, думам, же єсь зачарованый!“ Він повів: „Ты

добрї знаєш, же тоты зослав лем Господь небес і землї як ясны доказы; а я думам, Фараоне, же ты єсь пропащій“. І хотїв їх выгнати зо землї, але Мы сьме потопили ёго і вшыткых, што были з ним. І повіли сьме по нїм сынам Ізраіля: „Бывайте на земли; а кідь прийде обіцяня будучого жывота, приведеме вас вшыткых вєдно“. (101–104)

З правдов сьме го зослали, і з правдов зышов. А тебе сьме послали лем як вістника радостной вісти і остерігателя. І є то Коран, котрый сьме роздїлили, жебы єсь го людём чітав помалы; і зосылали сьме го поступно. Повідж: „Вірте в нёго або не вірте“. Наісто, тоты, котрым было дане знаня перед ним, падають на свої лиця ниць, кідь ся їм чітать, і говорять: „Слава нашому Господу! Наісто, обіцяня нашого Господа ся сповнило“. І падають на свої лиця з плачом, і придавать їм то покоры. Повідж: „Кличте ку Богу або кличте ку Мілостивому: котрым бы меном сьте кликали, Ёму належать найкрасшы мена“. І не говорь свою молитву голосно, ани єй не говорь тихо, але глядай дорогу міджі тым. І повідж: „Хвала Богу, котрый собі не взяв сына, і не має сполочника в царьстві, і не потребує покровителя про слабость“. І звеличуй Го великым звеличінём. (105–111)

18. Печера (Ал-Кагф)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Хвала Богу, котрый зослав Свому слузї Писмо і не зробив у нїм нияку кривоту, – праве, жебы остерігало перед строгов каров од Нёго і оголосило радостну вість віруючім, котры роблять добры дїла, же їх чекать красна нагорода, в котрій зістануть навікы; і жебы остерігало тых, што говорять: „Бог собі взяв сына“. Не мають о тім знаня ани они, ани їх отцёве. Страшне є слово, котре выходить з їх уст: говорять лем лож. Може ты ся, Пророче, замучіш смутком на їх слїдах, кідь не увірять тій розповіди. (1–6)

Наісто, Мы сьме зробили то, што є на земли, єй окрасов, жебы сьме їх спробовали, котрый з них є найлїпшый у дїлах; і наісто, вшытко, што на нїй є, оберниме на голу землю. Або ці думаш, же люде Печеры і Напису были дивом міджі Нашыма знаками? Кідь ся молоды мужове скрыли до Печеры, повіли: „Господи наш, дай нам милосердя од Себе і приготов нам у нашім дїлї праву дорогу“. І заперли сьме їх уха в Печері на много років; потім сьме їх збудили, жебы сьме спознали, котра з двох громад лїпше порахує час, котрый там пробыли. (7–12)

Мы ті росповіме їх розповідь по правдї. Были то молоды мужове, котры увірили у свого Господа, і Мы сьме їм придали веджіня. І скріпили сьме їх сердця, кідь стали і повіли: „Наш Господь є Господь небес і землї. Нїґда не будеме кликати ку іншому богу окрем Нёго: бо тогды бы сьме повіли дашто барз далеке од правды. Тоты нашы люде собі взяли богів окрем Нёго. Чом о них не принесуть ясный доказ? Хто є несправедливіший як тот, што вымышлять о Богу лож? А кідь сьте ся од них оддалили і од того, чому ся поклоняють окрем Бога, та ся скрыйте до Печеры: ваш Господь над вами простре Своє милосердя і приготовить вам у вашім дїлї полегшіня“. (13–16)

Быв бы єсь видїв, як ся сонце, кідь выходило, одхыляло од їх Печеры направо, а кідь заходило, оминало їх налїво, а они были в шырокім місцї в нїй. То є зо знаків Божых. Кого Бог веде, тот іде правов дорогов, а кого охабить у блудї – тому не найдеш покровителя, котрый бы го вів. Быв бы єсь думав, же чують, хоць они спали. І обертали сьме їх направо і налїво, а їх пес мав переднї лабы простерты на порозї. Кібы єсь на них попозерав, быв бы єсь ся обернув і втїк од них і быв бы єсь наповненый страхом перед нима. (17–18)

І так сьме їх збудили, жебы ся міджі собов звідали. Єден з них повів: „Як довго сьте ту пробыли?“ Они повіли: „Пробыли сьме день або часть дня“. Повіли: „Ваш Господь найлїпше знає, як довго сьте ту пробыли. Пошлийте єдного з вас з тым своїм срібным пінязём до міста, і няй попозерать, котре їдло є найчістїше, і няй вам з нёго принесе пожыву; і няй є обережный і няй о вас не дасть нікому знати. Бо кідь ся о вас дізнають, вкаменують вас або вас вернуть ку своїй вірї, і тогды нїґда не будете мати успіх“. І так сьме дали о них знати, жебы люде знали, же обіцяня Боже є правда і же о Годинї нїт сумнїву. Кідь ся міджі собов споперали о їх дїлї, єдны повіли: „Поставте над нима будову: їх Господь о них знає найлїпше“. Тоты, што взяли верьх у їх дїлї, повіли: „Наісто над нима поставиме місце поклонїня“. Єдны повідять: „Трёми, а четвертый з них їх пес“; другы повідять: „Пятёми, а шестый з них їх пес“, – думаючі о невидимім; а іншы повідять: „Сїмёми, а восьмый з них їх пес“. Повідж: „Мій Господь найлїпше знає їх чісло; знають о них лем немногы“. Зато ся о них не споперай, лем о яснім дїлї, і не звідай ся о них нікого з них. І нїґда о нічім не говорь: „Зроблю то завтра“, – без того, жебы єсь придав: „кідь буде хотїти Бог“. І спомянь свого Господа, кідь забудеш, і повідж: „Може ня мій Господь поведе ку дачому, што є ближе ку справній дорозї як тото“. І пробыли у своїй Печері триста років і придали девять. Повідж: „Бог найлїпше знає, як довго пробыли. Ёму належить скрыте небес і землї: як ясно Він видить і як добрї чує! Не мають окрем Нёго покровителя, і Він не дає нікому подїл на Своїм рїшіню“. (19–26)

Чітай то, што ті было зъявлене з Писма твого Господа: нихто не змінить Ёго слова, і не найдеш прибыток окрем Нёго. І будь терпезливый з тыма, што кличуть ку свому Господу рано і вечур, глядаючі Ёго Лице. Няй твої очі од них не одходять, жадаючі окрасу земного жывота; і не слухай того, чіє сердце сьме зробили без увагы ку Нашому споминаню, хто іде за своёв жадостёв і чіє дїло переступило вшыткы границї. Повідж: „Правда є од вашого Господа: хто хоче, няй вірить, а хто хоче, няй одкыне“. Наісто, Мы сьме про кривдників приготовили Огень, стїны котрого їх обнимуть. А кідь будуть просити о поміч, буде їм помочено водов, як ростопленый ков, котра палить лиця. Яке плане є тото питя і яке плане місце одпочінку! А тоты, што увірили і робили добры дїла, – наісто, Мы не даме пропасти нагородї того, хто робив добро. Тых чекають Загороды Едену, під котрыма течуть рікы; будуть там прикрашены золотыма браслетами і будуть носити зеленый одїв з тонкого шовку і брокату, одпочіваючі там на высокых ложах. Яка красна нагорода і яке красне місце одпочінку! (27–31)

Приведь їм приклад двох мужів: єдному з них сьме зробили дві загороды з виничом, обколесили сьме їх пальмами і міджі нима сьме положыли засївы. Обидві загороды давали свої плоды і ніч з них не убрали, і міджі нима сьме дали вытечі ріцї. І мав плоды, і повів свому товаришови, кідь ся з ним бісїдовав: „Я мам веце маєтку як ты і силнїшых людей“. І вошов до своёй загороды, кривдячі самого себе, і повів: „Не думам, же тото даколи згыне, і не думам, же настане Година; а кідь і буду вернутый ку свому Господу, наісто найду дашто лїпше як тото“. Ёго товариш му повів, кідь ся з ним бісїдовав: „Ці одкыдаш Того, котрый тя створив з пороху, потім з каплї, потім тя зробив мужом? Але я – Він є Бог, мій Господь, і я не придаю свому Господу нікого. Кібы єсь, кідь єсь вошов до своёй загороды, быв повів: ‚Што хоче Бог! Нїт силы, лем у Бога‘. Кідь мене видиш, же мам менше маєтку і дїтей як ты, та може мі мій Господь дасть дашто лїпше як твоя загорода і пошле на ню кару з неба, і стане ся гладков голов землёв, або ся єй вода страть глубоко в земли, і не будеш єй годен найти“. І ёго плоды были знищены, і зачав собі ломити рукы над тым, што на ню выдав, а она лежала звалена на своїх підпорах, і говорив: „Кібы єм не придавав свому Господу нікого!“ І не мав громаду, котра бы му помогла окрем Бога, ани не міг помочі сам собі. Там охрана належить лем Богу, Правдивому. Він є найлїпшый у нагородї і найлїпшый у кінцю. (32–44)

Приведь їм приклад земного жывота: є як вода, котру зосыламе з неба; змішають ся з нёв ростлины землї, а потім ся стануть сухым стеблом, котре розносять вітры. Бог має міць над каждов річов. Маєток і дїти суть окрасов земного жывота; але тырвалы добры дїла суть у твого Господа лїпшы в нагородї і лїпшы в надії. В тот День, коли рушиме горы, і увидиш землю голу, і зобереме їх, і не охабиме з них ани єдного. І будуть приведены перед твого Господа в рядах: „Пришли сьте ку Нам так, як сьме вас створили першый раз, хоць сьте твердили, же вам не назначіме стрїчу“. І буде положеный запис, і увидиш грїшників, як ся боять того, што в нїм є. Повідять: „Біда нам! Якый то запис, же не вынехать ани мале, ани велике, жебы то не пораховав?“ І найдуть перед собов вшытко, што зробили; а твій Господь не скривдить нікого. (45–49)

А кідь сьме повіли ангелам: „Поклоньте ся перед Адамом“, – они ся поклонили, вшыткы окрем Іблиса. Він быв з джінів і не послухав приказ свого Господа. Ці собі возьмете ёго і ёго потомство за покровителїв намісто Мене, кідь они суть вашы неприятелї? Яка плана є тота заміна про кривдників! Я єм їх не зробив свідками створїня небес і землї ани їх властного створїня; і не взяв бы єм собі за помічників тых, што зводять. В тот День, коли повість: „Покличте тых, о котрых сьте твердили,

же суть Мої сполочници“, – покличуть їх, але они їм не одповідять; і поставиме міджі нима місце загыбели. Грїшници увидять Огень і порозуміють, же до нёго упадуть, і не найдуть од нёго утечу. (50–53)

Мы сьме людём у тім Коранї розлично привели каждый приклад, але чоловік ся споперать веце як дашто інше. Людём не боронило увірити, кідь ку ним пришло веджіня, і просити свого Господа о одпущіня ніч, лем то, же чекають, жебы на них пришло то, што постигло давных, або жебы на них кара пришла лицём у лице. Мы посыламе послів лем як вістників радостной вісти і остерігателїв; але тоты, што одкыдають правду, споперають ся неправдов, жебы нёв знищіли правду, і беруть Мої знакы і то, чім суть остерігані, на посміх. Хто є несправедливіший як тот, кому были припомянуты знакы ёго Господа, а він ся од них одвернув і забыв на то, што приготовили ёго рукы? Наісто, Мы сьме на їх сердця положыли покрывала, жебы го не розуміли, а до їх ух глухоту; і хоць бы єсь їх кликав на праву дорогу, нїґда нёв не підуть. Твій Господь є Одпущаючій, Пан милосердя. Кібы їх карав за то, што здобыли, быв бы їм прискорив кару; але мають назначеный час, перед котрым не найдуть прибыток. Тоты міста – знищіли сьме їх, кідь чінили кривду, і назначіли сьме час про їх загыбель. (54–59)

А кідь Мойсей повів свому слузї: „Не перестану, покы не дійду на місце, де ся споюють два моря, хоць бы єм ішов і довгы рокы“. А кідь дішли на місце, де ся споюють, забыли на свою рыбу, і она собі взяла дорогу до моря і страчала ся. А кідь перешли далей, повів свому слузї: „Принесь нам наше рано; наісто, на тій нашій дорозї сьме ся знемогли“. Тот повів: „Ці єсь видїв? Кідь сьме одпочівали при скалї, я забыв на рыбу – і лем Сатан мі дав забыти спомянути єй, – і она собі дивным способом взяла дорогу до моря!“ Він повів: „То є тото, што сьме глядали“. І вернули ся по своїх слїдах, і нашли єдного з Нашых слуг, котрому сьме дали милосердя од Себе і котрого сьме научіли знаню од Себе. Мойсей му повів: „Ці можу іти за тобов, жебы єсь мене научів дашто зо справного веджіня, котрому єсь быв наученый?“ Він повів: „Наісто, не будеш годен быти зо мнов терпезливый. І як бы єсь быв терпезливый при тім, што не обнимеш знанём?“ Тот повів: „Найдеш ня, кідь буде хотїти Бог, терпезливого, і не буду ті непослушный в нічім“. Він повів: „Кідь же підеш за мнов, та ся ня не звідай о нічім, покы ті о тім сам не повім“. (60–70)

І пішли, аж покы, кідь сїли до човна, не зробив до нёго дїру. Він повів: „Ці єсь до нёго зробив дїру, жебы єсь потопив ёго людей? Наісто, зробив єсь страшну річ!“ Тот повів: „Ці єм не говорив, же не будеш годен быти зо мнов терпезливый?“ Він повів: „Не карай ня за то, же єм забыв, і не утяжуй мі моє дїло“. І пішли, аж покы, кідь

стрїтили хлопця, не забив го. Він повів: „Ці єсь забив невинну душу, котра не забила нікого? Наісто, зробив єсь огыдну річ!“ Тот повів: „Ці єм ті не говорив, же не будеш годен быти зо мнов терпезливый?“ Він повів: „Кідь ся тя по тім о дашто спросю, та ня уж не тримай при собі: дістав єсь одо мене оправданя“. І пішли, аж покы, кідь пришли ку жытелям єдного міста, не попросили ёго жытелїв о їдло, але тоты їх одмітли погостити. І нашли там стїну, котра хотїла упасти, і він єй вырівнав. Він повів: „Кібы єсь хотїв, быв бы єсь за то взяв нагороду“. Тот повів: „То є розлука міджі мнов і тобов. Оголошу ті выклад того, при чім єсь не міг быти терпезливый. Човен належав бідным людём, котры робили на морю; хотїв єм го пошкодити, бо за нима быв царь, котрый брав каждый човен силов. А хлопець – ёго родічі были віруючі, і бояли сьме ся, же їх буде утисковати непослушностёв і невіров; і хотїли сьме, жебы їм їх Господь дав на заміну чістїшого як він і ближшого в милосердю. А стїна належала двом хлопцям-сиротам у містї, і під нёв быв скарб, котрый быв їх. Їх отець быв праведный, і твій Господь хотїв, жебы досягли дозрїлость і вытягли свій скарб – з милосердя твого Господа. Не зробив єм то з властной волї. То є выклад того, при чім єсь не міг быти терпезливый“. (71–82)

Просять ся тя, Пророче, о Зул-Карнайна. Повідж: „Прочітам вам о нїм споминку“. Мы сьме го утвердили на земли і дали сьме му путь ку каждій речі. І пішов єднов дорогов, аж покы, кідь дішов на місце, де заходить сонце, не нашов, же заходить до каламутного жерела, і нашов при нїм людей. Мы сьме повіли: „Зул-Карнайне, або їх покарай, або ся ку ним тримай по доброму“. Він повів: „Того, хто чінить кривду, покараме; потім буде вернутый ку свому Господу, і Він го покарать страшнов каров. А того, хто увірив і робив добро, чекать найлїпша нагорода, і повіме му з нашого приказу легке слово“. Потім пішов іншов дорогов, аж покы, кідь дішов на місце, де выходить сонце, не нашов, же выходить над людми, котрым сьме перед ним не дали нияку заслону. Так было; і Мы сьме обняли знанём вшытко, што было при нїм. (83–91)

Потім пішов іншов дорогов, аж покы, кідь дішов міджі дві горы, не нашов перед нима людей, котры ледва розуміли слову. Они повіли: „Зул-Карнайне, Ґоґ і Маґоґ шырять зопсутя на земли. Ці ті маме платити данину за то, же міджі нами і нима поставиш переділ?“ Він повів: „То, в чім ня утвердив мій Господь, є лїпше. Зато мі поможте силов, і поставлю міджі вами і нима вал. Принесьте мі кусы желїза“. А кідь зрівняв просторонь міджі двома скалами, повів: „Дуйте!“ А кідь го зробив як огень, повів: „Принесьте мі ростоплену мідь, жебы єм єй на нёго выллявˮ. І не могли на нёго выйти ани го пробити. Він повів: „То є милосердя од мого Господа. Але кідь прийде обіцяня мого Господа, Він го зрівнать зо землёв; а обіцяня мого Господа є

правда“. В тот День їх охабиме, жебы ся єдны валили на другых як волны; і затрублять до Трубы, і зобереме їх вшыткых. І в тот День укажеме Пекло явно тым, што одкыдали правду, – тым, чії очі были закрыты перед Моїм споминанём і котры не могли чути. Ці думають тоты, што одкыдають правду, же собі можуть взяти Моїх слуг за покровителїв намісто Мене? Наісто, Мы сьме приготовили Пекло як гостину про тых, што одкыдають правду. (92–102)

Повідж: „Ці вам оголосиме, хто найвеце стратив у своїх дїлах? Тоты, чіє снажіня в земнім жывотї пропало, а они думають, же роблять добрї“. То суть тоты, што одкынули знакы свого Господа і стрїчу з Ним; і їх дїла суть марны, і в День воскресїня їм не дасьме нияку вагу. То є їх одплата – Пекло – за то, же одкыдали правду і брали Мої знакы і Моїх послів на посміх. Наісто, тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть мати Загороды Раю як гостину, де зістануть навікы і не будуть хотїти одты одыйти. (103–108)

Повідж: „Кібы море было атраментом про слова мого Господа, море бы ся скінчіло скорше, як бы ся скінчіли слова мого Господа, хоць бы сьме на поміч привели іщі єдно таке“.[18] (109)

Повідж: „Я єм лем чоловік, такый як вы. Є мі зъявлене, же ваш Бог є Бог єдиный. Зато хто має надїю на стрїчу зо своїм Господом, няй робить добры дїла і няй у поклонїню свому Господу не придає нікого“. (110)

[18] Тот основный аят найлїпше высвітлять вшыткы одказы, котры часом, іншаллаг, придам у формі позначок, жебы єм дав цїлостный научный і філозофічный коментарь. Дотля ся, прошу, обознамте зо вшыткыма выбраныма статями на моїм блоґу: Выбране – Славный Коран і наука.

19. Марія (Марям)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Каф. Га. Йа. Айн. Сад. (1)

То є споминка о милосердю твого Господа ку Ёго слузї Захарії, кідь покликав свого Господа тихым закликанём. Повів: „Господи мій, ослабли мі кости і моя голова ся засвітила шедивов; і нїґда єм не быв, Господи мій, нещастный у своїй просьбі ку Тобі. І бою ся своїх родаків по собі, а моя жена є неплодна; зато мі даруй од Себе наслїдника, котрый буде дїдити по мі і буде дїдити по родї Якова; і зроб го, Господи мій, милым Тобі“. „Захаріё, оголошуєме ті радостну вість о хлопцёви, мено котрого є Йоан; перед тым сьме нікому не дали таке мено“. Він повів: „Господи мій, як буду мати хлопця, кідь моя жена є неплодна, а я єм досяг высоку старость?“ Він повів: „Так буде“. Твій Господь говорить: „То є про Мене легке: і тебе єм створив перед тым, кідь єсь не быв нічім“. (2–9)

Він повів: „Господи мій, дай мі знак“. Він повів: „Твій знак є, же три ночі не будеш говорити з людми, хоць єсь здоровый“. І вышов зо святынї ку свому народу і дав їм знак, жебы славили Бога рано і вечур. (10–11)

„Йоане, тримай Писмо міцно“. І дали сьме му мудрость іщі як дїтинї, і ласкавость од Нас, і чістоту; і быв богобойный, і добрый ку своїм родічам; і не быв ани пышный, ани непослушный. Мір ёму в день, коли ся народив, і в день, коли умре, і в день, коли буде воскрешеный жывый. (12–15)

І спомянь у Писмі Марію, кідь одышла од своёй родины на выходне місце і закрыла ся перед нима заслонов. І послали сьме ку нїй Нашого Духа, і він ся їй указав як довершеный чоловік. Она повіла: „Глядам перед тобов охрану у Мілостивого – кідь єсь богобойный!“ Він повів: „Я єм лем посол твого Господа, жебы єм ті даровав чістого хлопця“. Она повіла: „Як буду мати хлопця, кідь ся ня не дотулив ниякый муж і не была єм нечеснотна?“ Він повів: „Так буде“. Твій Господь говорить: „То є про Мене легке; і жебы сьме го зробили знаком про людей і милосердём од Нас. То є дїло уж рїшене“. І почала го, і одышла з ним на далеке місце. І породны болести єй пригнали ку пню пальмы. Она повіла: „Кібы єм была умерла перед тым і была цалком забыта!“ І закликав на ню голос зо споду: „Не смуть. Твій Господь положыв під тебе поточок; і потрясь пнём пальмы ку собі: упадуть на тебе свіжы дозрїты датлї. Їдж же, пий і потїш ся. А кідь увидиш даякого чоловіка, повідж: ‚Обітовала єм Мілостивому піст, зато днесь не буду говорити з никым‘“. (16–26)

Потім з ним пришла ку свому народу, несучі го. Они повіли: „Маріё, наісто, зробила єсь нечувану річ! Сестро Аарона, твій отець не быв планый чоловік і твоя мати не была нечеснотна“. Она на нёго указала. Они повіли: „Як будеме говорити з тым, хто є дїтина в колысцї?“ Він повів: „Я єм слуга Божый. Він мі дав Писмо і зробив ня пророком; і зробив ня благословленым, де бы єм быв, і приказав мі молитву і алмужну, покы буду жыти, і быти добрым ку своїй матери; і не зробив ня пышным ани нещастным. Мір мі в день, коли єм ся народив, і в день, коли умру, і в день, коли буду воскрешеный жывый“. То є Ісус, сын Марії: слово правды, о котрім сумнївають ся. Не належить Богу взяти собі сына – слава Ёму! Кідь о дачім рїшить, лем повість тому: „Будь“, – і оно є. Ісус повів: „Наісто, Бог є мій Господь і ваш Господь, зато ся Ёму поклоняйте: то є права дорога“. Але громады ся міджі собов розышли; зато біда тым, што одкыдають правду, од того, што увидять у великый День! Як добрї будуть чути і видїти в тот День, коли ку Нам прийдуть! Але днесь суть кривдници в явнім блудї. Остерігай їх перед Днём жалю, коли буде дїло рїшене, а они суть без увагы і не вірять. Наісто, Мы дістанеме в наслїдство землю і вшыткых, што на нїй суть, і ку Нам будуть вернуты. (27–40)

І спомянь у Писмі Абрагама: быв правдивый, пророк. Кідь повів свому отцёви: „Отче мій, чом ся поклоняш тому, што не чує, і не видить, і не поможе ті нічім? Отче мій, пришло ку мі знаня, котре не пришло ку тобі; зато ідь за мнов, і поведу тя рівнов дорогов. Отче мій, не поклоняй ся Сатанови: наісто, Сатан є непослушный Мілостивому. Отче мій, бою ся, же ся тя дотулить кара од Мілостивого і будеш сполочником Сатана“. Він повів: „Ці ся одверташ од моїх богів, Абрагаме? Кідь не перестанеш, наісто тя вкаменую. І одыйдь одо мене на довгый час!“ Тот повів: „Мір тобі. Буду про тебе просити одпущіня у свого Господа; наісто, Він є ку мі ласкавый. І оддалю ся од вас і од того, ку чому кличете окрем Бога, і буду кликати ку свому Господу; може не буду нещастный у закликаню свого Господа“. А кідь ся оддалив од них і од того, чому ся поклоняли окрем Бога, даровали сьме му Ісаака і Якова, і каждого сьме зробили пророком. І даровали сьме їм з Нашого милосердя і дали сьме їм высоку і правдиву славу. (41–50)

І спомянь у Писмі Мойсея: быв выбраный і быв послом, пророком. Закликали сьме го з правого боку Горы і приближыли сьме го на довірну розмову. І з Нашого милосердя сьме му даровали ёго брата Аарона як пророка. І спомянь у Писмі Ізмаіла: быв вірный свому обіцяню і быв послом, пророком. Приказовав своїй родині молитву і алмужну і быв милый свому Господу. І спомянь у Писмі Ідріса: быв правдивый, пророк, і підняли сьме го на высоке місце. (51–57)

То суть тоты, котрым Бог указав ласку з пророків: з потомства Адама, і з тых, котрых сьме несли з Ноём, і з потомства Абрагама і Ізраіля, і з тых, котрых сьме вели і выбрали. Кідь ся їм чітали знакы Мілостивого, падали ниць з плачом. Але по них пришли наступници, котры занедбали молитву і пішли за жадостями; і стрітять загыбель – окрем тых, што ся покаяли, увірили і робили добро: тоты войдуть до Загороды і не будуть нічім скривджены, – до Загород Едену, котры Мілостивый обіцяв Своїм слугам у невидимім: наісто, Ёго обіцяня ся сповнить. Не учують там пусту бісїду, лем „Мір“; і будуть там мати свою пожыву рано і вечур. То є Загорода, котру даме в наслїдство тым з Нашых слуг, што были богобойны. (58–63)

Ангелы говорять: „Мы сходиме лем з приказу твого Господа. Ёму належить то, што є перед нами, і то, што є за нами, і то, што є міджі тым; і твій Господь не забывать, – Господь небес, землї і вшыткого, што є міджі нима. Зато ся Ёму поклоняй і будь терпезливый в поклонїню Ёму. Ці знаєш дакого, хто бы мав Ёго мено?“ (64–65)

Чоловік говорить: „Ці кідь умру, наісто буду выведеный жывый?“ Ці собі чоловік не споминать, же сьме го створили перед тым, кідь не быв нічім? Присягам на твого Господа, наісто їх зобереме вєдно з чортами; потім їх приведеме довкола Пекла на колїнах; потім з каждой громады вытягнеме тых, што были найзухваліїшы проти Мілостивого; потім Мы наісто найлїпше знаме тых, што найвеце заслужыли в нїм горїти. І нїт нікого з вас, хто бы через нёго не перешов: то є рїшіня твого Господа, певне і доконане. Потім захраниме тых, што были богобойны, а кривдників там охабиме на колїнах. (66–72)

А кідь ся їм чітають Нашы ясны знакы, тоты, што одкыдають правду, говорять тым, што увірили: „Котра з двох громад має лїпше місце і красше товариство?“ А кілько поколїнь сьме перед нима знищіли, котры мали красшы річі і красшый вид! Повідж: „Хто є в блудї, тому няй Мілостивый продовжыть час, аж покы, кідь увидять то, што їм было обіцяне, – або кару, або Годину, – не дізнають ся, хто має гірше місце і слабше войско“. А Бог придасть веджіня тым, што ідуть правов дорогов; і тырвалы добры дїла суть у твого Господа лїпшы в нагородї і лїпшы в кінцю. Ці єсь видїв того, хто одкыдать Нашы знакы і говорить: „Наісто мі буде даный маєток і дїти“? Ці попозерав до невидимого або дістав од Мілостивого обіцяня? Але нї! Запишеме то, што говорить, і продовжыме му кару; і дістанеме по нїм у наслїдство то, о чім говорить, і прийде ку Нам сам. (73–80)

Взяли собі богів окрем Бога, жебы были про них силов. Але нї! Тоты одкынуть їх поклонїня і будуть проти них. Ці не видиш, же сьме послали чортів на тых, што

одкыдають правду, жебы їх підбурёвали? Зато ся проти них не поспішай: Мы їм лем рахуєме днї. В тот День, коли зобереме богобойных перед Мілостивого як почестне посолство і поженеме грїшників до Пекла як смядне стадо, – не будуть мати міць заступити ся, окрем того, хто дістав обіцяня од Мілостивого. Говорять: „Мілостивый собі взяв сына“. Наісто, пришли сьте з дачім страшным: мало ся про то не роздеруть небеса, і не росколе земля, і горы не упадуть в розвалинах – про то, же придали Мілостивому сына. Не належить Мілостивому взяти собі сына: нїт нікого на небесах і на земли, хто бы не пришов ку Мілостивому як слуга. Він їх пораховав і точно почітав, і каждый з них ку Нёму прийде в День воскресїня сам. (81–95)

Наісто, тым, што увірили і робили добры дїла, Мілостивый дасть любов. Мы сьме го зробили легкым у твоїм языку, Пророче, лем на то, жебы єсь ним оголосив радостну вість богобойным і остерігав ним людей сварливых. А кілько поколїнь сьме перед нима знищіли! Ці чуєш бодай єдного з них або чуєш од них бодай шепіт? (96–98)

20. Та Га (Та Га)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Та. Га. (1)

Мы сьме ті, Пророче, не зослали Коран на то, жебы єсь быв нещастный, але лем як припомнїня про того, хто ся боїть Бога: зосланя од Того, котрый створив землю і высокы небеса, – Мілостивый, котрый ся утвердив на Тронї. Ёму належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, і вшытко, што є міджі нима, і вшытко, што є під землёв. Ці говориш голосно, ці нї – Він знає таємство і то, што є іщі скрытїше. Бог – нїт бога окрем Нёго; Ёму належать найкрасшы мена. (2–8)

Ці ку тобі дішла розповідь о Мойсеёви? Кідь увидїв огень, повів своїй родинї: „Зістаньте ту. Увидїв єм огень; може вам з нёго принесу головню або найду при огни веджіня“. А кідь ку нёму пришов, быв закликаный: „Мойсею! Я єм твій Господь. Зуй свої сандалы: ты єсь у святій долинї Тува. Я єм тя выбрав, зато слухай то, што ся зъявує. Я єм Бог; нїт бога окрем Мене. Зато ся Мі поклоняй і выконуй молитву, жебы єсь на Мене памятав. Наісто, Година прийде – мало єй не затаюю, – жебы каждій души было одплачено за то, о што ся снажить. Зато няй тя од нёй не одверне тот, хто в ню не вірить і іде за своёв жадостёв, бо загынеш. (9–16)

А што є то у твоїй правій руцї, Мойсею?“ Він повів: „То є моя палиця. Опрам ся о ню, і збивам нёв листя про свої вівцї, і мам з нёй і іншый хосен“. Він повів: „Шмарь єй, Мойсею“. І він єй шмарив – і нараз то быв гад, котрый ся плазив. Він повів: „Возьмий єй і не бій ся: вернеме єй до першого стану. І притисний свою руку ку боку: выйде біла, без хыбы, – іншый знак, жебы сьме ті указали дакотры з Нашых найвекшых знаків. Ідь ку Фараонови: наісто, він переступив вшыткы границї“. Він повів: „Господи мій, отвор мі мою грудь, і полегчій мі моє дїло, і розвяж узол на моїм языку, жебы розуміли моїй бісїдї; і постав мі помічника з моёй родины – Аарона, мого брата. Скріп ним мою силу і зроб го сполочником у моїм дїлї, жебы сьме Тя много славили і много Тя споминали: наісто, Ты нас видиш“. (17–35)

Він повів: „Твоя просьба є сповнена, Мойсею. І уж раз сьме ті указали ласку, кідь сьме твоїй матери вдыхнули то, што ся вдыхує: ‚Поклад го до скринькы і шмарь єй до рікы; ріка єй выкыне на берег, і возьме го неприятель Мій і неприятель ёго‘. І вылляв єм на тебе любов од Себе, і жебы єсь быв выхованый перед Моїм оком. Кідь твоя сестра ішла і повіла: ‚Ці вам укажу того, хто ся о нёго постарать?‘ І так сьме тя вернули твоїй матери, жебы ся потїшыло єй око і не смутила. І забив єсь чоловіка, і

Мы сьме тя захранили од жалю і спробовали сьме тя многыма пробами. І пробыв єсь рокы міджі жытелями Мадіану; потім єсь пришов, Мойсею, подля рїшіня. І выбрав єм тя про Себе. Ідь ты і твій брат з Моїма знаками і не слабнийте в споминаню на Мене. Ідьте оба ку Фараонови: наісто, він переступив вшыткы границї. І говорьте му лагідне слово – може собі возьме научіня або ся буде бояти“. (36–44)

Они повіли: „Господи наш, боїме ся, же ся проти нас поспішить або переступить границї“. Він повів: „Не бійте ся. Я єм з вами: чую і виджу. Ідьте ку нёму і повіджте: ‚Мы сьме двоми послы твого Господа, зато пошли з нами сынів Ізраіля і не муч їх. Пришли сьме ку тобі зо знаком од твого Господа, і мір тому, хто піде за веджінём. Наісто, было нам зъявлене, же кара буде на тім, хто одкыне і одверне ся‘“. (45–48)

Він повів: „А хто є ваш Господь, Мойсею?“ Тот повів: „Наш Господь є Тот, котрый дав каждій речі єй подобу, а потім єй вів“. Він повів: „А што є з давныма поколїнями?“ Тот повів: „Знаня о них є у мого Господа, в Писмі: мій Господь ся не мылить і не забывать. Він є Тот, котрый про вас зробив землю колысков, і проложыв про вас на нїй дорогы, і зослав з неба воду“. І вывели сьме нёв пары розличных ростлин: їджте і пасьте свій статок. Наісто, в тім суть знакы про обдарованых розумом. З нёй сьме вас створили, і до нёй вас вернеме, і з нёй вас выведеме іщі раз. (49–55)

Указали сьме му вшыткы Нашы знакы, але він одкынув і одмітнув. Повів: „Ці єсь ку нам пришов, жебы єсь нас своїма чарами выгнав з нашой землї, Мойсею? Наісто ті принесеме подобны чары. Зато назнач міджі нами і тобов стрїчу, котру не зрушиме ани мы, ани ты, на рівнім місцї“. Тот повів: „Ваша стрїча буде в день свята, і няй ся люде зоберуть дополудня“. (56–59)

І Фараон одышов, зобрав свою хытрость і пришов. Мойсей їм повів: „Біда вам! Не вымышляйте о Богу лож, бо вас знищіть каров. Наісто, хто вымышлять, тот уж стратив“. І споперали ся міджі собов о своїм дїлї і потайкы ся радили. Повіли: „Наісто, тоты двоми суть чародії, котры вас хотять своїма чарами выгнати з вашой землї і знищіти вашу найлїпшу дорогу. Зоберьте же свою хытрость, а потім прийдьте в рядї: наісто, днесь буде мати успіх тот, хто возьме верьх“. Они повіли: „Мойсею, або шмариш ты, або будеме першы шмаряти мы“. Він повів: „Нї, шмаряйте вы“. І нараз ся му про їх чары видїло, же їх мотузы і палицї ся плазять. І Мойсей почув у собі страх. Мы сьме повіли: „Не бій ся: наісто, ты будеш высше. І шмарь то, што є у твоїй правій руцї: пролыгне то, што зробили. То, што зробили, є лем хытрость чародїя, а чародїй не буде мати успіх, де бы пришов“. (60–69)

І чародії упали ниць і повіли: „Увірили сьме в Господа Аарона і Мойсея“. Він повів: „Ці сьте в нёго увірили перед тым, як єм вам дозволив? Наісто, він є ваш учітель, котрый вас научів чарам. Наісто вам одотну рукы і ногы навхрест і розопну вас на пнях пальм, і наісто ся дізнаєте, котрый з нас має строгшу і тырвалїшу кару!“ Они повіли: „Мы тя не будеме мати радше як ясны доказы, што ку нам пришли, ани як Того, котрый нас створив. Рїш же то, што хочеш рїшыти: ты рїшаш лем у тім земнім жывотї. Наісто, мы сьме увірили в нашого Господа, жебы нам одпустив нашы грїхы і чары, ку котрым єсь нас принутив. Бог є лїпшый і тырвалїшый“. (70–73)

Хто прийде ку свому Господу як грїшник – тому Пекло, де не умре ани не буде жыти; а хто прийде ку Нёму як віруючій, што робив добры дїла, – тым найвысшы ступнї: Загороды Едену, під котрыма течуть рікы, де зістануть навсе. То є нагорода тых, што ся очістили. (74–76)

І зъявили сьме Мойсеёви: „Выйдь з Моїма слугами вночі і проложь їм суху дорогу морём; не бій ся, же вас доженуть, і не май страх“. Фараон ся пустив за нима зо своїма войсками, і море їх цалком закрыло. Фараон звів свій нарід з дорогы і не вів го. (77–79)

Сынове Ізраіля, захранили сьме вас од вашого неприятеля, і уложыли сьме з вами змлуву на правім боцї Горы, і зослали сьме вам манну і перепелицї: „Їджте з добрых речей, котрыма сьме вас обдарили, але не переступуйте в тім міру, бо на вас упаде Мій гнїв; а на кого упаде Мій гнїв, тот наісто загынув. Но Я єм наісто Одпущаючій ку тым, што ся покаяли, увірили і робили добро, а потім зістали на правій дорозї“. (80–82)

„Што тя принутило поспішыти ся перед своїм народом, Мойсею?“ Він повів: „Они ідуть в моїх слїдах, а я єм ся поспішыв ку Тобі, Господи мій, жебы єсь быв спокійный“. Він повів: „Мы сьме спробовали твій нарід, кідь єсь там не быв, і Самірі їх звів з дорогы“. І вернув ся Мойсей ку свому народу, розгнїваный і засмученый. Повів: „Народе мій, ці вам ваш Господь не дав красне обіцяня? Ці ся вам змлува видїла задовга, або сьте хотїли, жебы на вас упав гнїв од вашого Господа, же сьте зрушили обіцяня, котре сьте мі дали?“ Они повіли: „Не зрушили сьме обіцяня, котре сьме ті дали, з властной волї; але казали нам нести тягар оздоб того народу, і шмарили сьме їх до огня, і так зробив і Самірі“. Потім їм вывів теля – тїло, котре мукало; і повіли: „То є ваш бог і бог Мойсея, але він забыв“. Ці не видїли, же їм не одповідать ани словом і не має міць ани їм пошкодити, ани помочі? А Аарон їм уж перед тым повів: „Народе мій, тым сьте лем пробованы. Наісто, ваш Господь є

Мілостивый, зато ідьте за мнов і слухайте мій приказ“. Они повіли: „Не перестанеме ся го тримати, покы ся ку нам не верне Мойсей“. (83–91)

Він повів: „Аароне, што ті заборонило, кідь єсь видїв, же блудять, іти за мнов? Ці єсь не послухав мій приказ?“ Тот повів: „Сыну моёй матери, не хапай ня за бороду ани за голову! Бояв єм ся, же повіш: ‚Роздїлив єсь сынів Ізраіля і не дбав єсь на моє слово‘“. Він повів: „А што было твоє дїло, Самірі?“ Тот повів: „Видїв єм то, што они не видїли: взяв єм жменю пороху зо слїду посла і шмарив єм єй там. Так мі нашептала моя душа“. Він повів: „Іди гет! Цілый жывот будеш говорити: ‚Не дотуляйте ся мене‘. І є про тебе обіцяня, котре не буде зрушене. А попозерай на свого бога, котрого єсь ся тримав: наісто го спалиме, а потім го розсыплеме по морю як порох. Ваш Бог є лем Бог, окрем котрого нїт бога; Він обнимать вшытко знанём“. (92–98)

Так ті, Пророче, розповідаме дакотры з вістей о тім, што уж минуло; і дали сьме ті од Себе Припомнїня. Хто ся од нёго одверне, тот понесе в День воскресїня тягар і зістане під ним навсе – планый то про них тягар у День воскресїня, в День, коли ся затрубить на Трубу і коли зобереме грїшників з помутненыма очами; будуть собі шептати: „Пробыли сьте лем десять днїв“. Мы найлїпше знаме, што повідять, коли тот з них, што ся справує найлїпше, повість: „Пробыли сьте лем єден день“. (99–104)

Звідують ся тя о горах. Повідж: „Мій Господь їх розпорошить на порох і охабить по них гладку рівнину, на котрій не увидиш ани кривины, ани горбка“. В тот День підуть за тым, хто кличе, і не одхылять ся од нёго; голосы стихнуть перед Мілостивым, і учуєш лем тихый шепіт. В тот День не поможе заступлїня, окрем того, кому дозволить Мілостивый і чіє слово Му буде миле. Він знає то, што є перед нима, і то, што є за нима, а они Ёго не обнимуть знанём. Лиця ся покорять перед Жывым, Вічно Сущім; і страпить тот, хто несе тягар кривды. А хто робить добры дїла і є віруючій, не буде ся бояти ани кривды, ани укороченя. Так сьме го зослали як арабскый Коран і розлично сьме в нїм выложыли остерїганя – може будуть богобойны або в них збудить припомнїня. Высоко є Бог, правдивый Царь! Не поспішай ся з Кораном, покы ся не докінчіть ёго зъявлїня тобі, але повідж: „Господи мій, придай мі знаня“. Давно сьме уложыли змлуву з Адамом, але він забыв, і не нашли сьме в нїм твердой волї. Кідь сьме повіли ангелам: „Поклоньте ся Адамови“, – поклонили ся вшыткы, окрем Іблиса: тот одмітнув. І повіли сьме: „Адаме, то є неприятель тобі і твоїй женї. Няй вас не выведе обох із Загороды, бо будеш бідовати. Не будеш в нїй голодный ани нагый, не будеш там жадный ани тя не буде палити сонце“. Але Сатан му нашептав і повів: „Адаме, ці ті укажу стром вічности і

царство, котре ся не розпаде?“ І оба з нёго їли, і зъявила ся їм їх нагота, і зачали ся закрывати листём із Загороды. Адам не послухав свого Господа і заблудив. Потім го ёго Господь выбрав, приняв ёго каяня і вів го. Повів: „Зыйдьте з нёй оба вєдно – єдны другым неприятелї. А кідь ку вам прийде од Мене веджіня, тот, хто піде за Моїм веджінём, не заблудить ани не буде нещастный; а хто ся одверне од припомнїня на Мене, буде мати тїсный жывот, і в День воскресїня го воскресиме слїпого“. Він повість: „Господи мій, чом єсь ня воскресив слїпого, кідь єм быв видячій?“ Він повість: „Так є. Пришли ку тобі Нашы знакы, і ты єсь їх забыв; так єсь днесь забытый і ты“. Так одплачуєме тому, хто переступує міру і не вірить знакам свого Господа: наісто, кара будучого жывота є строгша і тырваліша. Ці їх не привело на праву дорогу то, кілько поколїнь сьме перед нима знищіли, по чиїх жытлах теперь ходять? Наісто, в тім суть знакы про обдарованых розумом. (105–128)

Кібы не было слова, котре уж перед тым вышло од твого Господа, і назначеного часу, кара бы была неминуча. Зато терпезливо знось то, што говорять, і слав хвалу свого Господа перед выходом сонця і перед ёго западом; і слав Го в годинах ночі і на обох кінцях дня – може будеш спокійный. Не напинай свої очі ку тому, чім сьме дали хосновати ся дакотрым з них, – ку блиску земного жывота, котрым їх пробуєме: пожыва твого Господа є лїпша і тырваліша. Приказуй своїй родинї молитву і сам у нїй вытырвай. Мы од тебе не жадаме пожыву: то Мы тебе обдарюєме. А добрый конець належить богобойности. (129–132)

Говорять: „Чом нам не принесе знак од свого Господа?“ Ці ку ним не пришов ясный доказ того, што было в давнїшых писмах? Кібы сьме їх знищіли каров перед тым, были бы повіли: „Господи наш, чом єсь нам не послав посла, жебы сьме пішли за Твоїма знаками перед тым, як сьме были понижены і заганьблены?“ Повідж: „Каждый чекать, зато чекайте і вы: дізнаєте ся, хто суть люде рівной дорогы і хто іде правов дорогов“. (133–135)

21. Пророци (Ал-Анбія)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Приближыв ся ку людём їх рахунок, а они ся в безстаростности одвертають. Не прийде ку ним од їх Господа ниякє нове припомнїня, жебы го не слухали при забаві, з розтїканыма сердцями. Кривдници собі потайкы шепчуть: „Ці то є дашто інше як чоловік подобный вам? Ці підете за чарами, хоць видите?“ Він повів: „Мій Господь знає кажде слово на небі і на земли: Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій“. Але нї – говорять: „Поплетены сны!“ Але нї – „Вымыслив го!“ Але нї – „Він є поет! Няй нам принесе знак, так як были послані давнїшы послы“. Не увірило перед нима ани єдно місто, котре сьме знищіли; та ці увірять тоты? І перед тобов, Пророче, посылали сьме лем мужів, котрым сьме давали зъявлїня, – звідайте ся людей Припомнїня, кідь не знаєте, – і не дали сьме їм тїла, котры бы не їли їдло, ани не были безсмертны. Потім сьме їм сповнили Наше обіцяня: захранили сьме їх і тых, кого сьме хотїли, і знищіли сьме тых, што переступили вшыткы границї. (1–9)

Зослали сьме вам Писмо, в котрім є ваше припомнїня. Та ці не порозумієте? А кілько міст, котры кривдили, сьме розтрепали і підняли по них іншый нарід! Кідь почули Нашу силу, зачали од нёй утїкати. „Не утїкайте! Верньте ся ку роскоші, в котрій сьте жыли, і ку своїм жытлам – може ся вас будуть звідовати“. Они повіли: „Біда нам! Наісто, были сьме кривдници“. І тот їх крик не перестав, покы сьме їх не зробили подобныма стернї – мертвыма і тихыма. (10–15)

Не створили сьме небо, землю і вшытко, што є міджі нима, про забаву. Кібы сьме были хотїли взяти собі розвеселїня, были бы сьме го взяли з того, што є у Нас, – кібы сьме таке дашто робили. Але нї – Мы шмаряме правду на лож, і она їй розбє голову, і нараз она щезать. Біда вам за то, што приписуєте Богу! Ёму належать вшыткы, што суть на небесах і на земли. Тоты, што суть при Нїм, не суть запышны на то, жебы ся Му поклоняли, і не уставають; славлять Го вночі і вдень і не слабнуть. (16–20)

Або ці собі взяли із землї богів, котры годны воскрешати мертвых? Кібы были на небесах і на земли іншы богове окрем Бога, обоє бы ся было розпало. Слава Богу, Господу Трону, высоко над тым, што Му приписують! Ёго ся не звідують о тім, што робить, але їх ся будуть звідовати. Або ці собі взяли богів окрем Нёго? Повідж: „Принесьте свій доказ. То є Припомнїня тых, што суть зо мнов, і Припомнїня тых, што были передо мнов“. Але векшына з них не знає правду, і зато ся одвертають. Не послали сьме перед тобов ани єдного посла, жебы сьме му не зъявили: „Нїт бога

окрем Мене, зато ся Мі поклоняйте“. Говорять: „Мілостивый собі взяв сына“. Слава Ёму! Але нї – то суть почестны слугы; не говорять скорше, як повість Він, і роблять подля Ёго приказу. Він знає то, што є перед нима, і то, што є за нима; заступають ся лем за тых, з котрыма є Він спокійный, і трясуть ся в боязни перед Ним. А кібы хто з них повів: „Я єм бог окрем Нёго“, – тому бы сьме одплатили Пеклом: так одплачуєме кривдникам. (21–29)

Ці не видять тоты, што одкыдають правду, же небеса і земля были раз єдно споєне ціле, і же сьме їх роздїлили, і же сьме з воды зробили кажде жыве створїня? Та ці не увірять?[19] І поставили сьме на земли твердо стоячі горы, жебы ся з нима не колысала, і зробили сьме на нїй шырокы проходы як дорогы – може найдуть свою дорогу. І зробили сьме небо добрї храненов стрїхов – але они ся одвертають од ёго знаків.[20] І Він є Тот, котрый створив ніч і день, і сонце і місяць: каждый плаває по своїй орбітї.[21] (30–33)

Не дали сьме безсмертность ниякому чоловікови перед тобов, Пророче: кідь умреш ты, ці будуть они жыти навсе? Кажда душа скоштує смерть. Пробуєме вас злым і добрым як пробов, і ку Нам будете вернуты. А кідь тя видять тоты, што одкыдають правду, роблять собі з тебе лем посміх: „Ці то є тот, што споминать вашых богів?“ – а то они одкыдають споминаня на Мілостивого. (34–36)

Чоловік є створеный з поспіху. Укажу вам Свої знакы, зато не жадайте од Мене, жебы єм їх приспішыв. Говорять: „Коли ся сповнить тото обіцяня, кідь сьте правдомовны?“ Кібы тоты, што одкыдають правду, лем знали о часї, коли не будуть годны одвернути Огень ани од своїх лиць, ани од своїх хырбтів і не найдуть помочі! Але нї – прийде на них нараз і ошалемить їх; не будуть го годны одвернути і не буде їм дана одкладка. (37–40)

І з послів перед тобов собі робили посміх, і тых, што з них насмівали ся, обколесило якраз то, з чого собі робили посміх. Повідж: „Хто вас охранить вночі і вдень од Мілостивого?“ Але они ся одвертають од припомнїня на свого Господа. Або ці мають богів, котры їх годны оборонити перед Нами? Тоты не годны помочі ани самым собі, ани не будуть перед Нами охранены. Але нї – Мы сьме дали хосновати жывот

[19] Пророк Могамед ся о тій глубокій научній скуточности не міг дізнати припадково. Тот аят, як і многы іншы, свідчіть о Вшыткознаючім жрідлї. Споминать ся то тыж у 24:45 і 25:54.
[20] **Славный Коран: „Мы сьме зробили небо добрї храненов стрїхов“**

[21] **Славный Коран 21:30–33 – научны і теологічны позначкы – за 5 минут**
Небесны знакы в Коранї: духовны і научны роздумы

тым людём і їх отцям, аж ся їм продовжыв вік. Ці не видять, же приходиме на землю і уменшуєме єй з єй країв? Та ці суть они переможцями? Повідж: „Остерігам вас лем зъявлїнём“, – але глухы не чують заклик, кідь їх остерігають. А кібы ся їх дотулив бодай подых кары твого Господа, наісто бы закричали: „Біда нам! Наісто, были сьме кривдници“. Мы поставиме справедливы вагы про День воскресїня, і ани єдна душа не буде скривджена нічім. Хоць бы то была вага горчічного зеренка, принесеме єй; і Мы стачіме як тоты, што рахують. (41–47)

Дали сьме Мойсеёви і Ааронови Розрізнїня, світло і припомнїня про богобойных, котры ся боять свого Господа, хоць є невидимый, і трясуть ся перед Годинов. І то є благословлене Припомнїня, котре сьме зослали. Та ці го одкынете? А давно перед тым сьме дали Абрагамови ёго праву дорогу, і добрї сьме го знали. Кідь повів свому отцёви і свому народу: „Што то є за подобы, котрых ся так тримате?“ – они повіли: „Нашли сьме своїх отців, як ся їм поклоняли“. Він повів: „Та вы і вашы отцёве сьте были в явнім блудї“. Они повіли: „Ці єсь нам принїс правду, або ся лем бавиш?“ Він повів: „Нї – ваш Господь є Господь небес і землї, котрый їх створив, і я єм єден з тых, што о тім свідчать. Присягам на Бога, наісто выдумам дашто проти вашых ідолів, як ся обернете і одыйдете“. І розбив їх на кусы, окрем найвекшого з них, – може ся ку нёму вернуть. Они повіли: „Хто то зробив з нашыма богами? Наісто, він є кривдник“. Дакотры повіли: „Чули сьме молодого чоловіка, што о них говорив; кличуть го Абрагам“. Они повіли: „Та приведьте го перед очі людей – може будуть свідчіти“. Повіли: „Ці ты єсь то зробив з нашыма богами, Абрагаме?“ Він повів: „Нї – зробив то тот найвекшый з них. Звідайте ся їх, кідь годны говорити!“ І обернули ся ку самым собі і повіли: „Наісто, то вы сьте кривдници“. Потім ся вернули ку свому давному: „Ты добрї знаєш, же тоты не говорять“. Він повів: „Та ці ся поклоняте намісто Бога тому, што вам не годно нічім ани помочі, ани пошкодити? Ганьба вам і тому, чому ся поклоняте намісто Бога! Ці не порозумієте?“ Они повіли: „Спальте го і поможте своїм богам, кідь маєте дашто робити!“ Мы сьме повіли: „Огню, будь холодом і покоём про Абрагама“. Хотїли му зробити зле, але Мы сьме з них зробили тых, што стратили найвеце. І захранили сьме го і Лота до землї, котру сьме благословили про вшыткы народы. І даровали сьме му Ісаака, і Якова як придавок, і каждого сьме зробили праведным. І зробили сьме їх провідниками, што вели з Нашого приказу, і внукли сьме їм робити добры дїла, выконовати молитву і давати алмужну; і поклоняли ся Нам. А Лотови сьме дали мудрость і знаня і захранили сьме го од міста, котре робило мерзоты; наісто, то быв планый, непослушный нарід. І ввели сьме го до Нашого милосердя: наісто, він быв єден з праведных. (48–75)

І Ноя: давно перед тым він закликав, і Мы сьме го выслухали і захранили сьме го і ёго родину од великой біды. І помогли сьме му проти народу, котрый одкынув Нашы знакы: наісто, то быв планый нарід, і зато сьме їх вшыткых утопили. (76–77)

І Давида і Соломона, кідь судили о поли, до котрого вночі зашли вівцї даякых людей, – Мы сьме были свідками їх суду. І дали сьме Соломонови порозумити тій справі, і каждому з них сьме дали мудрость і знаня. І зробили сьме так, же горы і птахы славили Нас вєдно з Давидом: то Мы сьме зробили. І научіли сьме го робити про вас панцирї, жебы вас хранили у вашых боях. Та ці будете вдячны? А Соломонови сьме підкорили бурливый вітор, котрый ся з ёго приказу гнав до землї, котру сьме благословили, – Мы знаме о каждій речі, – і дакотрых із чортів, котры ся про нёго поноряли і робили окрем того і іншу роботу; і Мы сьме над нима стерегли. (78–82)

І Йова, кідь закликав ку свому Господу: „Дотулила ся ня біда, а Ты єсь наймилосерднїшый з милосердных“. Мы сьме го выслухали і одняли сьме біду, котра на нїм была, і вернули сьме му ёго родину і іщі раз тілько з нима – як милосердя од Нас і припомнїня про тых, што ся поклоняють. І Ізмаіла, Ідріса і Зул-Кіфла: каждый быв з терпезливых. І ввели сьме їх до Нашого милосердя: наісто, были з праведных. І чоловіка рыбы, кідь одышов у гнїві і думав, же го не стиснеме; потім закликав у глубкій тмі: „Нїт бога окрем Тебе; слава Тобі! Наісто, быв єм з кривдників“. Мы сьме го выслухали і захранили сьме го од жалю: так захранюєме віруючіх. І Захарію, кідь закликав ку свому Господу: „Господи мій, не охабляй ня без наслїдника, хоць Ты єсь найлїпшый з тых, што наслїдують“. Мы сьме го выслухали, і даровали сьме му Йоана, і зробили сьме ёго жену способнов породити му дїтину. Они вшыткы ся поспішали ку добрым дїлам, кликали ку Нам з надїёв і зо страхом і были перед Нами покорны. І тоту, што захранила свою чістоту: вдыхнули сьме до нёй з Нашого духа і зробили сьме єй і єй сына знаком про вшыткы свїты. (83–91)

Наісто, тота ваша громада є єдна громада, і Я єм ваш Господь, зато ся Мі поклоняйте. Але они своє дїло міджі собов розорвали на кусы; вшыткы ся вернуть ку Нам. Хто робить добры дїла і є віруючій, ёго снага не буде одкынута: Мы му єй записуєме. І є заказ про кажде місто, котре сьме знищіли: ёго люде ся не вернуть, – аж покы, кідь будуть выпущены Ґоґ і Маґоґ і поженуть ся з каждой высочіны, і приближыть ся правдиве обіцяня, – втогды застынуть очі тых, што одкыдали правду: „Біда нам! Были сьме к тому без увагы; але нї, были сьме кривдници“. Наісто, вы і то, чому ся поклоняте намісто Бога, сьте паливом про Пекло: до нёго зыйдете. Кібы тоты были богами, не были бы до нёго зышли; але вшыткы в нїм зістануть навсе. Будуть там стонати і не будуть там чути ніч. (92–100)

А тоты, про котрых уж перед тым вышла од Нас найлїпша нагорода, будуть од нёго далеко оддалены; не учують ани ёго найтихшый шум і зістануть навсе в тім, чого жадали їх душы. Не засмутить їх найвекшый страх, і стрітять їх ангелы: „То є ваш День, котрый вам быв обіцяный“. В тот День звинеме небо так, як ся звивать свиток про писма. Як сьме зачали перше створіня, так го і повториме: обіцяня, котре Нас вяже. Наісто, Мы то зробиме. (101–104)

І написали сьме в Псалмах, по Припомнїню, же землю дістануть у наслїдство Мої праведны слугы. Наісто, в тім є посланя про людей, што ся поклоняють. І послали сьме тя, Пророче, лем як милосердя про вшыткы світы. Повідж: „Зъявує ся мі лем то, же ваш Бог є єден Бог. Та ці ся Му оддасте?“ А кідь ся одвернуть, повідж: „Оголосив єм вам то вшыткым ровнако; і не знам, ці є близко, ці далеко то, што вам є обіцяне. Він знає то, што ся говорить голосно, і знає то, што таїте. І не знам – може то є про вас проба і хосен до часу“. Він повів: „Господи мій, розсудь по правдї. Наш Господь є Мілостивый, у котрого ся глядать поміч проти того, што Му приписуєте“. (105–112)

22. Путованя (Ал-Гаджж)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Люде, бійте ся свого Господа: наісто, затрясїня Годины є велика річ. В тот День, коли го увидите, кажда кормляча мати забуде на того, кого кормить, і кажда тяжарна скыне свій тягар, і увидиш людей як пяных, хоць не суть пяны, – але кара Божа є строга. А міджі людми є такый, што ся спорить о Богу без знаня і іде за каждым непослушным чортом, о котрім є записано, же хто собі го возьме за приятеля, того він зведе з дорогы і приведе го ку карї Поломеня. (1–4)

Люде, кідь сумнїваєте ся о воскресїню, подумайте, же сьме вас створили з пороху, потім з капкы, потім зо згустка, потім з кусника мняса, створеного і нествореного, жебы сьме вам то высвітлили. І охаблюєме в утробах то, што хочеме, до назначеного часу; потім вас выводиме як немовлята; потім вам даєме рости, жебы сьте дішли до своёй повной силы. Дакотрых з вас забере смерть, а дакотры суть вернуты до найбіднїшого віку, так же по знаню не знають ніч. І видиш землю мертву; але кідь на ню зошлеме воду, рушить ся, набрякне і выдасть вшелиякы красны ростлины. То зато, же Бог є Правда: Він оживлює мертвых і має міць над каждов річов; і зато, же Година приходить – о нїй нїт сумнїву, – і же Бог воскресить тых, што суть у гробах. А міджі людми є такый, што ся спорить о Богу без знаня, без веджіня і без Писма, котре бы світило, і одвертать ся в пысї, жебы зводив з дорогы Божой. Про нёго є ганьба в тім світї, а в День воскресїня му даме скоштовати кару паленя: „То є за то, што послали вперед твої властны рукы; Бог нїґда не є несправедливый ку Своїм слугам“. (5–10)

А міджі людми є такый, што ся поклонять Богу на самім краю: кідь ку нёму прийде добро, є з ним спокійный, але кідь го стріне проба, обертать ся назад. Стратить і тот світ, і будучій жывот – то є явна страта. Кличе намісто Бога ку тому, што му не годно ани пошкодити, ани помочі, – то є далекый блуд. Кличе ку тому, чія шкода є близша як ёго хосен: наісто, планый то покровитель і планый товариш! Наісто, Бог введе тых, што увірили і робили добры дїла, до Загород, під котрыма течуть рікы. Бог робить то, што хоче. Хто думать, же Бог не поможе Пророкови в тім світї і в будучім жывотї, няй натягне мотуз до неба, потім ся одріже і няй видить, ці ёго хытрость одстранить то, што го гнївае. Так сьме го зослали як ясны знакы; і Бог веде правов дорогов того, кого хоче. (11–16)

Тоты, што увірили, і Жыды, сабіїцї, хрістіане, маґы і тоты, што придавають Богу сполочників, – Бог міджі нима розсудить у День воскресїня. Бог є свідком каждой речі. Ці не видиш, же Богу ся кланять вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, – сонце, місяць, звізды, горы, стромы, жывы створїня і многы з людей? Але многы іншы заслужыли кару. Кого Бог понижить, того нихто не пошанує. Бог робить то, што хоче. То суть двоми противници, што ся спорять о своїм Господу. Про тых, што одкыдають правду, буде накроєне облечіня з огня; на їх головы ся буде лляти вряча вода, од котрой ся розтопить то, што є в їх бріхах, і їх скора; і суть про них желїзны гакы. Все, кідь з нёго у своїм жалю будуть хотїти выйти, будуть до нёго вернуты: „Скоштуйте кару паленя!“ Але Бог введе тых, што увірили і робили добры дїла, до Загород, під котрыма течуть рікы; будуть там оздоблены золотыма нараменницями і перлами, а їх облечіня там буде з годвабу. Были приведены ку доброму слову і были приведены на дорогу Достойного хвалы. (17–24)

Тоты, што одкыдають правду і одвертають од дорогы Божой і од Святой мешіты, – котру сьме назначіли про вшыткых людей ровнако, про того, хто там жыє, і про того, хто приходить здалека, – і хто бы єй хотїв знесвятити кривдов: тым даме скоштовати болестну кару. І спомянь, як сьме оселили Абрагама на місцї Дому: „Не придавай Мі ніч за сполочника і очісти Мій Дім про тых, што го обходять, і про тых, што стоять, і про тых, што ся кланяють і падають ниць. І оголось людём путованя: прийдуть ку тобі пішо і на каждім худім верблюдї, приходячі з каждой далекой ущелины, жебы были свідками того, што їм є на хосен, і жебы в назначены днї споминали мено Боже над статком, котрым їх обдарив.[22] Їджте же з нёго і нагодуйте бідного. Потім няй докінчать свої обряды очіщіня, сповнять свої обіты і обыйдуть Старобылый Дім“. Так є. Хто шанує святы установлїня Божы, тому то буде лїпше у ёго Господа. Статок вам є дозволеный, окрем того, што ся вам чітать як заказане; зато ся стережте мерзоты ідолів і стережте ся ложного слова, оддані чісто Богу, не придаваючі Му ніч за сполочника. Хто придавать Богу сполочників, тот як кібы упав з неба і схопили го птахы, або го вітор одніс на далеке місце. Так є. Хто шанує обряды Божы – то походить з богобойности сердець. Маєте з жертвеных звірят хосен до назначеного часу; потім є їх місце жертвы при Старобылім Домі. Про кажду громаду сьме назначіли обряд, жебы споминали мено Боже над статком, котрым їх обдарив. Ваш Бог є єден Бог, зато ся Ёму оддайте; і оголось радостну вість покорным, чії сердця ся трясуть, кідь ся спомяне Бог, котры терпезливо зношають

[22] Успіх каждорічного гаджу, або путованя до Меккы, быв Абрагамови оголошеный 1800 років перед добов Ісуса.

то, што їх стріне, котры выконують молитву і дають з того, чім сьме їх обдарили. (25–35)

І жертвеных верблюдів сьме про вас зробили єдным з обрядів Божых; є у них про вас добро. Споминайте же над нима мено Боже, кідь стоять у рядах; а кідь упадуть на бокы, їджте з них і нагодуйте того, хто є спокійный з тым, што має, і того, хто просить. Так сьме вам їх підкорили – може будете вдячны. До Бога не дійде ани їх мнясо, ани їх кров; але дійде до Нёго ваша богобойность. Так вам їх підкорив, жебы сьте славили Бога за то, же вас вів правов дорогов.[23] І оголось радостну вість тым, што роблять добро. Наісто, Бог оборонить тых, што увірили; наісто, Бог не любить ниякого зрадного невдячника. Дозволено є бити ся тым, проти котрым ся воює, зато же были скривджены, – і Бог наісто має міць їм помочі, – тым, што были без права выгнаны зо своїх домів лем зато, же говорять: „Наш Господь є Бог“. Кібы Бог не одганяв єдных людей другыма, наісто бы были збурены монастырї, церькви, сінаґоґы і мешіты, в котрых ся много споминать мено Боже. Наісто, Бог поможе тым, што помагають Ёму: наісто, Бог є Силный, Могутный. То суть тоты, што, кідь їх утвердиме на земли, выконують молитву, дають алмужну, приказують добре і заказують зле. А конець вшыткых дїл є у Бога. (36–41)

А кідь тя, Пророче, называють клямарём, – та і перед нима так робив нарід Ноя, адіты і самудяне, і нарід Абрагама, і нарід Лота, і жителї Мадіану; і Мойсея тыж называли клямарём. Дав єм одкладку тым, што одкыдали правду, а потім єм їх хопив – і якє страшне было Моє одкынутя їх! А кілько міст сьме знищіли, кідь кривдили, так же лежать розвалены на своїх стрїхах! І кілько студень опущеных, і кілько высокых палаців! Ці не ходили по земли, жебы мали сердця, котрыма бы розуміли, або уха, котрыма бы чули? Бо не слїпнуть очі, але слїпнуть сердця, што суть у грудях. (42–46)

Жадають од тебе, жебы єсь приспішыв кару, але Бог нїґда не зрушить Своє обіцяня. Наісто, день у твого Господа є як тісяч років вашого рахунку.[24] А кілько містам єм дав одкладку, кідь кривдили, а потім єм їх хопив! І ку Мі є послїднїй наворот. (47–48)

Повідж: „Люде, я єм про вас лем ясный остерігатель“. Тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть мати одпущіня і щедру пожыву, а тоты, што ся снажать проти Нашых знаків, хотячі їх змарити, будуть обывателями Поломеня. Не послали сьме

[23] Чітати вєдно з дакотрыма аятами короткой суры „Мала поміч“ (Ал-Маун).
[24] Тот і подобны му аяты нам дають представу о релатівности часу, котру языком наукы выкладають теорії релатівности Алберта Айнштайна.

перед тобов ани єдного посла ани пророка, жебы му, кідь чітав, Сатан не вкынув дашто до ёго чітаня. Але Бог одстранює то, што вкыдать Сатан, а потім Бог утверджує Свої знакы – Бог є Вшыткознаючій, Мудрый, – жебы зробив то, што вкыдать Сатан, пробов про тых, у чиїх сердцях є хворота і чиї сердця затверділи, – наісто, кривдници суть у глубокім розколї, – і жебы тоты, котрым было дане знаня, знали, же то є правда од твого Господа, і увірили в ню, і жебы ся їх сердця перед Ним покорили. Наісто, Бог веде тых, што увірили, на праву дорогу. А тоты, што одкыдають правду, не перестануть о нїм сумнївати ся, покы на них нараз не прийде Година або покы на них не прийде кара Дня без вшыткой надії. Влада в тот День буде належати Богу; Він міджі нима розсудить. Тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть у Загородах роскоші, а тоты, што одкыдали правду і называли Нашы знакы лжов, будуть мати понижуючу кару. (49–57)

А тых, што ся переселили на дорозї Божій, а потім были забиты або умерли, Бог наісто обдарить красным даром: наісто, Бог є найлїпшый з тых, што обдарюють. Наісто їх введе входом, з котрым будуть спокійны. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Терпезливый. Так є. Хто одплатить ровнаков міров за кривду, котра му была зроблена, а потім є знова скривдженый, тому Бог наісто поможе. Наісто, Бог є Пробачаючій, Одпущаючій. То зато, же Бог вводить ніч до дня і вводить день до ночі, і же Бог є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. То зато, же Бог є Правда, а то, ку чому кличуть окрем Нёго, є лож, і же Бог є Найвысшый, Великый. (58–62)

Ці не видиш, же Бог зосылать з неба воду і земля ся зазеленать? Наісто, Бог є Проникливый, Добрї знаючій. Ёму належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; наісто, Бог є Самостачный, Достойный хвалы. Ці не видиш, же Бог вам підкорив вшытко, што є на земли, і кораблї, што з Ёго приказу плавають по морю? І тримле небо, жебы не упало на землю, хыбаль з Ёго дозволу.[25] Наісто, Бог є ку людём ласкавый і милосердный. Він є Тот, котрый вам дав жывот, потім вам дасть умерти, потім вас знова оживить. Наісто, чоловік є невдячный. (63–66)

Про кажду громаду сьме назначіли обряд, котрый они сповняють; зато няй ся з тобов о тім не спорять. Клич людей ку свому Господу: наісто, ты єсь на рівнім веджіню. А кідь ся з тобов будуть спорити, повідж: „Бог найлїпше знає, што робите. Бог розсудить міджі вами в День воскресїня о тім, в чім сьте ся розходили“. Ці не знаєш, же Бог знає вшытко, што є на небі і на земли? Вшытко то є в Записї; наісто, то є про Бога легке. (67–70)

[25] Бог створив механізм, котрый зменшує на мінімум удары метеорітів на нашу планету.

А они ся поклоняють намісто Бога тому, про што Він не зослав ниякый доказ і о чім не мають знаня. Кривдници не будуть мати помічника. А кідь ся їм чітають Нашы ясны знакы, спознаєш одкынутя на лицях тых, што одкыдають правду: мало ся не шмарять на тых, што їм чітають Нашы знакы. Повідж: „Ці вам оголошу дашто гірше як то? Огень, котрый Бог обіцяв тым, што одкыдають правду, – планый то конець дорогы!“ Люде, дає ся приклад, зато го слухайте: тоты, ку котрым кличете намісто Бога, нїґда не створять ани муху, хоць бы ся на то вшыткы зышли; а кібы їм муха дашто взяла, не годны бы то од нёй одобрати. Слабый є і тот, што просить, і тот, кого просять! Не оцїнили Бога так, як Го належить оцїнити. Наісто, Бог є Силный, Могутный. (71–74)

Бог выберать послів з ангелів і з людей. Наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. Він знає то, што є перед нима, і то, што є за нима; і ку Богу ся вертають вшыткы дїла. Вы, што сьте увірили! Кланяйте ся і падайте ниць, поклоняйте ся свому Господу і робте добро – може будете мати успіх. І снажте ся про Бога так, як ся про Нёго належить снажити. Він вас выбрав і не положыв на вас у релїгії ниякый тягар – віра вашого отця Абрагама. Він вас назвав „тыма, што ся оддали Богу“ і скорше, і в тім Зъявлїню, жебы Посол быв свідком над вами, а вы жебы сьте были свідками над людми. Зато выконуйте молитву, давайте алмужну і тримайте ся Бога: Він є ваш Покровитель – якый добрый Покровитель і якый добрый Помічник! (75–78)

23. Віруючі (Ал-Мумінун)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Наісто, віруючі мають успіх: тоты, што суть у своїй молитві покорны, што ся одвертають од пустой бісїды, што дають алмужну, што хранять свою чістоту – окрем перед своїма женами або своїма невільницями, бо втогды їм нїт што выкыдовати; а хто жадать веце понад то, тоты суть переступници, – што суть вірны тому, што їм было довірене, і своїм змлувам і што дбають на свої молитвы. То суть наслїдници, котры дістануть у наслїдство Рай, і зістануть там навсе. (1–11)

Створили сьме чоловіка з вытягу глины; потім сьме го положыли як капку на певне місце; потім сьме з капкы зробили згусток, і зо згустка кусник мняса, і з кусника кости, і кости сьме одяли мнясом; а потім сьме го вывели як інше створїня. Благословленый же Бог, найлїпшый з творителїв! Потім по тім наісто умрете, а потім у День воскресїня наісто будете воскрешены. (12–16)

Створили сьме над вами сім доріг, і нїґда сьме не были без увагы ку створїню. І зосыламе з неба воду в мірї і охаблюєме єй у земли – і наісто маме міць єй одняти. І выростаме вам нёв загороды пальм і виниць, у котрых є про вас много овоця і з котрых їсте, і стром, што росте на горї Сінай і дає олїй і приправу про тых, што їдять. Наісто, і в статку є про вас научіня: даєме вам пити з того, што є в їх молочных жлезах, і маєте з нёго много іншого хосна, і з нёго їсте; і на них, як і на кораблях, сьте ношены. (17–22)

Послали сьме Ноя ку ёго народу, і він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу; не маєте бога окрем Нёго. Та ці не будете богобойны?“ Але старшины ёго народу, што одкыдали правду, повіли: „То є лем чоловік подобный вам, котрый ся хоче над вас вывысшыти. Кібы Бог хотїв, быв бы зослав ангелів. Не чули сьме о такім міджі нашыма давныма отцями. То є лем чоловік посадженый шаленством; зато на нёго даякый час почекайте“. Він повів: „Господи мій, поможь мі, бо ня назвали клямарём“. І зъявили сьме му: „Збудуй ковчег перед Нашыма очами і подля Нашого зъявлїня. А кідь прийде Наш приказ і пец закыпить, уведь до нёго по парї з каждого роду і свою родину – окрем тых з них, проти котрым уж перед тым вышло слово, – і не говор зо Мнов о тых, што кривдили: будуть утоплены. А кідь ся ты і тоты, што суть з тобов, усадите на ковчезї, повідж: ‚Хвала Богу, котрый нас захранив од народу кривдників‘. І повідж: ‚Господи мій, дай мі пристати на благословленім місцї: Ты єсь

найлїпшый з тых, што дають пристати‘“. Наісто, в тім суть знакы; і Мы все пробуєме людей. (23–30)

Потім сьме по них підняли інше поколїня і послали сьме міджі них посла з них самых: „Поклоняйте ся Богу; не маєте бога окрем Нёго. Та ці не будете богобойны?“ Але старшины ёго народу, што одкыдали правду і называли лжов стрїчу будучого жывота і котрым сьме дали роскіш у земнім жывотї, повіли: „То є лем чоловік подобный вам: їсть то, што їсте вы, і пє то, што пєте вы. Кідь послухате чоловіка подобного вам, наісто будете тыма, што стратили. Ці вам обіцять, же кідь умрете і станете порохом і костями, будете знова выведены? Далеке, далеке є то, што вам обіцяють! Нїт ніч окрем нашого земного жывота: умераме і жыєме, і не будеме воскрешены. То є лем чоловік, котрый вымыслив о Богу лож, і мы му не увіриме“. Він повів: „Господи мій, поможь мі, бо ня назвали клямарём“. Він повів: „О малу хвилю наісто будуть жалїти“. І хопив їх по праву страшный крик, і зробили сьме їх подобныма смітю, што несе вода. Гет же з народом кривдників! Потім сьме по них підняли іншы поколїня. Нияка громада не приспішить свій назначеный час ани го не одложыть. Потім сьме посылали Нашых послів єдного за другым. Все, кідь ку громадї пришов єй посол, назвали го клямарём; і так сьме їх пускали єдных за другыма до загыбели і зробили сьме з них розповіди. Гет же з народом, котрый не вірить! (31–44)

Потім сьме послали Мойсея і ёго брата Аарона з Нашыма знаками і ясным доказом ку Фараонови і ёго вельможам, але они запышнїли: то быв гордый нарід. Повіли: „Ці маме увірити двом людём подобным нам, кідь їх нарід є нашыма слугами?“ І назвали їх обох клямарями, і стали тыма, што были знищены. І дали сьме Мойсеёви Писмо – може підуть правов дорогов. І зробили сьме сына Марії і ёго матїрь знаком і дали сьме їм притулок на высочінї – місце одпочінку з текучіма жрідлами. (45–50)

„Послове, їджте з добрых речей і робте добры дїла: Я добрї знам, што робите. І наісто, тота ваша громада є єдна громада, і Я єм ваш Господь, зато ся Мене бійте“. Але они своє дїло міджі собов роздїлили на секты, і кажда громада ся радує з того, што має. Охаб їх же даякый час у їх повенї змятку. Ці собі думають, же маєтком і сынами, котрыма їх засыплюєме, поспішаме ся ку ним з добрами? Але нї – они не чують. Наісто, тоты, што ся трясуть у боязни перед своїм Господом, і тоты, што вірять знакам свого Господа, і тоты, што не придавають свому Господу сполочників, і тоты, што дають то, што дають, зо сердцями, котры ся трясуть при думцї, же ся вернуть ку свому Господу, – то суть тоты, што ся поспішають ку добрым дїлам і суть у них першы. Мы не накладаме на нияку душу понад єй силу. І є у Нас Запис, котрый

говорить правду, і не будуть скривджены. Але їх сердця суть о тім у повенї змятку, і мають окрем того і іншы дїла, котры роблять, – аж покы, кідь каров хопиме тых з них, што жыли в роскоші, не зачнуть кричати о поміч. „Не кричте днесь! Наісто, од Нас поміч не дістанете. Мої знакы ся вам чітали, але вы сьте ся обертали на пятах, в пысї, і вночі сьте о нїм плетли нерозумны бісїды“. (51–67)

Ці не роздумовали о Слові? Або ці ку ним пришло дашто, што не пришло ку їх давным отцям? Або ці не спознали свого Посла, і зато го одкыдають? Або ці говорять: „Є посадженый“? Але нї – він їм принїс правду, але векшына з них правду ненавидить. Кібы правда ішла за їх жадостями, наісто бы ся розпали небеса і земля і вшыткы, што в них суть. Але нї – Мы сьме їм принесли їх Припомнїня, але они ся од свого Припомнїня одвертають. Або ці од них жадаш даяку заплату? Заплата твого Господа є лїпша; Він є найлїпшый з тых, што обдарюють. Наісто, ты їх кличеш на праву дорогу, але тоты, што не вірять у будучій жывот, ся од дорогы одхылюють. А кібы сьме ся над нима змилосердили і одняли біду, котра на них є, наісто бы вытырвали у своїй непослушности, блудячі наслїпо. Мы сьме їх уж хопили каров, але не покорили ся свому Господу ани ся не понижують, – аж покы, кідь на них отвориме браму строгой кары, не упадуть у нїй до розпачі. (68–77)

Він є Тот, котрый про вас створив слух, зрак і сердця – як мало сьте вдячны! І Він є Тот, котрый вас розмножыв по земли, і ку Нёму будете зобраны. І Він є Тот, котрый оживлює і умертвлює, і Ёму належить зміна ночі і дня. Та ці не порозумієте? Але нї – говорять то саме, што говорили давны люде. Говорять: „Ці кідь умреме і станеме порохом і костями, наісто будеме воскрешены? То уж было скорше обіцяне нам і нашым отцям; то суть лем байкы давных людей“. Повідж: „Кому належить земля і вшыткы, што на нїй суть, кідь знаєте?“ Повідять: „Богу“. Повідж: „Та ці собі не спомянете?“ Повідж: „Хто є Господь сімох небес і Господь великого Трону?“ Повідять: „Належать Богу“. Повідж: „Та ці не будете богобойны?“ Повідж: „В чиїй руці є влада над каждов річов – хто хранить, а перед ким нихто не охранить, – кідь знаєте?“ Повідять: „Належить Богу“. Повідж: „Та як сьте зачарованы?“ Але нї – Мы сьме їм принесли правду, а они суть наісто клямарї. Бог собі не взяв ниякого сына, і нїт при Нїм ниякого бога; інакше бы каждый бог одніс то, што створив, і єдны бы ся вывысшовали над другых.[26] Слава Богу, высоко над тым, што Му приписують, – Тому, што знає невидиме і видиме: высоко є Він над тым, што Му придавають за сполочників. Повідж: „Господи мій, кідь мі укажеш то, што їм є обіцяне, – Господи мій, не клад ня міджі нарід кривдників“. Наісто, Мы маме міць указати ті то, што

[26] Порядок у нашім світї свідчіть о єднобожстві – о єдній Божій воли.

сьме їм обіцяли. Одганяй зле тым, што є лїпше. Мы найлїпше знаме, што приписують. І повідж: „Господи мій, глядам у Тебе охрану перед нашептами чортів, і глядам у Тебе охрану, Господи мій, жебы ку мі не приближыли ся“. (78–98)

Так є, аж покы, кідь ку єдному з них прийде смерть, не повість: „Господи мій, вернь ня назад – може буду робити добро в тім, што єм охабив“. Але нї! То є лем слово, котре говорить. А за нима є перегорода аж до Дня, коли будуть воскрешены. А кідь ся затрубить на Трубу, в тот День не буде міджі нима родинства ани ся не будуть єден другого звідовати. Тоты, чії вагы будуть тяжкы, – то суть тоты, што мають успіх, а тоты, чії вагы будуть легкы, – то суть тоты, што стратили самых себе; в Пеклї зістануть довго. Огень буде палити їх лиця, і будуть в нїм шкірити ся. „Ці ся вам не чітали Мої знакы, і ці сьте їх не называли лжов?“ Повідять: „Господи наш, перемогла нас наша нещастность, і были сьме народом заблудженым. Господи наш, выведь нас з нёго; а кідь ся вернеме ку злу, втогды наісто будеме кривдници“. Він повість: „Гет з вами до нёго! Не говорьте зо Мнов. Наісто, была громада з Моїх слуг, што говорили: ‚Господи наш, увірили сьме, зато нам одпусть і змилосердь ся над нами: Ты єсь наймилосерднїшый з милосердных‘, – але вы сьте собі з них робили посміх, аж сьте про них забыли на припомнїня на Мене, і сміяли сьте ся з них. Днесь єм їх одмінив за їх терпезливость: то они перемогли“. Він повість: „Кілько років сьте пробыли на земли?“ Повідять: „Пробыли сьме день або часть дня; звідай ся тых, што рахують“. Він повість: „Пробыли сьте лем мало, кібы сьте лем были знали. Ці сьте собі думали, же сьме вас створили надармо і же ку Нам не будете вернуты?“ (99–115)

Высоко є Бог, правдивый Царь! Нїт бога окрем Нёго, Господа шляхетного Трону. А хто кличе вєдно з Богом ку іншому богу – про котрого не має ниякый доказ, – ёго рахунок є лем у ёго Господа. Наісто, тоты, што одкыдають правду, не будуть мати успіх. І повідж: „Господи мій, одпусть і змилосердь ся: Ты єсь наймилосерднїшый з милосердных“. (116–118)

24. Світло (Ан-Нур)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Сура, котру сьме зослали і установили; і зослали сьме в нїй знакы, ясны знакы, – може собі спомянете. (1)

Жена і муж, винны блудом: каждому з них дайте сто ударів, і няй вас не зоймає жаль над нима в справі Божого закона, кідь вірите в Бога і в Послїднїй день; і няй при їх карї буде громада віруючіх. Блудник ся не женить з іншов, лем з блудницёв або многобожницёв, а з блудницёв ся не женить іншый, лем блудник або многобожник; а віруючім є то заказане. А тоты, што обвинять чеснотны жены, а потім не приведуть штирёх свідків: дайте їм вісемдесять ударів і нїґда веце не приїмайте їх свідоцтво. То суть непослушны – окрем тых, што ся по тім покають і поправлять ся, бо наісто Бог є Одпущаючій, Милосердный. (2–5)

А тоты, што обвинять свої властны жены і не мають свідків окрем самых себе, – свідоцтво такого мужа буде штири раз присягнути на Бога, же говорить правду, а пятый раз – же няй на нёго упаде проклятя Боже, кідь кламе. А кара ся од нёй одверне, кідь штири раз присягне на Бога, же він кламе, а пятый раз – же няй на ню упаде гнїв Божый, кідь він говорить правду. (6–9)

Кібы не было щедрости Божой ку вам і Ёго милосердя і того, же Бог є Тот, што приїмать каяня, Мудрый, были бы сьте за то терпіли. Наісто, тоты, што пришли з обговорёв, суть громада з вас самых. Не думайте собі, же то є про вас зле; нї, то є про вас добре. Каждый з них дістане свою часть грїха, а тот з них, што взяв на себе ёго векшу часть, буде мати велику кару. Чом, кідь сьте то чули, віруючі мужове і віруючі жены не думали добрї о своїх людёх і не повіли: „То є явна обговора“? Чом на то не привели штирёх свідків? А кідь не привели свідків, то они суть перед Богом клямарї. І кібы не было щедрости Божой ку вам і Ёго милосердя в тім свитї і в будучім жывотї, была бы ся вас дотулила велика кара за то, до чого сьте ся пустили, кідь сьте то подавали своїма языками і говорили сьте своїма устами то, о чім сьте не мали знаня, і думали сьте собі, же то є дрібна річ, а перед Богом то было великє. І чом, кідь сьте то чули, не повіли сьте: „Не належить нам о тім говорити. Слава Тобі! То є страшна обговора“? Бог вас напоминать, жебы сьте ся ку подобному нїґда не вернули, кідь сьте віруючі. І Бог вам высвітлює знакы: Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Наісто, тоты, што люблять, жебы ся міджі віруючіма шырила мерзота, будуть мати болестну кару в тім свитї і в будучім жывотї. Бог знає, а вы не знаєте. І

кібы не было щедрости Божой ку вам і Ёго милосердя і того, же Бог є ласкавый і милосердный, были бы сьте загынули. Вы, што сьте увірили! Не ідьте в слїдах Сатана; а хто іде в слїдах Сатана, няй знає, же він приказує мерзоту і зле. І кібы не было щедрости Божой ку вам і Ёго милосердя, нїґда бы ся ани єден з вас не очістив; але Бог очіщує того, кого хоче. Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. (10–21)

Няй тоты з вас, што мають достаток і можности, не присягають, же не будуть давати родинї, бідным і тым, што ся переселили на дорозї Божій; няй пробачать і няй то минуть. Ці не любите, жебы вам Бог одпустив? Бог є Одпущаючій, Милосердный. (22)

Наісто, тоты, што обвинюють чеснотны, ніч не тушачі, віруючі жены, суть прокляты в тім світї і в будучім жывотї, і будуть мати велику кару – в День, коли проти них будуть свідчіти їх властны языкы, рукы і ногы о тім, што робили. В тот День їм Бог сповна одплатить то, што їм по праву належить, і дізнають ся, же Бог є явна Правда. Планы жены суть про планых мужів, а планы мужове про планы жены; добры жены суть про добрых мужів, а добры мужове про добры жены. Тоты суть невинны в тім, што о них говорять; про них є одпущіня і щедра пожыва. (23–26)

Вы, што сьте увірили! Не входьте до іншых домів, окрем своїх, покы не попросите о дозвіл і не поздравите їх людей. То є про вас лїпше – може собі спомянете. А кідь в них никого не найдете, не входьте, покы вам не буде дозволено; а кідь вам повідять: „Верньте ся“, – та ся верньте: то є про вас чістїше. Бог добрї знає, што робите. Не є про вас грїхом войти до необываных домів, у котрых маєте даякый хосен. Бог знає то, што зъявуєте, і то, што таїте. Повідж віруючім мужам, жебы спущали зрак і хранили свою чістоту: то є про них чістїше. Наісто, Бог добрї знає, што роблять. І повідж віруючім женам, жебы спущали зрак і хранили свою чістоту, і жебы не указовали свої оздобы, окрем того, што з них є звычайно видно; жебы собі закрывали хустками грудь і выріз; і жебы не указовали свої оздобы никому, окрем своїх мужів, своїх отців, отців своїх мужів, своїх сынів, сынів своїх мужів, своїх братів, сынів своїх братів, сынів своїх сестер, своїх жен, своїх невільників, слугів-мужів, котры не мають жадость по женах, або дїтей, котры іщі не знають о нагости жен; і жебы не дупкали ногами, жебы ся дізнало о оздобах, котры скрывають. І оберните ся вшыткы в каяню ку Богу, віруючі, – може будете мати успіх. (27–31)

Жените і выдавайте тых з вас, што суть без пары, і праведных з вашых невільників і невільниць. Кідь суть бідны, Бог їх збогатить зо Своёй щедрости: Бог є Всеобнимаючій, Вшыткознаючій. А тоты, што не находять можность оженити ся,

няй ся тримають чістоты, покы їх Бог не збогатить зо Своёй щедрости. А кідь дакотры з вашых невільників жадають змлуву о высвободжіню, уложте єй з нима, кідь знаєте, же є в них добро, і дайте їм з маєтку Божого, котрый вам дав. І не нутьте свої невільниці до блуду, кідь хотять зістати чісты, жебы сьте здобыли минущі добра земного жывота; а кідь їх дахто принутить, та по їх принучіню є ку ним Бог Одпущаючій, Милосердный. (32–33)

Зослали сьме вам высвітлюючі знакы, і приклад з тых, што минули перед вами, і напомнїня про богобойных. (34)

Бог є Світло небес і землї. Ёго Світло є подобне выклинку, в котрім є лампа; лампа є в склї; скло є як кібы ясна звізда, запалена од благословленого строму – оливы ани выходной, ани западной, котрой олїй мало не світить, хоць бы ся го не дотулив огень. Світло на світлї! Бог веде ку Свому Світлу того, кого хоче. Бог дає людём приклады, і Бог знає о каждій речі. Таке світло світить у домах, котры Бог дозволив підняти і в котрых ся споминать Ёго мено; славлять Го в них рано і вечур мужове, котрых ани торговля, ани продай не одвертать од споминаня на Бога, од выконованя молитвы і даваня алмужны; боять ся Дня, коли ся перевернуть сердця і очі, – жебы їх Бог одмінив за найлїпше з того, што робили, і придав їм зо Своёй щедрости. Бог обдарює того, кого хоче, без рахунку. (35–38)

А дїла тых, што одкыдають правду, суть як оманный вид на рівнинї, котрый жадный має за воду, аж покы, кідь ку нёму прийде, не найде, же то нїт ніч; але найде там Бога, котрый му сповна заплатить ёго рахунок. Бог є скорый у рахунку. Або як тмы в глубокім морю, котре закрывать волна, над нёв волна, над нёв хмары, – тмы єдны над другыма. Кідь выстре руку, ледва єй видить. А кому Бог не дасть світло, тот не має ниякє світло. (39–40)

Ці не видиш, же Бога славлять вшыткы, што суть на небесах і на земли, і птахы з розпростертыма крылами? Каждый знає свою молитву і своє славлїня; і Бог добрї знає, што роблять. Богу належить влада над небесами і землёв, і ку Богу є послїднїй наворот. Ці не видиш, же Бог жене хмары, потім їх споює, потім їх складать на купу, і видиш, як з їх середины выходить дождь? І зосылать з неба горы хмар, у котрых є град, і бє ним того, кого хоче, і одвертать го од того, кого хоче. Блиск Ёго блискавкы мало не однимать зрак. Бог зміняє ніч і день. Наісто, в тім є научіня про тых, што мають зрак. І Бог створив кажде жыве створіня з воды.[27] Дакотры з них ся рушають

[27] Пророк Могамед ся о тій глубокій научній скуточности не міг дізнати припадково. Тот аят, як і многы іншы, свідчіть о Вшыткознаючім жрідлї. Споминать ся то тыж у 21:30 і 25:54.

на брісї, дакотры ходять на двох ногах, а дакотры ходять на штирёх. Бог творить то, што хоче: наісто, Бог має міць над каждов річов. (41–45)

Зослали сьме высвітлюючі знакы; і Бог веде того, кого хоче, на праву дорогу. Говорять: „Увірили сьме в Бога і в Посла і слухаме“; потім ся по тім громада з них одвертать. Такы не суть віруючі. А кідь їх кличуть ку Богу і Ёго Послови, жебы міджі нима розсудив, громада з них ся одвертать; але кідь є право на їх боцї, приходять ку нёму покорно. Ці є в їх сердцях хворота? Або ці сумнївають ся? Або ці ся боять, же їх Бог і Ёго Посол скривдять? Але нї – то они суть кривдници. Єдине слово віруючіх, кідь їх кличуть ку Богу і Ёго Послови, жебы міджі нима розсудив, є повісти: „Чуєме і слухаме“. То суть тоты, што мають успіх. Хто слухать Бога і Ёго Посла, і боїть ся Бога, і є богобойный, – то суть тоты, што переможуть. Присягають на Бога своїма найсилнїшыма присягами, же кібы єсь їм приказав, наісто бы вышли. Повідж: „Не присягайте; жадать ся знама послушность. Наісто, Бог добрї знає, што робите“. Повідж: „Слухайте Бога і слухайте Посла“. А кідь ся одвернете, та він одповідать лем за то, што было положене на нёго, а вы за то, што было положене на вас. Кідь го будете слухати, підете правов дорогов. Повинностёв Посла є лем ясно передати посланя. (46–54)

Бог обіцяв тым з вас, што увірили і робили добры дїла, же їх наісто зробить наступниками на земли, так як зробив наступниками тых, што были перед нима; же їм наісто утвердить їх релігію, котру про них схвалив; і же їм наісто замінить їх страх за беспечность: „Поклоняють ся Мі і не придавають Мі ніч за сполочника“. А хто по тім одкыне правду – то суть непослушны. Выконуйте молитву, давайте алмужну і слухайте Посла – може вам буде указане милосердя. Не думай собі, же тоты, што одкыдають правду, годны змарити дїло Боже на земли. Їх притулком є Огень – наісто, планый то конець дорогы! (55–57)

Вы, што сьте увірили! Няй вас вашы невільници і тоты з вас, што іщі не доросли, просять о дозвіл войти в трёх часах: перед ранїшнёв молитвов, коли на полудне одкладате своє облечіня, і по ночній молитві – три часы вашого сукромія. Мімо тых часів не є грїхом ани про вас, ани про них: они ходять міджі вами, єдны з вас ку другым. Так вам Бог высвітлює знакы: Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. А кідь дїти з вас дорослуть, няй просять о дозвіл так, як просили тоты, што были перед нима. Так вам Бог высвітлює Свої знакы: Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. А жены, што уж не родять і не мають надїю на женитьбу, – не є про них грїхом, кідь одложать своє верьхнє облечіня, кідь при тім не будуть указовати свої оздобы; але здержати ся є про них лїпше. Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. (58–60)

Не є обмеджіня ани про слїпого, ани про кривого, ани про хворого, ани про вас самых в тім, жебы сьте їли зо своїх домів, або з домів своїх отців, своїх матерей, своїх братів, своїх сестер, своїх стрыків, своїх стрын, своїх уйків, своїх тет, або з домів, од котрых маєте ключі, або з домів своїх приятелїв. Не є про вас грїхом, ці їсте вєдно, ці окреме. А кідь входите до домів, поздравте єден другого поздравом од Бога, благословленым і добрым. Так вам Бог высвітлює знакы – може порозумієте. (61)

Правдивы віруючі суть тоты, што увірили в Бога і Ёго Посла і котры, кідь суть з ним при даякім сполочнім дїлї, не одыйдуть, покы го не попросять о дозвіл. Наісто, тоты, што тя просять о дозвіл, – то суть тоты, што вірять у Бога і Ёго Посла. Зато кідь тя попросять о дозвіл про даяке своє дїло, дозволь тому з них, кому хочеш, і проси про них у Бога одпущіня: Бог є Одпущаючій, Милосердный. Не майте закликаня Посла міджі вами за таке, як закликаня єдного з вас другым. Бог знає тых з вас, што ся потайкы вытрачають, скрываючі ся єден за другого. Няй ся же тоты, што ідуть проти ёго приказу, стережуть, жебы їх не стрітила проба або болестна кара. (62–63)

Наісто, Богу належить вшытко, што є на небесах і на земли. Він добрї знає, в чім сьте; а в День, коли будуть ку Нёму вернуты, оголосить їм то, што робили. Бог знає о каждій речі. (64)

25. Розрізнїня (Ал-Фуркан)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Благословленый є Тот, котрый зослав Свому слузї Розрізнїня, жебы быв остерігателём про вшыткы світы, – Тот, котрому належить влада над небесами і землёв, котрый собі не взяв сына і не має сполочника у владї, котрый створив кажду річ і точно єй вымірив. Але они собі взяли окрем Нёго богів, котры не творять ніч і самы суть створены, котры не мають міць пошкодити ани помочі ани самым собі і не владнуть ани смертёв, ани жывотом, ани воскресїнём. (1–3)

Тоты, што одкыдають правду, говорять: „То є лем лож, котру вымыслив, і помогли му з нёв іншы люде“. Пришли лем з кривдов і лжов. І говорять: „Байкы давных людей, котры собі дав записати; діктують ся му рано і вечур“. Повідж: „Зослав го Тот, котрый знає таємство небес і землї. Наісто, Він є Одпущаючій, Милосердный“.[28] (4–6)

Говорять: „Што то є за посол, котрый їсть їдло і ходить по торговисках? Чом ку нёму не быв зосланый ангел, жебы быв остерігателём вєдно з ним? Або чом му не быв скыненый скарб, або чом не має загороду, з котрой бы їв?“ І кривдници говорять: „Ідете лем за зачарованым чоловіком“. Смот, якы ті дають приклады! Заблудили і не годны найти дорогу. Благословленый є Тот, котрый, кідь схоче, дасть ті лїпше як то: Загороды, під котрыма течуть рікы, і дасть ті і палацы. (7–10)

Але они наісто одкыдають приход Годины.[29] А про тых, што одкыдають Годину, сьме приготовили Поломінь. Кідь їх увидить здалека, учують єй лють і ревіт. А кідь будуть до нёй шмарены, споєны ланцами, на тїсне місце, будуть там кликати загыбель. „Не кличте днесь єдну загыбель; кличте много загыбелей!“ Повідж: „Ці є лїпше тото, або Загорода вічности, обіцяна богобойным, котра буде їх нагородов і кінцём дорогы? Будуть там мати вшытко, што схотять, і зістануть навсе – обіцяня, котре твій Господь взяв на Себе“. В тот День, коли їх зоберe вєдно з тым, чому ся поклоняють намісто Бога, повість: „Ці вы сьте звели з дорогы тых Моїх слуг, або они

[28] То суть основны аяты Корану. Хрістіаньскы апологєты минулости і днешнї атеістічны крітіци приносять проти Корану безосновны выкыды, і Аллаг понукать барз складну оборону. Кідь тот Коран одкрывать таємства небес і землї, котры Могамед не міг знати, выходить з того, же Коран є слово Вшыткознаючого. Згода зо сучаснов науков, котру указують коментаторы, є єднов з ліній такого роздумованя. Дакілько позначок у тім перекладї є венованых згодї Корану і сучасной наукы. Наприклад 21:30–33 і 51:47–49.

[29] Одкыданя Бога, або атеізм, іде вєдно з одкыданём будучого жывота, або одповідности. В Коранї ся о тім говорить дакілько раз. Смот тыж послїднїй аят 41. суры, „Га Мім Саджда“.

самы заблудили з дорогы?“ Повідять: „Слава Тобі! Не належало нам брати собі покровителїв окрем Тебе; але Ты єсь їм і їх отцям дав хосновати жывот, аж забыли на Припомнїня і стали народом загыненым“. Бог повість: „Назвали вас клямарями в тім, што говорите; і не годны сьте ани одвернути кару, ани найти поміч“. А кому з вас, хто кривдить, даме скоштовати велику кару. (11–19)

І вшыткы послы, котрых сьме послали перед тобов, Пророче, їли їдло і ходили по торговисках. І зробили сьме єдных з вас пробов про другых: ці будете терпезливы? А твій Господь є Вшытковидячій. Тоты, што не чекають на стрїчу з Нами, говорять: „Чом ку нам не были зосланы ангелы? Або чом не видиме нашого Господа?“ Наісто, запышнїли самы в собі і збунтовали ся великов зухвалостёв. В тот День, коли увидять ангелів, – в тот День не буде про грїшників радостной вісти, і ангелы повідять: „Заказана перегорода стоїть міджі вами і радостёв!“ І обернеме ся ку дїлам, котры зробили, і зробиме їх подобныма розсыпаному пороху. Обывателї Загороды будуть мати в тот День лїпше жытло і красше місце одпочінку. В тот День, коли ся небо розорве з хмарами і ангелы будуть зосланы у великім зоступі, – правдива влада в тот День буде належати Мілостивому; і буде то тяжкый День про тых, што одкыдають правду. В тот День собі кривдник буде кусати рукы і повість: „Кібы єм ся быв пустив дорогов вєдно з Послом! Біда мі! Кібы єм собі не быв взяв того і того за приятеля! Він ня одвів од Припомнїня по тім, як ку мі пришло“. А Сатан все чоловіка наконець опустить. (20–29)

І Посол говорить: „Господи мій, мій нарід має тот Коран за дашто опущене“. Так сьме каждому пророкови назначіли неприятеля з грїшників; але твій Господь стачіть як провідник і помічник. (30–31)

Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Чом му Коран не быв зосланый цїлый нараз?“ Так є, жебы сьме ним скріпили твоє сердце; і чітали сьме ті го по выміряных, ясных частях. І не прийдуть ку тобі з ниякым прикладом, жебы сьме ті не принесли правду і лїпше выяснїня.[30] (32–33)

Тоты, што будуть зобраны до Пекла на своїх лицях, – тоты суть на найгіршім місцї і найдале заблудили з дорогы. (33–34)

Дали сьме Мойсеёви Писмо і назначіли сьме му ёго брата Аарона за помічника. І повіли сьме: „Ідьте оба ку народу, што называв Нашы знакы лжов“. Потім сьме їх

[30] Зъявлїня на аренї історії: історічный, філозофічный і теолоґічный коментарь ку Корану 25:32–33 – Славный Коран і наука

цалком знищіли. І нарід Ноя: кідь назвали послів клямарями, утопили сьме їх і зробили сьме їх знаком про людей. І приготовили сьме про кривдників болестну кару. І адітів, і самудян, і жителїв ар-Расу, і многы поколїня міджі нима: каждому з них сьме дали приклады як остеріганя, і каждого з них сьме цалком знищіли. І наісто, тоты люде уж ішли попри містї, на котре упав злый дождь. Ці го не видїли? Але нї – они не чекають воскресїня. А кідь тя видять, роблять собі з тебе лем посміх: „Ці то є тот, кого Бог послав як посла? Мало нас не одвів од нашых богів, кібы сьме ся їх не были твердо тримали“. Але дізнають ся, кідь увидять кару, хто найдале заблудив з дорогы. Ці єсь видїв того, хто собі взяв за бога свою властну жадость? Ці маш ты быти над ним опікуном? Або ці собі думаш, же векшына з них чує або розумить? Они суть лем як статок – але нї, они заблудили з дорогы іщі дале. (35–44)

Ці не видиш, як твій Господь продовжує тїнь? Кібы хотїв, быв бы єй зробив нерухомов. Потім сьме зробили сонце єй провідником, потім єй помалы стягуєме ку Собі. І Він є Тот, котрый про вас зробив ніч одежов, і сон одпочінком, і зробив день вставанём до жывота. І Він є Тот, котрый посылать вітры як радостну вість перед Своїм милосердём; і зосыламе з неба чісту воду, жебы сьме нёв оживили мертву землю і напоїли нёв многый статок і многых людей, котрых сьме створили. І много раз сьме то міджі людми повторили, жебы собі спомянули; але векшына людей одмітать вшытко, окрем невдячности. А кібы сьме были хотїли, были бы сьме в каждім містї підняли остерігателя. Зато ся не піддавай тым, што одкыдають правду, але снаж ся проти них ним, Кораном, великов снагов. (45–52)

І Він є Тот, котрый пустив двоє вод: єдну солодку і свіжу, другу солену і горьку, і поставив міджі нима перегороду і заказану границю. І Він є Тот, котрый створив з воды чоловіка і дав му родинство по крови і по женитьбі.[31] Твій Господь є Всемогучій. А они ся поклоняють намісто Бога тому, што їм не годно ани помочі, ани пошкодити. Тот, што одкыдать правду, є все помічником проти свого Господа. А Мы сьме тя послали лем як вістника радостной вісти і остерігателя. Повідж: „Не жадам од вас за то нияку нагороду, лем жебы тот, хто хоче, пустив ся дорогов ку свому Господу“. І сполїгай на Жывого, котрый не умерать, і слав Ёго хвалу. Він стачіть як Тот, што добрї знає грїхы Своїх слуг, – Тот, котрый створив небеса і землю і вшытко, што є міджі нима, за шість епох, а потім ся утвердив на Тронї: Мілостивый. Звідай ся же о Нїм того, хто знає. А кідь ся їм повість: „Поклоньте ся Мілостивому“, – говорять: „А што є Мілостивый? Ці ся маме кланяти тому, што нам приказуєш?“ І

[31] Пророк Могамед ся о тій глубокій научній скуточности не міг дізнати припадково. Тот аят, як і многы іншы, свідчіть о Вшыткознаючім жрідлї. Споминать ся то тыж у 21:30 і 24:45.

то лем придавать їх одпору. Благословленый є Тот, котрый поставив на небі сузвіздя і положыв на нїм лампу і місяць, што світить. І Він є Тот, котрый зробив ніч і день так, же ідуть єдно за другым, – про того, хто собі хоче спомянути або хоче быти вдячный.[32] (53–62)

Слугы Мілостивого суть тоты, што ходять по земли покорно, а кідь ку ним говорять нерозумны, повідять: „Мір“; што проводять ніч перед своїм Господом, падаючі ниць і стоячі; што говорять: „Господи наш, одверь од нас кару Пекла, бо ёго кара є тырвале мучіня; наісто, то є плане жытло і плане місце одпочінку“; што, кідь дають, не марнять ани не скуплять, але тримають ся справедливой міры міджі тым; што не кличуть вєдно з Богом ку іншому богу, ани не забивають душу, котру Бог зробив святов, хыбаль по праву, ани не роблять блуд – а хто то робить, стрітить одплату за грїх: ёго кара буде в День воскресїня подвоєна, і зістане в нїй навсе, пониженый, – окрем тых, што ся покають, увірять і будуть робити добры дїла: тым Бог замінить їх злы дїла за добры. Бог є Одпущаючій, Милосердный. А хто ся покає і робить добро, тот ся наісто обертать у каяню ку Богу. І то суть тоты, што не свідчать ложно, а кідь ідуть попри пустій бісїдї, перейдуть достойно; што, кідь ся їм припоминають знакы їх Господа, не падають при них глухы і слїпы; і што говорять: „Господи наш, даруй нам у нашых женах і в нашім потомстві потїху очей і зроб нас прикладом про богобойных“. Тоты будуть за свою терпезливость одмінены найвысшов світлицёв Загороды і будуть там стрічены поздравом і міром, і зістануть там навсе – якє добре жытло і якє добре місце одпочінку! Повідж: „Мій Господь бы о вас не дбав, кібы не было вашой молитвы. Але вы сьте одкынули правду, і зато буде кара неминуча“. (63–77)

[32] **Чом є в Коранї сура названа подля сузвіздь?**

26. Поеты (Аш-Шуара)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Та. Сін. Мім. То суть знакы ясного Писма. (1–2)

Може ся, Пророче, утрапиш жалём, же не вірять. Кібы сьме хотїли, зослали бы сьме на них з неба знак, перед котрым бы їх шыї зістали покорно схылены. Але не прийде ку ним од Мілостивого ниякє нове припомнїня, жебы ся од нёго не одвернули. Назвали го лжов, зато ку ним наісто прийдуть вісти о тім, з чого собі робили посміх. Ці не позерають на землю – кілько сьме на нїй дали вырости з каждого шляхетного роду?[33] Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный.[34] (3–9)

Кідь твій Господь закликав на Мойсея: „Ідь ку народу кривдників, ку народу Фараона. Ці не будуть богобойны?“ Він повів: „Господи мій, бою ся, же ня назвуть клямарём, і стисне ся моя грудь, і мій язык не буде вольно говорити; зато пошли по Аарона. І мають проти мене вину, зато ся бою, же ня забють“. Він повів: „Ніяк! Ідьте оба з Нашыма знаками; Мы сьме з вами і слухаме. Ідьте ку Фараонови і повіджте: ‚Мы сьме послы Господа світів – пошли з нами сынів Ізраіля‘“. (10–17)

Фараон повів: „Ці сьме тя не выховали міджі нами як дїтину, і ці єсь не пробыв міджі нами рокы свого жывота? А потім єсь зробив тот свій скуток – ты єсь єден з невдячных“. Він повів: „Зробив єм то втогды, кідь єм быв єден з заблудженых. І втїк єм од вас, кідь єм ся вас бояв; потім мі мій Господь даровав мудрость і зробив ня єдным з послів. І ці то є ласка, котру мі выкыдуєш, – же єсь зробив сынів Ізраіля невільниками?“ (18–22)

Фараон повів: „А што є Господь світів?“ Він повів: „Господь небес і землї і вшыткого, што є міджі нима, кібы сьте лем мали певность“. Тот повів тым, што были коло нёго: „Ці не чуєте?“ Він повів: „Ваш Господь і Господь вашых давных отців“. Тот повів: „Наісто, тот ваш посол, котрый быв ку вам посланый, є шаленый“. Він повів: „Господь выходу і западу і вшыткого, што є міджі нима, кібы сьте лем розуміли“. Тот повів: „Кідь собі возьмеш іншого бога окрем мене, наісто тя зроблю єдным з

[33] **„Ці не позерають на землю?“ – коментарь ку Корану 26:7**

[34] **Царство ростлин: доказ божства Аллага подля Корану**
Аллаг – Творитель, Зачінатель і Тот, што дає подобу: царство ростлин

увязненых“. Він повів: „Ай кідь ті принесу дашто явне?“ Тот повів: „Та принесь то, кідь говориш правду“. І шмарив свою палицю – і нараз то быв явный гад; і вытяг свою руку – і нараз была біла про тых, што ся позерали. Тот повів вельможам коло себе: „Наісто, то є знаючій чародій, котрый вас хоче своїма чарами выгнати з вашой землї. Што же радите?“ Они повіли: „Одлож го і ёго брата на даякый час і пошли до міст зберачів, жебы ті привели каждого знаючого чародія“. І чародії были зобраны на назначеный час у знамый день, і людём было повіджено: „Ці ся зоберете – може підеме за чародіями, кідь они переможуть?“ (23–40)

Кідь чародії пришли, повіли Фараонови: „Ці будеме мати нагороду, кідь переможеме мы?“ Він повів: „Гей, і наісто будете втогды з тых, што суть ку мі приближены“. Мойсей їм повів: „Шмарьте то, што маєте шмарити“. І шмарили свої мотузы і свої палиці і повіли: „Присягаме на силу Фараона, наісто переможеме мы“. Потім шмарив Мойсей свою палицю – і нараз она пролыгла то, што выдумали. І чародії упали ниць у поклонї. Повіли: „Увірили сьме в Господа світів, Господа Мойсея і Аарона“. Він повів: „Увірили сьте в нёго перед тым, як єм вам дозволив! Наісто, він є ваш старшый, котрый вас научів чарам, – але скоро ся дізнаєте. Наісто вам одотну рукы і ногы навхрест і вшыткых вас розопну“. Они повіли: „Не шкодить: наісто, ку нашому Господу ся вернеме. Маме надію, же нам наш Господь одпустить нашы грїхы, бо сьме были першы з віруючіх“. (41–51)

І внукли сьме Мойсеёви: „Выйдь вночі з Моїма слугами, бо будуть ся за вами гнати“. І Фараон послав до міст зберачів: „Наісто, то є лем мала громадка, і розгнївали нас, але нас є много і сьме на сторожі“. І так сьме їх вывели із загород і жрідел, і од скарбів і шляхетного жытла, – так было; і дали сьме то в наслїдство сынам Ізраіля. І пустили ся за нима при выходї сонця, а кідь ся обі войска увидїли, товарищы Мойсея повіли: „Наісто нас доженуть!“ Він повів: „Ніяк! Зо мнов є мій Господь; Він ня поведе“. І внукли сьме Мойсеёви: „Удар своёв палицёв по морю“. І розступило ся, і кажда часть была як велика гора. І приближыли сьме там другых, і захранили сьме Мойсея і вшыткых, што были з ним; потім сьме другых утопили. Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный. (52–68)

І прочітай їм вість о Абрагамови, кідь повів свому отцёви і свому народу: „Чому ся поклоняте?“ Они повіли: „Поклоняме ся ідолам і тримаме ся їх“. Він повів: „Ці вас чують, кідь кличете, або ці вам помагають або шкодять?“ Они повіли: „Нї, але нашли сьме своїх отців, як робили так само“. Він повів: „Ці сьте видїли, чому сьте ся поклоняли, вы і вашы давны отцёве? Наісто, они суть мі неприятелї – окрем Господа

світів, котрый ня створив, і Він ня веде; котрый мі дає їсти і пити; а кідь єм хворый, Він ня уздравлює; котрый мі дасть умерти, а потім ня оживить; і мам надію, же мі одпустить мої хыбы в Судный день. Господи мій, даруй мі мудрость і припой ня ку праведным; дай мі добре мено міджі пізнїшыма поколїнями; зроб ня єдным з наслїдників Загороды роскоші; одпусть мому отцёви, бо він є єден з заблудженых; і не заганьб ня в День, коли будуть воскрешены, – в День, коли не поможе ани маєток, ани сынове, окрем того, хто прийде ку Богу з чістым сердцём“. (69–89)

І Загорода буде приближена ку богобойным, а Поломінь буде указана заблудженым, і повість ся їм: „Де є то, чому сьте ся поклоняли намісто Бога? Ці вам поможуть або ці поможуть самы собі?“ І будуть до нёй стрімголов шмарены, они і заблуджены, і войска Іблиса, вшыткы вєдно. Повідять там, сварячі ся міджі собов: „Присягаме на Бога, наісто сьме были в явнім блудї, кідь сьме вас ровняли з Господом світів. Звели нас лем грїшници, і теперь не маме ани заступників, ани щірого приятеля. Кібы сьме лем мали іщі єдну можность, были бы сьме з віруючіх!“ Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный. (90–104)

Нарід Ноя назвав послів клямарями, кідь їм їх брат Ной повів: „Ці не будете богобойны? Я єм про вас вірогодный посол, зато ся бійте Бога і слухайте мене. Не жадам од вас за то нияку нагороду; моя нагорода є лем у Господа світів. Зато ся бійте Бога і слухайте мене“. Они повіли: „Ці ті маме увірити, кідь за тобов ідуть найнизшы з людей?“ Він повів: „А якє мам знаня о тім, што робили? Їх рахунок є лем у мого Господа, кібы сьте то лем чули. І я не одожену віруючіх; я єм лем ясный остерігатель“. Они повіли: „Ною, кідь не перестанеш, наісто будеш вкаменованый“. Він повів: „Господи мій, мій нарід ня назвав клямарём, зато рїшучо розсудь міджі мнов і нима і захрань мене і віруючіх, што суть зо мнов“. І захранили сьме го і тых, што были з ним, у наповненім кораблю, а потім сьме остатнїх утопили. Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный. (105–122)

Адіты назвали послів клямарями, кідь їм їх брат Гуд повів: „Ці не будете богобойны? Я єм про вас вірогодный посол, зато ся бійте Бога і слухайте мене. Не жадам од вас за то нияку нагороду; моя нагорода є лем у Господа світів. Ці будуєте на каждій высочінї памятник про забаву і підносите твердинї, як кібы сьте мали жыти навсе? А кідь хапате, ці хапате як насилници? Зато ся бійте Бога і слухайте мене. Бійте ся Того, котрый вам поміг вшыткым тым, што знаєте: поміг вам статком і сынами, і загородами і жрідлами. Наісто, бою ся про вас кары великого Дня“. Они повіли: „Є

нам єдно, ці нас напоминаш, ці не єсь з тых, што напоминають. То є лем обычай давных людей, і мы не будеме покараны“. І назвали го клямарём, і Мы сьме їх знищіли. Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный. (123–140)

Самудяне назвали послів клямарями, кідь їм їх брат Саліг повів: „Ці не будете богобойны? Я єм про вас вірогодный посол, зато ся бійте Бога і слухайте мене. Не жадам од вас за то нияку нагороду; моя нагорода є лем у Господа світів. Ці будете охаблены в беспечности в тім, што ту маєте, – міджі загородами і жрідлами, і полями збіжа, і пальмами з нїжным цвітом? І вытесуєте собі з великов зручностёв домы в горах. Зато ся бійте Бога і слухайте мене і не слухайте приказ тых, што переступують вшыткы границї, што шырять зопсутя на земли і не поправляють“. Они повіли: „Ты єсь лем єден з зачарованых. Ты єсь лем чоловік подобный нам. Принесь же знак, кідь говориш правду“. Він повів: „То є верблюдиця: она має свою часть питя, і вы маєте свою часть питя, каждый у назначеный день. Не дотуляйте ся єй зо злом, бо вас хопить кара великого Дня“. Але они їй підрїзали жылы, а потім жалїли, бо їх хопила кара. Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный. (141–159)

Нарід Лота назвав послів клямарями, кідь їм їх брат Лот повів: „Ці не будете богобойны? Я єм про вас вірогодный посол, зато ся бійте Бога і слухайте мене. Не жадам од вас за то нияку нагороду; моя нагорода є лем у Господа світів. Ці вы, зо вшыткых створїнь на світї, приходите ку мужам і охабляте жены, котры про вас створив ваш Господь? Але нї – вы сьте нарід переступників“. Они повіли: „Лоте, кідь не перестанеш, наісто будеш выгнаный“. Він повів: „Я єм єден з тых, котрым ся бридить то, што робите. Господи мій, захрань мене і мою родину од того, што роблять“. І захранили сьме го і ёго родину, вшыткых, окрем старой жены, што зістала позаду. Потім сьме остатнїх знищіли і зослали сьме на них дождь – і якый планый быв дождь тых, што были остеріганы! Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный. (160–175)

Жителї Гущавы назвали послів клямарями, кідь їм Шуайб повів: „Ці не будете богобойны? Я єм про вас вірогодный посол, зато ся бійте Бога і слухайте мене. Не жадам од вас за то нияку нагороду; моя нагорода є лем у Господа світів. Давайте повну міру і не будьте з тых, што роблять шкоду; важте справедливов вагов; не укорочуйте людём то, што є їх, і не ходьте по земли, шырячі зопсутя. І бійте ся Того, котрый створив вас і давны поколїня“. Они повіли: „Ты єсь лем єден з зачарованых. Ты єсь лем чоловік подобный нам, і думаме собі, же єсь єден з клямарів. Спусть же

на нас кус неба, кідь говориш правду“. Він повів: „Мій Господь найлїпше знає, што робите“. І назвали го клямарём, і хопила їх кара Дня тїни; наісто, то была кара великого Дня. Наісто, в тім є знак, але векшына з них не увірила. І наісто, твій Господь є Могутный, Милосердный. (176–191)

Наісто, то є зосланя од Господа світів: зніс го Вірный Дух на твоє сердце, Пророче, жебы єсь был єдным з остерігателїв, – ясным арабскым языком. І наісто, він є в писмах давных народів. Ці про них не є знаком то, же го знають учены з сынів Ізраіля? Кібы сьме го были зослали дакому, хто не є Араб, і він бы їм го был прочітав, не были бы в нёго увірили. Так сьме му дали войти до сердець грїшників: не увірять у нёго, покы не увидять болестну кару, і прийде на них нараз, кідь то не будуть чути, і повідять: „Ці нам буде дана одкладка?“ Та ці жадають, жебы ся Наша кара приспішыла? Ці єсь видїв – кідь їм даме хосновати жывот рокы, а потім на них прийде то, што їм было обіцяне, на што їм буде вшытко то, што їм было дане хосновати? Не знищіли сьме ани єдно місто, жебы не мало остерігателїв – на припомнїня; і нїґда сьме не были несправедливы. (192–209)

І не знесли го чорты: не належить їм то і не годны того. Наісто, они суть од слуханя далеко одогнаны. Зато не клич вєдно з Богом ку іншому богу, бо будеш з тых, што суть караны. І остерігай свою найблизшу родину і спусть своє крыло ку віруючім, што ідуть за тобов. А кідь тя не послухають, повідж: „Я не мам ніч з тым, што робите“. І сполїгай на Могутного, Милосердного, котрый тя видить, кідь стоїш на молитві, і твої рухы міджі тыма, што падають ниць. Наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Ці вам оголошу, на кого сходять чорты? Сходять на каждого ложного грїшника: подавають то, што учули, і векшына з них суть клямарї. А за поетами ідуть заблуджены. Ці не видиш, же блудять у каждій долинї і же говорять то, што не роблять? Окрем тых, што увірили, і робили добры дїла, і много споминали на Бога, і оборонили ся по тім, як были скривджены. А тоты, што кривдили, скоро ся дізнають, до якого перевороту будуть перевернуты. (210–227)

27. Мурянкы (Ан-Намл)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Та. Сін. То суть знакы Корану, ясного Писма, – веджіня і радостна вість про віруючіх, котры выконують молитву і дають алмужну і мають певность о будучім жывотї. Тым, што не вірять у будучій жывот, сьме окрасили їх дїла, і так блудять наслїпо. То суть тоты, што будуть мати найгіршу кару, а в будучім жывотї стратять найвеце. І наісто, ты, Пророче, дістаєш Коран од Мудрого, Вшыткознаючого. (1–6)

Кідь Мойсей повів своїй родині: „Увидїв єм огень. Принесу вам од нёго вість або вам принесу горячу головню – може ся зогрієте“. А кідь ку нёму пришов, закликав голос: „Благословленый є тот, хто є в огни, і тот, хто є коло нёго! І слава Богу, Господу світів! Мойсею, то Я, Бог, Могутный, Мудрый. Шмарь свою палицю“. Але кідь увидїв, же ся звивать як гад, обернув ся на утїк і не оглянув ся. „Мойсею, не бій ся: послы ся при Мі не боять, окрем того, хто скривдив, а потім замінив зло добром, – бо Я єм Одпущаючій, Милосердный. І вложь руку за пазуху: выйде біла, без хыбы, – єден з девятёх знаків про Фараона і ёго нарід. Наісто, то суть люде непослушны“. (7–12)

Але кідь ку ним пришли Нашы знакы у вшыткій своїй ясности, повіли: „То суть явны чары“. І одкынули їх – хоць їх душы были о них пересвідчены – з кривды і з пыхы. Смот же, який быв конець тых, што шырили зопсутя. (13–14)

Дали сьме Давидови і Соломонови знаня, і они повіли: „Хвала Богу, котрый нас вывысшыв над многых зо Своїх віруючіх слуг“. І Соломон наслїдовав Давида і повів: „Люде, были сьме научены бісїдї птахів і было нам дане зо вшыткого. Наісто, то є явна ласка“. І были перед Соломоном зобраны ёго войска з джінів, людей і птахів і тримали ся в рядах, – аж покы, кідь пришли до Долины мурянків, не повів єден мурянок: „Мурянкы, войдьте до своїх жытел, жебы вас Соломон і ёго войска не розтолочіли, не знаючі о тім“. Він ся усміяв, сміючі ся з ёго слов, і повів: „Господи мій, внукни мі, жебы єм быв вдячный за Твою ласку, котру єсь указав мі і моїм родічам, і жебы єм робив добры дїла, котры Ті суть милы, і уведь ня зо Свого милосердя міджі Своїх праведных слуг“. (15–19)

І попозерав птахів і повів: „Чом не виджу дудка? Або ці є міджі тыма, што хыблять? Наісто го строго покараю або го заріжу, кідь мі не принесе ясну причіну“. Але дудок не зістав довго. Пришов і повів: „Дізнав єм ся дашто, о чім ты не знаєш. Пришов єм ку тобі зо Сабы з певнов вістёв. Нашов єм жену, што над нима царює; было їй дане зо вшыткого, і має великый трон. Нашов єм єй і єй нарід, як ся кланяють сонцю

намісто Бога. Сатан їм окрасив їх дїла і одвернув їх од дорогы, і так не ідуть правов дорогов, – жебы ся не кланяли Богу, котрый выводить то, што є скрыте на небесах і на земли, і знає то, што таїте, і то, што зъявуєте. Бог – нїт бога окрем Нёго, Господа великого Трону“. Соломон повів: „Увидиме, ці єсь говорив правду, ці єсь єден з клямарів. Ідь з тым моїм листом і шмарь їм го, потім ся од них оддаль і смот, што одповідять“. (20–28)

Царёвна повіла: „Вельможы, быв мі шмареный шляхетный лист. Є од Соломона, і стоїть в нїм: ‚В імени Бога, Мілостивого, Милосердного. Не вывысшуйте ся надо мнов, але прийдьте ку мі оддані Богу‘“. Она повіла: „Вельможы, порадьте мі в тім моїм дїлї: не рїшам нияке дїло, покы не сьте при мі“. Они повіли: „Мы сьме люде силны і барз смілы в бою, але приказ є твій; подумай же, што прикажеш“. Она повіла: „Кідь царї войдуть до міста, знищать го і зроблять з найсилнїшых з ёго людей найпониженїшых. Так они роблять. Але я їм пошлю дар і увиджу, з чім ся вернуть послове“. (29–35)

Кідь єй посол пришов ку Соломонови, тот повів: „Ці мі хочете придати маєток? То, што мі дав Бог, є лїпше як то, што дав вам. Але нї – то вы ся радуєте зо свого дару. Вернь ся ку ним: наісто на них прийдеме з войсками, котрым не одолають, і наісто їх з нёй выженеме пониженых і покореных“. Він повів: „Вельможы, котрый з вас мі принесе єй трон перед тым, як ку мі прийдуть оддані Богу?“ Єден силный з джінів повів: „Я ті го принесу перед тым, як встанеш зо свого місця; мам на то силу і єм вірогодный“. Тот, што мав знаня з Писма, повів: „Я ті го принесу перед тым, як ся ку тобі верне твій погляд“. А кідь го увидїв поставленый перед собов, повів: „То є зо щедрости мого Господа, жебы ня спробовав, ці єм вдячный, ці невдячный. Хто є вдячный, тот є вдячный лем на своє добро, а хто є невдячный – мій Господь є Самостачный, Щедрый“. Він повів: „Змінте їй єй трон так, жебы го не спознала; увидиме, ці піде правов дорогов, ці є з тых, што не ідуть правов дорогов“. А кідь пришла, было їй повіджено: „Ці твій трон є такый?“ Она повіла: „Як кібы то быв він“. Соломон повів: „Нам было дане знаня перед нёв, і мы сьме ся оддали Богу“. Але єй здержало то, чому ся поклоняла намісто Бога, бо была з народу, што одкыдав правду. Было їй повіджено: „Войдь до палацу“. Кідь го увидїла, мала го за глубку воду і одкрыла свої голїнкы. Він повів: „То є палац выложеный гладкым склом“. Она повіла: „Господи мій, скривдила єм саму себе; оддаю ся вєдно з Соломоном Богу, Господу світів“. (36–44)

І послали сьме ку самудянам їх брата Саліга: „Поклоняйте ся Богу!“ І нараз то были дві громады, што ся міджі собов сварили. Він повів: „Народе мій, чом жадате

приспішыти зле перед добрым? Чом не просите у Бога одпущіня – може вам буде указане милосердя?“ Они повіли: „Видиме плане знамя в тобі і в тых, што суть з тобов“. Він повів: „Ваше знамя є у Бога. Але нї – вы сьте нарід, котрый є пробованый“. А было в містї девять мужів, што шырили зопсутя на земли і не поправляли. Повіли: „Присягнийте єден другому на Бога, же на нёго і на ёго родину нападнеме вночі, а потім повіме ёго найблизшому родакови: ‚Не были сьме свідками загыбели ёго родины, і говориме правду‘“. І хытровали хытрость, і Мы сьме хытровали хытрость, а они то не чули. Смот же, якый быв конець їх хытрости: знищіли сьме їх і їх нарід, вшыткых вєдно. То суть їх домы, розвалены про кривду, котру робили. Наісто, в тім є знак про людей, што знають. І захранили сьме тых, што увірили і были богобойны. (45–53)

І Лота, кідь повів свому народу: „Ці робите тоту мерзоту, хоць видите? Ці приходите з жадостёв ку мужам намісто жен? Але нї – вы сьте нарід нерозумный“. А єдинов одповідёв ёго народу было, же повіли: „Выженьте родину Лота з вашого міста: то суть люде, што ся тримають в чістотї!“ І захранили сьме го і ёго родину, окрем ёго жены: назначіли сьме, жебы была з тых, што зістали позаду. І зослали сьме на них дождь – і якый планый быв дождь тых, што были остерїганы! (54–58)

Повідж, Пророче: „Хвала Богу і мір Ёго слугам, котрых выбрав“. Ці є лїпшый Бог, або то, што Му придавають за сполочників? Хто є Тот, котрый створив небеса і землю і зослав вам з неба воду, котров даєме вырости загородам повным красы, чії стромы бы сьте нїґда не годны дати вырости? Ці є бог вєдно з Богом? Але нї – то суть люде, што ся одхылюють од правды. Хто є Тот, котрый зробив землю певным жытлом, і проложыв по нїй рікы, і поставив на нїй твердо стоячі горы, і поставив перегороду міджі двома морями? Ці є бог вєдно з Богом? Але нї – векшына з них не знає. Хто є Тот, котрый выслухать того, хто є в бідї, кідь ку Нёму кличе, і однимать зло, і робить вас наступниками на земли? Ці є бог вєдно з Богом? Як мало собі споминате! Хто є Тот, котрый вас веде в тмах суші і моря і посылать вітры як радостну вість перед Своїм милосердём? Ці є бог вєдно з Богом? Высоко є Бог над тым, што Му придавають за сполочників. Хто є Тот, котрый зачінать створїня, а потім го повторять, і хто вас обдарює з неба і зо землї? Ці є бог вєдно з Богом? Повідж: „Принесьте свій доказ, кідь говорите правду“. (59–64)

Повідж: „Нихто на небесах ани на земли не знає невидиме, окрем Бога; і не чують, коли будуть воскрешены“. Але нї – їх знаня не досягать будучій жывот; але нї – они о нїм сумнївають ся; але нї – они суть ку нёму слїпы. Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Ці кідь мы і нашы отцёве станеме порохом, наісто будеме выведены? То

уж было скорше обіцяне нам і нашым отцям: то суть лем байкы давных людей“. Повідж: „Ходьте по земли і смотьте, який быв конець грїшників“. І не смуть над нима і не трап ся тым, што хытрують. І говорять: „Коли ся сповнить тото обіцяня, кідь говорите правду?“ Повідж: „Може часть того, што жадате приспішыти, є уж близко за вами“. І наісто, твій Господь є повный щедрости ку людём, але векшына з них не є вдячна. І наісто, твій Господь знає то, што таять їх груди, і то, што зъявують. І нїт ніч скрытого на небі ани на земли, жебы то не было в яснім Записї. (65–75)

Наісто, тот Коран розповідать сынам Ізраіля векшыну того, в чім ся розходять. І наісто, він є веджінём і милосердём про віруючіх. Наісто, твій Господь міджі нима розсудить Своїм рїшінём; Він є Могутный, Вшыткознаючій. Зато сполїгай на Бога: наісто, ты стоїш на явній правдї. Ты не годен зробити так, жебы чули мертвы, ани зробити так, жебы глухы чули заклик, кідь ся обернуть хырбтом і одходять; і не годен єсь вывести слїпых з їх блуду. Годен єсь дати чути лем тым, што вірять Нашым знакам і так ся оддали. А кідь на них упаде слово, выведеме їм із землї створїня, котре ку ним буде говорити: же люде не мали певность о Нашых знаках. І в тот День, коли з каждой громады зобереме заступ тых, што называли Нашы знакы лжов, і будуть тримані в рядах, – аж покы, кідь прийдуть, не повість: „Ці сьте называли Мої знакы лжов, хоць сьте їх не обняли знанём? Або што сьте то робили?“ І упаде на них слово за кривду, котру робили, і не будуть говорити. (76–85)

Ці не видїли, же сьме зробили ніч, жебы в нїй одпочівали, і день, жебы давав видїти? Наісто, в тім суть знакы про людей, што вірять. В тот День, коли ся затрубить на Трубу, настрашать ся вшыткы, што суть на небесах, і вшыткы, што суть на земли, окрем тых, кого схоче Бог; і вшыткы ку Нёму прийдуть покорно. І увидиш горы, о котрых собі думаш, же суть нерухомы, як перейдуть так, як переходять хмары: дїло Бога, котрый вшытко зробив довершено. Наісто, Він добрї знає, што робите. Хто прийде з добрым дїлом, буде мати лїпше як оно, і будуть в тот День беспечны перед страхом. А хто прийде зо злым дїлом – тоты будуть шмарены лицём до Огня: „Ці є вам одплачено за дашто інше, як за то, што сьте робили?“ „Было мі приказано лем поклоняти ся Господу того міста, котрый го зробив святым і котрому належить кажда річ; і было мі приказано быти з тых, што ся оддали Богу, і чітати Коран“. Хто іде правов дорогов, іде нёв лем на своє добро; а тому, хто заблудив, повідж: „Я єм лем єден з остерігателїв“. І повідж: „Хвала Богу. Він вам укаже Свої знакы, і спознаєте їх. А твій Господь не є без увагы к тому, што робите“. (86–93)

28. Розповідь (Ал-Касас)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Та. Сін. Мім. То суть знакы ясного Писма. Чітаме ті, Пророче, дашто з вісти о Мойсеёви і Фараонови, по правдї, про людей, што вірять. Наісто, Фараон ся вывысшыв на земли і роздїлив єй людей на громады: єдну громаду з них утискав, їх сынів забивав, а їх жены охабляв жыти. Наісто, быв єден з тых, што шырять зопсутя. А Мы сьме хотїли указати ласку тым, што были на земли утисканы, і зробити їх провідниками, і зробити їх наслїдниками, і утвердити їх на земли, і указати Фараонови, Гаманови і їх войскам од них то, чого ся бояли. (1–6)

І внукли сьме матери Мойсея: „Корм го; а кідь ся о нёго будеш бояти, шмарь го до рікы і не бій ся ани не смуть: наісто ті го вернеме і зробиме го єдным з послів“. І підняла го родина Фараона, жебы ся їм став неприятелём і жалём. Наісто, Фараон, Гаман і їх войска были грїшны. І жена Фараона повіла: „Потїха ока про мене і про тебе! Не забивайте го; може нам буде на хосен або го возьмеме за сына“. А они не чули. А сердце Мойсеёвой матери зістало порожнє; мало го не выявила, кібы сьме не были скріпили єй сердце, жебы была з віруючіх. І повіла ёго сестрї: „Ідь за ним“. І она на нёго смотрила здалека, а они не чули. А Мы сьме му уж перед тым заказали кормителькы, і она повіла: „Ці вам укажу родину, котра ся вам о нёго постарать і буде ку нёму добра?“ І так сьме го вернули ёго матери, жебы ся потїшыло єй око і жебы не смутила, і жебы знала, же обіцяня Боже є правда; але векшына з них не знає. (7–13)

А кідь дішов до своёй повной силы і дозрїв, дали сьме му мудрость і знаня: так одміняме тых, што роблять добро. І вошов до міста в часї, коли ёго люде были без увагы, і нашов в нїм двох мужів, што ся били: єден быв з ёго громады, а другый з ёго неприятелїв. Тот, што быв з ёго громады, закликав го на поміч проти того, што быв з ёго неприятелїв, і Мойсей го ударив пястёв і докінчів го. Повів: „То є з дїла Сатана; наісто, він є неприятель, што явно зводить“. Повів: „Господи мій, скривдив єм самого себе, зато мі одпусть“, – і Він му одпустив: наісто, Він є Одпущаючій, Милосердный. Повів: „Господи мій, за то, же єсь мі указав ласку, нїґда не буду помічником грїшників“. (14–17)

Рано быв у містї, настрашеный і пильнуючій, і нараз тот, што го день перед тым просив о поміч, знова на нёго кричав. Мойсей му повів: „Наісто, ты єсь явный блудник“. А кідь хотїв хопити того, што быв неприятелём їм обом, тот повів:

„Мойсею, ці ня хочеш забити так, як єсь вчера забив чоловіка? Хочеш быти лем насилником на земли і не хочеш быти з тых, што поправляють“. І з далекого кінця міста прибіг чоловік і повів: „Мойсею, вельможы ся о тобі радять, жебы тя забили, зато одыйдь: наісто, я ті добрї раджу“. І вышов з нёго, настрашеный і пильнуючій, і повів: „Господи мій, захрань ня од народу кривдників“. (18–21)

А кідь ся обернув лицём ку Мадіану, повів: „Може ня мій Господь поведе рівнов дорогов“. А кідь пришов ку водї Мадіану, нашов при нїй громаду людей, што напавали стада, і нашов окреме од них дві жены, што здержовали своє стадо. Він повів: „Што є з вами?“ Они повіли: „Не можеме напавати, покы пастырї не одженуть свої стада, а наш отець є барз старый чоловік“. І він їм напоїв стадо, потім одышов до тїни і повів: „Господи мій, наісто потребую хоцьякє добро, котре мі зошлеш“. Потім ку нёму пришла єдна з них, ідучі несміло, і повіла: „Мій отець тя кличе, жебы ті одплатив за то, же єсь нам напоїв стадо“. А кідь ку нёму пришов і розповів му свою вість, тот повів: „Не бій ся: захранив єсь ся од народу кривдників“. Єдна з них повіла: „Отче мій, найми го: найлїпшый, кого годен єсь наняти, є силный і вірогодный“. Він повів: „Хочу тя оженити з єднов з тых моїх двох дївок з тым, же мі будеш служыти вісем років; а кідь докінчіш десять, буде то з твоёй волї. Не хочу ті то робити тяжкым; найдеш ня, кідь Бог дасть, єдным з праведных“. Тот повів: „Так є міджі мнов і тобов: котрый з тых двох часів сповню, няй мі не є кривда. А Бог є свідком того, што говориме“. (22–28)

А кідь Мойсей сповнив час і путовав зо своёв родинов, збачів на боцї Горы огень. Повів своїй родинї: „Зістаньте ту: збачів єм огень. Може вам од нёго принесу вість або головню з огня – може ся зогрієте“. А кідь ку нёму пришов, закликав голос з правого боку долины, на благословленім місцї, зо строму: „Мойсею, то Я, Бог, Господь світів. Шмарь свою палицю“. Але кідь увидїв, же ся звивать як гад, обернув ся на утїк і не оглянув ся. „Мойсею, підыйдь і не бій ся: наісто, ты єсь у беспечности. Вложь руку за пазуху: выйде біла, без хыбы. І притисний ку собі рамя проти страху. То суть два доказы од твого Господа про Фараона і ёго вельможів: наісто, то суть люде непослушны“. Він повів: „Господи мій, забив єм єдного з них і бою ся, же ня забють. А мій брат Аарон є в бісїдї вымовнїшый як я, зато го пошли зо мнов як помічника, жебы потвердив мою правду; наісто, бою ся, же ня назвуть клямарём“. Він повів: „Скріпиме твоє рамя твоїм братом і даме вам обом міць, так же ку вам не дійдуть. З Нашыма знаками вы двоми і тоты, што за вами підуть, переможете“. (29–35)

Але кідь ку ним Мойсей пришов з Нашыма ясныма знаками, повіли: „То суть лем вымышлены чары; не чули сьме о такім міджі нашыма давныма отцями“. Мойсей повів: „Мій Господь найлїпше знає, хто пришов од Нёго з веджінём і кому буде належати послїднє жытло. Наісто, кривдници не будуть мати успіх“. І Фараон повів: „Вельможы, не знам про вас о ниякім богу окрем мене. Запаль мі же, Гамане, огень на глинї і збудуй мі высоку вежу – може выйду ку Богу Мойсея; хоць собі думам, же він є єден з клямарїв“. (36–38)

І пышнив ся він і ёго войска на земли без права і думали собі, же ку Нам не будуть вернуты. І хопили сьме го і ёго войска і шмарили сьме їх до моря. Смот же, який быв конець кривдників. І зробили сьме їх провідниками, што кличуть до Огня, а в День воскресїня їм не буде помочено. І пустили сьме за нима в тім світї проклятя, а в День воскресїня будуть з тых, котрыма ся гордить. І дали сьме Мойсеёви Писмо по тім, як сьме знищіли давнїшы поколїня, – як ясный погляд про людей, і веджіня, і милосердя – може собі спомянуть. (39–43)

І не быв єсь, Могамеде, на западнім боцї, кідь сьме Мойсеёви довірили приказ, і не быв єсь міджі свідками; але Мы сьме підняли поколїня, і довгый быв їх вік. І не жыв єсь міджі жытелями Мадіану, чітаючі їм Нашы знакы; але то Мы сьме посылали послів. І не быв єсь на боцї Горы, кідь сьме закликали; але то є милосердя од твого Господа, жебы єсь остерігав людей, ку котрым перед тобов не пришов остерігатель, – може собі спомянуть, – і жебы – кібы їх стрітила біда за то, што послали вперед їх властны рукы, – не повіли: „Господи наш, чом єсь нам не послав посла, жебы сьме пішли за Твоїма знаками і были з віруючіх?“ Але кідь ку ним пришла од Нас правда, повіли: „Чом му не было дане подобне тому, што было дане Мойсеёви?“ Ці не одкынули то, што было скорше дане Мойсеёви? Повіли: „Двоє чарів, што собі помагають“, – і повіли: „Мы одкыдаме єдно і друге“. Повідж: „Та принесьте Писмо од Бога, котре веде лїпше як тоты два, і піду за ним, кідь говорите правду“. А кідь ті не одповідять, знай, же ідуть лем за своїма жадостями; а хто заблудив веце як тот, што іде за своёв жадостёв без веджіня од Бога? Наісто, Бог не веде правов дорогов нарід кривдників. (44–50)

І дали сьме Слову дійти ку ним – може собі спомянуть. Тоты, котрым сьме дали Писмо перед ним, вірять у нёго, а кідь ся їм чітать, говорять: „Увірили сьме в нёго: наісто, то є правда од нашого Господа. Наісто, уж перед ним сьме ся оддали Богу“. Тым буде дана їх нагорода два раз за то, же были терпезливы, і одганяють зло добром, і дають з того, чім сьме їх обдарили; а кідь учують пусту бісїду, одвернуть

ся од нёй і повідять: „Нам нашы дїла, а вам вашы дїла. Мір вам: не глядаме нерозумных“. (51–55)

Наісто, ты, Пророче, не поведеш правов дорогов того, кого любиш; але Бог веде того, кого хоче, і Він найлїпше знає тых, што ідуть правов дорогов. Говорять: „Кідь підеме з тобов за веджінём, будеме вырваны з нашой землї“. Ці сьме їм не утвердили беспечне святе місце, до котрого ся приносить овоця каждого роду як пожыва од Нас? Але векшына з них не знає. А кілько міст сьме знищіли, котры ся пышнили своїм жывобытём! То суть їх жытла, по них необываны, окрем мало котрых; і Мы сьме были наслїдниками. А твій Господь бы не знищів міста, покы бы в їх головнім містї не підняв посла, што бы їм чітав Нашы знакы; і не знищіли бы сьме міста, кібы їх люде не были кривдниками. А вшытко, што вам было дане, є лем хосен земного жывота і ёго окраса; але то, што є у Бога, є лїпше і тырваліше. Та ці не порозумієте? (56–60)

Ці тот, кому сьме дали красне обіцяня і хто ся го дочекать, є як тот, кому сьме дали хосен земного жывота і хто потім у День воскресїня буде з тых, што будуть приведены на суд? В тот День, коли на них закличе і повість: „Де суть Мої сполочници, о котрых сьте твердили?“ – тоты, на котрых упало слово, повідять: „Господи наш, то суть тоты, котрых сьме звели; звели сьме їх так, як сьме заблудили мы самы. Зрїкаме ся їх перед Тобов: не нам ся поклоняли“. І повість ся: „Закличте своїх сполочників!“ І закличуть їх, але не одповідять їм; і увидять кару – кібы лем были ішли правов дорогов! В тот День, коли на них закличе і повість: „Што сьте одповіли послам?“ – в тот День ся їм затемнять вшыткы вісти, і не будуть ся єден другого звідовати. Але тот, хто ся покаяв, увірив і робив добры дїла, може буде з тых, што мають успіх. Твій Господь творить то, што хоче, і выберать: выбор не належить їм. Слава Богу, высоко є Він над тым, што Му придавають за сполочників! І твій Господь знає то, што таять їх груди, і то, што зъявують. І Він є Бог: нїт бога окрем Нёго. Ёму належить хвала в тім світї і в будучім жывотї; Ёму належить суд, і ку Нёму будете вернуты. (61–70)

Повідж, Пророче: „Ці сьте видїли: кібы Бог над вами зробив ніч тырвалов аж до Дня воскресїня, котрый бог окрем Бога бы вам принїс світло? Та ці не чуєте?“ Повідж: „Ці сьте видїли: кібы Бог над вами зробив день тырвалым аж до Дня воскресїня, котрый бог окрем Бога бы вам принїс ніч, у котрій одпочівате? Та ці не видите?“ Зо Свого милосердя про вас зробив ніч і день, жебы сьте в єднім одпочівали, а в другім глядали з Ёго щедрости, – і може будете вдячны. В тот День, коли на них закличе і повість: „Де суть Мої сполочници, о котрых сьте твердили?“ – выведеме з каждой

громады свідка і повіме: „Принесьте свій доказ“, – і дізнають ся, же правда належить Богу, і опустить їх вшытко, што вымышляли. (71–75)

Наісто, Корей быв з народу Мойсея, але утискав їх. І дали сьме му тілько скарбів, же ключі од них бы были тяжкы про громаду силных мужів. Ёго нарід му повів: „Не пыш ся: наісто, Бог не любить тых, што ся пышать. І глядай тым, што ті дав Бог, жытло будучого жывота; але не забывай на свою часть з того світа. І роб добро так, як Бог зробив добро тобі, і не жадай зопсутя на земли: наісто, Бог не любить тых, што шырять зопсутя“. Він повів: „Было мі то дане лем про знаня, котре мам“. Ці не знав, же Бог перед ним знищів поколїня, што были силнїшы як він і веце назберали? Але грїшників ся не будуть звідовати о їх грїхах. І вышов перед свій нарід у своїй оздобі. Тоты, што жадали земный жывот, повіли: „Кібы сьме мали подобне тому, што было дане Кореёви! Наісто, він має велике щастя“. Але тоты, котрым было дане знаня, повіли: „Біда вам! Нагорода Божа є лїпша про того, хто увірив і робив добры дїла, – і дістануть єй лем терпезливы“. І дали сьме землї пролыгнути го і ёго дім. І не мав громаду, котра бы му помогла проти Бога, і не быв з тых, што собі годны помочі. А тоты, што іщі вчера жадали быти на ёго місцї, зачали говорити: „Ах! То Бог шыроко дає пожыву тому зо Своїх слуг, кому хоче, і вымірює єй. Кібы нам Бог не быв указав ласку, быв бы дав землї пролыгнути і нас. Ах! Тоты, што одкыдають правду, не мають успіх“. (76–82)

Тото жытло будучого жывота даєме тым, што не жадають вывысшыти ся на земли ани шырити зопсутя. А добрый конець належить богобойным. Хто прийде з добрым дїлом, буде мати лїпше як оно; а хто прийде зо злым дїлом – тым, што робили злы дїла, буде одплачено лем за то, што робили. Наісто, Тот, котрый ті зробив Коран повинностёв, верне тя на місце навороту. Повідж: „Мій Господь найлїпше знає, хто пришов з веджінём і хто є в явнім блудї“. І не мав єсь надїю, же ті буде передане Писмо; было то лем милосердя од твого Господа. Зато нїґда не будь помічником тых, што одкыдають правду, і няй тя нїґда не одвернуть од знаків Божых по тім, як ті были зосланы. І клич ку свому Господу і не будь з тых, што Му придавають сполочників. І не клич вєдно з Богом ку іншому богу: нїт бога окрем Нёго. Вшытко загыне, окрем Ёго Лиця. Ёму належить суд, і ку Нёму будете вернуты. (83–88)

29. Павук (Ал-Анкабут)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. Ці собі люде думають, же будуть охаблены лем зато, же говорять: „Увірили сьме“, – і не будуть пробованы? Мы сьме спробовали тых, што были перед нима: наісто, Бог выявить тых, што говорять правду, і наісто выявить клямарів. Або ці собі тоты, што роблять злы дїла, думають, же Нас выпередять? Як зле судять! Хто має надїю на стрїчу з Богом – наісто, час назначеный Богом прийде; і Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. А хто ся снажить, снажить ся лем на своє добро: наісто, Бог не потребує світы. А тым, што увірили і робили добры дїла, наісто згладиме їх злы дїла і одміниме їх за найлїпше з того, што робили. І приказали сьме чоловікови быти добрым ку своїм родічам; але кідь ся будуть снажити, жебы єсь Мі придав за сполочника то, о чім не маш знаня, не слухай їх. Ку Мі ся вернете, і Я вам оголошу то, што сьте робили. А тых, што увірили і робили добры дїла, наісто введеме міджі праведных. (1–9)

А міджі людми суть такы, што говорять: „Увірили сьме в Бога“, – але кідь терплять на дорозї Божій, мають переслїдованя од людей за таке, як кара Божа; а кідь прийде поміч од твого Господа, наісто повідять: „Мы сьме были з вами“. Ці Бог не знає найлїпше то, што є в грудях вшыткых створїнь? І наісто, Бог выявить тых, што увірили, і наісто выявить лицемірів. Тоты, што одкыдають правду, говорять тым, што увірили: „Ідьте нашов дорогов, і мы понесеме вашы грїхы“. Але не понесуть ніч з їх грїхів: наісто, они суть клямарї. Наісто понесуть свої тягары і іншы тягары вєдно зо своїма тягарами; і в День воскресїня ся їх наісто будуть звідовати о тім, што вымышляли. (10–13)

Послали сьме Ноя ку ёго народу, і він міджі нима пробыв тісяч років без пятдесятёх; потім їх хопила потопа, кідь кривдили. Але захранили сьме го і тых, што были на кораблю, і зробили сьме го знаком про вшыткы світы. (14–15)

І Абрагама, кідь повів свому народу: „Поклоняйте ся Богу і бійте ся Го. То є про вас лїпше, кібы сьте лем знали. Поклоняте ся намісто Бога лем ідолам і вымышляте лож. Наісто, тоты, котрым ся поклоняте намісто Бога, не мають міць дати вам пожыву; зато глядайте пожыву у Бога, і поклоняйте ся Ёму, і будьте Му вдячны: ку Нёму будете вернуты. А кідь то назвете лжов, та уж і громады перед вами то называли лжов; а єдинов повинностёв посла є ясно то передати“. (16–18)

Ці не видять, як Бог зачінать створіня, а потім го повторять? Наісто, то є про Бога легке. Повідж: „Ходьте по земли і смотьте, як зачав створіня; потім Бог выведе пізнїше створіня. Наісто, Бог має міць над каждов річов. Він карать того, кого хоче, і указує милосердя тому, кому хоче; і ку Нёму будете вернуты. Не утечете Му ани на земли, ани на небі, і не маєте окрем Бога ани покровителя, ани помічника“. А тоты, што одкыдають знакы Божы і стрїчу з Ним, – тоты стратили надїю на Моє милосердя, і тоты будуть мати болестну кару. (19–23)

А єдинов одповідёв ёго народу было, же повіли: „Забийте го або го спальте!“ Але Бог го захранив од огня. Наісто, в тім суть знакы про людей, што вірять. Він повів: „Взяли сьте собі намісто Бога ідолів лем з любови єдны ку другым у земнім жывотї; але в День воскресїня ся єдны другых зречете і єдны другых будете проклинати, і вашым притулком буде Огень, і не будете мати помічників“. І увірив му Лот, і він повів: „Я ся переселяю ку свому Господу: наісто, Він є Могутный, Мудрый“. І даровали сьме му Ісаака і Якова, і дали сьме ёго потомству пророцтво і Писмо; і дали сьме му ёго нагороду в тім світї, а в будучім жывотї буде наісто з праведных. (24–27)

І Лота, кідь повів свому народу: „Наісто, вы робите мерзоту, яку перед вами не зробив нихто зо світів. Ці приходите ку мужам, і перетинате дорогу, і робите на своїх зборах то, што є огыдне?“ А єдинов одповідёв ёго народу было, же повіли: „Принесь нам кару Божу, кідь говориш правду“. Він повів: „Господи мій, поможь мі проти народу, што шырить зопсутя“. А кідь Нашы послы пришли ку Абрагамови з радостнов вістёв, повіли: „Мы знищіме людей того міста: наісто, ёго люде суть кривдници“. Він повів: „Але в нїм є Лот“. Они повіли: „Мы найлїпше знаме, хто в нїм є. Наісто захраниме ёго і ёго родину, окрем ёго жены: она буде з тых, што зістануть позаду“. А кідь Нашы послы пришли ку Лотови, засмутив ся про них і чув ся безсилный їх охранити. Они повіли: „Не бій ся і не смуть: мы захраниме тебе і твою родину, окрем твоёй жены; она буде з тых, што зістануть позаду. Мы зосыламе на людей того міста кару з неба за їх непослушность“. І охабили сьме з нёго ясный знак про людей, што розумлять. (28–35)

І ку жытелям Мадіану сьме послали їх брата Шуайба. Він повів: „Народе мій, поклоняйте ся Богу, і чекайте на Послїднїй день, і не ходьте по земли, шырячі зопсутя“. Але назвали го клямарём, і хопило їх землетрясїня, і рано лежали нерухомо у своїх домах. І адітів і самудян – то є вам ясне з їх жытел. Сатан їм окрасив їх дїла і одвернув їх од дорогы, хоць добрї видїли. І Корея, Фараона і Гамана: Мойсей ку ним пришов з ясныма знаками, але они ся пышнили на земли, но не выпередили Нас. Каждого з них сьме хопили за ёго грїх: на дакотрых сьме послали камінну бурю;

дакотрых хопив страшный крик; дакотрых сьме дали пролыгнути землї; а дакотрых сьме утопили. Не Бог їх скривдив; то они скривдили самых себе. Тоты, што собі беруть покровителїв окрем Бога, суть подобны павукови, котрый собі зробив дім, – а найслабшый з домів є дім павука, кібы лем знали. Наісто, Бог знає вшытко, ку чому кличуть окрем Нёго. Він є Могутный, Мудрый. Такы суть приклады, котры даєме людём, але порозумлять їм лем тоты, што мають знаня. Бог створив небеса і землю по правдї. Наісто, в тім є знак про віруючіх. (36–44)

Чітай, Пророче, то, што ті было зъявлене з Писма, і выконуй молитву: наісто, молитва здержує од мерзоты і зла. А споминаня на Бога є іщі векше; і Бог знає, што робите. І не спорьте ся з людми Писма інакше, лем найлїпшым способом, – окрем тых з них, што кривдять, – і повіджте: „Увірили сьме в то, што было зослане нам, і в то, што было зослане вам; наш Бог і ваш Бог є Єден, і Ёму сьме ся оддали“. Так сьме ті зослали Писмо. Тоты, котрым сьме дали Писмо, вірять у нёго, і міджі тыма людми тыж суть такы, што в нёго вірять; і Нашы знакы одкыдають лем тоты, што одкыдають правду. (45–47)

Перед ним єсь не чітав нияке писмо ани єсь го не писав своёв правов руков; інакше бы тоты, што ідуть за лжов, мали причіну сумнївати ся. Але нї – то суть ясны знакы в грудях тых, котрым было дане знаня; і Нашы знакы одкыдають лем кривдници. Говорять: „Чом му не были зосланы знакы од ёго Господа?“ Повідж: „Знакы суть лем у Бога, а я єм лем ясный остерігатель“. Ці їм не стачіть, же сьме ті зослали Писмо, котре ся їм чітать? Наісто, в тім є милосердя і припомнїня про людей, што вірять. Повідж: „Бог стачіть як свідок міджі мнов і вами: Він знає вшытко, што є на небесах і на земли. А тоты, што увірили в лож і одкынули Бога, – то суть тоты, што стратили“. (48–52)

Жадають од тебе, жебы єсь приспішыв кару. Кібы не было назначеного часу, кара бы ку ним уж была пришла; і наісто на них прийде нараз, кідь то не будуть чути. Жадають од тебе, жебы єсь приспішыв кару, – а Пекло наісто обколесить тых, што одкыдають правду, в тот День, коли їх кара закрыє зверьха і зпід їх ніг, і Він повість: „Скоштуйте то, што сьте робили!“ (53–55)

Мої слугы, што сьте увірили! Наісто, Моя земля є шырока: зато ся поклоняйте лем Мі. Кажда душа скоштує смерть; потім ку Нам будете вернуты. А тых, што увірили і робили добры дїла, наісто оселиме у высокых світлицях Загороды, під котрыма течуть рікы, і зістануть там навсе. Яка добра є нагорода тых, што робили, што были терпезливы і сполїгали на свого Господа! А кілько є створінь, што не носять свою

пожыву! Бог обдарює їх і вас. Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. А кідь ся їх звідаш, хто створив небеса і землю і підкорив сонце і місяць, наісто повідять: „Бог“. Та як суть одвернуты? Бог шыроко дає пожыву тому зо Своїх слуг, кому хоче, і вымірює му єй: наісто, Бог знає о каждій речі. А кідь ся їх звідаш, хто зосылать з неба воду і оживлює нёв землю по єй смерти, наісто повідять: „Бог“. Повідж: „Хвала Богу!“ Але векшына з них не розумить. (56–63)

Тот земный жывот є лем забава і гра; а жытло будучого жывота – то є правдивый жывот, кібы лем знали. Кідь всядуть на корабель, кличуть ку Богу, оддаючі віру лем Ёму; але як їх захранить на суш, нараз Му придавають сполочників, жебы были невдячны за то, што сьме їм дали, і жебы хосновали ся даякый час. Але дізнають ся. Ці не видять, же сьме зробили беспечне святе місце, покы людей довкола них хапають? Та ці вірять у лож і одкыдають ласку Божу? А хто кривдить веце як тот, што вымышлять о Богу лож або называть лжов правду, кідь ку нёму пришла? Ці не є в Пеклї жытло про тых, што одкыдають правду? А тых, што ся снажать про Нас, наісто поведеме Нашыма дорогами. Наісто, Бог є з тыма, што роблять добро. (64–69)

30. Візантійцї (Ар-Рум)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. Візантійцї были переможены в найблизшій земли; але по своїй поражцї переможуть за пару років. Рїшіня належить Богу і перед тым, і по тім; і в тот день ся віруючі будуть радовати з помочі Божой. Він помагать тому, кому хоче; Він є Могутный, Милосердный. То є обіцяня Боже: Бог не рушить Своє обіцяня, але векшына людей не знає. Знають лем то, што є явне із земного жывота, а к будучому жывоту суть без увагы. Ці не роздумовали самы в собі? Бог створив небеса і землю і вшытко, што є міджі нима, лем по правдї і на назначеный час; але многы з людей одкыдають стрїчу зо своїм Господом. (1–8)

Ці не ходили по земли і не видїли, якый быв конець тых, што были перед нима? Были силнїшы як они, і орали землю, і забудовали єй веце, як єй забудовали тоты; і їх послы ку ним пришли з ясныма знаками. Не Бог їх скривдив; то они скривдили самых себе. Потім быв конець тых, што робили зло, злый за то, же называли знакы Божы лжов і робили собі з них посміх. Бог зачінать створїня, потім го повторять; потім ку Нёму будете вернуты. (9–11)

В тот День, коли настане Година, грїшници онїміють у розпачі і не будуть мати заступників зо своїх сполочників; і зречуть ся своїх сполочників. В тот День, коли настане Година, – в тот День ся роздїлять: тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть ся радовати на луцї; а тоты, што одкыдали правду і называли лжов Нашы знакы і стрїчу будучого жывота, – тоты будуть приведены до кары. (12–16)

Зато славте Бога, кідь ку вам приходить вечур і кідь ку вам приходить рано, – Ёму належить хвала на небесах і на земли, – і пізно пополудни, і кідь ку вам приходить полудне. Він выводить жыве з мертвого і выводить мертве з жывого, і оживлює землю по єй смерти: і так будете выведены і вы. З Ёго знаків є то, же вас створив з пороху; а потім, гле, вы сьте люде, што ся розходять по земли. І з Ёго знаків є то, же про вас створив з вас самых пару, жебы сьте при нїй нашли покій, і положыв міджі вас любов і милосердя. Наісто, в тім суть знакы про людей, што роздумують. І з Ёго знаків є створїня небес і землї і розличность вашых языків і вашых фарб. Наісто, в тім суть знакы про тых, што знають. І з Ёго знаків є ваш сон вночі і вдень і ваше гляданя Ёго щедрости. Наісто, в тім суть знакы про людей, што слухають. І з Ёго знаків є то, же вам указує блискавку – на страх і на надїю – і зосылать з неба воду і

оживлює нёв землю по єй смерти. Наісто, в тім суть знакы про людей, што розумлять. (17–24)

І з Ёго знаків є то, же небо і земля твердо стоять з Ёго приказу.[35] (25)

Потім, кідь вас закличе єдным закликом із землї, гле, выйдете. Ёму належать вшыткы, што суть на небесах і на земли: вшыткы суть Му покорны. І Він є Тот, котрый зачінать створїня, а потім го повторять, – і то є про Нёго іщі легше. Ёму належить найвысшый приклад на небесах і на земли; Він є Могутный, Мудрый. (26–27)

Він вам дає приклад з вас самых: ці маєте міджі своїма невільниками сполочників у тім, чім сьме вас обдарили, так же сьте в тім рівны і боїте ся їх так, як ся боїте єдны другых? Так высвітлюєме знакы про людей, што розумлять. Але нї – кривдници ідуть за своїма жадостями без знаня. Хто же поведе того, кому Бог дав заблудити? Не будуть мати помічників. Зато оберний своє лице ку реліґії як чоловік чістой віры: то є природа, з яков Бог створив людей, – створїня Боже ся не мінить. То є права реліґія, але векшына людей не знає. Обертайте ся ку Нёму в каяню, бійте ся Го, выконуйте молитву і не будьте з тых, што придавають Богу сполочників, – з тых, што роздїлили свою реліґію і стали сектами, і кажда громада ся радує з того, што має. А кідь ся людей дотулить біда, кличуть ку свому Господу, обертаючі ся ку Нёму; потім, кідь їм дасть скоштовати милосердя од Себе, нараз громада з них придавать свому Господу сполочників, жебы были невдячны за то, што сьме їм дали. Хоснуйте же ся – дізнаєте ся. Або ці сьме їм зослали даякый доказ, котрый бы говорив о тім, што Му придавають за сполочників? (28–35)

Кідь даме людём скоштовати милосердя, радують ся з нёго; але кідь їх стріне зло за то, што послали вперед їх властны рукы, нараз тратять надїю. Ці не видять, же Бог шыроко дає пожыву тому, кому хоче, і вымірює єй? Наісто, в тім суть знакы про людей, што вірять. Зато дай близкому родакови то, што му належить, і бідному, і путникови: то є найлїпше про тых, што жадають Лице Боже, і то суть тоты, што мають успіх. А то, што даєте на лихву, жебы ся розмножыло на маєтку людей, у Бога ся не розмножить; але то, што даєте як алмужну, жадаючі Лице Боже, – то суть тоты,

[35] **Оказіоналізм – Славный Коран і наука**
Метафізіка неперестанного створїня: научный, філозофічный і теолоґічный коментарь ку Корану 30:25 і 35:41
Відео: Аллаг тримле небеса і землю, жебы не згынули
Триманя і запис у Коранї 35:41 і 6:59 в діалоґу з фізікалнов теоріёв інформації і гіпотезов сімулації
Космос, триманый у бытю: коментарь ку Корану 30:25 і 35:41

што дістануть много раз веце. Бог є Тот, котрый вас створив, потім вас обдарив, потім вам дасть умерти, потім вас оживить. Ці є міджі вашыма сполочниками дахто, хто годен зробити дашто з того? Слава Ёму, высоко є Він над тым, што Му придавають за сполочників! Зопсутя ся зъявило на суші і на морю про то, што здобыли рукы людей, жебы їм дав скоштовати дашто з того, што зробили, – може ся вернуть. Повідж: „Ходьте по земли і смотьте, якый быв конець тых, што были перед вами: векшына з них были многобожници“. Зато оберний своє лице ку правій реліґії перед тым, як прийде од Бога День, котрый ся не годно одвернути. В тот День ся роздїлять: хто одкынув правду, на того упаде ёго одкынутя; а тоты, што роблять добры дїла, готовлять місце самы собі, – жебы зо Своёй щедрости одмінив тых, што увірили і робили добры дїла. Наісто, Він не любить тых, што одкыдають правду. (36–45)

І з Ёго знаків є то, же посылать вітры як вістників радостной вісти, жебы вам дав скоштовати зо Свого милосердя, і жебы кораблї плавали з Ёго приказу, і жебы сьте глядали з Ёго щедрости, – і може будете вдячны. Уж перед тобов сьме посылали послів ку їх народам, і они ку ним пришли з ясныма знаками; потім сьме ся помстили на тых, што грїшыли. А нашов повинностёв все было помочі віруючім. Бог є Тот, котрый посылать вітры, і они здвигають хмары; потім їх розпростерать по небі так, як хоче, і ділить їх на кусы, і видиш, як з їх середины выходить дождь. А кідь го спустить на тых зо Своїх слуг, на кого хоче, нараз ся радують, хоць перед тым, як на них быв зосланый, были в розпачі. Смот же на слїды милосердя Божого – як оживлює землю по єй смерти. Наісто, тот самый оживить мертвых: Він має міць над каждов річов. Але кібы сьме послали вітор і они увидїли свої засївы пожовкнуты, і по тім бы зістали невдячны. Ты, Пророче, не годен зробити так, жебы чули мертвы, ани зробити так, жебы глухы чули заклик, кідь ся обернуть хырбтом і одходять; і не годен єсь вывести слїпых з їх блуду. Годен єсь дати чути лем тым, што вірять Нашым знакам і так ся оддали. Бог є Тот, котрый вас створив у слабости, потім по слабости дав силу, потім по силї дав слабость і сивину. Він творить то, што хоче; Він є Вшыткознаючій, Всемогучій. (46–54)

В тот День, коли настане Година, грїшници будуть присягати, же не пробыли веце як годину: так были одвернуты од правды. Але тоты, котрым было дане знаня і віра, повідять: „Пробыли сьте, подля записаного Богом, аж до Дня воскресїня – і то є День воскресїня, але вы сьте не знали“. В тот День кривдникам не поможуть їх вымовы і не буде їм дозволено направити. (55–57)

Выложыли сьме людём у тім Корані приклады каждого роду; але кідь їм принесеш знак, тоты, што одкыдають правду, наісто повідять: „Вы ідете лем за лжов“. Так Бог печатать сердця тых, што не знають. Зато будь терпезливый: наісто, обіцяня Боже є правда. І няй тя не захвіють тоты, што не мають певность. (58–60)

31. Лукман (Лукман)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. То суть аяты і знакы мудрого Писма – веджіня і милосердя про тых, што роблять добро, што выконують молитву і дають алмужну і мають певность о будучім жывотї. То суть тоты, што стоять на веджіню од свого Господа, і то суть тоты, што мають успіх. А міджі людми є такый, што купує пусты розповіди, жебы без знаня зводив з дорогы Божой і робив собі з нёй посміх. Про такых є понижуюча кара. А кідь ся му чітають Нашы знакы, одвертать ся в пысї, як кібы їх не чув, як кібы мав в ухах глухоту. Оголось му же вість о болестній карї. Тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть мати Загороды роскоші і зістануть там навсе: обіцяня Боже є правда, і Він є Могутный, Мудрый. Створив небеса без стовпів, котры бы сьте видїли, і поставив на землю твердо стоячі горы, жебы ся з вами не колысала, і розсыпав по нїй вшелиякы створїня. І зослали сьме з неба воду і дали сьме на нїй вырости каждому шляхетному роду.[36] То є створїня Боже. Укажте же Мі, што створили тоты, што суть окрем Нёго? Але нї – кривдници суть у явнім блудї. (1–11)

Дали сьме Лукманови мудрость: „Будь вдячный Богу“. Хто є вдячный, є вдячный лем на своє добро; а хто є невдячный – наісто, Бог є Самостачный, Достойный хвалы. Кідь Лукман повів свому сынови, напоминаючі го: „Сынку мій! Не приписуй божу міць нічому окрем Бога: бо наісто, таке ложне приписованя божства є страшна кривда“. (12–13)

Приказали сьме чоловікови старати ся о своїх родічів: ёго мати го носила в слабости на слабости, і ёго одлучіня є за два рокы. Будь вдячный Мі і своїм родічам: ку Мі є конець дорогы. Але кідь ся будуть снажити, жебы єсь Мі придав за сполочника то, о чім не маш знаня, не слухай їх; але будь при них у тім світї з добротов і ідь дорогов того, хто ся обертать ку Мі. Потім ку Мі ся вернете, і Я вам оголошу то, што сьте робили. (14–15)

І Лукман повів: „Сыну мій, хоць бы то была лем вага горчічного зеренка і было бы то в скалї, або на небесах, або в земли, Бог то принесе. Наісто, Бог є Проникливый, Добрї знаючій.[37] (16)

---

[36] В тім аятї і в єднім з аятів суры „Ар-Рад“ (13:2) Бог указує ґравітацію, на котрій стоїть наш космос, як знак Своёй творчой силы і прояв Своїх атрібутів Ал-Халік, Ал-Барі і Ал-Мусаввір.
[37] Оказіоналізм – Славный Коран і наука

Сыну мій, выконуй молитву, приказуй добре і заказуй зле і терпезливо знось то, што тя стріне: наісто, то є дїло, котре жадать рїшучость. Не одвертай своє лице од людей з пыхы або погорды і не ходь по земли гордо: бо наісто, Бог не любить пышных і хвалистых людей. Будь умірненый у своїм кроку і стиш свій голос: наісто, найогыднїшый з голосів є ревіт осла“. (17–19)

Люде, ці не видите, же Бог вам підкорив вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, і засыпав вас Своїма ласками, явныма і скрытыма? А міджі людми суть такы, што ся спорять о Богу без знаня, без веджіня і без Писма, котре бы світило. А кідь ся їм повість: „Ідьте за тым, што зослав Бог“, – говорять: „Нї, підеме за тым, при чім сьме нашли своїх отцїв“, – ай кідь їх Сатан кличе ку карї Поломеня? Хто оддасть своє лице Богу і робить добро, тот ся хопив найпевнїшого держадла: у Бога є конець вшыткых дїл. А хто одкыдать правду – няй тя ёго одкыдованя не смутить. Ку Нам ся вернуть, і оголосиме їм то, што робили: наісто, Бог добрї знає то, што є в грудях. Даме їм мало ся хосновати; потім їх приженеме до тяжкой кары. А кідь ся їх звідаш, хто створив небеса і землю, наісто повідять: „Бог“. Повідж: „Хвала Богу!“ Але векшына з них не знає. Богу належить вшытко, што є на небесах і на земли: наісто, Бог є Самостачный, Достойный хвалы. (20–26)

Кібы вшыткы стромы на земли были перами, а море было чорнилом і придало бы ся ку нёму іщі сім морь, слова Божы бы ся не вычерьпали: наісто, Бог є Могутный, Мудрый.[38] (27)

Ваше створїня і ваше воскресїня є лем як створїня і воскресїня єдной душы: наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. (28)

Пророче, ці не видиш, же Бог вводить ніч до дня і вводить день до ночі, і підкорив сонце і місяць, – каждый біжыть до назначеного часу, – і же Бог добрї знає, што робите? То зато, же Бог є Правда, а то, ку чому кличуть окрем Нёго, є лож, і же Бог є Найвысшый, Великый. Ці не видиш, же кораблї плавають по морю з ласкы Божой, жебы вам указав дакотры зо Своїх знаків? Наісто, в тім суть знакы про каждого терпезливого і вдячного. А кідь їх закрыють волны як тїнї, кличуть ку Богу, оддаючі віру лем Ёму; але кідь їх захранить на суш, дакотры з них ся тримають середины. А Нашы знакы одкыдать лем каждый зрадный і невдячный. Люде, бійте ся свого Господа і бійте ся Дня, коли отець не поможе нічім свому сынови ани сын не поможе

[38] Тот основный аят найлїпше высвітлять вшыткы одказы, котры часом, іншаллаг, придам у формі позначок, жебы єм дав цїлостный научный і філозофічный коментарь. Дотля ся, прошу, обознамте зо вшыткыма выбраныма статями на моїм блоґу: Выбране – Славный Коран і наука.

нічім свому отцёви. Наісто, обіцяня Боже є правда, зато няй вас не ошмарить земный жывот і няй вас о Богу не ошмарить Ошмарник. Наісто, лем у Бога є знаня о Годинї; Він зосылать дождь; Він знає то, што є в утробах. Нияка душа не знає, што здобуде завтра, і нияка душа не знає, в котрій земли умре. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Добрї знаючій. (29–34)

32. Поклін (Ас-Саджда)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Аліф. Лам. Мім. Зосланя Писма, о котрім нїт сумнїву, є од Господа світів. Або ці говорять: „Вымыслив го“? Але нї – то є правда од твого Господа, жебы єсь остерігав людей, ку котрым перед тобов не пришов остерігатель, – може підуть правов дорогов. Бог є Тот, котрый створив небеса і землю і вшытко, што є міджі нима, за шість епох, а потім ся утвердив на Тронї. Окрем Нёго не маєте ани покровителя, ани заступника. Та ці собі не спомянете? Він рядить дїло з неба на землю; потім оно ку Нёму выходить у день, котрого міра є тісяч років подля вашого рахунку. Такый є Тот, што знає невидиме і видиме, Могутный, Милосердный, котрый добрї зробив вшытко, што створив. Зачав створїня чоловіка з глины; потім зробив ёго потомство з вытягу нужной воды; потім го вытворив і вдыхнув до нёго зо Свого духа; і дав вам слух, зрак і сердця. Як мало сьте вдячны! Говорять: „Ці кідь ся стратиме в земли, наісто будеме створены нановы?“ Але нї – они одкыдають стрїчу зо своїм Господом. Повідж: „Возьме вас ангел смерти, котрому сьте были довірены; потім будете вернуты ку свому Господу“. (1–11)

Пророче, кібы єсь лем видїв, як грїшници схылять головы перед своїм Господом: „Господи наш, увидїли сьме і учули сьме, зато нас вернь назад, і будеме робити добро: теперь маме певность“. Кібы сьме были хотїли, были бы сьме дали каждій души єй веджіня; але сповнило ся Моє слово: наісто наповню Пекло джінами і людми вєдно. „Скоштуйте же кару за то, же сьте забыли на стрїчу того вашого Дня. Мы сьме забыли на вас. Скоштуйте вічну кару за то, што сьте робили“. (12–14)

В Нашы знакы вірять лем тоты, што, кідь ся їм припомянуть, падають ниць і славлять хвалу свого Господа, і не пышнять ся. Їх бокы опущають постелї, кідь кличуть ку свому Господу зо страхом і з надїёв, і дають з того, чім сьме їх обдарили. Нияка душа не знає, яка потїха очей є про них скрыта як нагорода за то, што робили. Ці тот, хто вірить, є як тот, хто є непослушный? Не суть рівны. Тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть мати Загороды притулку як гостину за то, што робили. А тоты, што были непослушны, – їх притулком буде Огень. Все, кідь з нёго будуть хотїти выйти, будуть до нёго вернуты, і повість ся їм: „Скоштуйте кару Огня, котру сьте называли лжов“. І наісто їм даме скоштовати близшу кару перед векшов каров – може ся вернуть. А хто кривдить веце як тот, кому были припомянуты знакы ёго Господа, а він ся потім од них одвернув? Наісто, Мы ся грїшникам одплатиме. (15–22)

Дали сьме Мойсеёви Писмо – зато не будь у сумнїві о стрїчі з ним – і зробили сьме го веджінём про сынів Ізраіля. І назначіли сьме з них провідників, што вели з Нашого приказу, кідь были терпезливы і мали певность о Нашых знаках. Наісто, твій Господь міджі нима розсудить у День воскресїня о тім, в чім ся розходили. (23–25)

Ці їх не привело на праву дорогу то, кілько поколїнь сьме перед нима знищіли, по чиїх жытлах ходять? Наісто, в тім суть знакы. Та ці не чують? Ці не видять, же женеме воду на суху землю і выводиме нёв засївы, з котрых їсть їх статок і они самы? Та ці не видять? І говорять: „Коли буде тото рїшіня, кідь говорите правду?“ Повідж: „В День рїшіня не поможе тым, што одкыдали правду, їх віра і не буде їм дана одкладка“. Зато ся од них одверний і чекай: наісто, і они чекають. (26–30)

33. Союзны войска (Ал-Агзаб)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Пророче, бій ся Бога і не піддавай ся тым, што одкыдають правду, ани лицемірам. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. І ідь за тым, што ті ся зъявує од твого Господа; наісто, Бог добрї знає, што робите. І сполїгай на Бога: Бог стачіть як опікун. Бог не положыв ниякому чоловікови до груди два сердця; і не зробив вашы жены, о котрых говорите, же суть про вас як хырбет вашых матерей, вашыма матерями; і не зробив вашых прибраных сынів вашыма сынами. То є лем ваша бісїда, слово вашых уст, – але Бог говорить правду, і Він веде на дорогу. (1–4)

Называйте їх по їх отцях: то є справедливіше перед Богом. А кідь не знаєте їх отцїв, та они суть вашы братя у вірї і вашы підопічны. Не є про вас грїхом то, в чім сьте ся помылили, але лем то, што навмисно задумали вашы сердця. Бог є Одпущаючій, Милосердный. Пророк є віруючім близшый, як они самы собі, а ёго жены суть їх матери. Кровны родаци суть у Писмі Божім єдны другым близшы, як іншы віруючі і переселенцї, окрем того, же можете зробити добро своїм приятелям. То є записане в Писмі. (5–6)

І спомянь, як сьме взяли од пророків їх змлуву – і од тебе, і од Ноя, Абрагама, Мойсея і Ісуса, сына Марії: взяли сьме од них твердый завязок, жебы ся Він звідав правдивых о їх правдивости. А про тых, што одкыдають правду, приготовив болестну кару. (7–8)

Вы, што сьте увірили! Спомяньте собі ласку Божу ку вам, кідь на вас пришли войска, і Мы сьме на них послали вітор і войска, котры сьте не видїли. Бог видить вшытко, што робите. Кідь на вас пришли зверьха і зо споду, кідь ся очі одвертали і сердця выступили аж до горла, і думали сьте о Богу вшелиякы думкы, – там были віруючі спробованы і потрясены силным затрясїнём. І кідь лицеміры і тоты, у чиїх сердцях є хворота, говорили: „Бог і Ёго Посол нам обіцяли лем оману“; і кідь громада з них повіла: „Жытелї Ясрибу, ту про вас не є місця, зато ся верньте“, – а інша громада з них просила Пророка о дозвіл і говорила: „Нашы домы суть без охраны“, – хоць не были без охраны: хотїли лем утечі. А кібы на них до міста были вошли з каждого ёго боку і потім бы од них были жадали, жебы ся обернули проти віруючіх, были бы то зробили і ледва бы ся з тым были забавили. А они уж перед тым уложыли з Богом змлуву, же ся не обернуть хырбтом; а за змлуву з Богом ся одповідать. Повідж: „Утїканя вам не поможе, кідь утїкате од смерти або од забитя; і втогды бы вам было

дано хосновати жывот лем коротко“. Повідж: „Хто вас охранить перед Богом, кідь про вас схоче зло або кідь про вас схоче милосердя?“ І не найдуть собі окрем Бога ани покровителя, ани помічника. (9–17)

Бог добрї знає тых з вас, што здержують іншых, і тых, што говорять своїм братям: „Подьте ку нам“, – і приходять до бою лем рідко, скупы ку вам. А кідь прийде страх, видиш, як на тебе позерають і їх очі ся крутять як у того, хто млїє перед смертёв; але кідь страх перейде, бють вас острыма языками, пажеравы на корысть. Тоты не увірили, і зато Бог змарив їх дїла; а то є про Бога легке. Думають собі, же союзны войска не одышли; а кібы союзны войска пришли знова, желали бы собі быти в пустыни міджі бедуінами і звідовати ся на вісти о вас. А хоць бы были міджі вами, били бы ся лем мало. Наісто, маєте в Послови Божім красный приклад про того, хто має надїю на Бога і на Послїднїй день і много споминать на Бога. (18–21)

А кідь віруючі увидїли союзны войска, повіли: „То є то, што нам обіцяв Бог і Ёго Посол; Бог і Ёго Посол говорили правду“. І придало їм то лем віры і оддaности. Міджі віруючіма суть мужове, што были вірны змлуві, котру уложыли з Богом: дакотры з них сповнили свій обіт смертёв, а дакотры іщі чекають; і не змінили ніч, – жебы Бог одмінив правдивых за їх правдивость і покарав лицемірів, кідь схоче, або приняв їх каяня. Наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. І Бог вернув тых, што одкыдають правду, з їх гнївом; не здобыли нияке добро. І Бог ослободив віруючіх од бою: Бог є Силный, Могутный. І звів з їх твердинь тых з людей Писма, што їм помагали, і шмарив до їх сердець страх: єдных сьте забили, а другых сьте взяли до плїну. І дав вам у наслїдство їх землю, їх домы і їх маєток, і землю, на котру сьте іщі не ступили. Бог має міць над каждов річов. (22–27)

Пророче, повідж своїм женам: „Кідь жадате земный жывот і ёго окрасу, та подьте, обдарю вас і одпущу вас красным способом. Але кідь жадате Бога і Ёго Посла і жытло будучого жывота, та Бог приготовив про тых з вас, што роблять добро, велику нагороду“. Жены Пророка, котра з вас зробить явну мерзоту, тій буде кара подвоєна; а то є про Бога легке. А котра з вас буде покорна Богу і Ёго Послови і буде робити добро, тій даме єй нагороду два раз і приготовили сьме про ню щедру пожыву. Жены Пророка, вы не сьте як хоцькотра з іншых жен. Кідь сьте богобойны, не будьте мягкы в бісїдї, жебы не запрагнув тот, у чіїм сердцю є хворота; але говорьте належным способом. І зіставайте у своїх домах і не выставляйте ся так, як за давных часів незнаня. Выконуйте молитву, давайте алмужну і слухайте Бога і Ёго Посла. Бог хоче лем одняти од вас нечістоту, люде Дому, і цалком вас очістити. І

памятайте на то, што ся у вашых домах чітать зо знаків Божых і з мудрости. Наісто, Бог є Проникливый, Добрї знаючій. (28–34)

Про мужів, што ся оддали Богу, і жены, што ся оддали, віруючіх мужів і віруючі жены, покорных мужів і покорны жены, правдивых мужів і правдивы жены, терпезливых мужів і терпезливы жены, пониженых мужів і понижены жены, мужів, што дають милостиню, і жены, што дають милостиню, мужів, што ся постять, і жены, што ся постять, мужів, што хранять свою чістоту, і жены, што єй хранять, мужів, што много споминають на Бога, і жены, што на Нёго споминають, – про них Бог приготовив одпущіня і велику нагороду. (35)

Не належить віруючому мужови ани віруючій женї, кідь Бог і Ёго Посол рїшыли даяке дїло, жебы мали в тім дїлї властный выбор. Хто не послухать Бога і Ёго Посла, тот заблудив явным блудом. І спомянь, як єсь говорив тому, кому Бог указав ласку і кому єсь указав ласку ты: „Затримай собі свою жену і бій ся Бога“, – і скрывав єсь у собі то, што Бог мав выявити; бояв єсь ся людей, хоць Бог має векше право, жебы єсь ся бояв Ёго. А кідь Зайд скінчів свій звязок з нёв, дали сьме ті єй за жену, жебы про віруючіх не было грїхом брати жены своїх прибраных сынів, кідь тоты скінчать свій звязок з нима. І приказ Божый ся сповнять. Не є про Пророка грїхом то, што му Бог назначів. Такый быв звык Божый з тыма, што минули скорше, – і приказ Божый є рїшіня выміряне, – з тыма, што передавали посланя Божы і бояли ся Го і не бояли ся никого окрем Бога. Бог стачіть як Тот, што рахує. Могамед не є отцём ниякого з вашых мужів, але є Послом Божым і Печатёв пророків. Бог знає о каждій речі. Вы, што сьте увірили! Споминайте на Бога частым споминанём і славте Го рано і вечур. Він є Тот, котрый вас благословлять, як і Ёго ангелы, жебы вас вывів з тмы до світла; і Він є ку віруючім Милосердный. Їх поздравом у День, коли Го стрітять, буде „Мір“; і приготовив про них щедру нагороду. (36–44)

Пророче, Мы сьме тя послали як свідка, вістника радостной вісти і остерігателя, як того, хто кличе ку Богу з Ёго дозволу, і як лампу, што світить. Оголось віруючім радостну вість, же будуть мати од Бога велику щедрость. І не піддавай ся тым, што одкыдають правду, ани лицемірам; не дбай на їх кривду і сполїгай на Бога. Бог стачіть як опікун. (45–48)

Вы, што сьте увірили! Кідь ся ожените з віруючіма женами, а потім ся з нима розведете перед тым, як сьте ся їх дотулили, не мають про вас нияку лїгоду чеканя, котру бы сьте раховали. Обдаруйте їх же і одпустьте їх красным способом. Пророче, Мы сьме ті дозволили твої жены, котрым єсь дав їх віно, і невільниці з того, што ті

Бог дав як корысть, і дївкы твоїх стрыків і дївкы твоїх стрын, і дївкы твоїх уйків і дївкы твоїх тет, што ся переселили з тобов, і віруючу жену, кідь ся сама дарує Пророкови, кідь ся з нёв Пророк хоче оженити, – то є лем про тебе, а не про іншых віруючіх. Мы знаме, што сьме їм установили о їх женах і невільницях, – жебы на тобі не было тїсноты. Бог є Одпущаючій, Милосердный. Можеш одложыти тоту з них, котру хочеш, і приняти ку собі тоту, котру хочеш; а кідь зажадаш дакотру з тых, што єсь одложыв, не є то про тебе грїхом. Так є скорше можне, же ся потїшать їх очі, і не будуть смутити, і вшыткы будуть спокійны з тым, што їм даш. Бог знає то, што є у вашых сердцях: Бог є Вшыткознаючій, Терпезливый. По тім ті уж не суть дозволены іншы жены, ани жебы єсь їх замінив за іншы жены, хоць бы ся ті любила їх краса, – окрем тых, котрыма владне твоя правіця. Бог над вшыткым стереже. (49–52)

Вы, што сьте увірили! Не входьте до домів Пророка на їдло, хыбаль вам буде дозволено, і не чекаючі, покы ся приготовить; але кідь сьте позвані, войдьте, а кідь поїсте, розыйдьте ся і не зіставайте на бісїду. Наісто, то Пророкови прикрить, а він ся вас ганьбить; але Бог ся не ганьбить правды. А кідь ёго жены о дашто просите, просьте їх спозад заслоны; то є чістїше про вашы сердця і про їх сердця. Не належить вам прикрити Послови Божому ани ся нїґда по нїм женити з ёго женами: наісто, то бы было перед Богом великє. Ці дашто зъявите, ці то затаїте – наісто, Бог знає о каждій речі. Не є про них грїхом быти перед своїма отцями, своїма сынами, своїма братами, сынами своїх братів, сынами своїх сестер, своїма женами і своїма невільниками. І бійте ся Бога, жены Пророка: наісто, Бог є свідком каждой речі. Наісто, Бог і Ёго ангелы благословлять Пророка. Вы, што сьте увірили! Просьте про нёго благословлїня і поздравляйте го поздравом міру. Наісто, тых, што прикрять Богу і Ёго Послови, Бог прокляв у тім світї і в будучім жывотї і приготовив про них понижуючу кару. А тоты, што прикрять віруючім мужам і віруючім женам за то, што не зробили, несуть на собі вину обговоры і явного грїха. (53–58)

Пророче, повідж своїм женам, своїм дївкам і женам віруючіх, жебы ся загорнули до свого верьхнёго облечіня. Так є скорше можне, же будуть спознаны і не буде ся їм прикрити. Бог є Одпущаючій, Милосердный. Кідь не перестануть лицеміры і тоты, у чіїх сердцях є хворота, і тоты, што шырять у містї неспокій, наісто тя проти них піднимеме, і потім там зістануть твоїма сусїдами лем коротко – прокляты; де бы їх нашли, будуть хоплены і забиты. Такый быв звык Божый з тыма, што минули скорше; і не найдеш у звыку Божім зміну. (59–62)

Люде ся тя звідують о Годинї. Повідж: „Знаня о нїй є лем у Бога“. А з чого то маш знати? Може є Година близко. Наісто, Бог прокляв тых, што одкыдають правду, і

приготовив про них Поломінь, де зістануть навсе; не найдуть ани покровителя, ани помічника. В тот День, коли ся їх лиця будуть обертати в Огни, повідять: „Кібы сьме были слухали Бога і слухали Посла!“ І повідять: „Господи наш, слухали сьме нашых старшин і нашых великых, і они нас звели з дорогы. Господи наш, дай їм двойнасобну кару і проклинь їх великым проклятём“. (63–68)

Вы, што сьте увірили! Не будьте як тоты, што прикрили Мойсеёви; Бог го очістив од того, што говорили, і быв у Бога пошанованый. Вы, што сьте увірили! Бійте ся Бога і говорьте просте слово – Він вам поправить вашы дїла і одпустить вам вашы грїхы. Хто слухать Бога і Ёго Посла, тот досяг великый успіх. Мы сьме понукли Довірене небесам, землї і горам, але одмітли го нести і настрашили ся го; а чоловік го на себе взяв. Наісто, він быв несправедливый і нерозумный, – жебы Бог покарав лицемірів і лицемірниць, многобожників і многобожниць і приняв каяня віруючіх мужів і віруючіх жен. Бог є Одпущаючій, Милосердный. (69–73)

34. Саба (Саба)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Хвала Богу, котрому належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; і Ёму належить хвала в будучім жывотї. Він є Мудрый, Добрї знаючій. Він знає то, што входить до землї, і то, што з нёй выходить, то, што сходить з неба, і то, што до нёго выступує. Він є Милосердный, Одпущаючій. Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Година ку нам не прийде“. Повідж: „Але гей, присягам на свого Господа, наісто ку вам прийде – на Того, што знає невидиме. Не утече Му ани вага порошины на небесах ани на земли, ани дашто менше як то, ани векше, жебы то не было в яснім Записї, – жебы одмінив тых, што увірили і робили добры дїла. Про них є одпущіня і щедра пожыва“. А тоты, што ся снажать проти Нашых знаків, хотячі їх змарити, – про них є кара болестного мучіня. (1–5)

Тоты, котрым было дане знаня, видять, же то, што ті было зослане од твого Господа, є правда і веде на дорогу Могутного, Достойного хвалы. А тоты, што одкыдають правду, говорять: „Ці вам укажеме чоловіка, котрый вам оголошує, же кідь будете цалком розорваны на кусы, будете в новім створїню? Ці вымыслив о Богу лож, або є в нїм шаленство?“ Але нї – тоты, што не вірять у будучій жывот, суть у карї і в далекім блудї. Ці не видять то, што є перед нима і за нима з неба і землї? Кібы сьме хотїли, дали бы сьме землї пролыгнути їх або бы сьме на них спустили кусы неба. Наісто, в тім є знак про каждого слугу, што ся обертать ку Богу. (6–9)

Дали сьме Давидови ласку од Нас: „Горы, славте з ним Бога, і вы, птахы!“ І змягчіли сьме про нёго желїзо: „Роб панцирї і добрї вымір їх колечка“. І робте добры дїла: наісто, Я добрї виджу, што робите. А Соломонови сьме підкорили вітор: ёго ранїшня дорога была місяць путованя і ёго вечерня дорога была місяць путованя. І дали сьме про нёго течі жрідлу розтопленой мідї, і дакотры з джінів робили перед ним з дозволу ёго Господа; а хто з них ся одхылив од Нашого приказу, тому сьме дали скоштовати кару Поломеня. Робили му то, што хотїв: святынї, сохы, мисы як водоймы і котлы, што ся не рушають. „Робте з вдячностёв, родино Давида!“ Але мало котры з Моїх слуг суть вдячны. А кідь сьме про нёго рїшыли смерть, на ёго смерть їм не указало ніч, лем створїня землї, што гризло ёго палицю; а кідь упав, джінам ся ясно указало, же кібы были знали невидиме, не были бы зістали в понижуючій карї. (10–14)

Про жителіїв Сабы быв знак у їх жытлї: дві загороды, справа і злїва. „Їджте з пожывы свого Господа і будьте Му вдячны – добра земля і одпущаючій Господь!“ Але одвернули ся, і послали сьме на них повінь з гати і замінили сьме їм їх дві загороды за дві загороды з горькым овоцём, тамаришками і пару лотосовыма стромами. Так сьме їм одплатили за їх невдячность; і ці одплачуєме дакому іншому, як невдячному? І поставили сьме міджі нима і містами, котры сьме благословили, іншы міста, што было видно єдно з другого, і вымірили сьме міджі нима дорогу: „Путуйте нима вночі і вдень у беспечности“. Але они повіли: „Господи наш, продовж одлеглости нашых путовань“, – і скривдили самых себе. І зробили сьме з них розповіди і цалком сьме їх розогнали. Наісто, в тім суть знакы про каждого терпезливого і вдячного. І Іблис нашов, же ёго думка о них была правдива, бо пішли за ним – окрем громады віруючіх. А не мав над нима нияку міць, лем жебы сьме розознали того, хто вірить у будучій жывот, од того, хто о нїм сумнївать ся. А твій Господь над вшыткым стереже. (15–21)

Повідж: „Закличте тых, о котрых твердите, же суть богами окрем Бога. Не владнуть ани вагов порошины на небесах ани на земли; не мають ани в єднім, ани в другім нияку часть, і Він не має міджі нима помічника“. І заступлїня у Нёго не поможе, окрем тому, кому Він дозволить. А кідь буде страх однятый з їх сердець, повідять: „Што повів ваш Господь?“ Повідять: „Правду; і Він є Найвысшый, Великый“. Повідж: „Хто вас обдарює з небес і зо землї?“ Повідж: „Бог. І наісто, або мы, або вы сьме на веджіню або в явнім блудї“. Повідж: „Вас ся не будуть звідовати о грїхах, котры сьме зробили мы, ани нас ся не будуть звідовати о тім, што робите вы“. Повідж: „Наш Господь нас зоберe вєдно, потім міджі нами розсудить по правдї. Він є Судця, Вшыткознаючій“. Повідж: „Укажте мі тых, котрых сьте ку Нёму припоїли як сполочників. Але нї! Він є Бог, Могутный, Мудрый“. А Мы сьме тя послали лем як вістника радостной вісти і остерігателя про вшыткых людей, але векшына людей не знає. Говорять: „Коли ся сповнить тото обіцяня, кідь говорите правду?“ Повідж: „Маєте назначеный День, котрый не годны сьте ани одложыти о годину, ани приспішыти“. (22–30)

Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Нїґда не увіриме в тот Коран ани в то, што было перед ним“. Кібы єсь лем видїв кривдників, як будуть поставлены перед своїм Господом і будуть собі єдны другым вертати слова! Тоты, котрыма ся гордило, повідять тым, што ся пышнили: „Кібы не вы, были бы сьме віруючіма“. Тоты, што ся пышнили, повідять тым, котрыма ся гордило: „Ці мы сьме вас одвернули од веджіня по тім, як ку вам пришло? Нї – вы самы сьте были грїшници“. А тоты,

котрыма ся гордило, повідять тым, што ся пышнили: „Нї – то была ваша хытрость вночі і вдень, кідь сьте нам приказовали, жебы сьме одкынули Бога і придавали Му рівных“. І будуть таїти жаль, кідь увидять кару, і положыме ланцы на шыї тых, што одкыдали правду. Ці їм буде одплачено за дашто інше, як за то, што робили? І не послали сьме до ниякого міста остерігателя, жебы тоты з нёго, што жыли в роскоші, не повіли: „Мы одкыдаме то, з чім сьте были посланы“. І повіли: „Маме веце маєтку і веце дїтей і не будеме покараны“. Повідж: „Мій Господь шыроко дає пожыву тому, кому хоче, і вымірює єй, але векшына людей не знає“. Ани ваш маєток, ани вашы дїти не суть тым, што вас ку Нам приближить; але тоты, што увірили і робили добры дїла, – тоты будуть мати двойнасобну нагороду за то, што робили, і будуть беспечны у высокых світлицях. А тоты, што ся снажать проти Нашых знаків, хотячі їх змарити, – тоты будуть приведены до кары. Повідж: „Мій Господь шыроко дає пожыву тому зо Своїх слуг, кому хоче, і вымірює му єй. А што бы сьте дали, Він то наградить; і Він є найлїпшый з тых, што обдарюють“. (31–39)

В тот День, коли їх вшыткых зобере, повість ангелам: „Ці вам ся тоты поклоняли?“ Повідять: „Слава Тобі! Ты єсь наш покровитель, а не они. Але нї – поклоняли ся джінам; векшына з них вірила в них“. „Днесь же ниякый з вас не має міць ани помочі, ани пошкодити другому“. І повіме тым, што кривдили: „Скоштуйте кару Огня, котру сьте называли лжов“. А кідь ся їм чітають Нашы ясны знакы, говорять: „То є лем чоловік, котрый вас хоче одвернути од того, чому ся поклоняли вашы отцёве“. І говорять: „То є лем вымышлена лож“. А тоты, што одкыдають правду, говорять о правдї, кідь ку ним пришла: „То суть лем явны чары“. А не дали сьме їм ниякы писма, котры бы штудовали, ани сьме ку ним перед тобов не послали остерігателя. І тоты, што были перед нима, тыж одкыдали правду, а тоты не досягли ани десятину того, што сьме дали їм; але назвали Моїх послів клямарями – і якє страшне было Моє одкынутя! (40–45)

Повідж: „Раджу вам лем єдно: жебы сьте стали перед Богом по двох і по єднім, а потім роздумали. Ваш товариш не є шаленый. Він є про вас лем остерігатель перед строгов каров“. Повідж: „Нагорода, котру єм од вас жадав, є ваша. Моя нагорода є лем у Бога; і Він є свідком каждой речі“. Повідж: „Мій Господь шмарять правду; Він добрї знає вшытко скрыте“. Повідж: „Пришла правда, а лож ніч не зачінать і ніч не вертать“. Повідж: „Кідь заблуджу, заблуджу лем на свою шкоду; а кідь іду правов дорогов, то про то, што мі зъявує мій Господь. Наісто, Він є Вшыткочуючій, Близкый“. (46–50)

Кібы єсь лем видїв, як ся настрашать, і не буде утечі, і будуть хоплены з близкого місця! І повідять: „Увірили сьме в нёго“. Але як го досягнуть з далекого місця, кідь го скорше одкынули і шмаряли догады о невидимім з далекого місця? І буде поставлена перегорода міджі нима і тым, чого жадають, так як ся скорше зробило з подобныма їм; наісто, были в сумнївi і неспокою. (51–54)

35. Творитель (Фатір)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Хвала Богу, Творителёви небес і землї, котрый робить ангелів послами з крылами – двома, трёма і штирёма. Придавать ку створїню то, што хоче: наісто, Бог має міць над каждов річов. Милосердя, котре Бог отворить людём, нихто не здержить; а то, што здержить, нихто по Нїм не пустить. Він є Могутный, Мудрый. Люде, спомяньте собі ласку Божу ку вам. Ці є іншый творитель окрем Бога, котрый вас обдарює з неба і зо землї? Нїт бога окрем Нёго. Та як сьте одвернуты? (1–3)

А кідь тя, Пророче, называють клямарём, та уж і послів перед тобов называли клямарями; і ку Богу ся вертають вшыткы дїла. Люде, наісто, обіцяня Боже є правда, зато няй вас не ошмарить земный жывот і няй вас о Богу не ошмарить Ошмарник. Наісто, Сатан є вам неприятель, зато го майте за неприятеля. Він лем кличе своїх сторонників, жебы были з обывателїв Поломеня. Тоты, што одкыдають правду, будуть мати строгу кару; а тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть мати одпущіня і велику нагороду. А што тот, кому было окрашене ёго зле дїло, так же го видить як добре? Наісто, Бог дає заблудити тому, кому хоче, і веде правов дорогов того, кого хоче; зато няй ся твоя душа не трапить жалём над нима. Наісто, Бог добрї знає, што роблять. (4–8)

Бог є Тот, котрый посылать вітры, і они здвигають хмары; потім їх женеме до мертвой землї і оживлюєме нима землю по єй смерти. Таке буде воскресїня. Хто жадать славу – вшытка слава належить Богу. Ку Нёму выходить добре слово, і праведне дїло Він підносить. А тоты, што хытрують злы дїла, будуть мати строгу кару, і їх хытрость ся змарить. Бог вас створив з пороху, потім з капкы; потім вас зробив парами. Нияка жена не почне ани не породить без Ёго знаня; і никому ся не продовжыть жывот ани ся му не укоротить, жебы то не было в Записї. Наісто, то є про Бога легке. (9–11)

Не суть рівны два моря: єдно солодке і свіже, приємне на питя, а друге солене і горьке. Но з каждого їсте свіже мнясо і выберате оздобы, котры носите, і видиш, як ним кораблї розтинають воду, жебы сьте глядали з Ёго щедрости, – і може будете вдячны. Він вводить ніч до дня і вводить день до ночі і підкорив сонце і місяць: каждый біжыть до назначеного часу. Такый є Бог, ваш Господь; Ёму належить влада. А тоты, ку котрым кличете окрем Нёго, не владнуть ани шупков з датлёвой косткы. Кідь ку ним кличете, не чують ваш заклик; а кібы чули, не одповіли бы вам.

А в День воскресїня одкынуть то, же сьте їх придавали Богу за сполочників. І нихто ті не оголосить так, як Тот, што добрї знає. (12–14)

Люде, то вы потребуєте Бога; а Бог є Самостачный, Достойный хвалы. Кібы хотїв, одстранив бы вас і привів бы нове створїня; і то не є про Бога тяжке. Нияка душа, што несе тягар, не понесе тягар другой; а кідь тяжко наложена закличе, жебы єй тягар быв понесеный, не понесе ся з нёго ніч, хоць бы то быв близкый родак. Ты остерігаш лем тых, што ся боять свого Господа в невидимім і выконують молитву. Хто ся очіщує, очіщує ся лем на своє добро; і ку Богу є конець дорогы. Не суть рівны слїпый і видячій, ани тмы і світло, ани тїнь і горячава; і не суть рівны жывы і мертвы. Наісто, Бог дає чути тому, кому хоче, але ты не годен зробити так, жебы чули тоты, што суть у гробах. Ты єсь лем остерігатель. Наісто, Мы сьме тя послали з правдов як вістника радостной вісти і остерігателя; і нїт громады, жебы міджі нёв не перешов остерігатель. А кідь тя называють клямарём, та уж і тоты, што были перед нима, называли клямарями своїх послів: їх послы ку ним пришли з ясныма доказами, з писмами і з Писмом, што світить. Потім єм хопив тых, што одкыдали правду, – і якє страшне было Моє одкынутя! (15–26)

Ці не видиш, же Бог зосылать з неба воду і же нёв выводиме овоця розличных фарб? І в горах суть пасы білы і червены розличных одтїнїв і іншы чорны як ворон; і міджі людми, звірятами і статком суть тыж розличны фарбы. З Ёго слуг ся Бога боять лем тоты, што мають знаня. Наісто, Бог є Могутный, Одпущаючій. Наісто, тоты, што чітають Писмо Боже, выконують молитву і дають з того, чім сьме їх обдарили, потайкы і явно, мають надїю на торговлю, котра нїґда не згыне, – жебы їм сповна заплатив їх нагороды і придав їм зо Своёй щедрости. Наісто, Він є Одпущаючій, Вдячный. (27–30)

То, што сьме ті зъявили з Писма, є правда, што потверджує то, што было перед ним. Наісто, Бог о Своїх слугах добрї знає і видить їх. Потім сьме дали Писмо в наслїдство тым з Нашых слуг, котрых сьме выбрали. Міджі нима суть такы, што кривдять самых себе, і такы, што ся тримають середины, і такы, што з дозволу Божого выпереджують в добрых дїлах. То є велика щедрость: Загороды Едену, до котрых войдуть; будуть там оздоблены золотыма нараменницями і перлами, а їх облечіня там буде з годвабу. І повідять: „Хвала Богу, котрый од нас одняв смуток. Наісто, наш Господь є Одпущаючій, Вдячный: Тот, котрый нас зо Своёй щедрости оселив у жытлї тырвалого побыту, де ся нас не дотулить трапіня і де ся нас не дотулить змучіня“. А тоты, што одкыдають правду, будуть мати огень Пекла: не буде про них рїшено, жебы умерли, ани їм не буде полегчена ёго кара. Так одплачуєме каждому

невдячному. І будуть там кричати: „Господи наш, выведь нас, і будеме робити добро, не то, што сьме робили!“ „Ці сьме вам не дали жывот так довгый, жебы собі в нїм спомянув тот, хто собі хотїв спомянути? І пришов ку вам остерігатель. Скоштуйте же: кривдници не мають помічника“. (31–37)

Наісто, Бог знає невидиме небес і землї; наісто, Він добрї знає то, што є в грудях. Він є Тот, котрый вас зробив наступниками на земли. Хто одкыдать правду, ёго одкынутя є проти нёго самого; тым, што одкыдають правду, їх одкынутя придавать у їх Господа лем огыду, і тым, што одкыдають правду, їх одкынутя придавать лем страту. Повідж: „Ці сьте видїли своїх сполочників, ку котрым кличете окрем Бога? Укажте мі, што створили із землї. Або ці мають часть на небесах? Або ці сьме їм дали Писмо, так же стоять на яснім доказї з нёго?“ Але нї – кривдници обіцяють єдны другым лем оману. (38–40)

Наісто, Бог тримле небеса і землю, жебы не згынули; а кібы згынули, нихто бы їх по Нїм не затримав. Наісто, Він є Терпезливый, Одпущаючій.[39] (41)

Присягали на Бога своїма найсилнїшыма присягами, же кідь ку ним прийде остерігатель, наісто підуть правов дорогов лїпше як хоцькотра з громад; але кідь ку ним остерігатель пришов, придало їм то лем одпору, пыхы на земли і злой хытрости. Але зла хытрость обколесить лем тых, што єй роблять. Та ці чекають на дашто інше, як на то, як Бог зробив з давныма людми? Не найдеш у звыку Божім зміну; і не найдеш у звыку Божім одхылїня. Ці не ходили по земли і не видїли, якый быв конець тых, што были перед нима, хоць были силнїшы як они? Бог не є такый, жебы Му дашто на небесах або на земли одолало: наісто, Він є Вшыткознаючій, Всемогучій. Кібы Бог карав людей за то, што здобыли, не охабив бы на єй поверьхні ани єдно жыве створїня. Але одкладать їм до назначеного часу; а кідь прийде їх час – наісто, Бог видить Своїх слуг. (42–45)

[39] **Оказіоналізм – Славный Коран і наука**
Метафізіка неперестанного створїня: научный, філозофічный і теологґічный коментарь ку Корану 30:25 і 35:41
Відео: Аллаг тримле небеса і землю, жебы не згынули
Триманя і запис у Кораної 35:41 і 6:59 в діалоґу з фізікалнов теоріёв інформації і гіпотезов сімулації
Космос, триманый у бытю: коментарь ку Корану 30:25 і 35:41

36. Йа Сін (Йа Сін)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Йа. Сін. (1)

Присягам на мудрый Коран: наісто, ты єсь єден з послів, на правій дорозї, – зосланя Могутного, Милосердного, жебы єсь остерігав людей, чії отцёве не были остеріганы, і зато суть без увагы. Слово ся уж сповнило проти векшыны з них, і зато не вірять. Положыли сьме на їх шыї оковы аж по бороды, і так мають головы піднесены; і поставили сьме перед нима перегороду і за нима перегороду і закрыли сьме їх, так же не видять. І є їм єдно, ці їх остерігаш, ці їх не остерігаш: не увірять. Ты остерігаш лем того, хто іде за Припомнїнём і боїть ся Мілостивого в невидимім. Оголось му же радостну вість о одпущіню і шляхетній нагородї. Наісто, Мы оживлюєме мертвых і записуєме то, што послали вперед, і їх слїды; і кажду річ сьме пораховали в яснім записї. (2–12)

І дай їм приклад: жытелїв міста, кідь до нёго пришли послы. Кідь сьме ку ним послали двох, назвали їх обох клямарями; і скріпили сьме їх третїм, і они повіли: „Мы сьме ку вам посланы“. Тоты повіли: „Вы сьте лем люде подобны нам, і Мілостивый не зослав ніч. Вы лем кламете“. Они повіли: „Наш Господь знає, же сьме ку вам наісто посланы, і нашов повинностёв є лем ясно передати посланя“. Тоты повіли: „Видиме у вас плане знамя. Кідь не перестанете, наісто вас вкаменуєме, і дотулить ся вас од нас болестна кара“. Они повіли: „Ваше плане знамя є з вами. Ці то зато, же вам было припомянуто? Але нї – вы сьте нарід, што переступує вшыткы границї“. І з найдалшого кінця міста прибіг чоловік. Повів: „Народе мій, ідьте за послами! Ідьте за тыма, што од вас не жадають нагороду і ідуть правов дорогов. А чом бы єм ся не поклоняв Тому, котрый ня створив і ку котрому будете вернуты? Ці собі мам взяти окрем Нёго іншых богів? Кібы про мене Мілостивый хотїв зло, їх заступлїня бы мі не помогло нічім і не захранили бы ня. Втогды бы єм быв наісто в явнім блудї. Наісто, я єм увірив у вашого Господа, зато ня слухайте“. (13–25)

Было повіджено: „Войдь до Загороды“. Він повів: „Кібы мій нарід лем знав, як мі мій Господь одпустив і зробив ня єдным з пошанованых“. І по нїм сьме на ёго нарід не зослали з неба нияке войско, ани сьме не потребовали зосылати: быв то лем єден страшный крик – і нараз были згашены. (26–29)

Жаль слуг! Не пришов ку ним ани єден посол, жебы собі з нёго не робили посміх. Ці не видять, кілько поколїнь сьме перед нима знищіли і же ся ку ним не вертають? А

вшыткы они, зобраны вєдно, будуть приведены перед Нас. Знаком про них є мертва земля: оживлюєме єй і выводиме з нёй зерно, і з нёго їдять. І зробили сьме на нїй загороды пальм і виниць і дали сьме на нїй вытечі жрідлам, жебы їли з єй овоця, – хоць го не зробили їх рукы. Та ці не будуть вдячны? Слава Тому, котрый створив вшыткы пары: з того, што выростать земля, і з них самых, і з того, о чім не знають. І знаком про них є ніч: здераме з нёй день – і нараз суть у тмі. І сонце біжыть до місця одпочінку, котре му є назначене: то є установлїня Могутного, Вшыткознаючого. І місяцю сьме вымірили стаї, аж ся верне як стара усхнута пальмова галузка. Не належить сонцю, жебы догнало місяць, ани ніч не выпередить день: каждый плаває по своїй орбітї. (30–40)

І знаком про них є то, же сьме несли їх потомство в наповненім кораблю і створили сьме про них подобне тому, на чім їздять. А кібы сьме хотїли, утопили бы сьме їх: втогды бы не было никого, хто бы одповів на їх крик, і не были бы захранены, – хыбаль з милосердя од Нас і як хосен до часу. А кідь ся їм повість: „Бійте ся того, што є перед вами, і того, што є за вами, – може вам буде указане милосердя“, – одвертають ся. І не прийде ку ним ани єден знак зо знаків їх Господа, жебы ся од нёго не одвернули. А кідь ся їм повість: „Давайте з того, чім вас обдарив Бог“, – тоты, што одкыдають правду, говорять тым, што увірили: „Ці маме годовати того, кого бы Бог нагодовав, кібы хотїв? Вы сьте лем у явнім блудї“. (41–47)

І говорять: „Коли ся сповнить тото обіцяня, кідь говорите правду?“ Чекають лем на єден страшный крик, котрый їх хопить, покы ся іщі будуть спорити, і не будуть годны ани зробити заповіт, ани вернути ся ку своїм людём. (48–50)

І затрубить ся на Трубу – і нараз будуть з гробів поспішати ку свому Господу. Повідять: „Біда нам! Хто нас підняв з нашого місця одпочінку?“ „То є то, што обіцяв Мілостивый; і послы говорили правду“. Буде то лем єден страшный крик – і нараз будуть вшыткы вєдно приведены перед Нас. „Днесь не буде нияка душа скривджена нічім, і буде вам одплачено лем за то, што сьте робили. Наісто, обывателї Загороды суть днесь занятї радостёв; они і їх пары одпочівають у тїни на ложах. Мають там овоця і мають вшытко, о што попросять. ‚Мір!‘ – слово од милосердного Господа. А вы ся днесь оддїльте, грїшници! Ці єм вам не приказав, сынове Адама, жебы сьте не служыли Сатанови, бо він є вам явный неприятель, але жебы сьте ся поклоняли Мі? То є права дорога. Але він звів з дорогы велике множество з вас. Ці сьте не розуміли? То є Пекло, котре вам было обіцяне. Горьте в нїм днесь за то, же сьте одкыдали правду“. (51–64)

Днесь запечатаме їх уста, і будуть ку Нам говорити їх рукы, і їх ногы будуть свідчіти о тім, што здобывали. А кібы сьме хотїли, были бы сьме згладили їх очі; втогды бы ся гнали ку дорозї – але як бы видїли? А кібы сьме хотїли, были бы сьме їх перемінили на їх місцї, так же бы не были годны ани іти вперед, ани ся вернути. А кому даме довгый жывот, того обертаме в створїню. Та ці не порозуміють? (65–68)

Не учіли сьме го поезії, і не належить му то. То є лем припомнїня і ясный Коран, жебы остерігав того, хто є жывый, і жебы ся сповнило слово проти тых, што одкыдають правду. (69–70)

Ці не видять, же сьме про них створили – з того, што зробили Нашы рукы, – статок, котрым владнуть? І підкорили сьме їм го: на дакотрых їздять, а з дакотрых їдять; і мають з них іншы хосны і напої. Та ці не будуть вдячны? А взяли собі богів окрем Бога в надії, же їм буде помочено. Не годны їм помочі, хоць про них стоять як зобране войско. Зато няй тя не смутить їх бісїда. Наісто, Мы знаме то, што таять, і то, што зъявують. (71–76)

Ці чоловік не видить, же сьме го створили з капкы? А гле, він є явный противник! І дає Нам приклад, а на своє властне створїня забыв. Говорить: „Хто оживить кости, кідь ся розпали на порох?“ Повідж: „Оживить їх Тот, котрый їх створив першый раз; і Він добрї знає о каждім створїню, – Тот, котрый про вас зробив огень із зеленого строму, і гле, вы з нёго запалюєте“. Ці Тот, котрый створив небеса і землю, не має міць створити подобне їм? Але гей! Він є Творитель, Вшыткознаючій. Ёго приказ, кідь дашто хоче, є лем повісти тому: „Будь“, – і оно є. Слава же Тому, в чіїй руцї є влада над каждов річов; і ку Нёму будете вернуты. (77–83)

37. Тоты, што стоять у рядах (Ас-Саффат)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на тых, што стоять у рядах, і на тых, што силно одганяють, і на тых, што чітають припомнїня: наісто, ваш Бог є Єден, Господь небес і землї і вшыткого, што є міджі нима, і Господь выходів. Мы сьме окрасили найнизше небо окрасов звізд і охранов перед каждым непослушным чортом. Не годны слухати найвысшый збор і суть обсыпованы з каждого боку, одогнаны; і мають тырвалу кару, – окрем того, хто дашто вхопить, і за ним ся пустить пронизуючій поломінь. (1–10)

Звідай ся їх же: ці є тяжше створити їх, або тых іншых, котрых сьме створили? Наісто, створили сьме їх з липкой глины. Ты ся чудуєш, а они собі роблять посміх, а кідь ся їм припомяне, не споминають собі, а кідь увидять знак, высмівають го і говорять: „То суть лем явны чары. Ці кідь умреме і станеме порохом і костями, наісто будеме воскрешены – і нашы давны отцёве тыж?“ Повідж: „Гей – і будете понижены“. Буде то лем єден крик – і нараз ся будуть позерати. І повідять: „Біда нам! То є Судный день“. „То є День рїшіня, котрый сьте называли лжов“. „Зоберьте тых, што кривдили, і їх пары, і то, чому ся поклоняли окрем Бога, і ведьте їх на дорогу Поломеня; і заставте їх, бо ся їх будуть звідовати: ‚Што є з вами, же собі не помагате?‘“ Але нї – в тот День ся піддадуть. І обернуть ся єдны ку другым і будуть ся звідовати. Повідять: „Наісто, вы сьте ку нам приходили справа“. Тоты повідять: „Нї – вы самы сьте не были віруючіма. І не мали сьме над вами нияку міць; нї, вы сьте были нарід, што переступує вшыткы границї. І так ся проти нас сповнило слово нашого Господа: наісто скоштуєме кару. Звели сьме вас, бо мы самы сьме были заблуджены“. І так будуть у тот День мати сполочну кару. Наісто, так робиме з грїшниками. Кідь ся їм говорило: „Нїт бога окрем Бога“, – пышнили ся і говорили: „Ці маме охабити нашых богів про шаленого поета?“ Але нї – він пришов з правдов і потвердив послів. Наісто скоштуєте болестну кару, і буде вам одплачено лем за то, што сьте робили, – (11–39)

окрем выбраных слуг Божых. Про них є знама пожыва: овоця; і будуть пошановані в Загородах роскоші, на ложах, єдны навпроти другым. Буде ся міджі нима носити погар з текучого жрідла, білый, смачный про тых, што пють; нїт в нїм шкоды, ани ся з нёго не опивають. І будуть при них товаришкы зо скромным поглядом, з красныма очами, як кібы то были схоронены яйця. (40–49)

І обернуть ся єдны ку другым і будуть ся звідовати. Єден з них повість: „Мав єм близкого товариша, котрый говорив: ‚Ці ты єсь наісто з тых, што вірять, же кідь умреме і станеме порохом і костями, будеме приведены на суд?‘“ Повість: „Ці попозерате долов?“ І попозерать долов і увидить го посеред Поломеня. Повість: „Присягам на Бога, мало єсь ня не привів до загыбели! Кібы не ласка мого Господа, быв бы єм і я з тых, што были приведены до Пекла. Та ці уж не умреме, окрем нашой першой смерти, і не будеме покараны? Наісто, то є великый успіх!“ Про таке няй роблять тоты, што роблять. Ці є тото лїпша гостина, або стром Заккум? Мы сьме го зробили пробов про кривдників. То є стром, што выростать на днї Поломеня; ёго плоды суть як головы чортів. Наісто з нёго будуть їсти і наповнять ним бріхы; потім будуть на нёго мати напій з врячой воды; а потім буде їх наворот до Поломеня. Нашли своїх отців заблудженых і поспішають у їх слїдах. І перед нима заблудила векшына давных людей, хоць сьме міджі них посылали остерігателїв. Смот же, якый быв конець тых, што были остерїганы, – окрем выбраных слуг Божых. (50–74)

І закликав на Нас Ной – і якы добры сьме в одповіди! І захранили сьме го і ёго родину од великой біды, і зробили сьме ёго потомство тыма, што зістали, і охабили сьме му добре мено міджі пізнїшыма поколїнями: „Мір Ноёви у вшыткых світах!“ Наісто, так одміняме тых, што роблять добро: наісто, він быв єден з Нашых віруючіх слуг. Потім сьме другых утопили. (75–82)

І з ёго сторонників быв Абрагам, кідь пришов ку свому Господу з чістым сердцём, кідь повів свому отцёви і свому народу: „Чому ся поклоняте? Ці жадате лож – богів намісто Бога? Та што собі думате о Господу світів?“ Потім попозерав на звізды і повів: „Я єм хворый“. І обернули ся ку нёму хырбтом і одышли. Потім ся обернув ку їх богам і повів: „Ці не їсте? Што є з вами, же не говорите?“ Потім ся на них обернув і бив їх правіцёв. І прибігли ку нёму. Він повів: „Ці ся поклоняте тому, што самы вытесуєте, кідь Бог створив вас і вшытко, што робите?“ Они повіли: „Збудуйте про нёго будову і шмарьте го до палаючого огня“. Хотїли проти нёго хытровати, але Мы сьме їх понизили. (83–98)

І повів: „Я іду ку свому Господу; Він ня поведе. Господи мій, даруй мі сына з праведных“. І оголосили сьме му радостну вість о терпезливім хлопцёви. А кідь доріс так, же з ним міг ходити, він повів: „Сыну мій, видїв єм во снї, же тя жертвую. Смот, што собі о тім думаш“. Тот повів: „Отче мій, роб то, што ті є приказано; найдеш ня, кідь Бог дасть, єдным з терпезливых“. А кідь ся оба оддали Богу і він го положыв чолом ку земли, закликали сьме на нёго: „Абрагаме! Сповнив єсь видїня“. Наісто, так одміняме тых, што роблять добро. Наісто, то была явна проба. І выкупили сьме го

великов жертвов і охабили сьме му добре мено міджі пізнїшыма поколїнями: „Мір Абрагамови!“ Так одміняме тых, што роблять добро: наісто, він быв єден з Нашых віруючіх слуг. (99–111)

І оголосили сьме му радостну вість о Ісаакови, пророкови з праведных. І благословили сьме ёго і Ісаака; і з їх потомства суть такы, што роблять добро, і такы, што явно кривдять самых себе. І указали сьме ласку Мойсеёви і Ааронови, і захранили сьме їх і їх нарід од великой біды; помогли сьме їм, і так перемогли; дали сьме їм Писмо, што высвітлює, і вели сьме їх на праву дорогу; і охабили сьме їм добре мено міджі пізнїшыма поколїнями: „Мір Мойсеёви і Ааронови!“ Наісто, так одміняме тых, што роблять добро: наісто, были з Нашых віруючіх слуг. (112–122)

І Ілія быв наісто єден з послів, кідь повів свому народу: „Ці не будете богобойны? Ці кличете ку Ваалови і опущате найлїпшого з творителїв – Бога, вашого Господа і Господа вашых давных отцїв?“ Але назвали го клямарём, і зато будуть наісто приведены до кары, – окрем выбраных слуг Божых. І охабили сьме му добре мено міджі пізнїшыма поколїнями: „Мір Ілії!“ Наісто, так одміняме тых, што роблять добро: наісто, він быв єден з Нашых віруючіх слуг. (123–132)

І Лот быв наісто єден з послів. Захранили сьме го і ёго родину, вшыткых, окрем старой жены міджі тыма, што зістали позаду; потім сьме другых знищіли. І наісто, ходите попри них рано і вночі. Та ці не порозумієте? І Йона быв наісто єден з послів. Втїк на наповненый корабель, і шмаряв жереб, і быв з тых, што програли; потім го пролыгла рыба, бо заслужыв догану. Кібы не быв з тых, што славлять Бога, быв бы зістав у єй бріху аж до Дня, коли будуть воскрешены. Але выкынули сьме го на голый берег, і быв хворый, і дали сьме над ним вырости гарбузовій ростлинї. І послали сьме го ку сто тісячам або веце; увірили, і дали сьме їм хосновати жывот до часу. (133–148)

Звідай ся їх же: ці твій Господь має дївкы, а они мають сынів? Або ці сьме створили ангелів як жены, а они ся на то позерали? Ці не зо своёй лжи говорять: „Бог породив“? Наісто, они суть клямарї. Ці выбрав дївкы перед сынами? Што є з вами? Як судите? Та ці собі не спомянете? Або ці маєте ясный доказ? Та принесьте своє писмо, кідь говорите правду. І поставили родинство міджі Ним і джінами, а джіны добрї знають, же будуть приведены на суд. Слава Богу, высоко над тым, што о Нїм говорять! – окрем выбраных слуг Божых. Наісто, вы і то, чому ся поклоняте, не зведете од Нёго никого, окрем того, хто має горїти в Поломени. „Нїт никого з нас,

хто бы не мав знаме місце; наісто, мы сьме тоты, што стоять у рядах; наісто, мы сьме тоты, што славлять“. (149–166)

А они говорили: „Кібы сьме мали припомнїня од давных людей, были бы сьме выбраныма слугами Божыма“. Але одкынули го. І дізнають ся. Наше слово уж вышло ку Нашым слугам, послам: наісто, то їм буде помочено, і наісто, Наше войско – то они переможуть. Зато ся од них до часу одверний і смот на них; скоро увидять. Ці жадають, жебы ся Наша кара приспішыла? Кідь зыйде на їх двір, плане буде рано тых, што были остерїганы. І одверний ся од них до часу і смот; скоро увидять. Слава твому Господу, Господу могутности, высоко над тым, што о Нїм говорять! І мір послам, і хвала Богу, Господу світів. (167–182)

38. Сад (Сад)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Сад. Присягам на Коран, повный припомнїня! Але тоты, што одкыдають правду, суть у пысї і розколї. Кілько поколїнь сьме перед нима знищіли! Кричали, але уж не быв час на утечу. Чудують ся, же ку ним пришов остерігатель з них самых, і тоты, што одкыдають правду, говорять: „То є чародїй, клямарь. Ці зробив з богів єдного Бога? Наісто, то є чудна річ!“ І їх старшины одходять і говорять: „Ідьте і тримайте ся своїх богів. Наісто, то є річ задумана. Не чули сьме о тім у послїднїй релїгії; то є лем вымысел. Ці Припомнїня было зослане якраз ёму з нас вшыткых?“ Але нї – они суть у сумнївi о Моїм Припомнїню; але нї – іщі не скоштовали Мою кару. (1–8)

Або ці мають скарбниці милосердя твого Господа, Могутного, Щедрого Дарителя? Або ці їм належить влада над небесами і землёв і вшыткым, што є міджі нима? Та няй выступують по мотузах! То є войско із союзных громад, котре ту буде поражене. Перед нима одкынув правду нарід Ноя, і адіты, і Фараон, пан колів, і самудяне, і нарід Лота, і жителї Гущавы – то были союзны громады. Каждый з них назвав послів клямарями, і так по праву упала Моя кара. А тоты чекають лем на єден страшный крик, котрый не дасть одкладку. І говорять: „Господи наш, приспіш нам нашу часть перед Днём рахунку!“ Терпезливо знось то, што говорять, і спомянь Нашого слугу Давида, мужа силы; наісто, він ся все обертав ку Богу. (9–17)

Мы сьме підкорили горы, жебы з ним славили Бога вечур і при выходї сонця, і птахів, зобраных вєдно: вшыткы ся ку Нёму обертали. І скріпили сьме ёго царство і дали сьме му мудрость і рїшучу бісїду. Ці ку тобі дішла вість о тых, што ся спорили, кідь перелїзли через мур до ёго світлицї? Кідь вошли ку Давидови, настрашыв ся їх. Они повіли: „Не бій ся. Мы сьме двоми, што ся спорять: єден з нас скривдив другого; зато розсудь міджі нами по правдї, не будь несправедливый і уведь нас на рівну дорогу. Наісто, то є мій брат. Має девятдесят девять овець, а я мам єдну вівцю; і повів: ‚Довірь мі єй‘, – і переміг ня в бісїдї“. Він повів: „Наісто тя скривдив, кідь жадав твою вівцю ку своїм вівцям. І наісто, многы сполочници кривдять єден другого – окрем тых, што увірили і робили добры дїла, а тых є мало“. І Давид порозумів, же сьме го спробовали; і просив у свого Господа одпущіня, упав у поклонї і обернув ся в каяню. І одпустили сьме му то; і наісто, він має у Нас близкость і красне місце навороту. „Давиде, Мы сьме тя зробили наступником на земли, зато суд міджі людми по правдї і не ідь за жадостёв, бо тя зведе з дорогы Божой. Наісто, тоты, што

блудять з дорогы Божой, будуть мати строгу кару за то, же забыли на День рахунку“. (18–26)

Не створили сьме небо і землю і вшытко, што є міджі нима, надармо. Так собі думають тоты, што одкыдають правду, – біда же тым, што одкыдають правду, од Огня! Ці зробиме тых, што увірили і робили добры дїла, подобныма тым, што шырять зопсутя на земли? Або ці зробиме богобойных подобныма грїшным? То є благословлене Писмо, котре сьме ті зослали, жебы роздумовали о ёго знаках і жебы собі спомянули обдарованы розумом. (27–29)

І Давидови сьме даровали Соломона – якый добрый слуга! Наісто, він ся все обертав ку Богу. Кідь му надвечур были указаны быстры конї, што стояли на трёх ногах, повів: „Наісто, полюбив єм любов ку добру веце як споминаня на мого Господа“, – аж ся сонце скрыло за заслону. „Верньте мі їх!“ І зачав їх гладити по ногах і по шыях. І наісто сьме спробовали Соломона і шмарили сьме на ёго трон тїло; потім ся обернув ку Богу. Повів: „Господи мій, одпусть мі і даруй мі царство, яке не буде належати никому по мі. Наісто, Ты єсь Щедрый Даритель“. І підкорили сьме му вітор, што лагідно біг з ёго приказу там, де хотїв, і чортів – каждого будовника і нурця – і іншых, споєных оковами. „То є Наш дар: дай же щедро або здерж, без рахунку“. І наісто, він має у Нас близкость і красне місце навороту. (30–40)

І спомянь Нашого слугу Йова, кідь закликав ку свому Господу: „Сатан ся ня дотулив змучінём і мучінём“. „Дупни ногов! То є холодна вода на умываня і питя“. І вернули сьме му ёго родину і іщі раз тілько з нима – як милосердя од Нас і припомнїня про обдарованых розумом. „Возьмий до рукы вязку галузок і ударь нёв і не зруш свою присягу“. Наісто, нашли сьме го терпезливого – якый добрый слуга! Наісто, він ся все обертав ку Богу. (41–44)

І спомянь Нашых слуг Абрагама, Ісаака і Якова, мужів силы і видїня. Мы сьме їх очістили чістов властностёв: споминанём на будуче Жытло. І наісто, они суть у Нас з выбраных, добрых. І спомянь Ізмаіла, Єлісея і Зул-Кіфла; вшыткы были з добрых. То є припомнїня. І наісто, про богобойных є красне місце навороту: (45–49)

Загороды Едену, чії брамы їм будуть отворены. Одпочіваючі там, будуть просити о богате овоця і питя, і будуть при них товаришкы зо скромным поглядом, рівны віком. „То є то, што вам є обіцяне на День рахунку. Наісто, то є Наша пожыва; нїґда ся не скінчіть“. (50–54)

Так є. Але про тых, што переступують вшыткы границї, є плане місце навороту: Пекло, в котрім будуть горїти, – плане то місце одпочінку. Так є. Няй же скоштують: вряча вода і гной, і іншы подобны мукы в парах. „То є заступ, што ся жене вєдно з вами. Не є про них привітаня! Наісто, будуть горїти в Огни“. Повідять: „Нї – то про вас не є привітаня! Вы сьте нам то приготовили – плане то місце побыту!“ Повідять: „Господи наш, хто нам то приготовив, тому придай двойнасобну кару в Огни“. І повідять: „Што є з нами, же не видиме мужів, котрых сьме раховали міджі планых? Ці сьме собі з них робили посміх, або їх нашы очі минули?“ Наісто, то є правда: сварка обывателїв Огня. (55–64)

Повідж: „Я єм лем остерігатель. Нїт бога окрем Бога, Єдного, Вшыткопереможного, Господа небес і землї і вшыткого, што є міджі нима, Могутного, Одпущаючого“. Повідж: „То є велика вість, а вы ся од нёй одвертате. Не мав єм знаня о найвысшім зборї, кідь ся спорили. Зъявує ся мі лем то, же єм ясный остерігатель“. (65–70)

Кідь твій Господь повів ангелам: „Я створю чоловіка з глины. А кідь го вытворю і вдыхну до нёго зо Свого духа, упадьте перед ним ниць“. І ангелы упали ниць, вшыткы вєдно, – окрем Іблиса. Він запышнїв і быв з тых, што одкыдають правду. Він повів: „Іблисе, што ті заборонило упасти ниць перед тым, што єм створив Своїма руками? Ці єсь запышнїв, або ці єсь з высокых?“ Тот повів: „Я єм лїпшый як він: мене єсь створив з огня, а ёго єсь створив з глины“. Він повів: „Та выйдь одты, бо єсь проклятый, і наісто, Моє прокляття є на тобі аж до Судного дня“. Тот повів: „Господи мій, дай мі одкладку до Дня, коли будуть воскрешены“. Він повів: „Ты єсь з тых, котрым є дана одкладка до Дня знамого часу“. Тот повів: „Присягам на Твою могутность, наісто їх вшыткых зведу, окрем Твоїх выбраных слуг міджі нима“. Він повів: „То є правда – і правду говорю: наісто наповню Пекло тобов і вшыткыма з них, што підуть за тобов“. (71–85)

Повідж: „Не жадам од вас за то нияку нагороду і не єм з тых, што ся претваряють. То є лем припомнїня про вшыткы свїты, і по часї ся наісто дізнаєте вість о нїм“. (86–88)

39. Заступы (Аз-Зумар)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Зосланя Писма є од Бога, Могутного, Мудрого. Наісто, Мы сьме ті зослали Писмо з правдов; зато ся поклоняй Богу, оддаючі віру щіро Ёму. Наісто, щіра віра належить лем Богу. А тоты, што собі беруть покровителїв окрем Нёго і говорять: „Поклоняме ся їм лем на то, жебы нас приближыли ку Богу“, – наісто, Бог міджі нима розсудить о тім, в чім ся розходять. Наісто, Бог не веде правов дорогов того, хто є клямарь і невдячник. Кібы Бог хотїв взяти собі сына, быв бы выбрав то, што хоче, з того, што творить. Слава Ёму! Він є Бог, Єден, Вшыткопереможный. Створив небеса і землю по правдї. Навивать ніч на день і навивать день на ніч; і підкорив сонце і місяць: каждый біжыть до назначеного часу. Ці не є Він Могутный, Одпущаючій? (1–5)

Створив вас з єдной душы, потім з нёй зробив єй пару, і зослав про вас вісем голов статку в парах. Творить вас в утробах вашых матерей, створїня по створїню, в трёх тмах. Такый є Бог, ваш Господь; Ёму належить влада. Нїт бога окрем Нёго. Та як сьте одвернуты? Кідь одкынете правду, наісто, Бог вас не потребує; але не є Му мила невдячность у Ёго слуг. А кідь будете вдячны, буде Му то у вас миле. Нияка душа, што несе тягар, не понесе тягар другой. Потім ся вернете ку свому Господу, і Він вам оголосить то, што сьте робили. Наісто, Він добрї знає то, што є в грудях. (6–7)

А кідь ся чоловіка дотулить біда, кличе ку свому Господу, обертаючі ся ку Нёму; але кідь му дарує ласку од Себе, забуде на то, о што скорше кликав, і придавать Богу рівных, жебы зводив з Ёго дорогы. Повідж: „Хосный ся своїм одкынутём мало; наісто, ты єсь єден з обывателїв Огня“. Ці тот, хто ся покорно поклонять в годинах ночі, падаючі ниць і стоячі, стережучі ся будучого жывота і маючі надію на милосердя свого Господа, є як тот, хто так не робить? Повідж: „Ці суть рівны тоты, што знають, і тоты, што не знають?“ Споминають собі лем обдарованы розумом. (8–9)

Повідж: „Бог говорить: Мої слугы, што сьте увірили, бійте ся свого Господа. Про тых, што роблять добро в тім світї, є добро; і земля Божа є шырока. Наісто, терпезливым буде їх нагорода заплачена сповна, без рахунку“. Повідж: „Было мі приказано поклоняти ся Богу, оддаючі віру щіро Ёму, і было мі приказано быти першым з тых, што ся оддали Богу“. Повідж: „Бою ся, кідь не послухам свого Господа, кары великого Дня“. Повідж: „Богу ся поклоням, оддаючі свою віру щіро Ёму; поклоняйте ся же окрем Нёго тому, чому хочете“. Повідж: „Наісто, тоты, што стратили, суть тоты, што в День воскресїня стратять самых себе і свої родины. Ці то не є явна

страта? Будуть мати над собов покровы з огня і під собов покровы“. Тым Бог страшыть Своїх слуг: „Мої слугы, бійте ся Мене“. (10–16)

А тоты, што ся стережуть поклоніня фалошным богам і обертають ся ку Богу, – про них є радостна вість. Оголось же радостну вість Моїм слугам, котры слухають слово і ідуть за найлїпшым з нёго. То суть тоты, котрых Бог вів правов дорогов, і то суть обдарованы розумом. А што тот, проти котрого ся сповнило слово кары? Ці ты захрaниш того, хто є в Огни? Але тоты, што ся боять свого Господа, будуть мати высокы світлиці, над котрыма суть збудованы іншы світлиці і під котрыма течуть рікы: обіцяня Боже – Бог не рушить обіцяня. (17–20)

Ці не видиш, же Бог зосылать з неба воду і веде єй землёв як жрідла; потім нёв выводить засївы розличных фарб; потім вянуть і видиш їх пожовкнуты; потім з них робить поламану стерню? Наісто, в тім є припомнїня про обдарованых розумом. (21)

Ці тот, чію грудь Бог отворив про оддaность Ёму, так же іде у світлї од свого Господа, є як тот, чіє сердце затверділо? Біда же тым, чії сердця затверділи проти споминаня на Бога! Тоты суть у явнім блудї. Бог зослав найкрасшу бісїду: Писмо, згодне само зо собов, з повторяныма научінями. Тым, што ся боять свого Господа, ся од нёго трясе скора; потім їх скора і їх сердця змягнуть ку споминаню на Бога. Таке є веджіня Боже: веде ним того, кого хоче; а кому Бог дасть заблудити, тот не має провідника. (22–23)

Ці тот, хто ся буде в День воскресїня закрывати своїм лицём перед найгіршов каров, є як тот, хто є в беспечности? І повість ся кривдникам: „Скоштуйте то, што сьте здобывали“. І тоты, што были перед нима, одкыдали правду, і пришла на них кара одтамаль, одкы єй не чекали. І Бог їм дав скоштовати ганьбу в земнім жывотї; а кара будучого жывота є наісто векша, кібы лем знали. (24–26)

Выложыли сьме людём у тім Коранї приклады каждого роду – може собі спомянуть: арабскый Коран, без кривины, – може будуть богобойны. Бог дає приклад: чоловік, што належить сполочникам, котры ся о нёго сварять, і чоловік, што належить цїлый єдному панови. Ці суть оба рівны у своїм ставі? Хвала Богу! Але векшына з них не знає. (27–29)

Наісто, ты умреш, і они умруть; потім ся в День воскресїня будете спорити перед своїм Господом. А хто кривдить веце як тот, што вымышлять о Богу лож і называть лжов правду, кідь ку нёму пришла? Ці не є в Пеклї жытло про тых, што одкыдають правду? Але тот, хто пришов з правдов, і тот, хто єй потвердив, – то суть богобойны.

Будуть мати у свого Господа вшытко, што схотять. Така є нагорода тых, што роблять добро, – жебы їм Бог згладив найгірше з того, што зробили, і заплатив їм їх нагороду за найлїпше з того, што робили. (30–35)

Ці Бог не стачіть Свому слузї? А они тя страшать тыма, што суть окрем Нёго. Кому Бог дасть заблудити, тот не має провідника; а кого Бог веде, того нихто не зведе з дорогы. Ці не є Бог Могутный, Пан одплаты? А кідь ся їх звідаш, хто створив небеса і землю, наісто повідять: „Бог“. Повідж: „Та ці сьте видїли тых, ку котрым кличете окрем Бога? Кібы про мене Бог хотїв зло, ці бы одняли Ёго зло? Або кібы про мене хотїв милосердя, ці бы здержали Ёго милосердя?“ Повідж: „Бог мі стачіть; на Нёго сполїгають тоты, што сполїгають“. Повідж: „Народе мій, робте подля свого ставу; і я роблю. І дізнаєте ся, на кого прийде кара, што го заганьбить, і на кого зыйде тырвала кара“. (36–40)

Наісто, Мы сьме ті зослали Писмо про людей з правдов. Хто іде правов дорогов, іде нёв на своє добро; а хто заблудить, заблудить лем на свою шкоду. І ты не єсь над нима опікуном. Бог бере душы в часї їх смерти, а тоты, што не умерли, – в їх снї. Затримує тоты, про котры рїшыв смерть, а іншы посылать назад до назначеного часу. Наісто, в тім суть знакы про людей, што роздумують. Або ці собі взяли заступників окрем Бога? Повідж: „Ай кідь не владнуть нічім і не розумлять?“ Повідж: „Вшытко заступлїня належить Богу. Ёму належить влада над небесами і землёв; потім ку Нёму будете вернуты“. (41–44)

А кідь ся спомяне лем сам Бог, стискають ся з одпором сердця тых, што не вірять у будучій жывот; але кідь ся спомянуть тоты, што суть окрем Нёго, нараз ся радують. Повідж: „Боже, Творителю небес і землї, Ты, што знаєш невидиме і видиме! Ты розсудиш міджі Своїма слугами о тім, в чім ся розходили“. Кібы тоты, што кривдили, мали вшытко, што є на земли, і іщі раз тілько з тым, наісто бы ся тым выкупляли од найгіршой кары в День воскресїня. І зъявить ся їм од Бога то, з чім нїґда не раховали; і зъявить ся їм зло того, што здобыли, і обколесить їх то, з чого собі робили посміх. (45–48)

А кідь ся чоловіка дотулить біда, кличе ку Нам; потім, кідь му даруєме ласку од Нас, говорить: „Было мі то дане лем про знаня“. Але нї – то є проба, але векшына з них не знає. То саме говорили і тоты, што были перед нима, але не помогло їм то, што здобывали. І стрітило їх зло того, што здобыли; і тых з тых людей, што кривдять, тыж стріне зло того, што здобыли, і не утечуть. Ці не знають, же Бог шыроко дає

пожыву тому, кому хоче, і вымірює єй? Наісто, в тім суть знакы про людей, што вірять. (49–52)

Повідж: „Бог говорить: Мої слугы, што сьте переступили міру проти самых себе, не тратьте надїю на милосердя Боже. Наісто, Бог одпущать вшыткы гріхы; наісто, Він є Одпущаючій, Милосердный. І оберните ся ку свому Господу і оддайте ся Ёму перед тым, як на вас прийде кара; потім вам уж не буде помочено. І ідьте за найлїпшым з того, што вам было зослане од вашого Господа, перед тым, як на вас кара прийде нараз, кідь то не будете чути, – жебы даяка душа не повіла: ‚Біда мі за то, што єм занедбала ку Богу, і наісто, была єм з тых, што собі роблять посміх!‘ Або жебы не повіла: ‚Кібы ня Бог быв вів правов дорогов, была бы єм з богобойных!‘ Або жебы не повіла, кідь увидить кару: ‚Кібы єм мала іщі єдну можность, была бы єм з тых, што роблять добро!‘“ Але нї! Мої знакы ку тобі пришли, але ты єсь їх назвав лжов, і запышнїв єсь, і быв єсь з тых, што одкыдають правду. (53–59)

В День воскресїня увидиш тых, што кламали о Богу, з почорнїтыма лицями. Ці не є в Пеклї жытло про пышных? А Бог захранить тых, што были богобойны, на їх місце беспечности: не дотулить ся їх зло, ани не будуть смутити. Бог є Творитель каждой речі, і Він є Опікун над каждов річов. Ёму належать ключі небес і землї; а тоты, што одкыдають знакы Божы, – то суть тоты, што стратили. (60–63)

Повідж: „Ці мі приказуєте поклоняти ся дакому іншому, як Богу, вы, нерозумны?“ А было зъявлене тобі і тым, што были перед тобов: „Кідь придаш Богу сполочника, наісто ся змарить твоє дїло і наісто будеш з тых, што стратили“. Але нї – поклоняй ся лем Богу і будь з вдячных. Не оцїнили Бога так, як Го належить оцїнити. Цїла земля буде в День воскресїня в Ёго жмени, а небеса будуть звинуты в Ёго правіцї. Слава Ёму! Высоко є Він над тым, што Му придавають за сполочників. І затрубить ся на Трубу, і упадуть без памяти вшыткы, што суть на небесах, і вшыткы, што суть на земли, окрем тых, кого схоче Бог. Потім ся на ню затрубить іщі раз – і нараз будуть стояти і позерати ся. І земля засвітить світлом свого Господа; буде положеный Запис; будуть приведены пророци і свідкове; і буде міджі нима розсуджено по правдї, і не будуть скривджены. І каждій души буде сповна заплачено за то, што зробила; і Він найлїпше знає, што роблять. (64–70)

І тоты, што одкыдали правду, будуть гнаны до Пекла в заступах; а кідь ку нёму прийдуть, отворять ся ёго брамы, і ёго сторожы їм повідять: „Ці ку вам не пришли послы з вас самых, што вам чітали знакы вашого Господа і остерігали вас перед стрїчов того вашого Дня?“ Повідять: „Але гей“, – але сповнило ся слово кары проти

тых, што одкыдають правду. Повість ся: „Войдьте до брам Пекла, жебы сьте там зістали навсе“. Якє плане є жытло пышных! (71–72)

А тоты, што ся бояли свого Господа, будуть ведены до Загороды в заступах; а кідь ку нїй прийдуть і єй брамы будуть отворены, єй сторожы їм повідять: „Мір вам! Были сьте добры, зато до нёй войдьте, жебы сьте зістали навсе“. І повідять: „Хвала Богу, котрый нам сповнив Своє обіцяня і дав нам у наслїдство землю, жебы сьме ся в Загородї оселили там, де хочеме“. Яка добра є нагорода тых, што робили! І увидиш ангелів, як обходять довкола Трону і славлять хвалу свого Господа. І буде міджі нима розсуджено по правдї, і повість ся: „Хвала Богу, Господу світів“. (73–75)

40. Тот, што одпущать (Ґафір)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Га. Мім. (1)

Зосланя Писма є од Бога, Могутного, Вшыткознаючого, што одпущать грїх і приїмать каяня, строгого в карї, повного щедрости. Нїт бога окрем Нёго; ку Нёму є послїднїй наворот. О знаках Божых ся спорять лем тоты, што одкыдають правду; зато няй тя, Пророче, не ошмарить їх ходжіня по земли. Перед нима одкынув правду нарід Ноя і союзны громады по них; кажда громада хотїла хопити свого посла, і спорили ся лжов, жебы нёв звалили правду, – і хопив єм їх, і яка была Моя кара! Так ся сповнило слово твого Господа проти тых, што одкыдають правду: же суть обывателями Огня. (2–6)

Тоты, што несуть Трон, і тоты, што суть коло нёго, славлять хвалу свого Господа, і вірять у Нёго, і просять одпущіня про тых, што увірили: „Господи наш, Ты обнимаш вшытко милосердём і знанём; зато одпусть тым, што ся покаяли і пішли Твоёв дорогов, і охрань їх перед каров Пекла. Господи наш, уведь їх до Загород Едену, котры єсь їм обіцяв, вєдно з праведныма з їх отців, їх жен і їх потомства: наісто, Ты єсь Могутный, Мудрый. І охрань їх перед злыма дїлами; кого в тот День охраниш перед злыма дїлами, тому єсь указав милосердя – і то є великый успіх“. На тых, што одкыдали правду, закличуть: „Огыда Божа ку вам є векша як ваша огыда ку самым собі, бо кідь вас кликали ку вірї, вы сьте одкыдали“. Повідять: „Господи наш, два раз єсь нас умертвив і два раз єсь нас оживив; теперь признаваме свої грїхы. Ці є даяка дорога вон?“ „То зато, же кідь ся кликало лем ку самому Богу, одкыдали сьте; а кідь ся Му придавали сполочници, вірили сьте. Суд належить Богу, Найвысшому, Великому“. (7–12)

Він є Тот, котрый вам указує Свої знакы і зосылать вам з неба пожыву; але споминать собі лем тот, хто ся обертать ку Нёму. Зато кличте ку Богу, оддаючі віру щіро Ёму, хоць бы то было гидке тым, што одкыдають правду. Высокый ступнями, Господь Трону, – Він зосылать Духа зо Свого приказу на того зо Своїх слуг, на кого хоче, жебы остерігав перед Днём стрїчі, – перед Днём, коли выйдуть і ніч з них не буде перед Богом скрыте. „Кому належить днесь царство?“ „Богу, Єдному, Вшыткопереможному. Днесь буде каждій души одплачено за то, што здобыла; днесь не є кривды. Наісто, Бог є скорый у рахунку“. (13–17)

І остерігай їх перед Днём, што ся приближує, коли сердця выступлять аж до горла і будуть їх давити; кривдници не будуть мати ани щірого приятеля, ани заступника, котрого бы послухали. Він знає зраду очей і то, што таять груди. Бог судить по правдї, а тоты, ку котрым кличуть окрем Нёго, не судять ніч. Наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. (18–20)

Ці не ходили по земли і не видїли, який быв конець тых, што были перед нима? Были силнїшы як они і в силї, і в слїдах на земли, але Бог їх хопив за їх грїхы, і не мали никого, хто бы їх охранив перед Богом. То зато, же ку ним їх послы приходили з ясныма доказами, а они одкыдали; і Бог їх хопив. Наісто, Він є Силный, строгый в карї. (21–22)

Послали сьме Мойсея з Нашыма знаками і ясным доказом ку Фараонови, Гаманови і Кореёви, але они повіли: „Чародїй, клямарь!“ А кідь їм принїс правду од Нас, повіли: „Забийте сынів тых, што з ним увірили, а їх жены охабте жыти“. Але хытрость тых, што одкыдають правду, є лем у блудї. І Фараон повів: „Охабте ня, няй забю Мойсея, і няй кличе ку свому Господу! Бою ся, же змінить вашу реліґію або розшырить зопсутя на земли“. Мойсей повів: „Глядам охрану у свого Господа і вашого Господа перед каждым пышным, што не вірить у День рахунку“. (23–27)

І віруючій муж з родины Фараона, котрый таїв свою віру, повів: „Ці забєте чоловіка за то, же говорить: ‚Мій Господь є Бог‘, – кідь вам принїс ясны доказы од вашого Господа? Кідь є клямарь, ёго лож є на нїм; але кідь говорить правду, стріне вас дашто з того, чім вам грозить. Наісто, Бог не веде правов дорогов того, хто переступує міру і кламе. Народе мій, днесь вам належить царство і маєте верьх на земли – але хто нам поможе проти силы Божой, кідь на нас прийде?“ Фараон повів: „Указую вам лем то, што сам виджу, і веду вас лем на дорогу розумности“. (28–29)

І тот, што увірив, повів: „Народе мій, бою ся про вас дачого подобного дню союзных громад, – подобного тому, што стрітило нарід Ноя, адітів, самудян і тых, што были по них. А Бог не хоче кривду про Своїх слуг. Народе мій, бою ся про вас Дня взаємного кликаня, – Дня, коли ся обернете на утїк і не будете мати никого, хто бы вас охранив перед Богом. Кому Бог дасть заблудити, тот не має провідника. Уж скорше ку вам пришов Йосиф з ясныма доказами, але не переставали сьте сумнївати ся о тім, што вам принїс, аж покы, кідь умер, не повіли сьте: ‚Бог по нїм уж не пошле посла‘. Так Бог дає заблудити тому, хто переступує міру і сумнївать ся, – (30–34)

тым, што ся спорять о знаках Божых без доказу, котрый бы ку ним пришов. Велика є огыда того перед Богом і перед тыма, што увірили. Так Бог печатать кажде пышне і насилницьке сердце“. І Фараон повів: „Гамане, збудуй мі вежу – може дійду ку дорогам, ку дорогам небес, і попозерам на Бога Мойсея; бо собі думам, же він є клямарь“. Так было Фараонови окрашене зло ёго дїла, і быв одвернутый од дорогы; і хытрость Фараона ся скінчіла лем загыбелёв. (35–37)

І тот, што увірив, повів: „Народе мій, ідьте за мнов: поведу вас дорогов розумности. Народе мій, тот земный жывот є лем минущій хосен; а будучій жывот – то є жытло тырвалого побыту. Хто зробить зле дїло, тому буде одплачено лем подобным; а хто зробить добро, муж або жена, і є віруючій, – тоты войдуть до Загороды, де будуть обдарованы без рахунку. Народе мій, як то, же я вас кличу ку спасїню, а вы ня кличете до Огня? Кличете ня, жебы єм одкынув Бога і придав Му за сполочника то, о чім не мам знаня, а я вас кличу ку Могутному, Одпущаючому. Без сумнїву, тому, ку чому ня кличете, не належить закликаня ани в тім світї, ани в будучім жывотї; наш наворот є ку Богу, а тоты, што переступують міру, суть обывателями Огня. І спомянете собі то, што вам говорю; а я довірюю своє дїло Богу. Наісто, Бог видить Своїх слуг“. І Бог го охранив перед злом того, што хытровали, а людей Фараона обколесила плана кара: (38–45)

Огень – суть перед нёго ставляны рано і вечур; а в День, коли настане Година, повість ся: „Уведьте людей Фараона до найстрогшой кары“. А кідь ся в Огни будуть єдны з другыма спорити, слабы повідять тым, што ся пышнили: „Мы сьме ішли за вами; ці нас теперь ослободите од даякой части Огня?“ Тоты, што ся пышнили, повідять: „Мы сьме в нїм вшыткы; наісто, Бог уж розсудив міджі слугами“. І тоты, што суть в Огни, повідять сторожам Пекла: „Закличте ку свому Господу, жебы нам полегчів кару бодай на єден день“. Повідять: „Ці ку вам вашы послы не приходили з ясныма доказами?“ Повідять: „Гей“. Повідять: „Та кличте – але закликаня тых, што одкыдають правду, є лем надармо“. (46–50)

Наісто, Мы поможеме Нашым послам і тым, што увірили, в земнім жывотї і в День, коли встануть свідкове, – в День, коли кривдникам не поможуть їх вымовы: про них є проклятя і про них є плане жытло. І дали сьме Мойсеёви веджіня і дали сьме сынам Ізраіля в наслїдство Писмо – веджіня і припомнїня про обдарованых розумом. Зато будь терпезливый: наісто, обіцяня Боже є правда. І проси одпущіня за свій грїх і слав хвалу свого Господа вечур і рано. Наісто, тоты, што ся спорять о знаках Божых без доказу, котрый бы ку ним пришов, не мають у своїх грудях ніч, лем пыху, котру

нїґда не досягнуть. Зато глядай охрану у Бога: наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. (51–56)

Наісто, створїня небес і землї є векше як створїня людей, але векшына людей не знає. Не суть рівны слїпый і видячій, ани тоты, што увірили і робили добры дїла, і тот, хто робить зло. Як мало собі споминате! Наісто, Година прийде; нїт о нїй сумнїву; але векшына людей не вірить. І ваш Господь повів: „Кличте ку Мі, і одповім вам. Наісто, тоты, што суть запышны на то, жебы ся Мі поклоняли, войдуть до Пекла понижены“. (57–60)

Бог є Тот, котрый про вас зробив ніч, жебы сьте в нїй одпочівали, і день, жебы давав видїти. Наісто, Бог є повный щедрости ку людём, але векшына людей не є вдячна. Такый є Бог, ваш Господь, Творитель каждой речі; нїт бога окрем Нёго. Та як сьте одвернуты? Так суть одвернуты тоты, што одкыдали знакы Божы. Бог є Тот, котрый про вас зробив землю певным жытлом, а небо стрїхов, і дав вам подобу, і зробив вашы подобы красныма, і обдарив вас добрыма річами. Такый є Бог, ваш Господь: благословленый же Бог, Господь світів. Він є Жывый; нїт бога окрем Нёго. Зато кличте ку Нёму, оддаючі віру щіро Ёму. Хвала Богу, Господу світів. (61–65)

Повідж: „Было мі заказано поклоняти ся тым, ку котрым кличете окрем Бога, кідь ку мі пришли ясны доказы од мого Господа, і было мі приказано оддати ся Господу світів“. Він є Тот, котрый вас створив з пороху, потім з капкы, потім зо згустка; потім вас выводить як немовля; потім вам дає жыти, жебы сьте дішли до своёй повной силы, потім жебы сьте зостаріли, – хоць дакотры з вас суть взяты скорше, – і жебы сьте дішли до назначеного часу, – і може порозумієте. Він є Тот, котрый оживлює і умертвлює; а кідь рїшить даяке дїло, лем му повість: „Будь“, – і оно є. (66–68)

Ці не видиш тых, што ся спорять о знаках Божых, – як суть одвернуты? Тоты, што называли лжов Писмо і то, з чім сьме послали Нашых послів, скоро ся дізнають, – кідь будуть на їх шыях оковы і ланцы і будуть волочены до врячой воды, а потім будуть палены в Огни. Потім ся їм повість: „Де суть тоты, котрых сьте придавали за сполочників окрем Бога?“ Повідять: „Опустили нас; але нї – скорше сьме не кликали ку нічому“. Так Бог дає заблудити тым, што одкыдають правду. „То зато, же сьте ся на земли радовали без права, і зато, же сьте были зухвалы. Войдьте до брам Пекла, жебы сьте там зістали навсе. Плане є жытло пышных“. (69–76)

Зато будь терпезливый: наісто, обіцяня Боже є правда. Ці ті укажеме часть того, што їм обіцяме, ці тя возьмеме ку Собі скорше, – ку Нам будуть вернуты. Уж перед тобов сьме посылали послів; о дакотрых з них сьме ті розповіли, а о дакотрых сьме ті не

розповіли. І не належало ниякому послови принести знак, хыбаль з дозволу Божого. А кідь прийде приказ Божый, буде розсуджено по правдї, і там стратять тоты, што ідуть за лжов. (77–78)

Бог є Тот, котрый про вас зробив статок, жебы сьте на дакотрых їздили і з дакотрых їли; і маєте в них іншы хосны, і жебы сьте на них досягли потребу, што є у вашых грудях; і на них і на кораблях сьте ношены. І указує вам Свої знакы: котры же зо знаків Божых одкынете? (79–81)

Ці не ходили по земли і не видїли, якый быв конець тых, што были перед нима? Было їх веце як тых, і были силнїшы і в силї, і в слїдах на земли; але не помогло їм то, што здобывали. А кідь ку ним їх послы пришли з ясныма доказами, радовали ся зо знаня, котре мали; і обколесило їх то, з чого собі робили посміх. А кідь увидїли Нашу силу, повіли: „Увірили сьме лем у самого Бога і одкыдаме то, што сьме Му придавали за сполочників“. Але їх віра їм не помогла, кідь уж увидїли Нашу силу, – такый є звык Божый, котрый ся все сповняв на Ёго слугах, – і там стратили тоты, што одкыдали правду. (82–85)

41. Высвітлены (Фуссілат)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Га. Мім. (1)

Зосланя од Мілостивого, Милосердного: Писмо, чії знакы были ясно высвітлены, як арабскый Коран про людей, што знають, – вістник радостной вісти і остерігатель. Але векшына з них ся одвернула, і так не чують. І говорять: „Нашы сердця суть закрыты перед тым, ку чому нас кличеш, і в нашых ухах є глухота, і міджі нами і тобов є заслона. Роб же, і мы робиме“. Повідж: „Я єм лем чоловік подобный вам. Зъявує ся мі, же ваш Бог є єден Бог; зато ідьте просто ку Нёму і просьте Го о одпущіня“. І біда тым, што Му придавають сполочників, што не дають алмужну і одкыдають будучій жывот. Наісто, тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть мати нагороду без кінця. (2–8)

Повідж: „Ці наісто одкыдате Того, котрый створив землю за дві епохы, і придавате Му рівных? Він є Господь світів“. І поставив на нїй твердо стоячі горы, што ся над нёв высять, і благословив єй, і вымірив на нїй єй пожыву за штири епохы – рівно про вшыткых, што просять. Потім ся обернув ку небу, кідь было димом, і повів ёму і землї: „Прийдьте обоє, з охотов або без охоты“. Они повіли: „Приходиме з охотов“. І установив їх як сім небес за дві епохы і внук каждому небу ёго дїло. І окрасили сьме найнизше небо лампами і охранили сьме го. То є установлїня Могутного, Вшыткознаючого. (9–12)

А кідь ся одвернуть, повідж: „Остерігам вас перед громом подобным грому адітів і самудян“. Кідь ку ним послы пришли спереду і ззаду і говорили: „Не поклоняйте ся никому окрем Бога“, – они повіли: „Кібы наш Господь хотїв, быв бы зослав ангелів; зато мы одкыдаме то, з чім сьте были посланы“. Адіты ся пышнили на земли без права і говорили: „Хто є силнїшый як мы?“ Ці не видїли, же Бог, котрый їх створив, є силнїшый як они? І одкыдали Нашы знакы. І послали сьме на них гучный вітор у нещастны днї, жебы сьме їм дали скоштовати кару ганьбы в земнім жывотї; але кара будучого жывота є іщі ганебнїша, і не буде їм помочено. А самудян сьме вели правов дорогов, але они дали слїпотї перевагу перед веджінём; і хопив їх грім понижуючой кары за то, што здобывали. І захранили сьме тых, што увірили і были богобойны. (13–18)

В тот День, коли будуть неприятелї Божы зобраны ку Огню, будуть гнаны в рядах, – аж покы, кідь ку нёму прийдуть, не будуть проти них свідчіти їх слух, їх зрак і їх

скора о тім, што робили. І повідять своїй скорї: „Чом єсь проти нас свідчіла?“ Она повість: „Дав нам бісїду Бог, котрый дав бісїду каждій речі. Він вас створив першый раз, і ку Нёму сьте вернуты. І не скрывали сьте ся, жебы проти вас не свідчів ваш слух, ваш зрак і ваша скора; але думали сьте собі, же Бог не знає много з того, што робите. І тота ваша думка, котру сьте мали о своїм Господу, вас привела до загыбели, і стали сьте тыма, што стратили“. Кідь вытырвають, Огень є їх жытлом; а кідь попросять, жебы могли направити, не будуть з тых, котрым буде дозволено направити. (19–24)

І назначіли сьме їм товаришів, котры їм окрасили то, што є перед нима, і то, што є за нима; і сповнило ся проти них слово міджі громадами джінів і людей, што минули перед нима. Наісто, были тыма, што стратили. Тоты, што одкыдають правду, говорять: „Не слухайте тот Коран і перекрикуйте го – може переможете“. Наісто даме тым, што одкыдають правду, скоштовати строгу кару і наісто їм одплатиме за найгірше з того, што робили. То є одплата неприятелїв Божых: Огень, в котрім будуть мати жытло вічности, – одплата за то, же одкыдали Нашы знакы. І тоты, што одкыдали правду, повідять: „Господи наш, укаж нам тых з джінів і людей, што нас звели; положыме їх під свої ногы, жебы были з найнизшых“. Наісто, на тых, што говорять: „Наш Господь є Бог“, – а потім ідуть просто, сходять ангелы: „Не бійте ся і не смутьте, але радуйте ся із Загороды, котра вам была обіцяна. Мы сьме вашы приятелї в земнім жывотї і в будучім жывотї; будете там мати вшытко, чого жадають вашы душы, і будете там мати вшытко, о што попросите, – як гостину од Одпущаючого, Милосердного“. (25–32)

А хто говорить красше як тот, што кличе ку Богу, робить добро і говорить: „Я єм єден з тых, што ся оддали Богу“? Не суть рівны добро і зло. Одганяй зло тым, што є лїпше, і тот, міджі котрым і тобов было неприятельство, буде як кібы быв щірым приятелём. Але то ся дарує лем тым, што суть терпезливы, і дарує ся то лем тому, хто має велике щастя. А кідь тя буде покушати покуса од Сатана, глядай охрану у Бога: наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. (33–36)

І з Ёго знаків суть ніч і день, і сонце і місяць. Не кланяйте ся сонцю ани місяцю, але кланяйте ся Богу, котрый їх створив, кідь ся поклоняте Ёму. А кідь суть запышны – тоты, што суть у твого Господа, славлять Го вночі і вдень і не уставають. І з Ёго знаків є то, же видиш землю покорну і тиху, але кідь на ню зошлеме воду, рушить ся і набрякне. Наісто, Тот, котрый єй оживив, оживить і мертвых: наісто, Він має міць над каждов річов. (37–39)

Наісто, тоты, што перекручують Нашы знакы, не суть перед Нами скрыты. Ці є лїпшый тот, хто буде шмареный до Огня, або тот, хто прийде в День воскресїня в беспечности? Робте, што хочете: наісто, Він видить, што робите. Тоты, што одкыдають Припомнїня, кідь ку ним пришло, – а то є наісто могутне Писмо: лож ку нёму не прийде ани спереду, ани ззаду; зосланя од Мудрого, Достойного хвалы. Не говорить ся ті, Пророче, ніч інше, як то, што ся говорило послам перед тобов. Наісто, твій Господь є Пан одпущіня і Пан болестной одплаты. Кібы сьме го были зробили Кораном в чуджім языку, были бы повіли: „Чом не были ёго знакы ясно высвітлены? Што – чуджій язык і арабскый посол?“ Повідж: „Про тых, што увірили, він є веджінём і лїком; а тоты, што не вірять, мають в ухах глухоту, і він є про них слїпотов. На тых ся як кібы кликало з далекого місця“. І дали сьме Мойсеёви Писмо, і настали о нїм незгоды; і кібы не было слова, котре уж перед тым вышло од твого Господа, было бы міджі нима розсуджено. А они суть о нїм у сумнїві і неспокою. (40–45)

Хто робить добро, робить го сам собі, а хто робить зло, робить го проти себе; і твій Господь не є несправедливый ку Своїм слугам. Ку Нёму ся вертать знаня о Годинї. Нияке овоця не выйде зо свого обалу, і нияка жена не почне ани не породить без Ёго знаня. В тот День, коли на них закличе: „Де суть Мої сполочници?“ – повідять: „Оголошуєме Ті: нїт міджі нами свідка“. І опустить їх то, ку чому скорше кликали, і порозуміють, же про них нїт утечі. (46–48)

Чоловік ся не змучіть просити о добро; але кідь ся го дотулить зло, тратить надію і є в розпачі. А кідь му даме скоштовати милосердя од Нас по бідї, котра ся го дотулила, наісто повість: „То мі належить; і не думам собі, же Година настане, а хоць бы єм быв вернутый ку свому Господу, наісто буду мати у Нёго то найлїпше“. Але наісто оголосиме тым, што одкыдали правду, то, што робили, і наісто їм даме скоштовати тяжку кару. А кідь чоловікови укажеме ласку, одвертать ся і оддалює ся на свій бік; але кідь ся го дотулить зло, є повный довгых просеб. Повідж: „Ці сьте видїли: кідь є од Бога, а вы го потім одкынете, хто заблудив веце як тот, што є в глубокім розколї?“ Укажеме їм Нашы знакы на обзорах і в них самых, аж їм буде ясне, же то є правда. Ці не стачіть, же твій Господь є свідком каждой речі? Наісто, они суть у сумнїві о стрїчі зо своїм Господом. Наісто, Він обнимать кажду річ. (49–54)

42. Порада (Аш-Шура)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Га. Мім. Айн. Сін. Каф. (1–2)

Так зъявує тобі, Пророче, і тым, што были перед тобов, Бог, Могутный, Мудрый. Ёму належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; Він є Найвысшый, Великый. Мало ся небеса не роздеруть зверьха, кідь ангелы славлять хвалу свого Господа і просять одпущіня про тых, што суть на земли. Наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. А над тыма, што собі беруть покровителїв окрем Нёго, Бог стереже; і ты не єсь над нима опікуном. (3–6)

Так сьме ті зъявили арабскый Коран, жебы єсь остерігав Матїрь міст і тых, што суть коло нёй, і остерігав перед Днём зобраня, о котрім нїт сумнїву: єдна громада буде в Загородї, а єдна громада в Поломени. Кібы Бог хотїв, быв бы їх зробив єднов громадов; але вводить до Свого милосердя того, кого хоче, а кривдници не мають ани покровителя, ани помічника. Або ці собі взяли покровителїв окрем Нёго? Але Бог є Покровитель; Він оживлює мертвых і має міць над каждов річов. В чім бы сьте ся розходили, суд о тім належить Богу. „Такый є Бог, мій Господь; на Нёго сполїгам і ку Нёму ся обертам. Творитель небес і землї: зробив про вас пары з вас самых і пары зо статку; так вас розмножує. Нїт ніч подобного Ёму; Він є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. Ёму належать ключі небес і землї; шыроко дає пожыву тому, кому хоче, і вымірює єй. Наісто, Він знає о каждій речі“. (7–12)

Установив вам у реліґії то, што приказав Ноёви, і то, што сьме зъявили тобі, і то, што сьме приказали Абрагамови, Мойсеёви і Ісусови: „Тримайте реліґію і не роздїляйте ся в нїй“. Тяжке є про многобожників то, ку чому їх кличеш. Бог выберать про Себе того, кого хоче, і веде ку Собі того, хто ся обертать ку Нёму. А роздїлили ся аж по тім, як ку ним пришло знаня, зо завісти міджі собов. І кібы не было слова, котре уж перед тым вышло од твого Господа, – до назначеного часу, – было бы міджі нима розсуджено. А тоты, котрым было по них дане Писмо в наслїдство, суть о нїм у сумнїві і неспокою. Зато клич ку тому і ідь просто, так як ті было приказано. І не ідь за їх жадостями, але повідж: „Увірив єм у кажде Писмо, котре зослав Бог, і было мі приказано быти справедливым міджі вами. Бог є наш Господь і ваш Господь. Нам нашы дїла, а вам вашы дїла; нїт спору міджі нами і вами. Бог нас зобере вєдно, і ку Нёму є конець дорогы“. А тоты, што ся спорять о Богу по тім, як Му уж было одповіджено, – їх доказ є у їх Господа порожнїй; є на них гнїв, і будуть мати строгу

кару. Бог є Тот, котрый зослав Писмо з правдов і Вагу. А з чого то маш знати? Може є Година близко. Тоты, што в ню не вірять, жадають єй приспішыти, а тоты, што увірили, боять ся єй і знають, же є правда. Наісто, тоты, што ся спорять о Годинї, суть у далекім блудї. (13–18)

Бог є добрый ку Своїм слугам; обдарює того, кого хоче; Він є Силный, Могутный. Хто жадать жатву будучого жывота, тому ёго жатву придаме; а хто жадать жатву того світа, тому з нёй даме, але в будучім жывотї не буде мати нияку часть. Або ці мають сполочників, котры їм у реліґії установили то, што Бог не дозволив? І кібы не было рїшучого слова, было бы міджі нима розсуджено. Наісто, кривдници будуть мати болестну кару. Увидиш кривдників настрашеных про то, што здобыли, і оно на них упаде. А тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть на луках Загород; будуть мати у свого Господа вшытко, што схотять. То є велика щедрость. То є то, што Бог оголошує як радостну вість Своїм слугам, што увірили і робили добры дїла. Повідж: „Не жадам од вас за то нияку нагороду, лем любов ку родинї“. А хто здобуде добре дїло, тому в нїм придаме добра. Наісто, Бог є Одпущаючій, Вдячный. (19–23)

Або ці говорять: „Вымыслив о Богу лож“? Кібы Бог хотїв, запечатав бы твоє сердце. І Бог стерать лож і утверджує правду Своїма словами. Наісто, Він добрї знає то, што є в грудях. Він є Тот, котрый приїмать каяня од Своїх слуг і пробачать злы дїла і знає, што робите. І одповідать тым, што увірили і робили добры дїла, і придавать їм зо Своёй щедрости; а про тых, што одкыдають правду, є строга кара. Кібы Бог шыроко дав пожыву вшыткым Своїм слугам, были бы зухвалы на земли; але зосылать у мірї то, што хоче. Наісто, Він о Своїх слугах добрї знає і видить їх. Він є Тот, котрый зосылать дождь по тім, як стратили надїю, і шырить Своє милосердя. Він є Покровитель, Достойный хвалы. (24–28)

І з Ёго знаків є створїня небес і землї і жывых створїнь, котры по них розсыпав; і Він має міць зобрати їх, кідь схоче. А хоцьяка біда вас стріне, є то за то, што здобыли вашы властны рукы, – а много Він пробачать. Не утечете Му на земли, і окрем Бога не маєте ани покровителя, ани помічника. І з Ёго знаків суть кораблї на морю, подобны горам. Кідь схоче, утишить вітор, і зістануть нерухомы на ёго поверьхні. Наісто, в тім суть знакы про каждого терпезливого і вдячного. Або їх знищіть за то, што здобыли, – а много Він пробачать, – і жебы тоты, што ся спорять о Нашых знаках, знали, же про них нїт утечі. (29–35)

Вшытко, што вам было дане, є лем хосен земного жывота; але то, што є у Бога, є лїпше і тырвалїше про тых, што увірили і сполїгають на свого Господа, што ся

стережуть великых гріхів і мерзот, а кідь ся розгнівають, одпущають; што одповіли свому Господу, і выконують молитву, і чії дїла ся рїшають порадов міджі нима, і што дають з того, чім сьме їх обдарили; і што, кідь їх стріне кривда, оборонять ся. Одплатов за зло є зло подобне ёму; але хто пробачіть і поправить, ёго нагорода є у Бога. Наісто, Він не любить кривдників. А хто ся оборонить по тім, як быв скривдженый, – проти тых нїт дорогы выкыду; дорога выкыду є лем проти тых, што кривдять людей і без права ся вывысшують на земли. Про тых є болестна кара. А хто є терпезливый і одпустить – наісто, то є дїло, котре жадать рїшучость. (36–43)

Кому Бог дасть заблудити, тот по Нїм не має покровителя. І увидиш кривдників, як, кідь увидять кару, будуть говорити: „Ці є даяка дорога назад?“ І увидиш їх, як будуть перед ню ставляны, покорны з понижіня, і будуть позерати скрытым поглядом; а тоты, што увірили, повідять: „Наісто, тоты, што стратили, суть тоты, што в День воскресїня стратили самых себе і свої родины“. Наісто, кривдници суть у тырвалій карї. І не будуть мати покровителїв, котры бы їм помогли окрем Бога; а кому Бог дасть заблудити, тот не має дорогы. (44–46)

Одповіджте свому Господу перед тым, як прийде од Бога День, котрый ся не годно одвернути. В тот День не будете мати притулок ани можность запераня. А кідь ся одвернуть – Мы сьме тя не послали як опікуна над нима; твоёв повинностёв є лем передати посланя. Кідь даме чоловікови скоштовати милосердя од Нас, радує ся з нёго; але кідь їх стріне зло за то, што послали вперед їх рукы, втогды є чоловік невдячный. Богу належить царство небес і землї. Творить то, што хоче: дарує дївкы тому, кому хоче, і дарує сынів тому, кому хоче, або їм дає обоє, сынів і дївкы; і робить неплодным того, кого хоче. Наісто, Він є Вшыткознаючій, Всемогучій. (47–50)

Не належить ниякому чоловікови, жебы ку нёму Бог говорив інакше, як внукнутём, або спозад заслоны, або тым, же пошле посла, жебы з Ёго дозволу зъявив то, што Він хоче. Наісто, Він є Найвысшый, Мудрый. І так сьме ті зъявили Духа з Нашого приказу. Не знав єсь, што є Писмо ани што є віра; але зробили сьме го світлом, котрым ведеме того з Нашых слуг, кого хочеме. І наісто, ты ведеш на праву дорогу – на дорогу Бога, котрому належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. Наісто, ку Богу ся вертають вшыткы дїла. (51–53)

43. Золоты оздобы (Аз-Зухруф)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Га. Мім. (1)

Присягам на ясне Писмо: Мы сьме го зробили арабскым Кораном – може порозумієте; і наісто, він є в Матери Писма у Нас высокый, повный мудрости. (2–4)

Ці маме од вас цалком одвернути Припомнїня зато, же сьте нарід, што переступує міру? А кілько пророків сьме послали міджі давных людей! І не пришов ку ним ани єден пророк, жебы собі з нёго не робили посміх. І знищіли сьме силнїшых як тоты, і приклад давных людей уж минув. А кідь ся їх звідаш: „Хто створив небеса і землю?“ – наісто повідять: „Створив їх Могутный, Вшыткознаючій“, – Тот, котрый про вас зробив землю колысков і зробив про вас на нїй дорогы – може підете правов дорогов; котрый зосылать з неба воду в мірї – і оживлюєме нёв мертву землю; так будете выведены і вы, – котрый створив вшыткы пары і зробив про вас кораблї і статок, на котрых їздите, жебы сьте ся усадили на їх хырбтах, а потім собі спомянули ласку свого Господа, кідь на них сидите, і повіли: „Слава Тому, котрый нам то підкорив, бо мы самы бы сьме того не были годны; і наісто, мы ся ку свому Господу вернеме“. (5–14)

А они Му приписали часть з Ёго властных слуг. Наісто, чоловік є явно невдячный. Або ці собі взяв дївкы з того, што творить, а про вас выбрав сынів? А кідь ся єдному з них оголосить вість о тім, што приписує Мілостивому, ёго лице потемнїє і давить го жаль: „Ці тота, што выростать міджі оздобами і в спорї не є ясна?“ І зробили з ангелів, котры суть слугами Мілостивого, жены. Ці были свідками їх створїня? Їх свідоцтво буде записане, і будуть ся їх звідовати. (15–19)

І говорять: „Кібы Мілостивый хотїв, не были бы сьме ся їм поклоняли“. Не мають о тім нияке знаня; они лем догадують ся. Або ці сьме їм перед тым дали Писмо, котрого ся тримають? Але нї – говорять: „Нашли сьме своїх отців на єдній дорозї і ідеме правов дорогов у їх слїдах“. І так сьме перед тобов не послали до ниякого міста остерігателя, жебы тоты з нёго, што жыли в роскоші, не повіли: „Нашли сьме своїх отців на єдній дорозї і ідеме в їх слїдах“. Він повів: „Ай кідь вам принесу лїпше веджіня як то, при чім сьте нашли своїх отців?“ Они повіли: „Мы одкыдаме то, з чім сьте были посланы“. І одплатили сьме ся їм: смот же, якый быв конець тых, што одкыдали правду. І кідь Абрагам повів свому отцёви і свому народу: „Я не мам ніч з

тым, чому ся поклоняте, – окрем Того, котрый ня створив; і Він ня поведе“. І зробив то словом, што зістало в ёго потомстві, – може ся вернуть. (20–28)

Але Я єм дав хосновати жывот тым людём і їх отцям, аж ку ним пришла правда і ясный посол. А кідь ку ним пришла правда, повіли: „То суть чары, і мы їх одкыдаме“. І говорять: „Чом тот Коран не быв зосланый даякому великому чоловікови з двох міст?“ Ці они ділять милосердя твого Господа? Мы сьме міджі нима роздїлили їх жывобытя в земнім жывотї і вывысшыли сьме єдных з них над другых ступнями, жебы єдны брали другых до службы. А милосердя твого Господа є лїпше як то, што зберають. І кібы не то, же бы ся люде стали єднов громадов, были бы сьме дали тым, што одкыдають Мілостивого, стрїхы зо стрїбла на їх домы, і сходы, по котрых бы выступовали, і дверї до їх домів, і ложа, на котрых бы одпочівали, і золоты оздобы. Але вшытко то є лем хосен земного жывота; а будучій жывот у твого Господа є про богобойных. (29–35)

А хто ся наслїпо одвертать од споминаня на Мілостивого, тому назначіме чорта, і тот буде ёго товаришом. І наісто, тоты їх одвертають од дорогы, а они собі думають, же ідуть правов дорогов. Аж кідь ку Нам прийде, повість: „Кібы міджі мнов і тобов была одлеглость двох выходів! Який планый товариш!“ І не поможе вам днесь, кідь сьте кривдили, то, же сьте сполочниками в карї. (36–39)

Та ці ты зробиш так, жебы чули глухы, або ці поведеш слїпых і того, хто є в явнім блудї? Ці тя возьмеме – наісто ся їм одплатиме; ці ті укажеме то, што сьме їм обіцяли, – наісто маме над нима міць. Зато ся тримай того, што ті было зъявлене: наісто, ты єсь на правій дорозї. І наісто, то є Припомнїня про тебе і про твій нарід, і будуть ся вас звідовати. І звідай ся тых з Нашых послів, котрых сьме послали перед тобов: ці сьме назначіли окрем Мілостивого богів, котрым бы ся поклоняло? (40–45)

Послали сьме Мойсея з Нашыма знаками ку Фараонови і ёго вельможам, і він повів: „Я єм посол Господа світів“. Але кідь ку ним пришов з Нашыма знаками, нараз ся з них сміяли. А каждый знак, котрый сьме їм указали, быв векшый як ёго сестра; і хопили сьме їх каров – може ся вернуть. І повіли: „Чародїю, поклич про нас ку свому Господу подля змлувы, котру з тобов уложыв; наісто підеме правов дорогов“. Але кідь сьме од них одняли кару, нараз зрушили слово. І Фараон оголосив міджі своїм народом: „Народе мій, ці мі не належить царство Еґіпта і тоты рікы, што течуть піді мнов? Ці не видите? Ці я не єм лїпшый як тот, што є нужный і ледва ся годен ясно высловити? Чом на нёго не были шмарены золоты нараменниці або чом з ним не пришли ангелы в супроводї?“ І так звів свій нарід, і послухали го; наісто, то были

люде непослушны. А кідь Нас розгнівали, одплатили сьме ся їм і вшыткых сьме їх утопили, і зробили сьме з них минулость і приклад про пізнїшых. (46–56)

А кідь быв сын Марії даный за приклад, твій нарід про то закричав і повів: „Ці суть лїпшы нашы богове, або він?“ Дали ті то лем про спор: наісто, они суть люде сварливы. Він быв лем слуга, котрому сьме указали ласку і котрого сьме зробили прикладом про сынів Ізраіля. А кібы сьме хотїли, были бы сьме зробили міджі вами ангелів, што бы были наступниками на земли. (57–60)

І наісто, він є знаком Годины; зато о нїй не сумнївайте ся і ідьте за Мнов: то є права дорога. І няй вас не одверне Сатан; наісто, він є вам явный неприятель. А кідь Ісус пришов з ясныма доказами, повів: „Пришов єм ку вам з мудростёв і жебы єм вам высвітлив дашто з того, в чім ся розходите. Зато ся бійте Бога і слухайте мене. Наісто, Бог є мій Господь і ваш Господь; зато ся Ёму поклоняйте. То є права дорога“. Але громады ся міджі собов розышли. Біда же тым, што кривдили, од кары болестного Дня! Ці чекають на дашто інше, як на Годину, жебы на них пришла нараз, кідь то не будуть чути? Приятелї будуть у тот День єдны другым неприятелями – окрем богобойных. „Мої слугы, днесь про вас нїт страху ани не будете смутити, – вы, што сьте увірили в Нашы знакы і оддали сьте ся Богу. Войдьте до Загороды, вы і вашы пары, в радости“. Будуть ся міджі нима носити золоты мисы і погары; і є в нїй вшытко, чого жадають душы і чім ся тїшать очі; і зістанете там навсе. То є Загорода, котру сьте дістали в наслїдство за то, што сьте робили; маєте в нїй много овоця, з котрого їсте. А грїшници зістануть навсе в карї Пекла; не буде їм полегчена, і будуть в нїй у розпачі. Не Мы сьме їх скривдили; то они были кривдниками. І будуть кричати: „Маліку, няй з нами твій Господь скінчіть!“ Він повість: „Вы ту зістанете“. Принесли сьме вам правду, але векшына з вас має ку правдї одпор. (61–78)

Або ці рїшыли даяке дїло? Та і Мы рїшаме. Або ці собі думають, же не чуєме їх таємства і їх потайны порады? Але гей, і Нашы послы суть при них і записують. (79–80)

Повідж: „Кібы Мілостивый мав сына, я бы быв першый з тых, што ся поклоняють“. Слава Господу небес і землї, Господу Трону, высоко над тым, што о Нїм говорять! Охаб їх же, няй ся понорять до пустых бісїд і бавлять ся, покы не стрітять свій День, котрый їм є обіцяный. Він є Тот, котрый є Богом на небі і Богом на земли; Він є Мудрый, Вшыткознаючій. Благословленый є Тот, котрому належить царство небес і землї і вшыткого, што є міджі нима; у Нёго є знаня о Годинї, і ку Нёму будете

вернуты. А тоты, ку котрым кличуть окрем Нёго, не мають міць заступліня – лем тоты, што свідчать о правді і знають. А кідь ся їх звідаш, хто їх створив, наісто повідять: „Бог“. Та як суть одвернуты? І Він чує ёго слово: „Господи мій, то суть люде, што не вірять“. Одверний ся же од них і повідж: „Мір“. Скоро ся дізнають. (81–89)

44. Дим (Ад-Духан)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Га. Мім. (1)

Присягам на ясне Писмо: Мы сьме го зослали в благословлену ніч – наісто, Мы все остерігаме, – в ніч, у котрій ся розділює кажде мудре дїло, як приказ од Нас – наісто, Мы все посыламе послів, – як милосердя од твого Господа. Наісто, Він є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій, Господь небес і землї і вшыткого, што є міджі нима, кібы сьте лем мали певность. Нїт бога окрем Нёго; Він оживлює і умертвлює – ваш Господь і Господь вашых давных отців. Але они ся в сумнїві бавлять. (2–9)

Чекай же на День, коли небо принесе явный дим, котрый закрыє людей: то є болестна кара. „Господи наш, одоймий од нас кару; наісто, мы сьме віруючі“. Як їм поможе припомнїня, кідь ку ним уж пришов ясный посол, а они ся од нёго одвернули і повіли: „Научены іншыма, шаленый“? Наісто, Мы кару на малу хвилю одоймеме; наісто, вы ся вернете. В тот День, коли хопиме найвекшым хопінём, наісто ся одплатиме. (10–16)

І перед нима сьме спробовали нарід Фараона, кідь ку ним пришов шляхетный посол: „Оддайте мі слуг Божых: наісто, я єм про вас вірогодный посол. І не вывысшуйте ся над Бога: наісто, приношу вам ясный доказ. І глядам охрану у свого Господа і вашого Господа, жебы сьте ня не вкаменовали; а кідь мі не вірите, та ся од мене оддальте“. (17–21)

І закликав ку свому Господу: „То суть люде грїшны“. „Выйдь же з Моїма слугами вночі, бо будуть ся за вами гнати. І охаб море розступлене і тихе: наісто, они суть войско, котре буде утоплене“. Кілько загород і жрідел охабили, і засїяных поль і шляхетных жытел, і добробыту, з котрого ся тїшыли! Так было; і дали сьме то в наслїдство іншому народу. І не плакало над нима ани небо, ани земля, і не была їм дана одкладка. І захранили сьме сынів Ізраіля од понижуючой кары – од Фараона; наісто, він быв гордый, єден з тых, што переступують вшыткы границї. І выбрали сьме їх, знаючі, над вшыткы народы і дали сьме їм знакы, в котрых была явна проба. (22–33)

Наісто, тоты говорять: „Нїт ніч, лем наша перша смерть, і не будеме воскрешены. Приведьте же нашых отців, кідь говорите правду!“ Ці суть лїпшы они, або нарід Туббы і тоты, што были перед нима? Знищіли сьме їх: наісто, были грїшници. І не

створили сьме небеса і землю і вшытко, што є міджі нима, про забаву. Створили сьме їх лем по правдї, але векшына з них не знає. (34–39)

Наісто, День рїшіня є назначеный час про них вшыткых, – День, коли приятель не поможе приятелёви нічім, ани їм не буде помочено, окрем тых, над котрыма ся Бог змилосердить. Наісто, Він є Могутный, Милосердный. Наісто, стром Заккум є їдлом грїшника; як розтоплена мідь кыпить у бріхах, так як кыпить вряча вода. „Хопте го і волочте го до середины Поломеня; потім му лийте на голову кару врячой воды. Скоштуй! Наісто, ты єсь тот могутный, тот шляхетный! Наісто, то є то, о чім сьте сумнївали ся“. Наісто, богобойны будуть на беспечнім місцї, міджі Загородами і жрідлами, одяты до тонкого годвабу і брокату, єдны навпроти другым. Так буде; і даме їм за пару товаришкы з красныма, великыма очами. Будуть там просити о вшелияке овоця, в беспечности. Не скоштують там смерть, окрем першой смерти; і Він їх охранить перед каров Поломеня, – щедрость од твого Господа. То є великый успіх. (40–57)

Зробили сьме го легкым у твоїм языку – може собі спомянуть. Чекай же; наісто, і они чекають. (58–59)

45. На колїнах (Ал-Джасія)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Га. Мім. (1)

Зосланя Писма є од Бога, Могутного, Мудрого. Наісто, на небесах і на земли суть знакы про віруючіх; і у вашім створїню, і в жывых створїнях, котры розсыпує, суть знакы про людей, што мають певность; і в змінї ночі і дня, і в пожыві, котру Бог зосылать з неба і оживлює нёв землю по єй смерти, і в змінах вітрів суть знакы про людей, што розумлять. То суть знакы Божы, котры ті чітаме по правдї. В котру же бісїду по Богу і Його знаках увірять? (2–6)

Біда каждому грїшному клямарёви, котрый чує знакы Божы, як ся му чітають, а потім вытырвать у своїй пысї, як кібы їх не чув. Оголось му вість о болестній карї. А кідь ся дізнать дашто з Нашых знаків, робить собі з них посміх. Про такых є понижуюча кара: за нима є Пекло. І не поможе їм нічім то, што здобыли, ани тоты, котрых собі взяли за покровителїв окрем Бога; і будуть мати велику кару. То є веджіня; а тоты, што одкыдають знакы свого Господа, будуть мати кару болестного мучіня. (7–11)

Бог є Тот, котрый вам підкорив море, жебы по нїм кораблї плавали з Його приказу, і жебы сьте глядали з Його щедрости, – і може будете вдячны. І підкорив вам вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, – вшытко то є од Нёго. Наісто, в тім суть знакы про людей, што роздумують. (12–13)

Повідж тым, што увірили, жебы одпустили тым, што не чекають на днї Божы, – жебы Він одплатив людём за то, што здобывали. Хто робить добро, робить го сам собі, а хто робить зло, робить го проти себе; потім будете вернуты ку свому Господу. (14–15)

Дали сьме сынам Ізраіля Писмо, мудрость і пророцтво; обдарили сьме їх добрыма річами і вывысшыли сьме їх над вшыткы народы. І дали сьме їм ясны доказы о дїлї; і розышли ся аж по тім, як ку ним пришло знаня, зо завісти міджі собов. Наісто, твій Господь міджі нима розсудить у День воскресїня о тім, в чім ся розходили. Потім сьме тя поставили на ясну дорогу дїла, зато ідь нёв і не ідь за жадостями тых, што не знають. Наісто, они ті не поможуть проти Бога нічім. Наісто, кривдници суть покровителями єдны другых, але Бог є Покровитель богобойных. То є ясный погляд про людей, і веджіня і милосердя про людей, што мають певность. (16–20)

Або ці собі тоты, што роблять злы дїла, думають, же їх зробиме подобныма тым, што увірили і робили добры дїла, – рівныма в їх жывотї і в їх смерти? Як зле судять! Бог створив небеса і землю по правдї і жебы каждій души было одплачено за то, што здобыла; і не будуть скривджены. Ці єсь видїв того, хто собі взяв за бога свою властну жадость і кому Бог дав заблудити, хоць знав, і запечатав ёго слух і ёго сердце і положыв на ёго зрак заслону? Хто го же поведе по Богу? Та ці собі не спомянете? (21–23)

І говорять: „Нїт ніч, лем наш земный жывот: умераме і жыєме, і нищіть нас лем час“. Не мають о тім нияке знаня; они лем догадують ся. А кідь ся їм чітають Нашы ясны знакы, їх єдиным доказом є, же говорять: „Приведьте нашых отцїв, кідь говорите правду“. Повідж: „Бог вас оживлює, потім вам дає умерти, потім вас зобере на День воскресїня, о котрім нїт сумнїву; але векшына людей не знає“.[40] (24–26)

Богу належить царство небес і землї; а в тот День, коли настане Година, – в тот День стратять тоты, што ідуть за лжов. І увидиш кажду громаду на колїнах; кажда громада буде покликана ку свому запису: „Днесь вам буде одплачено за то, што сьте робили. То є Наш запис, котрый проти вас говорить по правдї: наісто, Мы сьме записовали то, што сьте робили“. Тых, што увірили і робили добры дїла, їх Господь введе до Свого милосердя. То є явный успіх. А тоты, што одкыдали правду: „Ці ся вам не чітали Мої знакы? Але вы сьте ся пышнили і были сьте люде грїшны. А кідь ся говорило: ‚Наісто, обіцяня Боже є правда, і Година – нїт о нїй сумнїву‘, – повіли сьте: ‚Не знаме, што є Година; маме то лем за догад і не маме певность‘“. (27–32)

І зъявить ся їм зло того, што зробили, і обколесить їх то, з чого собі робили посміх. І повість ся: „Днесь на вас забудеме так, як вы сьте забыли на стрїчу того вашого Дня. Вашым жытлом є Огень, і не маєте помічників. То зато, же сьте собі робили посміх зо знаків Божых і ошмарив вас земный жывот“. І так днесь з нёго не будуть выведены ани їм не буде дозволено направити. (33–35)

Хвала же Богу, Господу небес і Господу землї, Господу світів. Ёму належить величность на небесах і на земли; Він є Могутный, Мудрый. (36–37)

[40] **Атеізм стоїть на догадах (занн): научный, філозофічный і теологічный коментарь**
Атеізм, догады і кораньске жаданя знаня
Атеізм, будучій жывот і догады: кораньске штудіум

46. Пісковы горбы (Ал-Агкаф)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Га. Мім. (1)

Зосланя Писма є од Бога, Могутного, Мудрого. Не створили сьме небеса і землю і вшытко, што є міджі нима, інакше, як по правдї і на назначеный час; але тоты, што одкыдають правду, одвертають ся од того, перед чім были остеріганы. Повідж: „Ці сьте видїли то, ку чому кличете окрем Бога? Укажте мі, што створили із землї; або ці мають часть на небесах? Принесьте мі Писмо, што было перед тым, або даякый слїд знаня, кідь говорите правду“. А хто заблудив веце як тот, што кличе окрем Бога ку тым, котры му не одповідять аж до Дня воскресїня і суть без увагы к їх закликаню? А кідь будуть люде зобраны, будуть їм неприятелями і одкынуть їх поклонїня. (2–6)

А кідь ся їм чітають Нашы ясны знакы, тоты, што одкыдають правду, говорять о правдї, кідь ку ним пришла: „То суть явны чары“. Або ці говорять: „Вымыслив го“? Повідж: „Кідь єм го вымыслив, не маєте міць помочі мі нічім проти Бога. Він найлїпше знає то, о чім так много говорите; Він стачіть як свідок міджі мнов і вами. Він є Одпущаючій, Милосердный“. Повідж: „Я не єм дашто нове міджі послами і не знам, што ся зробить зо мнов або з вами. Іду лем за тым, што ся мі зъявує, і єм лем ясный остерігатель“. Повідж: „Ці сьте видїли: кідь є од Бога, а вы го одкыдате, і свідок із сынів Ізраіля свідчів о подобнім і увірив, а вы сьте запышнїли –“ Наісто, Бог не веде правов дорогов нарід кривдників. (7–10)

Тоты, што одкыдають правду, говорять о тых, што увірили: „Кібы то было добре, не были бы нас у тім выпередили“. А кідь ним не ідуть правов дорогов, повідять: „То є давна лож“. А перед ним было Писмо Мойсея як провідник і милосердя; а то є Писмо, што го потверджує, в арабскім языку, жебы остерігало тых, што кривдять, і як радостна вість про тых, што роблять добро. Наісто, тоты, што говорять: „Наш Господь є Бог“, – а потім ідуть просто, – про тых нїт страху ани не будуть смутити. То суть обывателї Загороды, зістануть там навсе – нагорода за то, што робили. (11–14)

Приказали сьме чоловікови быти добрым ку своїм родічам. Ёго мати го носила з трапінём і породила го з трапінём; а ёго ношіня і одлучіня тырвать трицять місяцїв. Потім, кідь дійде до своёй повной силы і дійде до сорока років, повість: „Господи мій, внукни мі, жебы єм быв вдячный за Твою ласку, котру єсь указав мі і моїм

родічам, і жебы єм робив добры дїла, котры Ті суть милы; і зроб мі праведным моє потомство. Наісто, обертам ся ку Тобі в каяню, і наісто, я єм єден з тых, што ся Ті оддали“. То суть тоты, од котрых приїмаме найлїпше з того, што зробили, і чиї злы дїла минеме, – міджі обывателями Загороды: правдиве обіцяня, котре їм было дане. (15–16)

Але є такый, што говорить своїм родічам: „Фуй на вас! Ці мі обіцяте, же буду выведеный, кідь передо мнов минули поколїня?“ А они оба кличуть Бога на поміч: „Біда ті! Увірь! Наісто, обіцяня Боже є правда“. Але він говорить: „То суть лем байкы давных людей“. То суть тоты, проти котрых ся сповнило слово міджі громадами джінів і людей, што минули перед нима. Наісто, были тыма, што стратили. І про вшыткых суть ступнї подля того, што робили, і жебы їм сповна одплатив їх дїла; і не будуть скривджены. В тот День, коли будуть тоты, што одкыдали правду, поставлены перед Огень: „Змарнили сьте свої добра у своїм земнім жывотї і тїшыли сьте ся з них; зато вам буде днесь одплачено каров понижіня за то, же сьте ся на земли пышнили без права, і за то, же сьте были непослушны“. (17–20)

І спомянь брата адітів, кідь остерігав свій нарід міджі пісковыма горбами – а остерігателї минули перед ним і по нїм: „Не поклоняйте ся никому окрем Бога: наісто, бою ся про вас кары великого Дня“. Они повіли: „Ці єсь ку нам пришов, жебы єсь нас одвернув од нашых богів? Принесь нам же то, чім нам грозиш, кідь говориш правду“. Він повів: „Знаня є лем у Бога. Я вам передаю то, з чім єм быв посланый, але виджу, же сьте нарід нерозумный“. А кідь то увидїли як хмару, што ішла ку їх долинам, повіли: „То є хмара, што нам принесе дождь“. Але нї – то є то, што сьте жадали приспішыти: вітор, в котрім є болестна кара, што нищіть вшытко з приказу свого Господа. І рано не было видно ніч, лем їх жытла. Так одплачуєме народу грїшників. (21–25)

Мы сьме їх утвердили в тім, в чім сьме не утвердили вас, і дали сьме їм слух, зрак і сердця; але їх слух, їх зрак і їх сердця їм не помогли нічім, кідь одкыдали знакы Божы; і обколесило їх то, з чого собі робили посміх. І знищіли сьме міста довкола вас і розлично сьме выложыли знакы – може ся вернуть. Та чом їм не помогли тоты, котрых собі взяли за богів окрем Бога, жебы їх приближыли? Але нї – опустили їх. Така была їх лож і то, што вымышляли. (26–28)

І спомянь, як сьме ку тобі обернули громадку джінів, што слухали Коран. Кідь при нїм были, повіли: „Мовчте!“ А кідь ся скінчів, вернули ся ку свому народу як остерігателї. Повіли: „Народе наш, чули сьме Писмо, зослане по Мойсеёви, што

потверджує то, што было перед ним, і веде ку правдї і на праву дорогу. Народе наш, одповіджте тому, хто кличе ку Богу, і увірьте в Нёго: одпустить вам вашы гріхы і охранить вас перед болестнов каров. А хто не одповість тому, хто кличе ку Богу, тот на земли не утече і не має окрем Нёго покровителїв. Такы суть у явнім блудї“. (29–32)

Ці не видять, же Бог, котрый створив небеса і землю і не змучів ся їх створїнём, має міць оживити мертвых? Але гей: наісто, Він має міць над каждов річов. В тот День, коли будуть тоты, што одкыдали правду, поставлены перед Огень: „Ці то не є правда?“ Повідять: „Але гей, присягаме на нашого Господа“. Він повість: „Скоштуйте же кару за то, же сьте одкыдали правду“. (33–34)

Зато будь терпезливый так, як были терпезливы послы твердой волї, і не жадай про них приспішыти. В тот День, коли увидять то, што їм є обіцяне, буде то, як кібы были пробыли лем годину з дня. То є посланя: та ці буде знищеный дахто іншый, як нарід непослушных? (35)

47. Могамед (Мугаммад)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Тым, што одкыдають правду і одвертають од дорогы Божой, Він змарив їх дїла. А тым, што увірили і робили добры дїла і увірили в то, што было зослане Могамедови, – а то є правда од їх Господа, – згладив їх злы дїла і поправив їх став. То зато, же тоты, што одкыдають правду, ідуть за лжов, а тоты, што увірили, ідуть за правдов од свого Господа. Так Бог дає людём їх приклады. (1–3)

А кідь ся в бою стрітите з тыма, што одкыдають правду, бийте по шыях; потім, кідь їх цалком переможете, міцно повяжте плїнників. По тім їх або пустьте з ласкы, або за выкуп, покы война не зложить свої тягары. Так є. Кібы Бог хотїв, быв бы ся їм одплатив сам, але є то зато, жебы спробовав єдных з вас другыма. А тым, што были забиты на дорозї Божій, Він нїґда не змарить їх дїла: поведе їх і поправить їх став і введе їх до Загороды, з котров їх обознамив. Вы, што сьте увірили! Кідь поможете Богу, Він поможе вам і утвердить вашы ногы. (4–7)

А тоты, што одкыдають правду, – загыбель їм, і Він змарить їх дїла. То зато, же ненавидїли то, што зослав Бог, і Він змарив їх дїла. Ці не ходили по земли і не видїли, якый быв конець тых, што были перед нима? Бог їх цалком знищів, і подобне чекать тых, што одкыдають правду. То зато, же Бог є Покровитель тых, што увірили, а тоты, што одкыдають правду, не мають покровителя. Наісто, Бог введе тых, што увірили і робили добры дїла, до Загород, під котрыма течуть рікы; а тоты, што одкыдають правду, хоснують ся і їдять так, як їсть статок, і Огень буде їх жытлом. А кілько міст, силнїшых як твоє місто, котре тя выгнало, сьме знищіли, і не было никого, хто бы їм поміг! (8–13)

Ці тот, хто стоїть на яснім доказї од свого Господа, є як тот, кому было окрашене ёго зле дїло і хто іде за своїма жадостями? То є образ Загороды, обіцяной богобойным: суть в нїй рікы воды, што ся не псує, і рікы молока, чій смак ся не мінить, і рікы вина, смачного про тых, што пють, і рікы очіщеного меду; і мають в нїй вшелияке овоця і одпущіня од свого Господа. Ці суть як тоты, што зістануть навсе в Огни і дістануть пити врячу воду, котра їм розорве черева? (14–15)

А міджі нима суть такы, што тя, Пророче, слухають, але кідь од тебе выйдуть, говорять тым, котрым было дане знаня: „Што то теперь говорив?“ То суть тоты, чії сердця Бог запечатав і што ідуть за своїма жадостями. А тым, што ідуть правов дорогов, Він придавать веджіня і дарує їм їх богобойность. Ці чекають на дашто

інше, як на Годину, жебы на них пришла нараз? Єй знакы уж пришли. А кідь на них прийде, на што їм буде їх припомнїня? Зато знай, же нїт бога окрем Бога, і проси одпущіня за свій грїх і про віруючіх мужів і віруючі жены. Бог знає, де ходите і де є ваше жытло. (16–19)

Тоты, што увірили, говорять: „Чом не была зослана сура?“ Але кідь є зослана ясна сура і споминать ся в нїй бій, видиш, як тоты, у чиїх сердцях є хворота, позерають на тебе поглядом того, хто млїє перед смертёв. Лїпша бы про них была послушность і належне слово. А кідь ся дїло рїшить, было бы про них лїпше, кібы были вірны Богу. Та ці бы сьте, кібы сьте ся одвернули, шырили зопсутя на земли і розорвали свої родинны звязкы? То суть тоты, котрых Бог прокляв, і зробив їх глухыма, і ослїпив їх очі. Та ці не роздумують о Коранї? Або ці суть на їх сердцях замкы? Наісто, тых, што ся обернули хырбтом по тім, як їм веджіня было ясне, – Сатан звів і дав їм ложны надії. То зато, же повіли тым, што ненавидять то, што зослав Бог: „Послухаме вас у дакотрых дїлах“. Але Бог знає їх таємства. (20–26)

А як буде, кідь їх ангелы возьмуть у смерти і будуть їх бити по лицях і по хырбтах? То зато, же ішли за тым, што гнївае Бога, і ненавидїли то, што Му є миле, і Він змарив їх дїла. (27–28)

Або ці собі тоты, у чиїх сердцях є хворота, думають, же Бог не выявить їх злобу? Кібы сьме хотїли, были бы сьме ті їх указали, і быв бы єсь їх спознав по їх знаках; але наісто їх спознаш по тонї їх бісїды. Бог знає вашы дїла. І наісто вас спробуєме, покы не спознаме тых з вас, што ся снажать, і тых, што суть терпезливы, і покы не спробуєме вісти о вас. Наісто, тоты, што одкыдають правду, одвертають од дорогы Божой і ставлять ся проти Посла по тім, як їм веджіня было ясне, не пошкодять Богу нічім, і Він змарить їх дїла. Вы, што сьте увірили! Слухайте Бога і слухайте Посла і не марьте свої дїла. Наісто, тым, што одкыдають правду і одвертають од дорогы Божой, а потім умруть у своїм одкыданю, – тым Бог не одпустить. (29–34)

Зато не слабнийте і не кличте ку міру, кідь маєте верьх, бо Бог є з вами і не укоротить вам нагороду за вашы дїла. Земный жывот є лем гра і забава; але кідь увірите і будете богобойны, дасть вам вашы нагороды і не буде од вас жадати ваш маєток. Кібы го од вас жадав і натискав на вас, скупили бы сьте, і Він бы выявив вашу злобу. То вы сьте тоты, што суть кликаны давати на дорозї Божій, і дакотры з вас скуплять – але хто скупить, скупить лем проти себе. Бог є Самостачный, а вы сьте бідны. А кідь ся одвернете, замінить вас іншым народом, і не будуть подобны вам. (35–38)

48. Перемога (Ал-Фатг)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Наісто, Мы сьме ті, Пророче, даровали явну перемогу, жебы ті Бог одпустив твої минулы і будучі гріхы, і докінчів Свою ласку ку тобі, і вів тя правов дорогов, і поміг ті могутнов помочов. Він є Тот, котрый зослав покій до сердець віруючіх, жебы придали віру ку своїй вірї. Богу належать войска небес і землї; Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. То є зато, жебы ввів віруючіх мужів і віруючі жены до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навсе, і згладив їм їх злы дїла, – то є у Бога великый успіх, – і жебы покарав лицемірів і лицемірниць, многобожників і многобожниць, што думають о Богу зле. На них є обернутя зла: Бог ся на них розгнївав, прокляв їх і приготовив про них Пекло – планый то конець дорогы. Богу належать войска небес і землї; Бог є Могутный, Мудрый. Наісто, Мы сьме тя, Пророче, послали як свідка, вістника радостной вісти і остерігателя, жебы сьте вы, люде, увірили в Бога і Ёго Посла, помагали му і шановали го і славили Бога рано і вечур. (1–9)

Наісто, тоты, што ті присягають вірность, присягають вірность Богу: рука Божа є над їх руками. Хто зрушить присягу, зрушить єй лем на свою шкоду, а хто сповнить змлуву, котру уложыв з Богом, – тому Він дасть велику нагороду. Бедуіны, што зістали позаду, ті повідять: „Заняв нас наш маєток і нашы родины, зато про нас проси одпущіня“. Говорять своїма языками то, што не є в їх сердцях. Повідж: „Хто же має міць помочі вам проти Бога нічім, кідь про вас схоче шкоду або схоче про вас хосен? Але нї – Бог добрї знає, што робите“. Але нї – думали сьте собі, же Посол і віруючі ся нїґда не вернуть ку своїм родинам, і было то окрашене у вашых сердцях. Думали сьте зле і были сьте нарід загыненый. А хто не увірив у Бога і Ёго Посла – наісто, Мы сьме про тых, што одкыдають правду, приготовили Поломінь. Богу належить влада над небесами і землёв: одпущать тому, кому хоче, і карать того, кого хоче. Бог є Одпущаючій, Милосердный. (10–14)

Кідь выйдете, жебы сьте взяли корысть, тоты, што зістали позаду, повідять: „Охабте нас іти за вами“, – хотячі змінити слово Боже. Повідж: „Не підете за нами: так повів Бог уж скорше“. Потім повідять: „Нї, вы нам завидите“. Але нї – они розумлять лем мало. (15)

Повідж бедуінам, што зістали позаду: „Будете покликаны проти народу великой силы, жебы сьте ся з нима били, хыбаль ся піддадуть. Кідь послухате, Бог вам дасть

красну нагороду; але кідь ся одвернете так, як сьте ся одвернули скорше, покарать вас болестнов каров“. Не є ґріхом ани про слїпого, ани про кривого, ани про хворого. Хто слухать Бога і Ёго Посла, того Він введе до Загород, під котрыма течуть рікы; а хто ся одверне, того покарать болестнов каров. (16–17)

Наісто, Бог быв спокійный з віруючіма, кідь ті присягали вірность під стромом. Знав то, што было в їх сердцях, і зослав на них покій і одмінив їх близков перемогов і многов корыстёв, котру возьмуть. Бог є Могутный, Мудрый. Бог вам обіцяв многу корысть, котру возьмете, і приспішыв вам тоту, і здержав од вас рукы людей, жебы то было знаком про віруючіх і жебы вас вів правов дорогов; і іншу, над котров сьте іщі не мали міць, але Бог єй уж обняв. Бог має міць над каждов річов. (18–21)

Кібы ся з вами тоты, што одкыдають правду, были били, были бы ся обернули хырбтом; потім бы не нашли ани покровителя, ани помічника. Такый є звык Божый, котрый быв уж скорше; і не найдеш у звыку Божім зміну. Він є Тот, котрый здержав їх рукы од вас і вашы рукы од них у долинї Меккы по тім, як вам над нима дав верьх. Бог видить, што робите. То суть тоты, што одкыдали правду, і одвертали вас од Святой мешіты, і боронили жертвеным звірятам дійти на їх місце жертвы. А кібы не было віруючіх мужів і віруючіх жен, котрых сьте не знали і котрых бы сьте были розтолочіли, і была бы на вас за них без вашого знаня упала вина, – жебы Бог ввів до Свого милосердя того, кого хоче. Кібы были оддїлены, были бы сьме тых з них, што одкыдали правду, покарали болестнов каров. Кідь тоты, што одкыдали правду, вложыли до своїх сердець пыху – пыху часів незнаня, Бог зослав Свій покій на Свого Посла і на віруючіх і привязав їх ку слову богобойности, на котре мали векше право і были го достойны. Бог знає о каждій речі. (22–26)

Наісто, Бог сповнив Свому Послови видїня по правдї: наісто войдете до Святой мешіты, кідь Бог дасть, у беспечности, з оголеныма головами або з укороченым волосём, без страху. Знав то, што сьте не знали, і даровав перед тым близку перемогу. Він є Тот, котрый послав Свого Посла з веджінём і реліґіёв правды, жебы єй вывысшыв над кажду реліґію. Бог стачіть як свідок. Могамед є Посол Божый, а тоты, што суть з ним, суть тверды ку тым, што одкыдають правду, і милосердны міджі собов. Видиш їх, як ся кланяють і падають ниць, жадаючі щедрость од Бога і Ёго спокійность; їх знак є на їх лицях од слїду поклонів. Такый є їх приклад у Торї; а їх приклад у Євангелії є як зерно, што выпустило свій паросток і скріпило го, і тот згрубнув і став просто на своїм стеблї і тїшить сївачів, – жебы нима розгнївав тых, што одкыдають правду. Бог обіцяв тым з них, што увірили і робили добры дїла, одпущіня і велику нагороду. (27–29)

49. Світлиці (Ал-Гуджурат)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Вы, што сьте увірили! Не выпереджуйте Бога і Ёго Посла і бійте ся Бога: наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшыткознаючій. Вы, што сьте увірили! Не підносьте свої голосы над голос Пророка і не говорьте ку нёму голосно так, як говорите голосно єден ку другому, жебы ся вашы дїла не змарили, а вы бы сьте то не чули. Наісто, тоты, што стишують свої голосы при Послови Божім, – то суть тоты, чії сердця Бог спробував про богобойность: будуть мати одпущіня і велику нагороду. Наісто, тоты, што на тебе кличуть спозад світлиць, – векшына з них не розумить. А кібы были терпезливы, покы ку ним не выйдеш, было бы то про них лїпше. Бог є Одпущаючій, Милосердный. (1–5)

Вы, што сьте увірили! Кідь ку вам непослушный прийде з вістёв, провірьте єй, жебы сьте в незнаню не пошкодили людём і потім не жалїли то, што сьте зробили. І знайте, же міджі вами є Посол Божый. Кібы вас слухав у многых дїлах, наісто бы сьте бідовали. Але Бог вам дав полюбити віру і окрасив єй у вашых сердцях і зробив вам огыдным одкыданя правды, непослушность і неслуханя. То суть тоты, што ідуть правов дорогов, – із щедрости і ласкы Божой. Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. (6–8)

А кідь ся дві громады віруючіх будуть бити, уложте міджі нима мір. Але кідь єдна з них скривдить другу, бийте ся з тов, што кривдить, покы ся не верне ку приказу Божому; а кідь ся верне, уложте міджі нима мір справедливо і будьте справедливы: наісто, Бог любить справедливых. Віруючі суть лем братя, зато уложте мір міджі своїма двома братами і бійте ся Бога – може вам буде указане милосердя. (9–10)

Вы, што сьте увірили! Няй собі єдны люде не роблять посміх з другых людей: може тоты суть лїпшы як они; ани жены з другых жен: може тоты суть лїпшы як они. І не ганьте єден другого ани ся не называйте образливыма назвами. Яке плане є мено непослушности по вірї! А тоты, што ся не покаяли, – то суть кривдници. Вы, што сьте увірили! Стережте ся многых підозрїнь, бо дакотре підозрїня є грїхом. І не слїдьте єден за другым ани єден другого не обговорюйте. Ці бы дахто з вас хотїв їсти мнясо свого мертвого брата? Бридило бы ся вам то. І бійте ся Бога: наісто, Бог є Тот, што приїмать каяня, Милосердный. Люде, Мы сьме вас створили з мужа і жены і зробили сьме вас народами і племенами, жебы сьте ся єдны з другыма спознали. Наісто, найшляхетнїшый з вас у Бога є тот, хто є з вас найбогобойнїшый. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Добрї знаючій. (11–13)

Бедуіны говорять: „Увірили сьме“. Повідж: „Не увірили сьте; але повіджте: ‚Піддали сьме ся‘, – бо віра іщі не вошла до вашых сердець. Але кідь будете слухати Бога і Ёго Посла, не укоротить вам ніч з вашых дїл. Наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный“. Віруючі суть лем тоты, што увірили в Бога і Ёго Посла, а потім не сумнївали ся і снажыли ся своїм маєтком і самыма собов на дорозї Божій. То суть правдивы. Повідж: „Ці хочете Бога учіти о своїй реліґії, кідь Бог знає вшытко, што є на небесах і на земли? Бог знає о каждій речі“. Мають то за ласку ку тобі, же ся піддали. Повідж: „Не майте свою одданость за ласку ку мі. Але то Бог вам указав ласку, кідь вас привів ку вірї, кідь говорите правду“. Наісто, Бог знає невидиме небес і землї, і Бог видить, што робите. (14–18)

50. Каф (Каф)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Каф. Присягам на славный Коран! Але они ся чудують, же ку ним пришов остерігатель з них самых, і тоты, што одкыдають правду, говорять: „То є чудна річ. Ці кідь умреме і станеме порохом? То є далекый наворот“. Мы знаме, што з них земля уберать, і є у Нас Писмо, котре вшытко хранить. Але нї – одкынули правду, кідь ку ним пришла, і так суть у змятку. Ці не попозерали на небо над собов – як сьме го збудовали і окрасили і же не має трїщін? І землю – розпростерли сьме єй і поставили сьме на нїй твердо стоячі горы і дали сьме на нїй вырости каждому красному роду, – як погляд і припомнїня про каждого слугу, што ся обертать ку Богу. І зосыламе з неба благословлену воду і даєме нёв вырости загородам і зерну на жатву, і высокым пальмам з густыма страпцями, – як пожыву про слугів; і оживлюєме нёв мертву землю. Таке буде выведжіня. Перед нима одкынув правду нарід Ноя, і жытелї ар-Расу, і самудяне, і адіты, і Фараон, і братя Лота, і жытелї Гущавы, і нарід Туббы: каждый з них назвав послів клямарями, і так ся сповнила Моя грозба. (1–14)

Та ці сьме ся змучіли першым створїнём? Але нї – они суть у сумнївi о новім створїню. Мы сьме створили чоловіка і знаме, што му шепче ёго душа: Мы сьме му близшы як ёго крчна жыла. Кідь двоми приїмателї приїмають, сидячі справа і злїва, не повість ани слово, жебы при нїм не быв готовый сторож. І прийде омрачіня смерти по правдї: „То є то, чому єсь ся хотїв выгнути“. (15–19)

І затрубить ся на Трубу: „То є День грозбы“. І прийде кажда душа, а з нёв тот, што єй жене, і свідок. „Быв єсь к тому без увагы; теперь сьме з тебе зняли твою заслону, і твій зрак є днесь острый“. І ёго товариш повість: „То є то, што мам приготовлене“. „Шмарьте оба до Пекла каждого упертого невдячника, што боронив добру, переступника, сумнївача, котрый поставив вєдно з Богом іншого бога. Шмарьте го до строгой кары“. Ёго товариш повість: „Господи наш, я го не звів; він сам быв у далекім блудї“. Він повість: „Не сварьте ся при Мі; уж перед тым єм вам послав грозбу. Слово ся у Мене не мінить, і Я не єм несправедливый ку слугам“. В тот День, коли повіме Пеклу: „Ці єсь ся наповнило?“ – а оно повість: „Ці є іщі веце?“ І Загорода буде приближена ку богобойным, недалеко: „То є то, што вам было обіцяне, – про каждого, хто ся обертав ку Богу і хранив Ёго приказы, хто ся бояв Мілостивого в невидимім і пришов зо сердцём, што ся обертать ку Нёму. Войдьте до нёй у мірї. То є День вічности“. Будуть там мати вшытко, што схотять, а у Нас є іщі веце. (20–35)

А кілько поколїнь сьме перед нима знищіли, силнїшых як они! Перешли землї – ці была даяка утеча? Наісто, в тім є припомнїня про того, хто має сердце або хто слухать і є при тім свідком. Створили сьме небеса і землю і вшытко, што є міджі нима, за шість епох, і не дотулило ся Нас змучіня. Зато терпезливо знось то, што говорять, і слав хвалу свого Господа перед выходом сонця і перед ёго западом; і в части ночі Го слав, і по поклонах. І слухай на День, коли тот, што кличе, закличе з близкого місця, – на День, коли учують страшный крик по правдї: то є День выходу. Наісто, Мы оживлюєме і умертвлюєме, і ку Нам є конець дорогы, – в День, коли ся над нима розпукне земля і будуть поспішати. То є зобраня, про Нас легке. Мы найлїпше знаме, што говорять, і ты не єсь над нима насилником. Зато припоминай Кораном тому, хто ся боїть Моёй грозбы. (36–45)

51. Вітры, што розвівають (Аз-Заріят)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на вітры, што розвівають, і на хмары, што несуть тяжкый тягар, і на кораблї, што ся легко кызають, і на ангелів, што ділять з приказу: наісто, то, што вам є обіцяне, є правда, і наісто, Суд настане. Присягам на небо з ёго дорогами: наісто, вы ся в бісїдї розходите; одвертать ся од нёго тот, хто ся дав одвернути. Няй загынуть тоты, што жыють з догадів, што ся топлять у повенї безстаростности![41] Звідують ся: „Коли буде Судный день?“ В тот День, коли будуть пробованы над Огнём: „Скоштуйте свою пробу! То є то, што сьте жадали приспішыти“. Наісто, богобойны будуть міджі Загородами і жрідлами і будуть брати то, што їм дав їх Господь, бо перед тым робили добро: спали з ночі лем мало, і перед свитанём просили о одпущіня, і в їх маєтку была належна часть про того, хто просив, і про того, кому хыбило. І на земли суть знакы про тых, што мають певность, і у вас самых. Та ці не видите? І на небі є ваша пожыва і то, што вам є обіцяне. Присягам же на Господа неба і землї: наісто, то є правда – так, як є правда, же говорите. (1–23)

Ці ку тобі дішла вість о пошанованых гостях Абрагама? Кідь ку нёму вошли і повіли: „Мір“, – він повів: „Мір“, – і подумав собі: „Незнамы люде“. Потім тихо одышов ку своїй родинї і принїс выгодоване теля і поставив го перед них. Повів: „Ці не їсте?“ І почув перед нима страх. Они повіли: „Не бій ся“, – і оголосили му радостну вість о хлопцёви обдарованім знанём. І підышла ёго жена з криком, ударила ся по лицю і повіла: „Стара неплодна жена!“ Они повіли: „Так повів твій Господь; наісто, Він є Мудрый, Вшыткознаючій“. Він повів: „Та якє є ваше дїло, послове?“ Они повіли: „Мы сьме были посланы ку народу грїшників, жебы сьме на них спустили каміня з паленой глины, назначене у твого Господа про тых, што переступують вшыткы границї“. І вывели сьме тых з віруючіх, што там были, але нашли сьме там лем єден дім тых, што ся оддали Богу, і охабили сьме там знак про тых, што ся боять болестной кары. (24–37)

І в Мойсеёви є знак: кідь сьме го послали ку Фараонови з ясным доказом, тот ся одвернув, сполїгаючі на свою силу, і повів: „Чародїй або шаленый!“ І хопили сьме го і ёго войска і шмарили сьме їх до моря, і він заслужыв догану. І в адітах: кідь сьме на них послали неплодный вітор, котрый не охабив ніч, на што пришов, жебы го не зробив подобным спорохнявілым костям. І в самудянах: кідь їм было повіджено:

[41] **Атеізм стоїть на догадах (занн): научный, філозофічный і теолоґічный коментарь**

„Хоснуйте ся до часу“, – але они ся поставили проти приказу свого Господа, і хопив їх грім, а они ся позерали, і не были годны ани встати, ани собі помочі. І нарід Ноя перед тым: наісто, то были люде непослушны. І небо – збудовали сьме го силов, і наісто го розшырюєме. І землю – розпростерли сьме єй; і як добрї сьме єй вырівнали! І з каждой речі сьме створили пары – може собі спомянете. Утїкайте же ку Богу: наісто, я єм про вас од Нёго ясный остерігатель. І не ставте вєдно з Богом іншого бога: наісто, я єм про вас од Нёго ясный остерігатель. (38–51)

Так не пришов ку тым, што были перед нима, ани єден посол, жебы не повіли: „Чародїй або шаленый!“ Ці то єдны другым заповіли? Але нї – они суть нарід, што переступує вшыткы границї. Зато ся од них одверний; не заслужыш догану. І припоминай, бо припомнїня помагать віруючім. (52–55)

Створив єм джінів і людей лем на то, жебы ся Мі поклоняли. Не жадам од них нияку пожыву і не жадам, жебы ня годовали. Наісто, Бог є Тот, што обдарює, Пан силы, Твердый. Наісто, тоты, што кривдять, будуть мати часть подобну части їх товаришів – няй же од Мене не жадають, жебы єм приспішыв. Біда же тым, што одкыдають правду, од того їх Дня, котрый їм є обіцяный. (56–60)

52. Гора (Ат-Тур)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на Гору, і на Писмо, написане на розвитім перґаменї, і на навщівованый Дім, і на высоко піднесену стрїху, і на море, наповнене огнём: наісто, кара твого Господа настане – нихто єй не одверне, – в День, коли ся небо силно захвіє і горы ся силно рушать. Біда в тот День тым, што одкыдали правду, што ся бавлять у пустых бісїдах. В тот День, коли будуть силов гнаны до Огня Пекла: „То є Огень, котрый сьте называли лжов. Та ці то суть чары? Або ці не видите? Горьте в нїм! Ці будете терпезливы, ці нї – є вам то єдно: одплачує ся вам лем за то, што сьте робили“. (1–16)

Наісто, богобойны будуть у Загородах і в роскоші, радуючі ся з того, што їм дав їх Господь, і їх Господь їх охранив перед каров Поломеня. „Їджте і пийте на здравя за то, што сьте робили“, – одпочіваючі на ложах, поставленых у рядах. І даме їм за пару товаришкы з красныма очами. А тых, што увірили і чіє потомство пішло за нима у вірї, – споїме з нима їх потомство і не укоротиме їм ніч з їх дїл: каждый чоловік є заложеный за то, што здобыв. І придаме їм овоця і мнясо, якє лем схотять. Будуть собі там подавати погар, при котрім нїт пустой бісїды ани грїха. І будуть міджі нима ходити хлопцї, што їм служать, як кібы то были схоронены перлы. І обернуть ся єдны ку другым і будуть ся звідовати. Повідять: „Перед тым сьме міджі своїма родинами жыли в страху, але Бог нам указав ласку і охранив нас перед каров пекучого вітру. Уж перед тым сьме ку Нёму кликали: наісто, Він є Добротивый, Милосердный“. Зато припоминай, Пророче: з ласкы твого Господа ты не єсь ани ворожбит, ани шаленый. Або ці говорять: „Поет – чекаме про нёго на обернутя часу“? Повідж: „Чекайте же; і я чекам з вами“. Ці їм то приказує їх розум, або ці суть нарід, што переступує вшыткы границї? Або ці говорять: „Вымыслив го“? Але нї – они не вірять. Няй же принесуть бісїду подобну ёму, кідь говорять правду. Або ці были створены з нічого? Або ці они суть творителями? Або ці створили небеса і землю? Але нї – они не мають певность. Або ці мають скарбницї твого Господа? Або ці они владнуть? Або ці мають драбину, по котрій слухають? Та няй тот з них, што слухать, принесе ясный доказ. Або ці Він має дївкы, а вы маєте сынів? Або ці од них жадаш нагороду, так же суть обтяжены довгом? Або ці мають знаня о невидимім, так же го записують? Або ці хотять хытровати? Але тоты, што одкыдають правду, – то проти них ся хытрує. Або ці мають бога окрем Бога? Слава Богу, высоко над тым, што Му придавають за сполочників! (17–43)

А кібы увидїли падати кус неба, повіли бы: „Нагромаджены хмары“. Охаб їх же, покы не стрітять свій День, у котрім упадуть без памяти, – День, коли їм їх хытрость не поможе нічім і не буде їм помочено. І наісто, про тых, што кривдять, є кара іщі перед тым, але векшына з них не знає. І терпезливо чекай на рїшіня свого Господа, бо ты єсь перед Нашыма очами; і слав хвалу свого Господа, кідь встаєш, і в части ночі Го слав, і при западї звізд. (44–49)

53. Звізда (Ан-Наджм)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на звізду, кідь западать! Ваш товариш не заблудив ани ся не помылив і не говорить зо своёй жадости. То є лем зъявліня, котре ся зъявує; научів го тот, што є могутный силов, обдарованый міцёв; і став просто, кідь быв на найвысшім обзорі; потім ся приближыв і зышов, аж быв на два лукы далеко або іщі близше, і зъявив Ёго слузї то, што зъявив. Сердце не скламало о тім, што видїло. Та ці ся з ним будете спорити о тім, што видить? І наісто, видїв го іщі раз, при лотосовім стромі крайнёй границї, коло котрого є Загорода притулку, кідь лотосовый стром закрывало то, што го закрывало. Зрак ся не одхылив ани не переступив міру. Наісто, видїв дакотры з найвекшых знаків свого Господа. (1–18)

Ці сьте видїли ал-Лат і ал-Уззу, і Манат, третю, тоту іншу? Ці про вас суть сынове, а про Нёго дївкы? То бы было несправедливе дїлїня! То суть лем мена, котрыма сьте їх назвали вы і вашы отцёве і про котры Бог не зослав ниякый доказ. Ідуть лем за догадом і за тым, чого жадають їх душы, – хоць ку ним уж пришло веджіня од їх Господа. Або ці чоловік буде мати вшытко, што собі зажадать? Богу належить послїднє і перше. А кілько є на небесах ангелів, чіє заступлїня не поможе нічім, хыбаль по тім, як Бог дозволить тому, кому хоче і кого схвалить! (19–27)

Наісто, тоты, што не вірять у будучій жывот, называють ангелів женьскыма менами. Не мають о тім нияке знаня; ідуть лем за догадом, а догад правду не заступить.[42] (28)

Зато ся одверний од того, хто ся одвернув од Нашого припомнїня і жадать лем земный жывот.[43] Лем потамаль досягать їх знаня. Наісто, твій Господь найлїпше знає того, хто заблудив з Ёго дорогы, і Він найлїпше знає того, хто іде правов дорогов. Богу належить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, – жебы одплатив тым, што робили зло, за то, што робили, і одмінив тых, што робили добро, тым найлїпшым, – тых, што ся стережуть великых грїхів і мерзот, окрем малых хыб. Наісто, твій Господь є шырокый в одпущіню. Він вас добрї знав, кідь вас створив із землї і кідь сьте были зародками в утробах своїх матерей. Зато не твердьте о собі, же сьте чісты: Він найлїпше знає того, хто є богобойный. (29–32)

[42] **Атеізм стоїть на догадах (занн): научный, філозофічный і теологічный коментарь**

[43] Одкыданя Бога і одкыданя будучого жывота ідуть вєдно, і то ся споминають у дакількох аятах Корану.

Ці єсь видїв того, хто ся одвернув, і дав мало, і потім перестав? Ці має знаня о невидимім, так же видить? Або ці му не было оголошено то, што є в свитках Мойсея і Абрагама, котрый сповнив свою повинность: же нихто, хто несе тягар, не понесе тягар другого; же чоловік буде мати лем то, о што ся снажыв; же ёго снага буде видна, а потім му за ню буде сповна одплачено; же у твого Господа є послїднїй конець; же Він дає сміх і дає плач; же Він умертвлює і оживлює; же створив пару, мужа і жену, з капкы, кідь є вылята; же Ёму належить друге створїня; же Він збогачує і дає маєток; же Він є Господь Сіріуса; же знищів давных адітів і самудян і не охабив никого, і нарід Ноя перед тым – наісто, они были найнесправедливішы і найнепослушнїшы; і перевернув перевернуты міста, і закрыло їх то, што їх закрыло. Котру же з ласк свого Господа будеш брати до сумнїву? (33–55)

То є остерігатель з давных остерігателїв. Приближыло ся то, што ся приближує: нихто окрем Бога то не одкрыє. Та ці ся чудуєте тій бісїдї, і смієте ся, а не плачете, і бавите ся без старости? Упадьте же ниць перед Богом і поклоняйте ся! (56–62)

54. Місяць (Ал-Камар)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Приближыла ся Година, і розколов ся місяць. (1)

Але кідь увидять знак, одвертають ся і говорять: „Чары, як все“. І одкынули, і пішли за своїма жадостями – але кажде дїло буде рїшене. І уж ку ним пришло з вістей то, што одстрашує, – довершена мудрость, але остерїганя не помагають. Зато ся од них одверний. В тот День, коли тот, што кличе, закличе ку дачому страшному, – зо спущеныма очами выйдуть з гробів, як кібы были розсыпаныма саранчатами, поспішаючі ку тому, што кличе. Тоты, што одкыдають правду, повідять: „То є тяжкый день“. (2–8)

Перед нима одкынув правду нарід Ноя: назвали Нашого слугу клямарём і повіли: „Шаленый!“ – і быв одогнаный. І закликав ку свому Господу: „Я єм переможеный, зато поможь!“ І отворили сьме брамы неба водов, што ся лляла, і дали сьме землї выбухнути жрідлами, і воды ся стрітили про дїло уж рїшене. І несли сьме го на тім, што было з дощок і клинцїв і плавало перед Нашыма очами, – як нагорода про того, хто быв одкынутый. І наісто, охабили сьме го як знак: та ці є дахто, хто собі спомяне? Яка же была Моя кара і Мої остерїганя! І наісто, зробили сьме Коран легкым на припомнїня: та ці є дахто, хто собі спомяне? (9–17)

Адіты одкынули правду. Яка же была Моя кара і Мої остерїганя! Послали сьме на них гучный вітор у день тырвалого нещастя, котрый вырывав людей, як кібы были пнями вырваных пальм. Яка же была Моя кара і Мої остерїганя! І наісто, зробили сьме Коран легкым на припомнїня: та ці є дахто, хто собі спомяне? (18–22)

Самудяне назвали остерїганя лжов. Повіли: „Ці маме іти за єдным чоловіком з нас самых? Втогды бы сьме были наісто в блудї і шаленстві. Ці было припомнїня зослане якраз ёму з нас вшыткых? Але нї – він є зухвалый клямарь“. Завтра ся дізнають, хто є зухвалый клямарь! Мы посыламе верблюдицю як пробу про них, зато на них смот і будь терпезливый. І оголось їм, же вода є міджі нима роздїлена: каждый прийде пити у свій час. Але закликали свого товариша, і він взяв зброю і підрїзав їй жылы. Яка же была Моя кара і Мої остерїганя! Послали сьме на них єден страшный крик, і стали як сухе галузя того, хто будує кошару. І наісто, зробили сьме Коран легкым на припомнїня: та ці є дахто, хто собі спомяне? (23–32)

Нарід Лота назвав остеріганя лжов. Послали сьме на них камінну бурю – окрем родины Лота, котру сьме захранили перед свитанём, як ласку од Нас. Так одміняме того, хто є вдячный. А він їх остерігав перед Нашым ударом, але они ся о остеріганях спорили. І жадали од нёго ёго гостїв, і згасили сьме їх очі: „Скоштуйте же Мою кару і Мої остеріганя!“ І рано їх стрітила тырвала кара: „Скоштуйте же Мою кару і Мої остеріганя!“ І наісто, зробили сьме Коран легкым на припомнїня: та ці є дахто, хто собі спомяне? (33–40)

І ку народу Фараона пришли остеріганя. Назвали лжов вшыткы Нашы знакы, і хопили сьме їх так, як хапать Могутный, Всемогучій. (41–42)

Ці суть тоты з вас, што одкыдають правду, лїпшы як тамты? Або ці маєте в писмах ослободжіня? Або ці говорять: „Мы сьме громада, што переможе“? Тота громада буде поражена, і обернуть ся хырбтом. Але нї – Година є їх назначеный час, і Година є страшнїша і горьша. Наісто, грїшници суть у блудї і шаленстві. В тот День, коли будуть волочены до Огня на своїх лицях: „Скоштуйте дотык Пекла!“ Наісто, Мы сьме створили кажду річ у мірї. І Наш приказ є лем єдно слово, як мигнутя ока. І наісто, знищіли сьме подобных вам – та ці є дахто, хто собі спомяне? (43–51)

І вшытко, што зробили, є в писмах: кажде дїло, мале і велике, є записане. Наісто, богобойны будуть міджі Загородами і ріками, на місцї правды, у Царя Всемогучого. (52–55)

55. Мілостивый (Ар-Рагман)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Мілостивый: научів Корану, створив чоловіка, научів го ясній бісїдї. Сонце і місяць ідуть подля точного рахунку, і звізды і стромы ся кланяють. І небо – підняв го і поставив вагу, жебы сьте не переступовали міру у вазї: важте справедливо і не укорочуйте на вазї. І землю – розложыв єй про жывы створїня; є на нїй овоця, і пальмы зо страпцями в обалах, і зерно в плевах, і пахняче зїля. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? (1–13)

Створив чоловіка зо сухой глины, подобной паленому горнцю, і створив джінів з поломеня огня без диму. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Господь двох выходів і Господь двох западів. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Пустив два моря, што ся стрічають, але міджі нима є перегорода, котру не переступлять. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? З обох выходять перлы і коралы. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Ёму належать кораблї, піднесены на морю як горы. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? (14–25)

Вшыткы, што суть на нїй, загынуть, і зістане лем Лице твого Господа, повне величности і славы. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Просять Го вшыткы, што суть на небесах і на земли; каждый день є Він при даякім дїлї. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Займеме ся вами, вы два тягары! Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Громадо джінів і людей, кідь сьте годны перейти за границї небес і землї, та перейдьте! Не перейдете інакше, лем з міцёв. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Буде на вас посланый поломінь огня і розтоплена мідь, і не обороните ся. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? А кідь ся небо розорве і буде червене як выроблена скора – котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? – в тот День ся не будуть звідовати о ёго грїху ани чоловіка, ани джіна. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Грїшників спознають по їх знаках, і будуть хоплены за чупрыны і за ногы. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? То є Пекло, котре грїшници называють лжов; будуть ходити міджі ним і врячов, кыпячов водов. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? (26–45)

А про того, хто ся боїть стати перед своїм Господом, суть дві Загороды. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Обі з розложеным галузём. Котру же з

ласк вашого Господа будете оба одкыдати? В обох суть два текучі жрідла. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? В обох є з каждого овоця по два роды. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Будуть одпочівати на ложах, підшытых брокатом, і овоця обох Загород буде близко. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Суть в них тоты зо скромным поглядом, котрых ся перед нима не дотулив ани чоловік, ани джін. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Як кібы то были рубіны і коралы. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Ці є нагородов за добро дашто інше, як добро? Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? (46–61)

А окрем тых двох суть іщі дві іншы Загороды – котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? – темнозелены. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? В обох суть два жрідла, што бють. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? В обох є овоця, і пальмы, і ґранатовы ябка. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Суть в них добры і красны. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Товаришкы з красныма очами, схоронены в шатрах. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Перед нима ся їх не дотулив ани чоловік, ани джін. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Одпочівають на зеленых заголовках і красных коберцях. Котру же з ласк вашого Господа будете оба одкыдати? Благословлене є мено твого Господа, повного величности і славы.[44] (62–78)

[44] **Коментарь ку сурї „Ар-Рагман“ з єднов ілустраціёв і лем в єднім одставцю**
Сура „Ар-Рагман“: Господь милосердя і спочутя
Бог-Опікун абрагамовскых реліґій: звычайна вода вам розповість тоту історію
Малый зворот робить з Дейвіда Аттенборо великого учітеля о Богу абрагамовскых реліґій
Десять на пятьсоту доказів про нашого Мілостивого Бога

56. Подїя (Ал-Вакіа)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Кідь настане Подїя – о єй приходї нїт лжи, – што єдных понижить, а другых вывысшыть. Кідь ся земля силно затрясе, і горы ся розсыплють на дрібны кусы і стануть розсыпаным порохом, будете трёх родів: люде правіцї – хто суть люде правіцї! і люде лївіцї – хто суть люде лївіцї! і тоты, што выпередили, – тоты, што выпередили: то суть приближены, в Загородах роскоші, – велика громада з давнїшых поколїнь і мало з пізнїшых. На ложах, тканых золотом, одпочівають на них, єдны навпроти другым. Будуть міджі нима ходити вічно молоды хлопцї з погарами, джбанами і чашов з текучого жрідла – не буде їх з нёго болїти голова ани ся не опють, – і з овоцём, яке собі выберуть, і з мнясом птахів, якє лем схотять, і товаришкы з красныма очами, подобны схороненым перлам: нагорода за то, што робили. Не учують там ани пусту бісїду, ани грїшне слово, лем слово: „Мір, мір“. (1–26)

І люде правіцї – хто суть люде правіцї! Міджі лотосовыма стромами без тернїв, і банановыма стромами, обсыпаныма овоцём, і шыроков тїнёв, і водов, што все тече, і множеством овоця, што не кінчіть ся і не є заказане, і высокыма ложами. Наісто, створили сьме їх новым створїнём і зробили сьме їх паннами, люблячіма, рівныма віком, про людей правіцї: велика громада з давнїшых поколїнь і велика громада з пізнїшых. (27–40)

І люде лївіцї – хто суть люде лївіцї! В пекучім вітрї і врячій водї, і в тїни чорного диму, ани холодній, ани приємній. Перед тым жыли в роскоші, і вытырвали у великім грїху, і говорили: „Ці кідь умреме і станеме порохом і костями, наісто будеме воскрешены – і нашы давны отцёве тыж?“ Повідж: „Наісто, давнїшы і пізнїшы будуть зобраны на назначеный час знамого Дня. Потім вы, заблуджены, што сьте одкыдали правду, будете їсти зо строму Заккум і наповните ним бріхы, і будете на то пити врячу воду, і будете пити так, як пють жадны верблюды“. То буде їх гостина в Судный день. (41–56)

Мы сьме вас створили – та чом не вірите? Ці сьте видїли сїмя, котре вылївате? Ці го творите вы, або Мы сьме творителї? Мы сьме міджі вами установили смерть, і нихто Нас не выпередить у тім, жебы сьме змінили вашы подобы і створили вас у тім, што не знаєте. І наісто, спознали сьте перше створїня – та чом собі не спомянете? Ці сьте видїли то, што сїєте? Ці вы тому даєте вырости, або Мы даєме вырости? Кібы сьме хотїли, зробили бы сьме з нёго полову, і зістали бы сьте бідкати ся: „Наісто, сьме

обтяжены довгом; але нї, сьме охудобнены!“ Ці сьте видїли воду, котру пєте? Ці вы сьте єй зослали з хмар, або Мы єй зосыламе? Кібы сьме хотїли, зробили бы сьме єй горьков: та чом не сьте вдячны? Ці сьте видїли огень, котрый запалюєте? Ці вы сьте створили ёго стром, або Мы сьме творителї? Мы сьме го зробили припомнїнём і хосном про путників пустынї. Слав же мено свого Господа, Великого! (57–74)

Присягам на місця звізд – і наісто, то є велика присяга, кібы сьте лем знали, – же то є наісто шляхетный Коран, у схороненім Писмі, котрого ся дотуляють лем очіщены: зосланя од Господа світів. Ці якраз тоту бісїду маєте за ніч? І ці собі робите жывобытя з того, же єй называте лжов? (75–82)

Та чом, кідь душа дійде до горла, а вы ся втогды позерате, – а Мы сьме му близшы як вы, але вы не видите, – чом, кідь не підлїгате суду, єй не вернете, кідь говорите правду?[45] (83–87)

Кідь є з приближеных, та є про нёго одпочінок, і пахота, і Загорода роскоші; а кідь є з людей правіцї, та „Мір тобі“ од людей правіцї. Але кідь є з тых, што одкыдали правду і заблудили, та є про нёго гостина з врячой воды і горїня в Пеклї. Наісто, то є певна правда. Слав же мено свого Господа, Великого! (88–96)

[45] Тоты основны аяты были про мене просвітлїнём, бо єм десять років або і веце робив як шпеціаліста інтензівной старостливости перед тым, як єм ся зосередив лем на порухы сну. Цїлостный коментарь ку тым аятам годно найти на тых одказах: **Выклик при смертній постели: цїлостный коментарь ку Корану 56:83–87**
Кідь душа дійде до горла: научный, філозофічный і теологїчный коментарь ку Корану 56:75–89, аят за аятом (сура „Ал-Вакіа“)
Термінална фізіологія і душа в ісламі
Сура „Ал-Вакіа“: при горлї смертности

57. Желїзо (Ал-Гадід)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Бога славить вшытко, што є на небесах і на земли; Він є Могутный, Мудрый. Ёму належить влада над небесами і землёв: оживлює і умертвлює і має міць над каждов річов. Він є Першый і Послїднїй, Явный і Скрытый, і Він знає о каждій речі. Він є Тот, котрый створив небеса і землю за шість епох, а потім ся утвердив на Тронї. Знає то, што входить до землї, і то, што з нёй выходить, то, што сходить з неба, і то, што до нёго выступує; і Він є з вами, де бы сьте были. Бог видить, што робите. Ёму належить влада над небесами і землёв, і ку Богу ся вертають вшыткы дїла. Вводить ніч до дня і вводить день до ночі, і Він добрї знає то, што є в грудях.[46] (1–6)

Вірьте в Бога і Його Посла і давайте з того, над чім вас зробив наступниками: тоты з вас, што увірили і давали, будуть мати велику нагороду. Што є з вами, же не вірите в Бога, кідь вас Посол кличе, жебы сьте увірили у свого Господа, і Він уж взяв вашу змлуву, – кідь сьте віруючі? Він є Тот, котрый зосылать Свому слузї ясны знакы, жебы вас вывів з тмы до світла. Наісто, Бог є ку вам ласкавый і милосердный. І што є з вами, же не даєте на дорозї Божій, кідь Богу належить наслїдство небес і землї? Не суть рівны тоты з вас, што давали і били ся перед перемогов: тоты мають высшый ступінь як тоты, што давали і били ся по нїй. Але вшыткым Бог обіцяв найлїпшу нагороду. Бог добрї знає, што робите. (7–10)

Хто є тот, што пожычіть Богу красну пожычку, жебы му єй розмножыв і жебы мав щедру нагороду? В тот День, коли увидиш віруючіх мужів і віруючі жены, як їх світло біжыть перед нима і по їх правіцї: „Радостна вість про вас днесь – Загороды, під котрыма течуть рікы, де зістанете навсе. То є великый успіх“. В тот День лицеміры і лицемірниці повідять тым, што увірили: „Почекайте на нас, жебы сьме собі взяли з вашого світла“. Повість ся: „Верньте ся назад і глядайте світло“. І буде міджі нима поставленый мур з брамов: внутрї нёго є милосердя, а вонка, навпроти нёго, є кара. Будуть на них кликати: „Ці сьме не были з вами?“ Повідять: „Але гей, але вы сьте покушали самых себе, і чекали сьте, і сумнївали сьте ся, і ошмарили вас ложны надії, аж пришов приказ Божый, – і ошмарив вас о Богу Ошмарник. І так днесь не буде од вас приятый выкуп, ани од тых, што одкыдали правду. Вашым притулком є Огень: він є вашым паном – планый то конець дорогы“. (11–15)

[46] Оказіоналізм – Славный Коран і наука

Ці не пришов час про тых, што увірили, жебы ся їх сердця покорили при споминаню на Бога і при правдї, котра зышла, і жебы не были як тоты, котрым было скорше дане Писмо і котрым ся продовжыв час, так же їх сердця затверділи і многы з них суть непослушны? Знайте, же Бог оживлює землю по єй смерти. Высвітлили сьме вам знакы – може порозумієте. Наісто, мужам і женам, што дають милостиню і пожычіли Богу красну пожычку, – тым буде розмножена, і будуть мати щедру нагороду. А тоты, што увірили в Бога і Його послів, – то суть правдивы і свідкове у свого Господа: мають свою нагороду і своє світло. А тоты, што одкыдали правду і называли Нашы знакы лжов, – то суть обывателї Поломеня. Знайте, же земный жывот є лем гра і забава, і окраса, і хваліня ся єдных перед другыма, і змаганя в маєтку і дїтёх. Є то як дождь, з котрого ростлины ся любять тым, што сїють; потім вянуть і видиш їх пожовкнуты; потім з них буде поламана стерня. А в будучім жывотї є строга кара і одпущіня од Бога і спокійность; а земный жывот є лем оманный хосен. Змагайте ся о одпущіня од свого Господа і о Загороду, чія шырка є як шырка неба і землї, приготовлену про тых, што увірили в Бога і Його послів. То є щедрость Божа, котру дає тому, кому хоче; Бог є Пан великой щедрости. (16–21)

Не стріне нияка біда землю ани вас самых, жебы не была в Писмі перед тым, як єй створиме, – наісто, то є про Бога легке.[47] (22)

Жебы сьте не смутили над тым, што вас минуло, і не пышнили ся тым, што вам дав. Бог не любить ниякого пышного хвалька – тых, што скуплять і приказують людём скупити. А хто ся одверне – наісто, Бог є Самостачный, Достойный хвалы. Послали сьме Нашых послів з ясныма доказами і зослали сьме з нима Писмо і вагу, жебы люде тримали справедливость. І зослали сьме желїзо, в котрім є велика сила і хосны про людей, і жебы Бог знав, хто помагать Ёму і Його послам у невидимім. Наісто, Бог є Силный, Могутный. (23–25)

Послали сьме Ноя і Абрагама і дали сьме їх потомству пророцтво і Писмо: дакотры з них ідуть правов дорогов, але многы з них суть непослушны. Потім сьме в їх слїдах послали Нашых послів і послали сьме по них Ісуса, сына Марії, і дали сьме му Євангеліє і вложыли сьме до сердець тых, што за ним пішли, ласкавость і милосердя. Але монашество – то собі вымыслили самы: не приказали сьме їм го, лем жадати спокійность Божу; але не хранили го так, як ся належало хранити. І дали сьме тым з них, што увірили, їх нагороду, але многы з них суть непослушны. Вы, што сьте увірили! Бійте ся Бога і вірьте в Його Посла: дасть вам двойнасобну часть

[47] Оказіоналізм – Славный Коран і наука

зо Свого милосердя, і дасть вам світло, в котрім будете ходити, і одпустить вам. Бог є Одпущаючій, Милосердный. То є зато, жебы люде Писма знали, же не мають міць над нічім із щедрости Божой і же щедрость є в руцї Божій: дає єй тому, кому хоче. Бог є Пан великой щедрости. (26–29)

58. Спор (Ал-Муджадала)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Бог учув слово той, што ся з тобов, Пророче, спорила о своїм мужови і скаржыла ся Богу; і Бог чув вашу бісїду. Наісто, Бог є Вшыткочуючій, Вшытковидячій. Тоты з вас, што одкыдають свої жены словами, же суть про них як їх матери, – они не суть їх матерями; їх матерями суть лем тоты, што їх породили. Наісто, говорять огыдне слово і лож. Але наісто, Бог є Пробачаючій, Одпущаючій. Тоты, што так одкыдають свої жены, а потім ся вертають од того, што повіли, мусять высвободити невільника перед тым, як ся єдно другого дотулять. К тому сьте напоминаны, і Бог добрї знає, што робите. А хто не найде невільника, мусить ся постити два місяцї єден за другым перед тым, як ся єдно другого дотулять; а хто не годен, мусить нагодовати шістьдесят бідных. То є зато, жебы сьте вірили в Бога і Його Посла. То суть границї Божы, а про тых, што одкыдають правду, є болестна кара. Наісто, тоты, што ся ставлять проти Бога і Його Посла, будуть понижены так, як были понижены тоты, што были перед нима. Зослали сьме ясны знакы, а про тых, што одкыдають правду, є понижуюча кара – в День, коли їх Бог вшыткых воскресить і оголосить їм то, што робили. Бог то пораховав, а они на то забыли; Бог є свідком каждой речі. (1–6)

Ці не видиш, же Бог знає вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли? Нїт потайной бісїды трёх, жебы Він не быв їх четвертым, ани пятёх, жебы Він не быв їх шестым; ани меншого чісла, ани векшого, жебы Він не быв з нима, де бы были.[48] (7)

Потім їм у День воскресїня оголосить то, што робили. Наісто, Бог знає о каждій речі. Ці єсь не видїв тых, котрым были заказаны потайны бісїды, а они ся вертають ку тому, што їм было заказане, і потайкы ся радять о грїху, неприятельстві і неслуханю Посла? А кідь ку тобі прийдуть, поздравлять тя так, як тя не поздравив Бог, і говорять самы в собі: „Чом нас Бог не покарать за то, што говориме?“ Стачіть їм Пекло: будуть в нїм горїти – планый то конець дорогы! (8)

Вы, што сьте увірили! Кідь ся потайкы радите, не радьте ся о грїху, неприятельстві і неслуханю Посла, але радьте ся о добрї і богобойности; і бійте ся Бога, ку котрому будете зобраны. Потайна бісїда є лем од Сатана, жебы засмутив тых, што увірили;

[48] **Многорозмірна архітектура Божой всягдыприсутности: научный, філозофічный і теологічный коментарь ку Корану 58:7**
Оказіоналізм – Славный Коран і наука

але не пошкодить їм нічім, хыбаль з дозволу Божого. І на Бога няй сполїгають віруючі. (9–10)

Вы, што сьте увірили! Кідь ся вам повість, жебы сьте зробили місце на зборах, зробте місце, і Бог зробить місце вам; а кідь ся вам повість, жебы сьте встали, та встаньте. Бог підніме на ступнях тых з вас, што увірили, і тых, котрым было дане знаня. Бог добрї знає, што робите. Вы, што сьте увірили! Кідь хочете потайкы говорити з Послом, дайте перед своёв потайнов бісїдов милостиню: то є про вас лїпше і чістїше. Але кідь не найдете з чого, наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (11–12)

Ці ся боїте дати перед своёв потайнов бісїдов милостиню? Кідь сьте то не зробили і Бог приняв ваше каяня, та выконуйте молитву, давайте алмужну і слухайте Бога і Ёго Посла. Бог добрї знає, што робите. (13)

Ці єсь не видїв тых, што собі взяли за союзників людей, на котрых ся Бог розгнївав? Не належать ани ку вам, ани ку ним і свідомо присягають на лож. Бог про них приготовив строгу кару: наісто, плане є то, што робили. Взяли собі свої присягы за заслону і так одвертали од дорогы Божой; про них є понижуюча кара. Не поможе їм проти Бога нічім ани їх маєток, ани їх дїти. То суть обывателї Огня, зістануть в нїм навсе. В тот День, коли їх Бог вшыткых воскресить, будуть Му присягати так, як присягають вам, і будуть собі думати, же на дачім стоять. Наісто, они суть клямарї. Сатан над нима взяв верьх і дав їм забыти на споминаня на Бога. То суть сторонници Сатана – наісто, сторонници Сатана суть тоты, што стратили. Наісто, тоты, што ся ставлять проти Бога і Ёго Посла, будуть міджі найпониженїшыма. Бог записав: „Наісто переможу Я і Мої послы“. Наісто, Бог є Силный, Могутный. (14–21)

Не найдеш людей, што вірять у Бога і в Послїднїй день і любили бы тых, што ся ставлять проти Бога і Ёго Посла, хоць бы то были їх отцёве, або їх сынове, або їх братя, або їх родина. Тым Він записав до сердець віру і скріпив їх духом од Себе. Введе їх до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навсе. Бог є з нима спокійный, і они суть спокійны з Ним. То суть сторонници Бога – наісто, сторонници Бога суть тоты, што мають успіх. (22)

59. Зобраня (Ал-Гашр)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Бога славить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; Він є Могутный, Мудрый. Він є Тот, котрый выгнав тых з людей Писма, што одкыдали правду, з їх домів при першім зобраню. Не думали сьте собі, же выйдуть, а они собі думали, же їх їх твердинї охранять перед Богом; але Бог на них пришов одтамаль, одкы то не чекали, і шмарив до їх сердець страх, так же нищіли свої домы властныма руками і руками віруючіх. Возьмийте собі же научіня, вы, што маєте зрак. А кібы про них Бог не быв записав выгнаня, быв бы їх покарав у тім світї; а в будучім жывотї будуть мати кару Огня. То зато, же ся поставили проти Бога і Ёго Посла; а хто ся поставить проти Бога – наісто, Бог є строгый в карї. (1–4)

Котру бы сьте пальму зрубали або єй охабили стояти на єй коріннях, было то з дозволу Божого і жебы заганьбив непослушных. А на то, што Бог вернув Свому Послови од них, не гнали сьте ани конї, ани верблюды; але Бог дає Своїм послам міць над тым, над ким хоче. Бог має міць над каждов річов. То, што Бог вернув Свому Послови од жытелїв міст, належить Богу, і Послови, і ёго близкій родинї, і сиротам, і бідным, і путникови, жебы то не ходило лем міджі богатыма з вас. Што вам Посол дасть, то возьмийте; а што вам заказує, од того ся здержте. І бійте ся Бога: наісто, Бог є строгый в карї. (5–7)

Є то про бідных переселенців, што были выгнаны зо своїх домів і од свого маєтку, жадаючі щедрость од Бога і Ёго спокійность і помагаючі Богу і Ёго Послови: то суть правдивы. А тоты, што перед нима мали дім у містї і у вірї, люблять тых, што ся ку ним переселили, і не находять у своїх грудях жадость по тім, што было дане тамтым, і дають їм перевагу перед собов, хоць бы самы были в нуджі. А хто є охраненый перед скупостёв своёй душы – то суть тоты, што мають успіх. А тоты, што пришли по них, говорять: „Господи наш, одпусть нам і нашым братям, што нас выпередили у вірї, і не охабляй у нашых сердцях злобу ку тым, што увірили. Господи наш, Ты єсь ласкавый, милосердный“. (8–10)

Ці єсь не видїв лицемірів, што говорять своїм братям з людей Писма, котры одкыдають правду: „Кідь будете выгнаны, наісто выйдеме з вами і нїґда не послухаме никого проти вас; а кідь проти вас будуть воёвати, наісто вам поможеме“? Але Бог свідчіть, же они суть клямарї. Кідь будуть выгнаны, не выйдуть з нима; а кідь проти них будуть воёвати, не поможуть їм; а хоць бы їм і помогли,

наісто ся обернуть хырбтом, і потім їм не буде помочено. Наісто, вы будите в їх грудях векшый страх як Бог: то зато, же суть люде, што не розумлять. Не будуть ся з вами бити вшыткы вєдно, лем в укріпленых містах або спозад мурів. Їх неприятельство міджі собов є силне: думаш собі, же суть вєдно, але їх сердця суть роздїлены. То зато, же суть люде, што не мають розум. Суть подобны тым, што были недавно перед нима: скоштовали зло свого дїла і будуть мати болестну кару. Суть подобны Сатанови, кідь повість чоловікови: „Одкынь правду“, – а кідь одкыне, повість: „Я не мам з тобов ніч; наісто, бою ся Бога, Господа світів“. І конець обох буде, же будуть в Огни, де зістануть навсе: то є одплата кривдників. (11–17)

Вы, што сьте увірили! Бійте ся Бога, і няй ся кажда душа попозерать, што послала вперед на завтра. І бійте ся Бога: наісто, Бог добрї знає, што робите. І не будьте як тоты, што забыли на Бога, і Він їм дав забыти на самых себе: то суть непослушны. Не суть рівны обывателї Огня і обывателї Загороды: обывателї Загороды – то суть тоты, што перемогли. Кібы сьме тот Коран были зослали на гору, быв бы єсь єй видїв покорну і розпукнуту зо страху перед Богом. Такы суть приклады, котры даєме людём, – може будуть роздумовати. (18–21)

Він є Бог, окрем котрого нїт бога: знає невидиме і видиме; Він є Мілостивый, Милосердный. Він є Бог, окрем котрого нїт бога: Царь, Святый, Мір, Давач беспечности, Охранитель, Могутный, Вшыткопереможный, Величный. Слава Богу, высоко над тым, што Му придавають за сполочників. Він є Бог: Творитель, Зачінатель, Тот, што дає подобу; Ёму належать найкрасшы мена. Славить Го вшытко, што є на небесах і на земли; Він є Могутный, Мудрый. (22–24)

60. Спробована (Ал-Мумтагана)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Вы, што сьте увірили! Не берьте собі Моїх неприятелів і своїх неприятелів за союзників, указуючі їм любов, кідь они одкынули правду, котра ку вам пришла, і выганяють Посла і вас за то, же вірите в Бога, свого Господа. Кідь сьте вышли снажити ся на Моїй дорозї і жадати Мою спокійность, як їм можете потайкы указовати любов? Я добрї знам то, што таїте, і то, што зъявуєте. А хто з вас так робить, тот заблудив з рівной дорогы. Кідь над вами возьмуть верьх, будуть вашыма неприятелями і выструть проти вас свої рукы і свої языкы зо злом: желали бы собі, жебы сьте одкынули правду. (1–2)

Не поможе вам у День воскресїня ани ваша родина, ани вашы дїти: Він міджі вами розсудить. Бог видить, што робите. Мали сьте красный приклад в Абрагамови і в тых, што были з ним, кідь повіли свому народу: „Не маме ніч з вами ани з тым, чому ся поклоняте окрем Бога. Одкыдаме вас, і міджі нами і вами ся зъявило неприятельство і ненависть навсе, покы не увірите лем у самого Бога“, – окрем слова Абрагама ёго отцёви: „Буду про тебе просити одпущіня, хоць про тебе не мам у Бога міць над нічім“. „Господи наш, на Тебе сполїгаме, ку Тобі ся обертаме, і ку Тобі є послїднїй наворот. Господи наш, не роб нас пробов про тых, што одкыдають правду, і одпусть нам, Господи наш. Наісто, Ты єсь Могутный, Мудрый“. Наісто, мали сьте в них красный приклад – про того, хто має надїю на Бога і на Послїднїй день. А хто ся одверне – наісто, Бог є Самостачный, Достойный хвалы. (3–6)

Може Бог положить любов міджі вас і тых з них, котрых маєте за неприятелів: Бог є Всемогучій, і Бог є Одпущаючій, Милосердный. Бог вам не заказує быти добрыма і справедливыма ку тым, што проти вас не воёвали про реліґію ани вас не выгнали з вашых домів: наісто, Бог любить справедливых. Бог вам лем заказує брати собі за союзників тых, што проти вас воёвали про реліґію, і выгнали вас з вашых домів, і помагали при вашім выгнаню. А хто собі їх возьме за союзників – то суть кривдници. (7–9)

Вы, што сьте увірили! Кідь ку вам прийдуть віруючі жены як переселенкы, спробуйте їх – Бог найлїпше знає їх віру, – а кідь спознаєте, же суть віруючі, не вертайте їх ку тым, што одкыдають правду: они не суть дозволены про них, ани тоты не суть дозволены про них. І дайте їм то, што выдали як віно; і не є про вас грїхом оженити ся з нима, кідь їм дасте їх віно. І не тримайте ся манжельскых

звязків з женами, што одкыдають правду; жадайте то, што сьте выдали, і няй они жадають то, што выдали. То є рїшіня Боже: Він судить міджі вами, і Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. А кідь дакотра з вашых жен перейде ку тым, што одкыдають правду, і потім прийде ваш ряд, дайте тым, чії жены одышли, тілько, кілько выдали; і бійте ся Бога, в котрого вірите. (10–11)

Пророче, кідь ку тобі прийдуть віруючі жены присягати ті вірность – же не придадуть Богу ніч за сполочника, не будуть красти, не будуть чужоложыти, не будуть забивати свої дїти, не прийдуть з обговоров, котру бы вымыслили міджі своїма руками і ногами, і не будуть тя не слухати в тім, што є добре, – прийми їх присягу і проси про них у Бога одпущіня. Наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (12)

Вы, што сьте увірили! Не берьте собі за союзників людей, на котрых ся Бог розгнївав: стратили надїю на будучій жывот так, як тоты, што одкыдають правду, стратили надїю на тых, што суть у гробах. (13)

61. Ряды (Ас-Сафф)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Бога славить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли; Він є Могутный, Мудрый. Вы, што сьте увірили! Чом говорите то, што не робите? Велика є огыда перед Богом, же говорите то, што не робите. Наісто, Бог любить тых, што ся бють на Ёго дорозї в рядах, як кібы были твердов будовов. (1–4)

І спомянь, як Мойсей повів свому народу: „Народе мій, чом мі прикрите, кідь знаєте, же єм ку вам посол Божый?“ А кідь ся одхылили, Бог дав одхылити ся їх сердцям: Бог не веде правов дорогов нарід непослушных. І кідь Ісус, сын Марії, повів: „Сынове Ізраіля, я єм ку вам посол Божый, што потверджує Тору, котра была передо мнов, і оголошує радостну вість о послови, што прийде по мі і чіє мено буде Агмад“. Але кідь ку ним пришов з ясныма доказами, повіли: „То суть явны чары“. (5–6)

А хто кривдить веце як тот, што вымышлять о Богу лож, кідь го кличуть, жебы ся оддав Богу? Бог не веде правов дорогов нарід кривдників. Хотять згасити світло Боже своїма устами, але Бог докінчіть Своє світло, хоць бы то было гидке тым, што одкыдають правду. Він є Тот, котрый послав Свого Посла з веджінём і реліґіёв правды, жебы єй вывысшыв над кажду реліґію, хоць бы то было гидке многобожникам. (7–9)

Вы, што сьте увірили! Ці вам укажу торговлю, котра вас захранить од болестной кары? Вірьте в Бога і Ёго Посла і снажте ся на дорозї Божій своїм маєтком і самыма собов: то є про вас лїпше, кібы сьте лем знали. Одпустить вам вашы грїхы і введе вас до Загород, під котрыма течуть рікы, і до красных жытел у Загородах Едену. То є великый успіх. І іщі інше, што любите: поміч од Бога і близка перемога. Оголось же радостну вість віруючім. Вы, што сьте увірили! Будьте помічниками Божыма, так як Ісус, сын Марії, повів ученикам: „Хто буде моїма помічниками на дорозї ку Богу?“ Ученици повіли: „Мы сьме помічници Божы“. І увірила громада із сынів Ізраіля, а громада одкынула правду; і скріпили сьме тых, што увірили, проти їх неприятеля, і взяли верьх. (10–14)

62. День сполочной молитвы (Ал-Джумуа)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Бога славить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли, – Царя, Святого, Могутного, Мудрого. Він є Тот, котрый підняв міджі неписьменныма посла з них самых, жебы їм чітав Ёго знакы, очіщав їх і учів їх Писму і мудрости – хоць перед тым были в явнім блудї, – і іншых з них, што ся ку ним іщі не припоїли. Він є Могутный, Мудрый. То є щедрость Божа, котру дає тому, кому хоче: Бог є Пан великой щедрости. Тоты, на котрых была положена Тора, а потім єй не несли, суть подобны ослови, што несе книгы. Якый планый є приклад людей, што называли знакы Божы лжов: Бог не веде правов дорогов нарід кривдників. (1–5)

Повідж, Пророче: „Вы, што ся тримате жыдівской віры! Кідь твердите, же лем вы зо вшыткых людей сьте приятелями Божыма, желайте собі смерть, кідь говорите правду“. Але нїґда собі єй не будуть желати про то, што послали вперед їх рукы. Бог добрї знає кривдників. Повідж: „Смерть, од котрой утїкате, вас наісто стріне. Потім будете вернуты ку Тому, што знає невидиме і видиме, і Він вам оголосить то, што сьте робили“. (6–8)

Вы, што сьте увірили! Кідь ся кличе на молитву в день сполочной молитвы, поспішайте ку споминаню на Бога і охабте торговлю: то є про вас лїпше, кібы сьте лем знали. А кідь ся молитва скінчіть, розыйдьте ся по земли і глядайте із щедрости Божой, і много споминайте на Бога – може будете мати успіх. Але кідь увидять торговлю або забаву, розбігнуть ся ку нїй і охаблять тя стояти. Повідж: „То, што є у Бога, є лїпше як забава і торговля. Бог є найлїпшый з тых, што обдарюють“. (9–11)

63. Лицеміры (Ал-Мунафікун)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Кідь ку тобі, Пророче, прийдуть лицеміры, говорять: „Свідчіме, же ты єсь наісто Посол Божый“. Бог знає, же ты єсь наісто Ёго Посол, і Бог свідчіть, же лицеміры суть клямарї. Взяли собі свої присягы за заслону і так одвертали од дорогы Божой. Наісто, плане є то, што робили. То зато, же увірили, а потім одкынули правду, і были запечатаны їх сердця, і так не розумлять. А кідь їх видиш, любить ся ті їх вид; а кідь говорять, слухаш їх бісїду. Але они суть як оперты брвна. Думають собі, же каждый крик є проти них. Они суть неприятель – зато ся їх стережте. Няй їх Бог поразить! Як суть одвернуты! (1–4)

А кідь ся їм повість: „Подьте, Посол Божый про вас буде просити одпущіня“, – одвертають головы, і видиш їх, як ся одвертають у пысї. Є їм єдно, ці про них просиш одпущіня, ці не просиш: Бог їм не одпустить. Наісто, Бог не веде правов дорогов нарід непослушных. То суть тоты, што говорять: „Не давайте ніч тым, што суть при Послови Божім, покы ся не розыйдуть“. Але Богу належать скарбниці небес і землї, але лицеміры не розумлять. Говорять: „Кідь ся вернеме до міста, наісто з нёго силнїшый выжене слабшого“. Але сила належить Богу, Ёго Послови і віруючім; але лицеміры не знають. (5–8)

Вы, што сьте увірили! Няй вас ваш маєток і вашы дїти не одвертають од споминаня на Бога. А хто так робить – то суть тоты, што стратили. І давайте з того, чім сьме вас обдарили, перед тым, як ку єдному з вас прийде смерть і він повість: „Господи мій, кібы єсь мі дав одкладку на малу хвилю, давав бы єм милостиню і быв бы єм з праведных“. Але Бог не дасть одкладку ниякій души, кідь прийде єй час. Бог добрї знає, што робите. (9–11)

64. Взаємна страта (Ат-Таґабун)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Бога славить вшытко, што є на небесах, і вшытко, што є на земли. Ёму належить влада і Ёму належить хвала; Він має міць над каждов річов. Він є Тот, котрый вас створив, але дахто з вас одкыдать правду, а дахто з вас вірить. Бог видить, што робите. Створив небеса і землю по правдї; дав вам подобу і зробив вашы подобы красныма; і ку Нёму є послїднїй наворот. Знає вшытко, што є на небесах і на земли, і знає то, што таїте, і то, што зъявуєте. Бог добрї знає то, што є в грудях. (1–4)

Ці ку вам не пришла вість о тых, што скорше одкынули правду і скоштовали зло свого дїла? Будуть мати болестну кару. То зато, же ку ним їх послы приходили з ясныма доказами, а они говорили: „Ці нас поведуть люде?“ І одкынули правду і одвернули ся; і Бог їх не потребовав. Бог є Самостачный, Достойный хвалы. (5–6)

Тоты, што одкыдають правду, твердять, же не будуть воскрешены. Повідж: „Але гей, присягам на свого Господа, наісто будете воскрешены, а потім вам наісто буде оголошено то, што сьте робили. То є про Бога легке“. (7)

Зато вірьте в Бога і Ёго Посла і у світло, котре сьме зослали. Бог добрї знає, што робите. В тот День, коли вас зоберe на День зобраня, – то буде День взаємной страты. Хто вірить у Бога і робить добро, тому Він згладить ёго злы дїла і введе го до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навсе. То є великый успіх. А тоты, што одкыдали правду і называли Нашы знакы лжов, – то суть обывателї Огня, зістануть в нїм навсе. Планый то конець дорогы! (8–10)

Нияка біда не стріне інакше, лем з дозволу Божого. Хто вірить у Бога, того сердце Він веде. Бог знає о каждій речі. Слухайте Бога і слухайте Посла. А кідь ся одвернете, повинностёв Нашого Посла є лем ясно передати посланя. Бог – нїт бога окрем Нёго. І на Бога няй сполїгають віруючі. Вы, што сьте увірили! Наісто, міджі вашыма женами і вашыма дїтми суть вам неприятелї, зато ся їх стережте. Але кідь пробачіте, минете і одпустите – наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (11–14)

Ваш маєток і вашы дїти суть лем проба, а у Бога є велика нагорода. Зато ся бійте Бога, кілько можете; слухайте, будьте послушны і давайте: то є лїпше про вас самых. А хто є охраненый перед скупостёв своёй душы – то суть тоты, што мають успіх. Кідь пожычіте Богу красну пожычку, розмножыть вам єй і одпустить вам. Бог є

Вдячный, Терпезливый, Тот, што знає невидиме і видиме, Могутный, Мудрый. (15–18)

65. Розвод (Ат-Талак)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Пророче, кідь ся розводите з женами, розводьте ся з нима на зачатку їх лїгоды чеканя і точно рахуйте лїгоду; і бійте ся Бога, свого Господа. Не выганяйте їх з їх домів, ани они няй не выходять, хыбаль зроблять явну мерзоту. То суть границї Божы; а хто переступить границї Божы, тот скривдив самого себе. Не знаєш: може Бог по тім зробить даяке нове дїло. (1)

А кідь дійдуть до свого часу, або їх затримайте по доброму, або ся з нима розыйдьте по доброму. І возьмийте за свідків двох справедливых з вас і свідчте про Бога. Тым є напоминаный тот, хто вірить у Бога і в Послїднїй день. А хто ся боїть Бога – тому Він зробить выход і обдарить го одтамаль, одкы то не чекать. А хто сполїгать на Бога – тому Він стачіть. Наісто, Бог досягне Своє дїло; Бог установив про кажду річ міру. (2–3)

А тоты з вашых жен, што уж не чекають на місячне, – кідь сумнїваєте ся, їх лїгода чеканя є три місяцї, і так само про тоты, што іщі не мали місячне. А про тяжарны є їх час, покы не одложать свій тягар. А хто ся боїть Бога – тому Він зробить ёго дїло легкым. То є приказ Божый, котрый вам зослав. А хто ся боїть Бога – тому Він згладить ёго злы дїла і зробить ёго нагороду великов. (4–5)

Дайте їм бывати там, де бывате вы, подля своїх можностей, і не шкодьте їм, жебы сьте їм зробили тїсно. А кідь суть тяжарны, давайте їм, покы не одложать свій тягар; а кідь вам кормлять дїтину, дайте їм їх заплату і порадьте ся міджі собов по доброму. Але кідь собі будете робити тяжкости, та про нёго буде кормити інша жена. Няй тот, хто має достаток, дає зо свого достатку; а кому є ёго пожыва вымірена, няй дає з того, што му дав Бог. Бог не накладать на нияку душу веце, як їй дав. Бог дасть по тяжкости полегшу. (6–7)

А кілько міст ся зухвало поставило проти приказу свого Господа і Ёго послів! І пораховали сьме з нима строгым рахунком і покарали сьме їх страшнов каров. І скоштовали зло свого дїла, і кінцём їх дїла была страта. Бог про них приготовив строгу кару. Зато ся бійте Бога, вы, обдарованы розумом, што сьте увірили: Бог вам зослав припомнїня – Посла, котрый вам чітать ясны знакы Божы, жебы вывів тых, што увірили і робили добры дїла, з тмы до світла. А хто вірить у Бога і робить добро, того Він введе до Загород, під котрыма течуть рікы, де зістануть навсе. Бог му дав красну пожыву. (8–11)

Бог є Тот, котрый створив сім небес і з землї подобне їм. Приказ сходить міджі нима, жебы сьте знали, же Бог має міць над каждов річов і же Бог обнимать кажду річ знанём. (12)

66. Заказ (Ат-Тагрім)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Пророче, чом собі заказуєш то, што ті Бог дозволив, жадаючі спокійность своїх жен? Бог є Одпущаючій, Милосердный. Бог вам уж установив ослободжіня од вашых присяг. Бог є ваш Покровитель; Він є Вшыткознаючій, Мудрый. (1–2)

Кідь Пророк довірив єдній зо своїх жен вість, а она єй потім выявила, і Бог му то одкрыв, він часть з нёй дав знати, а часть минув. А кідь їй о тім повів, она повіла: „Хто ті то оголосив?“ Він повів: „Оголосив мі то Вшыткознаючій, Добрї знаючій“. Кідь ся обі обернете в каяню ку Богу – бо вашы сердця ся уж схылили, – буде добрї; але кідь собі будете помагати проти нёго, та Бог є ёго Покровитель, і Гавріїл, і праведны з віруючіх; а окрем того суть ангелы ёго помічниками. Може, кідь ся з вами розведе, ёго Господь му дасть намісто вас лїпшы жены як вы: такы, што ся оддали Богу, віруючі, покорны, каючі ся, што ся поклоняють і постять ся, – і тоты, што уж были выданы, і панны. (3–5)

Вы, што сьте увірили! Храньте самых себе і свої родины перед Огнём, чіїм паливом суть люде і каміня і над котрым суть ангелы суровы і строгы, што не суть непослушны Богу в тім, што їм приказав, і роблять то, што їм є приказано. „Вы, што сьте одкыдали правду, не вымовляйте ся днесь: одплачує ся вам лем за то, што сьте робили“. (6–7)

Вы, што сьте увірили! Оберните ся ку Богу в щірім каяню. Може вам ваш Господь згладить вашы злы дїла і введе вас до Загород, під котрыма течуть рікы, – в День, коли Бог не заганьбить Пророка і тых, што з ним увірили. Їх світло буде біжати перед нима і по їх правіцї, і повідять: „Господи наш, докінч нам наше світло і одпусть нам: наісто, Ты маш міць над каждов річов“. (8)

Пророче, снаж ся проти тых, што одкыдають правду, і проти лицемірів і будь ку ним строгый. Їх притулком є Пекло – планый то конець дорогы! Бог дав приклад про тых, што одкыдають правду: жену Ноя і жену Лота. Были під двома з Нашых праведных слуг, але зрадили їх, і тоты їм не помогли проти Бога нічім. І было повіджено: „Войдьте до Огня вєдно з тыма, што входять“. І Бог дав приклад про тых, што увірили: жену Фараона, кідь повіла: „Господи мій, збудуй мі у Себе дім у Загородї; і захрань ня од Фараона і ёго дїл, і захрань ня од народу кривдників“. І Марію, дївку Імрана, котра захранила свою чістоту: вдыхнули сьме до нёй з Нашого духа, і она увірила словам свого Господа і Ёго Писмам і была з покорных. (9–12)

67. Влада (Ал-Мулк)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Благословленый є Тот, в чіїй руцї є влада, і Він має міць над каждов річов, – Тот, котрый створив смерть і жывот, жебы спробовав, котрый з вас є лїпшый у дїлах. Він є Могутный, Одпущаючій. Тот, котрый створив сім небес єдно над другым. Не увидиш у створїню Мілостивого нияку незгоду. Оберний зрак іщі раз: ці видиш даяку трїщіну? Потім оберний зрак знова і знова: твій зрак ся ку тобі верне покореный і змученый. (1–4)

Мы сьме окрасили найнизше небо лампами і зробили сьме їх тым, чім ся шмарять до чортів, і приготовили сьме про них кару Поломеня. А про тых, што одкыдають свого Господа, є кара Пекла – планый то конець дорогы! Кідь будуть до нёго шмарены, учують ёго ревіт, як кыпить, мало ся не розорве од люти. Все, кідь до нёго буде шмарена громада, ёго сторожы ся їх звідають: „Ці ку вам не пришов остерігатель?“ Повідять: „Але гей, пришов ку нам остерігатель, але назвали сьме го клямарём і повіли сьме: ‚Бог не зослав ніч; вы сьте лем у великім блудї‘“. І повідять: „Кібы сьме были слухали або розуміли, не были бы сьме міджі обывателями Поломеня“. І так признають свій грїх – гет же з обывателями Поломеня! Наісто, тоты, што ся боять свого Господа в невидимім, будуть мати одпущіня і велику нагороду. (5–12)

Ці своє слово таїте, ці го говорите голосно, – наісто, Він добрї знає то, што є в грудях. Ці бы не знав Тот, котрый створив? Він є Проникливый, Добрї знаючій. Він є Тот, котрый вам зробив землю покорнов: ходьте же по єй шырокых дорогах і їджте з Ёго пожывы – і ку Нёму є воскресїня. Ці сьте беспечны, же Тот, што є на небі, не дасть землї пролыгнути вас, кідь ся затрясе? Або ці сьте беспечны, же Тот, што є на небі, не пошле на вас камінну бурю? Втогды ся дізнаєте, якє є Моє остеріганя. І тоты, што были перед нима, тыж одкыдали правду: і якє было Моє одкынутя! Ці не видять птахів над собов, як розпростерають крыла і складають їх? Не тримле їх нихто, лем Мілостивый: наісто, Він видить кажду річ. Хто є тот, што є вашым войском і поможе вам проти Мілостивого? Тоты, што одкыдають правду, суть лем в оманї. Хто є тот, што вас обдарить, кідь Він здержить Свою пожыву? Але нї – вытырвали у зухвалости і одпорї. Ці іде лїпшов дорогов тот, хто ходить схыленый на своє лице, або тот, хто ходить просто по правій дорозї? (13–22)

Повідж: „Він є Тот, котрый вас створив і дав вам слух, зрак і сердця – як мало сьте вдячны!“ Повідж: „Він є Тот, котрый вас розмножыв по земли, і ку Нёму будете зобраны“. І говорять: „Коли ся сповнить тото обіцяня, кідь говорите правду?“ Повідж: „Знаня є лем у Бога, а я єм лем ясный остерігатель“. Але кідь то увидять зблизка, засмутять ся лиця тых, што одкыдали правду, і повість ся: „То є то, о што сьте просили“. Повідж: „Ці сьте видїли: ці Бог знищіть мене і тых, што суть зо мнов, ці ся над нами змилосердить, – хто охранить тых, што одкыдають правду, перед болестнов каров?“ Повідж: „Він є Мілостивый: увірили сьме в Нёго і на Нёго сполїгаме. І дізнаєте ся, хто є в явнім блудї“. (23–29)

Повідж: „Ці сьте видїли: кібы ваша вода зникла в земли, хто бы вам принїс текучу воду?“[49] (30)

[49] **Вода, што може зникнути в земли: філозофічный і теологічный коментарь ку Корану 67:30**

68. Перо (Ал-Калам)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Нун. Присягам на перо і на то, што пишуть: ты, Пророче, з ласкы свого Господа не єсь шаленый. І наісто, будеш мати нагороду без кінця, і наісто, ты єсь великой повагы. І скоро увидиш, і они увидять, котрый з вас є шаленый. Наісто, твій Господь найлїпше знає того, хто заблудив з Ёго дорогы, і Він найлїпше знає тых, што ідуть правов дорогов. Зато ся не піддавай тым, што одкыдають правду: хотїли бы, жебы єсь попустив, і они бы попустили. І не піддавай ся ниякому нужному, што все присягать, обговорює, розносить клебеты, боронить добру, переступує міру, є грїшный, грубый і окрем того непевного роду, – лем зато, же має маєток і сынів. Кідь ся му чітають Нашы знакы, говорить: „Байкы давных людей!“ Назначіме го на носї. (1–16)

Наісто, Мы сьме їх спробовали так, як сьме спробовали властників загороды, кідь присягли, же рано зоберуть єй овоця, і не додали: „кідь Бог дасть“. І обышла єй навщіва од твого Господа, покы спали, і рано была як уж обране поле. І рано на себе кликали: „Ідьте зарана на своє поле, кідь хочете обирати“. І пішли, шепчучі собі: „Няй до нёй днесь ку вам не войде ниякый бідный“. І вышли зарана, певны свого рїшіня. Але кідь єй увидїли, повіли: „Наісто, заблудили сьме! Але нї – сьме охудобнены!“ Найрозумнїшый з них повів: „Ці єм вам не говорив: ‚Чом не славите Бога?‘“ Повіли: „Слава нашому Господу! Наісто, были сьме кривдници“. І обернули ся єдны ку другым і єдны другым выкыдовали. Повіли: „Біда нам! Наісто, переступили сьме міру. Може нам наш Господь дасть намісто нёй лїпшу: наісто, ку нашому Господу ся обертаме з надіёв“. Така є кара; а кара будучого жывота є векша, кібы лем знали. (17–33)

Наісто, богобойны будуть мати у свого Господа Загороды роскоші. Та ці зробиме тых, што ся оддали Богу, подобныма грїшникам? Што є з вами? Як судите? Або ці маєте Писмо, в котрім чітате, же в нїм будете мати то, што собі выберете? Або ці маєте од Нас присягы, што вяжуть аж до Дня воскресїня, же будете мати то, што рїшите? Звідай ся їх, котрый з них ся за то заручіть! Або ці мають сполочників? Няй же приведуть своїх сполочників, кідь говорять правду. В тот День, коли ся одкрыє голїнка і будуть кликаны, жебы упали ниць, не будуть годны; з очами спущеныма, закрыє їх понижіня. А были кликаны, жебы упали ниць, кідь іщі были здравы. (34–43)

Охаб же Мене з тыма, што называють тоту бісїду лжов: поведеме їх крок за кроком одтамаль, одкы не знають. І даю їм одкладку: наісто, Моя хытрость є тверда. Або ці од них жадаш нагороду, так же суть обтяжены довгом? Або ці мають невидиме, так же го записують? Зато терпезливо чекай на рїшіня свого Господа і не будь як товариш рыбы, кідь закликав, здавленый жалём. Кібы го не досягла ласка од ёго Господа, быв бы шмареный на голый берег заганьбленый. Але ёго Господь го выбрав і зробив го єдным з праведных. Тоты, што одкыдають правду, мало тя не проколють своїма очами, кідь чують Припомнїня, і говорять: „Наісто, він є шаленый!“ А то є лем припомнїня про вшыткы свїты. (44–52)

69. Неминуча Година (Ал-Гакка)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Неминуча Година! Што є Неминуча Година? І з чого знаєш, што є Неминуча Година? (1–3)

Самудяне і адіты называли лжов Ударяючу біду. Самудяне были знищены страшным криком; а адіты были знищены гучным, лютым вітром, котрый на них пустив на сім ночей і вісем днїв без перерывы, так же быв бы єсь видїв людей, як лежать повалены, як кібы были порожнїма пнями упавшых пальм. Ці видиш даякый їх остаток? І Фараон, і тоты, што были перед ним, і перевернуты міста робили тяжкый грїх; не послухали посла свого Господа, і Він їх хопив силным хопінём. Кідь вода выступила высоко, несли сьме вас на плаваючім кораблю, жебы сьме то про вас зробили припомнїнём і жебы то затримало слухаюче ухо. (4–12)

А кідь ся раз затрубить на Трубу, і земля і горы будуть піднесены і розбиты єдным ударом, – в тот День настане Подія; і небо ся розорве, бо в тот День буде слабе; і ангелы будуть на ёго краях, і Трон твого Господа будуть у тот День над собов нести вісьме. В тот День будете приведены: не зістане скрыте ани єдно ваше таємство. Тот, кому буде ёго запис даный до правой рукы, повість: „Ту, чітайте мій запис! Я знав, же стріну свій рахунок“. І буде в спокійнім жывотї, у высокій Загородї, чії страпцї овоця суть близко. „Їджте і пийте на здравя за то, што сьте послали вперед у минулых днях“. А тот, кому буде ёго запис даный до лївой рукы, повість: „Кібы мі мій запис не быв даный і кібы єм не знав, який є мій рахунок! Кібы то быв конець! Не поміг мі мій маєток; загынула мі моя міць“. „Хопте го і звяжте го, потім го спальте в Пеклї, потім го припойте на ланц довгый сімдесят локтїв!“ Бо не вірив у Бога, Великого, і не закликав годовати бідного. І так ту днесь не має ани приятеля, ани їдло, окрем гною з ран, котрый їдять лем грїшници. (13–37)

Присягам же на то, што видите, і на то, што не видите: наісто, то є слово шляхетного Посла, а не слово поета – як мало вірите! – ани слово ворожбита – як мало собі споминате! Є то зосланя од Господа світів. А кібы о Нас быв вымыслив даякы слова, были бы сьме го хопили за правіцю, потім бы сьме му перетяли сердечну жылу, і нихто з вас бы го не быв оборонив. І наісто, то є припомнїня про богобойных. І наісто, Мы знаме, же міджі вами суть такы, што го называють лжов; і наісто, буде то жаль про тых, што одкыдають правду; і наісто, то є певна правда. Слав же мено свого Господа, Великого. (38–52)

70. Ступнї (Ал-Мааридж)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Звідач ся звідав о карї, што упаде на тых, што одкыдають правду, – нихто єй не одверне – од Бога, Пана ступнїв. Ангелы і Дух ку Нёму выступують у день, котрого міра є пятдесят тісяч років. Зато будь терпезливый красным терпінём. Они єй видять далеко, а Мы єй видиме близко: в тот День, коли буде небо як розтоплена мідь, а горы як вовна, і приятель ся не буде звідовати приятеля, хоць ся будуть видїти. Грїшник бы ся хотїв выкупити од кары того Дня своїма дїтми, і своёв женов, і своїм братом, і своёв родинов, котра му давала притулок, і вшыткыма, што суть на земли, – жебы го то потім захранило. Нї! То є поломінь, што здерать скору з головы і кличе того, хто ся обернув хырбтом і одвернув ся, і зберав і одкладав. (1–18)

Наісто, чоловік быв створеный неспокійный: кідь ся го дотулить зло, є в розпачі, а кідь ся го дотулить добро, скупить, – окрем тых, што ся молять, што суть у своїй молитві вытырвалы; і тых, у чиїм маєтку є знаме право про того, хто просить, і про того, кому хыбить; і тых, што вірять у Судный день; і тых, што ся боять кары свого Господа, – наісто, перед каров їх Господа нихто не є беспечный, – і тых, што хранять свою чістоту – окрем перед своїма женами або своїма невільницями, бо втогды їм нїт што выкыдовати; а хто жадать веце понад то, тоты суть переступници, – і тых, што суть вірны тому, што їм было довірене, і своїм змлувам; і тых, што стоять при своїх свідоцтвах; і тых, што дбають на свою молитву. Тоты будуть пошановані в Загородах. (19–35)

Та што є з тыма, што одкыдають правду, же ку тобі, Пророче, поспішають справа і злїва в громадах? Ці каждый з них має надію, же войде до Загороды роскоші? Нї! Мы сьме їх створили з того, што знають. Присягам же на Господа выходів і западів: наісто маме міць замінити їх лїпшыма як они, і нихто Нас не выпередить. Охаб їх же, няй ся понорять до пустых бісїд і бавлять ся, покы не стрітять свій День, котрый їм є обіцяный: День, коли выйдуть з гробів у поспіху, як кібы бігли ку цїлю, з очами спущеныма, закрыты понижінём. То є День, котрый їм быв обіцяный. (36–44)

71. Ной (Нуг)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Послали сьме Ноя ку ёго народу: „Остерігай свій нарід перед тым, як на них прийде болестна кара“. Він повів: „Народе мій, я єм про вас ясный остерігатель: поклоняйте ся Богу, бійте ся Го і слухайте мене. Одпустить вам вашы гріхы і одложыть вам до назначеного часу. Наісто, кідь прийде час назначеный Богом, не одкладать ся, кібы сьте лем знали“. (1–4)

Він повів: „Господи мій, кликав єм свій нарід вночі і вдень, але моє кликаня їм придало лем утїканя. І все, кідь єм їх закликав, жебы єсь їм одпустив, вкладали собі палцї до ух, закрывали ся своїм облечінём, вытырвали і барз ся пышнили. Потім єм їх кликав голосно; потім єм їм оголошовав явно і говорив єм ку ним потайкы, і повів єм: ‚Просьте о одпущіня свого Господа: наісто, Він є Одпущаючій. Пошле на вас з неба богатый дождь, і скріпить вас маєтком і сынами, і дасть вам загороды, і дасть вам рікы. Што є з вами, же не чекате од Бога величность, кідь вас створив по ступнях? Ці не видите, як Бог створив сім небес єдно над другым і поставив в них місяць як світло, а сонце зробив лампов? І Бог вам дав вырости із землї як ростлинї, потім вас до нёй верне і выведе вас знова. І Бог про вас зробив землю розпростертов, жебы сьте по нїй ходили шырокыма дорогами‘“. (5–20)

Ной повів: „Господи мій, они ня не послухали і пішли за тым, кому ёго маєток і дїти придали лем страту. І хытровали велику хытрость і повіли: ‚Не охабляйте своїх богів: не охабляйте ани Вадда, ани Суву, ани Яґуса, Яука і Насра‘. І звели многых. Господи мій, придай кривдникам лем блуду“. (21–24)

Про свої гріхы были утоплены і введены до Огня, і не нашли собі окрем Бога помічників. І Ной повів: „Господи мій, не охабляй на земли ани єдного жытеля з тых, што одкыдають правду. Кідь їх охабиш, зведуть Твоїх слуг і породять лем грїшных невдячників. Господи мій, одпусть мі і моїм родічам, і тому, хто войде до мого дому як віруючій, і віруючім мужам і віруючім женам; і придай кривдникам лем загыбели“. (25–28)

72. Джіны (Ал-Джінн)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Повідж, Пророче: „Было мі зъявлене, же громадка джінів слухала і повіла: ‚Наісто, чули сьме чудный Коран, што веде на праву дорогу, і увірили сьме в нёго: і нїґда не придаме нашому Господу никого за сполочника. І высока є величность нашого Господа: не взяв собі ани жену, ани сына. І нерозумный з нас говорив о Богу огыдны речі, і думали сьме собі, же ани люде, ани джіны нїґда не повідять о Богу лож. Але были мужове з людей, што глядали охрану у мужів з джінів, і так їм придали зухвалости. І они собі думали, так як сьте собі думали вы, же Бог никого не воскресить. І дотулили сьме ся неба і нашли сьме го повне строгых сторожів і поломенїв. І сїдали сьме там на місцях на слуханя, але хто слухать теперь, найде поломінь, што на нёго чекать. І не знаме, ці ся хоче зло про тых, што суть на земли, ці їх їх Господь хоче вести правов дорогов. І суть міджі нами праведны, і суть міджі нами іншы: ішли сьме розличныма дорогами. І спознали сьме, же Богу на земли не утечеме ани Му не утечеме утїканём. А кідь сьме учули веджіня, увірили сьме в нёго; а хто вірить у свого Господа, тот ся не боїть ани страты, ани кривды. І суть міджі нами тоты, што ся оддали Богу, і суть міджі нами тоты, што ся одхылили. Тоты, што ся оддали, глядали праву дорогу; а тоты, што ся одхылили, будуть паливом про Пекло‘“. (1–15)

А кібы ся были тримали правой дорогы, были бы сьме їм дали пити богату воду, жебы сьме їх нёв спробовали; а хто ся одверне од споминаня на свого Господа, того Він введе до тяжкой кары. І місця поклонїня належать Богу, зато не кличте вєдно з Богом ку никому. Але кідь слуга Божый став, жебы ку Нёму кликав, мало ся на нёго не натиснули в заступах. Повідж: „Кличу лем ку свому Господу і не придавам Му никого за сполочника“. Повідж: „Не мам міць ани вам пошкодити, ани вас привести на праву дорогу“. Повідж: „Нихто ня не охранить перед Богом, і не найду окрем Нёго притулок, – лем передаваня того, што є од Бога, і Ёго послань. А хто не послухать Бога і Ёго Посла, тот буде мати Огень Пекла, де зістане навсе“. Аж покы, кідь увидять то, што їм было обіцяне, не дізнають ся, хто має слабшых помічників і менше чісло. Повідж: „Не знам, ці є близко то, што вам є обіцяне, ці му мій Господь назначіть далекый час. Він знає невидиме і не одкрывать Своє невидиме никому, окрем посла, котрого собі выбрав; а втогды посылать перед ним і за ним сторожів, жебы знав, же передали посланя свого Господа. Він обнимать вшытко, што є при них, і пораховав кажду річ чіслом“. (16–28)

73. Загорненый (Ал-Муззамміл)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ты, загорненый! Стій на молитві вночі, окрем малой части, – половину з нёй, або з нёй мало убер, або ку нїй придай, – і чітай Коран помалы і ясно. Наісто, Мы на тебе зошлеме важне слово. Наісто, вставаня вночі має силнїшый вплив і є про слово правіше, бо вдень маш довге заняття. І споминай мено свого Господа і оддай ся Ёму цалком. Господь выходу і западу – нїт бога окрем Нёго, зато собі го возьмий за Опікуна. І терпезливо знось то, што говорять, і оддаль ся од них красным способом. І охаб Мене з тыма, што одкыдають правду і жыють у достатку, і дай їм одкладку на малу хвилю. Наісто, у Нас суть оковы і Поломінь, і їдло, што давить, і болестна кара, – в День, коли ся затрясе земля і горы, і горы стануть купов сыпкого піску. (1–14)

Наісто, Мы сьме ку вам послали Посла як свідка над вами, так як сьме послали посла ку Фараонови. Але Фараон не послухав посла, і хопили сьме го тяжкым хопінём. Та як ся охраните, кідь одкынете правду, перед Днём, котрый зробить дїти сивыма, – Днём, коли ся розорве небо? Ёго обіцяня ся наісто сповнить. Наісто, то є припомнїня: хто же хоче, няй ся пустить дорогов ку свому Господу. (15–19)

Наісто, твій Господь знає, же ты, Пророче, стоїш на молитві скоро дві третины ночі, або єй половину, або єй третину, і так само громада тых, што суть з тобов. Бог вымірює ніч і день; знає, же то не годны сьте пораховати, і приняв ваше каяня. Чітайте же з Корану то, што є про вас легке. Він знає, же дакотры з вас будуть хворы, а іншы будуть путовати по земли, глядаючі з щедрости Божой, а іншы ся будуть бити на дорозї Божій. Чітайте же з нёго то, што є легке, выконуйте молитву, давайте алмужну і пожычте Богу красну пожычку. А хоцьякє добро пошлете вперед про себе, найдете го у Бога лїпше і векше в нагородї. І просьте Бога о одпущіня: наісто, Бог є Одпущаючій, Милосердный. (20)

74. Закрытый плащом (Ал-Муддассір)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ты, закрытый плащом! Встань і остерігай! І свого Господа велич; і своє облечіня очісти; і мерзоты ся стереж; і не давай на то, жебы єсь дістав веце; і про свого Господа будь терпезливый. (1–7)

А кідь ся затрубить на Трубу, тот День буде тяжкый день, про тых, што одкыдають правду, нелегкый. Охаб Мене з тым, кого єм створив самого, і кому єм дав богатый маєток, і сынів при нїм, і вырівнав єм му дорогу, – а він іщі жадать, жебы єм придав. Нї! Наісто, він ся уперто ставив проти Нашых знаків. Выведу го на стрімкый верьх. Наісто, він роздумав і вымірив – няй же згыне, як вымірив! Іщі раз: няй згыне, як вымірив! Потім попозерав; потім ся замрачів і зморщів чоло; потім ся обернув хырбтом і запышнїв, і повів: „То суть лем чары, што ся передавають; то є лем слово чоловіка“. (8–25)

Шмарю го до Сакару. А з чого знаєш, што є Сакар? Не охабить ніч і не лишить ніч, палить скору людей. Над ним є девятнадцять. І зробили сьме сторожами Огня лем ангелів, і зробили сьме їх чісло лем пробов про тых, што одкыдають правду, – жебы мали певность тоты, котрым было дане Писмо, і жебы тым, што увірили, придало ся віры, і жебы не сумнївали ся тоты, котрым было дане Писмо, і віруючі; і жебы тоты, у чиїх сердцях є хворота, і тоты, што одкыдають правду, повіли: „Што хотїв Бог тым прикладом?“ Так Бог дає заблудити тому, кому хоче, і веде правов дорогов того, кого хоче; і войска твого Господа не знає нихто, лем Він. І то є лем припомнїня про людей. Нї! Присягам на місяць, і на ніч, кідь одходить, і на рано, кідь засвітить: наісто, то є єдна з найвекшых речей – остерїганя про людей, про того з вас, хто хоче іти вперед або зістати позаду. (26–37)

Кажда душа є заложена за то, што здобыла, окрем людей правиці: будуть у Загородах і будуть ся звідовати о грїшниках: „Што вас привело до Сакару?“ Повідять: „Не были сьме з тых, што ся молили, і не годовали сьме бідного; і понаряли сьме ся до пустых бісїд з тыма, што ся понаряли, і называли сьме лжов Судный день, аж ку нам пришла певность“. І не поможе їм заступлїня заступників. (38–48)

Та што є з нима, же ся одвертають од Припомнїня, як кібы были сполошеныма ослами, што втїкають перед левом? Але нї – каждый з них хоче, жебы му были даны розвиты свиткы. Нї! Але они ся не боять будучого жывота. Нї! Наісто, то є

припомнїня: хто же хоче, няй собі го спомяне. Але не спомянуть собі, хыбаль схоче Бог. Він є достойный, жебы ся Го бояли, і достойный одпущати. (49–56)

75. Воскресїня (Ал-Кіяма)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на День воскресїня, і присягам на душу, што собі выкыдує! Ці собі чоловік думать, же не зобереме ёго кости? Але гей: Мы маме міць вырівнати і кінчікы ёго палців. Але чоловік хоче грїшыти і в тім, што є перед ним; звідує ся: „Коли буде День воскресїня?“ (1–6)

А кідь ся заслїпить зрак, і місяць ся затмить, і сонце і місяць будуть споєны, – в тот День чоловік повість: „Де утечі?“ Нї! Нїт притулку. В тот День буде місце побыту лем у твого Господа. В тот День буде чоловікови оголошено то, што послав вперед і што охабив за собов. Але нї – чоловік буде свідком проти самого себе, хоць бы приносив свої вымовы. (7–15)

Пророче, не рухай при нїм языком, жебы єсь ся з ним поспішыв: наісто, Нам належить зобрати го і прочітати го, а кідь го прочітаме, ідь за ёго чітанём; потім Нам належить высвітлити го. (16–19)

Нї! Але вы любите тот скорый жывот і охабляте будучій жывот. Дакотры лиця будуть у тот День ясны, позераючі ку свому Господу; а дакотры лиця будуть у тот День замрачены і будуть ся бояти, же на них упаде біда, што ламле хырбет. (20–25)

Нї! Кідь дійде аж ку ключіцям, і повість ся: „Хто уздравить?“ – і він порозумить, же то є розлука, і голїнка ся споїть з голїнков, – в тот День буде гнаня ку твому Господу. Не увірив ани ся не молив, але одкынув і одвернув ся, потім одышов ку своїй родині пышно. (26–33)

Біда ті, біда! Іщі раз: біда ті, біда! Ці собі чоловік думать, же буде охабленый без цїля? Ці не быв капков вылятого сїмени, потім згустком, і Він го створив і вытворив і зробив з нёго пару, мужа і жену? Ці Тот не має міць оживити мертвых? (34–40)

76. Чоловік (Ал-Інсан)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ці не перешов над чоловіком час, кідь не быв нічім, што бы ся споминало? Наісто, Мы сьме створили чоловіка з капкы змішаной, жебы сьме го спробовали; і зробили сьме го чуючім і видячім. Наісто, Мы сьме му указали дорогу – ці буде вдячный, ці невдячный. (1–3)

Наісто, Мы сьме про тых, што одкыдають правду, приготовили ланцы, оковы і Поломінь. Наісто, праведны будуть пити з погара, в котрім є примішаный камфор, – зо жрідла, з котрого пють слугы Божы і дають му вытїкати так, як хотять. Сповняють свої обіты і боять ся Дня, чіє зло ся шырить далеко; і дають їдло з любови ку Нёму бідному, сиротї і плїнникови: „Годуєме вас лем про Лице Боже: не хочеме од вас ани нагороду, ани вдяку. Наісто, боїме ся од свого Господа Дня замрaченого і тяжкого“. І Бог їх охранить перед злом того Дня, і дасть їм ясность і радость, і одмінить їх за їх терпезливость Загородов і годвабом. Будуть там одпочівати на ложах і не увидять там ани пекуче сонце, ани лютый мороз; єй тїнї будуть близко над нима, і єй страпцї овоця будуть низко спущены. І будуть ся міджі нима носити стрїберны судины і погары з кріштали – з кріштали стрїберной, котры собі вымірюють так, як хотять. І дістануть там пити погар, в котрім є примішаный зазвор, – зо жрідла, што ся там кличе Салсабіл. І будуть коло них ходити вічно молоды хлопцї: кідь їх увидиш, будеш собі думати, же то суть розсыпаны перлы. А кідь там попозераш, увидиш роскіш і велике царство. Будуть на них облечіня з тонкого зеленого годвабу і з брокату, і будуть оздоблены стрїберныма нараменницями; і їх Господь їм дасть пити чістый напій. „Наісто, то є ваша нагорода, і ваша снага была оцїнена“. (4–22)

Наісто, Мы сьме ті, Пророче, зослали Коран по частях. Зато терпезливо чекай на рїшіня свого Господа і не піддавай ся ниякому грїшникови ани невдячникови з них. І споминай мено свого Господа рано і вечур, і в части ночі перед Ним падай ниць, і слав Го довгу ніч. (23–26)

Наісто, тоты люблять скорый жывот і охабляють за собов тяжкый День. Мы сьме їх створили і скріпили сьме їх суставы; а кідь схочеме, замініме їх подобныма їм. (27–28)

Наісто, то є припомнїня: хто же хоче, няй ся пустить дорогов ку свому Господу. Але не схочете, хыбаль схоче Бог. Наісто, Бог є Вшыткознаючій, Мудрый. Вводить до

Свого милосердя того, кого хоче; а про кривдників приготовив болестну кару. (29–31)

77. Посланы (Ал-Мурсалат)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на тых, што суть посыланы єдны за другыма, і на тых, што бурливо віють, і на тых, што далеко розносять, і на тых, што ділять і розлучують, і на тых, што приносять припомнїня – як вымову або як остерїганя: наісто, то, што вам є обіцяне, настане. А кідь звізды згаснуть, і кідь ся небо розорве, і кідь ся горы розсыплють, і кідь послам буде назначеный час, – на котрый День то было одложене? На День рїшіня. А з чого знаєш, што є День рїшіня? Біда в тот День тым, што одкыдають правду! Ці сьме не знищіли давных людей? Потім за нима пустиме пізнїшых: так робиме з грїшниками. Біда в тот День тым, што одкыдають правду! (1–19)

Ці сьме вас не створили з нужной воды, котру сьме положыли на певне місце до знамого часу? І вымірили сьме – і як добрї вымірюєме! Біда в тот День тым, што одкыдають правду! Ці сьме не зробили землю місцём, што зберать жывых і мертвых, і не поставили сьме на нїй твердо стоячі, высокы горы, і не дали сьме вам пити солодку воду? Біда в тот День тым, што одкыдають правду! (20–28)

„Ідьте ку тому, што сьте называли лжов! Ідьте ку тїни з трёма стовпами, што не дає тїнь і не хранить перед поломенём“. Шмарять іскры великы як палацы, як кібы то были жовты верблюды. Біда в тот День тым, што одкыдають правду! То є День, коли не будуть говорити і не буде їм дозволено вымовляти ся. Біда в тот День тым, што одкыдають правду! „То є День рїшіня: зобрали сьме вас і давных людей. Кідь маєте хытрость, та хытруйте проти Мене!“ Біда в тот День тым, што одкыдають правду! Наісто, богобойны будуть у тїнях і при жрідлах, і з овоцём, якє лем схотять: „Їджте і пийте на здравя за то, што сьте робили“. Наісто, так одміняме тых, што роблять добро. Біда в тот День тым, што одкыдають правду! (29–45)

„Їджте і хоснуйте ся мало: наісто, вы сьте грїшници“. Біда в тот День тым, што одкыдають правду! А кідь ся їм повість: „Кланяйте ся“, – не кланяють ся. Біда в тот День тым, што одкыдають правду! В котру же бісїду по тім увірять? (46–50)

78. Вість (Ан-Наба)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

О чім ся єдны другых звідують? О великій вісти, в котрій ся розходять. Нї! Дізнають ся. Іщі раз: нї! Дізнають ся. (1–5)

Ці сьме не зробили землю колысков, а горы колами? І створили сьме вас у парах, і зробили сьме ваш сон одпочінком, і зробили сьме ніч покровом, і зробили сьме день часом про жывобытя. І збудовали сьме над вами сім твердых небес, і поставили сьме там яснучу лампу, і зослали сьме з хмар воду, што ся силно лляла, жебы сьме нёв вывели зерно і ростлины і густы загороды. (6–16)

Наісто, День рїшіня є назначеный час: День, коли ся затрубить на Трубу і прийдете в заступах, і небо ся отворить і стане брамами, і горы ся рушать і стануть оманным видом. Наісто, Пекло чекать на сторожі – місце навороту про тых, што переступують вшыткы границї; зістануть в нїм вікы, не скоштують в нїм ани холод, ани питя, окрем врячой воды і гною, – належна одплата. Наісто, они не чекали рахунок і цалком называли Нашы знакы лжов; але Мы сьме кажду річ пораховали в записї. „Скоштуйте же! Придаме вам лем кары“. (17–30)

Наісто, про богобойных є успіх: загороды і виниці, і молоды товаришкы рівного віку, і повный погар. Не учують там ани пусту бісїду, ани лож: нагорода од твого Господа, дар сповна выміряный, – од Господа небес і землї і вшыткого, што є міджі нима, Мілостивого; не будуть мати міць ку Нёму говорити, – в День, коли Дух і ангелы стануть у рядах. Не буде говорити нихто, окрем того, кому дозволить Мілостивый і хто повість правдиве слово. То є День правды. Хто же хоче, няй ся пустить дорогов навороту ку свому Господу. Наісто, Мы сьме вас остерігали перед близков каров: перед Днём, коли чоловік увидить то, што послали вперед ёго рукы, і тот, што одкыдав правду, повість: „Кібы єм быв порохом!“[50] (31–40)

[50] **Сура „Ан-Наба“: Вість**
Сура „Ан-Наба“: створїня, Божа книга записів і День послїднёго выявлїня

79. Тоты, што вырывають (Ан-Назіат)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на тых, што вырывають силов, і на тых, што выберають лагідно, і на тых, што ся быстро кызають, і на тых, што выпереджують, і на тых, што рядять дїло: в тот День, коли ся затрясе то, што ся трясе, а за ним піде друге затрясїня, – сердця будуть у тот День бити страхом, і очі будуть спущены. Говорять: „Ці наісто будеме вернуты до скоршого ставу – ай кідь будеме спорохнявілыма костями?“ Говорять: „То бы быв наворот зо стратов!“ Але буде то лем єден крик – і нараз будуть на отворенім полю. (1–14)

Ці ку тобі дішла вість о Мойсеёви? Кідь на нёго ёго Господь закликав у святій долинї Тува: „Ідь ку Фараонови: наісто, він переступив вшыткы границї, – і повідж: ‚Ці хочеш очістити ся і жебы єм тя привів ку твому Господу, і бояв бы єсь ся Го?‘“ І указав му великый знак, але тот го назвав лжов і не послухав. Потім ся обернув хырбтом, поспішаючі, і зобрав свій нарід і оголосив: „Я єм ваш найвысшый пан!“ І Бог го хопив каров будучого жывота і того першого. Наісто, в тім є научіня про того, хто ся боїть Бога. (15–26)

Ці є тяжше створити вас, або небо, котре збудовав? Підняв ёго склепіня і установив го, і затемнив ёго ніч, і вывів ёго день; а по тім розпростер землю, вывів з нёй єй воду і єй пасовиска, і горы твердо поставив, – як хосен про вас і про ваш статок. А кідь прийде Велика біда, – День, коли собі чоловік спомяне то, о што ся снажыв, і Поломінь буде указаный каждому, хто видить: втогды тому, хто переступив вшыткы границї і дав перевагу земному жывоту, – Поломінь буде ёго жытлом; а тому, хто ся бояв стати перед своїм Господом і здержовав свою душу од жадости, – Загорода буде ёго жытлом. (27–41)

Звідують ся тя, Пророче, о Годинї: „Коли настане?“ Але што ты маш з єй споминанём? У твого Господа є єй конець. Ты єсь лем остерігатель про того, хто ся єй боїть. В тот День, коли єй увидять, буде то, як кібы были пробыли лем єден вечур або ёго рано. (42–46)

80. Замрачів ся (Абаса)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Замрачів ся і одвернув ся, бо ку нёму пришов слїпый. А з чого знаєш? Може бы ся быв очістив або бы собі быв спомянув, і припомнїня бы му было помогло. А тому, хто собі думать, же ніч не потребує, – тому ся цалком венуєш, хоць не є на тобі, же ся не очістить; а тот, хто ку тобі пришов поспішаючі і боїть ся Бога, – од того ся одверташ. Нї! Наісто, то є припомнїня – хто же хоче, няй собі го спомяне, – на почестных листах, піднесеных і очіщеных, в руках писарїв, шляхетных і праведных. (1–16)

Няй згыне чоловік! Який є невдячный! З чого го створив? З капкы го створив і вымірив го; потім му дорогу зробив легков; потім му дасть умерти і положыть го до гробу; потім, кідь схоче, воскресить го. Нї! Іщі не сповнив то, што му приказав. Няй же чоловік попозерать на своє їдло: Мы сьме выллляли воду в множестві, потім сьме розпукли землю на борозды і дали сьме на нїй вырости зерну, і грозну і зеленинї, і оливам і пальмам, і густым загородам, і овоцю і паші, – як хосен про вас і про ваш статок. (17–32)

А кідь прийде Оглушаючій крик, – в тот День чоловік утече од свого брата, і од своёй матери і свого отця, і од своёй жены і своїх дїтей: каждый з них буде мати в тот День старость, што му стачіть. Дакотры лиця будуть у тот День ясны, сміючі ся і радостны; а дакотры лиця будуть у тот День закрыты порохом, і закрыє їх тма: то суть тоты, што одкыдали правду, грїшны. (33–42)

81. Звинутя (Ат-Таквір)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Кідь ся сонце звине, і кідь звізды потемнїють, і кідь ся горы рушать, і кідь будуть охаблены тяжарны верблюдиці, і кідь будуть зобраны дикы звірята, і кідь ся моря запалять, і кідь будуть душы споєны в парах, і кідь ся дївчатка, жывого похованого, звідають, за який грїх было забите, і кідь ся розвинуть свиткы, і кідь буде небо здерте, і кідь ся розпалить Поломінь, і кідь ся приближыть Загорода, – втогды буде кажда душа знати, што принесла. (1–14)

Присягам же на планеты, што ся вертають, біжать і скрывають ся, і на ніч, кідь приходить, і на рано, кідь дыхать: наісто, то є слово шляхетного посла, обдарованого силов, утвердженого у Пана Трону, котрого там слухають і котрый є вірогодный. А ваш товариш не є шаленый: наісто, видїв го на яснім обзорї, і не скупить з невидимым. І то не є слово проклятого чорта. (15–25)

Та де ідете? То є лем припомнїня про вшыткы світы – про того з вас, хто хоче іти просто; але не схочете, хыбаль схоче Бог, Господь світів. (26–29)

82. Розорваня (Ал-Інфітар)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Кідь ся небо розорве, і кідь ся звізды розсыплють, і кідь моря выступлять, і кідь ся гробы перевернуть, – буде кажда душа знати, што послала вперед і што охабила за собов. Чоловіче, што тя ошмарило о твоїм Господу, Щедрім, котрый тя створив, вытворив і зробив тя рівным, – в такій подобі, в якій хотїв, тя зложыв? Нї! Але вы называте лжов Суд. А над вами суть сторожы, шляхетны писарї, што знають, што робите. Наісто, праведны будуть у роскоші, а грїшны будуть у Поломени: будуть в нїм горїти в Судный день і не будуть з нёго одсутны. А з чого знаєш, што є Судный день? Іщі раз: з чого знаєш, што є Судный день? День, коли душа не буде мати міць помочі другій души нічім: в тот День належить приказ Богу. (1–19)

83. Тоты, што укорочують на мірї (Ал-Мутаффіфін)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Біда тым, што укорочують на мірї, – тым, што, кідь собі дають міряти од людей, жадають повну міру, але кідь міряють або важать їм, укорочують. Ці собі такы не думають, же будуть воскрешены на великый День – на День, коли люде стануть перед Господом світів? (1–6)

Нї! Наісто, запис грїшных є в Сіджінї. А з чого знаєш, што є Сіджін? Написаный запис. Біда в тот День тым, што одкыдають правду, – тым, што называють лжов Судный день! А называть го лжов лем каждый грїшный переступник, котрый, кідь ся му чітають Нашы знакы, говорить: „Байкы давных людей!“ Нї! Але то, што здобывали, закрыло їх сердця як ржа. Нї! Наісто, они будуть у тот День од свого Господа закрыты заслонов; потім наісто будуть горїти в Поломени; потім ся повість: „То є то, што сьте называли лжов“. (7–17)

Нї! Наісто, запис праведных є в Іллійінї. А з чого знаєш, што є Іллійін? Написаный запис, котрого суть свідками приближены. Наісто, праведны будуть у роскоші, на ложах, позераючі ся; спознаєш на їх лицях ясность роскоші. Дістануть пити чістый запечатаный напій, чія печать є пижмо, – о то няй ся змагають тоты, што ся змагають, – і є до нёго примішаный Таснім: жрідло, з котрого пють приближены. (18–28)

Наісто, тоты, што грїшыли, сміяли ся з тых, што увірили; і кідь попри них ішли, моргали єдны на другых; і кідь ся вертали ку своїм родинам, вертали ся з жартами; і кідь їх видїли, говорили: „Наісто, тоты заблудили“, – хоць над нима не были посланы як сторожы. І так ся днесь тоты, што увірили, сміють з тых, што одкыдали правду, – на ложах, позераючі ся: ці было тым, што одкыдали правду, одплачено за то, што робили? (29–36)

84. Розпукнутя (Ал-Іншікак)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Кідь ся небо розпукне і послухать свого Господа, як му належить; і кідь ся земля розпростре, і выкыне то, што в нїй є, і спорожнить ся, і послухать свого Господа, як їй належить, – чоловіче, наісто, ты ся з трудом снажыш ку свому Господу і стрітиш Го. Тот, кому буде ёго запис даный до правой рукы, буде мати легкый рахунок і верне ся ку своїй родині радостный; а тот, кому буде ёго запис даный спозад хырбта, буде кликати загыбель і буде горїти в Поломени. Наісто, він жыв міджі своёв родинов радостно; наісто, думав собі, же ся не верне. Але гей: наісто, ёго Господь го видїв. Присягам же на вечерню зорю, і на ніч і на то, што зберать, і на місяць, кідь є повный: наісто будете переходити зо ступня на ступінь. (1–19)

Та што є з нима, же не вірять, а кідь ся їм чітать Коран, не падають ниць? Але нї – тоты, што одкыдають правду, называють го лжов, а Бог найлїпше знає то, што в собі хранять. Оголось їм же вість о болестній карї – окрем тых, што увірили і робили добры дїла: тоты будуть мати нагороду без кінця. (20–25)

85. Сузвіздя (Ал-Бурудж)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на небо з ёго сузвіздями, і на обіцяный День, і на свідка і на то, о чім ся свідчіть: няй згынуть тоты, што выкопали яму, – огень, повный палива, – кідь при нїй сидїли і были свідками того, што робили віруючім. А не мали проти них ніч, лем то, же вірили в Бога, Могутного, Достойного хвалы, котрому належить влада над небесами і землёв. А Бог є свідком каждой речі. (1–9)

Наісто, тоты, што переслїдовали віруючіх мужів і віруючі жены, а потім ся не покаяли, будуть мати кару Пекла і будуть мати кару паленя. Наісто, тоты, што увірили і робили добры дїла, будуть мати Загороды, під котрыма течуть рікы: то є великый успіх. Наісто, хопіня твого Господа є строге. Наісто, Він зачінать і повторять, і Він є Одпущаючій, Люблячій, Пан Трону, Славный, Тот, што робить то, што хоче. Ці ку тобі дішла вість о войсках – о Фараонови і самудянах? Але тоты, што одкыдають правду, вытырвають у называню лжов, а Бог їх обнимать ззаду. (10–20)

Але нї – то є славный Коран, на храненій таблиці.[51] (21–22)

[51] **Чом є в Коранї сура названа подля сузвіздь?**

86. Тот, што приходить вночі (Ат-Тарік)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на небо і на того, што приходить вночі. А з чого знаєш, што є тот, што приходить вночі? Звізда пронизуючого світла: нїт душы, над котров бы не быв сторож. (1–4)

Няй же чоловік попозерать, з чого быв створеный: быв створеный з воды, што вытїкать і выходить споміджі хырбта і ребер. Наісто, Він має міць вернути го – в День, коли ся спробують таємства, і не буде мати ани силу, ани помічника. (5–10)

Присягам на небо, што вертать дождь, і на землю, што ся розпукує: наісто, то є рїшуче слово і не є то жарт. Наісто, они хытрують хытрость, і Я хытрую хытрость. Дай же одкладку тым, што одкыдають правду; охаб їх на малу хвилю. (11–17)

87. Найвысшый (Ал-Ала)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Слав мено свого Господа, Найвысшого, котрый створив і дав подобу, котрый вымірив і вів, котрый вывів пашу, а потім з нёй зробив темну суху стерню. Даме ті чітати, і не забудеш – окрем того, што схоче Бог. Наісто, Він знає явне і то, што є скрыте. І полегчіме ті дорогу ку легкому. Припоминай же, кідь припомнїня помагать. Спомяне собі тот, хто ся боїть, а одверне ся од нёго найнещастнїшый – тот, што буде горїти в найвекшім Огни, а потім в нїм не умре ани не буде жыти. Успіх має тот, хто ся очістив, і споминав мено свого Господа, і молив ся. Але вы даєте перевагу земному жывоту, хоць будучій жывот є лїпшый і тырваліїшый. Наісто, то є в давнїшых писмах, у писмах Абрагама і Мойсея. (1–19)

88. Закрываюча подія (Ал-Ґашія)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ці ку тобі дішла вість о Закрываючій події? Дакотры лиця будуть у тот День покорены, утрапены і змучены, будуть горїти в пекучім огни і дістануть пити з врячого жрідла. Не будуть мати їдло, окрем тернистой горькой ростлины, котра ани не выжывить, ани не засытить голод. Іншы лиця будуть у тот День ясны, спокійны зо своёв снагов, у высокій Загородї, де не учують пусту бісїду. Є в нїй текуче жрідло; суть в нїй высокы ложа, і приготовлены погары, і заголовкы поскладаны в рядах, і розпростерты коберцї. Ці не позерають на верблюды, як были створены? І на небо, як было підняте? І на горы, як были поставлены? І на землю, як была розпростерта? (1–20)

Припоминай же: ты єсь лем тот, што припоминать; не єсь над нима дозорцём. Але хто ся одверне і одкыне правду, того Бог покарать найвекшов каров. Наісто, ку Нам є їх наворот; потім, наісто, у Нас є їх рахунок. (21–26)

89. Свитаня (Ал-Фаджр)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на свитаня, і на десять ночей, і на парне і непарне, і на ніч, кідь одходить, – ці є в тім присяга про того, хто має розум? (1–5)

Ці єсь не видїв, як твій Господь зробив з адїтами – з Ірамом высокых стовпів, якому подобне не было створене в землях; і зо самудянами, што вытесовали скалы в долинї; і з Фараоном, паном колів? Они вшыткы переступили міру в землях і розмножыли в них зопсутя, і твій Господь на них спустив бич кары. Наісто, твій Господь є на сторожі. (6–14)

А чоловік, кідь го ёго Господь спробує, пошанує го і обдарить го ласков, говорить: „Мій Господь ня пошановав“; але кідь го спробує і вымірить му ёго пожыву, говорить: „Мій Господь ня понизив“. Нї! Але вы не шануєте сироту, і не закликате єдны другых годовати бідного, і їсте наслїдство пажераво, і любите маєток великов любовёв. Нї! Кідь буде земля розбита на порох, удар за ударом, і прийде твій Господь і ангелы ряд за рядом, і в тот День буде приведене Пекло, – в тот День собі чоловік спомяне, але на што му буде споминаня? Повість: „Кібы єм быв послав вперед дашто про свій жывот!“ В тот День нихто не покарать так, як карать Він, і нихто не звяже так, як вяже Він. „Душо спокійна, вернь ся ку свому Господу, спокійна і мила Ёму; войдь міджі Моїх слуг і войдь до Моёй Загороды“. (15–30)

90. Місто (Ал-Балад)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на тото місто – а ты, Пророче, єсь у тім містї вольный, – і на отця і на то, што породив: наісто, Мы сьме створили чоловіка до труду. Ці собі думать, же над ним нихто не буде мати міць? Говорить: „Змарнив єм великый маєток“. Ці собі думать, же го нихто не видїв? Ці сьме му не зробили двоє очей, і язык, і двоє губ і не указали сьме му дві дорогы? Але він ся не пустив на стрімку дорогу. А з чого знаєш, што є стрімка дорога? Высвободжіня невільника, або нагодованя в день голоду сироты з родины або бідного, што лежить у пороху; а потім быти з тых, што увірили і закликали єдны другых ку терпезливости і закликали єдны другых ку милосердю. То суть люде правіцї. А тоты, што одкыдали Нашы знакы, – то суть люде лївіцї: над нима є замкнутый Огень. (1–20)

91. Сонце (Аш-Шамс)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на сонце і ёго ранїшнє світло, і на місяць, кідь іде за ним, і на день, кідь го указує, і на ніч, кідь го закрывать, і на небо і на Того, котрый го збудовав, і на землю і на Того, котрый єй розпростер, і на душу і на Того, котрый їй дав подобу і внук їй єй грїшность і єй богобойность: успіх має тот, хто єй очістив, а страпив тот, хто єй закопав. Самудяне одкынули правду у своїй зухвалости, кідь встав найнещастнїшый з них. І посол Божый їм повів: „Верблюдиця Божа – і єй питя!“ Але назвали го клямарём і підрїзали їй жылы. І їх Господь їх знищів за їх грїх і выровнав їх, і не боїть ся наслїдків того. (1–15)

92. Ніч (Ал-Лайл)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на ніч, кідь закрывать, і на день, кідь засвітить, і на Того, котрый створив мужа і жену: наісто, ваша снага є розлична. Тому, хто дає, і є богобойный, і вірить у найлїпшу нагороду, – тому полегчіме дорогу ку легкому; а тому, хто скупить, і думать собі, же ніч не потребує, і называть лжов найлїпшу нагороду, – тому полегчіме дорогу ку тяжкому, і не поможе му ёго маєток, кідь упаде. (1–11)

Наісто, Нам належить веджіня, і наісто, Нам належить послїднє і перше. Остерігам вас же перед Огнём, што палать; буде в нїм горїти лем найнещастнїшый, котрый одкынув правду і одвернув ся; а буде од нёго оддаленый найбогобойнїшый – тот, што дає свій маєток, жебы ся очістив, і не як одплату за ласку, котру бы му дахто зробив, але лем жадаючі Лице свого Господа, Найвысшого. І наісто, буде спокійный. (12–21)

93. Ранїшнє світло (Ад-Дуга)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на ранїшнє світло і на ніч, кідь стихне: твій Господь тя не опустив ани тя не зненавидїв; і наісто, то, што прийде, буде про тебе лїпше як то, што было перед тым; і наісто, твій Господь ті дасть, і будеш спокійный. Ці тя не нашов сиротов і не дав ті притулок? І не нашов тя глядаючого і не вів тя? І не нашов тя в нуджі і не збогатив тя? (1–8)

Зато сироту не утискай; і того, хто просить, не одганяй; а о ласцї свого Господа говор. (9–11)

94. Отворіня груди (Аш-Шарг)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ці сьме ті не отворили твою грудь, і не зняли сьме з тебе твій тягар, котрый тяжыв твій хырбет, і не підняли сьме ті твою славу? Наісто, з тяжкостёв є полегша; наісто, з тяжкостёв є полегша. А кідь будеш вольный, труд ся дале і обертай ся ку свому Господу з жадостёв. (1–8)

95. Фіґа (Ат-Тін)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на фіґу і оливу, і на гору Сінай, і на тото беспечне місто: наісто, Мы сьме створили чоловіка в найкрасшій подобі, потім сьме го вернули до найнизшого з низкых, – окрем тых, што увірили і робили добры дїла: тоты будуть мати нагороду без кінця. Та што тя по тім веде называти лжов Суд? Ці не є Бог найсправедливішый із судцїв? (1–8)

96. Згусток (Ал-Алак)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Чітай! В імени свого Господа, котрый створив, – створив чоловіка зо згустка. Чітай! Бо твій Господь є Найщедрїшый, котрый научів пером, научів чоловіка тому, што не знав. (1–5)

Нї! Наісто, чоловік переступує вшыткы границї, як видить, же ніч не потребує. Наісто, ку твому Господу є наворот. Ці єсь видїв того, хто боронить слузї, кідь ся молить? Ці єсь видїв, ці є на веджіню або приказує богобойность? Ці єсь видїв, ці одкыдать правду і одвертать ся? Ці не знає, же Бог видить? Нї! Кідь не перестане, наісто го схопиме за чупрыну – чупрыну ложну, грїшну. Няй же закличе свою раду; Мы закличеме сторожів Пекла. Нї! Не слухай го, але падай ниць і приближ ся. (6–19)

97. Ніч славы (Ал-Кадр)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Наісто, Мы сьме го зослали в Ніч славы. А з чого знаєш, што є Ніч славы? Ніч славы є лїпша як тісяч місяцїв. Сходять в нїй ангелы і Дух з дозволу свого Господа з каждым приказом. Мір є она – аж до выходу свитаня. (1–5)

98. Ясный доказ (Ал-Баййіна)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Тоты з людей Писма і з многобожників, што одкыдали правду, не мали перестати, покы ку ним не прийде ясный доказ: посол од Бога, што чітать очіщены листы, в котрых суть правы писма. А тоты, котрым было дане Писмо, ся роздїлили аж по тім, як ку ним пришов ясный доказ. А было їм приказано лем поклоняти ся Богу, оддаючі віру щіро Ёму, як люде чістой віры, і выконовати молитву, і давати алмужну: то є права реліґія. Наісто, тоты з людей Писма і з многобожників, што одкыдали правду, будуть в огни Пекла, де зістануть навсе. То суть найгіршы зо створїнь. (1–6)

Наісто, тоты, што увірили і робили добры дїла, – то суть найлїпшы зо створїнь. Їх нагородов у їх Господа суть Загороды Едену, під котрыма течуть рікы, де зістануть навсе. Бог є з нима спокійный, і они суть спокійны з Ним. То є про того, хто ся боїть свого Господа. (7–8)

99. Землетрясїня (Аз-Залзала)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Кідь ся земля затрясе своїм затрясїнём, і земля выкыне свої тягары, і чоловік повість: „Што є з нёв?“ – в тот День розповість свої вісти, бо їй то внук твій Господь. В тот День люде выйдуть у розсыпаных громадах, жебы їм были указаны їх дїла: хто зробив добра на вагу порошины, увидить го, і хто зробив зла на вагу порошины, увидить го. (1–8)

100. Конї, што женуть (Ал-Адіят)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на конї, што женуть задыхано, і крешуть іскры, і нападають рано, і здвигають при тім порох, і вбігають з ним до середины заступу: наісто, чоловік є ку свому Господу невдячный, і наісто, він сам є того свідком; і наісто, він є силный у любови ку маєтку. (1–8)

Ці не знає, же кідь буде перевернуте то, што є в гробах, і буде выявлене то, што є в грудях, – наісто, їх Господь о них буде в тот День добрї знати? (9–11)

101. Ударяюча біда (Ал-Каріа)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ударяюча біда! Што є Ударяюча біда? І з чого знаєш, што є Ударяюча біда? День, коли будуть люде як розсыпаны молї, а горы як чесана вовна. Тот, чії вагы будуть тяжкы, буде в спокійнім жывотї; а тот, чії вагы будуть легкы, – ёго матїрёв буде Пропасть. А з чого знаєш, што то є? Пекучій Огень. (1–11)

102. Змаганя о веце (Ат-Такасур)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Одвертать вас змаганя о веце, аж покы не навщівите гробы. Нї! Дізнаєте ся. Іщі раз: нї! Дізнаєте ся. Нї! Кібы сьте знали знанём певности! Наісто увидите Поломінь; потім го наісто увидите оком певности; а потім ся вас у тот День наісто будуть звідовати о роскоші. (1–8)

103. Час, што минать (Ал-Аср)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Присягам на час, што минать: наісто, чоловік є в стратї – окрем тых, што увірили і робили добры дїла, і закликали єдны другых ку правдї, і закликали єдны другых ку терпезливости. (1–3)

104. Обговорювач (Ал-Гумаза)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Біда каждому, хто обговорює і ганить, хто зберать маєток і перераховує го і думать собі, же го ёго маєток зробить вічным. Нї! Наісто буде шмареный до Трощача. А з чого знаєш, што є Трощач? Огень Божый, запаленый, што выступує над сердця. Наісто, він буде над нима замкнутый, у высокых стовпах. (1–9)

105. Слон (Ал-Філ)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ці єсь не видїв, як твій Господь зробив з людми слона? Ці не змарив їх хытрость, і не послав на них кырдлї птахів, што на них шмаряли каміня з паленой глины, і не зробив їх подобныма згрызеній соломі?[52] (1–5)

[52] **Облягнутя Джідды, 1517: Португалія, Червене море і оборона святых міст „Господи мій, зроб тото місто беспечным“: історічный і теологічный коментарь ку Корану 14:35–41 з історіёв беспечности Меккы столїтя за столїтём – од Абрагама аж по Оборонный союз Меккы з року 2026**

106. Курайшы (Курайш)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Про беспечность Курайшів, їх беспечность на путованю в зимі і в лїтї, – няй ся поклоняють Господу того Дому, котрый їх нагодовав проти голоду і охранив їх перед страхом. (1–4)

107. Мала поміч (Ал-Маун)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Ці єсь видїв того, хто называть лжов Суд? То є тот, што одганять сироту і не закликать годовати бідного. Біда же тым, што ся молять, але суть без увагы ку своїй молитві, – тым, што ся указують і боронять малу поміч.[53] (1–7)

[53] **Сура „Ал-Маун“ – Мала поміч**

108. Множество (Ал-Кавсар)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Наісто, Мы сьме ті дали множество. Зато ся моль свому Господу і жертвуй. Наісто, тот, хто тя ненавидить, – він є без наступника. (1–3)

109. Тоты, што одкыдають правду (Ал-Кафірун)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Повідж: „Вы, што одкыдате правду! Я ся не поклоням тому, чому ся поклоняте вы, ани вы ся не поклоняте тому, чому ся поклоням я. І я ся не буду поклоняти тому, чому сьте ся поклоняли вы, ани вы ся не будете поклоняти тому, чому ся поклоням я. Вы маєте свою реліґію, а я мам свою“.[54] (1–6)

[54] **Бездоганне 23-річне свідоцтво Корану: „Повідж“ і голос Божый**

110. Поміч (Ан-Наср)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Кідь прийде поміч Божа і перемога, і увидиш людей, як входять до реліґії Божой у заступах, – слав хвалу свого Господа і проси Го о одпущіня: наісто, Він є Тот, што приїмать каяня. (1–3)

111. Пальмовы волокна (Ал-Масад)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Няй згынуть рукы Абу Лагаба, і няй згыне він! Не поможе му ёго маёток ани то, што здобыв. Буде горїти в Огни з поломенём, і ёго жена, носителька дров, з мотузом з пальмовых волокен на шыї. (1–5)

112. Щіра віра (Ал-Іхлас)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Повідж: „Він є Бог, Єден, Бог, Вічный, на котрого сполїгать вшытко. Не породив і не быв породженый, і нїт никого рівного Ёму“.[55] (1–4)

[55] **Бездоганне 23-річне свідоцтво Корану: „Повідж“ і голос Божый**

113. Ранїшня зоря (Ал-Фалак)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Повідж: „Глядам охрану у Господа свитаня перед злом того, што створив, і перед злом тмы, кідь настане, і перед злом тых, што дують на узлы, і перед злом завистника, кідь завидить“.[56] (1–5)

[56] **Бездоганне 23-річне свідоцтво Корану: „Повідж“ і голос Божый**

114. Люде (Ан-Нас)

В імени Бога, Мілостивого, Милосердного.

Повідж: „Глядам охрану у Господа людей, Царя людей, Бога людей, перед злом того, што шепче і одступує, што шепче до грудей людей, – з джінів і з людей“.[57] (1–6)

[57] **Бездоганне 23-річне свідоцтво Корану: „Повідж“ і голос Божый**